

Regeringens skrivelse

2001/02:30

Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen
under 2000

Skr.
2001/02:30

Regeringen överlämnar denna skrivelse till riksdagen.

Stockholm den 4 oktober 2001

Göran Persson

Anna Lindh
(Utrikesdepartementet)

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen redogör regeringen för verksamheten i Europeiska unionen under 2000 i enlighet med 10 kap. 1 § riksdagsordningen. Skrivelsen behandlar Europeiska unionens övergripande utveckling, det ekonomiska och sociala samarbetet, unionens förbindelser med omvärlden, det rättsliga samarbetet tillika polis- och tullsamarbetet samt unionens institutioner.

1	Samarbete i svenskt och europeiskt intresse	20
2	Europeiska rådet under 2000	23
3	EU:s utvidgning	26
4	Den ekonomiska och monetära unionen – EMU	33
5	Ett område med frihet, säkerhet och rättvisa	40
6	Regeringskonferensen	42
7	Tillväxt och sysselsättning	49
8	Inre marknadens utveckling	53
9	Svenska övergångsregler från medlemsförhandlingarna	63
10	Fri rörlighet för varor	66
11	Fri rörlighet för tjänster och kapital	71
12	Skatter	80
13	Fri rörlighet för personer samt arbetsmarknadsfrågor och sociala frågor.....	86
14	Jämställdhet.....	95
15	Visering, asyl, invandring och annan politik som rör fri rörlighet för personer	97
16	Folkhälsa.....	106
17	Konsumentpolitik.....	111
18	Ungdomsfrågor och idrott.....	115
19	Transporter.....	117
20	Näringspolitik	130
21	Turism.....	136
22	Energi.....	137
23	EG:s jordbrukspolitik.....	140
24	Livsmedel.....	151
25	Fiske.....	153
26	Miljö	157
27	EG:s regional- och strukturpolitik.....	174
28	Utbildning	180
29	Forskning	184
30	Kultur och medier	186
31	Immaterialrätt.....	189
32	Informationsteknik och samhället	194
33	Statistik	196
34	EU:s budget.....	198
35	Åtgärder mot fusk och andra oegentligheter	202
36	Utrikes- och säkerhetspolitik (GUSP).....	206
37	Den gemensamma handelspolitiken	219
38	Utvecklingssamarbete	226
39	EU:s bilaterala och regionala förbindelser	245
40	Polissamarbete, straffrättsligt samarbete och tullsamarbete	277
41	Civilrättsligt samarbete	292
42	Institutionernas funktion och verksamhet.....	297
43	Svenska språket och rekrytering av svenskar	310
44	Förberedelser för Sveriges ordförandeskap i EU	313

SAMMANFATTNING.....	13
---------------------	----

DEL 1 DEN ÖVERGRIPANDE UTVECKLINGEN I EUROPEISKA UNIONEN

1	Samarbete i svenskt och europeiskt intresse	20
2	Europeiska rådet under 2000	23
2.1	Europeiska rådets möte i Lissabon 23–24 mars	24
2.2	Europeiska rådets möte i Santa Maria da Feira 19–20 juni	25
2.3	Europeiska rådets informella möte i Biarritz 13–14 oktober	25
2.4	Europeiska rådets möte i Nice 7–9 december	25
3	EU:s utvidgning	26
3.1	Övergripande utveckling	26
3.1.1	Läget i förhandlingarna med kandidatländerna	27
3.1.2	Det rättsliga och inrikes samarbetet inför utvidgningen med kandidatländerna	28
3.1.4	Förmedlemskapsstrategin: Europaavtalen och de finansiella instrumenten	30
3.2	Arbetsprogrammet för det svenska ordförandeskapet	32
4	Den ekonomiska och monetära unionen – EMU	33
4.1	Den gemensamma valutan, euron	33
4.2	Samordning av ekonomisk politik	33
4.3	De allmänna riktlinjerna för den ekonomiska politiken	34
4.4	Cardiff-processen om ekonomiska reformer	35
4.5	Stabilitets- och tillväxtpakten	36
4.5.1	Det svenska konvergensprogrammet	36
4.5.2	Förfarandet vid alltför stora underskott	37
4.6	Extern representation	37
4.7	Sverige och euron	38
4.7.1	Information om euron	38
4.7.2	Praktiska euroförberedelser i Sverige	38
4.7.3	Delegationen för stöd till folkbildning om EMU	39
4.8	Integration av miljö och hållbar utveckling	39
5	Ett område med frihet, säkerhet och rättvisa	40
5.1	Genomförande	40
5.2	Resultattavla	40
5.3	Schengensamarbetet	41
6	Regeringskonferensen	42
6.1	Nicefördraget	43
6.2	Stadgan om de grundläggande rättigheterna	47

DEL 2 DET EKONOMISKA OCH SOCIALA SAMARBETSOMRÅDET

7	Tillväxt och sysselsättning	49
7.1	Prioriterade verksamheter och mål	49
7.2	EU:s sysselsättningsstrategi	50
7.2.1	Sveriges handlingsplan för sysselsättning 2000	50
7.2.2	EU:s gemensamma sysselsättningsrapport 2000	50
7.2.3	Rådets och kommissionens rekommendationer till medlemsstaterna	51
7.2.4	Sysselsättningsriktlinjer för 2001	51
7.3	Europeiska fonden för förbättring av levnads- och arbetsvillkor	52
8	Inre marknadens utveckling	53
8.1	Kommissionens översyn av strategin för den inre marknaden	53
8.1.1	Resultattavlan för den inre marknaden	54
8.1.2	Genomförandet av inre marknadsdirektiven	54

8.2	Konsumenterna och den inre marknaden	55
8.3	Effektivisering och regelförenkling.....	55
8.3.1	Effektivare regler för den inre marknaden.....	55
8.3.2	Förenklad lagstiftning på den inre marknaden.....	56
8.3.3	Företagspaneler – en möjlighet för företagen att granska EG:s regler.....	56
8.4	Administrativt samarbete	57
8.5	Dialogen med medborgarna och företagen.....	57
8.6	Integration av miljö och hållbar utveckling.....	58
8.7	Offentlig upphandling	58
8.8	Bolagsrätt	59
8.9	Redovisnings- och revisionsfrågor.....	59
8.10	Bygg- och bostadsfrågor	60
8.10.1	Byggfrågor.....	60
8.10.2	Bostadsfrågor.....	62
9	Svenska övergångsregler från medlemsförhandlingarna	63
10	Fri rörlighet för varor	66
10.1	Tullunionen.....	66
10.1.1	EG:s tullagstiftning.....	66
10.2	Tekniska handelshinder.....	66
10.2.1	Harmonisering	66
10.2.2	Ömsesidigt erkännande.....	68
10.2.3	Informationsprocedurer	68
10.2.4	Provning, certifiering och avtal med tredjeland.....	69
10.2.5	Standardisering	70
10.3	Ingripandemekanismen	70
10.4	Läkemedel (kliniska prövningar)	70
11	Fri rörlighet för tjänster och kapital	71
11.1	En strategi för tjänster på den inre marknaden.....	71
11.2	Finansiella tjänster	72
11.2.1	Handlingsplaner för finansiella tjänster och riskkapital....	72
11.2.2	Bank- och kreditväsendet	72
11.2.3	Försäkringsväsendet	74
11.2.4	Värdepappersmarknaden	77
11.3	Telekommunikationer	78
11.4	Post	80
12	Skatter.....	80
12.1	Skattepaketet.....	80
12.1.1	Uppförandekoden för företagsbeskattning.....	81
12.1.2	Ett direktivförslag om beskattning av sparande.....	81
12.1.3	Ett direktivförslag om beskattning av ränte- och royaltybetalningar	82
12.2	Mervärdesskatt.....	82
12.2.1	Nytt direktivförslag om faktureringskyldighet på momsområdet	82
12.2.2	Nytt direktivförslag om nivån på normalskattesatsen inom EU	83
12.2.3	Nytt direktivförslag och förslag till förordning om moms och elektronisk handel	83
12.2.4	Strategiprogram för EU:s gemensamma moms-system – nytt meddelande från kommissionen	84
12.3	Punktskatter.....	84
12.3.1	Energibeskattningsdirektiv – förslag till beskattning av samtliga energiprodukter	84
12.3.2	Förslag till ändrade principer för undantag från skatt enligt mineraloljedirektivet.....	84
12.3.3	Privatinförsel av alkoholdrycker och tobaksvaror	85
12.4	Övriga skattefrågor	85
12.4.1	Bekämpning av skattebedrägerier.....	85
12.4.2	Indrivningsdirektivet m.m.	85
13	Fri rörlighet för personer samt arbetsmarknadsfrågor och sociala frågor.....	86

13.1	Europeisk social agenda.....	86
13.2	Arbetsrätt	86
13.2.1	Arbetsagarinflytande i Europabolag m.m.	86
13.2.2	Information och samråd.....	87
13.3	Hälsa och säkerhet i arbetet.....	87
13.3.1	Ändring av EU:s arbetstidsdirektiv.....	87
13.3.2	Arbets tid inom civilflyget.....	88
13.3.3	Fysikaliska agens (vibrationer).....	89
13.3.4	Säkerhet och hälsa vid arbetstagares användning av arbetsutrustning i arbetet (arbetsplatser över mark- eller golvplan).....	90
13.4	Sociala dialogen.....	90
13.5	Social trygghet och bekämpande av social utslagning	91
13.5.1	Samordning av social trygghet för migrerande arbetstagare.....	91
13.5.2	Kommittén för social trygghet.....	91
13.5.3	Trygga och stabila pensionssystem.....	92
13.5.4	Bekämpande av fattigdom och social utslagning.....	92
13.6	Kamp mot diskriminering	92
13.6.1	Integration av flyktingar	93
13.7	Etableringsrätt och erkännande av kompetensbevis.....	93
13.7.1	Nytt direktiv om examenser erkännande – ett resultat av SLIM-initiativet.....	94
13.8	Handikappfrågor	94
14	Jämställdhet.....	95
14.1	EG-domstolen	95
14.2	Ministerkonferenser och möten.....	96
14.3	EU:s femte handlingsprogram för jämställdhet.....	96
14.4	Uppföljningen inom EU av FN:s kvinnokonferens i Peking 1995	97
14.5	Peking + 5	97
15	Visering, asyl, invandring och annan politik som rör fri rörlighet för personer	97
15.1	Asyl och migration	97
15.1.1	Horisontella frågor.....	98
15.1.2	Skapande av ett gemensamt europeiskt asylsystem	99
15.1.3	Harmonisering av den europeiska migrationspolitiken....	103
15.1.4	Viseringspolitiken.....	105
16	Folkhälsa.....	106
16.1	Folkhälsoprogram	107
16.2	Tobak	108
16.3	Alkohol	109
16.4	Narkotika	109
16.5	Smittsamma sjukdomar	109
16.6	Blodsäkerhet	110
16.7	Kost.....	110
17	Konsumentpolitik.....	111
17.1	Marknadsföring och information.....	111
17.1.1	Affärskommunikation på den inre marknaden.....	111
17.2	Finansiella tjänster till konsumenter.....	111
17.2.1	Direktivförslaget om distansförsäljning av finansiella tjänster till konsumenter	111
17.3	Produktsäkerhet.....	112
17.3.1	Översyn av produktsäkerhetsdirektivet.....	112
17.4	Produktansvar	112
17.5	Konsumenterna och miljön	113
17.5.1	Förordning om miljömärkning	113
17.6	Tjänster i allmänhetens intresse	113
17.7	Twistlösning utanför domstol	114
17.8	Övriga konsumentfrågor	114
18	Ungdomsfrågor och idrott.....	115
18.1	Programmet Ungdom	115
18.2	EU:s första vitbok om ungdomspolitik.....	115

18.3	Resolution om social integration av ungdomar	116
18.4	Idrott – gemensamt arbete mot dopning	116
19	Transporter	117
19.1	Frågor som rör samtliga transporter	117
19.1.1	Galileo – Europas deltagande i en ny generation satellitnavigeringstjänster	117
19.1.2	Integration av miljö och hållbar utveckling	117
19.1.3	Transport av farligt gods	118
19.1.4	Direktiv om sommartid	118
19.1.5	Rättvis och effektiv prissättning	118
19.2	Landtransporter	119
19.2.1	Vägfärdssäkerhet	119
19.2.2	Förbättrade villkor för yrkesförare	119
19.2.3	Reglering av arbetstiden för yrkesförare	120
19.2.4	Enhetliga regler (inkl. s.k. helgförbud) vid internationella godstransporter	120
19.2.5	Tredjelandsförare	121
19.2.6	Järnvägsfrågor	121
19.2.7	Motorfordonsförsäkring	121
19.2.8	Oljemarknadens inverkan på transportpolitiken	122
19.2.9	Förslag till ny förordning om upphandling av kollektivtrafik	122
19.2.10	Harmonisering av bussars längd (femtonetersbussar)	123
19.2.11	Förslag till typgodkännandedirektiv för bussar	123
19.2.12	Reglering av transittrafik för tunga transporter genom Österrike (ekopunkter)	124
19.3	Sjöfart	125
19.3.1	Sjöfartsavtal med tredjeland	125
19.3.2	Mottagningsanordningar i hamn för fartygsgenererat avfall och lastrester	125
19.3.3	Säkrare oljetransporter till sjöss	125
19.3.4	Övriga sjösäkerhetsfrågor	126
19.4	Luftfart	126
19.4.1	Flygtrafikledning	126
19.4.2	Flygsäkerhet	127
19.4.3	Skadeståndsansvar vid flygolyckor	127
19.4.4	Förhållandet till tredjeland	128
19.4.5	Luftfart och miljö	128
19.5	Transeuropeiska nät för transporter	129
20	Näringspolitik	130
20.1	Konkurrenskrafts- och småföretagsfrågor	130
20.2	Integration av hållbar utveckling	132
20.3	Konkurrensfrågor	132
20.4	Statsstöd	133
20.5	Kol- och stålfrågor	135
20.6	Branschfrågor	135
20.6.1	Varvsindustrin	135
20.6.2	Återvinningsindustrin	136
20.6.3	Utvinning inom gruv- och mineralindustrin	136
21	Turism	136
22	Energi	137
22.1	Den inre marknaden för energi	137
22.1.1	Den inre marknaden för energi (el och gas)	137
22.1.2	Integration av miljö och hållbar utveckling	138
22.2	Förnybara energikällor	138
22.3	Andra energifrågor	139
23	EG:s jordbrukspolitik	140
23.1	Marknadsordningarna för animalier	141
23.1.1	Nötkött	141
23.1.2	Åtgärder på nötköttsområdet med anledning av BSE	142
23.1.3	Mjök och mjölkprodukter	142

	23.1.4	Griskött.....	142
	23.1.5	Ägg och fågelkött	143
	23.1.6	Bearbetade jordbruksprodukter	143
23.2		Marknadsordningarna för vegetabilier	143
	23.2.1	Jordbruksgrödor	143
	23.2.2	Ris.....	144
	23.2.3	Socket.....	144
	23.2.4	Fiberväxter.....	144
	23.2.5	Frukt och grönt	145
	23.2.6	Bananer.....	145
23.3		Säljfrämjande åtgärder på jordbruksområdet	145
23.4		Landsbygdsutveckling.....	146
23.5		Djurskydd och djurhälsa	146
	23.5.1	EG:s anslutning till Europarådets transportkonvention ...	146
	23.5.2	Bekämpning av svinpest.....	147
	23.5.3	Foder	147
	23.5.4	Kamphundar	148
	23.5.5	Hästpass.....	148
	23.5.6	TSE (inklusive BSE, "galna ko-sjukan").....	149
	23.5.7	Animaliska biprodukter	150
23.6		Integrering av miljö och hållbar utveckling	150
23.7		Fytosanitära frågor	150
24		Livsmedel.....	151
	24.1	Förenkling av livsmedelsstandarder.....	151
	24.2	Nya livsmedel och genmodifierade livsmedel.....	151
	24.3	Ramlag för livsmedel och bildande av europeisk livsmedelsmyndighet	152
	24.4	Kosttillskott.....	152
	24.5	Gemensamma regler för hygien inom EU	153
25		Fiske.....	153
	25.1	Förvaltning av fiskeresurser	153
	25.1.1	Nordsjösamarbetet.....	154
	25.1.2	Östersjösamarbetet	154
	25.1.3	Multilateralt samarbete.....	154
	25.1.4	Förbättrad kontroll av fisket	155
	25.2	Den gemensamma marknadspolitiken.....	155
	25.3	Strukturpolitiken	155
	25.4	Integrering av miljö och hållbar utveckling	156
26		Miljö	157
	26.1	Utvecklingen på de av Sverige prioriterade områdena.....	157
	26.1.1	Hållbar utveckling och integration av miljö i andra politikområden.....	157
	26.1.2	Sjätte miljöhandlingsprogrammet.....	158
	26.1.3	Kampen mot försurning och klimatförändringar	159
	26.1.4	Kretsloppsanpassning och resurseffektivitet.....	161
	26.1.5	Biologisk mångfald och översyn av regler om genetiskt modifierade organismer.....	163
	26.1.6	Fortsatt hög ambitionsnivå när det gäller kemikalier och bekämpningsmedel	164
	26.2	Miljö kvalitet och naturresurser	165
	26.2.1	Nya regler på vattenområdet.....	165
	26.2.2	Bilavgaser och bränslefrågor	166
	26.2.3	Omgivningsbuller	167
	26.3	Övriga miljöfrågor	167
	26.3.1	EG:s miljöfond Life.....	167
	26.3.2	Globala miljöfrågor	168
	26.3.3	Kärnsäkerhet och strålskydd.....	172
	26.3.4	Räddningstjänst	172
	26.3.5	Marint miljösamarbete när det gäller bekämpning av utsläpp	173
	26.3.6	Förebyggande åtgärder mot allvarliga kemikalieolyckor.	173
27		EG:s regional- och strukturpolitik.....	174

27.1	Målområden.....	174
27.1.1	De beslutande instanserna.....	174
27.1.2	Mål 1	175
27.1.3	Mål 2	176
27.1.4	Mål 3	176
27.2	Gemenskapsinitiativ	177
27.3	Övriga strukturpolitiska frågor.....	179
28	Utbildning	180
28.1	Sokrates II.....	180
28.2	Leonardo da Vinci II.....	180
28.3	Europeiska skoldatanätet.....	181
28.4	Övriga utbildningsfrågor	181
28.5	Internationellt samarbete	183
29	Forskning	184
29.1	Femte ramprogrammet	184
29.2	Mot ett europeiskt forskningsområde och ett nytt ramprogram.....	184
29.3	Internationellt forskningssamarbete	185
29.4	Rymdsamarbete EU-ESA	185
30	Kultur och medier	186
30.1	Kulturrampprogrammet Kultur 2000	186
30.2	Kulturhuvudstäder.....	186
30.3	Media-programmet.....	187
30.4	TV-direktivet.....	187
30.5	Framtida audiovisuell politik	188
30.6	Public service-radio och TV	188
30.7	Övriga kultur- och mediefrågor.....	189
31	Immaterialrätt.....	189
31.1	Upphovsrätt.....	189
31.1.1	Upphovsrätten i informationssamhället	189
31.1.2	Ersättning vid vidareförsäljning av konstverk	190
31.2	Patent	190
31.2.1	Förslag till förordning om gemenskapspatent.....	190
31.2.2	Direktiv om patenterbarheten av uppfinningar som innefattar datorprogram	191
31.3	Bruksmodellskydd.....	192
31.4	Varumärken.....	192
31.5	Mönsterskydd.....	193
31.5.1	Direktiv om mönsterskydd.....	193
31.5.2	Förslag till förordning om gemenskapsmönster	193
32	Informationsteknik och samhället	194
32.1	e-Europa.....	194
32.2	Elektronisk handel.....	194
32.3	Informationssäkerhet.....	195
32.4	Globaliseringen och informationssamhället	195
32.5	Rättsinformation.....	196
33	Statistik	196
33.1	Harmonisering av statistik.....	196
33.2	Beslut på statistikområdet fattade under 2000	197
33.3	Svenskt agerande på statistikområdet.....	197
34	EU:s budget.....	198
34.1	Budgetens inkomster och Sveriges avgift till EU-budgeten	199
34.2	Budgetens utgifter och budgetarbetet 2000.....	200
34.3	Återflöde från EU-budgeten.....	201
35	Åtgärder mot fusk och andra oegentligheter	202
35.1	Åtgärder för att stärka kampen mot bedrägerier.....	203
35.2	Åtgärder för förbättrad styrning och kontroll av EU-medel	203
35.3	Beviljande av ansvarsfrihet för kommissionens genomförande av budgeten för år 1997 och 1998	204
35.4	Revisionsrättens iakttagelser	205

DEL 3 DEN EUROPEISKA UNIONENS FÖRBINDELSER MED OM- VÄRLDEN

36	Utrikes- och säkerhetspolitik (GUSP).....	206
36.1	Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE).....	207
36.2	Förenta nationerna – omfattande EU-samarbete	208
36.3	ESDP.....	209
36.4	Säkerhetspolitik.....	210
36.5	Mänskliga rättigheter	211
36.6	Nedrustning	213
36.7	Icke-spridning	214
36.8	Exportkontroll av krigsmateriel och andra strategiska produkter.....	215
36.9	Försvarsmaterielsamarbete.....	216
36.10	Administrativt och protokollärt samarbete.....	217
36.11	Bekämpning av terrorism.....	218
36.12	Integration av miljö och hållbar utveckling.....	219
36.13	Rättsliga och inrikes frågor	219
37	Den gemensamma handelspolitiken	219
37.1	Svenska prioriteringar	219
37.2	Världshandelsorganisationen WTO	220
37.2.1	WTO:s arbete under 2000	220
37.3	Unctad och råvarusamarbetet.....	223
37.3.1	Unctad	223
37.3.2	Råvarusamarbetet	225
37.4	GSP-tullförmåner till utvecklingsländerna	225
37.5	Exportkrediter	226
38	Utvecklingssamarbete	226
38.1	Ny utvecklingspolitik för bekämpning av fattigdom.....	227
38.1.1	Fattigdomsbekämpning övergripande mål.....	227
38.1.2	Prioriterade arbetsområden.....	228
38.1.3	Utveckling av samarbetet med civila samhället.....	228
38.2	Ökad effektivitet genom reformer och nya metoder.....	228
38.2.1	Institutionell reform nödvändig	229
38.2.2	Samordning för förbättrad samstämmighet.....	230
38.3	Cotonou-avtalet – Förnyat partnerskap mellan EU och AVS-länderna..	231
38.3.1	En stärkt politisk dimension och reformer av utvecklingssamarbetet.....	231
38.3.2	En ny handelsregim	232
38.3.3	Unik roll för icke-statliga aktörer	233
38.4	Humanitärt bistånd	233
38.5	Horisontella frågor både mål och medel	234
38.5.1	Mänskliga rättigheter och demokrati centrala teman	234
38.5.2	Integration av miljö och hållbar utveckling	235
38.5.3	Jämställdhet – en svensk prioritet.....	236
38.5.4	Nya tankar om konfliktförebyggande och utveckling	236
38.6	Samordning inom ramen för FN.....	237
38.6.1	FN:s särskilda möte Kvinnor 2000: jämställdhet, utveckling och fred	238
38.6.2	Uppföljning av det sociala toppmötet i Köpenhamn (Köpenhamn +5).....	238
38.6.3	FN:s tredje världskonferens om de minst utvecklade länderna (MUL).....	239
38.6.4	Internationella konferensen om utvecklingsfinansiering..	239
38.6.5	Seminarium om hiv/aids	239
38.6.6	FN:s arbete för hållbar utveckling	240
38.7	EU aktivt på flera områden	241
38.7.1	Livsmedelssäkerhet och livsmedelsbistånd.....	241
38.7.2	Samarbete med enskilda organisationer.....	241
38.7.3	Smittsamma sjukdomar.....	242
38.7.4	Åtgärder mot minor	243

	38.7.5	Makrofinansiellt stöd samt Europeiska investeringsbankens utlåning till projekt i tredjeland	244
39		EU:s bilaterala och regionala förbindelser	245
	39.1	De förhandlande kandidatländerna.....	245
	39.2	Turkiet.....	245
	39.3	Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) och Europeiska frihandelssammanslutningen (Efta).....	246
	39.4	EU:s nordliga dimension.....	248
	39.5	Östersjösamarbetet.....	249
	39.6	Barentssamarbetet.....	249
	39.7	Ryssland samt övriga Östeuropa	250
	39.7.1	Ryssland	250
	39.7.2	Ukraina	250
	39.7.3	Moldova	251
	39.7.4	Vitryssland.....	251
	39.7.5	Södra Kaukasus och Centralasien.....	252
	39.7.6	Utvecklingssamarbete och biståndsinsatser i regionen	252
	39.8	Västra Balkan.....	253
	39.8.1	Bosnien-Hercegovina	253
	39.8.2	Kroatien.....	254
	39.8.3	Förbundsrepubliken Jugoslavien	254
	39.8.4	Före detta jugoslaviska republiken Makedonien	256
	39.8.5	Albanien	256
	39.8.6	Biståndsinsatser i regionen	256
	39.8.7	Regionalt samarbete	257
	39.9	Medelhavsländerna – Mashrek/Maghreb	258
	39.10	Mellanöstern och Gulfstaterna	260
	39.10.1	Mellanöstern.....	260
	39.10.2	Gulfstaterna	261
	39.10.3	Iran	262
	39.11	Afrika.....	262
	39.11.1	Östafrika, Afrikas horn	263
	39.11.2	Södra Afrika	264
	39.11.3	Centralafrika.....	264
	39.11.4	Västafrika	265
	39.12	Nordamerika	265
	39.12.1	USA.....	265
	39.12.2	Kanada.....	267
	39.13	Latinamerika och Karibien.....	268
	39.14	Asien	271
	39.14.1	Stöd till försoningsprocessen på Koreahalvön.....	271
	39.14.2	En fortsatt aktiv Kinapolitik	272
	39.14.3	Fördjupat samarbete med Japan	273
	39.14.4	Sydostasien inklusive ASEAN och ARF	273
	39.14.5	Sydasien.....	275
	39.14.6	ASEM – forum för politisk, ekonomisk och kulturell samverkan och dialog	276

DEL 4 RÄTTSLIGT SAMARBETE SAMT POLIS- OCH TULLSAM- ARBETE

40		Polissamarbete, straffrättsligt samarbete och tullsamarbete	277
	40.1	Horisontella frågor	277
	40.1.1	Gränsöverskridande organiserad brottslighet	277
	40.1.2	Brottsförebyggande frågor.....	279
	40.1.3	Brottsofferfrågor.....	281
	40.2	Straffrättsligt samarbete	282
	40.2.1	Utlämning	282

40.2.2	Eurojust	282
40.2.3	Europeiska rättsliga nätverket.....	283
40.2.4	Rättslig hjälp.....	283
40.2.5	Ömsesidigt erkännande av domar och beslut.....	284
40.3	Materiell straffrätt	285
40.3.1	Penningtvätt och förverkande	285
40.3.2	Bedrägeri och förfalskning	286
40.3.3	Miljöbrott	286
40.3.4	Människohandel, sexuell exploatering av barn och barnpornografi	287
40.3.5	Människosmuggling.....	288
40.4	Polissamarbete	288
40.4.1	Europol.....	288
40.4.2	Annat polissamarbete	289
40.5	Tullsamarbete.....	290
41	Civilrättsligt samarbete	292
41.1	Civilrättskommittén.....	292
41.2	Jurisdiktion och erkännande och verkställighet av domar (Bryssel I och II samt Luganokonventionen)	292
41.3	Åtgärdsprogrammet om ömsesidigt erkännande	293
41.4	Civilrättsligt nätverk.....	294
41.5	Bevisupptagningsförordning	294
41.6	Bryssel II a	294
41.7	Tillämplig lag för förpliktelser utanför avtalsförhållanden (Rom II)	295
41.8	Delgivningsförordning	295
41.9	Insolvensförordning	296

DEL 5 EU:S INSTITUTIONER M.M.

42	Institutionernas funktion och verksamhet.....	297
42.1	Rådet	297
42.2	Europeiska kommissionen.....	298
42.3	Europaparlamentet	300
42.4	EG-domstolen	302
42.5	Europeiska revisionsrätten	303
42.6	Ekonomiska och sociala kommittén	304
42.7	Regionkommittén.....	305
42.8	Europeiska centralbanken	305
42.9	Europeiska investeringsbanken	306
42.10	Europeiska investeringsfonden.....	307
42.11	Personalpolitik i EU:s institutioner	307
42.12	Öppenhet och insyn.....	308
42.13	Gemenskapslagstiftningens redaktionella kvalitet.....	309
42.14	Överträdelseärenden.....	310
43	Svenska språket och rekrytering av svenskar	310
43.1	Svenska språket i EU	310
43.1.1	Tolkning och översättning till och från svenska	311
43.1.2	Svensk språkpolicy.....	312
43.2	Svenskar i EU:s institutioner.....	312
43.2.1	Svenskar anställda i EU-institutionerna 2000.....	312
43.2.2	Kontakt- och informationsverksamhet.....	313
44	Förberedelser för Sveriges ordförandeskap i EU	313
44.1	Förberedelser inför Sveriges ordförandeskap i EU:s ministerråd våren 2001	314
44.2	Förberedelsearbetet under år 2000.....	316

BILAGOR

Bilaga 1: Viktigare förordningar, direktiv och beslut antagna under 2000	318
--	-----

Bilaga 2: Förslag till viktigare förordningar, direktiv och beslut samt viktigare rekommendationer, yttranden och meddelanden under 2000	327
Bilaga 3: Mål av svenskt intresse vid EG-domstolen och EG:s förstainstansrätt under 2000.....	337
Bilaga 4: Viktiga domar meddelade av EG-domsstolen under 2000.....	360
Bilaga 5: Viktiga domar meddelade av EG:s förstainstansrätt under 2000	370
Bilaga 6: Överträdelseärenden	381
Bilaga 7: Viktigare internationella avtal och överenskommelser ingångna under 2000.....	392
Bilaga 8: Den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken (GUSP): gemensamma ståndpunkter, åtgärder och strategier samt uttalanden	393
Bilaga 9: Viktigare rättsakter m.m. i samarbetet i rättsliga och inrikes frågor	404
Bilaga 10: EU-budgeten 2000.....	406
Bilaga 11: Statistik över Sveriges handel med EU:s medlemsstater 2000.....	407
Bilaga 12: Statistik över EU:s handel med tredjeland 2000	408
Bilaga 13: Slutsatser från Europeiska rådets möte i Lissabon.....	409
Bilaga 14: Slutsatser från Europeiska rådets möte i Santa Maria da Feira.....	426
Bilaga 15: Slutsatser från Europeiska rådets möte i Nice.....	442
Bilaga 16: Svenska ledamöter i Europaparlamentet.....	455
Bilaga 17: Europeiska kommissionens ledamöter.....	459
Bilaga 18: Svenska ledamöter i Ekonomiska och sociala kommittén.....	461
Bilaga 19: Svenska ledamöter i Regionkommittén.....	462
Bilaga 20: Samarbete inom EU – skillnaden mellan EG och EU	463
Bilaga 21: Förkortningslista	464
Utdrag från protokoll vid regeringssammanträde den 4 oktober 2001.....	468

ANNEX I: Svenska ledamöter i kommissionens genomförandekommittéer
 Sammanställningen har upprättats inom Utrikesdepartementet och finns tillgänglig i ärendet (dnr UD 2001/1279/EU).

Sammanfattning

Under år 2000 präglades unionens arbete av förberedelser för den kommande utvidgningen. De nödvändiga institutionella förändringarna för utvidgningen gjordes i Nicefördraget, och anslutningsförhandlingarna med kandidatländerna intensifierades. Under året sattes ett nytt strategiskt mål för unionen att bli världens mest konkurrenskraftiga och kunskapsbaserade ekonomi. Utvecklingen av den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken fortsatte bl.a. i ljuset av krisen på Balkan som ställde nya krav på unionens säkerhets- och försvarspolitik. För Sveriges del var den dominerande uppgiften att förbereda det svenska ordförandeskapet under våren 2001.

Utvidgningen

I februari 2000 inleddes bilaterala regeringskonferenser med de sex kandidatländerna Bulgarien, Lettland, Litauen, Malta, Rumänien och Slovakien. Förhandlingsarbetet gick under året framåt med dessa sex samt med Cypern, Estland, Polen, Slovenien, Tjeckien och Ungern, som förhandlat sedan 1998. I november presenterade kommissionen sina översynsrapporter om framstegen i samtliga kandidatländer samt en strategi för de kommande förhandlingarna med en plan för arbetet under de tre nästkommande ordförandeskapen.

Samtliga kandidatländer, utom Turkiet, uppfyllde de politiska kriterierna, och demokratin hade generellt stärkts. Uppfyllandet av de ekonomiska kriterierna uppvisade en större variation. Vad gällde kandidatländernas förmåga att ta på sig de skyldigheter som följer av medlemskapet fick i stort sett alla kandidatländer kritik. Vid Europeiska rådets möte i Nice gavs stöd för kommissionens arbetsplan. Det slogs också fast att differentieringsprincipen gäller och att unionen från slutet av 2002 för egen del skall vara redo att ta emot nya medlemmar. Genom programmen Phare, Ispa och Sapard får kandidatländerna stöd för sina ansträngningar att möta de krav som medlemskapet kommer att ställa. Förmedlemskapsstödet inriktar sig på institutionsuppbyggnad, jordbruket samt stöd på miljö- och transportområdena.

Den ekonomiska och monetära unionen – EMU

Den tredje etappen av EMU inleddes i januari 1999 då den gemensamma valutan, euron, infördes i elva medlemsstater (Belgien, Finland, Frankrike, Irland, Italien, Luxemburg, Nederländerna, Portugal, Spanien, Tyskland och Österrike). Grekland deltar i EMU från 1 januari 2001. Den 28 september 2000 röstade danskarna i en folkomröstning nej till att införa euron.

Ekonomisk-politisk samordning

Enligt rådets förordning om förstärkning av övervakningen av de offentliga finanserna samt övervakningen och samordningen av den

ekonomiska politiken skall de medlemsstater som deltar i Skr. 2001/02:30
valutasamarbetet utarbeta stabilitetsprogram och övriga medlemsstater
konvergens-program. Sveriges andra konvergensprogram antogs av
regeringen i november 2000 och överlämnades därefter till
kommissionen och rådet.

Frihet, säkerhet och rättvisa

En ny strategi (millenniestrategin) för att förebygga och bekämpa den
organiserade brottsligheten antogs under året. Vidare antogs ett
åtgärdsprogram för att genomföra principen om ömsesidigt erkännande
av rättsliga avgöranden. Arbetet med att harmonisera flykting- och
asylpolitiken inom EU fortsatte, bl.a. fattades beslut om inrättandet av en
europaisk flyktingfond. I månadsskiftet november–december beslöt rådet
att Schengenregelverket skulle träda i kraft för de nordiska länderna i
mars 2001.

Regeringskonferensen

I januari 2000 inleddes en regeringskonferens för att förbereda unionen
för den kommande utvidgningen. Regeringskonferensen avslutades vid
Europeiska rådets möte i Nice i december samma år då det nya
Nicefördraget överenskoms. Nicefördraget innebär en genomgripande
institutionell översyn. Där anges bl.a. vilka metoder som i framtiden skall
användas vid fördelningen av platser i Europaparlamentet, rådets nya
röstviktning och kommissionens sammansättning. Nicefördraget innebär
även att beslut kommer att kunna fattas med kvalificerad majoritet i
betydligt större omfattning än tidigare då enhällighet krävdes.

I Nice presenterades även en stadga om grundläggande rättigheter.
Avsikten är att stadgan skall synliggöra de rättigheter man har som
medborgare i unionen.

Lissabon-processen

Vid Europeiska rådets möte i Lissabon i mars enades stats- och
regeringscheferna om ett nytt strategiskt mål för det kommande
decenniet. Målet var att göra unionen till världens mest
konkurrenskraftiga och dynamiska kunskapsbaserade region, med
möjlighet till hållbar ekonomisk tillväxt med fler och bättre
arbetstillfällen och en högre grad av social sammanhållning.
Informationsteknologi pekades ut som en viktig faktor för att uppnå
målet. Betydelsen av utbildning och forskning lyftes också fram. På
Sveriges initiativ beslöts även att EU bör anta ett mål om full
sysselsättning. Vid mötet i Lissabon beställdes också en rapport om
pensionssystemens hållbarhet på lång sikt.

I slutsatserna från Lissabon angavs att rådet skulle fortsätta sina
diskussioner om socialpolitikens framtida inriktning. På mötet i Nice i
december antogs så en social agenda med handlingsplan för unionens
socialpolitik (sysselsättning, jämställdhet, arbetsrätt, arbetsmiljö, fri

Inre marknadens utveckling

Under året fortsatte arbetet med att modernisera den inre marknaden. Den årliga översynen av inre marknadsstrategin siktade till att välja ut de åtgärder som mest effektivt bidrar till en bättre fungerande inre marknad. Resultattavlan för den inre marknaden som presenterades i november visade att 12,5 procent av inre marknadsdirektiven inte är genomförda i samtliga medlemsstater. Sverige placerade sig på andra plats: 1,2 procent av inre marknadsdirektiven hade inte genomförts i tid. Under året ägde det första mötet rum med den nya rådsformationen för inre marknaden, konsument- och turism. En ny förordning om tilldelning av miljömärket EU-blomman antogs liksom en resolution om att inrätta ett nätverk som skall hjälpa konsumenter med tvistlösning över gränserna utanför domstol.

Asyl och migration

Förberedelser för de nordiska ländernas medlemskap i Schengensamarbetet pågick under år 2000. Som en följd av att de asyl- och migrationspolitiska frågorna sedan 1999 är en del av gemenskaps-rätten pågick ett omfattande lagstiftningsarbete.

Beslut fattades om inrättande av en europeisk flyktingfond som i första hand skall stödja projekt i medlemsstaterna för mottagande av asylsökande, integration och återvändande, om mandat till kommissionen om att å gemenskapens vägnar förhandla om återtagandeavtal med Sri Lanka, Ryssland, Marocko och Pakistan, samt om Eurodac, ett system för fingeravtryck som förväntas bli ett viktigt verktyg för tillämpningen av Dublinkonventionen.

Folkhälsa

Under året lade kommissionen fram ett förslag om den framtida folkhälsopolitiken inom EU och ett program för folkhälsa 2001–2006. I förslagen beskrivs bl.a. hur fördragets krav på en hög hälsoskyddsnivå i all gemenskapspolitik kan utvecklas. I oktober ogiltigförklarade EG-domstolen direktivet om tobaksreklam.

Transporter

Under år 2000 bedrevs ett omfattande arbete på transportområdet. Som en följd av oljetankfartyget Erikas förlisning utanför Frankrikes kust 1999 kom frågor om sjösäkerhet i fokus. I mars presenterade kommissionen ett meddelande om säkerhet vid oljetransporter och förslag om hamnkontroll, klassificeringssällskap samt oljefartyg med dubbelskrov. I december kom ytterligare ett meddelande som handlade om ett gemensamt övervaknings-, kontroll- och informationssystem för

Jordbruk och livsmedel

Under året fortsatte arbetet med att genomföra agenda 2000-besluten som innebär en övergång från prisstöd till direktstöd och ett samlat grepp på miljö- och landsbygdsåtgärder. Ett svenskt miljö- och landsbygdsprogram för 2000–2006 beslutades. På hösten 2000 konstaterades ett flertal fall av BSE (galna ko-sjukan) i medlemsstaterna, framförallt i Frankrike och Tyskland. Som en följd av detta beslutade kommissionen om en rad nya gemenskapsåtgärder, bl.a. ett utökat testprogram. Sverige beviljades undantag från kravet på testning av äldre nötkreatur men beslöt testa alla djur i riskzonen. Kommissionen presenterade i januari 2000 en vitbok om livsmedelssäkerhet. Syftet var att ta ett helhetsgrepp på frågorna som rör säkra livsmedel. Förslagen behandlade hela livsmedelskedjan från djurfoder till matbord. I vitboken föreslogs även att en europeisk livsmedelsmyndighet skall inrättas.

Miljö

Vid Europeiska rådets möte i Feira i juni beslutades om en omfattande översyn av hur miljöskyddskrav och hållbar utveckling integreras i prioriterad sektorspolitik samt att en strategi för hållbar utveckling skulle antas av Europeiska rådet vid mötet i Göteborg 2001.

Under året pågick förberedelser för EU:s ratificering av Kyotoprotokollet och för det sjätte partsmötet. Miljörådet antog gemensam ståndpunkter angående direktiven om takvärden för försurande ämnen och om utsläpp från stora förbränningsanläggningar som båda är viktiga i EU:s försurningsstrategi. I december enades rådet och Europaparlamentet efter förlikning om ändringar i direktivet om utsättande av genetiskt modifierade organismer i miljön. EG-domstolen beslöt att det svenska förbudet mot yrkesmässig användning av det klorerade lösningsmedlet trikloretylen inte stred mot EG-reglerna eftersom de kunde motiveras med hänsyn till människors hälsa.

Regional- och strukturpolitik

Den nya programperioden för strukturfonderna startade 2000 och löper fram till och med 2006. EG:s strukturfondsbudget för nuvarande medlemsstater uppgår till ca 213 miljarder euro, varav ca 2,2 miljarder euro avser Sverige. Den svenska organisationen för strukturfondsprogrammen har förändrats. För de geografiskt avgränsade strukturfondsprogrammen, mål 1 och 2, har ansvaret för genomförande och utbetalningar decentraliserats till särskilt utsedda länsstyrelser. Ansvaret för genomförandet av mål 3 ligger på Rådet för europeiska socialfonden i Sverige.

Kulturprogrammet, Kultur 2000, löper under perioden 2000–2004 med en total budget på 167 miljoner euro. Programmets syften är bl.a. att främja kulturell dialog och de europeiska folkens kännedom om varandras kultur och historia. Totalt fördelades 32 miljoner euro under år 2000. Sammanlagt utgick stöd till 35 projekt med svenskt deltagande och till 20 översättningsprojekt från svenska förlag. Svenska aktörer ingick i 44 av de 219 projekten.

Immaterialrätt

I september år 2000 antog rådet en gemensam ståndpunkt om ett direktiv om upphovsrätt. Det gäller såväl rättigheter för författare och kompositörer som närliggande rättigheter för artister, filmproducenter, skivbolag och radio- och TV-bolag. Ett direktiv väntas kunna antas under 2001 efter det att Europaparlamentet behandlat förslaget. En majoritet av EU:s medlemsstater har bestämmelser som ger en konstnär som skapat ett konstverk viss del av försäljningspriset när konstverket säljs vidare (följerätt). I juni antog rådet en gemensam ståndpunkt, och även detta direktiv väntas kunna antas under 2001.

Kommissionen överlämnade i augusti 2000 ett förslag till förordning om gemenskapspatent. Förslaget innebar att en ny skyddsform kallad gemenskapspatent skapas för att möjliggöra för uppfinnare att genom en enda ansökan få ett patent som gäller i hela gemenskapen. Kommissionen föreslog även att en ny specialdomstol på EG-nivå skall pröva mål om ogiltighet av och intrång i gemenskapspatent.

Budget

EU:s budget omfattade år 2000 ca 93 miljarder euro i åtagandebe- myndiganden och ca 89 miljarder euro i betalningsanslag. Detta innebar en minskning i förhållande till 1999 års budget med 3,5 procent för åtaganden och en ökning med 4,4 procent för betalningar. Ungefär hälften av utgifterna gick till jordbruksstöd och omkring en tredjedel till olika former av regionalstöd och arbetsmarknadsstöd. EU-budgeten omfattar även administrationen av EU:s institutioner, finansieringen av unionens externa åtgärder (främst bistånd) och EU:s inre politik med program och åtgärder för bl.a. forskning, miljö, kultur och infrastruktur. Dessa fyra utgiftskategorier tog vardera ca 5 procent av budgeten i anspråk.

Budgeten för år 2000 var den första årsbudgeten under det nya finansiella perspektiv som fastställts för perioden 2000–2006 och som utgör en integrerad del av det nya interinstitutionella avtalet från den 6 maj 1999. Sveriges avgift till EU för år 2000 uppgick till 22 295 miljoner kronor.

Under år 2000 arbetade kommissionen med reformer som syftade till att förbättra hanteringen och effektiviteten i genomförandet av EU:s stöd samt att förbättra den finansiella styrningen och kontrollen. I oktober presenterade kommissionen ett förslag till ny budgetförordning.

Den europeiska unionens förbindelser med omvärlden

Under år 2000 fortsatte arbetet med EU:s gemensamma säkerhets- och utrikespolitik (GUSP) liksom utvecklingen av EU:s säkerhets- och försvarspolitik (ESDP). I enlighet med de beslut som fattades vid Europeiska rådets möte i Helsingfors 1999 inrättades tre nya provisoriska organ för krishantering i mars 2000: Kommittén för utrikes- och säkerhetspolitik (KUSP), Militärkommittén (EUMC) och Militära staben (EUMS). Även en kommitté för de civila aspekterna av krishantering inrättades.

Nordliga dimensionen (ND) syftar dels till att höja EU:s profil i norra Europa, dels till att öka EU-institutionernas engagemang för förhållanden och särdrag i unionens nordliga länder. Kommissionen presenterade ett utkast till handlingsplan för den nordliga dimensionen som behandlades i rådet under 2000. Europeiska rådet gav stöd till handlingsplanen vid sitt möte i Feira.

Förbundsrepubliken Jugoslaviens (FRJ) demokratiska förändringar under år 2000 ledde till positiva effekter för samarbetet i regionen samt att FRJ blev medlem i Stabilitetspakten för västra Balkan. I november 2000 hölls ett toppmöte i Zagreb, vilket bekräftade ett närmande mellan regionens länder och EU genom den s.k. stabiliserings- och associationspakten.

Länderna inom Oberoende staters samvälde (OSS) och Mongoliet åtnjuter stöd från EU:s Tacisprogram. Biståndet stöder övergången till en fungerande marknadsekonomi, demokrati och ett fungerande rätts-samhälle.

I Mellanöstern fortsatte EU att stödja fredsprocessen politiskt och ekonomiskt. I oktober 2000 blev EU för första gången inbjudet till toppmötet i Sharm el Sheik i Egypten med syfte att stoppa våldet på de palestinska områdena. Den 12 december 2000 antog Europeiska rådet i New York en deklaration om fredsprocessen i Mellanöstern. Deklarationen behandlade palestiniernas rätt till en suverän, demokratisk, livskraftig och fredlig palestinsk stat vid den tidpunkt palestinierna själva väljer.

Försoningsprocessen på Koreahalvön inleddes i och med toppmötet mellan president Kim Dae-Jung och ordförande Kim Jong-il i juni 2000. EU gav genom två rådsslutsatser sitt stöd till president Kim Dae-jungs politik gentemot Nordkorea och markerade EU:s strävan att bidra till att utveckla de koreanska relationerna.

Världshandelsorganisationens (WTO) arbete präglades under år 2000 av uppföljningen av ministerkonferensen i Seattle i december 1999 där man misslyckades med att lansera en ny multilateral förhandlingsrunda. EU och 77 AVS-länder (Afrika, Västindien och Stilla havet) underteck-

nade i juni 2000 Cotonou-avtalet i Benin. Avtalet ersätter det 25 år gamla Lomé-avtalet och innehåller överenskommelser om bl.a. politiskt samarbete samt handels- och utvecklingssamarbete. Under året tog kommissionen en rad nya initiativ för att komma till rätta med den kritik som riktats mot gemenskapens bistånd. En av de mer genomgripande förändringarna var lanseringen av en ny politik för gemenskapens utvecklingssamarbete med fattigdomsbekämpning som övergripande mål. Skr. 2001/02:30

Förberedelserna inför ordförandeskapet

I Sverige präglades år 2000 av ett omfattande förberedelsearbete inför det svenska EU-ordförandeskapet våren 2001. Statsrådsberedningen ansvarade för den övergripande samordningen av Regeringskansliets arbete, och departementen ansvarade för verksamheten inom sina respektive områden. Representationen i Bryssel hade en central roll i förberedelsearbetet. Berörda myndigheter och ambassader deltog också i arbetet. Företrädare för regeringen förde under hela perioden en dialog med representanter för näringslivet, fackföreningar, frivilligorganisationer m.fl.

DEL 1 DEN ÖVERGRIPANDE UTVECKLINGEN I EUROPEISKA UNIONEN

Skr. 2001/02:30

1 Samarbete i svenskt och europeiskt intresse

Under år 2000 påbörjades arbetet mot målet att bli världens mest konkurrenskraftiga och kunskapsbaserade ekonomi samt med att förbereda unionen för utvidgningen. Livsmedelskriser oroade medborgarna. En förstärkt säkerhets- och försvarspolitik ställde krav på nya instrument för att genomföra EU:s politik. Krisen på Balkan satte unionen på nya prov. Året präglades för svensk del även av förberedelsearbetet inför ordförandeskapet.

Året inleddes med ett intensivt arbete inför Europeiska rådets möte i Lissabon. Under portugisiskt ordförandeskap lyckades stats- och regeringscheferna enas om ett nytt strategiskt mål för unionen för det kommande decenniet: att bli världens mest konkurrenskraftiga och dynamiska kunskapsbaserade ekonomi, med möjlighet till hållbar ekonomisk tillväxt med fler och bättre arbetstillfällen och en högre grad av social sammanhållning. På svenskt initiativ beslöts även att EU bör anta ett mål om full sysselsättning. För att kunna nå upp till en sådan djärv målsättning måste arbetet med att modernisera den inre marknaden fortgå. Dessutom betonades främjandet av informationsteknik som avgörande för att uppnå detta mål. I linje med detta beslutades handlingsplanen e-Europa 2002 – ett informationssamhälle för alla därefter vid toppmötet i Feira. Som ett verktyg för att uppnå unionens strategiska mål används den s.k. öppna samordningsmetoden. Utifrån gemensamma målsättningar och riktlinjer, i vissa fall med konkreta måldatum, förväntas medlemsstaterna genomföra dessa nationellt. Indikatorer skall utarbetas och användas som riktmärken vid jämförelser länderna emellan. Erfarenhetsutbyte och gruppsytryck skall utgöra drivkraft för samarbetet. Den öppna samarbetsmetoden möjliggör således ett närmare europeiskt samarbete inom områden som ligger utanför gemenskapens kompetens och som är förenligt med den nationella bestämmanderätten.

Europeiska rådet hade vid sitt möte i Köln år 1999 beslutat att sammankalla en regeringskonferens under år 2000 för att förbereda unionen för den kommande utvidgningen med nya medlemsstater. Regeringskonferensen inleddes i februari 2000 och pågick under hela året. Toppmötet i Nice dominerades av behandlingen av förslaget till ett nytt fördrag, Nicefördraget, vilket träder i kraft efter ratificering av medlemsstaterna. Genom Nicefördraget anges bland annat de principer och metoder som skall användas vid den framtida fördelningen av platser i Europaparlamentet, den nya röstviktningen i rådet och sammansättningen av kommissionen. Nicefördraget innebär även att beslut kan fattas med kvalificerad majoritet i stället för med enhällighet i större utsträckning än tidigare.

Vikten av att för allmänheten synliggöra de rättigheter man har som medborgare i unionen betonades när Europeiska rådet i Köln uppdrog åt ett konvent att presentera en stadga om grundläggande rättigheter. Efter avslutat arbete proklamerades texten vid toppmötet i Nice gemensamt av Europeiska rådet, Europaparlamentet och kommissionen som en politisk deklaration innehållande en katalog över EU:s gemensamma värderingar och standard inom hela sfären av mänskliga rättigheter.

Frågan om stadgans framtida status – dvs. om den skall göras rättsligt bindande och vilken plats den i så fall får inom gällande EG-fördrag – skall belysas som ett led i förberedelserna inför nästa regeringskonferens år 2004.

EU:s utvidgning syftar till att främja unionens grundläggande uppgift – fred och välfärd i Europa. Under år 2000 fortsatte medlemskapsförhandlingarna med de sex kandidatländer som inlett förhandlingar 1998. Samtidigt inleddes förhandlingar med ytterligare sex kandidatländer. Samtliga dessa kandidatländer uppfyller det politiska Köpenhamnskriteriet, vilket innebär att de bedöms ha stabila politiska institutioner som garanterar demokrati, rättssäkerhet, respekt för de mänskliga rättigheterna och minoritetsskydd. För att ge de bäst förberedda kandidatländerna i den andra gruppen möjlighet att komma i kapp dem som startat förhandlingar redan 1998 beslutade Europeiska rådet i Feira i juni 2000 att söka öppna alla förhandlingskapitel med de bäst förberedda kandidatländerna så tidigt som möjligt under 2001. En förhoppning uttrycktes att unionen från slutet av år 2002 skulle kunna ta emot de nya medlemsstater som är klara för detta så att de skall kunna delta i nästa val till Europaparlamentet. I slutsatserna från Nicetoppmötet uttrycktes stöd för den arbetsplan för utvidgningsförhandlingarna som kommissionen föreslagit. Det slogs vidare fast att differentieringsprincipen gäller och att det var dags att ge nya impulser åt utvidgningsprocessen. Således gavs Europeiska rådet i Göteborg i uppdrag att utvärdera de framsteg som gjorts i tillämpningen av denna nya strategi, för att kunna lämna nödvändiga riktlinjer så att processen framgångsrikt kan slutföras.

Toppmötet i Nice beställde en strategi för hållbar utveckling i unionen för antagande vid toppmötet i Göteborg. Kommissionen påbörjade under år 2000 arbetet med ett förslag till en övergripande EU-strategi för hållbar utveckling. Under året kom också EU:s interna arbete att utvecklas i syfte att förbereda EU:s ratificering av Kyotoprotokollet.

Under år 2000 fortsatte arbetet med utarbetandet av strategier för integration av miljö och hållbar utveckling för de olika ministerråden. Sverige arbetade aktivt under hösten 2000 för att alla berörda rådskonstellationer (energi, transport, jordbruk, industri, fiske, utveckling, allmänna rådet, inre marknaden, finans) i god tid före Göteborgstoppmötet skulle kunna anta en rapport om integrering av miljöhänsyn i sitt arbete.

Flera livsmedelsskandaler avslöjades, vilket ledde till att diskussionen om den framtida gemensamma jordbrukspolitiken aktualiserades. Som en följd av en utökad testning av nötkreatur blev antalet konstaterade BSE-fall fler under hösten, framför allt i Frankrike och Tyskland. Detta medförde en akut kris inom EU och föranledde en rad

gemenskapsåtgärder. Kommissionens vitbok om livsmedelssäkerhet välkomnades när den presenterades i januari 2000. Syftet med vitboken var att beakta hela kedjan från foder till livsmedelslagstiftning. Inrättandet av en oberoende europeisk livsmedelsmyndighet föreslogs. Miljö, landsbygdsutveckling, djurhänsyn och säkra livsmedel blev områden vars betydelse ökade särskilt i förberedelserna för det svenska ordförandeskapet.

I anslutning till insikten om betydelsen av miljön och livsmedelssäkerheten blir frågan om integrering av hälsoaspekter i andra politikområden fortsatt viktig. Sverige har aktivt verkat för att hälsoaspekter skall integreras och har i utformningen av den framtida folkhälsopolitiken understrukit att en sådan integrering måste ske på ett tidigt stadium. Kommissionen fattade i maj 2000 beslut om ett meddelande om den framtida folkhälsostrategin inom Europeiska gemenskapen.

I Nice antogs även en social agenda som satte ramarna för sociala frågor inom Lissabonstrategin. Agendan kan beskrivas som en handlingsplan för de kommande åren inom unionens socialpolitiska område (sysselsättning, jämställdhet, arbetsrätt, arbetsmiljö, fri rörlighet för arbetstagare, vissa sociala trygghetsfrågor osv.).

Schengensamarbetet fördjupades under året. Beslut fattades om att Grekland fullt ut anslöts till Schengensamarbetet fr.o.m. den 26 mars 2000. Under 2000 beslutades att Storbritannien skall delta i alla delar av Schengenregelverket utom de delar som rör den fria rörligheten för personer med ett undantag, det s.k. transportörsansvaret.

EU bygger på principerna om frihet, demokrati och respekt för de mänskliga rättigheterna och grundläggande friheterna samt på principen om rättsstaten. EU verkar aktivt för att främja respekten för de mänskliga rättigheterna genom den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken.

Diskussioner om utvecklingen och stärkandet av den europeiska säkerhets- och försvarspolitikerna fördes vid Europeiska rådets möte i Nice på grundval av besluten vid Europeiska rådets möten i Köln och Helsingfors 1999. Under 2000 fortsatte strävandena att stärka unionens förmåga att hantera kriser och förebygga konflikter. EU:s möjligheter att bidra till FN:s verksamhet förstärks genom arbetet med att utveckla unionens resurser inom militär och civil krishantering samt inom konfliktförebyggande. Europeiska rådet i Nice gav det inkommande, svenska ordförandeskapet i uppdrag att identifiera möjliga samarbetsområden och former för ett förstärkt samarbete med FN.

De militära kapacitetsmålen under år 2000 kompletterades med kapacitetsmål för EU:s civila krishantering. En expertkommitté för utvecklandet av civil krishantering skapades på svenskt initiativ.

EU:s säkerhetspolitiska arbete spänner över vida fält. Utöver samarbetet med internationella organisationer utgör säkerhetspolitiken ofta en viktig komponent i EU:s samarbete med tredjeland. Detta gäller inte minst i förhållande till länderna på Balkan. Den viktigaste förändringen på västra Balkan under 2000 utgjordes av de demokratiska förändringarna i Förbundsrepubliken Jugoslavien (FRJ) och de positiva effekter detta medförde för ländernas regionala samarbete. FRJ:s inlemmande i Stabilitetspakten för västra Balkan liksom EU-ländernas

toppmöte med regionens länder i Zagreb i november var två centrala händelser under året.

EU har ett starkt intresse av att integrera Ryssland i europeiskt samarbete och värdegemenskap, och under 2000 fortsatte ansträngningarna att fördjupa dialogen och samarbetet med Ryssland. Framsteg gjordes på ett antal områden, bl.a. i form av en ytterligare förstärkt politisk dialog. EU utnyttjade denna för att, inte minst, framföra oro och kritik beträffande situationen i Tjetjenien och situationen för oberoende medier.

Under året fortsatte arbetet med den nordliga dimensionen syftande dels till att höja EU:s profil i norra Europa, dels till att öka EU-institutionernas engagemang för förhållanden och särdrag i unionens nordliga länder. Kommissionens utkast till handlingsplan för detta arbete behandlades i rådet under våren 2000 och den färdiga planen godkändes av Europeiska rådet i Feira i juni.

En kursändring och effektivisering av EG:s utvecklingssamarbete förbereddes. Fattigdomsbekämpning blev en överordnad målsättning i den nya utvecklingspolitiken. Insatserna skall koncentreras till färre samhällssektorer och samordnas bättre mellan medlemsstaterna och internationella organisationer.

Moderniseringen av EU:s institutioner drevs vidare under år 2000. För samarbetets utveckling och medborgarnas förtroende för unionen är frågorna om öppenhet och insyn av stor betydelse. Sverige fortsatte under år 2000 att verka för större öppenhet och insyn i EU:s institutioner, framför allt i det löpande rådsarbetet och i förhandlingarna om en ny interinstitutionell rättsakt om handlingsoffentlighet samt i mål vid EG-domstolen och förstainstansrätten. År 2000 var kommissionens första hela arbetsår och kom att präglas av insatser för att återskapa förtroendet för kommissionens arbete. Reformansträngningarna från kommissionens sida syftade till att förbättra hanteringen och effektiviteten i genomförandet av EU:s stöd samt förbättra den finansiella styrningen och kontrollen. Ansträngningarna manifesteras främst av kommissionens förslag till en helt ny budgetförordning, som syftar till att rensa upp i gammal komplex regelmassa och ge goda förutsättningar för ett kostnadseffektivt och säkert genomförande av EU:s verksamhet.

Det tillträdande svenska ordförandeskapet presenterade i december 2000 sitt ordförandeskapsprogram där utvidgningen, sysselsättningen och miljön var prioriterade områden. Den huvudsakliga målsättningen var dock att föra frågorna på dagordningen framåt och genomföra ett effektivt ordförandeskap i hela unionens intresse. Med anledning av ordförandeskapet våren 2001 medgav riksdagen att denna skrivelse avlämnas först hösten 2001.

2 Europeiska rådet under 2000

Europeiska rådets möten under år 2000 hölls i Lissabon den 23–24 mars, i Santa Maria da Feira den 19–20 juni samt i Nice den 7–9 december.

Ordförandeskapets slutsatser från dessa möten återfinns i bilagorna 13, 14 och 15. Skr. 2001/02:30

Vidare avhölls ett informellt möte inom ramen för Europeiska rådet i Biarritz den 13–14 oktober, som ett led i förberedelserna inför Europeiska rådets möte i Nice. Dagordningen dominerades av regeringskonferensen för att förbereda unionen inför den kommande utvidgningen.

Inför Europeiska rådets möten har statsministern samrått med EU-nämnden. Inför mötet i Biarritz deltog även utrikesministern vid samrådet med nämnden. Information om resultaten från toppmötena har lämnats av statsministern i kammaren när det gäller mötet i Lissabon, inför EU-nämnden av statsministern och utrikesministern när det gäller mötet i Santa Maria da Feira, inför kammaren av utrikesministern när det gäller mötet i Biarritz samt i kammaren av statsministern när det gäller mötet i Nice.

2.1 Europeiska rådets möte i Lissabon 23–24 mars

Vid mötet i Lissabon enades stats- och regeringscheferna om ett nytt strategiskt mål för unionen för det kommande decenniet: att bli världens mest konkurrenskraftiga och dynamiska kunskapsbaserade ekonomi, med möjlighet till hållbar ekonomisk tillväxt med fler och bättre arbetstillfällen och en högre grad av social sammanhållning.

För att uppnå målsättningen enades man om en strategi med tre huvudkomponenter:

- Att förbereda övergången till en kunskapsbaserad ekonomi genom satsningar på IT samt forskning och utveckling, genom att främja Europas konkurrenskraft och genom att fullborda den inre marknaden.
- Att modernisera den europeiska sociala modellen, genom att investera i människor och bekämpa social utslagning.
- Att stimulera tillväxt genom att föra en sund och hållbar makroekonomisk politik.

På svenskt initiativ beslöts även att EU bör anta ett mål om full sysselsättning.

Man enades vidare om ett stort antal konkreta åtgärder, med tidtabeller, för att uppnå det strategiska målet. Det beslöts också att sysselsättningsgraden inom unionen för år 2010 skulle uppgå till 70 procent (60 procent för kvinnor).

Mötet beslöt även att Europeiska rådet skulle genomföra uppföljningsmöten varje vår i syfte att säkerställa en effektiv övervakning av de framsteg som görs. Ett viktigt verktyg i uppföljningsarbetet är den s.k. öppna samarbetsmetoden. Utifrån gemensamma målsättningar och riktlinjer, i vissa fall med konkreta måldatum, förväntas medlemsstaterna genomföra dessa nationellt. Med stöd av indikatorer, som skall utgöra riktmärken, skall länderna jämföra sig med varandra. Erfarenhetsutbyte och gruppträck skall utgöra drivkraft för ett närmare europeiskt samarbete, som är förenligt med den nationella självbestämmanderätten.

2.2 Europeiska rådets möte i Santa Maria da Feira 19–20 juni

Skr. 2001/02:30

Vid mötet i Feira togs ett viktigt steg framåt när det gäller det relevanta skattepaketet. Ett kompromissbeslut uppnåddes, som innebar bl.a. att direktiven skall träda i kraft efter att överenskommelser om informationsutbyte med tredjeland uppnåtts samt efter en övergångsperiod på 7 år. Det beslöts också att arbetet skulle bedrivas vidare omfattande alla delar av skattepaketet så att ett slutgiltigt antagande av direktiven och genomförandet av hela skattepaketet kunde uppnås senast i slutet av 2002.

Beslut fattades vidare om att Grekland skulle inträda i euro-området, vilket därefter formellt bekräftades av Ekofin.

På det konfliktförebyggande området betonades, på svenskt initiativ, FN-stadgans principer. Vidare antogs en handlingsplan för Nordliga dimensionen för åren 2000–2003.

Europeiska rådet betonade vikten av att de kandidatländer som under året påbörjat utvidgningsförhandlingar skulle ges möjlighet att komma ikapp och att de bäst förberedda av dem skulle kunna öppna samtliga förhandlingskapitel så snart som möjligt under 2001. Differentieringsprincipen underströks.

Mötet följde även upp besluten från toppmötet i Lissabon bl.a. antogs en handlingsplan, e-Europa 2002 – ett informationssamhälle för alla, för kunskapssamhällets utveckling. Vidare beslöts att en social agenda, som ett ramverk för de sociala frågorna inom Lissabonstrategin, skulle utarbetas inför toppmötet i Nice.

2.3 Europeiska rådets informella möte i Biarritz 13–14 oktober

Mötet i Biarritz var av informell karaktär och några slutsatser antogs således inte. Mötet var ett led i förberedelserna inför Europeiska rådets möte i Nice. Dagordningen dominerades av regeringskonferensen för att förbereda unionen för nya medlemmar. De frågor som behandlades var flexibel integration, majoritetsröstning samt kommissionens sammansättning och röstviktning i rådet.

2.4 Europeiska rådets möte i Nice 7–9 december

I Nice dominerades mötesförloppet av regeringskonferensen och det nya fördrag, Nicefördraget, som antogs (se även kap. 6). Enligt det nya fördraget skall kommissionen bestå av en ledamot från varje medlemsstat från den 1 januari 2005, fram till dess att unionen består av 27 medlemsstater. Därefter skall ett nytt beslut fattas på basis av jämlik rotation. Vad gäller röstviktning enades man om en fördelning av rösterna efter utvidgningen som bl.a. innebar att möjligheten för tre stora medlemsstater att blockera beslut bibehölls, även i en union med 27 medlemmar. För svensk del innebar uppgörelsen inte något försämrat

inflytande i rådet. Kvalificerad majoritetsröstning utökades. Reglerna för s.k. flexibel integration ändrades vidare i och med att antalet medlemsstater som krävs för närmare samarbete fastställdes till åtta, i stället för som tidigare en majoritet av medlemsstaterna. I och med det nya fördraget togs således ett väsentligt steg framåt i utvidgningsprocessen då de institutionella förändringar som behövs för utvidgningen därmed antagits.

Mötet uttryckte även sitt stöd för den arbetsplan för utvidgningsförhandlingarna som kommissionen föreslagit. Det slogs fast att differentieringsprincipen fortsatt gäller. En förhoppning uttrycktes att unionen från slutet av 2002 skulle vara redo att ta emot nya medlemsstater som är klara för detta så att de kan delta i nästa val till Europaparlamentet.

Mötet antog vidare en social agenda som satte ramarna för arbetet för de sociala frågor som faller inom Lissabonstrategin.

3 EU:s utvidgning

På grundval av beslut fattade av Europeiska rådet i Luxemburg i december 1997 inleddes den 30 mars 1998 en anslutningsprocess som omfattade de tio kandidatländerna från Central- och Östeuropa samt Cypern. Den 31 mars 1998 öppnades bilaterala regeringskonferenser för inledande av medlemskapsförhandlingar med Estland, Polen, Slovenien, Tjeckien, Ungern och Cypern.

På förslag av kommissionen fattade Europeiska rådet i Helsingfors 1999 beslut att också inleda förhandlingar med Bulgarien, Lettland, Litauen, Rumänien och Slovakien. Även Malta, som i september 1998 aktiverat sin EU-ansökan, inkluderades. Bilaterala regeringskonferenser öppnades i februari år 2000, och anslutningsförhandlingarna omfattar fr.o.m. våren 2000 därmed tolv kandidatländer. I Helsingfors fattades även beslut om att ge Turkiet status som kandidatland, dock utan att några anslutningsförhandlingar inleddes.

3.1 Övergripande utveckling

De bilaterala regeringskonferenserna för de tolv förhandlande länderna fortskred under år 2000 enligt plan. Då EU:s medlemsstater kommit fram till en gemensam förhandlingsinställning inleds förhandlingar med kandidatlandet och förhandlingskapitlet öppnas. Under det portugisiska ordförandeskapet öppnades 71 förhandlingskapitel medan 50 kapitel stängdes provisoriskt, dvs. krävde inga ytterligare förhandlingar. Samtidigt gällde principen att ingenting är klart förrän allt är slutförhandlat. Det franska ordförandeskapet under det andra halvåret öppnade totalt 22 kapitel och stängde 30.

Att fler kapitel *öppnades* under det första halvåret var delvis en konsekvens av att länderna som förhandlat sedan 1998 vid halvårsskiftet

2000 redan hade öppnat samtliga förhandlingskapitel. Detta faktum var i sig ett viktigt framsteg under det portugisiska ordförandeskapet. Även fler kapitel *stängdes* under det första halvåret än under det andra, delvis som ett resultat av att Frankrike gav högsta prioritet åt de institutionella frågorna som är en förutsättning för utvidgningens genomförande (se vidare kap. 43).

Slutsatserna om utvidgningen från Europeiska rådet i Feira den 19–20 juni underströk bl.a. att det så tidigt som möjligt under 2001 bör vara möjligt att kunna inleda förhandlingar på alla områden av regelverket med de kandidatländer som har nått längst i den grupp som började förhandla vintern 2000.

Den 8 november presenterade kommissionen för fjärde gången översynsrapporter om framstegen i kandidatländerna. Samtidigt presenterade kommissionen en sammanfattande rapport. Denna innehöll – förutom allmänna och jämförande kommentarer om kandidatländernas framsteg under året – en strategi för förhandlingarnas genomförande fram till den 1 juli 2002. Kommissionen föreslog bl.a. en icke bindande färdplan (road map) för de tre nästkommande ordförandeskapen: det svenska, det belgiska och det spanska.

Europeiska rådet i Nice den 7–9 december 2000 bekräftade allmänna rådets slutsatser den 4 december 2000 beträffande kommissionens förslag till ny strategi för utvidgningsförhandlingarna. Under de tre angivna ordförandeskapen skulle unionen ha som prioritet att definiera gemensamma ståndpunkter, inklusive ståndpunkter om krav på övergångsarrangemang, i syfte att provisoriskt stänga de kapitel som angivits i färdplanen.

I slutsatserna från Nice stipulerades även att det var dags att ge nya impulser åt utvidgningsprocessen. Europeiska rådet i Göteborg gavs i uppdrag att utvärdera de framsteg som gjorts i tillämpningen av denna nya strategi, för att kunna lämna nödvändiga riktlinjer så att processen framgångsrikt kan slutföras.

3.1.1 Läget i förhandlingarna med kandidatländerna

Kandidatländerna förutsätts överta och införliva EG:s regelverk med ett minimum av övergångslösningar. Förhandlingarna syftar till att fastställa på vilka villkor ett kandidatland skall anslutas till EU och hur eventuella övergångslösningar skall utformas. Kommissionen står i nära kontakt med kandidatländerna för att kunna hjälpa till med att lösa de problem som uppstår under förhandlingarna. Europaparlamentet hålls informerat om de framsteg som görs i förhandlingarna och skall ge sitt samtycke till de anslutningsfördrag som blir framförhandlade. Medlemsstaterna måste också ratificera anslutningsfördragen.

För varje kandidatland hölls under år 2000 två förhandlingsmöten på ministernivå samt fyra möten på ställföreträdarnivå. Vid dessa möten sker det formella öppnandet och stängandet av de 31 förhandlingskapitlen.

Fram till utgången av 2000 hade respektive kandidatland på detta sätt provisoriskt stängt mellan 17 (Cypern) och 6 (Rumänien) förhandlingskapitel. Övriga länder hade vid årsskiftet provisoriskt stängt 16 (Estland),

14 (Slovenien och Ungern), 13 (Polen och Tjeckien), 12 (Malta), 10 (Slovakien), 9 (Lettland), 8 (Bulgarien) respektive 7 (Litauen) kapitel.

De kandidatländer som inledde förhandlingar 1998 öppnade 30 kapitel och stängde provisoriskt 18 kapitel under Portugals ordförandeskap. De som började förhandla 2000 öppnade 41 kapitel och stängde provisoriskt 32. Vid ingången av höstens franska ordförandeskap hade de förstnämnda länderna öppnat samtliga kapitel och stängde under hösten 10 kapitel. Övriga öppnade under franskt ordförandeskap 22 kapitel och stängde 20.

Riksdagen har under året hållits informerad om läget i utvidgningsförhandlingarna samt om särskilda förhandlingsfrågor.

3.1.2 Det rättsliga och inrikes samarbetet inför utvidgningen med kandidatländerna

Under sensvåren 2000 öppnades förhandlingskapitlet om rättsliga och inrikes frågor för Cypern, Estland, Polen, Slovenien, Tjeckien och Ungern.

Rådet för rättsliga och inrikes frågor (RIF) antog i maj 1998 en gemensam åtgärd om en kollektiv utvärderingsmekanism. En särskild rådsarbetsgrupp bestående av experter från medlemsländerna inrättades, och den bistår sedan september 1998 rådet och kommissionen med utvärderingar av kandidatländerna inom området för rättsliga och inrikes frågor. Kandidatländerna deltar inte i arbetet. Under det portugisiska ordförandeskapet första halvåret 2000 fortsatte arbetet med länderrapporter om Tjeckien, Ungern, Slovenien, Cypern och Rumänien. Det franska ordförandeskapet slutförde länderrapporter om Lettland, Litauen, Slovakien och Bulgarien. Det franska ordförandeskapet påbörjade en horisontell rapport om korruptionens utbredning i kandidatländerna.

Mot bakgrund av den vikt som läggs vid de rättsliga och inrikes frågorna har regeringen fortsatt det intensiva institutionella samarbetet kring rättsliga och migrationspolitiska frågor med främst Estland, Lettland och Litauen.

3.1.3 Kommissionens översynsrapporter och förslag till ny förhandlingsstrategi

Kommissionen har hittills varje år lagt fram rapporter över de olika kandidatländernas framsteg. I sina bedömningar av kandidatländerna utgår kommissionen från de kriterier som Europeiska rådet i Köpenhamn fastslog 1993, de s.k. Köpenhamnskriterierna. Dessa består av

- ett *politiskt* kriterium som innebär att kandidatländerna skall ha uppnått institutionell stabilitet, vilket garanterar demokrati, rättssäkerhet, mänskliga rättigheter och respekt för och skydd av minoriteter,
- ett *ekonomiskt* kriterium som innehåller två delkomponenter som anger att kandidatländerna skall vara fungerande marknadsekonomier

samt ha förmågan att motstå konkurrensen och marknadskrafterna inom unionen, samt

- ett kriterium som gäller kandidatländernas *förmåga att ta på sig de skyldigheter som följer av medlemskap* i EU och att ansluta sig till målen för den politiska, ekonomiska och monetära unionen. Detta tredje kriterium avser kandidatlandets förmåga att överta och efterleva EG:s regelverk, samt kapaciteten hos dess administration och rättsväsende.

Jämförande länderområden hösten 2000

I sin bedömning av kandidatländerna beträffande det *politiska kriteriet* konstaterar kommissionen att samtliga kandidatländer, förutom Turkiet, liksom 1999 uppfyller kriteriet. Framsteg hade under året också gjorts i samtliga länder. Huvudsakliga problemområden – rättssystemet, korruptionen, diskriminering av romerna och barnhemmen i Rumänien – var i stort desamma som 1999. Vad som dock var nytt 2000 var omnämmandet av handel med kvinnor och barn och bristande jämställdhet som problemområden. Under rubriken *minoriteter* kan noteras att framsteg i både Lettland och Estland framhövdes.

Turkiet fick kritik på fundamentala områden som bristande civil kontroll av de militära styrkorna, allvarliga brister vad avser de mänskliga rättigheterna (såsom tortyr, fängelseförhållanden, restriktioner i press- och mötesfrihet). Trots detta framhövdes det positiva i att landet under perioden skrivit under vissa konventioner om mänskliga rättigheter. Turkiet uppfyllde varken de politiska eller de ekonomiska kriterierna. (Beträffande Turkiet hänvisas även till kap. 39.2.)

Kommissionen gjorde i översynsrapporterna en tydlig inbördes rangordning mellan kandidatländerna enligt de *ekonomiska kriterierna*. Enbart Cypern och Malta uppfyllde helt de båda ekonomiska kriterierna.

Vad avser *det tredje Köpenhamnskriteriet* fick i stort sett samtliga länder kritik och detta avsåg främst själva *tillämpningen av regelverket*. Bristerna i denna var nära sammanflätade med de administrativa bristerna i länderna. I slutsatserna om den administrativa kapaciteten var *Ungern* det land som generellt fick det bästa betyget.

Ny förhandlingsstrategi

Kommissionens strategiska dokument om utvidgningen – som publicerades tillsammans med länderområdena – gav förslag till hur den fortsatta förhandlingsprocessen skulle hanteras. Den omfattade i princip fyra komponenter:

- en uppmaning till medlems- och kandidatländerna att söka lösa önskemålen om övergångsarrangemang,
- en indelning av begärda övergångsarrangemang med utgångspunkt från om de kan anses som acceptabla, förhandlingsbara respektive icke acceptabla,

- en möjlighet att tills vidare partiellt avföra ett förhandlingskapitel från förhandlingsbordet om de kvarvarande frågorna är få, begränsade och kan lösas först i ett senare skede,
- ett detaljerat arbetsprogram för de fortsatta förhandlingarna för de tre nästföljande ordförandeskapen, dvs. det svenska, det belgiska och det spanska. Förhandlingskapitel som ännu inte stängts provisoriskt fördelades i tre grupper för de nästföljande arton månaderna. De tre kommande ordförandeskapen uppmanades att under sina respektive perioder fastställa gemensamma förhandlingsståndpunkter för unionen inom de angivna kapitlen med sikte på att provisoriskt stänga dem.

Kommissionen föreslog att följande kapitel prioriteras *under det svenska ordförandeskapet*: de fyra friheterna, dvs. fri rörlighet för varor, tjänster, personer och kapital, bolagsrätt, kultur och audiovisuella frågor, socialpolitik och sysselsättning, miljö samt yttre förbindelser.

Under det belgiska ordförandeskapet skulle ambitionen vara att stänga kapitlen konkurrenspolitik, transportpolitik, energi, beskattning, tullunion, jordbruk (särskilt veterinära och fytosanitära frågor), fiske, rättsliga och inrikes frågor samt finansiell kontroll.

Under det spanska ordförandeskapet skulle ambitionen vara att stänga kapitlen jordbruk (återstående frågor), regionalpolitik och strukturfrågor, finansiella och budgetmässiga frågor, institutionella frågor samt övriga frågor.

Kommissionen påpekade att uppdelningen av kapitel i arbetsprogrammet är icke-bindande och kan påskyndas i den mån kandidatländerna har kommit så långt i sina förberedelser att de är redo att förhandla. Därigenom skulle principen om differentiering kunna tillämpas fullt ut. Vidare ansåg kommissionen att det är viktigt att de kandidatländer som började förhandla 2000, och som är tillräckligt väl förberedda, gavs möjlighet att komma i kapp. Därmed skulle det bli möjligt att uppnå målsättningen från Europeiska rådets möte i Feira i juni 2000 om att öppna alla förhandlingskapitel med de bäst förberedda kandidatländerna så tidigt som möjligt under 2001.

Från svensk sida välkomnades att kommissionen lagt fram ett arbetsprogram. På svenskt initiativ framhöll allmänna rådet i sina slutsatser i december att arbetsplanen skulle vara vägledande och att processen skall kunna gå snabbare om förberedelserna i kandidatländerna så tillåter. Sverige meddelade inför sitt ordförandeskap att man skulle värna om denna flexibilitet för att säkerställa att principen om differentiering skulle kunna tillämpas fullt ut.

3.1.4 Förmedlemskapsstrategin: Europaavtalen och de finansiella instrumenten

Som en följd av att Europeiska rådet i Köpenhamn 1993 drog upp riktlinjerna för att erbjuda samtliga associerade länder i Central- och Östeuropa medlemskap i unionen utarbetades vid Europeiska rådet i Essen 1994 en strategi för att möjliggöra deras framtida medlemskap – förmedlemskapsstrategin. Intensifieringen av utvidgningsprocessen

föranledde Europeiska rådet i Luxemburg 1997 att utveckla och förstärka denna strategi. Skr. 2001/02:30

Den förstärkta förmedlemskapsstrategin har två huvudsyften. Det första är att i ett dokument för respektive kandidatland, ett så kallat anslutningspartnerskap, ange vilka områden som bör prioriteras för att landet skall kunna kvalificera sig för EU-medlemskap. Detta uppdateras ca en gång per år. På basis av partnerskapet tar varje land sedan fram ett mer detaljerat nationellt åtgärdsprogram (National Plan for the Adoption of the Acquis, NPAA) för anpassningen till EU:s regelverk. Det andra huvudsyftet är att introducera kandidatländerna i EU:s arbetssätt, bl.a. genom att de kan delta i EU:s gemenskapsprogram och myndigheter. Gemenskapsprogrammen är öppna för samtliga kandidatländer, och förhandlingar om de tretton kandidatländernas första deltagande i en gemenskapsmyndighet, Miljöbyrån, slutfördes under år 2000.

Förmedlemskapsstrategins tre nyckelinstrument är Europaavtalen, de ovan nämnda anslutningspartnerskapen och de nationella programmen för antagande av EU:s regelverk samt det finansiella förmedlemskapsstödet (Phare, Sapard och ISPA).

Europaavtalen

Associeringsavtalen mellan EG och dess medlemsländer å ena sidan och de tio kandidatländerna i Central- och Östeuropa å andra sidan kallas Europaavtal. De utgör den legala grunden för relationerna mellan EU och dess kandidatländer och täcker deras politiska och ekonomiska relationer. Avtalens roll är att förse parterna med ett ramverk för kandidatländernas gradvisa integrering i unionen. Avtalen syftar till fri handel för industriprodukter och en gradvis liberalisering av handeln med jordbruksprodukter. Den 1 juli 2000 trädde nya avtal i kraft som ytterligare liberaliserade handeln med jordbruksprodukter. Avtal om ömsesidigt erkännande på varuområdet (s.k. PECA-avtal) slutförhandlades med Tjeckien och Ungern, vilka avsevärt ökar dessa kandidatländers tillträde till den inre marknaden redan under förmedlemskapsperioden. Avtalen stipulerar och styr dessutom EU:s ekonomiska stöd till kandidatländerna. Avtalens efterlevnad följs upp i olika kommittéer och en gång per år sker möte i associeringsrådet på ministernivå. På senare år har vikten av övervakning, utvärdering och uppföljning av kandidatländernas införlivande och tillämpning av EG:s regelverk betonats, och vid Europeiska rådet i Nice 2000 utvidgades Europaavtalsstrukturens uppgifter till att även inkludera en genomgång av ny EU-lagstiftning.

Förmedlemskapsstödet

Vid Europeiska rådets möte i Luxemburg i december 1997 beslutades att Phareprogrammet (1,5 miljarder euro) skulle inriktas på att stödja kandidatländernas ansträngningar för att möta de krav som skulle komma att ställas av ett EU-medlemskap. Två huvudområden identifierades, dels uppbyggnaden av institutioner med ansvar för genomförandet av EU:s

regelverk (ca 30 procent), dels stöd till tillhörande investeringar (ca 70 procent). Skr. 2001/02:30

Från år 2000 kompletterades förmedlemskapsstödet med två nya program för stöd dels till strukturomvandling på miljö- och transportområdet (ISPA - 1 miljard euro), dels till insatser på jordbruks- och landsbygdsområdena, Sapard (0,5 miljarder euro).

En utvärdering som genomfördes av kommissionen under året visade att Phareprogrammets insatser för institutionsuppbyggnad genom partnersamverkan blivit en mycket uppskattad samarbetsform i kandidatländerna. Insatserna sker med hjälp av tjänstemän från EU:s medlemsländer som under en begränsad period arbetar i kandidatländerna med att bygga upp relevant EU-förvaltning. Grundmodellen fortsatte att vidareutvecklas för att svara mot de nya behov som uppstått mot bakgrund av kandidatländernas framsteg i EU-anpassningen. Insatserna som tidigare inriktats mot fyra prioriterade områden – jordbruk, miljö, finans samt rättsliga och inrikes frågor – breddades till att omfatta även andra delar av EU:s regelverk. Möjligheten öppnades även för genomförandet av kortare insatser genom partnersamverkan. Samtidigt intensifierades förberedelserna för en decentralisering av ansvaret för genomförandet till kandidatländerna själva. Avsikten är att på detta sätt förbereda kandidatländerna för hanteringen av EU:s stöd efter anslutningen.

3.2 Arbetsprogrammet för det svenska ordförandeskapet

Det svenska ordförandeskapet presenterade i december 2000 sitt arbetsprogram för utvidgningen, i vilket man betonade att man i enlighet med slutsatserna från Nice ville bana väg för ett politiskt genombrott i utvidgningsförhandlingarna. Med genombrott avsågs att,

- så långt möjligt öppna alla kvarvarande kapitel för de bäst förberedda av de länder som började förhandla 2000,
- stänga så många kapitel som möjligt för samtliga länder,
- påbörja diskussioner på några svåra kapitel (såsom transport och de veterinära och fytosanitära frågorna inom jordbrukskapitlet),
- i enlighet med det uppdrag Sverige fått av Europeiska rådet i Nice se till att riktlinjer fastställs för utvidgningsprocessens framgångsrika slutförande vid toppmötet i Göteborg.

I programmet betonades vidare differentieringsprincipen, att varje kandidatland skall bedömas utifrån sina egna meriter samt att möjligheten till att komma i kapp skall prägla förhandlingarna, i överensstämmelse med strategin från Nice.

Det svenska ordförandeskapet anförde att man skulle prioritera de kapitel som enligt kommissionens färdplan tilldelats det första halvåret 2001. Därutöver var ambitionen att slutföra respektive föra förhandlingarna framåt vad avsåg ytterligare kapitel och eftersträva att enskilda kapitel skulle kunna stängas tidigare än vad färdplanen anvisar. Färdplanen ansågs i detta avseende vara ett golv snarare än ett tak med möjlighet att gå snabbare fram för dem som var redo för detta.

4 Den ekonomiska och monetära unionen – EMU

4.1 Den gemensamma valutan, euron

Den 1 januari 1999 inleddes den tredje etappen av EMU och den gemensamma valutan, euron, infördes i elva av EU:s medlemsstater. Den 19 juni 2000 beslutade rådet om den fasta omräkningskursen mellan euron och den grekiska drachman som skulle börja gälla den 1 januari 2001, då Grekland inträdde i valutaunionen.

Den 1 januari 2001 upphörde följaktligen Greklands deltagande i ERM2, som är ett växelkurssystem för medlemsstater utanför valutaunionen där den nationella valutan varierar inom en viss variationsbredd gentemot euron. Nu deltar enbart Danmark i ERM2.

Den 28 september 2000 hölls en folkomröstning i Danmark om EMU. Med 53,1 procent mot 46,9 procent sade det danska folket nej till att införa euron.

4.2 Samordning av ekonomisk politik

Samordningen av den ekonomiska politiken mellan medlemsstaterna och inom unionen sker i Ekofin-rådet. Det två viktigaste instrumenten är de allmänna riktlinjerna för den ekonomiska politiken samt Stabilitets- och tillväxtpakten med de nationella stabilitets- eller konvergensprogrammen.

Vid Europeiska rådets möte i Helsingfors i december 1999 ställde sig mötet bakom en rapport om den ekonomisk-politiska samordningen under EMU:s tredje etapp. Från svensk sida betonades vikten av förenkling och öppenhet i syfte att öka förståelsen och den politiska legitimiteten för den ekonomiska politiken. Vid det efterföljande toppmötet i Feira i juni 2000 kom detta till uttryck i att Ekofin-rådet direkt efter regeringschefernas behandling formellt kunde anta riktlinjerna för år 2000 och delge dessa till massmedia.

Vid det extra toppmötet i Lissabon beslöts om en delvis ny procedur för de allmänna riktlinjerna i enlighet med slutsatserna från toppmötet i Helsingfors i december 1999. I fortsättningen skall ett vårtoppmöte behandla ekonomiska och sociala frågor och i samband med detta ge vägledning åt arbetet med riktlinjerna. Vidare kan andra råds-konstellationer inkomma med synpunkter och förslag inom sina respektive ansvarsområden. Riktlinjerna breddas därmed till sitt sakliga innehåll. Breddningen av riktlinjerna har skett i etapper och gått från ett mer EU-betonat makroperspektiv till att även omfatta länderspecifika rekommendationer. Därefter har även de strukturpolitiska övervägandena fått större betydelse och genom de nya procedurerna inbegrips således även ett bredare samhällsperspektiv. Likheten med den svenska finansplanen har blivit påtagligare.

Ett led i den nya proceduren är att större uppmärksamhet skall ägnas åt genomförande och utvärdering. Det blir under det svenska ordförandeskapet våren 2001 som den nya proceduren för första gången skall tillämpas fullt ut.

4.3 De allmänna riktlinjerna för den ekonomiska politiken

De allmänna riktlinjerna för den ekonomiska politiken utgör det centrala instrumentet för samordning av den ekonomiska politiken i EU. Riktlinjerna utarbetas årligen och består av en allmän del, som anger övergripande strategiska mål för den ekonomiska politiken i medlemsstaterna och gemenskapen, samt specifika rekommendationer till varje enskild medlemsstat. De omfattar makroekonomisk politik samt sysselsättnings- och strukturpolitik. Det innebär att de allmänna riktlinjerna har ett samlat grepp om de samarbetsprocesser som finns för finanspolitiken (stabilitets- och tillväxtpakten), sysselsättningspolitiken (Luxemburg-processen) samt strukturpolitiken (Cardiff-processen).

Kommissionen lade fram en rekommendation till de allmänna riktlinjerna den 11 april 2000. Rekommendationen diskuterades vid det nästkommande Ekofin-rådet, där diskussionen syftade till att ge vägledning inför kommittéernas arbete med utformningen av 2000 års allmänna riktlinjer. Kommissionens rekommendation till allmänna riktlinjer behandlades under maj månad i Ekonomiska och finansiella kommittén (EFK) och Kommittén för ekonomisk politik (KEP). Under kommittébehandlingen beaktades ett yttrande av rådet för sysselsättning och socialpolitik. Efter avslutad kommittébehandling antogs ett utkast till 2000 års allmänna riktlinjer av Ekofin-rådet den 5 juni. Europaparlamentet avgav ett yttrande om utformningen av riktlinjerna för beaktande av Ekofin-rådet innan det överlämnade utkastet till riktlinjer till Europeiska rådet i juni för diskussion och antagande av slutsatser. På Ekofin-rådets möte den 19 juni 2000 antogs riktlinjerna formellt som en rekommendation.

I 2000 års allmänna riktlinjer betonas vikten av att bibehålla en tillväxt- och stabilitetsorienterad makroekonomisk politik, att öka unionens tillväxtpotential, att förbättra de offentliga finansernas kvalitet och hållbarhet samt att gå vidare med långtgående och omfattande reformer av produkt-, kapital- och arbetsmarknaderna. De bygger på Lissabonstrategin och bidrar därigenom till att över tiden möta de utmaningar som ligger i att återupprätta full sysselsättning, främja övergången till en kunskapsbaserad ekonomi, förbereda inför konsekvenserna av en allt äldre befolkning och förbättra den sociala sammanhållningen. De förbättrar också samverkan mellan Köln-, Cardiff- och Luxemburgprocesserna. De allmänna riktlinjerna har utarbetats med ambitionen att tydligare nå ut med innehållet till olika aktörer i ekonomierna såväl som till en bredare allmänhet.

Sverige välkomnar en förstärkning av de allmänna riktlinjerna som det centrala instrumentet för den ekonomisk-politiska samordningen och att kopplingen mellan makropolitik och strukturpolitik bättre tydliggörs.

EU:s samarbete om ekonomiska reformer på produkt- och kapitalmarknaderna, den s.k. Cardiff-processen, syftar till att effektivisera den inre marknaden och stärka förutsättningarna för hög tillväxt och sysselsättning i EU. Cardiff-processen bygger på att medlemsstaterna lär sig av varandra och utbyter goda erfarenheter. Sverige fäster stor vikt vid Cardiffssamarbetet.

I november 1999 överlämnade Sverige en nationell rapport om ekonomiska reformer på produkt- och kapitalmarknaderna till kommittén för ekonomisk politik. I rapporten konstaterades att det svenska deltagandet på den inre marknaden hade medfört positiva konsekvenser för såväl medborgare som näringsliv. Vidare beskrevs bl.a. de åtgärder som vidtagits för att öka konkurrensen inom detalj- och grossisthandeln, stärka konkurrenslagstiftningen och öka effektiviteten i den offentliga sektorn. Det betonades också att fortsatta reformer bedrivs för att öka konsumentnyttan av ekonomiska reformer, skapa en bättre fungerande inre marknad, förbättra riskkapitalförsörjningen och effektivisera samhällsnyttiga tjänster (t.ex. energi, post och telekommunikationer).

Medlemsstaternas nationella rapporter utgjorde tillsammans med kommissionens s.k. Cardiff-rapport om ekonomiska reformer ur ett gemenskapsperspektiv underlag till den multilaterala ländergranskningen som genomfördes i kommittén för ekonomisk politik under februari 2000. Ländergranskningen utmynnade i en rapport från kommittén för ekonomisk politik, den s.k. årliga rapporten om strukturella reformer, som belyser reformpolitiken i medlemsstaterna. Ekofin-rådet ställde sig bakom den årliga rapporten som utgjorde ett mycket viktigt bidrag till de allmänna riktlinjerna för den ekonomiska politiken. Rapporten överlämnades också till Europeiska rådets möte i Lissabon i mars 2000.

Under hösten 2000 utarbetades återigen en nationell rapport om ekonomiska reformer på produkt- och kapitalmarknaderna, som bl.a. tog fasta på rekommendationerna som riktades till Sverige i de allmänna riktlinjerna för år 2000. I 2000 års nationella rapport konstaterades att den svenska prisnivån sjunkit och närmat sig genomsnittet i EU, men att fortsatta reformer är nödvändiga för att stärka konkurrensen och öka konsumentnyttan. Vidare framhölls de åtgärder som vidtagits för att främja konkurrens på lika villkor, effektivisera samhällsnyttiga tjänster, stärka kapitalmarknaderna och effektivisera den offentliga verksamheten. Ett särskilt avsnitt ägnades åt förklaringsfaktorer bakom den starka utvecklingen i den svenska informations- och kommunikationsteknologisektorn (IKT). Det underströks också att det krävs fortsatta insatser på olika områden för att Sveriges ledande ställning inom IKT skall kunna behållas. Regeringen informerade riksdagens EU-nämnd om den nationella rapporten i november 2000. Den nationella rapporten överlämnades i november till kommittén för ekonomisk politik.

Stabilitets- och tillväxtpakten består av två rådsförordningar och en vägledande resolution från Europeiska rådet. Den ena rådsförordningen (nr 1466/97/EG) fastställer ett förfarande med förebyggande åtgärder för att i ett tidigt skede förhindra uppkomsten av alltför stora underskott i medlemsstaterna (systemet för tidig varning). Den andra rådsförordningen (nr 1467/97/EG) preciserar förfarandet vid alltför stora underskott enligt artikel 104 i EG-fördraget. I resolutionen finns viktiga politiska åtaganden från medlemsstaterna, rådet och kommissionen om att strikt tillämpa reglerna i fördraget och i rådets förordningar om pakten.

Syftet med pakten är att förstärka den gemensamma övervakningen av de offentliga finanserna för att säkerställa en varaktig budgetdisciplin i den tredje etappen av EMU. De medlemsstater som deltar i valutaunionen skall utarbeta stabilitetsprogram och länderna utanför valutaunionen skall utarbeta konvergensprogram. I pakten har länderna åtagit sig att eftersträva att de offentliga finanserna skall vara nära balans eller ha ett överskott, men varje medlemsstat får själv bestämma det exakta budgetmålet.

Stabilitets- och konvergensprogrammen skall uppdateras årligen. Prognoshorisonten flyttas fram ett år i uppdateringarna. De uppdaterade programmen skall lämnas in före årsskiftet. Därefter skall de granskas av Ekonomiska och finansiella kommittén (EFK) på grundval av en bedömning av kommissionen. Vid behov skall de också granskas av Ekofin-rådet. De årliga uppdateringarna utgör ett viktigt redskap i övervakningen av genomförandet av stabilitets- och konvergensprogrammen. Avsikten är att identifiera faktiska och förväntade avvikelser från det medelfristiga budgetmålet och anpassning mot detta mål.

Flertalet medlemsstater lade fram sina stabilitets- och konvergensprogram precis före årsskiftet 1999/2000. Programmen behandlades och godkändes i Ekofin-rådet under de första månaderna 2000. Ekofin-rådet ansåg att en högre ambitionsnivå vad gäller de offentliga finanserna hade varit önskvärd när det gäller några av länderna. Detta för att möta oförutsedda händelser och den kommande belastning i de offentliga finanserna som den demografiska utvecklingen innebär.

Att åtagandena i stabilitets- och tillväxtpakten efterlevs är av stor vikt för hela unionen. Detta skapar trovärdighet för den ekonomiska politiken samt gör det möjligt för medlemsstaterna att hantera normala konjunktursvängningar utan att riskera alltför stora budgetunderskott. Sverige har därför verkat för en strikt tillämpning av stabilitets- och tillväxtpakten och att principen om gruppåverkan tillämpas fullt ut i diskussionerna om stabilitets- och konvergensprogrammen.

4.5.1 Det svenska konvergensprogrammet

I december 1998 överlämnade Sverige sitt konvergensprogram till kommissionen och rådet. Det svenska konvergensprogrammet

behandlades av Ekofin-rådet den 8 februari 1999 och fick ett mycket gott omdöme. Den andra aktualiseringen av det svenska konvergensprogrammet antogs av regeringen i början av november 2000 och överlämnades därefter till kommissionen och rådet. Regeringsbeslutet föregicks av en diskussion om innehållet i både riksdagens finansutskott och EU-nämnd. Huvudbudskapet i det uppdaterade programmet är att den ekonomiska politik som redovisades i konvergensprogrammet 1998 ligger fast samt att de ekonomiska förutsättningarna har förbättrats markant, vilket – givet de budgetpolitiska målen – möjliggjort de planerade skattesänkningarna för 2001. Ekofin-rådet avsåg behandla programmet i början av 2001.

4.5.2 Förfarandet vid alltför stora underskott

I enlighet med reglerna inom förfarandet vid alltför stora underskott rapporterade medlemsstaterna in data om de offentliga finanserna den 1 mars och 1 september 2000. Denna rapportering visade att inte någon medlemsstat hade ett alltför stort underskott.

4.6 Extern representation

En rapport om formerna för gemenskapens externa representation i internationella ekonomiska organ, såsom Internationella valutafonden (IMF) och G7, godkändes vid Europeiska rådets möte i Wien i december 1998 och diskuterades under våren 1999 med G7-länderna. En överenskommelse mellan EU och övriga G7-parter i juli 1999 innebär att ordföranden i Europeiska centralbanken och ordföranden i Eurogruppen deltar vid diskussioner om det världsekonomiska läget, multilateral övervakning och växelkursfrågor. Kommissionen deltar endast när speciella frågor diskuteras och i den mån finansministrarna begär detta. Denna ordning har därefter tillämpats vid G7:s finansministermöten.

I IMF:s exekutivstyrelse representeras gemenskapen sedan 1999 av styrelsemedlemmen från det land som är ordförande i Eurogruppen när EMU-relaterade frågor behandlas. Europeiska centralbanken (ECB) deltar som observatör.

I Ekofin-rådets rapport till Europeiska rådets möte i Wien uttrycktes även stöd för idén att EU skall eftersträva ett mer samordnat agerande i mer allmänna, icke-eurospecifika internationella frågor. Exempel på sådana frågor är synen på problem i världsekonomin och frågor som rör det internationella finansiella systemet. Under 1998 inleddes ett arbete inom EU i dessa frågor. Detta samarbete har förstärkts under 1999 och 2000.

Hösten 1999 skapades ett nytt forum, G20, som är en informell grupp bestående av vissa industriländer och tillväxtländer. Syftet är att skapa samförstånd i internationella finansiella frågor och att visa ledarskap vad avser genomförandet av olika initiativ inom detta område. Sverige och övriga små EU-länder har ingen egen representation i G20 utan

representeras av ordförandeskapet. G20 möts ungefär en gång per år på ministernivå och två gånger på statssekreterarnivå. Skr. 2001/02:30

Sverige är allmänt sett positivt till att EU stärker sin roll i det internationella samarbetet och till att gemenskapen agerar mer samordnat i internationella ekonomiska frågor. Sverige deltar däremot inte aktivt i frågor som rör eurons representation i internationella organ.

4.7 Sverige och euron

4.7.1 Information om euron

I oktober 1998 startades Regeringskansliets euroinformation (Euroinformationen). Euroinformationens uppgift är att informera svenska hushåll och företag om de praktiska konsekvenserna av att tolv medlemsstater har infört euron. För- och nackdelar med EMU och ett eventuellt svenskt medlemskap berörs inte i informationen. Informationsinsatserna genomförs inom ramen för ett samarbetsavtal med kommissionen och Europaparlamentet.

Liksom under 1999 var små och medelstora företag den viktigaste målgruppen under 2000. Bland allmänheten riktades information främst till svenska turister på resa i euroområdet.

Euroinformationen genomförde under 2000 bl.a. följande informationsaktiviteter:

- Informationsmaterial: Årets nya produkter var dels en fickfolder med euroinformation riktad till svenska turister på resa i euroområdet, dels en broschyr riktad till hushållen med information om införandet av sedlar och mynt i euro och allmänna EMU-fakta. Sammanlagt distribuerades drygt 840 000 exemplar av skriftligt material.
- En frågeservice via telefon och e-post tillhandahölls. Antalet samtal under 2000 var ca 1 750 och antalet besvarade e-postfrågor och brev ca 140.
- Euroinformationens webbplats hade ca 1 080 besökare per vecka.
- Tillsammans med Euro Info Centre genomfördes ett 30-tal möten med små och medelstora företag.
- För att uppmuntra små och medelstora företag att analysera sin verksamhet och vidta nödvändiga förberedelser med anledning av euron genomförde Euroinformationen en annonskampanj under hösten 2000 i dags- och fackpress.

4.7.2 Praktiska euroförberedelser i Sverige

Ett riksdagsbeslut från 1997 anger att praktiska euroförberedelser skall genomföras så att en eventuell framtida övergång till euron kan ske på ett bra sätt. Som en del av förberedelsearbetet förs en dialog mellan olika aktörer i samhället som påverkas av euron i en referensgrupp. Gruppen leds av finansministern.

Inom Regeringskansliet pågår ett arbete med praktiska eurofrågor sedan hösten 1996. Flera departement deltar i arbetet som samordnas av Finansdepartementet.

Hösten 1999 fick tolv statliga myndigheter, under ledning av Statskontoret, i uppdrag att utföra fördjupade analyser av frågor vid ett eventuellt euroinförande. Myndigheterna rapporterade enligt plan till regeringen den 1 mars 2000. I september 2000 fick samma myndigheter ett tilläggsuppdrag att fortsätta att analysera eurofrågor. Syftet med analyserna är bl.a. att ett eventuellt framtida euroinförande skall kunna ske snabbt och effektivt. Man skall också presentera en beredskapsplan för hur myndigheten tänker hantera euroinförandet. Avrapportering skall ske löpande till regeringen i april och oktober varje år.

4.7.3 Delegationen för stöd till folkbildning om EMU

Delegationen för stöd till folkbildning om EMU tillsattes av regeringen 1999. Totalt har ca 19 miljoner kronor fördelats till studieförbund, folkhögskolor m.fl. Informationen skulle behandla effekterna av valutaunionen för svensk del samt grundläggande fakta om EMU.

Umeå universitet fick år 2000 i uppdrag att utvärdera delegationens arbete. Man konstaterar att den totala spridningen av information har varit god men att vissa folkbildningsinstitut lyckats bättre med att nå ut än andra. En majoritet av dem som deltagit i studiecirkelarna tyckte att informationen var neutral. En minoritet ansåg att den var vinklad till ja-sidans fördel. Få cirkeldeltagare ändrade uppfattning i EMU-frågan men de flesta ansåg sig ändå ha fått mer kunskaper.

4.8 Integration av miljö och hållbar utveckling

Ekofin-rådet fick av Europeiska rådet i Köln 1999 i uppdrag att leverera en strategi inom sektorn för integrering av miljö och hållbar utveckling till Europeiska rådet under 2000. Sverige drev aktivt denna fråga i Ekofin-rådet under 2000.

På basis av en rapport från kommissionen utarbetade kommittén för ekonomisk politik ett första underlag för en fullständig sektorsstrategi. Efter diskussion i Ekofin-rådet den 17 oktober antogs strategin i Ekofin-rådet den 27 november. Sektorsstrategin noterades därefter av Europeiska rådet i Nice i december 2000 (se även 26.1.1).

I strategin betonas vikten av att använda prismekanismer och ekonomiska styrmedel för att främja en effektiv resurshushållning. Det framhålls också att konkurrensfrågor måste beaktas särskilt och att gradvisa förändringar skall ske när det är nödvändigt. I strategin betonas även att det inte finns någon naturlig motsättning mellan ekonomisk tillväxt och en ekologiskt hållbar utveckling. Strategin slår fast att miljöaspekter skall integreras ytterligare i de allmänna riktlinjerna för den ekonomiska politiken, att fördjupade ansträngningar skall göras för att komma överens om ett energiskattedirektiv, och att miljö och hållbar

utveckling skall inkluderas som ett tema i någon av kommande års multilaterala ländergranskningar i kommittén för ekonomisk politik. Skr. 2001/02:30

5 Ett område med frihet, säkerhet och rättvisa

5.1 Genomförande

Samarbetet i rättsliga och inrikes frågor sammanför ansvariga fackdepartement i Europeiska unionen. Det möjliggör dialog, inbördes hjälp, gemensamt arbete, samarbete mellan medlemsstaternas polis-, tull- och immigrationsmyndigheter och rättsväsende.

Genom Amsterdamfördraget gjordes en ingående reformering av samarbetet i rättsliga och inrikes frågor. Frågor om asyl och migration liksom civilrättsligt samarbete fördes från tredje till första pelaren. Målet för samarbetet i rättsliga och inrikes frågor skall vara att bevara och utveckla unionen som ett område med frihet, säkerhet och rättvisa. Frågorna har allt sedan dess stått högt på den politiska dagordningen och utgör för närvarande det tyngsta lagstiftningsområdet. Beslutsprocessen inom rättsliga och inrikes frågor brister dock i effektivitet och arbetet har därför inte gått så fort framåt som varit önskvärt.

Vid Europeiska rådets möte i Cardiff i juni 1998 beslutade stats- och regeringscheferna att rådet och kommissionen skulle utarbeta en handlingsplan för hur man på bästa sätt skall genomföra de nya bestämmelserna. En sådan handlingsplan godkändes av Europeiska rådet i Wien i december 1998 (Wienhandlingsplanen). Under det finska ordförandeskapet höll Europeiska rådet ett särskilt möte i Tammerfors om de rättsliga och inrikes frågorna. Stats- och regeringscheferna enades om politiska riktlinjer och prioriteringar i 62 punkter som utgår ifrån och vidareutvecklar 1998 års Wienhandlingsplan. Genomförandet av Tammerforsslutsatserna skall utvärderas vid Europeiska rådets möte i Laeken i Belgien i december 2001.

5.2 Resultattavla

För att fortlöpande se över framstegen när det gäller att genomföra nödvändiga åtgärder och hålla tidsfristerna i Amsterdamfördraget, Wienhandlingsplanen och Tammerforsslutsatserna fick kommissionen i uppdrag att lägga fram förslag till en lämplig resultattavla. Kommissionen presenterade resultattavlan i ett meddelande för rådet och Europaparlamentet i mars 2000. Kommissionen åtog sig att uppdatera resultattavlan en gång varje ordförandeskapsperiod.

Under år 2000 kunde flera viktiga beslut fattas i Schengensamarbetet inom ramen för EU. Enligt rådets beslut från december 1999 anslöts Grekland fullt ut till Schengensamarbetet fr.o.m. den 26 mars 2000. I maj 2000 fattades beslut att Förenade kungariket skall delta i alla delar av Schengenregelverket utom de delar som rör den fria rörligheten för personer med ett undantag, det s.k. transportörsansvaret (rådets beslut av den 29 maj 2000 om en begäran från Förenade Konungariket Storbritannien och Nordirland om att få delta i vissa bestämmelser av Schengenregelverket 2000/365/EG, EGT L 131, 1.6.2000, s. 43).

De nordiska länderna utvärderades under år 2000 för att möjliggöra beslut om att tillämpa Schengenregelverket fullt ut i dessa länder. Detta innebär att ett beslut om att bl.a häva gränskontrollerna mellan de nordiska länderna och övriga Schengenstater kunde antas i december 2000 (rådets beslut av den 1 december 2000 om tillämpningen av Schengenregelverket i Danmark, Finland och Sverige samt Island och Norge – Förklaringar 2000/777/EG, EGT L 309, 9.12.2000, s. 24).

Utvärderingarna av de nordiska länderna avsåg alla områden som täcks av Schengenregelverket såsom rättsligt samarbete, polissamarbete, gemensam visumpolitik och utlandsmyndigheternas funktionssätt i dessa delar, dataskydd samt kontroll och övervakning av de yttre gränserna.

De genomförda utvärderingarna utföll väl och de nordiska länderna godkändes så när som på ett par områden. De hamnar som inspekterats i Danmark och Norge hade inte befunnits tillräckligt färdiga när det gäller separering av passagerare, intrångssäkerhet och kontrollrutiner. Dessa måste därför inspekteras på nytt i god tid före den 25 mars 2001 när planerade och nyligen påbörjade ombyggnader beräknas ha slutförts.

På ett par områden upptäcktes brister. Vad gäller flygplatserna hade ombyggnaderna påbörjats överallt men inte slutförts vid tiden för inspektionerna för yttre gräns, som ägde rum i mitten av september 2000. Det konstaterades att alla planerade och projekterade ombyggnader uppfyllde Schengenregelverkets krav på fullständig passagerarseparation, men för att säkerställa genomförandet krävdes ytterligare en inspektion. Vid årets slut återstod det att inspektera hur Schengens informationssystem fungerade i de nordiska länderna innan gränskontrollerna kunde avskaffas.

Sverige fick också anmärkning vad gäller genomförandet i svensk rätt av artikel 26.2 i Schengenkonventionen. Artikeln avser bötes- eller vitessanktioner mot transportörer som underlåter att kontrollera att resande från tredjeland har giltiga resehandlingar och nödvändiga viseringar. Med anledning av inspektionen bekräftade den svenska regeringen Sveriges skyldighet att tillämpa Schengenreglerna i deras helhet.

Mot bakgrund av detta beslutade rådet den 30 november–1 december att Schengenregelverket skulle träda i kraft i de nordiska länderna per den 25 mars 2001 med förbehållet att det före detta datum måste säkerställas att Schengens informationssystem, separering av passagerare vid samtliga nordiska flygplatser och hamnarna i Danmark och Norge uppfyller nödvändiga krav. Om de nordiska länderna inte levde upp till kraven i

beslutet kunde anslutningstidpunkten komma att uppskjutas. Ett sådant efterföljande beslut skall fattas med kvalificerad majoritet. Skr. 2001/02:30

6 Regeringskonferensen

Europeiska rådet beslutade vid sitt möte i Köln år 1999 att sammankalla en regeringskonferens under år 2000 för att förbereda unionen för den kommande utvidgningen med nya medlemsstater. Regeringskonferensen inleddes i Bryssel i februari 2000 och pågick under hela året. Den politiska slutuppgörelsen skedde vid Europeiska rådets möte i Nice den 11 december 2000.

Det slutliga politiska ansvaret för regeringskonferensen hade som alltid stats- och regeringscheferna i Europeiska rådet, som också gav de övergripande politiska riktlinjerna för arbetet. Vid Europeiska rådets möte i Helsingfors enades man dock om att ge allmänna rådet det övergripande politiska ansvaret för konferensen. Arbetet skulle förberedas av en arbetsgrupp bestående av företrädare för varje medlemsstats regering. Kommissionens företrädare skulle delta på såväl politisk som förberedande nivå. Europaparlamentet fick lov att ha två observatörer vid den förberedande arbetsgruppens möten och varje möte på ministernivå skulle föregås av en diskussion med Europaparlamentets talman.

Regeringskonferensen inleddes formellt av allmänna rådet den 14 februari 2000. Under det portugisiska ordförandeskapet hölls sedan ytterligare fyra möten på ministernivå samt nio formella och ett informellt möte på chefsförhandlarnivå i den förberedande gruppen. Under denna första halva av konferensen behandlades samtliga frågor, men fokus kom att ligga på en eventuell utökning av omröstningarna med kvalificerad majoritet, dagordningens slutliga utformning samt domstolsreformerna, liksom mot slutet, på frågan om närmare samarbete. För att förbereda den sistnämnda frågan upprättades en undergrupp till den förberedande gruppen, en s.k. ordförandeskapets vänner-grupp bestående av experter från samtliga medlemsstater.

I och med det franska ordförandeskapets tillträde den första juli 2000 gick konferensen fr.o.m. september in i ett intensivare skede. Det hölls nio formella och två informella möten på chefsförhandlarnivå i den förberedande gruppen, fyra informella möten, s.k. konklaver, på Europa/utrikesminister-nivå, fem formella möten på ministernivå samt två Europeiska råd, ett informellt i Biarritz och ett formellt i Nice.

Löpande samråd med EU-nämnden ägde rum inför och under hela regeringskonferensen. Detta skedde i samband med möten i allmänna rådet. Regelbundna möten mellan förhandlingsledningen och en beredningsgrupp inom EU-nämnden med representanter för samtliga riksdagspartier hölls under hela perioden för närmare information om förhandlingsläget. Även under själva slutförhandlingen vid Europeiska rådets möte i Nice skedde löpande samråd.

EU-nämnden tillställdes också skriftliga promemorior i vilka regeringen redogjorde för de aktuella frågorna, förhandlingsförloppet samt regeringens ståndpunkt.

Föredragningar och samråd ägde även rum med konstitutionsutskottet och utrikesutskottet. Regeringen lämnade vidare information i kammaren vid flera tillfällen.

6.1 Nicefördraget

Nicefördraget innebär den genomgripande institutionella översyn som krävs innan unionen får fler än 20 medlemsstater. När Nicefördraget träder i kraft ersätts därför det tidigare protokollet om institutionerna inför en utvidgning av Europeiska unionen med ett nytt protokoll om utvidgning av Europeiska unionen. Det nya protokollet anger de principer och metoder som skall användas vid den framtida fördelningen av platser i Europaparlamentet, den nya röstviktningen i rådet och sammansättningen av kommissionen.

Dessutom innebär Nicefördraget att beslut kan fattas med kvalificerad majoritet i stället för med enhällighet i betydligt större utsträckning än tidigare.

Genom Nicefördraget genomförs även viktiga ändringar beträffande EG-domstolen och revisionsrätten samt andra institutionella ändringar för att förbereda unionen för den kommande utvidgningen.

Institutionerna

Europaparlamentet

Antalet platser i Europaparlamentet utökas från 626 till 732. Sverige kommer efter den 1 januari 2004 att ha 18 ledamöter i Europaparlamentet. De nya bestämmelserna gäller med bindande verkan endast för en union med 15 medlemsstater. Kandidatländernas platser kommer att fastställas först i anslutningsfördragen. Medlemsstaterna har, i en förklaring till slutakten, ändå givit uttryck för vad som kommer att vara medlemsstaternas gemensamma ståndpunkt i anslutningsförhandlingarna. Då unionen troligen inte kommer att ha 27 medlemsstater redan år 2004 kommer man att i nästa parlamentsval (år 2004) proportionerligt öka antalet ledamöter för de nuvarande medlemsstaterna och för de nya medlemsstater som undertecknat sina anslutningsfördrag senast den 1 januari 2004 för att uppnå antalet 732. De nya reglerna om fördelning av platser i Europaparlamentet blir tillämpliga först från och med parlamentsvalet år 2004.

Rådet

En viss ändring av röstviktningen kommer att ske och tröskeln för kvalificerad majoritet höjs något. En bestämmelse införs som innebär att

beslut måste stödjas av en majoritet av medlemsstaterna. En medlemsstat kan kräva att de länder som står bakom ett beslut även representerar minst 62 procent av EU:s samlade befolkning. Skr. 2001/02:30

Kommissionen

Kommissionen skall tills vidare bestå av en medborgare från varje medlemsstat. Bestämmelsen att högst två ledamöter får vara av samma nationalitet har dock tagits bort. Ändringen träder i kraft i samband med att nästa kommission skall tillträda i januari 2005. När unionen består av 27 medlemsstater, skall dock antalet ledamöter av kommissionen vara lägre än antalet medlemsstater. Detta sker när den första kommissionen tillträder efter den 27:e medlemsstatens inträde. Rådet skall då enhälligt besluta om antalet ledamöter och ledamöterna skall utses på grundval av jämlik rotation.

Domstolen

De viktigaste ändringarna innebär följande. Domstolen skall bestå av en domare per medlemsstat. Förstainstansrätten skall bestå av minst en domare per medlemsstat. Förstainstansrättens domare skall vara valbara till höga domarämbeten.

Domstolen skall sammanträda i olika avdelningar eller i en stor avdelning. Sammanträde i plenum kommer inte längre att vara huvudregeln men kan äga rum när så föreskrivs i stadgan. Det kommer att bli enklare att göra ändringar i domstolens stadga och i domstolens och förstainstansrättens rättegångsregler.

Särskilda rättsinstanser för särskilda grupper av mål kommer att kunna knytas till förstainstansrätten. Dessas avgöranden kan överklagas till förstainstansrätten och i undantagsfall till EG-domstolen.

Domstolen kan ges behörighet att avgöra tvister som rör industriellt rättsskydd. Detta innebär att en möjlighet införs att göra domstolen behörig att döma i tvister mellan enskilda i bl.a. patentmål.

Revisionsrätten

Revisionsrätten skall bestå av en medborgare från varje medlemsstat. Omröstningsregeln när det gäller rådets beslut att utse ledamöter ändras från enhällighet till kvalificerad majoritet. Revisionsrättens ordförande skall kunna inrätta en kontaktkommitté med de nationella revisionsorganens ordförande. Revisionsrätten får rätt att inrätta kammare, vilka kan besluta om vissa kategorier av rapporter eller yttranden enligt villkor som skall slås fast i revisionsrättens interna arbetsordning.

Övriga institutionella frågor

Antalet ledamöter i Ekonomiska och sociala kommittén och i Regionkommittén får inte överstiga 350.

Från och med år 2002 skall ett av Europeiska rådets möten under varje ordförandeskap hållas i Bryssel. När antalet medlemsstater uppgår till 18 skall alla Europeiska rådets möten äga rum i Bryssel.

Beslut med kvalificerad majoritet

Tillämpningsområdet för omröstning med kvalificerad majoritet utökas till bl.a. beslut om

- utseende av en särskild representant med mandat för en särskild politisk fråga (artikel 23.2 i Unionsfördraget),
- ingående av avtal med tredjeland eller med internationell organisation enligt artiklarna 24 och 38 i Unionsfördraget,
- åtgärder mot diskriminering (artikel 13 i EG-fördraget),
- vissa åtgärder beträffande unionsmedborgarskap (artikel 18 i EG-fördraget),
- asyl och civilrättsligt samarbete med undantag för frågor som berör familjerätten samt vissa åtgärder om asyl och tillfälligt skydd åt fördrivna personer m.fl. under viss närmare angiven tid (artikel 67 i EG-fördraget),
- ekonomiskt bistånd till en medlemsstat på grund av allvarliga försörjningsproblem m.m. (artikel 100 i EG-fördraget),
- gemensam ståndpunkt och om extern representation inom den monetära unionen (artikel 111.4 i EG-fördraget),
- euron i vissa fall (artikel 123.4 i EG-fördraget),
- förhandlingar om och ingående av avtal om tjänstehandel och handelsrelaterade aspekter på immateriella rättigheter med vissa närmare angivna undantag (artikel 133 i EG-fördraget),
- socialpolitik med vissa närmare angivna undantag (artikel 137 i EG-fördraget),
- inrättande av en rådgivande kommitté för socialt skydd för att främja samarbetet mellan medlemsstaterna och med kommissionen i fråga om socialt skydd (artikel 144 i EG-fördraget),
- särskilda åtgärder för att stödja de insatser som görs av medlemsstaterna för att förverkliga målen för gemenskapens industripolitik (artikel 157.3 i EG-fördraget),
- ekonomisk och social sammanhållning i vissa fall (artiklarna 159 och 161 i EG-fördraget),
- biståndsprogram om ekonomiskt, finansiellt och tekniskt samarbete (artikel 181 a i EG-fördraget),
- godkännande av Europaparlamentets förslag om dess stadga (artikel 190.5 i EG-fördraget),
- regler för politiska partier verksamma på europeisk nivå (artikel 191 i EG-fördraget),
- utseende av generalsekreterare och biträdande generalsekreterare i rådet (artikel 207.2 i EG-fördraget),
- godkännande av EG-domstolens och förstainstansrättens samt, när dessa inrättas, de särskilda rättsinstansernas, rättegångsregler (artiklarna 223, 224 och 225a i EG-fördraget),

- godkännande av revisionsrättens arbetsordning (artikel 248.4 i EG-fördraget),
- antagande av den förteckning över ledamöter i Ekonomiska och sociala kommittén som skall upprättas i enlighet med förslag från varje medlemsstat (artikel 259.1 i EG-fördraget),
- antagande av den förteckning över ledamöter i Regionkommittén som skall upprättas i enlighet med förslag från varje medlemsstat (artikel 263 i EG-fördraget),
- budgetförordningen samt regler för styrekonomers, utanordnares och räkenskapsförarens ansvar m.m. (artikel 279).

I vissa av dessa fall skall även gälla medbeslutandeproceduren med Europaparlamenten i enlighet med artikel 251 i EG-fördraget.

Närmare samarbete

Genom Nicefördraget ges en möjlighet till närmare samarbete mellan medlemsstaterna även i den andra pelaren, och de tidigare bestämmelserna om närmare samarbete i de första och tredje pelarna ändras något.

När det gäller första och tredje pelaren skall beslut att upprätta ett närmare samarbete även i fortsättningen fattas av rådet med kvalificerad majoritet. En medlemsstat får begära att frågan hänskjuts till Europeiska rådet men rådet behöver inte fatta något beslut. Det räcker att frågan har hänskjutits till Europeiska rådet för att ministerrådet skall kunna fatta beslut med kvalificerad majoritet.

I den andra pelaren kan det närmare samarbetet endast avse genomförande av en gemensam åtgärd eller en gemensam ståndpunkt. Frågor som har militära eller försvarsmässiga konsekvenser får inte bli föremål för närmare samarbete. Rådets beslut om att upprätta ett närmare samarbete fattas med kvalificerad majoritet men en medlemsstat kan genom s.k. nationellt veto blockera ett sådant beslut.

För alla tre pelarna gäller att det närmare samarbetet måste inbegripa minst åtta medlemsstater.

Den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken

Kommittén för utrikes- och säkerhetspolitik (KUSP) fördragsfästs och dess roll preciseras. KUSP skall på rådets ansvar utöva politisk kontroll och strategisk ledning av krishanteringsoperationer. Rådet kan bemyndiga KUSP att fatta lämpliga beslut om denna kontroll och ledning.

Samarbete i rättsliga och inrikes frågor

En enhet för straffrättsligt samarbete (Eurojust) upprättas för att stärka kampen mot grov organiserad brottslighet. Enheten skall bemannas av åklagare, förundersökningsdomare eller polismän med motsvarande behörighet, som har avdelats från varje medlemsstat. Dessa skall verka

för att de nationella rättsliga myndigheternas insatser samordnas i ärenden som berör flera medlemsstater. Skr. 2001/02:30

Övriga ändringar

Rådet skall kunna vidta vissa åtgärder mot en enskild medlemsstat i de fall där det finns en klar risk för att medlemsstaten allvarligt åsidosätter principerna om frihet, demokrati och respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna samt rättsstatsprincipen. En varningsmekanism, som kan användas redan vid risk för brott mot de grundläggande principerna, införs alltså. Domstolen ges rätt att kontrollera om procedurreglerna har iakttagits.

Europeiska gemenskapernas officiella tidning byter namn till Europeiska unionens officiella tidning.

Förfarandet i artikel 300.2 i EG-fördraget blir tillämpligt även på andra avtal än associeringsavtal med tredjeland.

6.2 Stadgan om de grundläggande rättigheterna

Europeiska rådet i Köln uppdrog i juni 1999 åt ett "konvent" att i tid före toppmötet i Nice (december 2000) presentera en stadga om grundläggande rättigheter eftersom det i nuvarande skede av EU:s utveckling var viktigt att för allmänheten synliggöra de rättigheter man har som medborgare i unionen.

Konventet kom att innehålla tre "huvudkomponenter" bestående av 15 representanter för medlemsstaternas stats- och regeringschefer, 16 EU-parlamentariker och 30 (15x2) nationella parlamentariker.

Uppgiften var att i ett och samma instrument sammanställa existerande mänskliga rättigheter (dvs. medborgerliga, politiska, sociala, ekonomiska och kulturella dito). Inspiration skulle hämtas bl.a. från Europarådets konvention om mänskliga rättigheter (ECHR), de europeiska sociala stadgorna, ur medlemsstaternas konstitutionella traditioner och ur rättspraxis från Strasbourg- och Luxemburg-domstolarna.

Konventets procedurer och arbetsmetoder kan sägas ha varit en blandning av mellanstatliga fördragsförhandlingar och parlamentariska traditioner. Inga omröstningar företogs och slutresultatet bygger på ordförandens och de tre viceordförandenas uppfattning om vad ledamöterna kunnat godta.

Enligt mandatet fick konventet inte föreslå nya rättigheter och inte heller uttala sig om vilken slutlig karaktär stadgan skulle få. Å ena sidan innehåller den slutliga texten därför ingenting som kräver ändringar av gällande EG-rätt. Å andra sidan har konventet indirekt föreslagit en katalog av rättigheter som i princip skulle kunna ges rättslig bindande karaktär, t.ex. i form av ett annex till gällande fördrag.

Efter avslutat arbete proklamerades texten vid toppmötet i Nice i december 2000 gemensamt av Europeiska rådet, Europaparlamentet och kommissionen som en politisk deklaration.

Stadgan innehåller en ingress med åtta paragrafer som avslutas med: "Europeiska unionen erkänner därför dessa rättigheter, friheter och

principer som anges nedan. " Efter sex huvudkapitel med rubrikerna, Vårdighet, Friheter, Jämlikhet, Solidaritet, Medborgarnas rättigheter och Rättskipning följer ett sjunde kapitel med "allmänna bestämmelser". Totalt omfattar stadgan 54 artiklar.

Som politisk deklaration innehåller stadgan en katalog över EU:s gemensamma värderingar och standarder inom hela sfären av mänskliga rättigheter. Stadgan och dess bakgrundsrapport innehåller hänvisningar till internationella konventioner samt domstolspraxis från Luxemburg och Strasbourg, och medlemsstaternas konstitutionella traditioner erbjuder värdefulla upplysningar om vilka rättigheter man har som medborgare eller bosatt inom EU.

Enligt den deklaration om EU:s framtid som också antogs i Nice i december 2000 är frågan om stadgans framtida status – dvs. om den skall göras rättsligt bindande och vilken plats den i så fall får inom gällande EG-fördrag – ett av flera ämnen som de svenska och belgiska ordförandeskapen fått i uppdrag att påbörja som förberedelse inför nästa regeringskonferens år 2004.

7 Tillväxt och sysselsättning

7.1 Prioriterade verksamheter och mål

Sysselsättningsfrågan har fått en alltmer framskjuten plats i EU:s arbete. I Bryssel antogs 1993 en handlingsplan baserad på kommissionens vitbok om tillväxt, konkurrenskraft och sysselsättning. Medlemsstaterna har därefter vidareutvecklat samarbetet både i det reguljära arbetet i ministerrådet och vid Europeiska rådets möten.

Vid Europeiska rådets möte i Amsterdam den 17 juni 1997 enades EU:s stats- och regeringschefer om fördragsändringar som stärker grunden för medlemsstaternas samarbete på sysselsättningsområdet. Vidare riktade Europeiska rådet, i sina slutsatser från toppmötet i Amsterdam, en uppmaning till rådet att se till att relevanta bestämmelser i den nya avdelningen om sysselsättningen omedelbart började tillämpas. Det extra toppmötet om sysselsättning i Luxemburg 1997 innebar en förtida tillämpning av bestämmelserna och möjliggjorde en behandling av frågan vid Europeiska rådets möten i Cardiff och Wien under 1998. I och med Amsterdamfördragets ikraftträdande i maj 1999 har sysselsättningsarbetet stärkts ytterligare.

Ett centralt element i den europeiska sysselsättningsstrategin utgörs av det övervaknings- och rapporteringsförfarande som bygger på erfarenheterna från den multilaterala övervakningen av den ekonomiska politiken. Samordningen av sysselsättningspolitiken sker på grundval av gemensamma riktlinjer för sysselsättningen, nationella handlingsplaner, en årlig gemensam rapport från kommissionen och rådet, en möjlighet för rådet att avge rekommendationer till enskilda medlemsstater och utbyte av goda erfarenheter mellan medlemsstaterna.

Under det portugisiska ordförandeskapet hölls i mars 2000 ett extra möte i Europeiska rådet på temat ”Sysselsättning, ekonomiska reformer och social sammanhållning”. Vid mötet, som ägde rum i Lissabon, underströks behovet av en integrerad och sammanhållen politik för tillväxt och sysselsättning, och ett stort antal åtaganden inom flera politikområden gjordes. Vid mötet enades man om målet ”full sysselsättning” och ett nytt strategiskt mål för de närmaste 10 åren: ”att göra unionen till världens mest konkurrenskraftiga och dynamiska kunskapsbaserade region, med möjlighet till hållbar ekonomisk tillväxt med fler och bättre arbetstillfällen och en högre grad av social sammanhållning”.

7.2.1 Sveriges handlingsplan för sysselsättning 2000

I enlighet med fördragets bestämmelser (artikel 12.3) skall varje medlemsstat till rådet och kommissionen överlämna en årsrapport om de viktigaste åtgärder som vidtagits för att genomföra sysselsättningspolitiken mot bakgrund av de gemensamma sysselsättningsriktlinjerna. Sveriges handlingsplan för sysselsättning år 2000 tillställdes kommissionen och rådet den 2 maj 2000.

Medlemsstaternas handlingsplaner granskades under våren och sommaren 2000 i Sysselsättningskommittén, vilken är en rådgivande kommitté till rådet.

I Sveriges handlingsplan för år 2000 betonades att den effektivaste sysselsättningspolitiken är den som genom att stärka arbetskraftens kompetens och kunskapsnivå stimulerar tillväxt och sysselsättning samt motverkar arbetslöshet. Det handlar bland annat om att ta till vara de betydande resurser som kan mobiliseras i ett samhälle där ingen ställs utanför arbetslivet. Särskild vikt fästes vid att besvara rekommendationerna till Sverige om skatter och den könssegregerade arbetsmarknaden, vilka antogs av rådet den 29 november 1999.

Arbetsmarknadens parter spelar en viktig roll för genomförandet av sysselsättningsriktlinjerna. Som en del av arbetet med handlingsplanen genomfördes ett antal samråd mellan regeringen och parterna i syfte att säkra deras deltagande i processen. Arbetsmarknadens parter förklarade i handlingsplanen att de gemensamt ställer sig bakom EU:s sysselsättningsriktlinjer och vill gemensamt arbeta för att dessa får genomslag på svensk sysselsättningspolitik.

Eftersom EU:s sysselsättningsstrategi är flerårig, innehöll handlingsplanen utöver redovisning av vidtagna åtgärder också en uppföljning av de åtgärder som presenterades i tidigare handlingsplaner.

7.2.2 EU:s gemensamma sysselsättningsrapport 2000

Enligt fördraget (artikel 128.5) skall rådet och kommissionen efter en granskning av medlemsstaternas handlingsplaner för sysselsättning upprätta en gemensam årsrapport om sysselsättningssituationen i gemenskapen och om genomförandet av sysselsättningsriktlinjerna.

Rapporten består av två delar. I en första del granskas sysselsättningspolitiken mot bakgrund av riktlinjernas fyra huvudområden. I en andra del ingår en länderspecifik granskning av hur medlemsstaterna har genomfört 2000 års sysselsättningsriktlinjer.

I rapporten framgick att Sverige under 1999 förstärkte sin ställning som ett av de länder som åstadkommer mest i EU på sysselsättningsområdet. Vidare påpekades att Sveriges handlingsplan för sysselsättning år 2000 låg väl i linje med den europeiska sysselsättningsstrategin och att det var positivt att handlingsplanen särskilt behandlade kompetensutveckling av anställda och arbetslösa.

Sverige fick också positiv kritik för sin ambitiösa sysselsättningspolitik med konkreta målsättningar. Därutöver noterades att ett Internetbaserat informationssystem har skapats i syfte att förbättra den tillgängliga informationen till små och nystartade företag, att den svenska jämställdhetspolitiken är väl utvecklad och att ytterligare initiativ tagits i handlingsplanen för att förena arbete och familjeliv, samt att åtgärder vidtagits för att minska den administrativa bördan för företag. I ärendet har information lämnats och samråd skett med riksdagens utskott och EU-nämnd vid ett flertal tillfällen under året.

7.2.3 Rådets och kommissionens rekommendationer till medlemsstaterna

Enligt fördraget (artikel 128.4) kan rådet med kvalificerad majoritet på rekommendation av kommissionen avge rekommendationer till medlemsstaterna om det anser det lämpligt mot bakgrund av granskningen av medlemsstaternas sysselsättningspolitik. Kommissionens rekommendationer behandlas i rådet.

Mot bakgrund av granskningen av medlemsstaternas genomförande av sysselsättningsriktlinjerna i nationella handlingsplaner och den gemensamma sysselsättningsrapporten utfärdar kommissionen rekommendationer till samtliga medlemsstater. Möjligheten för rådet att avge icke-bindande rekommendationer till medlemsstaterna utnyttjades för första gången år 1999.

Kommissionen konstaterade att Sverige har en av de högsta sysselsättningsgraderna i EU och att Sverige har gjort tydliga framsteg vad gäller skapandet av nya arbetstillfällen. Trots detta menade kommissionen att det fortfarande finns ett antal strukturella problem på arbetsmarknaden: att skatten på arbete fortfarande är hög, särskilt för lågutbildade och låginkomsttagare, att många i arbetsför ålder är beroende av bidrag, att flaskhalsar, särskilt på regional nivå, hämmar ekonomisk tillväxt och regional utveckling samt att den nuvarande yrkesmässiga och sektoriella könssegregeringen fortfarande består, trots en väl utvecklad jämställdhetspolitik.

Sverige fick tre rekommendationer, varav två behandlar samma område som 1999 års rekommendationer, nämligen skatter och jämställdhet. Den tredje rekommendationen till Sverige handlade om att anpassa bidragssystemen så att incitamenten för arbete stärks.

7.2.4 Sysselsättningsriktlinjer för 2001

Enligt fördraget (artikel 128.2) skall kommissionen årligen presentera ett förslag till riktlinjer för sysselsättningen. Sysselsättningsriktlinjerna skall stå i överensstämmelse med de allmänna ekonomiska riktlinjerna som beslutades av rådet i juli 2000. Bestämmelserna i fördraget innebär inte att sysselsättningspolitiken skall harmoniseras på gemenskapsnivå. Huvudansvaret för sysselsättningspolitiken kommer även i fortsättningen att ligga hos medlemsstaterna.

I likhet med föregående år är riktlinjerna för 2001 sorterade under fyra huvudområden, de s.k. pelarna, vilka är att förbättra anställbarheten, att utveckla företagarandan, att uppmuntra företagens och de anställdas anpassningsförmåga samt att stärka jämställdheten mellan kvinnor och män.

Vid Europeiska rådets möte i Lissabon fattades beslut om fem horisontella mål för riktlinjerna. Kortfattat innebär de fem horisontella målen att medlemsstaterna skall:

- öka sysselsättningsgraden till 70 procent till år 2010 och till mer än 60 procent för kvinnor och fastställa nationella sysselsättningsmål i syfte att uppnå detta,
- utveckla en strategi för att främja det livslånga lärandet samt sätta ett nationellt mål för att öka investeringar i humankapital och för deltagande i vidareutbildning,
- utveckla samarbetet med parterna för genomförande, utvärdering och uppföljning av sysselsättningsstrategin. Parterna skall bjudas in att utveckla en egen rapporteringsprocess för förverkligandet av riktlinjerna,
- ta hänsyn till såväl de fyra pelarna som de horisontella målen vid genomförandet av riktlinjerna,
- fortsatt stärka arbetet med att ta fram indikatorer för utvecklingen inom samtliga pelare. Parterna bör utveckla lämpliga indikatorer och skapa databaser för att mäta utvecklingen inom de områden de ansvarar för.

Vidare har slutsatserna från den under år 2000 genomförda halvtidsutvärderingen fått genomslag i riktlinjerna på så vis att kommissionen försökt förenkla och sammanföra riktlinjer som behandlar samma områden.

Riktlinjerna för 2001 innebär större förändringar jämfört med tidigare år. Antalet riktlinjer har minskat från 21 till 18. Flertalet av dem är dock mer omfattande än tidigare.

7.3 Europeiska fonden för förbättring av levnads- och arbetsvillkor

Europeiska fonden för förbättring av levnads- och arbetsvillkor (Dublinfonden) är en av de första fristående EU-myndigheterna, grundad 1975. Dublinfonden genomför forsknings- och utvecklingsprojekt (FoU-projekt) för att bidra med fakta och analyser till grund för utarbetandet av EU:s policy på områdena arbets- och levnadsvillkor. Till sin hjälp har Dublin-fonden ett europeiskt nätverk av experter som på uppdrag av fonden genomför FoU-projekt, som att bedöma nationella förhållanden, genomföra fallstudier och göra undersökningar. Dublinfonden är ett trepartsorgan med en styrelse bestående av en regeringsrepresentant, arbetsgivarrepresentant och arbetstagarrepresentant från respektive medlemsstat samt tre representanter från kommissionen.

Under år 2000 beslutade styrelsen om fondens kommande fyraårsprogram "Analysing and Anticipating Change to Support Socio-Economic Progress, 2001–2004". I programmet fastställs att fonden skall

ansvara för Europeiskt övervakningscentrum för förändringen av näringslivet, som har till uppgift att bevaka och följa de förändringar som sker i arbetsliv och näringsliv i Europa och försöka identifiera vilka faktorer som är styrande för dessa förändringar. År 2000 var även året då utvärderingen av Dublinfonden påbörjades och den beräknas vara avslutad senare delen av år 2001. Utvärderingen utförs av en extern utvärderare på beställning av fondens styrelse.

8 Inre marknadens utveckling

I Lissabon satte stats- och regeringscheferna upp målsättningen att Europa skall bli den mest konkurrenskraftiga och kunskapsintensiva ekonomin i världen till år 2010. För att kunna nå upp till en sådan djärv målsättning måste arbetet med att modernisera den inre marknaden fortgå. Viktigt arbete sker fortlöpande inom områdena för genomförande av direktiv, förstärkning av det administrativa nätverket för problemlösning och förbättring av regelverkets kvalitet. För att ytterligare förbättra konsekvens och överensstämmelse i rådsarbetet sammanfördes i enlighet med principöverenskommelsen i Helsingfors under det franska ordförandeskapet för första gången inre marknads-, konsument- och turistfrågorna till behandling i ett och samma råd (inre marknads-, konsument- och turistrådet).

Inför varje rådsmöte har samråd med EU-nämnden skett. Särskilda samråd har även ägt rum med näringsutskottet. Samsyn har vid varje tillfälle förelegat i alla principiellt viktiga frågor.

8.1 Kommissionens översyn av strategin för den inre marknaden

Förvaltandet av den inre marknaden och ökad marknadsintegration och effektivitet är en ständigt pågående process. I strategin för den inre marknaden dras riktlinjerna för det kommande arbetet upp, med förslag till lagstiftning samt andra initiativ på inre marknadsområdet. Inre marknadsstrategin revideras genom en årlig inre marknadscykel, grundad på en övervakning och en årlig översyn av hur långt arbetet kommit. Kommissionens översyn av strategin för år 2000 syftade till att bland nya och pågående målinriktade åtgärder välja ut de mest prioriterade åtgärderna, dvs. de åtgärder som effektivast bidrog till en bättre fungerande inre marknad. Vid valet av prioriterade åtgärder beaktade kommissionen bl.a. Europeiska rådets slutsatser från Lissabon, vad som framkom via Cardiff-processen om ekonomiska reformer (se 4.4) och i resultattavlan för den inre marknaden (se 8.1.1), samt de synpunkter som framförts av Europas företag samt konsument- och miljöorganisationer. Vissa prioriterade åtgärder valdes också som ett direkt svar på yttrandena från Europaparlamentet och Ekonomiska och sociala kommittén. Varje vald prioritering kopplades till ett av de fyra strategiska mål som fastställts i den ursprungliga strategin (att bidra till

ökad livskvalitet för medborgarna, att effektivisera produkt- och kapitalmarknaderna, att förbättra villkoren för näringslivet samt att tillvarata fördelarna med den inre marknaden ur ett globalt perspektiv).

Jämfört med den ursprungliga strategin som lanserades 1999 återfanns i årets revidering totalt 50 nya åtgärder, av såväl lagstiftningskaraktär som annat slag. Nya åtgärder som bl.a. kan nämnas gällde områden såsom miljön och statsstöd. Alla åtgärder behandlades i ljuset av de kommande 18 månaderna, med halvårsvisa angivelser (antingen juni eller december för respektive år) för när varje individuell åtgärd skall vara genomförd. Kommissionen efterlyste också stöd för de aktuella prioriteringarna samt uppmanade rådet och Europaparlamentet att påskynda arbetet med dessa. Man önskade också stöd för att tidigarelägga tidscykeln med de halvårsvisa tidtabellerna något, för att på så sätt skapa ytterligare utrymme för utvärdering i förhållande till när själva helhetsöversynen av strategin skulle utföras, dvs. runt månadsskiftet april/maj varje år. Översynen av strategin behandlades vid inre marknadsrådsmötet den 25 maj, vid vilket regeringen gav sitt stöd för strategin. Regeringen ansåg att det var bra att kommissionen prioriterat bland alla åtgärder som inre marknadsstrategin innehöll, och hade inget att invända mot att de särskilda tidtabellerna för de individuella åtgärderna justerades från juni/december till mars respektive september.

8.1.1 Resultattavlan för den inre marknaden

Kommissionen presenterar en gång i halvåret en resultattavla över den inre marknads utveckling, effektivitet och funktion. Hittills har sju nummer givits ut. Till följd av den publicitet som skapas kring resultattavlan uppstår ett incitament för de medlemsstater och institutioner som inte lever upp till sina förpliktelser att vidta nödvändiga åtgärder. Detta har visat sig ge bra resultat. Återkommande delar i resultattavlan är medlemsstaternas genomförande av inre marknadsdirektiven, överträdelseärenden, utvecklingen inom den europeiska standardiseringen och en genomgång av arbetet under strategin för den inre marknaden respektive handlingsplanen för finansiella tjänster. Därutöver varierar innehållet i varje resultattavla i syfte att belysa särskilda aspekter som påverkar den inre marknads funktion. Den senaste resultattavlan, från november 2000, behandlar t.ex. genomförandet av reglerna för informationssamhällets tjänster och resultaten från en stor undersökning av företagens inställning till den inre marknaden och de problem företagen upplever när de bedriver verksamhet inom EU.

8.1.2 Genomförandet av inre marknadsdirektiven

Att överenskomna inre marknadsdirektiv också genomförs i varje medlemsstat är en förutsättning för att den inre marknaden skall fungera på avsett sätt. Ändå visade Resultattavlan för den inre marknaden i november 2000 att flera länder släpade efter i genomförandet, och att så mycket som 12,8 procent av inre marknadsdirektiven inte var genomförda

i alla medlemsstater. Från svensk sida prioriteras det högt att genomföra direktiven inom angivna tidsramar. Sverige placerade sig också på andra plats när det gäller genomförande, med endast 1,2 procent av direktiven som inte var genomförda i tid. På första plats låg Danmark med 1,1 procent, och Finland på tredje plats med 1,3 procent. Sist låg Grekland på 6,5 procent. De områden där de flesta försenade direktiven återfanns var veterinärkontroller och transport.

8.2 Konsumenterna och den inre marknaden

Den inre marknaden består av 380 miljoner konsumenter. Deras förtroende för den inre marknaden är av stor betydelse för att den inre marknaden skall kunna utvecklas och förbättras. Konsumenterna måste få en starkare ställning på marknaden. Säkerhet för liv och hälsa är en av de viktigaste frågorna samtidigt som prisnivån på varor och tjänster är mycket viktig. Den fria rörligheten för varor och tjänster leder till ökad konkurrens som i sin tur leder till lägre priser och större utbud. Två frågor som har en mycket tydlig koppling till konsumentområdet är det fortsatta arbetet med parallellimport och prisjämförelser (se vidare under avsnitt 8.1.1 samt för konsumentfrågor i övrigt se under avsnitt 17).

Under våren ökade intresset för en vidgad parallellimport av märkesvaror bland medlemsstaterna. Denna fråga har Sverige drivit i EU sedan EG-domstolen i det s.k. Silhouette-målet klargjorde att parallellimport av märkesvaror endast tillåts inom EU/EES. Vid inre marknadsrådets möte den 25 maj förklarade kommissionen att den då inte avsåg att föreslå de ändringar i varumärkesdirektivet och varumärkesförordningen som behövs för att öppna möjligheterna för parallellimport av märkesvaror också från länder utanför EU/EES. Kommissionens besked ledde till att åtta medlemsstater (Sverige, Danmark, Finland, Storbritannien, Irland, Nederländerna, Belgien och Luxemburg) i samråd sände var sitt, i princip likalydande, brev till kommissionen med uppmaningen att den skulle ompröva sitt beslut och föreslå de nödvändiga ändringarna.

8.3 Effektivisering och regelförenkling

8.3.1 Effektivare regler för den inre marknaden

Kommissionen bedriver kontinuerligt ett arbete med att effektivisera och förbättra det gemensamma regelverket. Bland annat i kraft av dessa ansträngningar har principerna om subsidiaritet och proportionalitet fått god genomslagskraft. Några av de viktigare instrumenten för inre marknads effektivisering som kommissionen ofta framhållit är genomförandet av gemenskapsrätten och regelförenklingsarbetet.

8.3.2 Förenklad lagstiftning på den inre marknaden

Skr. 2001/02:30

Det s.k. SLIM-initiativet (Simplified Legislation in the Internal Market, SLIM) har nu pågått sedan 1996 som en del i den allmänna processen för att förenkla gemenskapsrätten och förbättra dess effektivitet för att främja sysselsättningen och förstärka de europeiska företagens konkurrenskraft. SLIM-initiativets målsättning är att definiera konkreta steg mot en förenkling och förbättring av lagstiftningen på vissa utvalda områden.

Sverige är fortsatt positivt till arbetet i SLIM-grupperna. I ljuset av de fyra första SLIM-omgångarna har Sverige under året argumenterat för att arbetet framgent måste koncentreras till ekonomiskt viktigare områden där konkreta resultat kan uppnås. Sverige har bl.a. föreslagit att nästa SLIM-omgång bör inriktas på förpackningsområdet, där medlemsstaternas införlivande och skilda tolkningar av det gällande direktivet har medfört vissa handelshinder. Ännu i slutet av år 2000 återstod det dock att fastställa vilka områden som skall omfattas av SLIM V, vilket emellertid beräknades ske vid det första sammanträdet under 2001. På kommissionens initiativ har dess rådgivande kommitté för horisontella inre marknadsfrågor (Internal Market Advisory Committee, IMAC) bildat undergrupper för den fortsatta hanteringen av regelförenklingsarbetet inom EU. Också SLIM-projektet skall ingå i dess arbetsuppgifter. Vid årsskiftet hade varje medlemsstat utsett en nationell IMAC/SLIM-expert som skall delta i det möte som i början av år 2001 skall avgöra ämnesområden och genomförandeperiod för SLIM V-initiativet, liksom övervaka genomförandet på det nationella planet. SLIM V kom slutligen att omfatta transporter av radioaktivt avfall, kosmetika, samt restnivåer av bekämpningsmedel.

8.3.3 Företagspaneler – en möjlighet för företagen att granska EG:s regler

Kommissionens initiativ med s.k. företagspaneler (Business Test Panel, BTP) syftar till att kommissionen skall få ett så bra underlag som möjligt till arbetet med regelförenkling. Genom företagspanelerna har det instiftats ett frivilligt system som ger företag i alla medlemsstater tillfälle att lämna synpunkter på nya förslag till EU-lagstiftning i en enkätundersökning innan kommissionen antar dem. I Sverige har samordningen av enkäterna ombesörjts av branschorganisationer och handelskamrar. Influtna svar sammanställs därefter av kommissionen i en särskild rapport som presenteras i samband med att det nya regelförslaget antas. Sverige har hittills deltagit endast i den tredje omgången, när det gäller direktivet om elektriskt och elektroniskt avfall. Kommissionen presenterade i slutet av året en utvärdering av BTP-initiativet. Bland aspekter som särskilt uppmärksammades var den låga svarsfrekvensen, ca 35 procent. Svarsfrekvensen bör absolut förbättras för att projektet skall fylla sin avsedda funktion i framtiden. Med avsikt att göra BTP till ett effektivare instrument har kommissionen förenat initiativet med en on-line-funktion via Internet. Härutöver har ett antal medlemsstater, bland dem Sverige, föreslagit att den konsultationsperiod under vilken företagen har förslagen för påseende bör bli väsentligt längre än

nuvarande tre veckor, samt att formulären bör ges en tydligare utformning. En ny förfrågning när det gäller direktivet om elektromagnetisk kompatibilitet skall äga rum under våren 2001. Skr. 2001/02:30

8.4 Administrativt samarbete

Administrativt samarbete är ett viktigt element för att få den inre marknaden att fungera så smidigt som möjligt. Genom informella kontakter mellan de nationella myndigheterna kan handelshinder och andra inre marknadsproblem många gånger lösas på ett enkelt sätt. För att öka effektiviteten i problemlösningsarbetet har ett informellt nätverk av myndigheter upprättats. Kommerskollegium är sedan 1997 nationell kontaktpunkt i Sverige, dit företag och medborgare kan vända sig för att få hjälp med inre marknadsproblem. Myndigheten är samtidigt Sveriges officiella samordningscentral med ansvar för att se till att problem som uppstår på den inre marknaden omhändertas och löses på det mest effektiva sättet.

Under 2000 anmäldes 66 ärenden till kollegiet och 47 avgjordes. Problemen bottnar ofta i svårigheterna med att tillämpa principen om ömsesidigt erkännande. Arbetet har därutöver präglats av olika informationssatsningar för att göra kollegiets uppgift som kontaktpunkt känd.

Arbetet med att hitta lämpliga former för att förbättra det administrativa samarbetet fortgår från år till år. Under året införde kommissionen möjligheter för nationella myndigheter att få finansiellt stöd till sådana gränsöverskridande projekt som syftar till att effektivisera tillämpningen av EG:s regelverk. Också i detta fall utsågs Kommerskollegium som kontaktpunkt. Kollegiet tog emot ansökningar från fyra svenska myndigheter.

8.5 Dialogen med medborgarna och företagen

Dialogen med medborgare och företag har till syfte att dels öka människors medvetande om sina rättigheter inom EU och dess inre marknad, dels att etablera en kommunikation med medborgarna för att få kännedom om de eventuella problem som finns vid utövandet av dessa rättigheter. Inom ramen för detta informationsinitiativ har det utarbetats ett antal broschyrer som finns att hämta på Internet. Dessa broschyrer har informerat om att handla, bo, leva, studera, resa och söka arbete etc. i Europa. Under året publicerades ytterligare en broschyr, om skydd för persondata. Dessutom finns ett antal faktablad med fördjupad information tillgängliga på Internet, översatta till samtliga elva officiella språk. Kommissionen inledde samarbete med medlemsstaterna för att sprida information om de olika verktyg man använder sig av för att främja dialogen med medborgarna och företagen (fria telefonnummer, marknadsföringsplatser på nätet, samarbete med euroinfocenter etc.). Sverige anmälde Kommerskollegium som sådan kontaktpunkt.

Europeiska rådet beslutade i Wien 1998 att inreklamrådet skulle lämna en rapport till toppmötet i Helsingfors 1999 (se vidare under kap. 26.1.1). Rapporten, som lämnades enligt uppdraget, slog fast att den var ett första steg i en pågående process med att ta fram en omfattande strategi som skall innefatta identifiering av mål, tidtabeller och indikatorer. (Se vidare Årsboken 1999.)

Vid toppmötet i Helsingfors beslutades att en översyn av integreringen skulle göras till Europeiska rådets möte i Göteborg 2001. Under år 2000 hände i princip ingenting. Kommissionen levererade inte material som utlovat, och det portugisiska och det franska ordförandeskapet har inte arbetat med frågan. I december gick Sverige, som inkommande ordförandeskap, ut med ett förfrågningsunderlag till medlemsstaterna för att ha något att börja arbeta med direkt i januari 2001. Den strategi som skall tas fram under 2001 skall bygga på den rapport som lämnades till Helsingfors men mål och indikatorer skall införlivas i större utsträckning.

8.7 Offentlig upphandling

Kommissionen antog i maj år 2000 förslag till ändrade EG-direktiv om offentlig upphandling (KOM (2000) 275 och 276 slutlig), dels ett direktiv när det gäller den klassiska sektorn, dels ett direktiv när det gäller försörjningssektorerna (vatten-, energi-, transport- och telekommunikationssektorerna). Förslagen presenterades för rådsarbetsgruppen i juli och behandlades av gruppen vid flera sammanträden under hösten. Arbetet kunde inte avslutas under året, eftersom förslagen krävde ytterligare diskussioner i gruppen och Europaparlamentet inte hade lämnat sitt yttrande. Vidare var förslagen enligt flera delegationer beroende av tolkningsmeddelanden från kommissionen när det gäller miljöhänsyn och sociala hänsyn i offentlig upphandling, vilka kraftigt försenats.

Arbetsgruppen har enats om att konsolidera de tre olika direktiven inom den klassiska sektorn till ett. Texterna har strukturerats om så att de logiskt följer upphandlingsproceduren i syfte att göra dem mer användarvänliga.

Gruppen har vidare enats bland annat om att processen skall moderniseras så att upphandling på elektronisk väg medges, antalet tröskelvärden reduceras, reglerna om tekniska specifikationer förtydligas, regler om ramavtal i den klassiska sektorn införs, öppenheten i tilldelningsprocessen ökas genom en mer preciserad viktning av tilldelningskriterierna, telekommunikationssektorn undantas från direktivet för försörjningssektorerna samt att en ny mekanism för undantag från direktivet för försörjningssektorerna införs för verksamhet utsatt för konkurrens. Vidare har gruppen behandlat ett nytt upphandlingsförfarande för särskilt komplicerade upphandlingar.

Under det franska ordförandeskapet nåddes ett genombrott i förhandlingarna om s.k. Europabolag. Frågan om en sådan särskild europeisk bolagsform har diskuterats sedan 1970-talet. Det senast publicerade förslaget till förordning om Europabolag är från 1991 (EGT C 176, 8.7.1991, s. 1). Till förordningen är ett direktiv om arbetstagarinflytande i Europabolagen kopplat. Under senare år har förhandlingarna blockerats främst av oenighet i fråga om detta direktiv. I december 2000 enades dock medlemsstaterna till slut i alla kvarstående frågor. Därefter har parlamentet hörts. Avsikten är att rådet därefter skall anta såväl förordningen som direktivet.

I juni 2000 nådde rådet en gemensam ståndpunkt i fråga om förslaget till ett trettonde bolagsrättsligt direktiv (KOM (97) 565 slutlig). Förslaget gäller offentliga uppköpserbjudanden. I december 2000 yttrade sig Europaparlamentet över rådets gemensamma ståndpunkt. Europaparlamentet föreslog ett flertal ändringar. Förslaget föll sedermera under det förlikningsförfarande som hölls under 2001.

Under år 2000 fortsatte diskussionen om förenklingar i de bolagsrättsliga reglerna på grundval av de förslag som har tagits fram i det s.k. SLIM-projektet. Diskussionen gäller i första hand ändringar i det första bolagsrättsliga direktivet (publicitetsdirektivet) och det andra bolagsrättsliga direktivet (kapitaldirektivet). När det gäller det första direktivet, förväntas kommissionen lägga fram ändringsförslag under år 2001.

8.9 Redovisnings- och revisionsfrågor

Det arbete med inriktning på en internationell harmonisering av redovisningsnormerna som kommissionen inledde år 1995 fortsatte under 2000. Redovisningsfrågor, särskilt sådana med anknytning till det arbete som sker inom den internationella redovisningsstandarden (IASB), diskuterades både i EG:s kontaktkommitté för redovisningsfrågor och i en särskild teknisk kommitté under kontaktkommittén. Kommissionen fortsatte sitt arbete med en översyn av de fjärde och sjunde bolagsrättsliga direktiven. Arbetet med att ta fram ett sådant förslag inleddes genom diskussioner i EG:s kontaktkommitté för redovisningsfrågor. Under år 2000 sammanträdde kommittéerna vardera fyra gånger.

Kommissionen lade under 2000 fram ett förslag till ändring av de fjärde och sjunde bolagsrättsliga direktiven när det gäller nya redovisningsprinciper för finansiella instrument (KOM (2000) 80 slutlig). Förslaget, som har redogjorts för i en faktagrupp till riksdagen (636-99/00), överensstämmer med de principer som finns i den internationella redovisningsstandarden International Accounting Standard 39, Financial Instruments: Recognition and Measurement. Förslaget, som sedermera antagits, diskuterades vid tre tillfällen i en arbetsgrupp under ministerrådet. Sverige har varit positivt inställt till ett antagande av direktivet.

För att främja utvecklingen av en konkurrenskraftig inre marknad för värdepapper angav kommissionen i ett meddelande till rådet och Europaparlamentet att man avsåg att avge ytterligare ett förslag till rättsakt. Detta skulle bl.a. innehålla bestämmelser om att börsnoterade företag skall upprätta sina koncernredovisningar enligt s.k. International Accounting Standards (IAS) som ges ut av den internationella redovisningsnormgivaren IASB. Medlemsstaterna ställde sig vid ett möte med finansministrarna (Ecofin) den 17 juli 2000 bakom meddelandet och uppmanade kommissionen att så fort som möjligt lägga fram ett förslag som medger ett inrättande av en lämplig mekanism för införandet av IAS på europeisk nivå. Förslaget lades fram i början av 2001.

Sverige deltog under 2000 i tre möten med kommissionens kommitté för revisorsfrågor. Ett av mötena hölls i Stockholm med Justitiedepartementet som värd. Vid mötena diskuterades bl.a. frågor om hur reglerna om revisorers oberoende skall kunna bli mer lika inom EG.

8.10 Bygg- och bostadsfrågor

8.10.1 Byggfrågor

EU-arbetet har under år 2000 i huvudsak varit inriktat på byggproduktdirektivet, att skapa bättre konkurrenskraft i byggbranschen samt direktivet om linbanor.

Kommissionen har fortsatt arbetet med byggproduktdirektivet (89/106/EEG), som trädde i kraft den 27 juni 1991. Direktivet omfattar byggnadsverk, dvs. byggnader och anläggningar, och syftet är att underlätta fri handel med byggprodukter (avsedda att infogas varaktigt i byggnadsverk). Enligt direktivet skall byggnadsverken uppfylla sex väsentliga krav bl.a. i fråga om säkerhet, brandskydd, hygien, hälsa och miljö. Kraven är utformade som kvalitativa funktionskrav. Det är därför inte möjligt att bedöma om egenskaperna hos en byggprodukt tillgodoser kraven på det färdiga byggnadsverket. En tolkning har utarbetats mellan de väsentliga kraven och byggprodukterna i form av tillämpningsdokument. Huvudsyftet med tillämpningsdokumenten är att få underlag till standardiseringsorganen för att utarbeta harmoniserade Europa-standarder och att utarbeta riktlinjer för europeiska tekniska godkännanden. Målsättningen är att de byggprodukter som bestyrks överensstämja med beslutade tekniska specifikationer får CE-märkas och fritt marknadsföras inom EU. Arbetet med att utforma mandaten slutfördes i huvudsak under år 1998, men nya produkter och produktgrupper tillförs kontinuerligt. Arbetet under år 2000 har varit inriktat på att skapa fastare förutsättningar för standardiseringsarbetet och för nationellt genomförande med hjälp av vägledningsdokument. Sådana dokument utarbetas nu i snabb takt. Arbetsgrupperna för att arbeta med eurokoderna, byggprodukter i kontakt med dricksvatten, samt brandfrågor har gjort ytterligare framsteg. Den första harmoniserade standarden, EN 197-1 Cement del 1, som ger möjlighet till CE-märkning

av cement, finns nu tillgänglig. För närvarande finns också ett 30-tal CE-märkta byggprodukter på marknaden grundade på Europeiska tekniska godkännanden (ETA).

Som ett led i arbetet att skynda på genomförandet av byggproduktdirektivet och främja en europeisk samsyn på byggsektorn samt för att skapa förutsättningar för fortsatt utveckling av den inre marknaden, har Sverige beslutat genomföra en europeisk bostadsmässa. Den särskilt tillkallade utredaren slutförde våren 1999 sitt arbete med att i samarbete med byggsektorns aktörer undersöka möjligheterna att genomföra en sådan mässa i Malmö. Arbetet fortskrider med förberedelserna för att anordna mässan under sommarhalvåret 2001. Den europeiska dimensionen markeras särskilt av en s.k. europeisk by bestående av småhus. Chefen för Miljödepartementet har bjudit in 29 länder runt om i Europa att delta i bostadsmässan genom att uppföra ett hus i den europeiska byn. En avsikt med byn är att demonstrera produktionsmetoder, traditioner, arkitektur, material m.m. som används i deltagarländerna. Efter ett intensivt samordningsarbete under året har 11 hus påbörjats för att färdigställas under utställningstiden. De hittills vunna erfarenheterna tyder på att det inte har varit tekniska utan ekonomiska och administrativa problem som begränsat deltagandet i den europeiska byn.

Under 1997 presenterade kommissionen en rapport om byggindustrins konkurrenskraft (KOM (97) 539 slutligt). I denna konstaterades att byggbranschen är väl anpassad för lokala förhållanden. I en föränderlig värld är det dock nödvändigt med en dynamisk ansats, och byggbranschen måste förbättra sin konkurrenskraft. En ökad konkurrenskraft inom byggbranschen får positiv inverkan på andra branscher samt på sysselsättning och tillväxt. Mot den bakgrunden presenterade kommissionen ett antal strategiska mål och rekommendationer fördelade på industrin, kommissionen och medlemsstaterna. Under år 2000 koncentrerades arbetet till IT i byggandet samt området Sustainable Construction med undergrupperna Environmentally Friendly Construction Material, Energy Efficiency samt Construction and Demolition Waste Management.

Linbanedirektivet (2000/9/EG) färdigställdes under år 2000.

Beträffande hissar har arbete pågått med att göra mindre ändringar av hissdirektivet (95/16/EG) och parallellt av maskindirektivet. De båda direktiven reglerar personlyftande anordningar. Som exempel kan nämnas de s.k. plattformshissarna som ligger i skärningspunkten mellan de båda direktiven. Plattformshissar är ett betydelsefullt sätt i Sverige att lösa problem med tillgänglighet i befintliga byggnader.

Arbetet med det s.k. mätdirektivet där kall- och varmvattenmätare ingår ledde till att ett förslag lämnades till rådsbehandling i slutet av år 2000.

Bostadsministermöte

Bostadsfrågor ingår inte formellt i EG:s kompetensområde utan detta samarbete sker informellt; ministermötena är främst avsedda att vara ett forum för erfarenhetsutbyte och diskussion. En förberedande arbetsgrupp, bestående av representanter från Portugal, Frankrike, Sverige och Belgien, hade uppdrag från övriga medlemsländer att förbereda det tematiska upplägget och innehållet för EU:s bostads-ministermöten åren 2000–2001. Temat bestämdes för denna period vara bostadsförsörjning: ”access to housing”. Ett förberedande möte med tjänstemän (focal points) från medlemsländerna hölls i Lissabon i mars 2000. Bostadsministermötet genomfördes i Paris 25–26 september.

Vid mötet i Paris diskuterades de problem som medlemsstaterna har med att få till stånd en fungerande bostadsförsörjning, speciellt för låginkomsthushåll. Ett växande problem i Europa är obalansen mellan tillväxtregioner och regioner i stagnation och även att det förekommer tomma lägenheter i områden med stor efterfrågan på bostäder. Sverige redovisade de åtgärder som prioriteras av regeringen för att uppnå en fungerande bostadsförsörjning med förutsättningar för alla att få en bostad till rimlig kostnad. De åtgärdsområden som Sverige pekade ut var: tillgång till bostäder i tillväxtregioner, de lokala myndigheternas ansvar för bostadsförsörjningen, boendekostnader samt behovet av allmännyttans och hyresgästinflytandets utveckling. På mötets dagordning fanns även förberedelsearbetet inför uppföljningsmötet Istanbul+5 (Habitat). Såsom nästa ordförandeland för EU uttalade Sverige förhoppningar om ett fortsatt gott samarbete i processen och att det slutliga resultatet skulle fokuseras på uppföljning och utvärdering av ländernas åtaganden enligt 1996 års överenskommelser i Istanbul (Istanbuldeklarationen och Habitatagendan).

Ett återkommande inslag är den bostadsstatistik från medlemsstaterna som administreras och sammanställs av en medlemsstat i taget.

Habitatförberedelser

FN höll sin andra stora boendekonferens i Istanbul 1996 (Habitat II). Senare beslutades att en uppföljning av konferensen skulle göras vid ett extra möte i FN:s generalförsamling år 2001 (UNGASS).

Habitatprocessen har i mycket präglats av behovet av samordning med andra länder, i synnerhet med övriga medlemsstater i EU. Samordningen har skett dels inför olika möten, dels dagligen under dessa möten.

Under våren 2000 höll den förberedande kommittén inför UNGASS sitt första möte. EU lyckades under ledning av ordförandelandet Portugal få igenom en övergripande resolution som tog upp frågan om vad som skall komma ut av UNGASS 2001 i New York. Sverige deltog i flera viktiga arbetsgrupper där textförslag/ståndpunkter slogs fast. EU:s synpunkter om att UNGASS 2001 skall handla om uppföljning och

utvärdering av Habitatprocessen fick genomslag i dokumentförhandlingarna. Skr. 2001/02:30

Den 18–19 september möttes deltagare från de europeiska länderna i Genève för att inom ramen för ECE, FN:s regionala organisation för Europa och Nordamerika, belysa och avrapportera Habitatuppföljningen inom regionen.

9 Svenska övergångsregler från medlemsförhandlingarna

Vid anslutningen till EU fick Sverige övergångsregler på ett antal områden. De flesta övergångsperioder var bestämda till tre eller fyra år och löpte ut vid årsskiftet 1998/99. Övergångsperioden skulle på vissa områden användas till att undersöka om det var motiverat att ändra gemenskapens regler och på andra områden att ge Sverige tid att anpassa sig till EG:s regler.

Flertalet av övergångsreglerna har nu blivit överflödiga. Beträffande de lösningar som uppnåtts hänvisas till tidigare årsböcker. Nedan redovisas de förändringar som skett under år 2000 samt de övergångsregler som fortfarande är aktuella.

Kemiska ämnen och preparat

Sverige har haft en strängare bedömning av farlighet för en rad kemiska ämnen och kemiska beredningar som regleras i det s.k. ämnesdirektivet och i det s.k. preparatdirektivet. Sverige fick därför ett antal övergångstider vid anslutningen. Efter översyn av EG:s regler har de flesta av de utestående frågorna fått tillfredsställande lösningar som innebär att nya gemensamma regler införts på lägst motsvarande skyddsnivå som i de svenska reglerna.

Under år 2000 löstes också frågan om särskild märkning av vissa cancerframkallande ämnen genom att man i kommissionens arbetsgrupp kom överens om strängare regler än de tidigare svenska. Kommissionen fattade formellt beslut i början av år 2001. För denna fråga liksom för frågan om särskild märkning av vissa kemiska produkter med låg akut toxicitet har Sverige fått förlängd övergångstid t.o.m. utgången av år 2000 respektive den 30 juli 2001 i de olika direktiven. I fråga om undantaget för akut toxicitet pågår diskussioner med kommissionen om hur situationen skall hanteras i avvaktan på att en global överenskommelse för klassificering och märkning fattas av FN:s ekonomiska och sociala kommitté. Detta väntas ske under år 2003. Diskussionerna med kommissionen är ännu inte slutförda.

Kadmium i handelsgödsel

I EG:s regelverk finns inga gränsvärden för kadmium i handelsgödsel. Sverige, Finland och Österrike hade sådana regler sedan tidigare och

beviljades därför övergångsregler som löpte ut i december 1998. Övergångstiden har förlängts t.o.m. den 31 december 2001. Dessförinnan skall kommissionen i samråd med medlemsstaterna granska behovet av nya bestämmelser på gemenskapsnivå.

Under år 2000 genomförde medlemsstaterna riskvärderingar som underlag för granskning av behovet av bestämmelser på gemenskapsnivå för kadmiuminnehållet i gödselmedel. Den svenska studien visade på att det i Sverige finns en risk för både hälso- och miljöeffekter vid högt kadmiuminnehåll i gödselmedlen.

Antibiotika och andra antibakteriella tillsatser i djurfoder

Enligt anslutningsfördraget kunde Sverige till utgången av år 1998 behålla sitt förbud mot användning av antibiotika och liknande substanser som tillsatser i foder. Vid tidpunkten för Sveriges anslutning var ett stort antal antibiotikasubstanser och antibiotikaliknande substanser godkända enligt rådets direktiv 70/524/EEG om fodertillsatser. Dessa var enligt direktivet godkända som 1) antibiotika, 2) tillväxtbefrämjare eller 3) koccidiostatika och andra medicinskt verksamma substanser.

Sedan Sveriges anslutning har ett antal fodertillsatser tillhörande de tre grupperna förbjudits inom EU. Sedan juli 1999 kvarstår endast fyra substanser i gruppen antibiotika. Inga substanser är längre godkända i gruppen tillväxtbefrämjare. I december 1998 utlöste Sverige direktivets skyddsklausul för de fyra antibiotikatillsatserna. Det innebär att Sverige i avvaktan på kommissionens beslut kan upprätthålla sitt totalförbud mot användning av antibiotika i andra än veterinärmedicinska syften.

Genom en ändring i foderförordningen anpassades svensk lagstiftning i februari 1999 till direktiv 70/524/EEG om tillsatser i gruppen koccidiostatika och andra medicinskt verksamma substanser. Det innebär att dessa tillsatser får blandas in i foder utan recept från veterinär.

Kommissionen meddelade under år 2000 att man avser att före utgången av år 2001 föreslå en plan för utfasningen av de fyra återstående fodertillsatserna i gruppen antibiotika.

Fodermedel

Tio övergångsregler på foderområdet löpte ut vid slutet av 1997. Sverige ansökte om anpassning av EG:s regler i åtta av dessa fall.

I tre fall har EG-reglerna nu anpassats till de svenska kraven.

Sverige upprätthåller fortfarande sin nationella lagstiftning för de återstående undantagen. I samtliga fall pågår arbete inom kommissionen som väntas leda till ändrade EG-regler.

Djursjukdomar

Tilläggsгарantier gör det möjligt för en medlemsstat att ställa särskilda krav vid införsel av levande djur för att hindra införsel av djursjukdomar. För att tilläggsгарantier skall beviljas krävs bl.a. att medlemsstaten kan visa att den aktuella sjukdomen inte finns där eller att man bedriver ett

kontrollprogram. I anslutningsförhandlingarna ansökte Sverige om tilläggsgarantier för 23 djursjukdomar. I avvaktan på kommissionens prövning fick Sverige en ettårig övergångsperiod. Kommissionen prövade inte alla ansökningarna under det första året varför en förlängd övergångstid begärdes.

Sverige har sedan anslutningen beviljats tilläggsgarantier för två djursjukdomar. Beträffande de övriga 21 har kommissionen ännu inte lämnat något besked. Under tiden har EG:s regelverk delvis ändrats så att den rättsliga grunden för att söka tilläggsgarantier för sjukdomar på nötkreatur och svin begränsats till fyra sjukdomar inbegripet de två Sverige redan beviljats. Sverige har hävdats att prövningen skall ske enligt de förutsättningar som gällde vid tiden för ansökan. En rad möten mellan kommissionen och Sverige har hållits. Under hösten träffade jordbruksminister Margareta Winberg kommissionär Byrne. Ett möte på tjänstemannanivå hölls den 13 december 2000. Vid detta möte angav kommissionen att dess preliminära bedömning var att endast fyra av de svenska ansökningarna skulle kunna bli föremål för tilläggsgarantier. Kommissionen anförde vidare att ansökningar som inte beviljats skall betraktas som avslagna. Kommissionen meddelade att man hade för avsikt att diskutera ett förslag till beslut om beviljande av tilläggsgarantier i en kommitté i februari 2001. Förslag har ännu inte presenterats.

Några av de sjukdomar Sverige ansökt om tilläggsgarantier för är zoonoser (sjukdomar som kan överföras från djur till människa och tvärtom). Dessa sjukdomar bör enligt kommissionen regleras inom ramen för zoonosdirektivet där ett ändringsförslag väntas 2001.

Fetthalter i mjölk

Inom EG:s jordbruksreglering finns särskilda bestämmelser om fetthalter i mjölk som delvis avviker från Sveriges traditionella mjölksorter. Vid anslutningen fick Sverige därför en treårig övergångstid under vilken traditionella svenska mjölksorter kunde saluföras. Sedan dess har EG-reglerna ändrats så att den svenska lättmjölken blivit tillåten. Undantaget för den 3-procentiga standardmjölken har förlängts flera gånger, senast i juni 1999 då det förlängdes till utgången av 2003.

Alkohol och tobak

Den 30 juni 2000 beslutade rådet, i enlighet med både kommissionens förslag och med vad som tidigare Sverige och kommissionen kommit överens om, att Sverige, i likhet med Danmark och Finland, skall få fortsätta att t.o.m. den 31 december 2003 ha vissa begränsningar i fråga om privatpersoners skattefria införsel av alkoholdrycker och tobaksvaror. Ändringen i direktiv 92/12/EEG innebär att de svenska införselkvoterna successivt skall ökas och att allmänna EG-regler för privatinförsel skall gälla från och med den 1 januari 2004. Den successiva ökningen av kvoterna framgår av det ändrade direktivet.

10 Fri rörlighet för varor

10.1 Tullunionen

10.1.1 EG:s tullagstiftning

Rådets förordning (EEG) nr 2913/92 (tullkodexen) utgör tillsammans med tillämpningsföreskrifterna i kommissionens förordning (EEG) nr 2454/93 unionens gemensamma tullag. Tullkodexen trädde i kraft den 1 januari 1994. De ändringar som hittills företagits i tullkodexen har varit föranledda av handelspolitiska åtaganden inom ramen för GATT och arbetet med att reformera transiteringssystemet. En översyn av tullkodexen har nu genomförts i syfte att uppdatera och förenkla reglerna och göra dem mer flexibla. Sverige har sedan länge arbetat aktivt för förenklingar, särskilt genom en ökad användning av IT. Den ändring i tullkodexen som är av störst intresse för Sverige gäller därför möjligheten att befria företagen från att inge styrkande handlingar då tulldeklaration avges elektroniskt. De övriga ändringarna gäller bl.a. möjligheten att åberopa god tro till skydd mot efterdebitering, tidsfristen för efterdebitering, modernisering av tullförfaranden med ekonomisk verkan, frizoner och uppkomsten av tullskuld då varor smugglas genom en eller flera medlemsstater.

10.2 Tekniska handelshinder

De hinder för de fria varurörelserna som orsakas av olikheter mellan länderna i kraven på varors utförande, beskaffenhet eller egenskaper, eller i olikheter i kraven på provning, certifiering eller märkning av varorna kallas för tekniska handelshinder. En förutsättning för att den inre marknaden skall fungera är att dessa hinder undanröjs. Inom gemenskapen har man två olika instrument för att undanröja tekniska handelshinder, nämligen harmonisering och ömsesidigt erkännande.

10.2.1 Harmonisering

Det hittills mest verksamma instrumentet för att eliminera tekniska handelshinder inom unionen är harmonisering av medlemsstaternas lagar och föreskrifter om krav på varor, lagstiftning som i regel tillkommit för att skydda liv och hälsa eller miljö. Denna harmoniserade EG-lagstiftning är nu i huvudsak på plats. Flertalet av de nya direktiv som antas innebär skärpning av kraven, modernisering av äldre direktiv eller att nya risker beaktas.

Man tillämpar två olika metoder för harmonisering: Den äldre metoden innebär att man i direktiv i detalj anger de tekniska kraven på varorna i fråga. Denna metod används främst på livsmedels- och fordonsområdena. I den s.k. nya metoden anges i direktiven endast kortfattat de väsentliga krav som varor måste uppfylla. Utarbetande av de tekniska detaljerna överläts sedan till de europeiska standardiseringsorganen, men deras standarder är, med undantag för byggproduktdirektivet, frivilliga att följa. Tillverkarna kan använda andra lösningar så länge som de tvingande väsentliga kraven i direktivet i fråga uppfylls. Men om varan inte tillverkats enligt en standard som av kommissionen har bedömts uppfylla de väsentliga kraven måste tillverkare på annat sätt visa att dessa krav uppfyllts, t.ex. genom att låta prova varan hos ett oberoende provningsorgan. Den nya metoden används på områden där harmoniseringsarbetet inleddes på åttiotalet. Hittills har direktiv enligt nya metoden antagits på ett tjugotal produktområden.

Knappt 40 harmoniseringsdirektiv har antagits under året. Merparten av dessa innebär anpassning till den tekniska utvecklingen av direktiv enligt den gamla harmoniseringsmetoden, företrädesvis på fordonsområdet. Motsvarande anpassningsarbete när det gäller direktiv enligt den nya metoden görs normalt genom att standarderna omarbetas. Ett nytt direktiv enligt den nya metoden har antagits under året, som gäller krav på linbaneanläggningar för persontransport, direktiv 2000/9/EG.

Under året antogs också direktiv 2000/31/EG om vissa rättsliga aspekter av informationssamhällets tjänster, särskilt elektronisk handel på den inre marknaden. Syftet med direktivet är bl.a. att uppnå fri rörlighet för informationssamhällets tjänster. Direktivet innehåller harmoniserande regler bl.a. om var en operatör skall anses etablerad, att avtal skall kunna ingås på elektronisk väg, om mellanhänders ansvar för vidarebefordran av information, samt om nationella myndigheters roll. Direktivet är ett viktigt steg för att öppna den europeiska marknaden för svenska företag som avser att bedriva elektronisk handel.

Den nya harmoniseringsmetoden innebär att tillverkare, med bistånd av provnings- och kontrollorgan, åläggs ett större ansvar för att deras produkter uppfyller ställda krav. Detta, i kombination med en inre marknad utan gränskontroller, ställer ökade krav på en effektiv myndighetstillsyn, marknadskontroll, av att produkter som är satta på marknaden uppfyller gällande säkerhetskrav. Denna kontroll genomförs av sektorsmyndigheterna genom riktade stickprov på marknaden. Dessutom har Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll SWEDAC, en samordnande funktion i Sverige. Under året har SWEDAC bl.a. sett över tullens roll i marknadskontrollsammanhang och följt upp den nordiska konferensen om marknadskontroll som hölls i november 1999. Kommissionen har under året genomfört ett utbytesprogram där experter från myndigheterna i medlemsstaterna utbyter erfarenheter med varandra. Programmet har varit framgångsrikt och kommer att fortsätta även under 2001.

10.2.2 Ömsesidigt erkännande

Skr. 2001/02:30

Efter domen i det kända Cassis-de-Dijonfallet har det utvecklats en rättspraxis som innebär att varor som är lagligen satta på marknaden i en medlemsstat också skall kunna sättas på marknaden i övriga medlemsstater om inte skäl mot detta kan anföras enligt EG-fördraget.

I takt med att de viktigaste produktområdena redan har blivit föremål för harmonisering riktas allt mer fokus mot hur principen om ömsesidigt erkännande fungerar på övriga, icke harmoniserade, områden. Under året har kommissionen arbetat med att ta fram underlag för att dra de slutsatser om behov av åtgärder inom området som efterlystes i en rådsresolution som antogs i oktober 1999. I detta syfte arrangerade kommissionen under året rundabordsamtal på livsmedelsområdet och tillställde nationella myndigheter och företag enkäter om hur principen fungerar inom olika sektorer. Från svensk sida fästs stor vikt vid att principen fungerar och detta har föranlett informationsaktiviteter från Utrikesdepartementets sida gentemot andra departement och myndigheter under året. Bland annat anordnades ett informationsseminarium i samarbete med kommissionen.

10.2.3 Informationsprocedurer

För att förhindra uppkomsten av nya handelshinder och för att identifiera områden där harmoniseringsinsatser kan behövas finns inom EU en procedur för anmälan av förslag till nya nationella tekniska föreskrifter. Proceduren, som återfinns i direktiv 98/34/EG (tidigare 83/189/EEG, ändrat genom 98/48/EG till att omfatta även informationssamhällets tjänster), ger kommissionen och medlemsstaterna möjligheter att framföra synpunkter på förslagen. Den generella tendensen under året har varit att antalet anmälningar ökar, särskilt inom sektorn telekommunikationer och informationssamhällets tjänster, samtidigt som antalet reaktioner från kommissionen och medlemsstaterna minskar. I huvudsak rörde inkomna reaktioner på de svenska förslagen utformningen av klausuler om ömsesidigt erkännande eller förslagets förhållande till standarder, direktivförslag och redan antagna direktiv.

Frågor om handelshinder och anmälningar i procedurerna diskuteras i en särskild kommitté, den stående kommittén för standarder och tekniska föreskrifter. I denna kommissionskommitté lämnar medlemsstaterna även sina samlade synpunkter på standardiseringsmandat och andra standardiseringsfrågor, såsom formella invändningar mot brister i standarder. De mandat som behandlades under 2000 uppgick till arton och antalet nya ärenden om formella invändningar mot brister i standarder uppgick till fyra. Sverige framförde under året invändningar mot en standard när det gäller träbearbetningsmaskiner. Behandlingen resulterade i att kommittén beslutade att ge ett mandat att ta fram en ny standard på området.

Informationsproceduren enligt beslutet 95/3052/EG innebär en meddelandeplikt när varor som är lagligen satta på marknaden i en annan medlemsstat stoppas eller måste ändras för tillträde till marknaden. Proceduren har varit i kraft sedan 1 januari 1997. Under 2000 gjorde

Sverige en anmälan, när det gäller smällare. Det sammanlagda antalet anmälningar från medlemsstaterna var under året 67. Skr. 2001/02:30

De båda informationsprocedurerna har en viktig funktion att fylla för att motverka störningar på den inre marknaden i form av olika typer av handelshinder.

10.2.4 Provning, certifiering och avtal med tredjeland

Förutom kraven på varors egenskaper och beskaffenhet anges i EG:s harmoniseringsdirektiv enligt nya metoden också hur varorna skall provas och certifieras. Kraven på provning och certifiering ställs härvid i relation till de risker som är förknippade med varorna. Ofta räcker det att tillverkaren själv utför den föreskrivna provningen, i andra fall föreskrivs provning av oberoende organ, s.k. tredjepartsbedömning.

Under året har kommissionen publicerat en reviderad upplaga av handboken för tillämpning av direktiv enligt nya metoden. I denna behandlas bl.a. uppgifter från de organ som utför tredjepartsbedömning, de s.k. anmälda organen, liksom de krav dessa organ måste uppfylla för att få arbeta under direktiven.

Under året har kommissionen också initierat en översyn av hur den nya metoden fungerar. Medlemsstaterna har via den rådgivande kommittén Senior officials group for standardisation and conformity assessment policy SOGS lämnat sina bidrag till denna översyn.

Avtal om ömsesidigt erkännande av bedömning av överensstämmelse – MRA- och PECA-avtal

Gemenskapen ingår avtal om ömsesidigt erkännande av produktgodkännanden med vissa tredjeländer, s.k. MRA-avtal (mutual recognition agreements). Syftet är att förbättra marknadstillträdet mellan avtalsparterna. De produktområden som täcks av avtalen uppgår till ett 20-tal inom det harmoniserade varuområdet. Avtalen med USA, Kanada, Australien, Nya Zeeland, Israel och Schweiz täcker in vissa av dessa sektorer. Avtalen befinner sig i olika stadier av övergång till fullt operativa avtal. Under året trädde avtalet med Israel, som rör god laboratoriesed inom bl.a. kemikalieområdet, i kraft.

Förhandlingar fortsatte med Japan om ett MRA-avtal, med USA inom det transatlantiska ekonomiska partnerskapet om nya MRA-sektorer, och med vissa av kandidatländerna om s.k. PECA-avtal. PECA står för "Protocols on European Conformity Assessment and Acceptance of Industrial Products", och de skall bli delar av Europaavtalen. Syftet med dessa avtal är dels ökat marknadstillträde, dels att stärka anpassningen till regelverket i EU samt göra det möjligt för kandidatländerna att inom vissa sektorer prova och certifiera mot EG-reglerna i sina egna länder.

10.2.5 Standardisering

Skr. 2001/02:30

Med den roll som standarder givits genom den nya harmoniseringsmetoden har regeringarnas intresse för standardiseringen ökat. Av samma skäl ökar även intresset hos olika intresseorganisationer, t.ex. konsumentorganisationerna, att ta aktiv del i standardiseringsarbetet.

Under året har kommissionen arbetat med den tvåårsrapport som den uppmanades att ta fram i rådsresolutionen om standardiseringens roll i Europa från 1999. Avstämning av detta arbete har skett kontinuerligt med medlemsstaterna inom ramen för SOGS.

10.3 Ingripandemekanismen

Ingripandemekanismen, eller den s.k. jordgubbsförordningen, har sin upprinnelse i 90-talets spanska jordgubbstransporter som hindrades på gränsen till Frankrike av uppretade franska bönder. I samband med dessa blockader och en därpå följande rättslig process uppmärksammades att EG-fördraget saknade tillräckliga instrument för att skyndsamt undanröja hinder för den fria rörligheten av varor på den inre marknaden. Denna problematik utmynnade slutligen i jordgubbsförordningen (rådets förordning 2679/98/EG) som antogs i december 1998 och genom vilken det etablerades bl.a. en mekanism för informationsplikt (early warning) och en skyldighet för medlemsstaterna att vidta nödvändiga och proportionella åtgärder för att säkerställa varors fria rörlighet, samt en möjlighet för kommissionen att genom meddelande uppmana medlemsstaterna att vidta sådan åtgärder. I Sverige har Kommerskollegium utsetts som kontaktpunkt för förordningens tillämpning (SFS 1999:762). Under de två och ett halvt år som förordningen har varit i kraft har den tillämpats endast vid ett fåtal tillfällen och vissa medlemsstater har påtalat att förordningen inte fungerar som avsett. Under året har kommissionen tagit initiativ till en utvärdering av förordningens tillämpning. Resultaten av denna genomlysning skall presenteras under våren 2001.

10.4 Läkemedel (kliniska prövningar)

EG-reglerna på läkemedelsområdet, med det första direktivet från 1965 (65/65/EEG), syftar till en harmonisering av regler för prövning, godkännande, säkerhetsövervakning, handel m.m. i syfte att värna folkhälsan. Genom rådets förordning (EEG) nr 2309/93 inrättades en central godkännandeprocess för läkemedel och en gemensam europeisk läkemedelsmyndighet (The European agency for the evaluation of medicinal products, EMEA). Sverige deltar i EMEA:s styrelse samt i de två vetenskapliga kommittéerna inom myndigheten. EMEA är en samordningsmyndighet, och det är medlemsstaterna som ställer vetenskapliga resurser till myndighetens förfogande vid utvärderingen av ansökningar inom den gemensamma proceduren. Kommissionen eller rådet fattar de formella besluten. Verksamheten och regelverket har

utvärderats under år 2000 och vissa förslag till förändringar kommer att läggas fram av kommissionen under år 2001. Skr. 2001/02:30

Kliniska prövningar

Behandlingen av förslaget till direktiv om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar som gäller tillämpning av god klinisk sed vid kliniska prövningar av humanläkemedel (KOM (1999) 193 slutlig) har fortsatt under 2000. En gemensam ståndpunkt om direktivet antogs av ministerrådet den 20 juli 2000. Europaparlamentet avslutade därefter sin första behandling av direktivet den 12 december 2000 och en politisk överenskommelse antogs av rådet den 14 december 2000.

Bakgrunden till direktivet är att finna i direktivet 65/65/EEG angående krav för försäljningstillstånd av läkemedel där de kriterier (kvalitet, säkerhet och effekt) framgår som ger tillgång till marknaden. Bevisningen särskilt vad gäller de två senare kriterierna är beroende av kliniska prövningar på människor.

Direktivet behandlar kliniska prövningar inklusive multicenterprövning på människor av läkemedel enligt definitionen av artikel 1 i direktiv 65/65/EEG men med undantag av observationsstudier. Alla kliniska prövningar inklusive studier av biotillgänglighet och bioekvivalens skall utformas, utföras och inrapporteras enligt normen för god klinisk sed.

11 Fri rörlighet för tjänster och kapital

11.1 En strategi för tjänster på den inre marknaden

I december lanserade kommissionen en övergripande strategi för att undanröja hinder för den fria rörligheten för tjänster på den inre marknaden. Informationssamhället har medfört minskade kostnader för överföring och inhämtande av information, varför det finns en betydligt större potential för gränsöverskridande utbud och efterfrågan på tjänster. Syftet med strategin är att göra det lika lätt att flytta tjänster över nationella gränser som inom en medlemsstat. Förbättrade villkor för fri rörlighet för tjänster bör kunna frigöra den inre marknadens dynamik och därmed förbättra konkurrenskraft, tillväxt och skapande av sysselsättning.

I och med meddelandet inleds en tvåstegsprocess för att underlätta för tjänstehandeln. Kommissionen identifierade sex steg i företagsprocessen: etablering, utnyttjande av insatser (arbetskraft, startbidrag etc.), marknadsföring, distribution, försäljning samt service och hjälp efter försäljning, och kommer utifrån dessa steg att närmare granska hur regler och praxis i de olika länderna påverkar den gränsöverskridande tjänstehandeln. Under processens första steg kommer man också att driva på arbetet med hjälp av lagstiftningsinitiativ såväl som andra initiativ,

t.ex. förbättrade statistikuppgifter. I nästa steg, baserat på resultatet av granskningen, kommer sedan ett konkret åtgärds paket att lanseras. Skr. 2001/02:30

11.2 Finansiella tjänster

11.2.1 Handlingsplaner för finansiella tjänster och riskkapital

Arbetet med att skapa en inre marknad för finansiella tjänster inom EU har pågått under lång tid. Viktiga steg har tagits för att möjliggöra en effektiv gränsöverskridande handel. Det kan dock konstateras att EU:s finansiella sektor fortfarande i stor utsträckning fungerar som nationella marknader med olika hinder, problem och kostnader förenade med handel över gränserna. En integrerad finansiell marknad inom EU är av stor betydelse för den ekonomiska utvecklingen i Europa, inte bara för de finansiella instituten utan även för små och medelstora företag samt allmänheten främst i egenskap av arbetstagare, sparare och framtida pensionärer.

För att kunna uppnå en integrerad finansiell marknad lade kommissionen i april 1998 fram en riskkapitalplan och i maj 1999 en handlingsplan för finansiella tjänster. Båda handlingsplanerna innehåller en uppräknning av prioriterade områden på vilka ny eller ändrad lagstiftning inom EU krävs. Handlingsplanerna har behandlats på de senaste toppmötena i EU, där stats- och regeringscheferna understrukt vikten av att planerna genomförs med högsta prioritet samt att riskkapitalplanen skall vara genomförd senast 2003 och handlingsplanen för finansiella tjänster 2005.

11.2.2 Bank- och kreditväsendet

Distansförsäljning av finansiella tjänster

År 1997 beslutades direktiv 97/7/EG om konsumentskydd vid distansavtal. Detta direktiv är inte tillämpligt på finansiella tjänster. Den 14 oktober 1998 lade kommissionen fram ett förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om distansförsäljning av finansiella tjänster till konsumenter och om ändring av rådets direktiv 90/619/EEG och direktiv 97/7/EG och 98/27/EG.

Med beaktande av synpunkter som framförts av bl.a. rådet och Europaparlamentet presenterade kommissionen den 23 juli 1999 ett ändrat direktivförslag (KOM (1999) 385 slutlig). Direktivförslaget syftar bl.a. till att underlätta de finansiella tjänsternas fria rörlighet och att stärka konsumentskyddet. Det gäller exempelvis vid köp av finansiella tjänster på telefon, över Internet eller liknande. Förslaget innehåller bl.a. regler om information och ångerrätt för konsumenten. En central fråga i direktivförslaget rör harmoniseringsgraden. Direktivförslaget behandlades vid två rådsmöten under året. Inför dessa möten hölls

muntligt samråd med riksdagens EU-nämnd och nämnden fick då även information om direktivförslaget. Skr. 2001/02:30

I mars uppmanade Europeiska rådet Europaparlamentet och ministerrådet att snarast möjligt anta direktivet.

Sverige är för ett direktiv om distansförsäljning av finansiella tjänster och anser att det framtida direktivet skall tillförsäkra konsumenten ett högt skydd och främja den inre marknaden.

Penningtvätt

Kommissionen lade den 14 juli 1999 fram ett förslag om ändringar och tillägg till direktivet 91/308/EEG av den 10 juli 1991 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för tvättning av pengar (KOM (1999) 352 slutlig). Kommissionens förslag går ut på att skärpa det befintliga direktivet genom att ändra definitionen på begreppet brott till att omfatta även annan allvarlig brottslighet än narkotikabrott och att låta direktivet bli tillämpligt på fler yrkesgrupper, t.ex. advokater och revisorer. För en utförligare beskrivning av förslaget, se avsnitt 10.1.2. i föregående års årsbok (skr. 1999/2000:60).

Arbetet i rådsarbetsgruppen inleddes under 1999 och fortsatte under 2000. Rådet nådde en politisk överenskommelse om direktivet i september. I november antog Ekofin-rådet enhälligt en gemensam ståndpunkt. Innehållet i den gemensamma ståndpunkten är i allt väsentligt en skärpning av direktivet i linje med kommissionens förslag, varför kommissionen kunde lämna sitt stöd för ståndpunkten. Muntligt samråd har skett med riksdagens EU-nämnd vid ett flertal tillfällen, då nämnden också fått information om direktivförslaget.

Nya regler om rekonstruktion, likvidation och konkurs av kreditinstitut

Kommissionen lade i december 1985 fram ett förslag till direktiv om rekonstruktion, likvidation och konkurs av kreditinstitut. Förslaget ändrades 1988 (KOM (88) 4 slutlig). Beträffande arbetet fram t.o.m. 1999 hänvisas till avsnitt 10.1.2 i föregående års årsbok (skr. 1999/2000:60).

Direktivförslaget består av två delar, ett avsnitt om rekonstruktion och ett om likvidation av och konkurs i kreditinstitut. Syftet med förslaget är i första hand att avgöra i vilket land ett rekonstruktionsförfarande respektive likvidations- eller konkursförfarande beträffande ett kreditinstitut skall inledas, vilket lands lagstiftning som skall tillämpas samt vilken egendom som skall omfattas. Reglerna är grundläggande för den finansiella marknaden.

Under andra hälften av året antog Ekofin-rådet en gemensam ståndpunkt som Sverige röstade för. Den lämnades över till Europaparlamentet för behandling enligt medbeslutandeproceduren. I egenskap av tillträdande ordförandeland arbetade Sverige aktivt under senare delen av hösten för att underlätta en snabb överenskommelse mellan rådet och Europaparlamentet. Samråd har skett med riksdagens EU-nämnd, då nämnden också fått information om direktivförslaget.

I december 1997 lade kommissionen fram ett förslag till s.k. kodifiering av ett antal centrala direktiv på kreditinstitutsområdet, bl.a. de båda banksamordningsdirektiven (77/780/EEG och 89/646/EEG), direktivet om kapitalbas i kreditinstitut (89/299/EEG), direktivet om kapitaltäckningsgrad för kreditinstitut (89/647/EEG), direktivet om gruppbaserad tillsyn (92/30/EEG) och direktivet om stora exponeringar (92/121/EEG). Kodifiering innebär att de nu gällande bestämmelserna i de olika direktiven samlas i ett direktiv för att ge en mer överskådlig bild av vilka regler som gäller. Kodifieringen skall inte innebära några materiella ändringar av bestämmelserna. Kommissionen lade i juli 1999 fram ett nytt direktivförslag (KOM (1999) 109 slutlig). Under 2000 har kodifieringen antagits av rådet och Europaparlamentet. Rättsakten har fått namnet Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/12/EG om rätten att starta och driva verksamhet i kreditinstitut. Den trädde i kraft i juni 2000.

11.2.3 Försäkringsväsendet

En inre marknad för kompletterande pensionskydd – särskilt tjänstepensionsinstituts verksamhet

I sitt meddelande från maj 1999 (avsnitt 10.1.3 i föregående års årsbok) föreslår kommissionen tre åtgärder för att uppnå en inre marknad för kompletterande pensioner: ett direktiv om tillsyn över pensionsfonder, underlättande av arbetskraftens fria rörlighet inom EG och skattesamordning.

I oktober 2000 lade kommissionen fram ett förslag till direktiv om tjänstepensionsinstituts verksamhet (KOM (2000) 507 slutlig). Ett tjänstepensionsinstitut är förenklat uttryckt ett institut som förvaltar fonderade medel i syfte att tillhandahålla kompletterande pensionsförmåner. Institut som redan täcks av annan gemenskapslagstiftning berörs inte. Utanför förslagets tillämpningsområde faller också institut som ingår i socialförsäkringssystemet. Ett direktiv om tjänstepensionsinstituts verksamhet är en av flera åtgärder för att hantera de problem som följer med en åldrande befolkning i Europa.

Förslaget syftar till att skydda de försäkrade samtidigt som omotiverade placeringsregler undanröjs. I detta syfte innehåller det minimiregler för tillsynen och verksamheten. Det anger vilka villkor som skall gälla för att få starta och driva verksamhet som tjänstepensionsinstitut. Bland villkoren märks krav på ledningen, information om pensionsplanen till medlemmarna och aktuariell kontroll av pensionsåtagandet. Det finns vidare relativt allmänt hållna regler för tekniska avsättningar, fondering och kapitalbas samt för institutens investeringar. Minimiharmoniseringen är kopplad till ”a single passport”, dvs. en rätt för instituten att erbjuda sina tjänster över gränserna med stöd av registrering och tillsyn i hemlandet. Detta skall ge förutsättningar för

ökad konkurrens och inte minst en förbättrad riskkapitalmarknad i Europa. Skr. 2001/02:30

En faktrapromemoria om direktivförslaget överlämnades till riksdagen i december 2000.

Sverige har generellt sett en positiv inställning till kommissionens förslag. Det är mycket positivt med ökad konkurrens och bättre förutsättningar för arbetskraftens rörlighet, men det är samtidigt angeläget att friheten för arbetsmarknadens parter att själva utforma sina kollektivavtal inte rubbas och att direktivet inte i övrigt försvårar tillämpningen av svensk arbetsrätt och svenska skatteanspråk. Sverige är också månt om att behålla den koppling till socialförsäkringen som kan behövas.

Det pensionsforum (med företrädare för bl.a. medlemsstaterna, arbetsmarknadens parter och pensionsfonder) som bildades under 1999 har fortsatt att diskutera frågor om arbetskraftens rörlighet.

Om den tredje åtgärd som omnämndes i 1999 års meddelande – skatteharmonisering – lämnades inget förslag under 2000.

Solvensmarginalen i försäkringsföretag

Kommissionen lade i oktober 2000 fram två förslag till direktiv om ändrade solvensmarginalkrav för liv- respektive skadeförsäkringsföretag. Solvensmarginalen är det kapital som försäkringsföretag måste ha som buffert mot oförutsedda händelser. Direktivförslagen har beteckningarna KOM (2000) 617 slutlig (ändring av direktivet 79/267/EEG) respektive KOM (2000) 634 slutlig (ändring av direktivet 73/239/EEG).

Förslagen ingår som en del i handlingsplanen för finansiella tjänster och syftar till att stärka försäkringstagarnas skydd. Genom förslagen ges tillsynsmyndigheten rätt att i ett enskilt fall närmare pröva solvensen och ingripa tidigt om försäkringstagarnas rätt hotas. Vidare föreslås flera tekniska skärpningar av direktivens solvensregler, bl.a. höjda miniminivåer, högre solvenskrav för vissa mer riskfyllda försäkringar och regler för att främja kvaliteten i de tillgångar som skall svara mot solvenskravet. Sverige har en positiv inställning till förslagen.

Arbetet i rådsarbetsgruppen inleddes i december 2000. En faktrapromemoria om de båda direktivförslagen överlämnades till riksdagen i december 2000.

Försäkringsförmedling

Kommissionen lade i september 2000 fram ett förslag till ett nytt direktiv om försäkringsförmedling (KOM (2000) 511 slutlig). Förslaget bygger till stora delar på kommissionens rekommendation från 1991 om försäkringsförmedlare och är avsett att ersätta 1976 års direktiv om försäkringsförmedling.

Förslaget syftar dels till att underlätta det fria tillhandahållandet av dessa tjänster, dels till att förbättra konsumentskyddet. Enligt förslaget skall den som förmedlar försäkringar vara registrerad i en medlemsstat. Endast den som är registrerad får bedriva verksamhet i andra medlems-

stater med stöd av etableringsfriheten och friheten att tillhandahålla tjänster. Skr. 2001/02:30

En förutsättning för registrering är att förmedlaren uppfyller vissa yrkesmässiga krav. Förmedlaren skall ha tillfredsställande kunskaper och kompetens, god vandel, ansvarsförsäkring och tillräckliga ekonomiska resurser. Det finns också bestämmelser om att förmedlaren skall lämna viss information till kunden innan ett försäkringsavtal sluts, t.ex. om han eller hon är knuten till något försäkringsbolag eller arbetar oberoende av försäkringsgivarintressen.

Sverige har generellt sett en positiv inställning till kommissionens förslag.

Under hösten har två möten hållits i den rådsarbetsgrupp som behandlar förslaget.

Riksdagen har i oktober 2000 informerats om direktivförslaget i en faktapromemoria.

Nya regler om rekonstruktion och likvidation av försäkringsföretag

Kommissionen lade i januari 1987 fram ett förslag till direktiv om samordning av bestämmelser om likvidation av försäkringsföretag som bedriver direkt försäkringsverksamhet. Kommissionens förslag ändrades 1989 (KOM (89) 394) och har efter ett uppehåll från våren 1995 fram till hösten 1997 varit föremål för aktivt arbete i arbetsgruppen. Syftet med direktivförslaget är detsamma som med förslaget till ett direktiv om rekonstruktion och likvidation av kreditinstitut, se avsnitt 11.2.2. Därutöver föreslås minimiharmonisering av reglerna om förmånsrätt.

Under hösten nådde inre marknadsrådet fram till en gemensam ståndpunkt, som lämnades över till Europaparlamentet för behandling enligt medbeslutandeprocéduren. Muntligt samråd har skett med riksdagens EU-nämnd, då nämnden också fått information om direktivförslaget.

Omarbetning av livförsäkringsdirektiven

I juni 2000 lade kommissionen fram ett förslag (KOM (2000) 398 slutlig) till s.k. omarbetning av de tre centrala direktiven på livförsäkringsområdet (79/267/EEG, 90/619/EEG och 92/96/EG). Förslaget är i huvudsak en s.k. kodifiering, dvs. de nu gällande bestämmelserna i de olika direktiven har samlats i ett direktiv. Förslaget är dock inte någon ”ren” kodifiering, eftersom det innehåller några mindre materiella ändringar av direktiven. Syftet med dessa ändringar är att rätta till tidigare misstag eller ta bort text som inte längre är relevant. Denna omarbetning kommer att följas av en omarbetning av motsvarande direktiv på skadeförsäkringsområdet. En kodifiering och omarbetning gör regelverket mer överskådligt och begripligt, vilket Sverige stöder.

Värdepappersfonder

I juli 1998 presenterade kommissionen två direktivförslag om ändringar i direktivet 85/611/EEG om fondföretag, det s.k. UCITS-direktivet (KOM (98) 449 och 451 slutlig).

Det första förslaget syftar huvudsakligen till att öka fondföretagens investeringsmöjligheter i olika typer av tillgångar. Det andra förslaget syftar till att införa harmoniserade regler för förvaltningsbolagen samt regler för förenklade prospekt.

Europaparlamentet slutförde sin första behandling av förslagen i början av året. Kommissionen lade därefter fram två ändrade förslag den 30 maj 2000 (KOM (2000) 329 och 331 slutlig). En faktrapomemoria om de ändrade förslagen överlämnades till riksdagen i juli 2000.

Vid sitt möte den 17 juli 2000 hade Ekofin-rådet en riktlinjedebatt om de båda förslagen. Enligt de slutsatser som då antogs skulle en politisk överenskommelse om det första direktivet nås under oktober månad 2000. Ekofin-rådet uppmanade samtidigt till snabba framsteg när det gällde det andra direktivet för att en politisk överenskommelse skulle kunna nås om texten före den 1 mars 2001. Sverige har hela tiden haft en i huvudsak positiv inställning till förslagen.

Vid sitt möte den 17 oktober 2000 träffade Ekofin-rådet en politisk överenskommelse om det första direktivförslaget. Arbetet i rådsarbetsgruppen fortsatte därefter med det andra direktivförslaget.

Samråd har skett med riksdagens EU-nämnd inför Ekofin-rådets båda möten. Nämnden har då också fått information om förslagen.

Lamfalussy-rapporten

För att kunna uppnå en integrerad finansiell marknad lade kommissionen i maj 1999 fram en handlingsplan för finansiella tjänster (se avsnitt 11.2.1). Denna handlingsplan har behandlats på de senaste toppmötena i EU, där stats- och regeringscheferna understrukit vikten av att planen genomförs med högsta prioritet och att den skall vara genomförd senast år 2005.

För att kunna möta kravet på genomförandet av handlingsplanen tillsatte EU:s finansministrar i juli 2000 en kommitté av vise män, under ledning av Alexandre Lamfalussy, med uppdrag att undersöka förhållandena på värdepappersmarknaden inom EU och föreslå åtgärder i syfte att förbättra bl.a. lagstiftningsfunktionen. Kommittén lämnade en lägesrapport den 9 november 2000 och förklarade sig avse att lämna en slutrapport den 15 februari 2001.

I lägesrapporten betonade kommittén de finansiella marknadernas betydelse för den europeiska ekonomin och att det är av stor vikt att handlingsplanen för finansiella tjänster genomförs så snart som möjligt. Kommittén föreslog att handlingsplanen skulle vara genomförd i dess helhet år 2004 och för vissa prioriterade direktiv redan år 2003. Vidare var kommittén kritisk till lagstiftningsprocessen på värdepappers-

marknadsområdet inom EU. Kommittén föreslog ett antal åtgärder för att förbättra denna process, bl.a. att i ökad omfattning arbeta med ram-lagstiftning. Beträffande lagstiftningsprocessen önskade även kommittén att den skulle behandlas på Stockholmsmötet i mars 2001.

Utbyte av information med tredjeland

I januari 2000 lade kommissionen fram ett direktivförslag om utbyte av information med tredjeland (KOM (1999) 748 slutlig). Förslaget syftar till att ändra det s.k. UCITS-direktivet (85/611/EEG), det s.k. tredje skadeförsäkringsdirektivet (92/49/EEG), det s.k. tredje livförsäkringsdirektivet (92/96/EEG) och det s.k. investeringstjänstedirektivet (93/22/EEG) så att de – såvitt avser utbyte av förtrolig information med behöriga myndigheter eller organ i tredjeland inom ramen för ett samarbetsavtal – överensstämmer med direktiv som redan antagits inom bankområdet.

En faktagrupp om direktivförslaget överlämnades till riksdagen i mars. Direktivet antogs under året.

Införlivandemöten

Kommissionen höll under året s.k. införlivandemöten om direktivet om slutgiltig avveckling i system för överföringar av betalningar och värdepapper (98/26/EG). Direktivets syfte är att begränsa riskerna på finansmarknaderna genom att reducera de rättsliga riskerna vid clearing och avvecklingsverksamhet när det gäller betalningar och finansiella instrument. Vid mötena diskuterades olika införlivandefrågor om direktivet. Införlivandemötena har emellertid nu övergått till att bli en expertgrupp om betalningssystem.

11.3 Telekommunikationer

Arbetet med den översyn av den samlade gemenskapslagstiftningen som kommissionen inledde hösten 1998 har fortsatt under året. Dagens regelverk består av ett 20-tal direktiv och beslut. Bakgrunden till översynen är den tekniska och marknadsmässiga utvecklingen som kräver anpassade regler. Som en konsekvens talar man i det nya regelverket inte längre om telekommunikationer utan om elektroniska kommunikationer. Det nya regelverket kommer bl.a. att innebära att man delvis övergår från sektorspecifik reglering till att tillämpa generell reglering såsom konkurrens- och konsumentlagstiftning. Under de första månaderna 2000 genomfördes en remissomgång såväl i Sverige som inom EU av kommissionens meddelande om det framtida regelverket (KOM (1999) 539). Vid teleministerrådet i maj diskuterades vissa centrala frågor, bl.a. den framtida institutionella strukturen och hur man i det nya regelverket skall förena behoven av flexibilitet, rättssäkerhet och harmonisering.

I juli 2000 presenterade kommissionen sitt förslag till nytt regelverk. Förslaget består av fem direktiv och ett beslut:

- Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ett gemensamt regelverk för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster (ramdirektivet) (KOM (2000) 393).
- Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om tillträde till och samtrafik mellan elektroniska kommunikationsnät och tillhörande utrustning (tillträdes- och samtrafikdirektivet) (KOM (2000) 384).
- Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om auktorisation för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster (auktorisationsdirektivet) (KOM (2000) 386).
- Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om samhälls-omfattande tjänster och användares rättigheter när det gäller elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster (USO-direktivet) (KOM (2000) 392).
- Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om behandling av personuppgifter och skydd för privatlivet inom sektorn för elektronisk kommunikation (kommunikationsdataskyddsdirektivet) (KOM (2000) 385).
- Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om ett regelverk för radiospektrumpolitiken i Europeiska gemenskapen (spektrumbeslutet) (KOM (2000) 407).

Dessutom presenterade kommissionen ett utkast till kommissionens direktiv om konkurrens på marknaderna för elektroniska kommunikationstjänster.

Under hösten 2000 inriktades förhandlingarna på ramdirektivet som är avsett att utgöra en form av grunddirektiv. I detta direktiv finns bl.a. mål för hela regelverket, tillsynsmyndigheternas uppgifter och vissa bestämmelser som har betydelse för tillämpningen av övriga direktiv.

Vad gäller tillträdes- och samtrafikdirektivet och auktorisationsdirektivet hann man under hösten 2000 endast påbörja behandlingen.

Ett väl anpassat regelverk kommer att främja en fortsatt dynamisk utveckling av olika former av elektronisk kommunikation. Det tjänar såväl den enskilde medborgaren, näringslivet som samhället i stort på och övergången till informationssamhället stimuleras.

I juli 2000 presenterade kommissionen samtidigt med övriga förslag i kommunikationsöversynen ett förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om tillträde till accessnät. I ett tidigt skede i arbetsgruppen inriktades arbetet mot att förordningen skulle utgöra en del av det nu gällande regelverket och att förordningen senare skulle ersättas av tillträdes- och samtrafikdirektivets regler när detta träder i kraft. Förordningen (EG) nr 2887/2000 antogs efter endast en behandling i Europaparlamentet och utfärdades av rådet den 18 december 2000. Genom förordningen ges operatörer som är anmälda till kommissionen för att ha ett betydande inflytande på marknaden för fasta telefontät och fast telefoni skyldighet att lämna tillträde till sitt accessnät. Kostnadsorienterade priser skall i allmänhet gälla. Skyldigheten gäller från 1 januari 2001. Samråd har skett med riksdagens EU-nämnd, då nämnden också fått information om förslagen.

I december presenterade kommissionen den 6:e s.k. implementeringsrapporten om genomförandet av regelverket för telekommunikationer (KOM (2000) 814). I rapporten konstaterar kommissionen att den

europiska telemarknaden utvecklas mycket positivt: marknaden växer, priserna sjunker, antalet operatörer ökar och användandet av Internet och mobiltelefoni ökar. Vissa problem återstår dock. De f.d. monopolisterna har fortsatt stort inflytande på marknaden och i vissa medlemsstater är licensförfarandena krångliga.

11.4 Post

Kommissionen presenterade under våren 2000 ett förslag, (KOM (2000) 319) till ändringar i det nu gällande postdirektivet (97/67/EG). Syftet med förslaget är att ytterligare öka konkurrensen inom postsektorn i EU samtidigt som de samhällsomfattande tjänsterna fortsatt garanteras. Arbetet med kommissionens förslag inleddes under det franska ordförandeskapet. Sverige har deltagit aktivt i arbetet med kommissionens förslag och fört fram svenska ståndpunkter. Den generella inställningen är att Sverige stöder en liberalisering och konkurrensutsättning av postmarknaden så långt och snabbt som möjligt. Franska ordförandeskapets ambition var att nå en överenskommelse under ministerrådet den 22 december 2000. Detta lyckades emellertid inte och frågan övergick därmed till det svenska ordförandeskapet.

12 Skatter

12.1 Skattepaketet

Ministerrådet fattade den 1 december 1997 ett beslut om ett paket när det gäller direkt beskattning i syfte att hindra skadlig skattekonkurrens (EGT C 2, 6.1.1998, s. 1). Skattepaketet har tre beståndsdelar: en uppförandekod för företagsbeskattning, ett direktiv om minimibeskattning av sparande, samt ett direktiv om avskaffande av källskatter på gränsöverskridande ränte- och royaltybetalningar mellan företag. Det har betonats att skattepaketet är en enhet där en överenskommelse måste omfatta samtliga delar.

Vid Europeiska rådets möte i Santa Maria da Feira presenterade Ekofin-rådet en tidtabell för det fortsatta arbetet med skattepaketet. Målsättningen är att uppnå enighet om genomförande av paketet i dess helhet senast i slutet av år 2002. Vid Europeiska rådets möte i Nice hälsades med tillfredsställelse överenskommelsen om skattepaketet och i synnerhet huvudinnehållet i direktivet om beskattning av sparande i enlighet med den tidsplan och de villkor som tidigare hade fastställts av Europeiska rådet i Feira. Europeiska rådet anmodade kommissionen och ordförandeskapet att med det snaraste inleda samtal med USA och andra tredjeländer för att främja antagandet av motsvarande åtgärder om beskattning av inkomster från sparande. Vidare uttalade Europeiska rådet att arbetet med uppförandekoden (företagsbeskattning) måste fortsätta

parallellt med detta så att koden och direktivet om beskattning av Sparande kan antas samtidigt. Ordförandeskapet och kommissionen uppmanades att rapportera om samtliga delar av skattepaketet till Europeiska rådet i Göteborg. Skr. 2001/02:30

12.1.1 Uppförandekoden för företagsbeskattning

Rådet antog i december 1997 en politiskt bindande uppförandekod för företagsbeskattning. Syftet med koden är att minska de snedvridningar på den inre marknaden som kan bli följden av skadlig skattekonkurrens mellan medlemsstaterna. Koden innehåller därför ett åtagande för medlemsstaterna att avveckla sådana skatteåtgärder som kan anses skadliga samt att inte införa nya skadliga åtgärder. Ett stort antal skatteåtgärder i de olika medlemsstaterna har granskats. Grundläggande för bedömningen av om en skatteåtgärd anses skadlig är om den har eller kan få betydande inverkan på var inom unionen företag lokaliseras. I november 1999 lämnade gruppen en omfattande rapport till Ekofin-rådet om alla åtgärder som gruppen fram till dess hade granskat.

Under 2000 fortsatte Uppförandekodgruppen sitt arbete med att granska skadliga skatteåtgärder och att försöka se till att sådana åtgärder avvecklades. Gruppen lämnade en rapport om sina framsteg i arbetet till Ekofin-rådets möte den 26–27 november 2000. Vid mötet bekräftade Ekofin-rådet åter att alla skadliga skatteåtgärder skall vara avvecklade före den 1 januari 2003. De företag som fick rätt att åtnjuta förmåner enligt de skadliga systemen före utgången av år 2000 skall emellertid kunna fortsätta med detta längst till utgången av år 2005. Om det föreligger särskilda omständigheter kan förmånerna i undantagsfall efter beslut av rådet förlängas efter denna tidpunkt. Företag skall inte kunna träda in i skadliga system efter den 31 december 2001, om inte systemen omfattas av ett kommissionsbeslut om statsstöd som tillåter en längre giltighetsperiod. I dessa fall får inte företagen omfattas av förmånerna efter utgången av 2002. Rådet uppmanade Uppförandekodgruppen att fortsätta diskutera nya potentiellt skadliga åtgärder och avveckling av befintliga skadliga åtgärder samt att presentera en rapport om sina framsteg i arbetet till Ekofin-rådet i maj 2001. Vidare gavs gruppen i uppdrag att belysa frågan om öppenhet och utbyte av information om internprissättning.

12.1.2 Ett direktivförslag om beskattning av sparande

Direktivet behandlar beskattningen av inkomster från sparande som utbetalas i en medlemsstat till personer med hemvist i en annan medlemsstat.

Vid sitt möte i Santa Maria da Feira beslutade Europeiska rådet om riktlinjer för det fortsatta arbetet med direktivet. Dessa innefattar bl.a. en stegvis utveckling av informationsutbyte som grund för beskattningen. Under en övergångsperiod får vissa länder tillämpa ett källskattesystem. Vidare beslutades att en överenskommelse om huvudinnehållet i direktivet skulle uppnås före utgången av året samt att diskussioner

därefter skulle inledas med USA och vissa andra tredjeländer för att verka för att dessa inför åtgärder jämförliga med dem i direktivet. Medlemsstater med beroende eller associerade territorier skulle se till att de inför samma åtgärder som de i direktivet.

I november år 2000 träffade Ekofin-rådet en överenskommelse om det huvudsakliga innehållet i ett kommande direktiv. Överenskommelsen omfattar bl.a. direktivets tillämpningsområde, nivån på den källskatt som skall tas ut av vissa länder under övergångsperioden samt fördelningen av källskatten mellan den stat där skatten dras och spararens hemviststat. Vidare beslutades att kommissionen och ordförandeskapet regelbundet, och inte senare än i juni 2001, skall rapportera om diskussionerna med tredjeländer. På motsvarande sätt skall berörda medlemsstater rapportera om diskussionerna med sina beroende eller associerade territorier.

Efter Ekofin-rådets överenskommelse om det huvudsakliga innehållet i ett kommande direktiv har kommissionen påbörjat arbetet med att omarbete direktivet i enlighet med överenskommelsen.

12.1.3 Ett direktivförslag om beskattning av ränte- och royaltybetalningar

Kommissionens förslag till ett direktiv om ett gemensamt system för beskattning av räntor och royalties som betalas mellan närstående bolag i olika medlemsstater (KOM (98) 67 slutlig) har bearbetats vidare under året. Ekofin-rådet enades vid sitt möte den 26–27 november 2000 om de utestående punkterna i direktivet. Detta direktiv är därmed den del av skattepaketet som står närmast en slutlig överenskommelse. Avsikten med direktivet är att källskatter som tas ut på gränsöverskridande ränte- och royaltybetalningar mellan närstående företag skall avskaffas inom unionen.

12.2 Mervärdesskatt

12.2.1 Nytt direktivförslag om faktureringskyldighet på momsområdet

Kommissionen lämnade i november 2000 ett förslag om förenkling, modernisering och harmonisering av kraven på fakturering när det gäller mervärdesskatten, (KOM (2000) 650 slutlig). Förslaget innebär att kraven på vad en faktura skall innehålla för att berättiga till avdrag för ingående skatt blir desamma inom hela EU. Vidare innebär förslaget att elektroniska fakturor skall accepteras. Innehållet i förslaget är i korthet:

- En lista med 12 obligatoriska uppgifter på fakturan.
- Möjlighet att sända elektronisk faktura med användande av särskild elektronisk signatur som garanterar fakturans äkthet.
- Möjlighet att, på vissa villkor, låta kunden eller en tredje person upprätta fakturan i säljarens namn.

- En frihet för näringsidkarna att bestämma var arkivering av fakturorna skall ske, under förutsättning att näringsidkarna har full åtkomst till alla uppgifter i fakturan så att dessa skall kunna tillhandahållas vid t.ex. en kontroll från skattemyndigheterna. Skr. 2001/02:30

12.2.2 Nytt direktivförslag om nivån på normalskattesatsen inom EU

Kommissionen föreslog i september 2000 ett nytt direktiv om normalskattesatsen för mervärdesskatt. Förslaget (KOM (2000) 537 slutlig) innebär att medlemsstaterna från och med den 1 januari 2001 t.o.m. den 31 december 2005 skall tillämpa en normalskattesats som uppgår till minst 15 procent. Förslaget är ett led i strävan att harmonisera mervärdesskattesatserna inom EG och innebär en förlängning av nuvarande regler. Syftet med förslaget är att undvika konkurrensnedvridningar till följd av alltför stora skillnader mellan medlemsstaternas normalskattesatser.

12.2.3 Nytt direktivförslag och förslag till förordning om moms och elektronisk handel

Kommissionen lade i juni 2000 fram ett förslag till ändring av de gemensamma momsreglerna som syftar till att reglera beskattningen vid försäljning av tjänster som levereras elektroniskt, t.ex. program, datortjänster och information. Förslaget (KOM (2000) 349 slutlig) innebär att elektroniska tjänster skall beskattas inom EU om de konsumeras här. Beträffande tredjelandsföretags försäljning till EU föreslås, i det fall köparen är ett företag, att tjänsten skall beskattas i köparens land och att köparen beskattas för förvärvet (s.k. omvänd skattskyldighet). Är en privatperson köpare, skall tredjelandsföretaget registrera sig i ett valfritt land och betala momsens dit efter den skattesats som gäller i det landet, oavsett i vilka andra medlemsstater kunderna finns. Enligt förslaget skall sådana tjänster som säljs av EU-företag till kunder i tredjeland (export) inte beskattas i EU. Kommissionens förslag accepterades inte av medlemsstaterna i den del det gäller tredjelandsföretagens försäljning till privatpersoner. Efter att det franska ordförandeskapet lagt fram ett kompromissförslag, som inte heller det kunde accepteras, gav Ekofin-rådet i november 2000 Coreper och rådsarbetsgruppen i uppdrag att söka en lösning på frågan om registrering av de företag i tredjeland som säljer elektroniska tjänster till privatpersoner i EU och uppmanade arbetsgruppen att lägga fram ett ändrat utkast till direktiv senast den 30 juni 2001. Samråd med riksdagens EU-nämnd skedde under hösten 2000.

12.2.4 Strategiprogram för EU:s gemensamma momssystem – nytt meddelande från kommissionen

Skr. 2001/02:30

Meddelandet (KOM (2000) 348 slutlig) innehåller en ny arbetsstrategi på kort sikt för att förbättra det europeiska mervärdesskattesystemet. Dokumentet innehåller ett åtgärdsprogram för olika delar i mervärdesskattesystemet där insatser i lagstiftningen har ansetts särskilt angelägna. Som exempel nämns direktivförslaget om moms och elektronisk handel och ett direktivförslag från 1998 om gränsöverskridande avdragsrätt. Meddelandet från kommissionen skall betraktas som en omprövning på kort sikt av den strategi som kommissionen lade fram i ett tidigare arbetsprogram år 1996 (KOM (96) 326 slutlig). Programmet från 1996 ansågs alltför ambitiöst och fick ett svalt mottagande av de flesta medlemsstater. Den nya arbetsstrategin fokuserar på att nuvarande EG-regler inom mervärdesskatteområdet successivt anpassas, förenklas och moderniseras för att bättre tillgodose kraven på en effektiv inre marknad och en enhetlig tillämpning av mervärdesskattesystemet inom EU. Sverige har uttryckt stöd för kommissionens nya arbetsstrategi. Den politik som kommissionen för fram i meddelandet har behandlats på ett Ekofin-möte den 8 maj 2000.

12.3 Punktskatter

12.3.1 Energibeskattningsdirektiv – förslag till beskattning av samtliga energiprodukter

Kommissionens förslag från mars 1997 om ett ramdirektiv om energibeskattnings (KOM (97) 30 slutlig) har under året endast varit uppe till diskussion en gång i rådets arbetsgrupp för skattefrågor utan att någon nämnvärd framgång har nåtts. Sverige anser att det är viktigt att arbetet med ett sådant direktiv kan föras framåt.

12.3.2 Förslag till ändrade principer för undantag från skatt enligt mineraloljedirektivet

Kommissionen lade sent på året fram ett förslag till förlängning och omformning av tidigare undantag från skattebestämmelserna i mineraloljedirektivet (92/81/EEG). Dessa undantag grundar sig på artikel 8.4 i direktivet och skall antas av rådet genom ett enhälligt beslut. Genom förslaget ville kommissionen bl.a. reducera antalet undantag och ändra den tidigare automatiska förlängningen av giltighetstiden för vissa undantag. Förslaget medförde en livlig diskussion särskilt när det gällde de skatteåterbetalningar för diesel som används i tunga lastfordon i vissa länder. Något rådsbeslut hann inte fattas före årsskiftet.

12.3.3 Privatinförsel av alkoholdrycker och tobaksvaror

Skr. 2001/02:30

Den 30 juni 2000 beslutade rådet, i enlighet med kommissionens förslag och med vad som tidigare under hand överenskommits mellan Sverige och kommissionen, att Sverige, i likhet med Danmark och Finland, skall få fortsätta att t.o.m. den 31 december 2003 ha vissa begränsningar i fråga om privatpersoners skattefria införsel av alkoholdrycker och tobaksvaror. Ändringen i direktiv 92/12/EEG innebär att de svenska införselkvoterna successivt skall ökas och att allmänna EG-regler för privatinförsel skall gälla från och med den 1 januari 2004. Riksdagen beslutade, i enlighet med direktivets bestämmelse, om ökade kvoter för privatinförsel av vin, starköl och cigaretter från och med den 1 juli 2000. Vid införsel utöver gällande kvoter skall svensk punktskatt betalas för varorna.

12.4 Övriga skattefrågor

12.4.1 Bekämpning av skattebedrägerier

Arbetsgruppen på hög nivå för frågor som rör skattebedrägerier redovisade sitt arbete i en rapport i maj 2000. Rapporten innehåller bl.a. ett antal rekommendationer om åtgärder som syftar till att bekämpa skattebedrägerier inom områdena för indirekt och direkt skatt. Rekommendationerna avser nationell lagstiftning och gemenskapslagstiftning, administrativt samarbete samt kontrollsystem. Rapporten presenterades för Ekofin-rådet i juni 2000, som bl.a. uppmanade kommissionen att snarast möjligt lägga fram förslag i enlighet med de rekommendationer där enighet uppnåtts. Det förutsattes att en uppföljning av rapporten skulle ske. I oktober 2000 hölls ett möte mellan kommissionen och ordförandeskapet. Det konstaterades att kommissionen åtagit sig att helt svara för denna uppföljning på mervärdesskattens område och föreslå ett förbättrat regelverk vad gäller administrativt samarbete, samordna det som kräver både gemenskapsinitiativ och nationella åtgärder samt säkerställa en ständig uppföljning av de insatser som hänförs till medlemsstaternas behörighetsområde. Kommissionen avsåg att arbeta på ett liknande sätt i fråga om direkt beskattning.

12.4.2 Indrivningsdirektivet m.m.

Under året fortsatte behandlingen i rådsarbetsgruppen av kommissionens förslag till ändringar i indrivningsdirektivet (76/308/EEG), som lades fram sommaren 1998. Vid ett sista sammanträde i arbetsgruppen i september diskuterades ett på flera viktiga punkter omarbetat ändringsdirektiv. Även i den omarbetade versionen ingick dock det från svensk synpunkt viktiga förslaget att utvidga direktivets tillämpningsområde till att även omfatta direkt skatt på inkomst och förmögenhet. Det

omarbetade förslaget behandlades därefter i Coreper vid två tillfällen i december. Diskussionen gällde då främst den rättsliga grunden, som i kommissionens förslag angivits vara artikel 95 i fördraget.

Ett förslag från kommissionen till nya bestämmelser om ömsesidigt bistånd vid indrivning av socialavgifter i rådets förordning (EEG) nr 1408/71 förväntades under året, och avsikten var att behandla förslaget under det svenska ordförandeskapet. Något sådant förslag lades dock inte fram.

13 Fri rörlighet för personer samt arbetsmarknadsfrågor och sociala frågor

13.1 Europeisk social agenda

Den sociala agendan antogs vid Europeiska rådets möte i Nice i december 2000. Bakgrunden till agendan är det extra toppmötet i Lissabon i mars 2000. I slutsatserna från Lissabon anges att rådet, med utgångspunkt i ett meddelande från kommissionen, kommer att fortsätta sina diskussioner om socialpolitikens framtida inriktning i syfte att nå enighet om en ny europeisk social dagordning.

Agendan kan beskrivas som en handlingsplan för de kommande åren inom unionens socialpolitiska område (sysselsättning, jämställdhet, arbetsrätt, arbetsmiljö, fri rörlighet för arbetstagare, vissa sociala trygghetsfrågor osv.).

Agendan är uppdelad i två huvuddelar. Den första delen är av politisk karaktär och omfattar riktlinjer, beskrivning av grundläggande principer för arbetet samt beskrivning av gemensamma utmaningar. Den andra delen beskriver de konkreta åtgärder inom det socialpolitiska området som skall vidtas under de kommande åren. Under olika rubriker såsom exempelvis Fler och bättre arbeten anges relativt detaljerat vad rådet för sysselsättning och socialpolitik skall ägna uppmärksamhet åt. Det rör allt ifrån lagstiftningsåtgärder och frågor som hanteras inom ramen för den s.k. öppna samordningsmetoden till enbart diskussioner. För vissa av frågorna uppställs tidsramar. Arbetsmarknadens parter uppmanas också att inleda förhandlingar på flera av rådets områden.

13.2 Arbetsrätt

13.2.1 Arbetstagarinflytande i Europabolag m.m.

Under 1995 inledde kommissionen ett arbete som syftar till att genomföra de sedan tidigare vilande förslagen om olika europeiska associationsformer. I november 1996 tillsatte kommissionen en expert-

grupp som fick i uppdrag att lämna förslag om arbetstagarinflytande som kan leda till att den mångåriga blockeringen av förslagen till europeiska associationsformer (framför allt de s.k. Europabolagen, se avsnitt 8) kan hävas. Gruppen lämnade sin rapport i maj 1997.

Davignonrapporten, som den kommit att kallas, diskuterades vid ett par ministermöten 1997. Därefter presenterade det luxemburgska ordförandeskapet ett förslag till ändring av kommissionens ursprungliga förslag om ett direktiv om arbetstagarinflytande i Europabolag. Detta förslag bygger i stor utsträckning på det gällande direktivet om europeiska företagsråd (94/45/EG). Frågan har behandlats vid ett flertal rådsmöten under 1997, 1998 och 1999. Inför dessa möten har samråd skett med riksdagens EU-nämnd. Under det franska ordförandeskapet kom en kompromiss till stånd vid toppmötet i Nice, och en politisk överenskommelse träffades vid rådsmötet den 20 december 2000. Vid detta rådsmöte konstaterades även att det var viktigt att gå vidare med de övriga förslagen till europeiska associationsformer, främst då de europeiska kooperativen. Det svenska ordförandeskapet uppmanades att inleda detta arbete.

13.2.2 Information och samråd

Direktivförslaget om information till och samråd med arbetstagare lades fram av kommissionen den 17 november 1998 (KOM (1998) 612). Förslaget presenterades i rådsarbetsgruppen för sysselsättnings- och sociala frågor den 27 juni 2000. Direktivförslaget är tillämpligt på företag med minst 50 anställda eller där minst 20 arbetstagare sysselsätts vid en driftsenhet. De anställda skall genom sina representanter informeras om utvecklingen som varit och om vad som förväntas i verksamheten och den ekonomiska situationen. Förhandlingar skall hållas om beslut som kan medföra väsentliga förändringar i arbetsorganisationen eller anställningsavtalen. Direktivförslaget innehåller även regler om kollektivavtalsreglerad information och samråd, samt regler om tystnadsplikt vad gäller information som kan skada företaget.

Den 10 juli 2000 inleddes arbetet med direktivförslaget i rådsarbetsgruppen. Förslaget har därefter behandlats vid ett flertal tillfällen under året. Direktivförslaget gäller en för Sverige mycket viktig fråga. Det är viktigt att stärka dialogen mellan arbetsgivare och arbetstagare i unionen i syfte att skapa ett ömsesidigt förtroende som kan skapa förutsättningar för att uppfylla det mål som slagits fast i Feira och i Lissabon – att unionen skall bli den mest konkurrenskraftiga regionen i världen.

13.3 Hälsa och säkerhet i arbetet

13.3.1 Ändring av EU:s arbetstidsdirektiv

Den 22 juni 2000 antogs Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av rådets direktiv 93/104/EG om arbetstidens förläggning i vissa

fall (det s.k. arbetstidsdirektivet) för att täcka sektorer och verksamheter som inte omfattas av det direktivet. Beslutet antogs efter förlikningsförfarande. Detta var det första ärendet på det sociala området som antogs genom förlikning efter Amsterdamfördragets ikraftträdande.

Arbetstidsdirektivet skall i sin ursprungliga lydelse tillämpas inom alla arbetsområden med undantag för luft-, järnvägs-, väg- och sjötransporter, havsfiske och annat arbete till sjöss, samt det arbete som utförs av läkare under utbildning. Undantaget har omfattat såväl mobila (arbetstagare som arbetar på något transportmedel) som icke-mobila arbetstagare.

Genom ändringen utvidgas arbetstidsdirektivet till att i sin helhet gälla samtliga icke-mobila arbetstagare, inklusive läkare i utbildning, samt mobila arbetstagare i järnvägssektorn. Vissa bestämmelser i direktivet blir tillämpliga för mobila arbetstagare inom vägtransportsektorn, transporter på inre vattenvägar och flyget samt för fiskare till havs. Sjömän skall även i fortsättningen vara helt undantagna från arbetstidsdirektivets bestämmelser. För dem skall i stället gälla rådets direktiv 1999/63/EG av den 21 juni 1999 om avtalet om arbetstidens organisation för sjömän som ingåtts mellan European Community Shipowners Association (ESCA) och Federation of Transport Workers' Union (FST).

De bestämmelser som blir tillämpliga på övriga mobila arbetstagare i direktivet är bestämmelserna om maximal veckoarbetstid på 48 timmar, om fyra veckors semester, hälsokontroller av nattarbetande samt en ny bestämmelse om "tillräcklig vila". Även vissa villkor för nattarbetande, anmälan av sådana arbetstagare, skydd av hälsa och säkerhet samt arbetsrytm skall gälla för dem.

För arbetstagare ombord på sjögående fiskefartyg skall alternativt gälla en arbetstid som begränsas till ett högsta antal arbetstimmar som inte får överskridas under vissa beräkningsperioder eller en vilotid på ett minsta antal timmar som garanteras under en given period. En maximiregel införs som innebär att veckoarbetstiden begränsas till maximalt 48 timmar i genomsnitt under en beräkningsperiod på tolv månader och att arbetstagarna har rätt till "tillräcklig vila".

Ändringsdirektivet skall ha genomförts i medlemsstaterna senast den 1 augusti 2004 såvitt gäller läkare under utbildning och den 1 augusti 2003 i övrigt. En av de besvärligaste förhandlingsfrågorna handlade om att införa en veckoarbetstid på 48 timmar för läkare under utbildning. För att lösa denna fråga har det införts övergångsregler i direktivet. Övergångsreglerna innebär att medlemsstaterna ges möjlighet att göra avvikelse från 48-timmarsregeln för läkare under utbildning under sammanlagt maximalt åtta år räknat från genomförandetidpunkten eller tolv år räknat från antagandetidpunkten. En minimiregel om en trappvis reduktion av veckoarbetstiden till 58, 56 och 52 timmar ingår i övergångsreglerna. Samråd har ägt rum med riksdagens EU-nämnd.

13.3.2 Arbetstid inom civilflyget

Arbetsmarknadens parter på europeisk nivå slöt den 22 mars 2000 ett avtal om arbetstidens förläggning m.m. för s.k. mobila arbetstagare inom civilflyget. Avtalet har getts rättslig verkan inom gemenskapen genom

rådets direktiv 2000/79/EG av den 27 november 2000 om genomförande av det europeiska avtal om arbetstidens förläggning för flygpersonal inom civilflyget som har ingåtts mellan Association of European Airlines (AEA), Europeiska transportarbetarfederationen (ETF), European Cockpit Association (ECA), European Regions Airline Association (ERA) och International Air Carrier Association (IACA). Ärendet har redovisats i riksdagens EU-nämnd.

Direktivet kommer – beträffande s.k. mobila arbetstagare inom civilflyget – att ersätta 1993 års arbetstidsdirektiv. Direktivet är ett s.k. minimidirektiv och skall vara genomfört senast tre år efter antagandet. I sak innehåller direktivet (avtalet) bl.a. bestämmelser om årlig semester, om kostnadsfri hälsoundersökning, om lediga dagar på anställningsorten samt om maximal årsarbetstid.

13.3.3 Fysikaliska agens (vibrationer)

Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om minimikrav för säkerhet och hälsa när arbetstagare utsätts för risker till följd av fysikaliska agens (vibrationer) lades fram 1999 av det tyska ordförandeskapet i ministerrådet i samverkan med kommissionen.

Direktivförslaget avser ett nytt särdirektiv till rådets direktiv 89/391/EEG om åtgärder för att främja förbättringar av arbetstagarnas säkerhet och hälsa i arbetet (ramdirektivet).

Förslaget innehåller särskilda minimikrav för arbetstagare som är utsatta för handarmvibrationer eller helkroppsvibrationer. Handarmvibrationer kan ge upphov till cirkulationsrubbingar och s.k. vita fingrar. Helkroppsvibrationer kan ge ryggsador för förare av t.ex. skogsmaskiner och entreprenadmaskiner. Det finns för vardera slaget av vibrationer dels ett värde för högsta tillåtna genomsnittliga exponering under en åttatimmars arbetsdag (gränsvärde), dels ett lägre värde då särskilda förebyggande åtgärder måste vidtas (insatsvärde). Förslaget innehåller vidare bestämmelser med krav på åtgärder, om information och utbildning samt om hälsokontroll. Tidigare EG-regler saknas på området.

Kommissionen lade 1993 fram ett förslag som gällde vibrationer, buller, elektromagnetiska fält och optisk strålning (fysikaliska agens). Efter att Europaparlamentet och ekonomiska och sociala kommittén yttrat sig lade kommissionen 1994 fram ett nytt förslag för rådet. Det tyska ordförandeskapet lade 1999 i samråd med kommissionen fram ett förändrat förslag som enbart omfattade vibrationer. Kommissionens förslag har behandlats av rådsarbetsgruppen för sociala frågor vid ett stort antal rådsarbetsgruppsmöten under de tyska, finska, portugisiska och franska ordförandeskapen. Det franska ordförandeskapet uppnådde den 28 november 2000 en politisk överenskommelse om en gemensam ståndpunkt i rådet. Samråd med riksdagens EU-nämnd har ägt rum.

13.3.4 Säkerhet och hälsa vid arbetstagares användning av arbetsutrustning i arbetet (arbetsplatser över mark- eller golvplan)

Skr. 2001/02:30

Ett förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 89/655/EEG om minimikrav för säkerhet och hälsa vid arbetstagares användning av arbetsutrustning i arbetet lades fram av kommissionen 1998.

Direktiv 89/655/EEG är det andra särdirektivet till rådets direktiv 89/391/EEG om åtgärder för att främja förbättringar av arbetstagarnas säkerhet och hälsa i arbetet (ramdirektivet).

Förslaget innehåller särskilda minimikrav för arbetstagare som använder arbetsutrustning som möjliggör tillträde till och vistelse på arbetsplatser över mark- eller golvplan. I förslaget anges ett antal obligatoriska skyddsåtgärder samt principer för valet av lämplig arbetsutrustning. Förslaget innehåller även regler för användningen av stegar, byggnadsställningar och linor. Det innehåller krav på utbildning för att arbetstagare skall tillåtas genomföra vissa moment såsom montering, demontering eller avsevärd ändring av byggnadsställningar. Tidigare specifika EG-regler i dessa avseenden saknas.

Ekonomiska och sociala kommittén yttrade sig 1999. Kommissionens förslag har behandlats av rådsarbetsgruppen för sociala frågor vid ett tiotal möten under de finska och portugisiska ordförandeskapen. En hög grad av enighet har uppnåtts inom rådsarbetsgruppen.

För antagande av direktivet gäller medbeslutandeproceduren enligt artikel 251 i fördraget, dvs. antagande sker av rådet och Europaparlamentet gemensamt. Europaparlamentet avgav i september 2000 sitt yttrande vid första behandlingen.

13.4 Sociala dialogen

Sociala dialogen är inom EU samlingsnamnet för de aktiviteter som arbetsmarknadens parter företar i kontakt med varandra, såväl på EU-nivå som i medlemsstaterna, regionalt/lokalt, branschvis eller lokalt i företagen. I och med Amsterdamfördraget och integreringen av sociala protokollet i fördraget har arbetsmarknadens parters roll i EU-arbetet förstärkts i flera avseenden när det gäller utarbetandet och genomförandet av gemenskapsregler på det sociala området. Ett exempel där ett avtal som slutits mellan arbetsmarknadens parter på EU-nivå genom ett rådsbeslut har omsatts till lagstiftning på gemenskapsnivå under år 2000 är rådets direktiv (2000/79/EG) om arbetstidens förläggning m.m. för s.k. mobila arbetstagare inom civilflyget.

En del av den sociala dialogen är också de rådgivande kommittéerna med tre parter. Till dessa kommittéer hör bl.a. den ständiga kommittén för sysselsättning i Europeiska gemenskapen samt den rådgivande kommittén för arbetarskyddsfrågor.

Det portugisiska ordförandeskapet arrangerade ett s.k. High level forum (HLF) den 15 juni 2000. Till mötet var finans- och arbetsmarknadsministrar inbjudna samt representanter från kommissionen, Europaparlamentet, Ekonomiska och sociala kommittén,

Regionkommittén, Europeiska centralbanken, Europeiska investeringsbanken, arbetsmarknadens parter på EU-nivå (ETUC, UNICE och CEEP) samt företrädare för arbetsmarknadens parter på nationell nivå. Syftet med mötet var att i större grad involvera alla aktörer i unionens arbete för ökad tillväxt, konkurrenskraft och sysselsättning och därmed stärka den europeiska sysselsättningspakten.

13.5 Social trygghet och bekämpande av social utslagning

13.5.1 Samordning av social trygghet för migrerande arbetstagare

För att underlätta den fria rörligheten inom EU för arbetstagare och egenföretagare finns ett regelverk, i huvudsak förordning (EEG) nr 1408/71 om samordning av medlemsstaternas system för social trygghet. Det innebär i stort att en arbetstagare med familj har rätt att ta med sig de sociala förmåner som intjänats i en medlemsstat i de fall vederbörande flyttar till en annan medlemsstat. Det innebär också rätt till sociala förmåner i värdlandet.

Kommissionen lade i december 1998 ett förslag som innehåller en ny version av förordning 1408/71 (EGT C 38, 12.2.1999, s. 10-31). Avsikten med förslaget är att samordningsreglerna skall moderniseras och förenklas. Arbetet med detta förslag inleddes i slutet av det tyska ordförandeskapet och pågår alltjämt i rådets arbetsgrupp för sociala frågor. Europaparlamentet avgav inget yttrande under året.

13.5.2 Kommittén för social trygghet

Social- och arbetsmarknadsministerrådet fattade den 6 juni 2000 beslut om att inrätta en kommitté för social trygghet. Kommittén föregicks av en interimistisk högnivågrupp som bildades i februari 2000. Vid Europeiska rådets möte i Nice blev kommittén fördragsfäst (artikel 144 i EG-fördraget i dess lydelse enligt Nicefördraget).

Bakgrunden till inrättandet av kommittén är ett rådsbeslut från december 1999 om ett stärkt samarbete inom EU för att modernisera och förbättra den sociala tryggheten (se EU-årsboken för år 1999, avsnitt 12.6.2). Kommittén skall främja samarbetet på den sociala trygghetens område på europeisk nivå enligt de målsättningar som fastställdes i rådsbeslutet från 1999:

- att göra det lönsamt att arbeta och att arbete skall ge en säker inkomst,
- att göra pensionerna säkra och pensionssystemen hållbara,
- att främja social integration,
- att garantera en hållbar hälso- och sjukvård av hög kvalitet.

Arbetet har under år 2000 koncentrerats kring målen om pensioner och social integration (se nedan).

13.5.3 Trygga och stabila pensionssystem

Skr. 2001/02:30

Genom slutsatserna från Europeiska rådets möte i Lissabon gavs högnivågruppen för social trygghet (nuvarande kommittén för social trygghet) i uppdrag att utarbeta en rapport om pensionssystemens hållbarhet på lång sikt. Ett meddelande från kommissionen samt en rapport från kommittén för ekonomisk politik låg till grund för arbetet. En lägesrapport presenterades vid Europeiska rådets möte i Nice i december 2000.

13.5.4 Bekämpande av fattigdom och social utslagning

Vid Europeiska rådets möte i Lissabon gjordes en överenskommelse om en strategi som bl.a. syftar till att bekämpa social utslagning. Bakgrunden är det strategiska målet att bli världens mest konkurrenskraftiga och dynamiska kunskapsbaserade ekonomi, med möjlighet till hållbar ekonomisk tillväxt med fler och bättre arbetstillfällen och en högre grad av social sammanhållning. Åtgärder för att bekämpa social utslagning skall bygga på en öppen samordningsmetod som kombinerar nationella handlingsplaner och ett kommissionsinitiativ för samarbete mellan medlemsstaterna. Vid Europeiska rådet i Nice fastställdes fyra mål i kampen mot fattigdom och social utslagning. Dessa är,

- att främja allas tillgång till resurser, rättigheter, varor och tjänster,
- att förebygga risker för social utslagning,
- att agera för de mest utsatta,
- att mobilisera samtliga aktörer.

Medlemsstaterna uppmanades samtidigt att till den 1 juni 2001 utveckla sina prioriteringar i förhållande till målen i tvååriga nationella handlingsplaner. De nationella handlingsplanerna skall sammanställas till en syntesrapport, som skall lämnas till Europeiska rådet i Laeken.

13.6 Kamp mot diskriminering

Ministerrådet antog i juni 2000 ett direktiv om genomförande av principen om likabehandling av personer oavsett deras ras eller etniska ursprung (2000/43/EG). Rådet antog vidare i november 2000 ett direktiv om inrättande av en allmän ram för likabehandling i arbetslivet (2000/78/EG) som behandlar diskrimineringsgrunderna religion eller övertygelse, funktionshinder, ålder och sexuell läggning. Samråd har ägt rum med riksdagens EU-nämnd, varvid information lämnats om förslaget.

Direktiven utgör en del av ett "anti-diskrimineringspaket", som förutom direktiven består av ett handlingsprogram mot diskriminering som kompletterar direktiven, bl.a. genom stöd till internationella nätverk och projekt kring de olika diskrimineringsgrunderna. Handlingsprogrammet antogs av ministerrådet i november 2000.

Medlemsstaterna skall genomföra direktivet om likabehandling oavsett ras eller etniskt ursprung i nationell rätt senast den 19 juli 2003. Direktivet om likabehandling i arbetslivet skall vara genomfört i nationell

rätt senast den 2 december 2003, med undantag för bestämmelserna om ålder och funktionshinder. För dem har medlemsstaterna, om så behövs, ytterligare tre år på sig.

Regeringen har beslutat att en särskild utredare skall lämna förslag på hur direktiven skall genomföras i Sverige. Utredaren skall redovisa sitt uppdrag senast den 1 februari 2002. Arbetet om diskriminering på grund av ålder skall dock redovisas senast den 1 juli 2002.

Med anledning av handlingsprogrammet mot diskriminering har regeringen uppdragit åt Svenska ESF-rådet att informera och bistå frivilligorganisationer och andra som vill ansöka om ekonomiskt stöd ur programmet från kommissionen.

13.6.1 Integration av flyktingar

Vid Europeiska rådets möte i Tammerfors i oktober 1999 underströk rådet vikten av att tredjelandsmedborgare som är lagligt bosatta i medlemsstaterna behandlas rättvist. Man angav att en mer energisk integrationspolitik borde syfta till att låta denna kategori omfattas av rättigheter och skyldigheter som är jämförbara med unionsmedborgarnas. Mot denna bakgrund har kommissionen i mars 2001 lagt fram ett förslag till direktiv om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares rättsliga ställning.

Inom EU har under år 2000 en särskild fond inrättats för insatser för asylsökande och återvändande samt för integrationsinsatser. Bidrag kan lämnas bl.a. till kommuner, frivilligorganisationer, folkrörelser och universitet.

Medlemsstaterna har hittills tilldelats medel ur flyktingfonden för åren 2000 och 2001. I Sverige är Migrationsverket ansvarig myndighet gentemot kommissionen och prövar frågor om stöd till insatser från fonden efter att ha hört Integrationsverket. För åren 2000 och 2001 har merparten av projekten i Sverige som fått stöd ur fonden en inriktning på integration.

13.7 Etableringsrätt och erkännande av kompetensbevis

Inom gemenskapen finns ett antal direktiv som syftar till att uppnå fri rörlighet för arbetstagare, etableringsfrihet och frihet att tillhandahålla tjänster. Huvuddelen av direktiven omfattar särskilda yrkesområden och innebär en harmonisering av lagstiftningen. De senare direktiven är antagna med hänsyn till subsidiaritetsprincipen och är mer generella till sin karaktär.

Syftet med dessa direktiv är att undanröja de hinder för den fria rörligheten för personer som medlemsstaternas olika krav på kompetensbevis för utövande av en viss yrkesverksamhet utgör. Den form av hinder som dessa personer kan möta är att ett annat land har särskilda restriktioner för ett visst yrke som innebär att yrkesutövaren måste ha ett särskilt nationellt behörighets- eller kompetensbevis.

13.7.1 Nytt direktiv om examenserkännande – ett resultat av SLIM-initiativet

Skr. 2001/02:30

Kommissionen lade i december 1997 fram ett förslag till ett nytt direktiv som syftar till att ändra i vissa äldre direktiv om ömsesidigt erkännande av examens- och kompetensbevis. Direktivet är ett resultat av den första fasen av kommissionens initiativ om en förenklad lagstiftning inom inre-marknadsområdet (SLIM).

Av de direktiv som berörs är tolv sådana som omfattar enskilda yrkesgrupper inom främst hälso- och sjukvården och garanterar automatiskt erkännande i ett annat medlemsland för personer som har ett examensbevis i enlighet med direktivets krav (de s.k. sektorsdirektiven). Två direktiv är mer generella och omfattar de yrkesgrupper som är reglerade i värdlandet.

En av de viktigaste ändringarna gäller de generella direktiven (89/48/EEG och 92/51/EEG) som nu anpassas till EG-domstolens beslut i fallet Vlassopoulou. De behöriga myndigheterna blir därmed skyldiga att vid en bedömning av en sökandes examensbevis och kvalifikationer också ta hänsyn till den kompetens som har fåtts genom utbildning och yrkeserfarenhet efter examen. Vidare införs bestämmelser som innebär att medlemsstaterna blir skyldiga att beakta utbildning som erhållits utanför unionen.

Efter behandling i rådets arbetsgrupp för ekonomiska frågor antog ministerrådet i mars år 2000 en gemensam ståndpunkt. Eftersom Europaparlamentet i sitt yttrande i juli 2000 anförde vissa ändringsförslag vidtog förlikningsprocedur och en uppgörelse nåddes i november 2000. Direktivet beräknas därför träda i kraft i början av 2001 vilket innebär att medlemsstaterna kommer att få två år på sig för att genomföra alla nödvändiga regeländringar.

13.8 Handikappfrågor

Sverige deltar i kommissionens högnivågrupp för handikappfrågor. Detta organ är ett forum där medlemsstaterna kan upprätthålla en dialog sinsemellan och gentemot kommissionen i handikappfrågor.

Den viktigaste uppgiften för högnivågruppen är att främja informationsutbytet mellan medlemsstaterna. En annan uppgift är att samla in fakta om funktionshindrade personers situation och om handikappolitiken i medlemsstaterna. En tredje är att ge bidrag (via Europeiska socialfonden) direkt till frivilligorganisationerna. Högnivågruppen har regelbundna kontakter med Europeiskt handikappforum (EDF).

EU:s och de enskilda medlemsstaternas handikappolitik tar sig i allt högre grad uttryck i form av agerande för mänskliga rättigheter och icke-diskriminering. En ny artikel (artikel 13) i fördraget ger rådet befogenheter att vidta lämpliga åtgärder för att bekämpa diskriminering bland annat på grund av funktionshinder. Detta kan betraktas som ett viktigt steg för att såväl införliva handikapperspektivet i unionens övriga arbete som utnyttja det mervärde EU-nivån i sig innebär. Med stöd av denna artikel antog rådet, den 27 november 2000, ett direktiv om likabe-

handling i arbetslivet med förbud mot diskriminering, samt ett handlingsprogram med kompletterande åtgärder (jfr 13.6). Även i den nationella handlingsplanen inom arbetsmarknadsområdet ägnas stor uppmärksamhet åt funktionshindrade personers situation.

I meddelandet för ett Europa fritt från hinder för personer med funktionshinder (KOM (2000) 284) som presenterades den 18 maj 2000 anger kommissionen inriktningen på sitt arbete för att förbättra situationen för personer med funktionshinder. I meddelandet läggs tonvikten på att skapa ökad samverkan förutom inom arbetsmarknadsområdet även inom områden som utbildning, kommunikation, den inre marknaden, informationssamhället, ny teknik samt konsumentpolitik.

14 Jämställdhet

14.1 EG-domstolen

EG-domstolen meddelade under år 2000 två domar med direkt anknytning till Sverige. I det ena målet hade domstolen att ta ställning till om ersättning för obekväma arbetstid och värdet av arbetstidsförkortning skulle ingå i beräkningen av underlaget för lönejämförelsen mellan en manlig och en kvinnlig arbetstagare vid ett eventuellt fall av lönediskriminering.

Domstolen ansåg att varken ersättning för obekväma arbetstid eller värdet av arbetstidsförkortningen skulle beaktas vid beräkningen av underlaget för lönejämförelsen, vilket innebar att barnmorskornas grundlön per månad skulle jämföras med klinikingenjörernas grundlön per månad. Domstolen motiverade sitt domslut bl.a. med att verkan av artikel 141 (f.d. artikel 119) i fördraget skulle försvagas om de nationella domstolarna var tvungna att företa en värdering och jämförelse av alla de olika förmåner som beviljats i de enskilda fallen samt att en effektiv kontroll endast kan uppnås om principen om lika lön är tillämplig på varje enskild del av lönen som kvinnorna respektive männen får.

Det andra målet avsåg en begäran om förhandsavgörande angående positiv särbehandling i samband med tillsättningen av en professur. Domstolen hade bl.a. att ta ställning till följande två frågor: Om det strider mot likabehandlingsdirektivet att en sökande av under-representerat kön med tillräckliga kvalifikationer för en statlig tjänst utses framför en sökande av motsatt kön som annars skulle ha utsetts, och om det strider mot likabehandlingsdirektivet att inte tillämpa positiv särbehandling då skillnaden mellan de sökandes kvalifikationer är så stor att tillämpningen skulle stå i strid med kravet på saklighet vid tillsättningen.

Domstolen menade att både likabehandlingsdirektivet och artikel 141 i fördraget utgör hinder för en tjänstetillsättning på sådana grunder. Den nationella lagstiftningen ansågs automatiskt ha givit företräde åt sökande

av underrepresenterat kön. Någon objektiv bedömning av ansökningarna med beaktande av samtliga sökandes personliga förhållanden hade enligt domstolen inte skett. Däremot ansåg domstolen att likabehandlingsdirektivet inte utgjorde hinder för att sökande av underrepresenterat kön får ges företräde om de sökande är jämbördiga, eller i det närmaste jämbördiga i merithänseende, förutsatt att en objektiv bedömning av ansökningarna görs. Domen innehåller däremot inte en generell bedömning av hur stor skillnaden får vara i merithänseende mellan två sökande vid tillämpning av positiv särbehandling.

14.2 Ministerkonferenser och möten

Det portugisiska ordförandeskapet anordnade i maj 2000 en ministerkonferens för jämställdhetsministrar i Evora. Mötet behandlade främst frågan om att förena förvärvsarbete och föräldraskap. Sverige ledde en av arbetsgrupperna när det gäller statens ansvar och dess möjlighet att underlätta kombinationen familj/arbete.

I oktober 2000 hölls en ministerkonferens för jämställdhetsministrar i Paris. Konferensen avhandlade tre teman: kvinnor och beslutsfattande, att förena föräldraskap och förvärvsarbete, samt jämställdhetsintegrering. I den kommuniké som gavs ut efter mötet angavs bl.a. att möjligheten att tillsätta en högnivågrupp för jämställdhetsintegrering skulle undersökas närmare under det svenska ordförandeskapet. I kommunikén gavs stöd åt idén om ett europeiskt genderinstitut.

Som ett led i förberedelserna inför ordförandeskapet besökte jämställdhetsministern under hösten 2000 kandidatländerna.

14.3 EU:s femte handlingsprogram för jämställdhet

EU:s fjärde handlingsprogram för att främja jämställdhet mellan kvinnor och män avslutades den 31 december 2000.

Kommissionen presenterade i rådet i juni 2000 en gemensam ramstrategi för jämställdhet jämte ett förslag till stödprogram för åren 2001-2005 som är att betrakta som ett femte handlingsprogram. Syftet med ramstrategin och stödprogrammet är att upprätta en handlingsram inom vilken gemenskapen i all sin verksamhet skall kunna verka för att undanröja bristande jämställdhet mellan kvinnor och män och främja jämställdhet mellan dem, i enlighet med artikel 3.2 i fördraget. Ramstrategin grundar sig på det kombinerade angreppssättet att både arbeta med jämställdhetsintegrering i all politik och särskilda åtgärder med inriktning på kvinnor.

Stödprogrammet har varit föremål för förhandlingar i rådsarbetsgruppen under hösten 2000 och kunde antas av rådet den 28 november. Samråd har ägt rum med riksdagens EU-nämnd, varvid information lämnats om förslaget.

Det femte jämställdhetsprogrammet startar den 1 januari år 2001. Det är inriktat på områden där balansen mellan kvinnor och män fortfarande är ojämn, t.ex. på arbetsmarknaden och i det politiska och ekonomiska

beslutsfattandet. Men det berör också sociala rättigheter, det civila livet och könsrollsmönster och fördomar. En projektkommitté skall följa tillämpningen av programmet. I kommittén ingår representanter från medlemsstaternas och EES-ländernas regeringar. I en bilaga till stödprogrammet har en förstudie för ett europeiskt genderinstiut beslutats.

14.4 Uppföljningen inom EU av FN:s kvinnokonferens i Peking 1995

I den handlingsplan som antogs på FN:s fjärde kvinnokonferens i Peking 1995 anges tolv områden som skall prioriteras i jämställdhetsarbetet. Inom EU har ett arbete inletts med att utveckla indikatorer för att uppfylla de åtaganden man gjort. Det finska ordförandeskapet påbörjade arbetet och utvecklade indikatorer inom området Kvinnor i beslutsprocessen. Frankrike utarbetade inför sitt ordförandeskap en enkät och lade under hösten 2000 på grundval av svaren i enkäten fram ett förslag om indikatorer på området Kvinnor och ekonomi – särskilt kvinnors och mäns möjligheter att förena förvärvsarbete och föräldraskap. Dessa antogs av rådet i november. Indikatorerna rör bl.a. andelen föräldralediga män och kvinnor i proportion till alla arbetande föräldrar, fördelningen av kvinnors och mäns föräldraledighet, andel barn i olika typer av barnomsorg, äldreomsorg, öppettider för kommuner, post, barnomsorg och affärer samt tidsanvändning för föräldrar med barn under 12 år. Frågan har tagits upp med riksdagens EU-nämnd.

14.5 Peking + 5

Våren 2000 dominerades framför allt av förberedelser och deltagande i den specialsession som arrangerades i New York. Sessionen var en femårsuppföljning av FN:s kvinnokonferens i Peking 1995. En närmare redogörelse för sessionen finns under avsnitt 36.2 Förenta nationerna – omfattande EU-samarbete.

15 Visering, asyl, invandring och annan politik som rör fri rörlighet för personer

15.1 Asyl och migration

Amsterdamfördragets ikraftträdande 1999 medförde att de asyl- och migrationspolitiska frågorna blev en del av gemenskapsrätten samt att Schengenregelverket införlivades i EU.

Ett antal förslag har under året presenterats med syfte att harmonisera asyl- och migrationspolitiken inom EU. Beslut har kunnat fattas om

inrättande av en europeisk flyktingfond, som i första hand skall stödja projekt i medlemsstaterna för mottagande av asylsökande, integration och återvändande. Beslut fattades även om mandat till kommissionen att å gemenskapens vägnar förhandla om återtagandeavtal med Sri Lanka, Ryssland, Marocko och Pakistan.

En utvärdering av Dublinkonventionen, vars syfte är att avgöra i vilken medlemsstat prövningen av en asylansökan skall ske, färdigställdes i slutet av året. Utvärderingen representerar medlemsstaternas samlade åsikter om hur Dublinkonventionen fungerat sedan 1997 och skall ligga som en grund för dess EG-rättsliga ersättare. Beslut om Eurodac-förordningen fattades i december 2000. Eurodac förväntas bli ett viktigt verktyg för effektiv tillämpning av Dublinkonventionen.

Det pelaröverskridande arbetet i högnivågruppen för asyl och migration har fortsatt för att bygga upp ett samarbete med berörda ursprungs- och transitländer samt internationella organisationer.

15.1.1 Horisontella frågor

Fördragets genomförande

Genom Amsterdamfördraget överfördes frågor om asyl- och migration från den mellanstatliga tredje pelaren till den överstatliga första pelaren (se också kapitel 5.1). Unionens målsättning för samarbetet i rättsliga och inrikes frågor är att utveckla området för frihet, säkerhet och rättvisa. Enligt Amsterdamfördraget skall fri rörlighet för personer ha genomförts fem år efter ikraftträdandet, dvs. senast 2004. Under denna tidsperiod fattar rådet beslut med enhällighet i nästan samtliga rättsakter på området.

En handlingsplan för genomförandet av bestämmelserna i rättsliga och inrikes frågor antogs av Europeiska rådet i Wien i december 1998 (Wienhandlingsplanen) (EGT C 19, 23.1.1999, s. 1). I handlingsplanen anges vilka bestämmelser i Amsterdamfördraget om fri rörlighet för personer, asyl, invandring, civilrättsligt samarbete, polisiärt och straffrättsligt samarbete, som bör genomföras först och inom vilka tidsramar. Genomförandetiden för de på detta sätt prioriterade områdena varierar mellan två och fem år från Amsterdamfördragets ikraftträdande.

Vid Europeiska rådet i Tammerfors i oktober 1999 utvecklades och bekräftades de politiska prioriteringarna, och politiska riktlinjer fastslogs för genomförandet. För översiktens skull och för att upprätthålla kontinuiteten i arbetet sammanställde kommissionen i mars 2000 en resultattavla. Denna uppdateras vid varje ordförandeskap. Genomförandet av slutsatserna från Tammerfors kommer att bli föremål för utvärdering vid Europeiska rådet i Laeken i Belgien i december 2001.

Högnivågruppen för asyl och migration

På nederländskt initiativ inrättade allmänna rådet en högnivågrupp i december 1998 vars uppgift enligt mandatet är att skapa en integrerad och pelaröverskridande strategi för EU med inriktning på situationen i de

länder som de asylsökande och migranter till Europa huvudsakligen kommer från. Skr. 2001/02:30

Fem ursprungs- och transitländer identifierades i mandatet: Afghanistan, Albanien med närliggande område, Marocko, Somalia och Sri Lanka. Även EU:s handlingsplan för Irak, som antogs 1998, skulle följas upp. För dessa sex länder utarbetades handlingsplaner under 1999. Planerna är indelade i åtgärder inom utrikespolitik, utvecklingssamarbete och migrationspolitiskt samarbete och antogs i oktober 1999. För Albanien med närliggande område antogs handlingsplanen i juni 2000.

Under 2000 låg högnivågruppens fokus på att genomföra de sex handlingsplanerna samt att rapportera om arbetet till Europeiska rådet i Nice i december 2000, i enlighet med uppmaningen i slutsatserna från Europeiska rådets möte i Tammerfors. Rapporten till Nice behandlar huvudsakligen dialogen med ursprungsländerna samt gruppens arbetsmetoder i övrigt. Här fanns konkreta åtgärder för det efterkommande svenska ordförandeskapet att följa upp.

Vid behandling i Europaparlamentet identifierades behovet av utrymme i gemenskapsbudgeten för de insatser som föreskrivs i handlingsplanerna. I december 2000 antogs en ny budgetlinje för gemensamma åtgärder på området asyl och migration i samarbete med tredjeländer.

Den pelaröverskridande arbetsmetoden som präglar arbetet i högnivågruppen är helt i linje med helhetssynen i den svenska asyl- och migrationspolitiken och utgör ett värdefullt komplement till övriga instrument för unionen. Från svensk sida planeras därför ett omfattande arbetsprogram i högnivågruppen under det svenska ordförandeskapet.

15.1.2 Skapande av ett gemensamt europeiskt asylsystem

Vid Europeiska rådets möte i Tammerfors antogs slutsatser om att skapa ett gemensamt europeiskt asylsystem. Ett sådant system skall grundas på en fullständig och absolut tillämpning av Genèvekonventionen och bör på kort sikt omfatta ett tydligt och praktiskt genomförbart sätt att fastställa vilken stat som är ansvarig för prövning av en asylansökan, gemensamma normer för ett rättvist och effektivt asylförfarande, gemensamma minimivillkor för mottagande av asylsökande samt tillnärmning av reglerna för erkännande och innebörd av flyktingstatus. Åtgärder för andra former av skydd som erbjuder lämplig status för den som behöver sådant skydd skall också ingå.

Europeiska flyktingfonden

Den 28 september 2000 antog rådet beslut (56/2000/EG) om inrättande av en europeisk flyktingfond (EGT L 252, 6.10.2000, s. 12). Fonden skall huvudsakligen stödja projekt för mottagande av asylsökande, integration och återvändande, men medel kan även användas till s.k. akutåtgärder, föreskrivna i direktivet om tillfälligt skydd (se nedan). Bidrag kan bl.a. lämnas till frivilligorganisationer, myndigheter, skolor och kommuner. Migrationsverket kommer, genom regeringsbeslut, att göras till ansvarig myndighet gentemot kommissionen. Det är Migrationsverket som, i

samråd med Integrationsverket, fattar beslut om vilka projekt som skall tilldelas medel varje år. Ett ansökningsförfarande för åren 2000 och 2001 skedde hösten 2000. Under hösten 2001 kommer ett nytt ansökningsförfarande att initieras. Skr. 2001/02:30

Miniminormer för att ge tillfälligt skydd vid massiv tillströmning av fördrivna personer oc åtgärder för att främja en balans mellan medlemsstaternas insatser för att ta emot dessa personer och bära följderna av detta

Kommissionen presenterade ett förslag till gemensam åtgärd om tillfälligt skydd 1997 och ett 1998. Diskussionerna resulterade inte i något beslut. I maj 2000 presenterade kommissionen ett förslag till direktiv om tillfälligt skydd (KOM (2000) 303 slutlig). Syftet med direktivförslaget är att EU skall ta ett gemensamt ansvar för att i en krissituation ge omedelbart tillfälligt skydd till ett stort antal fördrivna personer. Direktivförslaget garanterar samtidigt den individuella rätten att söka asyl, för dem som vill få ett mer långsiktigt skyddsbehov prövat. Personerna som åtnjuter tillfälligt skydd föreslås också garanteras rättigheter på skälig nivå, t.ex. föreskrivs rätten att arbeta, rätten för kärnfamiljen att återförenas, tillgång till akutsjukvård samt rätt för barnen att gå i skolan. Direktivförslaget syftar också till att bidra till en balans mellan medlemsstaternas insatser samt omsätta principen om solidaritet vid mottagande av fördrivna personer i praktisk handling.

Asylprocedurer

I september 2000 presenterade kommissionen ett förslag till direktiv för medlemsstaternas förfarande för att bevilja eller återkalla flyktingstatus, (KOM (2000) 578 slutlig). Förslaget bygger bl.a. på en resolution om minimigarantier vid handläggning av asylärenden (EGT 274, 19.9.1996, s. 13) som antogs i ministerrådet 1995.

Direktivet föreslås tillämpas på dem som ansöker om asyl vid medlemsstaternas gränser och territorium. Det föreskriver ett antal miniminormer för prövningsförfarandet, bl.a. den asylsökandes rätt till en individuell asylansökan, rätt till tolk och rättshjälp, rätt till ett motiverat beslut i ärendet, rätten att överklaga samt regler om utbildning för personalen vid beslutande myndigheter. Frågan om förvar regleras liksom proceduren för prövning av asylansökningar i sak samt i en s.k. snabb procedur. Vidare finns det förslag till bestämmelser inkluderade om s.k. säkra tredjeländer, första asyllandsprincipen och säkra ursprungsländer. Frågan om överprövningsinstanser behandlas också.

Eurodac

Dublinkonventionen trädde i kraft hösten 1997. Den har till syfte att identifiera vilken av EU:s medlemsstater som i sak skall pröva en asylansökan. Mot bakgrund av att många asylsökande saknar pass eller andra identitetshandlingar är ett av de säkraste sätten att konstatera om en

person sökt asyl i ett annat land att jämföra fingeravtryck. Det är också den mest praktiska och effektivaste metoden för säker identifikation.

Kommissionen lämnade i juli 1999 ett förslag till förordning om upprättandet av ett gemensamt fingeravtryckssystem – Eurodac – till rådet. Förslaget bygger på ett konventionsutkast och ett utkast till tilläggsprotokoll som rådet enades om i december 1998 och i maj 1999. Därefter har frågan varit föremål för diskussion i rådet och Europaparlamentet. Rådets förordning om inrättande av Eurodac (nr 2725/2000/EG) antogs den 15 december (EGT L 316, 15.12.2000, s.1).

Under 2001 kommer arbetet med tillämpningsföreskrifterna för hanteringen av personuppgifter att fortsätta. Parallellt med detta arbete förbereds i kommissionens regi de tekniska förutsättningarna för systemets ikraftträdande. Några medlemsstater, däribland Sverige, kommer att delta i provkörningarna av systemet under hösten 2001. I slutet av 2001 förväntas de nationella datafilerna och den gemensamma databasen att fungera och de flesta medlemsstaterna vara operativt anslutna. Ambitionen är att samtliga medlemsstater bör ha anslutit sig till systemet senast sommaren 2002.

Under de tre år som Dublinkonventionen har varit i kraft har medlemsstaterna kunnat konstatera att avsaknaden av ett fungerande system för utbyte av fingeravtryck gör att konventionen inte kan tillämpas med full effektivitet.

Mottagandevillkor för asylsökande i medlemsstaterna

Enligt artikel 63 (1) (b) fördraget skall rådet besluta om mottagandevillkor för asylsökande. Kommissionen skall, enligt sin resultatavtala, presentera ett förslag till direktiv under början av 2001. I december 2000 antogs rådsslutsatser om mottagandevillkor för asylsökande. Förhandlingarna om dessa visade på ett antal områden där medlemsstaterna hade svårt att enas. Medlemsstaterna kunde inte enas om huruvida direktivet endast skall omfatta asylsökande enligt 1951 års Genèvekonvention eller ha ett bredare tillämpningsområde. Vidare kvarstår frågan om de asylsökandes rörelsefrihet skall kunna inskränkas till viss del samt om tillgång till arbetsmarknaden skall ges eller inte.

Miniminormer för när medborgare i tredjeland skall betraktas som flyktingar samt för andra former av internationellt skydd

EU:s medlemsstater är eniga om att ett väl fungerande gemensamt europeiskt asylsystem måste innehålla en tillnärmning av tolkningen av 1951 års Genèvekonvention. Det är viktigt att kunna garantera att ingen person skickas tillbaka till något land för att bli utsatt för förföljelse, dvs. att principen om non-refoulement bevaras. Detta gör även att Dublinkonventionen och dess EG-rättsliga ersättare kommer att tillämpas med större effektivitet. Kommissionen har meddelat att den avser hålla bilaterala konsultationer med medlemsstaterna under första halvåret 2001 samt presentera direktivförslaget under andra halvåret 2001.

Det har genom praxis i medlemsstaterna framkommit att olika länder definierar en flykting olika. Sverige anser att icke-statlig förföljelse utgör en grund för att bevilja flyktingstatus enligt Genèvekonventionen, dock finns det medlemsstater som är av motsatt uppfattning. Frågan om vad som skall bedömas skyddsvärt utöver Genèvekonventionen, andra former av internationellt skydd, skall också föreslås av kommissionen.

Kriterier och mekanismer för att avgöra vilken medlemsstat som har ansvaret för att pröva en asylansökan som en medborgare i tredjeland har gett in i någon medlemsstat (Dublinkonventionens EG-rättsliga ersättare)

Syftet med Dublinkonventionen är att bestämma i vilken medlemsstat prövningen av en asylansökan skall ske. Konventionen skall garantera den asylsökande att få sin ansökan prövad i någon medlemsstat samt stadfäster den s.k. första asyllandsprincipen.

I mars 2000 presenterade kommissionen ett dokument som syftade till en översyn av Dublinkonventionen. Medlemsstaterna utvärderade tillsammans tillämpandet av och praxis kring Dublinkonventionen och fick samtidigt möjligheten att uttrycka önskemål om vad en framtida ersättare till Dublinkonventionen skall innehålla.

Utvärderingen färdigställdes av kommissionen i december 2000. I denna framkom det bl.a. att medlemsstaterna ansåg att tidsreglerna i Dublinkonventionen ej var tillfredsställande, att familjeåterföreningsreglerna inte var tillräckligt tydligt utformade samt att medlemsstaterna alltfjämt inte är ense om tillämpningsområdet för ett framtida instrument. Kommissionen har meddelat att den kommer att presentera ett förslag till förordning under senare hälften av 2001.

CIREA – Informationsutbyte mellan asylexperter

CIREA står för Centrum för information, reflektion, erfarenhetsutbyte och analys i asylfrågor. I CIREA träffas asylexperter från alla medlemsstater. Asylexperterna kommer från motsvarigheterna till Migrationsverket och Utlänningsnämnden i de olika medlemsstaterna.

Varje möte har som tema ett utvalt land, från vilket det kommer många asylsökande till Europa. De asylexperter som träffas i CIREA är experter på situationen i det land som behandlas. Diskussionen avser vanligtvis den asyrlättsliga tillämpningen av 1951 års Genèvekonvention (flyktingkonventionen) och på ny information om situationen för mänskliga rättigheter i landet i fråga. Vidare behandlas mer generella frågor, medlemsstaterna berättar om ändringar i lagstiftning och praxis som gäller asyl och delar med sig av nationell statistik. UNHCR deltar denna dag med experter som ofta arbetat lång tid i landet och som diskuterar med medlemsstaternas representanter.

CIREA ingår också som en del i den transatlantiska dialogen, vilket innebär att USA och Kanada deltar vid två möten per år och jämför politikutveckling och praxis i asylfrågor mellan sig och EU:s medlemsstater.

En särskild undergrupp till CIREA är domaravdelningen, som träffas två gånger per år. I den gruppen träffas domare från överinstanser i

asylärenden. Svenska representanter i domaravdelningen arbetar i vanliga fall på Utlänningsnämnden. Skr. 2001/02:30

CIREA är alltså ett slags nätverk för europeiska asylexperter och asyldomare med aktiv medverkan av kandidatländerna samt USA och Kanada. Genom CIREA kan experterna lära sig mer om de länder de arbetar med och utbyta erfarenheter med kollegor från andra länder. Syftet är att asylbedömningar så långt som möjligt skall göras på samma sätt i alla medlemsstater och att det inte skall spela någon roll i vilken medlemsstat en person söker asyl.

15.1.3 Harmonisering av den europeiska migrationspolitiken

Migrationspolitiken omfattar dels bestämmelser som reglerar villkoren för inresa och vistelse (utan koppling till s.k. skyddsfrågor), dels bestämmelser som gäller utvisning, återtagande och olaglig invandring. Migrationspolitiken har under året behandlats i migrationsgruppen (inresa och vistelse samt återsändande), Centrum för information, reflexion och utbyte i frågor som rör gränspassage och invandring (CIREFI) samt gränsgruppen (transportörsansvar).

Vad gäller reglerna för inresa och vistelse var planen att kommissionen, förutom direktivet om familjeåterförening, skulle presentera ytterligare förslag till direktiv. Dessa förslag, som bl.a. gäller arbetstagares och egenföretagares villkor för inresa och vistelse kommer i stället att läggas fram under 2001.

Mandat för gemenskapsavtal om återtagande

Genom Amsterdamfördraget har kompetens tillförts gemenskapen att ingå avtal med tredjeland i fråga om återtagande av personer, s.k. återtagandeavtal. Återtagandeavtal reglerar ansvar och procedur mellan stater när det gäller återtagande av personer som inte har rätt att vistas på den avtalsslutande partens territorium. Under året lade kommissionen fram fyra förslag till förhandlingsmandat till rådet. Mandaten har antagits och kommissionen har fått mandat att förhandla fram återtagandeavtal mellan gemenskapen och Marocko, Sri Lanka, Pakistan samt Ryssland.

Familjeåterförening

Arbetet med att förhandla kommissionens förslag till direktiv om rätt till familjeåterförening (KOM (2000) 624 slutlig) påbörjades i januari 2000. Förslaget innehåller materiella bestämmelser som reglerar bl.a. vilka anhöriga som kan bli föremål för familjeåterförening, vilka rättigheter dessa skall komma i åtnjutande av och under vilka omständigheter familjeåterförening kan vägras eller ett redan beviljat uppehållstillstånd återkallas. Förslaget innehåller även formella bestämmelser såsom var och av vem en ansökan skall ges in. Personer som beviljats uppehållstillstånd som flykting alternativt skyddsbehövande kommer med all sannolikhet inte att omfattas av direktivet, något som stötts av en majoritet av medlemsstater samt av Europaparlamentet. Av de

diskussioner som förts i arbetsgruppen och i den strategiska kommittén för invandring, gränser och asyl kan slutsatsen dras att viljan till harmonisering inom detta område är tämligen liten, varför några större förändringar i de nationella bestämmelserna inte är att vänta. Som exempel kan nämnas oviljan att diskutera rätten till familjeåterförening för andra kategorier anhöriga än dem som ingår i kärnfamiljen.

Ömsesidigt erkännande av avlägsnandebeslut

Det franska ordförandeskapet presenterade ett förslag till direktiv om ömsesidigt erkännande av beslut om avvisning eller utvisning av medborgare i tredjeland (EGT C 269, 20.9.2000, s. 8). Förslaget syftar till att göra det möjligt för en medlemsstat att verkställa ett beslut om av- eller utvisning som fattats av en annan medlemsstat. I ett område utan inre gränser ökar behovet av samarbete och harmonisering. Detta gäller även för beslut om avlägsnande. Direktivet är ett första steg mot en sådan harmonisering och rådet uttalade i december stöd för förslaget. Samråd har ägt rum med riksdagens EU-nämnd, varvid nämnden fått information om förslaget.

Transportörsansvar

Det franska ordförandeskapet presenterade ett förslag om harmoniserade ekonomiska sanktioner mot de transportörer som till medlemsstaternas territorium befordrar medborgare i tredjeland som saknar de resehandlingar som krävs för inresa (EGT 269, 20.9.2000, s. 8). Förslaget har behandlats i gränskontrollgruppen.

Stadigvarande bosättning av tredjelandsmedborgare

Kommissionen kommer under våren 2001 att presentera ett direktivförslag om varaktigt bosatt tredjelandsmedborgare (KOM (2000) 127 slutlig). Förslaget kommer att ha två syften. För det första skall det tillnärma medlemsstaternas lagstiftning och praxis gällande beviljandet av en särskild status för varaktigt bosatta tredjelandsmedborgare. För det andra skall det fastställa under vilka omständigheter tredjelandsmedborgare som fått denna status i en viss medlemsstat skall ha rätt att bosätta sig i en annan medlemsstat.

Villkor för arbetskraftsinvandring

Inom kommissionen pågår arbete med att ta fram ett förslag till direktiv om arbetskraftsinvandring till EU. Förslaget avser att reglera villkoren för såväl arbetstagares som egna företagares inresa till och vistelse i en medlemsstat. Det planeras antas av kommissionen under andra halvåret 2001.

Förslagets innehåll är ännu osäkert men det kan komma att innehålla en ny typ av tillstånd, "uppehållstillstånd - arbetstagare" som görs obligatoriskt för tredjelandsmedborgare som önskar arbeta i en

medlemsstat. Kriterier för under vilka förutsättningar medlemsstaterna skall kunna utfärda sådana tillstånd fastställs och dessutom kan processuella bestämmelser komma att ingå i förslaget. Skr. 2001/02:30

Cirefi – informationsutbyte beträffande olaglig invandring

Arbetsgruppen Cirefi (Centrum för information, reflexion och utbyte i frågor om passerandet av gränser och invandring) har som mål att samla in, utbyta och vidarebefordra information om främst olaglig invandring. Syftet med verksamheten är att underlätta samordningen mellan berörda myndigheter och institutioner samt att verka för harmonisering mellan medlemsstaterna inom verksamhetsområdet. I de delar av arbetsgruppens arbete som berör Schengensamarbetet deltar Island och Norge. Arbetsgruppen har under året haft dialoger med kandidatländerna samt Kanada och USA. Härvid har information som berör Cirefis verksamhetsområde utbytts mellan arbetsgruppen och de deltagande länderna.

15.1.4 Viseringspolitiken

Under året har ett stort arbetsområde varit att nå total harmonisering av viseringspolitiken inom EU och Schengensamarbetet, vad avser vilka länders medborgare som skall ha visering och vilka som skall vara befriade från viseringstvång. Den helt dominerande frågan har dock varit förberedelsearbetet inför de nordiska ländernas operativa inträde i Schengensamarbetet, den 25 mars 2001. En betydande del av arbetet har handlat om att tillföra Schengens handböcker angående viseringsärenden de uppgifter som behövs för de nordiska ländernas inträde. Samtidigt har mycket arbete ägnats åt att utveckla de datasystem som behövs i den praktiska hanteringen av viseringsärenden.

Förteckningen över tredjeländer vars medborgare måste ha respektive inte behöver visering när de passerar de yttre gränserna av EU och Schengensamarbetet

Kommissionen presenterade i mars 2000 ett förslag om helt gemensamma listor inom EU och Schengen över länder vars medborgare är befriade från viseringskrav, och över länder för vilka detta krav fortfarande kommer att gälla. Kommissionens förslag innebär att viseringspolitiken skall harmoniseras fullt ut, dvs. en positiv lista och en negativ lista som alla medlemsstater är bundna av. Sverige skall för att bli operativ medlem i Schengensamarbetet tillämpa dessa regler. Schengens regelverk skall även tillämpas av de stater som skall bli medlemmar i EU.

Däremot betyder inte förslaget någon harmonisering av praxis eller hur bedömningar görs. Det är den enskilda medlemsstaten som beslutar vem som skall beviljas ett visum och riktlinjerna är att normalt resande skall underlättas, samtidigt som visum behövs som stöd för invandringsregleringen. Hela 90 procent av alla ansökningar om visum till Sverige beviljas.

Det franska ordförandeskapet presenterade ett förslag om regler för anhöriga med långtidsviseringar. Genom detta förslag tillerkänns anhöriga, som i väntan på uppehållstillstånd på grund av anknytning har långtidsviseringar, samma rätt till fri rörlighet som övriga här bosatta. Detta förslag innebär dock ingen förändring för Sverige eftersom personer med anknytning får uppehållstillstånd direkt och kan röra sig fritt inom Schengenområdet.

Frihet för medborgare i tredjeland att resa inom medlemsstaternas territorium

Enligt artikel 62 (3) i EG-fördraget skall åtgärder vidtas som anger villkoren för att medborgare i tredjeland skall ha möjlighet att under en tre månaders period resa inom medlemsstaternas territorium. Kommissionen lämnar ett förslag inom kort.

Samarbete med kandidatländerna

Under året har möten ägt rum med företrädare för kandidatländerna inom ramen för det samarbete som skall underlätta deras inträde i EU. Sverige har tillsammans med Danmark, Finland och Tyskland haft ett samarbete med konsulära myndigheter i Estland, Lettland och Litauen.

16 Folkhälsa

År 1994 blev folkhälsa formellt ett samarbetsområde inom EG genom Maastrichtfördraget. Genom ikraftträdandet av Amsterdamfördraget har frågan om integrering av hälsoskyddsaspekter i all gemenskapspolitik fått ökad tyngd inom folkhälsoområdet. I artikel 152.1 i EG-fördraget anges inledningsvis att en hög hälsoskyddsnivå skall säkerställas vid utformningen och genomförandet av all gemenskapspolitik och alla gemenskapsåtgärder. Vidare skall gemenskapens insatser komplettera den nationella politiken och inriktas på att förbättra folkhälsan, förebygga ohälsa och sjukdomar hos människor och undanröja faror för människors hälsa. När gemenskapen handlar på folkhälsoområdet skall den fullt ut respektera medlemsstaternas ansvar för att organisera och ge hälso- och sjukvård.

Frågan om integrering av hälsoaspekter i andra politikområden har lyfts fram under de senaste åren. Sverige har aktivt verkat för att hälsoaspekter skall integreras och har i utformningen av den framtida folkhälsopolitiken understrukit att en sådan integrering måste ske på ett tidigt stadium. Många av de viktigaste och mest grundläggande bestämningsfaktorerna för hälsa ligger utanför den traditionella folkhälsopolitiken. Sverige har därför poängterat att arbetet med de sociala bestämningsfaktorerna för folkhälsan måste stärkas och ges ökad tyngd.

Kommissionen fattade i maj 2000 beslut om ett meddelande om den framtida folkhälsostrategin inom Europeiska gemenskapen (KOM (2000) 285). Till meddelandet har ett förslag till program för folkhälsa åren 2001-2006 bilagts. Sammantaget beskriver dessa dokument planerna för hela folkhälsoområdet inklusive hur genomförandet av fördragets krav på en hög hälsoskyddsnivå i all gemenskapspolitik kan utvecklas.

I meddelandet om den framtida hälsostrategin inom Europeiska gemenskapen görs en genomgång av bl.a. de aktuella trenderna vad gäller befolkningens hälsotillstånd, vilka utmaningar medlemsstaternas hälso- och sjukvårdssystem står inför samt vilka effekter som utvidgningen kan komma att medföra.

Vidare betonas att gemenskapens samlade befogenheter i frågor som rör människors hälsa skall utnyttjas för att säkerställa en hög hälsoskyddsnivå i all gemenskapspolitik. Folkhälsoprogrammet utgör därför enbart en del av gemenskapens samlade ambitioner i frågor som rör hälsa. I meddelandet görs en genomgång av de politikområden som är särskilt relevanta för hälsoutvecklingen inom gemenskapen. Dessutom anges vilka åtgärder som kommissionen avser att vidta för att säkerställa att hälsoaspekter skall beaktas i andra politikområden, bl.a. skall de förslag som är relevanta ur hälsosynpunkt förses med en förklarande text om hur hälsoaspekter har beaktats.

16.1 Folkhälsoprogram

Ett femårigt ramprogram för folkhälsoområdet antogs år 1994. Inom detta ramprogram pågår åtgärdsprogram inom följande områden: cancer, aids och andra smittsamma sjukdomar, narkotika, hälsoövervakning, förebyggande av personskador, miljörelaterade sjukdomar och sällsynta sjukdomar. Utvärderingar av nuvarande program pågår i vissa fall eller kommer att göras, dels efter halva programtiden, dels efter programmets slut.

Kommissionen presenterade i maj 2000 ett förslag till nytt program för folkhälsoområdet åren 2001-2006. Programmet föreslås löpa över 6 år och få en samlad budget på 300 miljoner euro. Den nuvarande strukturen med flera separata program föreslås ersättas av ett enda sammanhållet program. Programmet föreslås inriktas på tre övergripande åtgärdsområden:

- förbättrad information för förbättring av hälsan,
- snabba åtgärder vid hälsorisker,
- arbete med bestämningsfaktorer för hälsan genom hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande åtgärder.

Den föreslagna inriktningen på förslaget har fått starkt stöd för innehållet och strukturen både av rådet och av Europaparlamentet.

Enligt de beslut som tidigare fattats skulle fyra av de befintliga folkhälsoprogrammen (cancer, aids och andra smittsamma sjukdomar, hälsofrämjande och narkotika) ha löpt ut vid utgången av år 2000 och ytterligare två program (hälsoövervakning och miljörelaterade sjukdomar) vid utgången av år 2001. Då det nya programmet inte skulle hinna träda i kraft innan utgången av år 2000 och det fortfarande är

osäkert om det kommer att träda i kraft före utgången av år 2002. Skr. 2001/02:30
beslutade rådet och Europaparlamentet i december 2000 att dessa program skall förlängas till utgången av år 2002.

16.2 Tobak

Under 2000 påbörjades förhandlingarna i rådet och Europaparlamentet om ett nytt direktiv om tillverkning, presentation och försäljning av tobaksvaror. Förslaget bygger på tre befintliga inre marknadsdirektiv om tjärhalten i cigaretter, om tobak för användning i munnen och om märkning av tobaksvaror (direktiv 89/622/EEC, 92/41/EEC och 90/239/EEC). Det innebär en modernisering och förstärkning av den gällande lagstiftningen för produktreglering av tobaksvaror. Direktivets syfte är att harmonisera nationella begränsningar och regleringar när det gäller varningstexter, innehållsdeklaration och maximinivåer av tjära, nikotin och kolmonoxid. En gemensam ståndpunkt om direktivet antogs av rådet den 29 juni år 2000 och en förlikningsprocess med Europaparlamentet kunde därefter initieras under det franska ordförandeskapet hösten 2000.

I oktober 1999 gav rådet kommissionen ett förhandlingsmandat för den internationella förhandlingen om WHO:s ramkonvention om tobakskontroll. Kommissionen har enligt detta mandat rätt att föra gemenskapens talan i de områden som omfattas av gemenskapskompetens. Kommissionen utarbetar förhandlingsståndpunkterna i nära samarbete med hälsoministerrådets arbetsgrupp. Under år 2000 genomfördes under våren ett förberedande arbetsgruppsmöte om WHO:s ramkonvention och under hösten hölls det första mellanstatliga förhandlingsmötet om ramkonventionen.

Den 5 oktober år 2000 ogiltigförklarade EG-domstolen direktivet om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar när det gäller reklam och sponsring till förmån för tobaksvaror. Domstolen ansåg att direktivet, som antogs på grundval av de dåvarande inre marknadsartiklarna 100 a, 57.2 och 66 (nuvarande 95, 47.2 och 55) i EG-fördraget, saknade stöd i fördraget.

Tyskland hade väckt talan i EG-domstolen och yrkat på att direktivet skulle ogiltigförklaras. Tyskland hade bl.a. gjort gällande att direktivet i själva verket var en åtgärd avsedd att skydda folkhälsan och att dess eventuella verkningar på den inre marknaden enbart var underordnade.

EG-domstolen erinrade om att i fördraget undantas harmonisering av medlemsstaternas lagar för att skydda och förbättra människors hälsa. Snarare än att syftet var att öka den inre marknads funktion så var det direktivet ämnat för folkhälsans skull. EG-domstolen uttalade emellertid att fördragets bestämmelser när det gäller den inre marknaden skulle kunna möjliggöra vidtagandet av partiella åtgärder som förbjuder vissa former av reklam och sponsring.

Sverige har som ett led i förberedelserna inför ordförandeskapet i EU tagit flera olika initiativ på alkoholområdet. Genom EU:s folkhälso-program har det varit möjligt att iscensätta två länderjämförande studier om alkohol (ECAS I och II). Dessa studier pågick under år 2000. I den första studien jämförs utvecklingen av alkoholkonsumtion, alkoholskador och alkoholpolitik mellan åren 1950 och 1995. Den andra studien syftar till att lämna förslag på indikatorer på alkoholområdet.

Ett omfattande arbete har också varit att förbereda Världshälsoorganisationens (WHO) europeiska ministerkonferens om unga och alkohol som är en del av Sveriges officiella mötesprogram under ordförandeskapet i Europeiska unionen. Under år 2000 hölls två internationella möten som förberedelse inför WHO-konferensen. Ett möte i Bonn för WHO:s nationella kontaktpersoner, representanter från kommissionen, Europarådet och UNICEF, och ett internationellt förberedande ungdomsmöte i Stockholm.

I november 2000 presenterade kommissionen ett förslag till rekommendation om unga och alkohol till rådet (KOM (2000) 736 slutlig). Rekommendationen innehåller dels en uppmaning till EU:s medlemsstater att initiera och utveckla sitt hälsofrämjande arbete riktad till unga människor och dels en uppförandekod riktad till producenter av och detaljhandlare med alkohol.

16.4 Narkotika

Vid ett möte i december 1999 godkände Europeiska rådet unionens strategi för narkotikafrågor. Strategin omfattar hela EU:s verksamhet som berör narkotikafrågor under perioden 2000–2004. I juni 2000 godkände rådet en handlingsplan som omvandlar strategin till konkreta handlingar. Handlingsplanen ger en vägledning för Europeiska unionens åtgärder för att följa EU:s strategi för narkotikafrågor och ger en solid grund för de utvärderingar av EU:s strategi för narkotikafrågor som kommissionen har utlovat. Handlingsplanen riktar sig inte bara till Europeiska unionens institutioner och organ utan ger också en övergripande politisk ram till stöd för nationella åtgärder.

16.5 Smittsamma sjukdomar

Under 1990-talet skedde en rad förändringar som påverkat smittskyddssituationen såväl inom EU som globalt. Människors alltmer omfattande resande till främst sydliga och tropiska länder, den ökade invandringen och handeln med livsmedel är några av de faktorer som har betydelse i sammanhanget. Nya allvarliga infektionssjukdomar har uppträtt eller kunnat identifieras. Samtidigt har redan kända sjukdomar återuppstått, uppträtt i nya regioner eller uppträtt på ett förändrat sätt.

En alltför omfattande användning av antibiotika medför att bakterier blir resistent mot läkemedel. Detta kan leda till att svårbehandlade

infektioner sprids inom befolkningen, vilket kan ge upphov till svårt mänskligt lidande och höga sjukvårdskostnader. Skr. 2001/02:30

Rådet och Europaparlamentet fattade år 1999 beslut om att inrätta ett nätverk för epidemiologisk övervakning och kontroll av smittsamma sjukdomar. Under 2000 har arbetet inom nätverket utvecklats.

Den epidemiologiska situationen vad gäller variant Creutzfeldt-Jakob var föremål för diskussion inom hälsorådet i december 2000. Diskussionen mynnade ut i att rådet ställde sig bakom en resolution.

16.6 Blodsäkerhet

Den 13 december 2000 presenterade kommissionen ett förslag till direktiv (KOM (2000) 816 slutlig) om fastställande av höga kvalitets- och säkerhetsstandarder för insamling, bearbetning, förvaring och distribution av helblod och blodkomponenter. Direktivförslaget syftar till att garantera en hög hälsoskyddsnivå för människorna i gemenskapen genom att reglera alla procedurer i blodtransfusionskedjan, från givare till mottagare. Eftersom det redan finns bindande lagar inom EG när det gäller läkemedel som innehåller helblod och blodkomponenter är avsikten att komplettera redan gällande lagstiftning så att det finns ett heltäckande regelverk för blod och blodprodukter oavsett om de är avsedda för transfusion eller läkemedelstillverkning.

16.7 Kost

EURODIET-projektet slutfördes under 2000. Arbetet påbörjades 1998 på kommissionens uppdrag. Det genomfördes i maj månad ett större möte på Kreta med representanter för medlemsstater och övriga intressenter, och därefter lämnades en rapport till kommissionen. Syftet med projektet var att sammanfatta kunskapsläget vad gäller kost, fysisk aktivitet och hälsa, och utifrån detta föreslå kommissionen riktlinjer för hälsosam kost och en aktiv livsstil. Vidare redovisades förslag till strategier för hur dessa riktlinjer skulle föras ut till olika målgrupper inom EU:s medlemsstater.

Inför och under sitt ordförandeskap tog Frankrike initiativ till att synliggöra matfrågorna som en av de viktigaste bestämningsfaktorerna för hälsa i dagens Europa. På fransk inrådan tillsattes en internationell expertgrupp som utarbetade en underlagsrapport. Kost lyftes även fram vid mötet om hälsodeterminanter i Evora, Portugal under det portugisiska ordförandeskapet. Detta arbete ledde fram till att en rådsresolution om kost och hälsa enhälligt togs av hälsorådet den 14 december 2000.

En vitbok om livsmedelssäkerhet presenterades under 2000. Ett av förslagen var att inrätta en europeisk livsmedelsmyndighet (European Food Authority) med främst rådgivande funktion till kommissionen. I vitboken nämndes vidare att ett förslag till en gemensam nutritionspolitik skulle läggas fram.

17 Konsumentpolitik

Inom ramen för det svenska ordförandeskapsprogrammet framhölls att Sverige på olika sätt avser att verka för en effektiv inre marknad i konsumenternas intresse.

Under hösten år 2000 sammanfördes för första gången inre marknads-, konsument- och turistfrågorna till ett och samma råd. Före rådsmötena har samråd skett med EU-nämnden och avstämning gjorts med lagutskottet.

17.1 Marknadsföring och information

De nordiska konsumentministrarna kom under år 2000 överens om att verka för att en generalklausul om god marknadssed införs inom EU. OECD antog under året riktlinjer om konsumentskydd i samband med elektronisk handel. Riktlinjerna behandlar bland annat frågan om god affärsed och tillbörlig marknadsföring. Under år 2000 genomförde Sverige de regler i teledataskyddsdirektivet (97/66/EG) och distansavtalsdirektivet (97/7/EG) som rör obeställd reklam, genom ett tillägg i marknadsföringslagen (1995:450, prop. 1999/2000:40).

17.1.1 Affärskommunikation på den inre marknaden

Arbetet med uppföljningen av den grönbok om affärskommunikation som kommissionen presenterade i maj 1996 fortsatte även under år 2000 i en särskild arbetsgrupp under kommissionen. Expertgruppen har mötts ett flertal gånger under året. Diskussionen har framför allt rört regleringen av kombinationserbudanden inom EU.

17.2 Finansiella tjänster till konsumenter

17.2.1 Direktivförslaget om distansförsäljning av finansiella tjänster till konsumenter

År 1997 beslutades direktiv 97/7/EG om konsumentskydd vid distansavtal. Detta direktiv är inte tillämpligt på finansiella tjänster. I oktober 1998 lade kommissionen fram ett förslag om ett direktiv om distansförsäljning av finansiella tjänster till konsumenter och om ändring av rådets direktiv 90/619/EEG, 97/7/EG och 98/27/EG. Direktivförslaget syftar bl.a. till att underlätta de finansiella tjänsternas fria rörlighet och att stärka konsumentskyddet och gäller exempelvis köp av finansiella tjänster på telefon, över Internet eller liknande. Med beaktande av

synpunkter som framförts bl.a. av Europaparlamentet och rådet presenterade kommissionen den 23 juli 1999 ett ändrat direktivförslag (KOM (1999) 385 slutlig) (se vidare om direktivförslagets innehåll i avsnitt 11.2 Finansiella tjänster). Förslaget behandlades under 2000 vid två rådsmöten. Skr. 2001/02:30

17.3 Produktsäkerhet

17.3.1 Översyn av produktsäkerhetsdirektivet

Arbetet med översynen av det allmänna produktsäkerhetsdirektivet (92/59/EEG), som genomförts i svensk lagstiftning genom produktsäkerhetslagen (1988:1604), har fortgått under året. Kommissionen har gjort en övergripande översyn och bedömning av direktivets genomförande och praktiska tillämpning (KOM (2000) 139 slutlig). Översynen visar att det finns svagheter i direktivets bestämmelser, som gjort det svårt att uppnå vissa av direktivets mål. Det har bland annat uppmärksammats att vissa konsumentskyddsbehov inte tillgodoses tillräckligt. Kommissionens förslag syftar bland annat till en mer effektiv marknads kontroll och ett förbättrat samarbete mellan medlemsstaternas tillsynsmyndigheter samt mellan dessa och kommissionen. Ett europeiskt nätverk för produktsäkerhet föreslås bli etablerat. Kommissionen föreslår vidare att kraven på producenter och distributörer att informera om farliga varor skärps och att kommissionen får förbättrade möjligheter att ingripa mot farliga varor bland annat genom ett förfarande om exportförbud. Kommissionen föreslår också att en rådgivande kommitté för produktsäkerhet inrättas.

Direktivförslaget har under året behandlats av rådsarbetsgruppen för konsumentskydd och information. Europaparlamentet lämnade sitt yttrande över kommissionens förslag i november. En politisk överenskommelse om direktivet träffades av rådet senare samma månad. Frågan hade dessförinnan redovisats för riksdagens EU-nämnd.

Sverige ser positivt på majoriteten av kommissionens förslag och avser att under ordförandeskapet arbeta hårt för att ett nytt produkt-säkerhetsdirektiv skall kunna antas så snart som möjligt.

17.4 Produktansvar

I juli 1999 lade kommissionen fram en grönbok om skadeståndsansvar för produkter med säkerhetsbrister (produktansvar), (KOM (1999) 396 slutlig). Ett stort antal synpunkter på grönboken har givits in till kommissionen. Med ledning av synpunkterna har kommissionen för avsikt att presentera en rapport, eventuellt i kombination med förslag till ändringar i direktivet.

Ett direktiv om tillgång till konsumentinformation om bränsleekonomi och koldioxidutsläpp vid marknadsföring av nya personbilar antogs av Europaparlamentet och rådet den 13 december 1999 (1999/94/EG). Direktivet skall vara genomfört den 18 januari 2001. Genom direktivet ställs krav på information om bränsleekonomi och koldioxidutsläpp för nya bilar som utbjuds till försäljning eller uthyrning. Syftet är att konsumenterna skall kunna göra väl underbyggda val inför köp.

17.5.1 Förordning om miljömärkning

Den 17 juli 2000 antog rådet en ny förordning för tilldelning av miljömärke, EU-blomman (1980/2000/EG). I förordningen läggs stor tyngd på samordning och samarbete mellan EU-blomman och existerande nationella miljömärkningsprogram. Icke-statliga miljöorganisationer och konsumentorganisationer skall ha en viktig roll i arbetet med att utarbeta och föreslå kriterier. Vidare har nya arbetsformer etablerats på så sätt att en europeisk miljömärkningsnämnd, EUEB, inrättats. Nytt är också att även tjänster kan miljömärkas och att miljömärkningen skall vända sig till både enskilda konsumenter och till professionella uppköpare.

17.6 Tjänster i allmänhetens intresse

År 1996 publicerade kommissionen ett meddelande om tjänster i allmänhetens intresse som bl.a. utpekar telekommunikationer, post, transporter och elektricitet som sådana tjänster. I september 2000 kom ett nytt meddelande från kommissionen om tjänster i allmänhetens intresse. Kommissionen menar bl.a. att nationella myndigheter under särskilda omständigheter kan ge särskilda operatörer exklusiva rättigheter.

En allmän debatt hölls om frågan på inre marknads-, konsument- och turismrådet den 28 september 2000. På rådsmötet den 30 november antogs ett uttalande om tjänster i allmänhetens intresse. Dessförinnan hade samråd skett med riksdagens EU-nämnd. Uttalandet handlar om förhållandet mellan fördragets bestämmelse om tjänster i allmänhetens intresse (artikel 16) och de regler som behandlar konkurrens-, statsstöds- och inre marknadsfrågor.

Europeiska rådet i Nice antog slutsatser som noterar kommissionens meddelande och godkänner rådets uttalande och som i övrigt innebär att rådet och kommissionen uppmanas att fortsätta sitt arbete i enlighet med dessa riktlinjer och bestämmelserna i artikel 16 i fördraget. Kommissionens avsikt att i nära samarbete med medlemsstaterna överväga metoder som säkerställer större förutsägbarhet och ökad rättssäkerhet vid tillämpningen av konkurrensrätten i samband med tjänster i allmänhetens intresse noteras. Rådet och kommissionen skall avlägga rapport vid Europeiska rådets möte i december 2001.

Svensk övergripande ståndpunkt i dessa sammanhang har varit att den pågående liberaliseringen av dessa tjänster bör fortsätta eftersom den leder till lägre priser och större valfrihet, men att det då är viktigt att konsumentpolitiken utvecklas i samma takt och att tillgång för alla säkras.

17.7 Tvistlösning utanför domstol

Rådet antog den 25 maj 2000 en rådsresolution (2000/C155/01) om att inrätta ett nätverk bestående av nationella instanser som skall hjälpa konsumenter med tvistlösning över gränserna utanför domstol (European Extra Judicial Network, EEJ-net). Samråd hade dessförinnan skett med riksdagens EU-nämnd. I nätverket skall ingå dels nationella kontaktpunkter, dels de olika tvistlösningsorganen i medlemsstaterna. Konsumenterna skall genom att vända sig till den nationella kontaktpunkten i sitt hemland kunna få hjälp med att kontakta ett tvistlösningsorgan i en annan medlemsstat. Rådets resolution välkomnar även de tankar som förs fram i kommissionens rekommendation (98/257/EG) om vilka principer som skall gälla för instanser ansvariga för tvistlösning utanför domstol.

Ett annat tvistlösningsnätverk som varit under uppbyggnad under året är nätverket för tvistlösning utanför domstol vid gränsöverskridande reklamationer om finansiella tjänster, FIN-net.

17.8 Övriga konsumentfrågor

En annan konsumentpolitisk fråga som behandlats under året är konsumenters överskuldssättning. Under det portugisiska ordförandeskapet hölls på rådsmötet en offentlig debatt om denna fråga. De flesta medlemsstater menade att frågan även fortsättningsvis skall behandlas på nationell nivå. Medlemsstaterna enades dock om att en mer nyanserad bild av situationen bör sökas på EU-nivå och att det vore nyttigt med ett utbyte av information och erfarenheter. En gemenskapsstrategi för att stärka konsumenternas förtroende för den elektroniska handeln presenterades av kommissionen under vårens rådsmöte. Kommissionen framhöll i detta sammanhang att uppförandekoder bör uppmuntras. En annan fråga som behandlats under året är vilka praktiska förberedelser som vidtas för att förbereda konsumenterna på att sedlar och mynt i euro införs i de flesta medlemsstater från och med den 1 januari 2002. Det franska ordförandeskapet tog initiativ till en diskussion på höstens rådsmöte, som bland annat handlade om vad medlemsstaterna gjort för att förbereda konsumentgrupper med särskilda behov. Information och samråd hade skett med riksdagens EU-nämnd.

Ett arbete har under året pågått med att genomföra direktivet om förbudsföreläggande för att skydda konsumenternas intressen (98/27/EG). Syftet med direktivet är att stärka konsumentskyddet inom EU vid gränsöverskridande överträdelse av bestämmelserna i vissa konsumentskyddsdirektiv. Det föreslås i huvudsak ske genom att så

kallade godkända organ (konsumentorganisationer och offentliga organ) får väcka talan i det land där en ifrågasatt överträdelse har sitt ursprung. Direktivet genomfördes i svensk rätt genom en lag som säkerställer att utländska organ i en EES-stat ges behörighet att företräda sitt lands konsumentintressen i svensk domstol, i första hand Marknadsdomstolen (Lag (2000:1175) om talerätt för vissa utländska konsumentmyndigheter och konsumentorganisationer, prop. 2000/2001:34). Skr. 2001/02:30

Se även 8.2 Konsumenterna och den inre marknaden.

18 Ungdomsfrågor och idrott

18.1 Programmet Ungdom

Samarbete med ungdomsområdet regleras i artikel 149 i fördraget. Det ger möjlighet till stimulansåtgärder för att främja utvecklingen av ungdoms- och ungdomsledarutbyte. Huvuddelen av aktiviteterna sker inom programmet Ungdom, ett program som huvudsakligen ger stöd åt ungdomsutbyte och volontärtjänst för ungdomar. Det antogs den 13 april 2000. Programmet löper mellan åren 2000 och 2006, och har en sammanlagd budget på 520 miljoner euro. Förutom stöd till utbyte och volontärarbete erbjuder programmet stöd till nyskapande verksamhet och entreprenörskap, projektsamarbete med utbildningsprogrammen Sokrates II och Leonardo da Vinci II samt möjlighet att arbeta med ungdomsinformation och studier kring unga. Programmet ersätter de tidigare programmen Ungdom för Europa och Europeisk volontärtjänst. Under 2000 deltog totalt ca 100 000 ungdomar och ungdomsledare i programmet, varav ca 2000 från Sverige.

Sedan 1999 bekostar regeringen en nationell expert på ungdomsfrågor vid kommissionen.

18.2 EU:s första vitbok om ungdomspolitik

År 1999 tog kommissionen initiativ till EU:s första vitbok om ungdomspolitik. I och med detta inledde kommissionen ett omfattande samråd med nyckelpersoner inom det ungdomspolitiska området i syfte att ta fram underlag. Teman som har behandlats under samråden med ungdomar, forskare, frivilligorganisationer, tjänstemän och politiker är ungdomars delaktighet, sysselsättning, hälsa, utbildning och europeiska värderingar. Kommissionen avser att lägga fram vitboken om det framtida samarbetet inom EU på det ungdomspolitiska området hösten 2001.

Sverige har aktivt deltagit i kommissionens förberedelsearbete inför vitboken, med tonvikt på den forskningskonferens som hölls i Lissabon under det portugisiska ordförandeskapet samt den ungdomskonferens som ägde rum i Paris i oktober 2000.

Portugal lade under sitt ordförandeskap våren 2000 särskild vikt vid icke-formell utbildning inom det ungdomspolitiska området. Detta resulterade i en enkätundersökning. Skr. 2001/02:30

18.3 Resolution om social integration av ungdomar

Som ett led i Frankrikes fokus på EU:s sociala dimension under sitt ordförandeskap lade landet hösten 2000 fram en resolution om den sociala integrationen av ungdomar. På ungdomsrådet den 9 november 2000 fattade medlemsstaterna beslut om att anta resolutionen. Den slår fast vikten av ungdomars engagemang i skapandet av Europa, av att ungdomar knyts närmare till den politik som berör dem samt att ett informationsutbyte sker inom området för social utslagning av ungdomar.

18.4 Idrott – gemensamt arbete mot dopning

Idrott omfattas inte specifikt av fördraget och härigenom har inte heller någon gemenskapspolitik förutsatts. EG-domstolen har dock genom domar fastställt principen att idrotten bör underkastas gemenskapsrätten i de fall den utgör en ekonomisk aktivitet inom ramen för den inre marknaden.

Den senaste domen av stor betydelse på idrottsområdet meddelades i december 1995 i det s.k. Bosman-fallet (mål C-415/93). Domen har för idrotten i Sverige medfört att olika specialidrottsförbund genomfört vissa förändringar i sina tävlingsbestämmelser.

Under Portugals ordförandeskap genomfördes ett informellt idrottsministermöte i Lissabon då man diskuterade främst frågan om kampen mot dopningen inom idrotten och behovet av åtgärder för att stärka den nyligen startade Världsan antidopningsbyrå (the World Anti-Doping Agency, WADA).

Det franska ordförandeskapet inleddes med ett informellt s.k. trojka-idrottsministermöte i Paris i juli där Frankrike, Sverige och Portugal samt ansvarig kommissionär deltog. Vid det informella idrottsministermötet i Paris i november var arbetet mot dopning inom idrotten en huvudfråga. Dessutom diskuterades behovet av ett särskilt uttalande om idrotten och dess betydelse inom EU. Bakgrund var bl.a. kommissionens rapport till Europeiska rådets möte i Helsingfors i december 1999 med inriktning på att bevara nuvarande idrottsstrukturer och att upprätthålla idrottens sociala funktion inom ramen för gemenskapen. Arbetet under hösten 2000 resulterade i ett särskilt beslut i rådet den 4 december om en idrottsdeklaration. Denna Idrottsdeklaration noterades även i ordförandeskapets slutsatser från Europeiska rådets möte i Nice i december.

I ett annat möte den 4 december enades rådet i samförstånd med kommissionen om slutsatser i en gemensam syn i frågan om WADA och EU:s medverkan i dess styrelse.

Regeringen beslutade i juli att utse en särskild arbetsgrupp med uppgift att bistå Regeringskansliet i frågor som kan bidra till att stärka idrottens sociala, kulturella och demokratiutvecklande betydelse inom EU-

samarbetet. Arbetsgruppen med flera ledamöter från svensk idrottsrörelse påbörjade senare under året sitt arbete och har aktivt bidragit till att biträda Regeringskansliet i förberedelserna inför det svenska ordförandeskapet i EU. Skr. 2001/02:30

19 Transporter

19.1 Frågor som rör samtliga transporter

19.1.1 Galileo – Europas deltagande i en ny generation satellitnavigeringstjänster

EU:s transportministrar enades i juni 1999 om hur arbetet med ett framtida europeiskt satellitnavigeringssystem skall läggas upp. Projektet har fått namnet Galileo och innefattar ett globalt system av ca 30 satelliter. Syftet är att skapa ett europeiskt oberoende navigeringssystem och industriella möjligheter samt att tillgodose användarnas behov.

I november 2000 lade kommissionen fram ett meddelande (KOM (2000) 750 slutlig) med resultatet från definitionsfasen som syftade till att kartlägga de tekniska, ekonomiska och organisatoriska förutsättningarna för Galileo. En viktig förutsättning för framtida beslut var att säkerställa en betydande privat medfinansiering. Osäkerheten kring projektets finansiering, i synnerhet från den privata sektorn, ledde fram till att transportministerrådet inte som planerat lyckades enas om hur fortsättningen skulle läggas upp.

Sveriges ståndpunkt är att Galileo-projektet är en viktig europeisk satsning inom ett strategiskt infrastrukturellt framtidsområde. För att projektet skall lyckas krävs dock att vissa villkor är uppfyllda innan ett beslut kan tas om att genomföra hela projektet. Viktigast är kravet på en robust och detaljerad finansieringsplan för hela projektet. Ett annat krav som Sverige har hävdats är att systemet skall ha en utformning som ger en likvärdig service i hela Europa. Detta krav har fått gehör, då Galileo nu föreslås byggas enbart med satelliter i varierande banor. Satelliter över ekvatorn, som har varit aktuella, ger sämre mottagning på nordliga breddgrader. Ärendet har redovisats för riksdagens EU-nämnd.

19.1.2 Integration av miljö och hållbar utveckling

Vid Europeiska rådets möte i Cardiff 1998 beslöts att de olika ministerråden skulle upprätta strategier för att integrera miljöhänsyn och hållbar utveckling. Transportrådet var ett av de råd som skulle inleda arbetet (se även 26.1.1).

I oktober 1999 antog transportrådet en strategi för miljö och hållbar utveckling som är giltig fram till 2004. Strategin skall följas upp och ses

över med jämna mellanrum. Den första uppföljningen sker under det svenska ordförandeskapet. Ett viktigt forum för arbetet med strategin är kommissionens gemensamma expertgrupp för trafik- och miljöfrågor med experter från medlemsstaternas trafik- och miljöministerier. Expertgruppen har utarbetat underlagsrapporter både under 1999 och 2000.

Svenska experter är aktiva deltagare i expertgruppens arbete. De svenska insatserna var särskilt intensiva under 2000 som ett led i förberedelserna för det svenska ordförandeskapet.

19.1.3 Transport av farligt gods

Arbetet i kommittén för anpassning till den vetenskapliga och tekniska utvecklingen av lagstiftningen om transport av farligt gods har inriktats på att utarbeta förslag till ändring av rådets direktiv 95/50 av den 6 oktober 1995 om enhetliga förfaranden för kontroller av vägtransporter av farligt gods, dels för att genomföra en anpassning till den vetenskapliga och tekniska utvecklingen, dels för att införa ett kommittéförfarande för framtida ändringar av bilagorna till nämnda direktiv.

19.1.4 Direktiv om sommartid

I juni 2000 lade kommissionen ett förslag till nytt direktiv om bestämmelser beträffande sommartid, (KOM (2000) 302 slutlig). Enligt förslaget skulle reglerna om sommartid gälla för en obegränsad tid framöver. Tidigare direktiv om sommartid har alltid gällt för ett visst antal år, vanligen tre till fyra år åt gången. Senast vid utgången av år 2007 skall kommissionen utarbeta en rapport om hur bestämmelserna påverkar de sektorer som berörs av reglerna, och vid behov lägga fram lämpliga förslag till nya regler. Förslaget antogs slutligen med smärre ändringar den 19 januari 2001. Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/84/EG om bestämmelser beträffande sommartid har genomförts i svensk lagstiftning genom förordningen (2001:127) om sommartid. Sommartid börjar sista söndagen i mars månad kl. 02.00 och upphör sista söndagen i oktober månad kl. 03.00.

19.1.5 Rättvis och effektiv prissättning

Kommissionen har sedan tidigare redovisat sin syn på hur prissättning av användning av transportinfrastruktur bör utformas (KOM (1998) 466). Den ligger väl i linje med den svenska transportpolitiken. Strävan bör sålunda vara att avgifterna motsvarar den samhällsekonomiska marginalkostnad som användning ger upphov till. Under året har diskussionerna framförallt rört järnvägen, där man arbetat med ett direktiv om bl.a. avgifter för nyttjande av järnvägsinfrastruktur. Sverige har vidare deltagit i det mer långsiktiga utvecklingsarbete som drivs inom ramen för kommissionens kommitté av statliga experter på infrastruktur-

avgifter för transporter. Arbetet har bl.a. omfattat en gemensam pilotstudie med Finland. Skr. 2001/02:30

19.2 Landtransporter

19.2.1 Vägtrafiksäkerhet

I mars 2000 lade kommissionen fram ett meddelande (KOM (2000) 125 slutlig) om prioriteringar för en ökad trafiksäkerhet inom EU. Meddelandet är en uppföljning till EU:s trafiksäkerhetsprogram (KOM (97) 131). I meddelandet konstaterar kommissionen att mycket kvarstår att göra för att öka trafiksäkerheten i Europa. Bland annat hänvisas till att det varje år dör 42 000 människor i trafiken i EU och att nära 2 miljoner människor skadas. Detta förorsakar samhället enorma kostnader och ett stort mänskligt lidande. I kommissionens meddelande presenteras ett antal exempel på åtgärder som kan minska olyckornas antal och/eller konsekvenserna av dem. Förslagen åtföljs av en uppskattning av antalet sparade liv och samhällsekonomiska vinster om förslagen genomförs.

EU:s transportministrar följde upp meddelandet genom att enas om en resolution 9832/00 om ökad trafiksäkerhet i juni 2000. I rådsresolutionen framhåller rådet att framsteg är angelägna för lagstiftningsåtgärder, utredningsåtgärder och informationsåtgärder. Dessförinnan hade samråd skett med riksdagens EU-nämnd.

Lagstiftningsförslagen som transportministrarna uppmanade kommissionen att lägga fram omfattar såväl fordonstekniska krav som regler för trafikbeteende.

Rådsresolutionen anger också behovet av att fortsätta arbetet med EU-gemensam fordonstestning (EuroNCAP), utveckling och utnyttjande av ny teknik för ökad trafiksäkerhet och en rad EU-gemensamma utredningar om bl.a. orsakssamband vid olyckor. Resolutionen pekar också på vikten av att nå ut och sprida resultaten från forskning och utveckling på området, bl.a. genom upplysningskampanjer och informationsutbyte mellan medlemsstaterna.

Sverige är positivt till de föreslagna trafiksäkerhetsåtgärderna som ligger väl i linje med Sveriges strävan mot ett trafiksäkert samhälle. Under förberedelserna för Sveriges ordförandeskap diskuterades vilka av resolutionens direktivförslag som kunde bli aktuella att hantera för Sverige för att som ordförandeland kunna bidra till en säkrare trafik i Europa.

19.2.2 Förbättrade villkor för yrkesförare

Kommissionen antog den 21 juni 2000 meddelandet ”I riktning mot säkrare och mer konkurrenskraftiga vägtransporter av hög kvalitet i gemenskapen” (KOM (2000) 364), där en rad åtgärder aviserades för att förbättra de sociala villkoren för yrkesförare, främja trafiksäkerheten och kvaliteten på de tjänster som transportföretagen tillhandahåller, samt

skapa rättvisare konkurrensförhållanden på vägtransportmarknaden. Bland de initiativ som aviserades fanns, förutom en hänvisning till ett förslag om viss reglering av arbetstiden för yrkesförare, förslag om regler om vissa anställningsvillkor för förare, kontrollen av regelefterlevnaden inom vägtransportsektorn, samt utbildning för yrkesförare. Vissa av de aviserade förslagen behandlades i rådet under året.

19.2.3 Reglering av arbetstiden för yrkesförare

Kommissionen överlämnade i november 1998 ett förslag till direktiv (KOM (98) 662 slutlig) som innebär viss reglering av arbetstiden för yrkesförare. Arbetstidsreglerna i förslaget skall komplettera körtidsbestämmelserna i rådets förordning (EEG) nr 3820/85 om harmonisering av viss social lagstiftning om vägtransporter. Syftet är att stärka skyddet för de mobila arbetstagarna, förbättra trafiksäkerheten och skapa jämnare konkurrensvillkor för åkerierna på den gemensamma transportmarknaden. Vid mötet 20–21 december 2000 nådde rådet beslut med kvalificerad majoritet. Egenföretagare omfattas inte av den kommande arbetstidsregleringen. Emellertid ingår i regleringen en kompromiss som innebär att egenföretagare undantas från den föreslagna arbetstidsregleringen till dess att Europaparlamentet och rådet ånyo prövar frågan på basis av ett förslag från kommissionen och en konsekvensrapport som skall presenteras två år efter det datum då direktivet senast skall ha genomförts i medlemsstaterna. Syftet är att på ett tidigt stadium kunna upptäcka och på ett förhållandevis snabbt och smidigt sätt kunna vidta åtgärder mot eventuella negativa effekter på marknaden av att egenföretagarna inte omfattas av arbetstidsregleringen. Yrkesförarna har tidigare varit undantagna från EU:s arbetstidsregler. Endast s.k. fordonsnära arbete omfattas av de nya reglerna. Samråd har ägt rum med riksdagens EU-nämnd.

19.2.4 Enhetliga regler (inkl. s.k. helgförbud) vid internationella godstransporter

1998 lade kommissionen fram ett förslag om en enhetlig reglering för trafikbegränsningar (inklusive s.k. helgförbud) för tunga lastfordon som utför internationella transporter. Syftet är att begränsa de negativa effekter som trafikrestriktionerna ger för de internationella varutransporterna. För närvarande finns ingen EG-lagstiftning om trafikbegränsningar för tunga lastfordon. Alla sådana bestämmelser utfärdas av medlemsstaterna själva och varierar därför avsevärt mellan länderna. En reglering på EU-nivå av medlemsstaternas möjligheter att införa trafikrestriktioner, som t.ex. ”helgförbudet”, skulle därför göra det lättare för åkerierna att planera transporter, så att varuflödet inte onödigtvis hindras. Givetvis skulle sådana gemensamma regler även underlätta förarnas arbetssituation. Flera medlemsstater har motsatt sig regleringen vilket resulterade i att kommissionen i november 2000 presenterade ett ändrat förslag (KOM (2000) 759 slutlig).

19.2.5 Tredjelandsförare

Skr. 2001/02:30

Kommissionen lade i november 2000 fram ett förslag till förordning om ändring av rådets förordning (EEG) nr 881/92, som innebär att en yrkesförare som utför godstransporter inom EU skall kunna uppvisa ett intyg att han enligt reglerna i den medlemsstat där åkaren är etablerad är berättigad att där köra fordonet. Syftet är att lösa problemet med förare från tredjeland (dvs. från ett land utanför EU) som anlitas av åkerier i EU för att utföra transporter inom gemenskapen under sociala och andra villkor som skiljer sig från dem som gäller i den medlemsstat där åkaren är etablerad. Vid mötet den 20–21 december 2000 antog rådet slutsatser om införande av ett enhetligt förartillstånd. Dessförinnan hade samråd ägt rum med riksdagens EU-nämnd.

19.2.6 Järnvägsfrågor

Kommissionens 1998 framlagda förslag till ett nytt järnvägspaket lästes andra gången av Europaparlamentet under sommaren 2000. Ett stort antal ändringsförslag för de i paketet ingående tre direktiven lades fram. Den största sensationen med dessa ändringsförslag var att Europaparlamentet ville att järnvägsmarknaden skulle öppnas mer än vad som beslutats i rådets gemensamma ståndpunkt. Enligt denna skulle ett särskilt järnvägsnät öppnas för internationell godstrafik år 2003. Ärendet gick till förlikning under Frankrikes ordförandeskap hösten 2000. Resultatet av förlikningen blev att år 2008 kommer hela järnvägsnätet, och inte bara den del som öppnas 2003, att vara öppet för internationell godstrafik. Det slutligt antagna paketet kommer förhoppningsvis att få ett positivt resultat som främjar järnvägstransporterna i Europa. Den europeiska järnvägssektorn har sedan länge lidit av vikande marknadsandelar. Denna trend behöver ändras för att motverka de trängsel- och miljöproblem som orsakas av den växande andelen vägtransporter. Kommissionen anser att den uppgörelse som nåtts behöver utökas för att åstadkomma ett riktigt tillfredsställande resultat. Man avser därför att under 2001 lägga fram förslag om att öppna spåret även för andra former av trafik.

Parallellt med de frågor som rör ökat tillträde till spåret behöver även tekniska frågor och säkerhetsfrågor lösas. I början av 2001 kunde rådet och Europaparlamentet enas om ett direktiv om driftskompatibilitet för konventionella tåg. Enligt detta direktiv skall tekniska specifikationer för uppfyllande av väsentliga säkerhetskrav läggas fast. Dessa tekniska specifikationer skall garantera driftskompatibilitet mellan de olika nationella tekniska systemen. Säkerhetskraven skall harmoniseras genom ett nytt direktiv om säkerhetsfrågor som kommissionen kommer att lägga fram förslag till under 2001.

19.2.7 Motorfordonsförsäkring

Den 16 maj 2000 antogs Europaparlamentets och rådets direktiv om tillnärmning av medlemsstaternas lagar om ansvarsförsäkring för motorfordon (det s.k. fjärde direktivet om motorfordonsförsäkring

2000/26 EG). Direktivet syftar till att göra det lättare för den som är på genomresa i ett land inom EU att begära ersättning för en trafikskada som inträffat i ett annat land än det där den skadelidande har sin stadigvarande bostad. Skr. 2001/02:30

Direktivet innehåller bl.a. en bestämmelse om att en skadelidande skall ha rätt att omedelbart kunna vända sig till motpartens försäkringsgivare med sina anspråk (direktanspråk). Vidare skall alla trafikförsäkringsgivare vara skyldiga att ha en skaderegleringsrepresentant i varje medlemsstat. Varje medlemsstat åläggs att skapa ett informationsorgan, som skall bistå skadelidande med information om bl.a. vilka försäkringsbolag som meddelat trafikförsäkring för de fordon som varit inblandade i olyckan och om de representanter som ansvarar för skaderegleringen. Dessutom skall varje medlemsstat inrätta eller auktorisera ett skadeersättningsorgan som skall ansvara för reglering av skador i de fall det inte finns någon skaderegleringsrepresentant utsedd eller när försäkringsgivaren eller representanten inte reagerar på framställda krav.

Direktivets bestämmelser skall tillämpas från den 20 januari 2003, och arbete pågår med att genomföra direktivet i svensk lagstiftning.

Inom kommissionen pågår arbete med att få fram ett förslag till ett femte motorfordonsförsäkringsdirektiv. De frågor som är aktuella i detta arbete är bl.a. en utvidgning av ersättningskretsen och en utvidgning av det system för direktkrav som infördes genom det fjärde motorfordonsförsäkringsdirektivet. Sverige deltar här i expertmöten under kommissionens ledning.

19.2.8 Oljemarknadens inverkan på transportpolitiken

Under hösten steg världsmarknadspriserna på olja markant. Det följdes av demonstrationer mot höga drivmedelspriser på många håll i Europa. Bland annat blockerades vägar i protest. Mot denna bakgrund kallade det franska ordförandeskapet till ett extra transportministermöte. Vid mötet, som hölls den 20 september, diskuterades hur transportpolitiken kan bidra till att minska oljeberoendet. Ordförandeskapet tog också upp frågan om eventuell harmonisering av åtgärder för att stödja särskilt drabbade grupper. I ordförandeskapets slutsatser från mötet betonades betydelsen av att uppmärksamma denna fråga i den kommande vitboken om en gemensam europeisk transportpolitik, intensifiera satsningarna på järnväg och fortsätta arbetet för att undanröja kartellbildning inom bränsledistributionen.

19.2.9 Förslag till ny förordning om upphandling av kollektivtrafik

Europeiska kommissionen presenterade i juli 2000 ett förslag till en ny rättsakt som reglerar upphandling av kollektivtrafik (KOM (2000) 7 slutlig). Förslaget till förordning utgår från att kollektivtrafiken bör vara konkurrensutsatt. Förslaget grundas på principen om kontrollerad konkurrens, dvs. att myndigheterna fortfarande skall ha kontrollen över

kollektivtrafiken men att verksamheten utförs av en eller flera operatörer som vunnit kontrakten i en anbudsupphandling. Förslaget liknar till stora delar den svenska upphandlingsmodellen. Sverige är därför positivt till den grundläggande inriktningen i förslaget, även om det finns detaljer i förslaget som Sverige har invändningar mot.

Förslaget presenterades av kommissionen under det franska ordförandeskapet. Ett par arbetsgruppsmöten, som hölls på ett principiellt plan, genomfördes i slutet av det franska ordförandeskapet. En riktlinjedebatt genomfördes också på rådsmötet i december. Däremot diskuterades inte förslagens sakinhåll i arbetsgruppen, utan detta arbete övergick till det svenska ordförandeskapet. Ärendet har föredragits i såväl trafikutskottet som i EU-nämnden.

19.2.10 Harmonisering av bussars längd (femtonmetersbussar)

Kommissionen presenterade den 23 mars 2000 ett förslag, (KOM (2000) 137 slutlig), till ändring av direktivet om mått och vikt på tunga fordon (96/53/EG) som innebär att den tillåtna längden på bussar i trafik inom EU ökar från 12 till 15 meter. Bakgrunden till förslaget är de varierande busslängder som tillåts i nationell trafik inom medlemsstaterna och behovet av att skapa enhetliga regler för bussoperatörerna inom EU (i enlighet med fördragets artikel 71, f.d. artikel 75). Till grund för förslaget ligger bl.a. en rapport om effekterna av att tillåta bussar med en längd av 15 meter inom gemenskapen som kommissionen publicerade i juni 1998. Enligt rapporten fanns såväl ekonomiska som miljömässiga vinster med bussar som är 15 meter jämfört med 12 meter.

Europaparlamentet föreslog tre ändringar i den första behandlingen som publicerades under hösten 2000:

- förlängda tidsfrister för att använda bussar som tagits i bruk före direktivets ikraftträdande (från 2009 till 2015),
- förtydligande om oledade bussar och ledbussar samt ökad längd för ledbussar till 18,75 meter,
- kravet på tre axlar begränsas till bussar som är längre än 13,5 meter.

Förslaget, som stöds av bussbranschen, busstillverkarna, trafikhuvudmännen och de berörda fackliga organisationerna, planerades bli behandlat under det svenska ordförandeskapet.

19.2.11 Förslag till typgodkännandedirektiv för bussar

Kommissionen tog 1993 initiativ till ett särskilt typgodkännandedirektiv för bussar. Syftet med förslaget har varit att avlägsna hinder för den fria rörligheten för bussar samt att förbättra väg- och passagerarsäkerheten. När förslaget publicerades 1997 och därefter behandlades i rådsarbetet skärptes efter hand kraven på tillgänglighet till bussarna för personer med nedsatt rörlighet. Förslaget har utarbetats med bestämmelserna i reglementen för FN:s ekonomiska kommission för Europa (UN/ECE) som grund.

Europaparlamentet riktade i sin första behandling hösten 1998 hård kritik mot förslagens omfattning och detaljrikedom. Förslaget har därefter

behandlats med hög prioritet under de tyska, finska och portugisiska ordförandeskapen. En gemensam ståndpunkt om ett omarbetat förslag nåddes slutligen under hösten 2000.

Det omarbetade förslaget innehåller generella krav för bussar som bl.a. omfattar sidostabilitet, belastningsfördelning, lastningsförutsättningar, skydd mot brandfara, hållfasthet hos karosseristommen, passagerarutrymme, passagerarantal, på- och avstigningsdörrar, säten, innerbelysning och bestämmelser om nödutgångsdörrar, nödutgångsluckor och takluckor. Typgodkännande kan ske för chassi eller kaross som separata tekniska enheter. Kraven på tillgänglighet har specificerats i en särskild bilaga. Dessa krav är obligatoriska för tätortsbussar. För övriga busstyper kan medlemsstaterna själva välja vilken grad av tillgänglighet som skall gälla nationellt.

Efter Europaparlamentets andra behandling planeras förslaget behandlas under det svenska ordförandeskapet.

19.2.12 Reglering av transittrafik för tunga transporter genom Österrike (ekopunkter)

Syftet med systemet med miljöpoäng eller ekopunkter är att minska kväveoxidutsläppen från lastbilstrafiken genom Österrike. Systemet infördes i lagstiftningen genom antagandet av protokoll nr 9 till Anslutningsakten för Österrike, Finland och Sverige.

I protokoll nr 9 finns en "skyddsklausul" som säger att om antalet transittransporter genom Österrike under ett år överstiger referenssiffran för 1991 med mer än 8 procent skall kommissionen vidta lämpliga åtgärder för det efterföljande året. De åtgärder som är aktuella är minskningar av det totala antalet punkter. Under år 2000 konstaterades det att antalet transittransporter under 1999 hade överskridit referenssiffran, vilket innebar att den totala kvoten av ekopunkter för år 2000 måste minskas med mer än 2 miljoner punkter (motsvarande ungefär 350 000 transporter). För att minimera den skada som en sådan betydande reducering skulle innebära föreslog kommissionen (KOM (2000) 395) att minskningen skulle spridas över de fyra år som kvarstår av ekopunktsystemet. Kommissionen föreslog också att bördan för minskningen skulle fördelas på de medlemsstater vilkas åkerier bidragit till att tröskeln på 8 procent överskridits. Sverige var inte ett av dessa länder.

Efter långa diskussioner på olika nivåer, i ekopunktskommittén, i Coreper och på transportministerrådet kunde majoriteten av medlemsstaterna, däribland Sverige, slutligen enas och godta kommissionens förslag (EG) nr 2012/2000. Medlemsstaterna valde således att fördela neddragningen under de år som är kvar av systemet.

19.3.1 Sjöfartsavtal med tredjeland

Rådet beslutade år 1997 om att försöka träffa sjöfartsavtal med Kina och Indien. Arbetet med att försöka få till stånd sådana avtal fortgick under år 2000. Något möte ägde dock inte rum under året. Avtal med dessa två stater anses som mycket viktiga.

Kommissionen var under året mycket aktiv när det gäller diskriminerande åtgärder som medlemsstaterna utsätts för i olika länder. Kommissionen har bl.a. haft kontakter med USA, Brasilien, Marocko, Ukraina och Egypten.

19.3.2 Mottagningsanordningar i hamn för fartygsgenererat avfall och lastrester

I november 2000 antogs direktiv 2000/59/EG om mottagningsanordningar i hamn för fartygsgenererat avfall och lastrester. Direktivet syftar till att minska utsläppen av avfall till sjöss genom att öka tillgången till och användningen av mottagningsanordningar. Antagandet föregicks av en förlikningsprocess, då Europaparlamentet och rådet hade olika uppfattningar om hur systemet med avgifter för mottagandet av avfall i hamnarna skulle utformas. Direktivet föreskriver nu att alla fartyg som anlöper en hamn i betydande utsträckning skall bidra till att täcka kostnaderna för mottagandet, oavsett om fartyget i fråga faktiskt använder anordningarna eller ej. Den återstående delen av kostnaderna skall, i förekommande fall, täckas på grundval av de typer och mängder avfall som faktiskt lämnas av fartyget.

19.3.3 Säkrare oljetransporter till sjöss

Med anledning av oljetankfartyget Erikas förlisning utanför Frankrikes kust 1999 presenterade kommissionen ett meddelande om säkerheten vid oljetransporter till sjöss (KOM (2000) 142 slutlig) i mars 2000. Meddelandet innehåller förslag till tre rättsakter i syfte att förhindra nya liknande olyckor. Förslagen rör hamnstatskontroll, klassificeringssällskap och oljetankfartyg med dubbelskrov.

Förslaget till direktiv om ändring i direktiv 95/21/EG om hamnstatskontroll innebär i korthet att en mer omfattande kontroll av riskfartyg i europeiska farvatten införs. Förslaget till direktiv om ändring i direktiv 94/57/EG om klassificeringssällskap innebär dels en finslipning av reglerna för gemenskapserkännande av klassificeringssällskap, vilket även omfattar kontroller och sanktioner, dels en skärpning av de krav som skall uppfyllas av sällskapen. I december enades transportrådet om gemensam ståndpunkt för båda dessa förslag. I syfte att skynda på det slutliga antagandet av rättsakterna anpassades de gemensamma

ståndpunkterna till flertalet av de ändringsförslag som Europaparlamentet hade i sin första behandling. Skr. 2001/02:30

När det gäller förslaget till förordning om påskyndat införande av bestämmelser om dubbelskrov eller likvärdig konstruktion för oljetankfartyg med enkelskrov ansåg rådet att sådana bestämmelser i första hand skulle beslutas på internationell nivå. I oktober enades därför transportrådet om en gemensam strategi för hur EU:s medlemsstater skulle agera vid förhandlingarna i den internationella sjöfartsorganisationen IMO. Vidare enades transportrådet i december om att resultatet av IMO:s förhandlingar i april 2001 skulle avvaktas och därefter skyndsamt överföras till EG-lagstiftningen, förutsatt att resultatet blev godtagbart. I annat fall skulle EU besluta om egna bestämmelser.

I december presenterade kommissionen ett meddelande (KOM (2000) 802 slutlig) om en andra omgång gemenskapsåtgärder när det gäller sjösäkerhet till följd av oljetankfartyget Erikas förlisning. Meddelandet innehåller förslag till tre rättsakter: ett direktiv om inrättande av ett gemensamt övervaknings-, kontroll- och informationssystem för sjöfarten, en förordning om upprättandet av en fond för ersättning av skada orsakad av förorening genom olja i europeiska vatten och om därmed förbundna åtgärder, samt en förordning om inrättandet av en europeisk sjösäkerhetsbyrå. Behandlingen av förslagen inleds under år 2001.

19.3.4 Övriga sjösäkerhetsfrågor

Under året lämnade kommissionen förslag till ytterligare ett par rättsakter på sjösäkerhetsområdet. Ett av förslagen till direktiv avser fastställande av krav och harmoniserade förfaranden för säker lastning och lossning av bulkfartyg (KOM (2000) 179). Frågan behandlades under hösten och rådet enades om en gemensam inriktning i december. Vidare lämnade kommissionen dels ett förslag till förordning om sjösäkerhetskommittén och om ändring av förordningarna om sjösäkerhet och förhindrande av förorening från fartyg, dels förslag till ett direktiv om ändring av direktiven om säkerhet på fartyg och förhindrande av förorening från fartyg (KOM (2000) 489). Syftet är att inrätta en sjösäkerhetskommitté som skall ersätta de fem olika kommittéer som finns i dag samt att underlätta en senare uppdatering av förordningar och direktiv på sjösäkerhetsområdet med hänsyn till utvecklingen av internationell rätt. Förslaget började behandlas i rådsarbetsgruppen under hösten.

19.4 Luftfart

19.4.1 Flygtrafikledning

Rådet gav i december 1999 kommissionen i uppdrag att ta fram en rapport om hur den civila luftfarten skulle kunna effektiviseras. Skälet var den tilltagande trängseln i det europeiska luftrummet.

Kommissionen inrättade i januari 2000 en så kallad högnivågrupp med nationella experter inom civil och militär luftfart. Från svensk sida deltog Näringsdepartementet, Luftfartsverket och Försvarsmakten.

Gruppens arbete resulterade i en rapport om ett gemensamt europeiskt luftrum. Rapporten presenterades för transportministrarna i december 2000. Den innehåller olika förslag på åtgärder för att effektivisera den europeiska flygtrafiktjänsten.

19.4.2 Flygsäkerhet

Den viktigaste flygsäkerhetsfrågan under år 2000 har varit inrättandet av en europeisk byrå för luftfartssäkerhet, EASA. I juni 2000 beslutade transportministrarna att man i stället för den tidigare planerade europeiska myndigheten skall inrätta en gemenskapsbyrå. Kommissionen lade i september 2000 fram ett nytt förslag till förordning om detta (KOM (2000) 595).

Syftet är att ta fram gemenskapsregler för flygsäkerhet. För att uppnå detta syfte skall dagens mellanstatliga samarbete ersättas med gemenskapsbyrån EASA. Rådet har under hösten 2000 behandlat kommissionens förslag.

Utöver EASA har rådet under år 2000 även diskuterat dels ett förslag till direktiv om säkerhetskrav för kabinbesättningar, dels ett förslag till förordning om ändring av rådets förordning (EEG) 3922/91 om harmonisering av tekniska krav och administrativa förfaranden inom civil luftfart. Förordningsförslaget handlar om att gemenskapen inför flygsäkerhetsregler för kommersiella transporter av personer och gods.

19.4.3 Skadeståndsansvar vid flygolyckor

Kommissionen presenterade i juni 2000 ett förslag till en förordning om ändring i förordningen (EG) 2027/97 om lufttrafikföretags skadeståndsansvar vid olyckor. Förslaget innebär att den gällande förordningen anpassas till 1999 års konvention om vissa enhetliga bestämmelser för internationella lufttransporter (Montrealkonventionen) så att gemenskapen och medlemsstaterna kan tillträda denna konvention. Enligt förslaget ändras förordningens regler om ersättning för personskada, förskottsbetalning och information. Vidare innebär förslaget att det införs ersättning vid skador på grund av förseningar och skada på bagage.

Sverige är generellt sett positivt till förordningsförslaget. Behandling av rättsakter kommer att inledas och bedrivs under svenska ordförandeskapet.

EU och Central- och Östeuropa samt Cypern

Kommissionen har sedan 1997 förhandlat med tio central- och östeuropeiska stater om en utvidgning av den inre luftfartsmarknaden. Förhandlingarna är nu avslutade och avtalet omfattar alla länderna utom Ungern. Ungern har begärt mycket långa övergångstider vilket inte kan accepteras av kommissionen och medlemsstaterna. Avtalet omfattar nu även Cypern. Det finns förhoppningar om att avtalet skall kunna skrivas under år 2001.

EU och USA

Några ytterligare luftfartsförhandlingar mellan kommissionen och USA, grundade på det första begränsade mandat rådet beslutade om i juni 1996, har inte hållits. Något beslut om ett utvidgat mandat, som omfattar även trafikrättigheter och som kommissionen eftersträvar, har inte fattats.

Sverige har vidhållit den i princip positiva inställningen till en gemensam luftfartsmarknad över Atlanten och till arbetet med ett utvidgat mandat, allt under förutsättning att detta inte innebär en försämring av vad som gäller enligt det s.k. open skies-avtalet (bilateralt luftfartsavtal som innebär en i det närmaste total avreglering av flygtrafiken mellan länderna) som Sverige har ingått med USA.

Kommissionen har anmält Sverige och vissa andra medlemsstater till EG-domstolen med anledning av deras open skies-avtal med USA, som enligt kommissionen innebär att bl.a. Sverige har brutit mot sina förpliktelser mot unionen. Sverige har bestridit att några överträdelser har skett. Beslut från domstolen kan förväntas under år 2002.

19.4.5 Luftfart och miljö

Rådet beslutade i april 1999 att anta förordning (EG) 925/99 om att begränsa landningsrätten för vissa äldre typer av flygplan, som försetts med ljuddämpare. Förordningen trädde i kraft i maj 2000. USA motsatte sig förordningens tillämpning på luftfartyg från tredjeland och initierade i mars 2000 ett ärende inom FN-organet för civil luftfart (ICAO) om förlikning mellan EU:s medlemsstater och USA. I november 2000 uppmanade ICAO:s råd EU och USA till fortsatta förhandlingar.

I mars 2000 enades rådet om slutsatser om kommissionens meddelande om luftfart och miljö (KOM (1999) 640). I slutsatserna välkomnar rådet bland annat kommissionens initiativ att ta itu med frågan om luftfarten och miljön på ett övergripande sätt och uppmanar kommissionen att fortsätta sitt arbete på grundval av samma meddelande.

Senare i december 2000 presenterade kommissionen meddelandet (KOM (2000) 821), i vilket man föreslår en rad målsättningar på miljöområdet inom gemenskapen inför ICAO:s 33:e generalförsamling hösten 2001.

Fördelning av stöd för år 2000

Kommissionen fattade den 25 maj 2000 beslut om fördelning av ekonomiskt stöd till transeuropeiska nät för transporter, TEN-T.

Rådets förordning 2236/95/EG om allmänna regler för gemenskapens finansiella stöd på området för transeuropeiska nät är gemensam för transport-, tele- och energinäten och utgör den rättsliga grunden för det ekonomiska stöd som genom årliga beslut i finansieringskommittéer fördelas till projekt av gemensamt intresse.

De svenska projekt som beviljades stöd under år 2000 är:

- Studier när det gäller en järnväg mellan Sturups flygplats och Köpenhamns flygplats.
- Undersökningar och projektering av en tunnel under Malmö stadskärna (Citytunneln).
- Uppgradering till 30 tons axellast av den norra delen av Malmbanan (Kiruna–Vassijaure).
- Förstudier, järnvägsstudier och projektering för nytt dubbelspår på sträckan Malmö–Arlöv–Flackarp.
- Studie av genomförbarhet av alternativa sträckningar och rätning av den enkelspåriga järnvägen för kombinerade transporter mellan Umeå och Nyland (Botniabanan).
- Studier respektive åtgärder när det gäller genomförandet av trafikledningssystemet VIKING i norra Europa (fas IV).

Totalt har Sverige fått 20 miljoner euro beviljade som bidrag till genomförande av projekten.

Den årliga ansökningsprocessen till TEN-T bygger på direktiv 2236/95, reviderat genom förordning 1655/99. Europaparlamentets och rådets beslut 1692/96/EG, reviderat i juni 1999, anger i sin tur vilka kriterier som måste vara uppfyllda för att medel skall kunna utbetalas.

Varje höst lämnar trafikverken projektansökningar till Näringsdepartementet som gör en sammanställning och prioritering av projekten. Under våren förs bilaterala diskussioner mellan departementet och kommissionen om de olika projekten. Beslut om tilldelning fattas i en särskild kommissionsarbetsgrupp. Besked om medel lämnas i juni/juli, varefter utbetalning sker etappvis.

EG har ändrat den finansiella förordningen för TEN som reglerar stödet från EU-budgeten till TEN. En nyhet är att en liten del av medlen kan användas för riskkapitalinvesteringar. Det totala beloppet för stödet under förordningen uppgår till 4,6 miljarder euro för en sjuårsperiod.

Inrättande av ett flerårigt program (MIP)

Den ändrade finansieringsförordningen innebär också att merparten av TEN-bidragen skall lämnas inom ramen för ett flerårigt program. Kommissionen beslöt under hösten 2000 att inrätta ett s.k. Multiannual Indicative Programme (MIP) för perioden 2001–2006 samt fastställde regler och procedurer för detta. Medlemsstaterna har under hösten 2000

lämnat in ansökningar och i december beslutades vilka projekt som skall ingå i programmet. De svenska projekt som beviljats stöd är Citytunneln, Södra och Västra stambanorna och väg E6 genom Bohuslän. Bland de gemensamma projekt där Sverige deltar beviljades VIKING och Galileo stöd.

Nya kriterier för hamnar

Under år 2000 har arbete pågått med att revidera riktlinjerna för utveckling av transeuropeiska transportnätverk (TEN-T). Ministerrådet och Europaparlamentet har nu antagit ett tillägg som preciserar vilka kriterier som skall vara uppfyllda för att en kusthamn eller inlandshamn skall ingå i TEN-T. Syftet är att klarlägga och förstärka transportnätets intermodala karaktär. Fastställandet av förbindelsepunkter skall hjälpa den privata och offentliga sektorn att fatta långsiktiga investeringsbeslut.

20 Näringspolitik

EU:s näringspolitik skall säkerställa att nödvändiga förutsättningar finns för den europeiska industrins konkurrensförmåga. Unionens insatser skall inriktas på att påskynda industrins anpassning till strukturförändringar och främja ett gynnsamt näringslivsklimat.

20.1 Konkurrenskrafts- och småföretagsfrågor

Inom Europeiska unionen råder stor enighet om små och medelstora företags betydelse för tillväxt, konkurrenskraft, innovation och sysselsättning. Gemenskapens politik och program bidrar till att skapa en dynamisk företagsmiljö i Europa.

Under det gångna året har konkurrenskraftsfrågorna stått i fokus på industrirådets dagordning. De frågor som diskuterats är innovationers, informations- och kommunikationsteknologins, humankapitalets och tjänstesektorns betydelse för den europeiska industrins konkurrenskraft.

Den europeiska stadgan för småföretag initierades av Storbritannien och Sverige inför Europeiska rådets möte i Lissabon i mars 2000. Stadgan förhandlades under våren, godkändes av allmänna rådet och välkomnades av Europeiska rådet i Feira i juni. Stadgan behandlar tio områden, viktiga utifrån ett småföretagsperspektiv, som bör prioriteras inom företagspolitiken. Områden som tas upp är bl.a. utbildning i entreprenörskap, regelförbättring, förbättra tillgången på on-linetjänster, ytterligare förbättra den inre marknaden, skattefrågor och finansiella frågor, stärka den tekniska kapaciteten hos småföretag samt förbättrad information till företag. Stadgan är inte rättsligt bindande. Kommissionen skall varje år till Europeiska rådets möte under våren inkomma med en rapport där en genomgång av hur medlemsstaterna har arbetat med de olika frågorna redovisas.

Vid industrirådets möte i december antogs ett nytt flerårigt program för företag och företagare, särskilt för små och medelstora företag (2001 – 2005). Frågan har redovisats för näringsutskottet och för riksdagens EU-nämnd. Programmets målsättning är att öka företagens tillväxt och konkurrenskraft, att främja företagare, att underlätta tillgången till kapital, att förenkla och förbättra regelverket, samt att underlätta företagens tillgång till relevant information och möjlighet att delta i program och aktiviteter initierade av EU. Programmets huvudinriktning är erfarenhetsutbyte, finansiella instrument samt informationsnätverket Euro Info Centre.

Det fleråriga programmet innehåller tre finansiella instrument, EFT-startordningen (European Technology Facility), SMF-garantin (Småföretagsgarantin) och JEV-programmet (Joint European Ventures) som syftar till att stimulera mindre företag till investeringar och samarbete över gränserna. Programmet finansierar även olika informationsaktiviteter och nätverk i syfte att underlätta företagens tillgång till relevant information.

I syfte att utnyttja goda erfarenheter och finna bra former för att förbättra och förenkla för företag infördes det s.k. Best-förfarandet. Avsikten är att kartlägga problem med hjälp av resultattavlor och rapporter, använda sig av riktmärken och seminarier för att utbyta goda exempel och erfarenheter, för att på sikt skapa ett bättre företagsklimat.

Näringspolitiska frågor diskuteras förutom i rådet även i kommissionens generaldirektörsgrupp (Enterprise Policy Group). Gruppen träffas regelbundet för att diskutera idéer, förslag och utredningsinsatser som underlag för diskussionerna i industrirådet. Under året har gruppen bl.a. diskuterat riktmärken, utvidgningen, informations- och kommunikationsteknologi, integrering av hållbar utveckling i industripolitiken, EU:s olika finansieringsinstrument och nätverk samt olika branschfrågor.

Inom ramen för gemenskapens fleråriga program för små och medelstora företag har en rad aktiviteter ägt rum under 2000. Informationsnätverket Euro Info Centre (EIC) har fortsatt informera små och medelstora företag om EU, den inre marknaden, EU-program och finansieringsmöjligheter. Dessutom har nätverket genomfört ett antal seminarier på temat hur euron påverkar små företag. Under året har två stora partnerskapsmässor, s.k. Europartnerskapet genomförts där ca 140 svenska företag deltog. Dessutom genomfördes ett 20-tal branschspecifika partnerskapsmässor, s.k. Interprise. I Piteå har t.ex. ett Interprise ägt rum för företag verksamma inom multimedia. I juni genomfördes VISE&VIBEX i Göteborg med totalt 220 deltagande företag verksamma inom bilindustrin.

En första rapport om genomförandet av handlingsplanen för att främja företagare och konkurrenskraft har tagits fram av kommissionen. Rapporten redovisar olika initiativ och åtgärder medlemsstaterna och kommissionen genomför inom områden som utbildning och kompetensutveckling, finansiering och FoU.

Kommissionen presenterade även under året ett antal rapporter om Europas konkurrenskraft, bl.a. konkurrenskraftsrapporten, som ger en sammanfattande bild av konkurrenskraftssituationen inom EU i

jämförelse med USA och Japan. Kommissionen har också för första gången presenterat dokument med ett antal resultattavlor, bl.a. ”Innovation i en kunskapsstyrd ekonomi”, ”Den europeiska resultattavlan för innovation” samt ”Benchmarking av näringslivspolitikerna” – första resultaten av resultattavlan. Sverige uppvisar goda resultat på flera områden i förhållande till andra medlemsstater.

Arbetet med regelförenkling har fortskridit under året med fortsatt hög prioritet, se avsnitt 8.3.1.

20.2 Integration av hållbar utveckling

Arbetet med integrering av hållbar utveckling syftar bl.a. till att utveckla ny teknik som kan bidra både till industrins konkurrenskraft och en hållbar utveckling. En viktig förutsättning för detta är ett bra innovationssystem med goda möjligheter för introduktion av ny teknik på marknaden. Ytterligare ett syfte är att stärka dialogen om hållbar utveckling mellan politiska beslutsfattare och marknadens aktörer och att utveckla användningen av incitament som är anpassade till marknadens funktion.

Vid rådets möte i april 1999 antogs slutsatser om hur arbetet med integrering av miljö och hållbar utveckling i industripolitiken skall genomföras. Vid industrirådet i november antogs en rapport som sedan presenterades vid Europeiska rådets möte i Helsingfors i december 1999 (se även 26.1.1). Avsikten var att frågan skulle följas upp vid industrirådets möte i maj 2000 och att strategin i sin helhet skulle vara klar till toppmötet i Göteborg i juni 2001.

Under förberedelserna för ordförandeskapet har Sverige drivit frågan i syfte att få fram ett underlag för ett färdigställande av strategin med kommissionen. Kommissionen visade sig dock ovillig att ta fram ett sådant dokument. Sverige valde därför att utarbeta ett s.k. non-paper om en strategi för integration av hållbar utveckling i näringspolitiken. Arbetet med ett non-paper påbörjades under hösten 2000.

20.3 Konkurrensfrågor

Under år 2000 fortsatte arbetet med att modernisera och effektivisera tillämpningen av konkurrensreglerna. Arbetet bedrivs dels i syfte att möjliggöra ökade insatser i fråga om bekämpning av allvarliga överträdelser av förbuden, dels som en förberedelse inför EU:s förestående utvidgning. Europaparlamentet antog en resolution den 18 januari 2000. Kommissionen presenterade den 27 september 2000 ett förslag till ny rådsförordning (KOM (2000) 582 slutlig), som huvudsakligen är baserat på innehållet i den vitbok som kommissionen antog i april 1999 (KOM (1999) 101 slutlig). Förslaget innebär att den gällande ordningen, med prövning av individuella undantag för visst samarbete mellan företag, tas bort och ersätts av ett legalundantag. Ingripanden avses i större utsträckning grundas på klagomål. Förslaget innebär också en mer aktiv roll för de nationella konkurrens-

myndigheterna och domstolarna i fråga om tillämpningen av EG:s konkurrensregler. Kommissionens förslag har behandlats inom ramen för en rådsarbetsgrupp som inrättades i oktober 2000. Frågan har också redovisats för riksdagens EU-nämnd. Sverige har en positiv inställning till moderniseringsarbetet och anser att det kommer att möjliggöra effektivare konkurrensövervakning.

Den 1 juni 2000 trädde ett nytt gruppundantag för vertikala begränsningar, dvs. konkurrensbegränsande avtal mellan företag i olika handelsled, i kraft. Det nya gruppundantaget ger företag som inte anses ha marknadsstyrka större frihet att utveckla sina distributionsformer, samtidigt som det tydliggör vilka vertikala konkurrensbegränsningar som är förbjudna. I ett tillkännagivande (2000/C 291/01) har kommissionen givit riktlinjer för principerna för bedömning av vertikala avtal.

Nya EG-förordningar om gruppundantag för avtal om forskning och utveckling (2659/2000/EG) respektive för specialiseringsavtal (2658/2000/EG) antogs i november 2000. Dessa gruppundantag trädde i kraft den 1 januari 2001. Kommissionen har en central roll vid tillämpningen av EG:s konkurrensregler. Kommissionen samråder därvid med medlemsstaternas konkurrensmyndigheter. Vid slutet av år 2000 fanns drygt 1 600 kommissionsärenden under beredning hos Konkurrensverket, varav 513 hade öppnats under året. Ett stort antal av dessa ärenden rörde företagsämnen.

20.4 Statsstöd

För att minimera störningarna på den inre marknaden av nationellt företagsstöd tillämpas inom EU ett omfattande regelverk för statsstöd. Kommissionen har till uppgift att övervaka medlemsstaternas initiativ på stödområdet, något som möjliggörs genom en anmälningsskyldighet för medlemsstaterna. Kommissionens godkännande måste inhämtas innan nya eller ändrade stöd betalas ut.

Sedan några år tillbaka pågår ett arbete för att modernisera och rationalisera reglerna på statsstödsområdet. Det har bl.a. till syfte att minska den arbetsbörda som uppstår för såväl kommissionen som medlemsstaterna till följd av den generella anmälningsskyldigheten. Tanken är att mer tid och resurser skall kunna ägnas ärenden som från konkurrenssynpunkt är av större vikt. Mer rutinartade ärenden skall däremot hanteras på ett betydligt enklare sätt än tidigare. I december 2000 samtyckte kommissionen principiellt till tre s.k. gruppundantagsförordningar. Dessa gäller stöd till små och medelstora företag, stöd till utbildning samt s.k. stöd av mindre betydelse (i praktiken en kodifiering av tidigare bestämmelser om s.k. försumbart stöd). Under förutsättning att medlemsstaterna iakttar de villkor för stöd som angivits i dessa förordningar kan stöd verkställas utan att kommissionens godkännande behöver inhämtas. Krav ställs endast på ett enklare informationsförfarande. Förordningarna har publicerats i Europeiska gemenskapernas tidning (EGT) i början av 2001 (EGT L 10, 13.1.2001).

Kommissionen utfärdar fortlöpande riktlinjer och meddelanden m.m. som anger gränserna för stöd som kan anses förenligt med EG-fördraget.

En viktig händelse var kommissionens beslut i december 2000 gällande förnyade riktlinjer för stöd till skydd av miljön. Förnybara energikällor uppmärksammas särskilt och preciserade bestämmelser för driftstöd anges. Beslutet föregicks av omfattande diskussioner med medlemsstaterna. Från många medlemsstater, inte minst Sverige, betonades vikten av att även fortsättningsvis i vissa fall kunna medge miljörelaterade skatteundantag utan krav på stödets degressivitet, något som kommissionen inledningsvis inte var beredd att acceptera. Utfallet på denna punkt blev att medlemsstaterna ges möjlighet att bevilja undantag på 10 år för företag som undertecknat frivilliga miljöskyddsavtal eller, i avsaknad av sådant avtal, motsvarande möjlighet under förutsättning att företag med nedsättning ändå betalar en ”betydande del” av de aktuella skatterna.

Ytterligare exempel på nya riktlinjer avsåg kommissionens tillkännagivande i mars 2000 om bestämmelser för statligt stöd i form av garantier. Därutöver kan nämnas de ändringar som i juli 2000 vidtogs när det gäller direktiv 80/723/EG om insyn i de finansiella förbindelserna mellan medlemsstater och offentliga företag, det s.k. transparensdirektivet. Ändringarna innebär krav på medlemsstaterna att införa separat redovisning för sådana verksamheter som anförtrotts uppdrag att tillhandahålla tjänster av allmänt intresse och som samtidigt verkar på konkurrensutsatta marknader.

Inom området sektoriella stöd kan särskilt nämnas att möjligheten att lämna kontraksrelaterat driftstöd till varvsindustrin upphörde vid årets slut. På grund av den fortsatt bekymmersamma situationen för EU:s varvsindustri, i första hand till följd av konkurrens från Sydkorea, har kommissionen emellertid aviserat ett förslag om temporärt återinförande av stöd till tillverkning av vissa fartyg inom EU. Förslag till rådet lämnas under förutsättning att konflikten med Sydkorea inte är löst och att konfliktlösning inleds inom ramen för världshandelsorganisationens (World Trade Organization, WTO) subventionsavtal.

Enskilda ärenden med specifik svensk anknytning har under år 2000 bl.a. gällt beslut av kommissionen om stöd för småskalig elproduktion från vindkraft, vattenkraft och kraftvärme, stöd till allergisanering av inomhusmiljön, bidrag till fartygsförlagd utbildning samt förlängning av stödet till Industriella utvecklingscentra (IUC). Kommissionen godkände också stöd till svensk film genom Svenska Filminstitutet. När det gäller under året anmälda men ej avslutade ärenden kan nämnas förlängning av nedsättningen av koldioxidskatt och stödordning för bidrag till skogsägare till följd av stormfällningar i södra Sverige.

Inom området regionalt stöd märks särskilt kommissionens negativa beslut i december 2000 gällande nedsättningen av socialavgifter i norra Sverige. I beslutet förklarade kommissionen att stödet inte anses förenligt med EG-fördraget och att stöd inte får lämnas fr.o.m. år 2000. På våren 2000 godkändes däremot den svenska s.k. regionalstödskartan för perioden 2000-2006 liksom de stödordningar som är knutna till denna karta.

Fördraget om upprättandet av Europeiska kol- och stålgemenskapen (EKSG) har en giltighetstid på 50 år och löper ut den 23 juli 2002, vilket för med sig att hela det juridiska systemet och alla förfaranden som rör EKSG upphör att gälla. Kol- och stålindustrin kommer därefter att omfattas av EG-fördraget och vara underkastad samma regler som andra industrigrenar. När EKSG-fördraget upphör krävs emellertid att någon tar ansvar för fortsatt förvaltning av EKSG:s ännu oavslutade finansiella ärenden och tar över dess tillgångar och skulder.

I den resolution om tillväxt och sysselsättning som Europeiska rådet antog i Amsterdam 16-17 juni 1997 uppmanades kommissionen att inför EKSG-fördragets utgång lämna lämpliga förslag för att säkerställa att inkomsterna från reserverna skulle användas för forskning och utveckling inom kol- och stålområdet. Därefter har två rådsresolutioner antagits, där rådet kommit överens om att EKSG:s tillgångar och skulder skall övertas av de återstående gemenskaperna, att forskningen inom kol- och stålområdet skall upprätthållas även efter juli 2002 och finansieras genom EKSG:s medel samt att medlen skall vara tydligt avskilda från övriga gemenskapsmedel.

För att genomföra rådets intentioner arbetade kommissionen därefter fram tre rättsakter (KOM (2000) 519 slutlig, KOM (2000) 520 slutlig och KOM (2000) 521 slutlig) om de finansiella och forskningsmässiga verksamheter som skall bedrivas efter det att EKSG-fördraget upphört att gälla. Dessa presenterades för rådet i september 2000. Under höstens arbete i rådet konstaterades emellertid att kommissionens förslag saknade en korrekt rättslig grund för att kunna antas. Det franska ordförandeskapet arbetade således fram ett utkast till protokoll om de ekonomiska följderna av att EKSG-fördraget upphör att gälla och om förvaltningen av den efterföljande kol- och stålforskningsfonden. Vid regeringskonferensen i Nice antogs detta protokoll som en bilaga till Nice-fördraget. Protokollet gav den rättsliga grund som krävdes för det fortsatta arbetet.

20.6 Branschfrågor

20.6.1 Varvsindustrin

Kommissionen har under året presenterat två rapporter om situationen för den europeiska varvsindustrin och konkurrenssituationen på världsmarknaden. Av rapporterna framgår att den koreanska varvsindustrin vinner marknadsandelar och att prisnivån är låg i förhållande till bl.a. den europeiska varvsindustrin. Varvsnäringen i Europa präglas till följd av detta av problem med överkapacitet och dålig prisutveckling.

Det har under året upprättats ett avtal mellan kommissionen och Korea för att öka möjligheterna till insyn i den koreanska varvsindustrin. Detta avtal har dock inte lett till den öppenhet och tillgänglighet till information som förväntades, vilket innebar att kommission i slutet av året

deklarerade sin avsikt att föra ärendet vidare till WTO samt införa ett temporärt varvsstöd om inte konflikten var löst före den 30 juni 2001. Skr. 2001/02:30

20.6.2 Återvinningsindustrin

Under år 1999 bildades ett forum för återvinningsindustrin (Recycling Forum). Inom forumet diskuterades vissa förslag till åtgärder som kommissionen lagt fram i ett tidigare meddelande. I forumet deltog en stor bredd av offentliga och privata intressenter. Forumet skall bl.a. bedöma om det är möjligt och meningsfullt att inrätta ett permanent organ – ett europeiskt återvinningscentrum. Ett avslutande forum där slutrapporten från forumet diskuterades hölls den 28 januari 2000. Efter det överlämnades slutrapporten till kommissionen. Enligt rapporten skall inledningsvis ett återvinningscentrum bildas. I slutrapporten konstateras vidare att det finns ett behov av att förtydliga avfallslagstiftningen när det gäller definitionen av avfall. Detta arbete har påbörjats inom ramen för TAC-kommittén. Nämnas kan också att forumet konstaterade att s.k. kvoter i syfte att främja utnyttjande av återvunnet papper inte är en lämplig metod.

20.6.3 Utvinning inom gruv- och mineralindustrin

Kommissionen presenterade under våren ett meddelande (KOM (2000) 265 slutlig) om främjande av en hållbar utveckling inom EU:s utvinningsindustri (utom energiproduktion), dvs. utvinning av malm, ballast, natursten samt industrimineral. Bakgrunden var bl.a. miljöolyckor i anslutning till gruvdammar i Spanien och Rumänien.

Kommissionen pekade ut ett antal konkurrenskraftsfaktorer av stor betydelse för dessa sektorer och möjliga åtgärder för att balansera de ekonomiska, ekologiska och sociala frågorna mot en hållbar utveckling. Vissa uppföljningsåtgärder skulle genomföras beträffande dammolyckorna. Industrins helhjärtade stöd och engagemang var enligt kommissionen en nödvändighet i det fortsatta arbetet.

I slutet av juni antogs rådsslutsatser där balansen mellan de tre pelarna i hållbar utveckling underströks. Kommissionen uppmanades att förelägga rådet förslag till ramar inom befintliga strukturer för en framtida dialog mellan medlemsstater, industri och andra berörda parter för samarbete kring hållbar utveckling för denna industri. Arbetet har sedan fortsatt i denna riktning inom kommissionens expertgrupp Raw Materials Supply Group.

21 Turism

Inreklamrådet antog slutsatser om turism och sysselsättning den 21 juni 1999. För att genomföra slutsatserna tillsatte kommissionen tillsammans med medlemsstaterna i början av 2000 fyra arbetsgrupper

inom områdena information, utbildning, kvalitet och hållbar utveckling. Sverige har representation i samtliga arbetsgrupper. Skr. 2001/02:30

Vid rådet (inre marknad, konsument och turism) den 30 november 2000 presenterade kommissionen en lägesrapport om uppföljningen av rådets slutsatser om turism och sysselsättning. I lägesrapporten redogör kommissionen för de delrapporter med förslag till rekommendationer som presenterats av arbetsgrupperna hösten 2000 och för det fortsatta arbetet. Arbetsgrupperna skall lämna en slutrapport under hösten 2001. Kommissionen planerar därefter att presentera ett meddelande baserat på arbetsgruppernas slutrapporter.

22 Energi

EG-fördraget har inte något specifikt avsnitt som behandlar energi. De gemensamma åtgärder som finns på energiområdet har framför allt utvecklats inom ramen för den inre marknaden och som en del av gemenskapens miljöpolitik.

22.1 Den inre marknaden för energi

22.1.1 Den inre marknaden för energi (el och gas)

Rådet antog i december 1996 direktivet om gemensamma regler för den inre marknaden för el (96/92/EG). Enligt direktivet skall medlemsstaterna ha genomfört direktivet i nationell rätt den 19 februari 1999. I juni 1998 antog rådet direktivet om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas. Direktivet skulle träda i kraft senast den 10 augusti år 2000. De båda direktiven bygger på samma principer (tillgång till nätet, ömsesidighet, subsidiaritet och gradvis öppnande av marknaden), men samtidigt beaktas de särskilda villkoren för de respektive marknaderna.

I slutsatserna från Europeiska rådets möte i Lissabon uttalas att liberaliseringen av bl.a. energimarknaderna (el och gas) skall påskyndas. Vid energirådsmötet i maj 2000 hölls en debatt och slutsatser antogs som stöd för kommissionens fortsatta arbete med att utveckla den inre marknaden för energi (el och gas).

Det är ett starkt svenskt önskemål att EU:s arbete med att undanröja hinder för en väl fungerande inre marknad för el och gas genomförs effektivt och skyndsamt. Sverige anser därför att det är angeläget att kommissionen bl.a. i de s.k. Florens- och Madridprocesserna arbetar vidare med förslag till konkreta åtgärder som kan undanröja hinder för framväxten av integrerad energimarknad.

För svenskt vidkommande trädde den nya gasmarknadslagen (2000:599) med anpassning till direktivet i kraft den 1 augusti 2000.

Vid rådsmötet i maj 1999 hölls en riktlinjedebatt i avsikt att ge politisk vägledning för sammanställningen av energiministrarnas andra rapport om en strategi för hållbar utveckling på energiområdet till toppmötet i Helsingfors (se även 26.1.1). Efter behandling i rådskonstellationen för energi godkände energiministrarna vid rådsmötet i december 1999 en rapport med en strategi inklusive en tidtabell samt en grupp indikatorer i enlighet med uppdraget från de senaste mötena inom Europeiska rådet. Strategin skall komplettera aktiviteter på nationell och regional nivå. Energiministrarna understryker i rapporten vidare att arbetet för hållbar utveckling är en pågående process som ställer krav på kontinuerlig utveckling utifrån de erfarenheter som görs. Energiministrarna avser att fortlopande följa upp genomförandet av strategin och inbjuder kommissionen att presentera rapporter vartannat år. Under år 2000 har arbetet med att genomföra strategin fortskridit i medlemsstaterna.

22.2 Förnybara energikällor

Den 10 maj 2000 beslutade kommissionen, efter en lång process med flera förseningar, om ett förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om främjande av el från förnybara energikällor på den inre marknaden för el. Förslaget presenterades av kommissionen vid rådsmötet den 30 maj 2000. Vid rådsmötet den 5 december 2000 nåddes en politisk överenskommelse om direktivförslaget.

Direktivet skall utgöra ett ramverk som, på medellång sikt, bidrar till att öka andelen el baserad på förnybara energikällor på den inre marknaden för el. Förslaget anses vara en viktig åtgärd för att möta åtaganden enligt Kyotoprotokollet. Förslaget skall också ses mot bakgrund av kommissionens meddelande om energi för framtiden – förnybara energikällor – vitbok för en gemenskapsstrategi och handlingsplan. I meddelandet uttalas ambitionen att gemenskapens andel av förnybara energikällor skall fördubblas från 6 procent till 12 procent av gemenskapens energianvändning. I den politiska överenskommelsen om förslaget till direktiv anges ett indikativt mål på 22,1 procent för andelen el baserad på förnybara energikällor till år 2020.

Huvudkomponenterna i direktivet är tillämpningsområde, definitioner av förnybara energikällor, nationella mål, framtida förslag om gemensamt stödsystem i EU, ursprungsmärkning, förenkling och harmonisering av administrativa regler samt nätfrågor som prioriterat tillträde m.m.

För svensk del har det varit viktigt att systemet för att främja el från förnybara energikällor på den inre marknaden av el baseras på konkurrens, flexibilitet och tillgänglighet. Sverige har därför förespråkat att de nationella målen skall vara indikativa, att ett harmoniserat stödsystem för Europa tas fram och att reglerna i direktivet blir förenliga med en väl fungerande konkurrensutsatt elmarknad.

De svåraste frågorna att enas om i rådet gällde nivåerna på de referensvärden för nationella mål som redovisas i en bilaga till direktivet och definitionen av biomassa. Europaparlamentets första behandling

ledde till en rapport där de bl.a. föreslog bindande nationella mål för andelen el från förnybara energikällor, en snävare definition av biomassa än den kommissionen föreslagit, en längre tidsperiod (10 år) innan ett gemensamt stödsystem skulle träda i kraft, och ursprungsgaranti för all el som produceras och inte bara för el producerad med förnybara energikällor, vilket var kommissionens ursprungliga förslag.

22.3 Andra energifrågor

I december 1999 presenterade kommissionen ett meddelande med en analys av försörjningstryggheten för gas på kort och lång sikt (KOM (1999) 571 slutlig). Med utgångspunkt från meddelandet antog rådsrådet i maj slutsatser om försörjningstryggheten för gas. I slutsatserna betonas att upprättandet av den inre marknaden för gas är särskilt viktigt för att öka effektiviteten vid produktion, överföring och distribution av gas. Detta samtidigt som försörjningstryggheten säkras, den europeiska konkurrenskraften stärks och miljöskyddet respekteras.

Rådet betonar vidare EU:s gemensamma intresse av att fördjupa de strategiska relationerna med leverantörer och transiteringsländer utanför EU för att minska de politiska och tekniska risker som är förenade både med framtida gasleveranser och byggandet av nya gasledningar. I slutsatserna understryks att försörjningstryggheten för gas är en strategisk och prioriterad fråga mot bakgrund av det prognostiserade ökade beroendet av gas och de pågående förändringarna på gasmarknaderna i EU. I december 2000 presenterade kommissionen en grönbok om en europeisk strategi för försörjningstrygghet för energi (KOM (2000) 769).

Sverige är positivt till kommissionens arbete med att analysera förutsättningarna för försörjningstryggheten för gas i gemenskapen och ser slutsatserna som ett stöd för kommissionens fortsatta arbete på detta område. Sverige välkomnar vidare kommissionens initiativ med en grönbok om försörjningstrygghet.

Kommissionen beslutade i april om ett meddelande med en handlingsplan för ökad energieffektivitet i EG (KOM (2000) 247). Vid rådsrådet i maj antogs slutsatser som välkomnade handlingsplanen och angav bl.a. att kommissionen i nära samråd med medlemsstaterna och andra aktörer bör göra en fortsatt prioritering mellan de åtgärder som föreslagits i handlingsplanen. Vid rådsrådet i december antogs slutsatser om energieffektivisering med horisontella kriterier och instrument för val av åtgärder samt prioriteringar mellan sådana på kort respektive lång sikt. Sverige välkomnar kommissionens handlingsplan och rådets slutsatser.

För svenskt vidkommande är det särskilt positivt att behovet av att prioritera dels mellan olika slag av åtgärder, dels mellan gemensamma och samordnade åtgärder inom området energieffektivisering har kommit upp på dagordningen. Sverige anser att det är mycket bra att horisontella kriterier och åtaganden nu har fastställts i slutsatserna eftersom detta underlättar ett långsiktigt generellt angreppssätt när det gäller energieffektivisering.

Vid toppmötet mellan EU och Ryssland i oktober 2000 beslutades att en förstärkt dialog på energiområdet skall inledas. Dialogen förutses

omfatta främst förutsättningar för ökade olje- och gasleveranser från Ryssland till EU. Parterna kom överens om att inledningsvis gemensamt kartlägga lämpliga samarbetsområden.

Under år 2000 har samråd med EU-nämnden hållits inför mötena i energiministerrådet. I anslutning till detta har även näringsutskottet informerats.

23 EG:s jordbrukspolitik

Den gemensamma jordbrukspolitiken tar nästan hälften av EU:s budget i anspråk och utgör ett av EU:s mest omfattande samarbetsområden. Politiken omfattar interna marknadsprisstöd, direktstöd och stöd till miljö- och landsbygdsåtgärder. De jordbrukspolitiska åtgärderna syftar till att nå de övergripande mål som anges i fördraget.

Liksom föregående år var arbetet med den gemensamma jordbrukspolitiken i huvudsak inriktat på tillämpningen av det förslag till reformering av jordbrukspolitiken som kommissionen presenterade i mars 1998. Reformförslaget presenterades inom ramen för Agenda 2000, vilken beslutades i Berlin 1999 och som också innehåller andra delar såsom EU:s strukturprogram och budget. Tillämpningen av Agenda 2000 har inneburit att EU:s medlemsstater fortsätter övergången från stöd för att hålla de interna livsmedelspriserna på en konstlat hög nivå, till direktstöd som kompensation för sänkta priser. Dessutom har förändringarna i regelverket inneburit att ett samlat grepp tagits när det gäller miljö- och landsbygdsåtgärderna.

Under året har ett EU-medfinansierat svenskt miljö- och landsbygdsprogram för perioden 2000–2006 beslutats och genomförandet påbörjats. Programmet innehåller olika åtgärder för ett ekologiskt hållbart jordbruk i form av ersättningar till jordbrukare som bedriver ett miljöanpassat jordbruk som främjar biologisk mångfald och ekologisk produktion. Programmet innehåller också åtgärder för att underlätta fortsatt jordbruk i norra Sverige och i skogsbygderna i andra delar av landet samt åtgärder för att främja en ekonomisk tillväxt och en hållbar utveckling av hela landsbygden.

Även om Agenda 2000-förhandlingarna avslutades 1999, fortgår diskussionen om hur den gemensamma jordbrukspolitiken skall se ut i framtiden. Detta avspeglades också i förberedelserna av det svenska ordförandeskapet och det fokus som ordförandeskapet valt att lägga på hela livsmedelskedjan. Utgångspunkten är att det inte längre är möjligt att hantera varje del för sig, utan att en fungerande framtida jordbruks- och livsmedelspolitik måste bygga på en helhetssyn, dvs. produktionen i dess olika former och led i ett socialt, ekonomiskt och ekologiskt sammanhang. De uttryckliga målen i detta arbete är att livsmedelskedjan i framtiden skall präglas av säkerhet, etik och hållbarhet. Betydelsen av detta underströks också av ett antal livsmedelsskandaler, t.ex. dioxinskandalen i Belgien och det ökade antalet BSE-fall inom EU.

Många av de frågor som hanterades under året kunde användas i förberedelsearbetet inför det svenska ordförandeskapet. Ordförande-

skapets tre "E", sysselsättning (Employment), miljö (Environment) och utvidgning (Enlargement), var samtliga områden som berör jordbruks- och livsmedelsproduktionen. Arbetet med att förbereda och underlätta utvidgningen var under året högt prioriterat. Både på jordbruks- och livsmedelsområdet utarbetades underlag för att möjliggöra öppnandet av jordbrukskapitlet för de kandidatländer som ansågs redo. Även på fiskeområdet skedde framsteg genom att båda parter (EU och kandidatländerna) flyttade fram sin hållning för att komma ett steg längre i utvidgningsförhandlingarna. En annan viktig fråga var förbättringen av handelsvillkoren för jordbruks- och fiskeprodukter samt vin och sprit som skedde inom ramen för Europaavtalen.

Under året medverkade också flera svenska myndigheter och verk i s.k. twinningprojekt med kandidatländerna kring Östersjön. Syftet var att svenska myndigheter skulle bidra med expertis för kandidatländernas uppbyggnad av den administrativa kapaciteten. Som exempel kan nämnas att Jordbruksverket och Fiskeriverket tillsammans medverkade i fem twinningprojekt i de prioriterade länderna, Estland, Lettland, Litauen och Polen. Inom ramen för 3+3projektet mellan Sverige, Finland, Danmark, Estland, Lettland och Litauen fördjupades samarbetet med att stärka kandidatländernas EU-anpassning på jordbruksområdet.

Miljön och landsbygdens utveckling stod också i fokus genom Cardiff-processen, dvs. arbetet med att integrera miljö och hållbar utveckling i politiken, samt genom tillämpningen av det nya miljö- och landsbygdsprogrammet.

Sammanfattningsvis kan man konstatera att beslutet om Agenda 2000 och tillämpningen av densamma var ett steg mot en ny typ av jordbrukspolitik. Övergången från kvantitetsinriktade prisstöd till direkta stöd, bl.a. för samlade miljö- och landsbygdsåtgärder, innebar en fortsättning på en principiellt viktig omläggning av politiken. Nya frågor aktualiserades under år 2000 och miljö, landsbygdsutveckling, djurhänsyn och säkra livsmedel blev områden vars betydelse ökade. Detta tydliggjordes under året genom det arbete som bedrevs i anslutning till utvidgningen, WTO, den allmänna debatten om jordbruks- och livsmedelspolitiken, samt förberedelserna inför det svenska ordförandeskapet.

23.1 Marknadsordningarna för animalier

23.1.1 Nötkött

Genomförandet av Agenda 2000 fortsatte under året och innebar bl.a. sänkta interventionspriser och ökat direktstöd som kompensation till lantbrukaren.

Den 1 september trädde förordningen om ursprungsmärkning av nötkött i kraft. Den innebär att nötkött skall märkas med uppgifter som säkerställer att köttet kan spåras till det enskilda djuret. I ett andra steg skall även ursprunget för djuret som köttet kommer ifrån anges, dvs. var

djuret är fött, uppfött och slaktat. Sverige, liksom en del andra medlemsstater, valde att införa det andra steget redan innan det blir obligatoriskt den 1 januari 2002.

Under början av år 2000 var utvecklingen på nötköttsmarknaden god. Utförsäljningen av de interventionslager av nötkött som byggts upp under BSE-krisen år 1996-97 fortsatte och lagren var i november helt utsålda. Strax därefter utbröt ånyo en nötköttskris i EU som en följd av att BSE-fall konstaterats i medlemsstater som man tidigare trott hade mycket låg BSE-incidens.

23.1.2 Åtgärder på nötköttssområdet med anledning av BSE

En akut kris uppstod på nötköttsmarknaden i slutet av året till följd av BSE-situationen. Rådet slog därför fast i sina slutsatser den 4 december 2000 att kommissionen skulle vidta extraordinära åtgärder för att återupprätta förtroendet för nötköttet och återställa balansen på marknaden.

Kommissionen föreslog, och beslutade senare om, ett system med två huvudsakliga delar. Dels ställdes kravet att kött från djur äldre än 30 månader endast fick komma in i livsmedelskedjan om djuret var negativt testat för BSE, dels infördes ett system för uppköp och destruktion av otestade djur. Sverige, Finland och Österrike fick, med anledning av den låga BSE-risken i dessa länder, undantag från det nya systemet. Ett förbehåll var då att dessa länder inte fick exportera kött från djur äldre än 30 månader. Österrike valde att inte utnyttja sin möjlighet till undantag.

23.1.3 Mjolk och mjölkprodukter

Den viktigaste frågan på mjölkområdet under 2000 var ett förslag från kommissionen om att avveckla stödet till leveranser av mjölk och mjölkprodukter till skolelever, det s.k. skolmjölksprogrammet. Genom skolmjölksprogrammet, som omfattar nästan 100 procent av alla svenska skolbarn, blir skolmjölkskostnaden för landets kommuner, skolor och förskolor subventionerad. Sverige drev tillsammans med flera andra medlemsstater frågan om att bevara stödet och göra det möjligt att även ge stöd till mjölk och mjölkprodukter med lägre fetthalt. Efter omfattande politiskt tryck nåddes i juli 2000 en kompromiss som innebär att stödet skall finnas kvar, att stödnivån sänks något och att fler produkter blir berättigade till stöd.

23.1.4 Griskött

Priserna för griskött steg gradvis under 2000 jämfört med bottenåret 1999. Kommissionen lade under året ett förslag om att ge medlemsstaterna möjlighet att inrätta s.k. utjämningsfonder för grisproducenterna. Syftet skulle vara att undvika framtida kriser orsakade av kraftigt sjunkande priser. Förslaget fick dock inte stöd av medlemsstaterna, däribland Sverige. Bland annat ansåg man att inrättande av utjämningsfonder för att minska prisfluktuationerna inte var en uppgift

för den gemensamma jordbrukspolitiken, utan kunde skötas av branschen själv. Skr. 2001/02:30

23.1.5 Ägg och fågelkött

Under året lade kommissionen ett förslag om obligatorisk märkning av ägg med produktionssystem, dvs. om värphönsen hållits i burar eller varit frigående inom- eller utomhus etc. Jordbruksrådet antog i december 2000 ett kompromissförslag som innebär att denna märkning blir obligatorisk fr.o.m. 1 januari 2004. Marknadssituationen för fågelkött var relativt stabil under år 2000.

23.1.6 Bearbetade jordbruksprodukter

Icke-bilaga I, eller non-annex I, är benämningen på ett exportbidragssystem för bearbetade jordbruksprodukter. Jordbruksråvarorna som ingår i dessa produkter omfattas av den gemensamma jordbrukspolitiken medan de bearbetade produkterna faller utanför CAP. Exempel på bearbetade produkter är pepparkakor och smaksatt yoghurt. EU har i WTO åtagit sig att begränsa bidragen för dessa produkter vilket sedan tidigare inneburit att vissa exportbidragsnivåer sänkts och att vissa produkter inte längre berättigar till stöd. För att inte minska producenternas möjligheter till konkurrenskraftig export tog rådet under år 2000 beslut om att underlätta förfarandet med aktiv förädling. Aktiv förädling innebär att företag kan importera råvara till världsmarknadspris under villkor att den bearbetade produkten sedan exporteras utan bidrag. Genom detta tillvägagångssätt tillgodoses industrins behov av råvaror till konkurrenskraftiga priser samtidigt som budgeten inte överbelastas eller de tak som finns i WTO inte överskrids.

23.2 Marknadsordningarna för vegetabilier

23.2.1 Jordbruksgrödor

Den 1 juli genomfördes den första sänkningen av interventionspriset för spannmål med 7,5 procent, vilken beslutades genom Agenda 2000. Denna interventionsprissänkning, kombinerat med valutakursförändringar, ledde till att det pris som EU garanterar till spannmålsproducenterna blev lägre än världsmarknadspriset för korn och vete. Detta innebar att EU kunde exportera den mesta spannmålen under den första halvan av marknadsåret, 1/7 2000-30/6 2001, utan exportbidrag. Dessutom ledde utförsäljningarna av spannmål från EU:s interventionslager till att dessa lager minskade kraftigt under den första delen av marknadsåret.

23.2.2 Ris

Skr. 2001/02:30

Kommissionen presenterade i juni ett förslag till att reformera marknadsordningen för ris. Anledningen till detta är att höga priser på ris inom EU, kombinerat med exportrestriktioner för ris med exportbidrag, har lett till att EU blivit tvunget att köpa upp stora mängder ris till det pris som fastställts i marknadsordningen (intervention). Reformförslaget innebär att möjligheten för producenterna att lämna ris till intervention upphör. Samtidigt skall EU omförhandla importtullarna för ris med de länder som exporterar ris till EU. Reformförslaget kan leda till att importen av ris begränsas. Förslaget diskuterades i rådet under hösten men det var inte möjligt att nå ett beslut då flera medlemsstater motsatte sig förslaget. Medlemsstater som producerar ris anser att förslaget riskerar att försämra möjligheterna att producera ris inom EU. Även många av de andra medlemsstaterna är kritiska till förslaget.

23.2.3 Socker

Vid jordbruksrådet i juni röstade Sverige, tillsammans med Förenade kungariket, mot förslaget angående prispaketet 2000/01 för socker. Sverige röstade emot förslaget eftersom det inte innebar sänkta sockerpriser.

Under oktober presenterade kommissionen ett förslag till ändring av den gemensamma marknadsordningen för socker. Förslaget innebär i korthet att priserna är oförändrade i två år, kvoterna reduceras med 115 000 ton, lagerersättningen upphör, kravet på minimilager tas bort och produktionsbidraget för kemiskt socker finansieras helt via produktionsavgifter. Vidare skall kommissionen senast i juli 2002 presentera en utvärdering av bl.a. konkurrenssituationen inom sockersektorn. Europeiska revisionsrätten presenterade i december en utvärdering av marknadsordningen för socker. Revisionsrätten var mycket kritisk till hur marknadsordningen fungerar. Den kom till slutsatsen att många av målen för den gemensamma jordbrukspolitikerna inte uppfylls, att de höga priserna drabbar EU-konsumenterna, att konkurrensen inom sektorn är svag samt att alternativa stödåtgärder bör övervägas för att nå de mål som sattes upp vid Mac Sharry-reformen 1992 och Agenda 2000-reformen.

23.2.4 Fiberväxter

I juni fattades beslut om reformen av sektorn för lin och hampa. Beslutet innebär att produkterna införlivas i ordningen för jordbruksgrödor och att budgetkontroll säkerställs. Förutom arealstöd till producenterna skall tilläggsstöd utgå till bearbetningsföretag för långfibrigt lin och kortfibrigt lin och hampa. Tilläggsstöden är fastställda t.o.m. 2006/07. Högsta garanterade kvoter fastställdes både på EU-nivå och på nationell nivå. Reformen träder i kraft regleringsåret 2001/02.

Kommissionens förslag från 1999 om reform av stödordningen för bomull behandlades i arbetsgrupper i Särskilda jordbrukskommittén och i

rådet, dock utan att beslut kunde uppnås. Förslaget syftar till att öka budgetkontrollen och att införa regler om miljöåtgärder. Skr. 2001/02:30

23.2.5 Frukt och grönt

I juli 2000 presenterade kommissionen ett förslag om ändring av marknadsordningarna för frukt och grönsaker. Förslaget innehöll ett antal justeringar av gällande regler när det gäller stöd till producentorganisationer, stöd för bearbetning av bl.a. citrusfrukter, tomater, persikor och päron samt ändringar av exportbidragsordningen. Generellt sett syftade kommissionens ändringsförslag till att förenkla stödordningarna samt att stärka den berörda sektorn inom ramen för en ökad marknadsinriktning. De föreslagna ändringarna avsåg inte att höja utgifterna.

Förslagen behandlades i rådsarbetsgruppen för frukt och grönsaker under hösten och beslut om att anta förslagen, med vissa justeringar, fattades av rådet i december 2000. Sverige röstade, tillsammans med Förenade kungariket, Nederländerna och Danmark, nej till de slutliga förslagen då de innebar att marknadsordningarna för frukt och grönsaker årligen tillförs ökat finansiellt stöd med ca 180 miljoner euro.

23.2.6 Bananer

Den reviderade marknadsordningen för bananer som trädde i kraft den 1 januari 1999 befanns vara oförenlig med EU:s internationella handelsåtaganden. Under 1999 och 2000 utarbetades därför ett förslag till en ny importregim. Förslaget innebär att ett tillfälligt kvotsystem skall tillämpas fram till den 1 januari 2006 då ett system med endast en importtull skall införas, en s.k. tullösning. Kvotsystemet går ut på att importrättigheterna för samtliga kvoter fördelas enligt en variant av först-till-kvarn-metoden. Den 19 december enades rådet om en politisk överenskommelse angående detta system. Fortsatta förhandlingar med USA under våren 2001 kan emellertid komma att påverka den slutliga utformningen av den temporära importregimen.

23.3 Säljfrämjande åtgärder på jordbruksområdet

EU kan helt eller delvis finansiellt stödja säljfrämjande åtgärder inom jordbruksområdet. Tidigare reglerades åtgärderna sektorsvis men under 2000 togs beslut om gemensamma regler för samtliga jordbruksprodukter och att även säljfrämjande åtgärder i tredjeland skall omfattas. Syftet med stödet är att främja bilden av gemenskapens produkter, särskilt när det gäller kvalitet och livsmedelssäkerhet. De åtgärder som avses är bl.a. marknadsföring och reklam samt åtgärder för att informera om ekologisk produktion och gemenskapens märkningssystem.

En viktig del i beslutet om en reformerad jordbrukspolitik inom Agenda 2000 var antagandet av en ny förordning om stöd till utveckling av landsbygden. I enlighet med den nya landsbygdsförordningen har ett svenskt miljö- och landsbygdsprogram omfattande perioden 2000–2006 beslutats. Programmet innehåller dels åtgärder för ett ekologiskt hållbart jordbruk, dels åtgärder för en ekonomiskt och socialt hållbar utveckling av landsbygden.

Anslutningen till miljöersättningen för ekologisk produktion har ökat under år 2000. Antalet brukare som fick ersättning ökade med 3 900 till ca 17 000 stycken. Den anslutna arealen har ökat till drygt 350 000 ha och utgör närmare 12 procent av åkerarealen.

För investeringsstöd har ansökningarna om stöd vida överstigit tillgången på medel. Vid slutet av år 2000 var antalet ineliggande ansökningar avsevärt högre än den genomsnittliga årsbudgeten för investeringsstöd. En stor andel av ansökningarna avsåg djurstallar för mjölkproduktion, främst på grund av att mjölkproducenter går över till lösdriftssystem. Antalet nya ansökningar om startstöd till unga jordbrukare är avsevärt fler än den gjorda prognosen.

Syftet med åtgärden förbättrad bearbetning och saluföring har, jämfört med den föregående programperioden, blivit mera preciserat. Det skall stödja innovativa investeringar i livsmedelsindustrin respektive småskalig livsmedelsförädling. De avsatta medlen till åtgärden räcker endast för att bevilja stöd till ungefär 15 procent av stödansökningarna.

Medlemsstaterna skall efter halva tiden av landsbygdsprogrammen genomföra en utvärdering år 2003. Regeringen har därför givit Livsmedelsekonomiska institutet i uppdrag att till den 1 juni 2001 redovisa ett förslag till strategi för genomförandet av utvärdering av det svenska miljö- och landsbygdsprogrammet. Strategin skall kunna tjäna som underlag för kommande beslut om uppdrag om utvärdering efter halva programperioden respektive den efterföljande utvärderingen. Förslaget har redovisats och remitterats till den rådgivande kommittén för miljö- och landsbygdsprogrammet. Jordbruksverket har givits i uppdrag att genomföra en översyn av det svenska miljö- och landsbygdsprogrammet mot bakgrund av målen och vunna erfarenheter. Jordbruksverket skall vidare bedöma de sammanlagda effekterna av och förutsättningarna för att tillföra ytterligare EG-medel för de åtgärder som eventuellt föreslås genom en tillämpning av modulering. Uppdraget skall redovisas senast den 31 december 2001.

23.5 Djurskydd och djurhälsa

23.5.1 EG:s anslutning till Europarådets transportkonvention

Europeiska konventionen för djurskydd under internationella transporter (ETS nr 65) öppnades för undertecknande i Paris år 1968 och trädde i kraft år 1971. Hittills har 23 av Europarådets medlemsstater, inbegripet

unionens alla 15 medlemsstater, ratificerat eller anslutit sig till konventionen, men Europeiska gemenskapen är inte avtalslutande part.

De avtalslutande parterna beslöt år 1995 att uppdatera konventionen och arbetsgruppsmöten har hållits ungefär två gånger årligen sedan dess. Kommissionen har informellt deltagit i mötena med arbetsgruppen för förberedandet av ett multilateralt samråd med parterna i konventionen. Kommissionen har begärt ett bemyndigande från rådet att förhandla om Europeiska gemenskapens deltagande i den reviderade konventionen. Rådets arbetsgrupp för jordbruks- och veterinäre experter har diskuterat frågan vid ett flertal tillfällen men det har ännu inte fattats något beslut om ett bemyndigande.

23.5.2 Bekämpning av svinpest

Klassisk svinpest är en allvarlig virussjukdom med hög dödlighet som kan drabba tamsvin och vildlevande svin. Förekomst av sjukdomen skapar problem vid handel med svin och svinprodukter inom och mellan länder. Utbrott av klassisk svinpest har skett i flera medlemsstater under senare år, med omfattande ekonomiska förluster som följd. Sjukdomen förekommer kontinuerligt i vildsvinspopulationer i vissa områden inom EU samt i kandidatländerna.

Det finns behov av ändringar av vissa förfaranden vid kontroll av klassisk svinpest och även behov av konsolidering av rådets direktiv 80/217/EEG av den 22 december 1980 om införande av gemenskapsåtgärder för bekämpning av klassisk svinpest. I september 2000 lade därför kommissionen fram ett förslag (KOM (2000) 462 slutlig) till rådet om gemenskapsåtgärder för att bekämpa klassisk svinpest. Under det franska ordförandeskapet diskuterades förslaget vid två möten i en rådsarbetsgrupp.

23.5.3 Foder

Rådets direktiv 79/373/EEG om saluföring av foderblandningar, innehåller bestämmelser för deklaration av foder. Mot bakgrund av bl.a. BSE- och dioxinkrisen aktualiserades under 2000 frågan om s.k. öppen deklaration av foderblandningar, dvs. att varje råvara i blandningen skall anges med exakt viktprocent. En majoritet av EU:s medlemsstater var positivt inställd till den kvalitativa deklarationen, dvs. att varje råvara anges med en specifik benämning, men ansåg att den kvantitativa delen skulle skapa problem för foderindustrin utan att innebära några avsevärda fördelar från livsmedelssäkerhetssynpunkt. Medlemsstaterna har enats kring en gemensam standpunkt som innebär en viss flexibilitet av den kvantitativa delen av deklarationen.

Kommissionen har under år 1998 lagt fram ett förslag om hur officiell kontroll på foderområdet skall organiseras. Syftet med förslaget är en mer harmoniserad kontroll av produkter från tredjeland i samband med import samt vidgade möjligheter för kommissionens kontrollbesök på plats och möjligheter för kommissionen att, om det föreligger allvarliga risker, vidta skyddsåtgärder beträffande produkter med ursprung i tredjeland.

Efter ett förlikningsförfarande år 2000 enades berörda parter om bestämmelser om kommissionens inspektioner i medlemsstaterna. I övrigt antogs förslaget i sin helhet.

Foder kan innehålla främmande ämnen eller produkter som kan utgöra en fara för djurs hälsa eller, på grund av att de förekommer i animalieprodukter, för människors hälsa. I direktivet 99/29/EG anges gränsvärden för främmande ämnen och produkter. Direktivet ger visst utrymme för att foderråvaror som inte uppfyller kraven får användas i foderblandningar, förutsatt att gränsvärdet för foderblandningen inte överskrids. Kommissionen har under år 2000 lagt fram ett förslag som innebär att detta ”utspädningsförfarande” förbjuds. Detta ses av bl.a. Sverige som en betydelsefull förändring.

Foder för särskilda näringsbehov regleras genom direktivet 93/74/EEG. Kommissionen har lagt fram ett förslag om en ny kategori av produkter för djur med tillfälliga, speciella näringskrav, t.ex. i samband med sjukdom, dräktighet eller avvänjning. Produktkategorin skall enligt förslaget betecknas ”näringstillskott”. Den svenska inställningen är att den aktuella produkttypen kan regleras i befintligt regelverk.

23.5.4 Kamphundar

Många länder inom EU upplever ett tilltagande problem med hundar som går till angrepp mot människor och djur. Vid två tillfällen har s.k. kamphundar diskuterats i ministerrådet. Vid jordbruksrådet den 17-18 juli 2000 diskuterades frågan om farliga hundar som en övrig punkt på initiativ av Luxemburg. Luxemburg påtalade den starka opinion som väckts med anledning av de attacker, ibland med dödlig utgång, som kamphundar utsatt människor för. Luxemburg föreslog att gemenskapen skall inrätta ett regelverk som innehåller bl.a. en lista över farliga raser, definition av raser, regler för identifiering, hälsofrågor m.m.

Vid ministerrådet för rättsliga och inrikes frågor den 28 september diskuterades, på begäran av Tyskland, återigen frågan om s.k. kamphundar. Tyskland meddelade att det på senare tid skett olyckor med farliga hundar och ansåg att det krävdes gemensamma ansträngningar på EU-nivå för att komma till rätta med problemet. Kommissionen uppmanades att fastställa lämplig rättslig grund och utarbeta bestämmelser för skydd mot de risker som kamphundar innebär.

Kommissionen har vid de ovan nämnda mötena uttryckt tvivel om att det är möjligt att vidta gemenskapsåtgärder. Skälet för detta är att rättslig grund saknas. Kommissionen har vid jordbruksrådet uppmuntrat till nationella initiativ och hänvisat till att kompetensen finns i de enskilda medlemsstaterna och till subsidiaritetsprincipen.

23.5.5 Hästpass

Enligt kommissionens beslut 2000/68/EG av den 22 december 1999 om ändring av kommissionens beslut 93/634/EEG och om identifiering av hästdjur för avel och produktion skall hästar åtföljas av en identitetshandling, ett s.k. hästpass, samt tilldelas ett identitetsnummer som skall

gälla under hästens hela livslängd. Syftet med kommissionens beslut är att möjliggöra behandling av hästar med läkemedel som inte får ges till livsmedelsproducerande djur enligt EG:s bestämmelser om godkännande av läkemedel för sådana djur (rådets förordning (EEG) 2377/90). Hästpasset skall innehålla information om ägarens namn, hästens identitetsnummer, uppgift om hästen är avsedd för livsmedelsproduktion eller inte, utförda vaccinationer, resultat av hälsoundersökningar när det gäller smittsamma sjukdomar samt uppgifter om vissa läkemedelsbehandlingar. Sverige är positivt till beslutet om hästpass, som syftar till att möjliggöra läkemedelsbehandling av hästar utan att konsumenternas hälsa äventyras.

För att genomföra beslut 2000/68/EG har ändringar i lagen (1992:1683) om provtagning på djur, m.m. beslutats. Ändringarna innebär att föreskrifter får meddelas om utfärdande av identitetshandlingar för djur och att det kan uppdras åt privata organisationer att utfärda identitetshandlingar och föra register. Lagändringarna träder i kraft den 1 juli 2001.

23.5.6 TSE (inklusive BSE, ”galna ko-sjukan”)

BSE – Bovin Spongiform Encefalopati, också kallad galna ko-sjukan – är en sjukdom i hjärnan som drabbar nötkreatur. Skrapie är en liknande sjukdom som drabbar får. Motsvarande sjukdomar förekommer hos andra djurarter, t.ex. katt och mink. För dessa sjukdomar är TSE (Transmissibel Spongiform Encefalopati) ett samlingsnamn. Drabbade djur får bl.a. ett nervöst beteende.

Kommissionen presenterade i januari 1999 ett förslag till förordning med bestämmelser för att förebygga och kontrollera TSE-sjukdomar. Förslaget innehåller bl.a. tillämpningsområden, skydds- och förebyggande åtgärder, fastställande av BSE-status, klassificering av medlemsstaterna och tredjeländer och definitioner av begreppet specificerat riskmaterial (SRM). Kommissionen har på grundval av vetenskapliga yttranden vidtagit olika åtgärder som gäller BSE under året. I kommissionens beslut 2000/418/EG, som trädde i kraft den 1 oktober 2000, regleras avlägsnande och omhändertagande av SRM ur produktionskedjan. Som en följd av en utökad testning av nötkreatur blev antalet konstaterade BSE-fall fler under hösten, framför allt i Frankrike och Tyskland. Detta medförde en akut kris inom EU och föranledde en rad gemenskapsåtgärder. Därför beslutade kommissionen bl.a. om ett utökat testprogram i övervakningssyfte, tillfälligt förbud mot användning av kött- och benmjöl i foder till livsmedelsproducerande djur, förbud mot användning av kadavermjöl i foder till livsmedelsproducerande djur och en utökning av SRM-definitionen till att omfatta hela tarmpaketet på alla nötkreatur samt rygkotpelaren på nötkreatur, får och get äldre än 12 månader. Det testprogram som beslutades i november 2000 skall ge uppgifter om förekomsten av BSE i medlemsstaterna.

Sverige beviljades undantag från kravet på testning vid slakt eller destruktion av djur över 30 månaders ålder. Export av kött från otestade djur tilläts dock inte. Sverige beslutade att testa alla s.k. riskdjur, dvs.

nötkreatur äldre än 30 månader som avlivats, nödslaktats eller självdött för att få ett bra beslutsunderlag för bestämmande av Sveriges BSE-status. Skr. 2001/02:30

23.5.7 Animaliska biprodukter

Bestämmelser som rör animaliska biprodukter (ABP), som tidigare benämnts animaliskt avfall, återfinns i rådets direktiv 90/667/EEG, vilket kompletterats med en rad regler som rör området. I oktober 2000 presenterade kommissionen sitt förslag till förordning gällande ABP, vars målsättning är att samla ett stort antal direktiv och beslut i en rättsakt för att ersätta ett 30-tal befintliga regelverk. Sverige har aktivt deltagit i arbetet med att ta fram förslaget. Förordningen kan uppfattas som en systerlagstiftning till det förslag om en TSE-förordning som också diskuterades under året. Förslaget omfattar bl.a. kategorisering av olika kvaliteter av ABP, hantering och dokumentation, godkännande av anläggningar, avyttring och import av ABP-produkter och villkor för egenkontroll samt övervakning av den behöriga myndigheten. Sverige stöder i princip förslaget.

23.6 Integrering av miljö och hållbar utveckling

I november 1999 antog jordbruksrådet en strategi för att integrera miljöhänsyn och hållbar utveckling i den gemensamma jordbrukspolitiken. Strategin överlämnades till Europeiska rådet i Helsingfors (se även 26.1.1). Under år 2000 presenterade kommissionen ett meddelande om indikatorer för integration av miljöhänsyn i den gemensamma jordbrukspolitiken. Meddelandet innebar ett första viktigt steg för att utveckla verktyg för uppföljning och utvärdering av politiken. Kommissionen uppmanades att fortsätta sitt arbete både genom att utveckla motsvarande indikatorer för den ekonomiska och sociala dimensionen av hållbart jordbruk och landsbygdsutveckling och studera behovet av statistik.

23.7 Fytosanitära frågor

Inom EU har en begränsad etablering av tallvedsnematod skett i trakterna runt Lissabon. Tallvedsnematoden är en skadegörare som kan åstadkomma allvarliga skador på barrträd. Den förekommer i USA, Kanada, Japan, Kina, Korea och Taiwan. Den har orsakat särskilt stor skada i Japan. Nematoden följer importerat virke och flis. Beslut om gemenskapsåtgärder har fattats i syfte att kartlägga och begränsa riskerna inom EU.

EU kräver i dagsläget att virke från tredjeland skall värmebehandlas. Mot bakgrund av fynd av tallvedsnematod i förpackningsvirke från tredjeland sker också i samverkan med Tullverket en förstärkt sundhetsmässig uppföljning av importen.

Inom ramen för Internationella växtskyddskonventionen (IPPC) utarbetas för närvarande också en internationell standard för förpackningsvirke, dvs. definierade och internationellt överenskomna regler eller förhållningssätt för att skydda sig mot införsel av skadegörare eller åtgärder för deras utrotning. På grund av frågans vikt har utarbetandet av en standard på detta område prioriterats.

24 Livsmedel

En stor del av livsmedelsområdet är totalharmoniserat, vilket innebär att det inte är tillåtet för de enskilda medlemsstaterna att ha vare sig strängare eller mer liberala bestämmelser. Det pågående arbetet inom gemenskapen innefattar såväl nyreglering som modernisering av det befintliga regelverket på området.

Kommissionens Vitbok om livsmedelssäkerhet (KOM (1999) 719 slutlig) presenterades i januari 2000. Syftet med vitboken är att ta ett helhetsgrepp på frågorna som rör säkra livsmedel. Totalt innehåller vitboken 84 förslag som berör hela livsmedelskedjan från jord till bord. Ett exempel på att man beaktar hela kedjan är att man nu betraktar bestämmelser om foder som livsmedelslagstiftning, t.ex. det rådsdirektiv om saluföring av foderblandningar som beskrivits under 23.5.3, förslaget till förordning av animaliska biprodukter (23.5.7). samt åtgärder i fråga om TSE (23.5.6). Övriga förslag i vitboken där arbete pågick under år 2000 presenteras närmare nedan.

24.1 Förenkling av livsmedelsstandarder

Under 2000 fortsatte arbetet med förenkling av vissa livsmedelsstandarder. Direktivet om kakao- och chokladvaror, 2000/35/EG, publicerades. I december 1999 nåddes en politisk överenskommelse om förslagen till direktiv om mjölkpulver och kondenserad mjölk, vissa former av socker samt fruktjuice och liknande produkter. I mars 2000 nåddes en politisk överenskommelse om förslaget till direktiv om sylt, marmelad och gelé och i maj 2000 om förslaget till direktiv om honung. Eftersom rådet infört en föreskrivande kommitté i stället för den ursprungliga rådgivande kommittén i alla fem förslagen efter det att Europaparlamentet lämnat sitt yttrande måste Europaparlamentet få möjlighet att avge ett nytt yttrande. Detta yttrande kom inte under 2000.

24.2 Nya livsmedel och genmodifierade livsmedel

Förordning (EG) 258/97 om nya livsmedel och livsmedelsingredienser omfattar bl.a. genmodifierade livsmedel och fastställer regler och villkor för sådana produkter innan de kan släppas ut på marknaden. Bland annat skall en säkerhetsprövning av produkterna ske. Två procedurer finns, ett ansökningsförfarande via en medlemsstat samt en förenklad procedur

med anmälan till kommissionen. Regler för särskild märkning finns i förordningen. Kommissionen skall vidare anta tillämpningsregler för märkning.

Under år 2000 fattade kommissionen beslut om att släppa ut ett kolesterolsänkande margarin på den europeiska marknaden, s.k. bredbara fetter med tillsats av fytosterolestrar (säljs i Sverige under namnet Becel pro.active). Ett beslut fattades även om att godkänna fosfolipider från äggula, renframställda enligt en viss metod.

När det gäller genetiskt modifierade livsmedel, började medlemsstaterna detta år tillämpa förordningen (EG) 49/2000 som är en ändring av rådets förordning (EG) 1139/98 om obligatoriska uppgifter vid märkning av vissa livsmedel som framställts från genetiskt modifierade organismer utöver de uppgifter som föreskrivs i direktiv 2000/13/EG. Förordningen innebär att ett tröskelvärde fastställs på 1 procent. För att fastställa att förekomsten av detta material är oavsiktlig, måste tillverkarna kunna lämna fullgoda bevis. Tröskelvärdet skall tillämpas på varje livsmedelsingrediens för sig.

Medlemsstaterna började även tillämpa förordningen (EG) 50/2000 om märkning av livsmedel och livsmedels ingredienser som innehåller genetiskt modifierade tillsatser och aromer eller sådana som framställts av genetiskt modifierade organismer.

24.3 Ramlag för livsmedel och bildande av europeisk livsmedelsmyndighet

Kommissionen föreslog i sin vitbok om livsmedelssäkerhet att det skulle inrättas en europeisk livsmedelsmyndighet samt att man skulle skapa en horisontell ramlag för livsmedel. Trots att livsmedelslagstiftningen är i stort sett totalt harmoniserad inom gemenskapen har det inte funnits någon gemensam ram för denna. Under hösten lade kommissionen ett integrerat förslag som omfattade bl.a. allmänna principer och krav för livsmedelslagstiftning, förslag till inrättandet av en europeisk livsmedelsmyndighet, ändringar av systemet för snabbt informationsutbyte samt förändringar i kommissionens föreskrivande kommittéer på livsmedels- och veterinärområdet. Förslaget mottogs väl av både medlemsstaterna och Europaparlamentet. Det franska ordförandeskapet påbörjade diskussionerna i rådet om förslaget strax före jul och dessa fortsattes under våren 2001 av det svenska ordförandeskapet.

24.4 Kosttillskott

I maj 2000 lade kommissionen fram ett förslag till direktiv om kosttillskott. Med kosttillskott menas livsmedel som är koncentrerade källor av näringsämnen eller andra ämnen med näringsfunktion eller fysiologisk funktion och som säljs i form av kapslar, tabletter och liknande.

Förslagets huvudsakliga innehåll kan mycket kort sammanfattas i två punkter: För vitaminer och mineraler anges vilka substanser som får

användas vid tillverkning av kosttillskott, samt dagliga maximi- och minimihalter för dessa ämnen. Vidare innehåller förslaget märkningsregler för alla kosttillskott, alltså inte bara för vitaminer och mineraler. Det primära syftet med direktivet är att ge konsumenterna säkra produkter. För att garantera en hög skyddsnivå för konsumenterna och underlätta deras val måste de produkter som släpps ut på marknaden vara säkra och förses med adekvat och korrekt märkning. Ett annat syfte är att kosttillskott i dag regleras av nationella bestämmelser. Dessa bestämmelser kan variera mycket från land till land. I flera länder, bl.a. Sverige, saknas bestämmelser.

Förslaget behandlas för närvarande på rådsnivå. Beslut om reglerna för kosttillskott bedöms som tidigast kunna bli klart under andra halvåret 2001.

24.5 Gemensamma regler för hygien inom EU

I juni 2000 presenterade kommissionen sitt förslag till gemensamma regler om livsmedelshygien. Syftet med förslaget är att samordna, uppdatera och förenkla gällande regelverk som består av ett tjugotal direktiv som antagits under perioden 1964–1993. Förslaget består av fem delar: Allmänna regler som gäller för alla livsmedel inklusive primärproduktion, regler för livsmedel av animaliskt ursprung, regler för offentlig kontroll av produkter av animaliskt ursprung, djurhälsoregler samt ett direktiv som upphäver tidigare direktiv på området. Under hösten 2000 har en rådsarbetsgrupp arbetat med den första delen med allmänna regler och arbetet kommer antagligen att fortsätta i flera år.

25 Fiske

Den gemensamma fiskeripolitiken är en fullt utvecklad gemenskapspolitik med för medlemsstaterna gemensamma bestämmelser som omfattar fiskerinäringens alla aspekter. Bestämmelserna avser såväl resursförvaltning som utvecklingen av näringens olika sektorer, såsom yrkesfisket, fiskförädlingsindustrin och vattenbruket. En omfattande genomgång av den gemensamma fiskeripolitiken har påbörjats av kommissionen och medlemsstaterna inför den revidering som senast måste beslutas år 2002. Revideringen av den gemensamma fiskeripolitiken var en viktig fråga under det svenska ordförandeskapet i EU år 2001.

25.1 Förvaltning av fiskeresurser

Beslut om nyttjandet av fiskeresurserna fattas såväl internt inom gemenskapen som inom regionala fiskerierorganisationer där gemenskapen deltar som part. Dessa beslut har tagit sin utgångspunkt i att genomföra den internationellt stadfästa försiktighetsprincipen i enlighet med FN-

avtalet om bevarande och förvaltning av gränsöverskridande och långvandrande fiskebestånd som antogs i augusti 1995. Två av de huvudsakliga instrument gemenskapen använder sig av är totala tillåtna fångstmängder (TAC) och tekniska förvaltningsåtgärder för fisket. Gemenskapen använder i allt större utsträckning även långsiktiga förvaltningsstrategier för bevarande av fiskbestånden. I förberedelserna inför det svenska ordförandeskapet är revideringen av den gemensamma fiskeripolitiken en prioritet.

25.1.1 Nordsjösamarbetet

Inom Nordostatlantiska fiskerikommissionen (NEAFC), inom Nordatlantiska laxorganisationen (NASCO) samt inom ramen för EG:s avtal med Norge, fortskrider arbetet med den praktiska tillämpningen av försiktighetsprincipen. På basis av vetenskaplig rådgivning från det internationella havsforskningsrådet har högsta tillåtna fångstmängder och kvoter fastställts för de flesta bestånd i Nordsjön. Därutöver har havsforskningsrådets mer långsiktiga råd utgjort grunden för beslut om långsiktiga förvaltningsplaner för de viktigaste bestånden, t.ex. atlantisk sill inom NEAFC och en rad Nordsjöbestånd genom avtalet mellan EG och Norge nämligen sill, torsk, kolja, gråsej och rödspätta. Bestånden av torsk och kummel befinner sig i en kritisk situation. För att förbättra beståndssituationen för dessa arter har EU sänkt de högsta tillåtna fångstmängderna med ca 40 procent. Vidare arbetar EU och Norge med att ta fram återhämtningsplaner för dessa bestånd.

25.1.2 Östersjösamarbetet

Fiskerikommissionen för Östersjön (IBSFC) har fortsatt med det EU-finansierade projektet BACOMA (Baltic Cod Management) där framförallt svenska och finska forskare arbetar med att genomföra undersökningar som syftar till att uppnå högre selektivitet i trålfisket efter torsk i Östersjön. Inom ramen för projektet arbetar man även för att höja minimåttet (MLS) för landad torsk, liksom med att ändra bestämmelser i garnfisket. Strandstaterna runt Östersjön väntas ta beslut i denna fråga i början på år 2001. Fiskerikommissionens arbete med att stärka vildlaxbeståndet i Östersjön genom aktionsplanen för vildlaxen (SAP) har gett resultat, och redan i år har en majoritet av vildlaxälvarna uppnått sin potentiella produktionskapacitet.

25.1.3 Multilateralt samarbete

Inom FN:s jordbruks- och livsmedelsorganisation (FAO) som har huvudansvaret för det multilaterala samarbetet på fiskeområdet, har under året bl.a. utarbetats en internationell handlingsplan mot olagligt, okontrollerat och orapporterat fiske samt en analys av subventioner till fiskesektorn. Inom OECD har arbetet fortsatt med att analysera effekterna av marknadsliberalisering.

Under året har diskuterats förändringar i förordningen som rör finansiering av ett gemensamt system för kontroll, inspektion och övervakning av den gemensamma fiskerikontrollen. En ny tidsperiod har fastställts för perioden 2001-2003 med en årlig finansieringsram på 35 miljoner euro. Enligt förslaget kan EU-bidrag ges till installationer av teknisk utrustning, t.ex. datanät och datautrustning, vid utprovning av ny teknik, utbildning av kontrollpersonal, genomförande av inspektions- och övervakningsprogram samt förvärv eller modernisering av kontroll- eller inspektionsutrustning. Vidare har under året bedrivits ett fortsatt arbete med att installera utrustning på fiskefartyg för satellitövervakning, och för närvarande finns utrustning på ca 100 svenska fartyg.

Under året genomfördes även en kontrollverksamhet i det område som avses i konventionen om framtida multilateralt samarbete om fisket i Nordostatlanten. Detta innebar att den svenska Kustbevakningen under en sexveckorsperiod genomförde fiskeriövervakning och kontroll i området mellan Norge och Island. I slutet av året beslutades att denna verksamhet skall bedrivas i ytterligare två år samt att kommissionen därefter skall utvärdera verksamheten.

25.2 Den gemensamma marknadspolitiken

Under året har det pågått ett kontinuerligt arbete gällande den nya förordningen av marknaden för fiskeri- och vattenbruksprodukter vilken huvudsakligen träder i kraft den 1 januari 2001 och ersätter den nuvarande förordningen 3759/92. Kommissionens mål med den nya förordningen är att den gemensamma marknadspolitiken skall bidra till en ansvarsfull förvaltning av resurserna genom att aktörerna får större ansvar för att de nyttjas på bästa sätt. Förordningen medför även vissa förändringar inom handelsområdet.

EG fattar årligen beslut om inrättandet av tullkvoter för import från tredjeland av vissa fiskslag som beredningsindustrin inte kan få tag på i tillräcklig utsträckning inom gemenskapen. För att underlätta beredningsindustrins planering har man för år 2000 inrättat 3-åriga tullkvoter. Tidigare förekom endast 1-åriga tullkvoter vilka omprövades efter varje år. Sverige ansökte om en 1-årig autonom tullkvot för beredd surimi; dock avslogs detta av kommissionen.

Den nedåtgående trenden för återtag av fisk från den svenska marknaden har fortsatt även under år 2000, med undantag för sill och strömming där det periodvis förekommit betydande återtag.

25.3 Strukturpolitiken

EU:s andra programperiod för strukturpolitiken avslutades i och med utgången av år 1999. För fiskets del innebär det nya regelverket, för perioden 2000-2006, att nuvarande program för fiskerinäringen – mål 5a och gemenskapsinitiativet Pesca – ersätts med ett horisontellt program utanför mål 1 samt en integrering av fiskeriåtgärder i mål 1-programmen.

De medfinansieringsmedel från gemenskapen som står till förfogande för fiskerinäringen i den nya perioden uppgår till ca 63 meuro (ca 520 mnkr) för det horisontella programmet och ca 12 meuro (ca 100 mnkr) inom mål 1.

Under år 2000 har därför arbetet avsett två programperioder. När det gäller den gamla perioden har arbetet i huvudsak bestått i att förbereda periodens avslutande och att analysera stödets effekter. Under året har utbetalningar skett, men utfallet har varit helt beroende av tidigare fattade beslut samt i vilken utsträckning stödmottagarna utnyttjat beviljade medel. För såväl mål 5a som för mål 6 uppgår utnyttjandegraden till 96 procent och för gemenskapsinitiativet Pesca till 86 procent. Utbetalningar sker även under år 2001.

Parallellt med uppföljning och avslutning av föregående programperiod har arbetet med att ta fram en ny strukturplan för fiskerinäringen utanför mål 1 genomförts. Planen lämnades av regeringen till kommissionen i april och godkändes den 15 december 2000. Således har inga beslut om stöd enligt det nya programmet kunnat fattas under år 2000 och därmed har inte heller några utbetalningar gjorts.

Generellt kan sägas att den nya planen kommer att ha en starkare fokusering på branschgemensamma projekt. Ett antal horisontella mål har fastställts som syftar till långsiktigt och effektivt resursutnyttjande, miljöanpassning, regional balans, utveckling av kust- och insjöfisket samt förstärkning av konsumentperspektivet.

25.4 Integrering av miljö och hållbar utveckling

Hållbar utveckling och integration av miljöhänsyn i sektorspolitiken behandlades vid Europeiska rådets möte i Cardiff år 1998 och fiskesektorn inbjöds att delta i denna process vid rådets möte i Köln 1998 (se även 26.1.1). Kommissionen utarbetade under 1999 ett meddelande: Fiskeriförvaltning och bevarande av naturen i havsmiljö. Därefter hade fiskerådet fått i uppdrag att till Europeiska rådets möte i Feira överlämna en rapport om integrering av miljökrav och hållbar utveckling i den gemensamma fiskeripolitiken. Den rapport som överlämnades var av mer beskrivande karaktär och skall ses som ett första steg mot en strategi. Vid Europeiska rådet i Helsingfors i december 1999 uppmanades fiskerådet att överlämna en strategi för integrering av miljöhänsyn i fiskeripolitiken till Europeiska rådets möte i Göteborg 2001. Denna strategi skulle innehålla fastställda mål, åtgärder med angiven tidsplan samt indikatorer för regelbunden uppföljning och utvärdering.

Under året har även tagits beslut om att inrätta regler på gemenskapsnivå för att skapa fleråriga serier av uppgifter. Dessa uppgifter skall samlas in på ett enhetligt och standardiserat sätt. Genom detta antogs en gemenskapsram för insamling och förvaltning av de uppgifter som behövs för att utvärdera situationen beträffande fiskeresurserna och fiskerinäringen. Detta beslut kommer att kompletteras med särskilda tillämpningsregler för specifika uppgifter som typ av data, fiskbestånd och metoder som skall användas vid insamling m.m.

26 Miljö

EG:s miljöpolitik skall bidra till att bevara, skydda och förbättra miljön, skydda människors hälsa, utnyttja naturresurserna varsamt och rationellt samt främja åtgärder på internationell nivå. Amsterdamfördraget trädde i kraft 1 maj 1999 och innebär en viktig utveckling av de grundläggande principerna för skyddet av miljön. Hållbar utveckling slås fast som ett övergripande mål för alla politikområden i EG.

Under 2000 har fyra miljørådsmöten och två informella möten hållits. På det portugisiska informella rådsmötet i april behandlades stadsmiljöfrågor. Under det franska ordförandeskapet hölls ett informellt miljørådsmöte i Paris och huvudtema var globala institutionella frågor på miljöområdet inför världstoppmötet om hållbar utveckling 2002. Angående beslut vid de formella rådsmötena under det portugisiska ordförandeskapet kan särskilt uppmärksammas att gemensamma ståndpunkter antogs om ett direktiv om takvärden för försurande ämnen, och ett direktiv om utsläpp från stora förbränningsanläggningar. Dessa direktiv är viktiga i den försurningsstrategi som tagits fram på svenskt initiativ.

Det kan även noteras att EU:s ramdirektiv för vatten har antagits under 2000 genom förlikningsförhandlingar med Europaparlamentet. Under det franska ordförandeskapet var klimatfrågan i centrum med anledning av det sjätte partsmötet inom klimatkonventionen. Det fattades även beslut om bedömning och hantering av omgivningsbuller, samt om aktualiserade regler om avsiktlig utsättning av genetiskt modifierade organismer.

26.1 Utvecklingen på de av Sverige prioriterade områdena

26.1.1 Hållbar utveckling och integration av miljö i andra politikområden

Genom Amsterdamfördraget skrevs målet om hållbar utveckling in i EG- och Unionsfördragen (artikel 2 i respektive fördrag) och en förstärkning gjordes av principen om integrering av miljö i andra politikområden (artikel 6 i EG-fördraget). Vid Europeiska rådets möte i Luxemburg 1997 beslöts att man skulle utarbeta en strategi för att integrera miljöhänsyn i EU:s arbete. I Cardiff 1998 beslöts att de olika ministerråden skall utarbeta strategier för integration av miljö och hållbar utveckling inom sina politikområden. Råden för transport, energi och jordbruk ombads inleda arbetet. Vid Europeiska rådets möte i Wien och Köln gavs uppdrag även till råden för utveckling, inre marknad och industri respektive allmänna rådet, fiske och Ekofin.

Till Europeiska rådets möte i Helsingfors i december 1999 rapporterade sex rådskonstellationer, nämligen transport, energi,

jordbruk, industri, inre marknad och utvecklingsbistånd. Ekofin rapporterade till Europeiska rådets möte i Nice i december 2000. Fiske och allmänna rådet inledde sitt arbete hösten 2000 med sikte på att anta rådsslutsatser våren 2001.

Under år 2000 fortsatte arbetet för att uppfylla de slutsatser som stats- och regeringscheferna antog i Helsingfors dels om de nio sektorsrådets rapportering som skulle ske på toppmötet i Göteborg i juni 2001, dels om förslaget att kommissionen skulle presentera ett förslag till en övergripande EG-strategi för hållbar utveckling till toppmötet i Göteborg.

Europeiska rådet i Santa Maria da Feira 2000 slog fast att Europeiska rådet vid sitt möte i juni 2001 skulle göra en omfattande översyn av hur miljöskydds krav och hållbar utveckling skall integreras i prioriterad sektorspolitik samt anta en strategi för hållbar utveckling på grundval av ett förslag från kommissionen.

Kommissionen påbörjade under år 2000 arbetet med hållbarhetsstrategin och tillsatte en särskild arbetsgrupp inom generalsekretariatet.

26.1.2 Sjätte miljöhandlingsprogrammet

Det nya sjätte miljöhandlingsprogrammet skall ligga till grund för EU:s miljöpolitik under den kommande tioårsperioden. Det var en av de frågor som gavs mycket hög prioritet på rådsagendan (miljö) i planeringen inför det svenska ordförandeskapet. Programmet hänger nära samman med kommissionens arbete med att utveckla en hållbarhetsstrategi för EU, som skall antas vid Europeiska rådets möte i Göteborg 2001, och det pågående arbetet med integrering av miljöhänsyn inom de olika sektorerna. Sverige var därför under året pådrivande i arbetet med att ta fram ett nytt sjätte miljöhandlingsprogram för EU.

Kommissionen lade i slutet av november 1999 fram sitt meddelande om utvärdering av det femte miljöhandlingsprogrammet. Utvärderingen skulle enligt tidsplanen ha varit klar redan i juni 1999 men försenades till följd av kommissionens avgång. I slutsatserna från Europeiska rådets möte i Helsingfors i december 1999 föreslogs att kommissionen före utgången av år 2000 skulle presentera ett förslag till ett sjätte miljöhandlingsprogram.

Syftet med kommissionens meddelande om det femte miljöhandlingsprogrammet var att det skulle utgöra en plattform inför utarbetandet av ett nytt program, det sjätte miljöhandlingsprogrammet. Det skulle också stimulera till debatt och synpunkter från allmänheten och olika samhällsaktörer. I förordet till meddelandet välkomnades därför skriftliga synpunkter från alla intresserade parter före mitten av april 2000. Kommissionen gick under våren också ut med en bred förfrågan till såväl medlemsstater och intresseorganisationer som kandidatländer, att bidra med idéer om utformningen av det sjätte miljöhandlingsprogrammet. Förfrågan fick ett stort gensvar. I tolv medlemsstater anordnades seminarier om det nya miljöhandlingsprogrammet. Kommissionen anordnade också möten med företrädare från kandidatländerna och övriga intressenter. I Sverige hölls bl.a. ett

seminarium i samarbete mellan Naturvårdsverket, Kemikalieinspektionen och Miljödepartementet där myndigheter, intresseorganisationer och representanter från kommissionen deltog.

Miljörådet antog vid sitt möte den 30 mars 2000 slutsatser om utvärderingen av det femte miljöhandlingsprogrammet. Med utgångspunkt i utvärderingen gav rådet sin syn på vad som skall ingå i det nya programmet. I rådsslutsatserna slogs bl.a. fast att det är viktigt att det nya handlingsprogrammet dels angriper bristerna i det femte programmet, dels inriktas på nya prioriterade frågor. Det nya programmet bör bidra till att göra miljöfrågorna mer lättillgängliga för allmänheten samt till att utvärdera, stärka och utveckla de styrmedel som används inom EU:s miljöpolitik.

Vid miljörådets möten i oktober och december 2000 informerade kommissionen om arbetet. I december stod det klart att kommissionen inte skulle hinna lägga fram förslag till det sjätte miljöhandlingsprogrammet före utgången av 2000.

26.1.3 Kampen mot försurning och klimatförändringar

Försurningsstrategin

När Sverige blev medlem i unionen var en av de viktigaste frågorna på den miljöpolitiska dagordningen kampen mot försurningen. Sverige lyckades år 1995 få till stånd ett uppdrag till kommissionen att utveckla en strategi för att bekämpa försurningen. Rådet ställde sig år 1997 bakom kommissionens förslag till strategi.

Det långsiktiga målet i kommissionens strategi är att utsläppen av försurande ämnen skall minskas så att kritiska belastningsgränser, dvs. gränsen för vad naturen tål, inte skall överskridas någonstans i unionen. I strategin fastställdes också ett konkret delmål: att minska arealen med oskyddade ekosystem med 50 procent till år 2010. Under 1997 arbetade kommissionen också med en strategi för att minska problemet med marknära ozon. Eftersom utsläpp av kväveoxider både bidrar till försurning och bildning av marknära ozon arbetades dessa två strategier samman under 1998, den s.k. försurningsstrategin, för att på detta sätt få de mest kostnadseffektiva åtgärderna.

Det långsiktiga målet för ozonexponering i strategin är att de kritiska nivåerna inte skall överskridas någonstans i unionen. Delmålet är att den ozonexponering som påverkar människors hälsa skall minska med 75 procent mellan 1990 och 2010 samt att den ozonexponering som påverkar växtligheten skall minska med mer än 50 procent mellan år 1990 och år 2010. Åtgärderna som minskar dessa utsläpp för att uppnå ovanstående delmål kommer också att bidra till att ytan hos de ekosystem som påverkas av övergödning minskar med 30 procent mellan 1990 och 2010.

Kommissionen har i sin strategi föreslagit ett antal direktiv med åtgärder för att uppnå de ovan nämnda delmålen. Det mest centrala direktivet i försurningsstrategin är direktivet om nationella utsläppstak

för föroreningarna svaveldioxid, kväveoxider, flyktiga organiska ämnen samt ammoniak (det s.k takdirektivet) som förhandlades i rådet under år 2000. Kommissionens arbete med att fastställa nationella tak för dessa utsläpp bygger på att delmålen skall nås år 2010 och att den modell som används tar hänsyn till utsläppsutvecklingen, gränsen för vad naturen tål, ländernas olika åtgärdsalternativ, kostnader m.m.

Takdirektivet förhandlades tillsammans med ett förslag om att revidera direktiv 88/609/EEG om utsläpp från stora förbränningsanläggningar. I juni 2000 nåddes gemensamma ståndpunkter för båda direktiven. I november 2000 lämnades direktiven till Europaparlamentet för en andra behandling, vilket resulterade i ett förlikningsförfarande.

Den första fasen i försurningsstrategin är avslutad i och med att dessa två direktiv slutligen antas. Nästa steg är att kommissionen år 2004 skall göra en översyn av hur utvecklingen går mot att uppnå delmålen samt göra utblickar mot möjligheten att nå det långsiktiga målet om inget överskridande av kritiska belastningar och nivåer.

Kampen mot klimatförändringar

Året präglades av förberedelser inför det sjätte partsmötet i Haag i november 2000. Ambitionen var att där nå en uppgörelse i de frågor där Kyotoprotokollet behöver preciseras för att det skall kunna ratificeras av unionen. Inför det sjätte partsmötet fokuserades EU:s arbete i stor utsträckning på utveckling av unionens ståndpunkter. Miljöministrarna antog rådsslutsatser vid tre olika tillfällen före mötet. Stor vikt lades vid att betona behovet av att säkerställa protokollets miljömässiga integritet. Ett omfattande förberedelsearbete skedde också inom rådsarbetsgruppen för klimatfrågor samt i de till denna grupp knutna expertgrupperna. EU deltog även vid ett antal workshops som föregick det sjätte partsmötet. Sverige hade under andra halvåret en allt viktigare roll som medlem i trojkan inför det svenska ordförandeskapet.

Vid det sjätte partsmötet nåddes viktiga framsteg i en rad av de centrala förhandlingsfrågorna. En slutlig uppgörelse kunde dock inte nås. Det fattades i stället ett beslut om att inte avsluta mötet utan att, efter en paus, fortsätta förhandlingarna under 2001. Under perioden närmast efter Haag fördes också täta samtal mellan EU och några av de viktigaste förhandlingsparterna, och en principuppgörelse innan årets slut föreföll tidvis inom räckhåll. Dessa samtal färgades av en önskan hos många parter att nå en uppgörelse med den utgående amerikanska administrationen. Meningsskiljaktigheterna mellan parterna var dock för stora och försöken att nå en uppgörelse fick avbrytas och skjutas till de officiella förhandlingarna som återupptas i Bonn i juli 2001.

Under året kom också EU:s interna arbete att utvecklas i syfte att förbereda EU:s ratificering av Kyotoprotokollet. Kommissionen lanserade det europeiska klimatförändringsprogrammet, ECCP (KOM (2000) 88). Inom ramen för detta initiativ påbörjades ett brett samarbete mellan tekniska experter, ideella organisationer, industriföreträdare och företrädare för kommissionen och medlemsstaterna i fem olika arbetsgrupper. En delrapport om det samlade arbetet lades fram under hösten 2000. Arbetet kommer att fortsätta under 2001 med en samlad

slutrapport i juni och ett meddelande om vilka åtgärder kommissionen avser gå vidare med senare under året. Skr. 2001/02:30

I mars 2000 lade kommissionen fram en grönbok om handel med utsläppsrätter för växthusgaser inom Europeiska unionen (KOM (2000) 87). Förslaget i grönboken omfattar utsläpp av koldioxid från större anläggningar i olika industrisektorer samt el- och värmeproduktion. Systemet är tänkt att starta från och med år 2005, dvs. före protokollets första åtagandeperiod 2008-2012. Ett förslag till direktiv om handel med utsläppsrätter väntas under år 2001.

Förutom ECCP och grönboken om utsläppshandel har en stor mängd andra initiativ tagits som är av betydelse för unionens klimatpolitik. Bland andra direktiv och initiativ som hanteras av miljöministrarna och som har betydelse för EU:s interna klimatarbete märks sjätte miljöhandlingsprogrammet, direktivet om stora förbränningsanläggningar och direktivet om utsläppstak (se ovan). Inom närliggande områden tas nu också en mängd initiativ som har betydelse för klimatpolitiken, t.ex. energiområdet.

26.1.4 Kretsloppsanpassning och resurseffektivitet

Fortsatt arbete med en integrerad produktpolitik (IPP)

Regeringen presenterade i maj 2000 i skrivelsen En miljöorienterad produktpolitik (skr. 1999/2000:114, bet. 2000/01:MJU3, rskr. 2000/01:52) en strategi för det fortsatta arbetet med att minska produkters negativa påverkan på människors hälsa och på miljön. I skrivelsen redovisar regeringen hur arbetet med en "Integrated Product Policy", eller IPP som det vanligen förkortas, bör bedrivas inom EU. Regeringen har under år 2000 aktivt verkat för att EU:s arbete med IPP skall intensifieras, bl.a. genom att ta initiativ till bildandet av ett informellt europeiskt IPP-nätverk. Nätverket, som består av representanter från samtliga medlemsstater och kommissionen, har till uppgift att driva på och koordinera IPP-arbetet på EU-nivå.

Under år 2000 har kommissionen arbetat med att ta fram en grönbok om IPP och har inbjudit vissa EU-medlemsstater att lämna synpunkter och erfarenheter. Regeringen har deltagit aktivt i detta arbete.

Direktiv och förordningar på kretslopps- och avfallsområdet

I december 2000 antog rådet direktiv (2000/76/EG) om förbränning av avfall. Direktivet ersätter de två befintliga direktiven om förbränning av hushållsavfall samt det befintliga direktivet om förbränning av farligt avfall. Direktivet innebär en uppdatering, skärpning och komplettering av kraven i nu gällande direktiv för förbränning av kommunalt avfall samt en utvidgning av tillämpningsområdet till att, förutom farligt avfall, omfatta i princip allt icke-farligt avfall. Direktivet innebär bl.a.:

- Skärpta krav för utsläpp till luft av stoft, tungmetaller, saltsyra, fluorväte och svaveldioxid.

- Skärpning av kraven när det gäller halten kolmonoxid i rökgaserna.
- Införande av krav för utsläpp till luft av dioxiner och furaner, kväveoxider och organiska ämnen.
- Införande av utsläppskrav när det gäller vattenföroreningar.

I september 2000 antog rådet direktiv (2000/53/EG) om uttjänta fordon. Direktivet syftar bl.a. till att förhindra uppkomsten av avfall från fordon och till att främja återanvändning och återvinning av fordon och deras komponenter. Direktivet innehåller regler om kostnadsfri inlämning av uttjänta fordon, och producenterna åläggs ett visst ekonomiskt ansvar. Det innehåller även regler om utfasning av vissa tungmetaller, specifika återanvändnings- och återvinningsmål samt krav på miljömässigt godtagbar hantering på bilskrotningsanläggningarna.

I juli 2000 presenterade kommissionen förslag till direktiv om avfall som utgörs av eller innehåller elektriska och elektroniska produkter (WEEE-direktivet) och förslag till direktiv om begränsning av användningen av vissa farliga ämnen i elektriska och elektroniska produkter (RoHS-direktivet) (KOM (2000) 347).

WEEE-direktivet syftar till att skydda mark, vatten och luft från föroreningar som uppstår genom hanteringen av elektronikavfall. Förslaget syftar även till att undvika uppkomsten av avfall som behöver bortskaffas, minska det berörda avfallens skadlighet och till att spara värdefulla resurser. Regler för producenternas ansvar, kostnadsfri inlämning, omhändertagande, hantering och återvinning av uttjänt elektrisk och elektronisk utrustning regleras i direktivet. RoHS-direktivet syftar till att begränsa användningen av farliga ämnen vid tillverkning av elektriska och elektroniska produkter. Bly, kvicksilver, kadmium, sexvärt krom och flamskyddsmedlen PBB och PBDE skall ersättas med miljöanpassade substitut. I en bilaga till direktivförslaget upptas dock vissa applikationer som är undantagna från utfasning.

De båda direktivförslagen behandlades i rådets arbetsgrupp under år 2000. I december 2000 höll miljørådet en riktlinjedebatt om direktiven.

Den 28 februari 2000 antog rådet en gemensam ståndpunkt angående kommissionens förslag till revidering av förordning (EEG) nr 1836/93 om frivilligt deltagande för industriföretag i gemenskapens miljöstyrnings- och miljörevisionsordning (EMAS). Förlikningsförhandlingar inleddes under hösten med syfte att Europaparlamentet och rådet skulle kunna fatta beslut om en ny förordning 2001. Översynen har bl.a. inneburit att området inom vilket EU:s miljöstyrningssystem EMAS kan tillämpas har utökats. Kopplingen mellan EMAS och andra internationella standarder inom området för miljörevision har stärkts i och med att standarden ISO 14001 tas in som bilaga till förordningen. Den reviderade förordningen syftar även till att öka de anställdas deltagande och att synliggöra företagens deltagande i EMAS genom att en ny EMAS-symbol införs.

Kommissionens beslut om avfallskatalogerna

Kommissionen beslutade den 3 maj 2000 (2000/532/EG) om en sammanslagning av den europeiska avfallskatalogen (94/3/EG) och listan över farligt avfall (94/904/EG). Beslutet innebär också att vissa

avfallsslag, t.ex. uttjänt elektrisk och elektronisk utrustning, från och med den 1 januari 2002 kommer att klassas som farligt avfall. Skr. 2001/02:30

Grönbok om PVC

Kommissionen presenterade en grönbok om PVC vid miljørådets möte den 10 oktober 2000. Grönboken presenterades även vid inreklamnings-, konsument- och turistrådet den 28 september 2000. Syftet med grönboken är att presentera en vetenskapligt baserad bedömning av miljö- och hälsoaspekterna med PVC under hela livscykeln. Syftet är också att presentera alternativa lösningar av de problem som framkommit. Grönboken fokuserar huvudsakligen på frågan om tillsatser i PVC och hanteringen av PVC-avfall.

26.1.5 Biologisk mångfald och översyn av regler om genetiskt modifierade organismer

Biologisk mångfald

Kommissionen presenterade 1998 sitt förslag till gemenskapsstrategi för biologisk mångfald. Strategin inriktas på sektorer med hög grad av gemensamhetspolitik. Under 1999 påbörjade ansvariga generaldirektorat arbetet med att utveckla aktionsplaner inom sektorerna naturresurshushållning, jordbruk, fiske och utvecklingssamarbete. Aktionsplanerna kommer att utgöra ett viktigt instrument för att skydda och hållbart nyttja biologisk mångfald inom unionen. Aktionsplanerna skulle enligt tidsplanen färdigställas under 2000, men presenteras i stället första kvartalet 2001.

EG:s viktigaste instrument för den gemensamma naturvårdspolitiken är direktiven om bevarande av vilda fåglar (79/409/EEG) och bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (92/43/EEG), det s.k. art- och habitatdirektivet. Enligt dessa direktiv skall ett sammanhängande ekologiskt nätverk av skyddade områden (Natura 2000) bildas i Europa med syftet att bevara biologisk mångfald. Vid utgången av år 2000 hade Sverige föreslagit totalt 2 455 områden som skall beredas enligt habitatdirektivet och 395 objekt enligt fågeldirektivet. Den sammanlagda arealen uppgår till närmare 17,9 procent av landets yta. Under 2000 har Sverige fortsatt arbetet med att komplettera med anledning av de brister som konstaterats vid utvärdering av tidigare förslag. I Sverige kommer merparten av områdena på ett eller annat sätt att vara skyddade med stöd av miljöbalken.

Översyn av regler om genetiskt modifierade organismer

Genetiskt modifierade organismer (GMO) regleras huvudsakligen av två direktiv, dels direktivet 90/219/EEG om innesluten användning av genetiskt modifierade mikroorganismer (nyligen ändrad genom direktiv

98/81/EG), och dels av direktivet 90/220/EEG om avsiktlig utsättning i miljön av genetiskt modifierade organismer. Under år 2000 slutfördes den översyn av direktivet 90/220/EEG som påbörjades under sommaren 1998. Ett ändrat förslag till direktiv kunde gemensamt antas av EU:s miljöministrar vid ett rådsmöte i juni 1999. Rådet och Europaparlamentet kunde i december 2000 komma överens efter en förlikningsprocess. Det huvudsakliga syftet med översynen var att med bibehållen säkerhet för miljön och hälsan förbättra och effektivisera de administrativa procedurer och riskbedömningar som följer av direktiven.

Under förhandlingarna har Sverige framgångsrikt drivit fram en rad förbättrande nyheter i direktivet. Bland annat omfattar riskbedömningen som krävs för aktiviteter i miljön med GMO nu såväl direkta och indirekta som omedelbara och fördröjda effekter. Det krävs alltid ett uppföljningsprogram för de GMO som släpps ut på marknaden för att bekräfta den riskbedömning som gjorts, men också för att så tidigt som möjligt kunna upptäcka eventuella oväntade effekter. Sverige har även fått igenom gemensamt överenskomna principer för riskbedömningarna för att nå en samsyn vad avser potentiella risker med GMO. I det nya direktivet finns även följande förbättringar: Ett ökat inflytande för allmänheten i beslutsprocessen, ökat utrymme för etiska hänsyn, tidsbegränsade tillstånd (max 10 år), försiktighetsprincipen är grundläggande för tillämpningen, och förbud mot antibiotikaresistensgener blir möjligt.

Inom EU har dessutom diskussionerna om utformningen av ett system för märkning och spårbarhet av GMO och produkter framställda av eller med GMO tagit fart på allvar. Kommissionen aviserade under årets gång att man avsåg att lägga fram ett förslag till EU-reglering som kräver märkning av sådana produkter genom hela hanteringskedjan. Förslaget hade vid årets utgång ännu inte presenterats. Sverige underströk vikten av att ett sådant system ger användare (t.ex. konsumenter och lantbrukare) möjligheten att kunna välja eller välja bort GMO och GMO-produkter så långt det är möjligt.

26.1.6 Fortsatt hög ambitionsnivå när det gäller kemikalier och bekämpningsmedel

Kemikaliestrategin

Kommissionen arbetade under året med att utveckla en strategi för en framtida kemikaliepolitik i enlighet med de slutsatser som rådet antog i juni 1999. Avsikten var att en s.k. vitbok skulle presenteras före utgången av året, men kommissionen blev försenad i sitt arbete och lyckades inte hålla den tidpunkt som rådet krävt. Under året deltog Sverige i ett antal diskussioner med kommissionen och andra medlemsstater för att påverka det kommande förslaget.

EG-domstolen beslutade i juli att det svenska förbudet mot yrkesmässig användning av det klorerade lösningsmedlet trikloretylen inte strider mot EU:s regelverk. Domstolens utlåtande, som var till fördel för Sverige, avgjorde en lång strid. Domstolen säger att nationella bestämmelser med ett principiellt förbud mot yrkesmässig användning av trikloretylen med möjlighet till dispens är motiverade med hänsyn till människors hälsa. De svenska reglerna utgör alltså inte ett otillåtet handelshinder och kan fortsätta att tillämpas.

Bekämpningsmedel

I det tioåriga programmet för utvärdering av verksamma ämnen i bekämpningsmedel som används inom jordbruk och trädgårdsodling (växtskyddsmedel), i enlighet med direktiv 91/424/EEG, har hittills ca 130 verksamma ämnen utvärderats. Av dessa har Sverige utvärderat fyra kemiska ämnen samt en biologisk organism. Ämnen som motsvarar kraven förs upp på en förteckning över verksamma ämnen som får ingå i bekämpningsmedel inom gemenskapen. Under år 2000 fattades beslut om tio verksamma ämnen varav två förbjöds på grund av oacceptabla hälso- eller miljörisker. Sverige är en av de mer inflytelserika medlemsstaterna i detta arbete där Kemikalieinspektionen verkar för att en hög skyddsnivå skall råda.

Biociddirektivet trädde i kraft i maj år 2000. Ett motsvarande utvärderingsprogram för verksamma ämnen som det för växtskyddsmedel har inrättats men ännu inte börjat att fungera. Jämfört med de tidigare svenska bestämmelserna innebär införandet av biociddirektivet bl.a. att en del nya produkttyper, t.ex. desinfektionsmedel och konserveringsmedel, måste förhandsgranskas innan de får saluföras.

26.2 Miljökvalitet och naturresurser

26.2.1 Nya regler på vattenområdet

Ramdirektivet för vatten

Europaparlamentet och rådet har antagit ett direktiv (2000/60/EG) om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område (EGT L 327, 22.12.2000, s. 1), det så kallade ramdirektivet för vatten. Direktivet trädde i kraft den 22 december 2000. Direktivet utgör grunden för en integrerad förvaltning av vattenresurserna, där berörda sektorer medverkar på nationell, regional och lokal nivå. Syftet med direktivet är att upprätta en ram för skyddet av såväl inlandsytvatten, kustvatten som grundvatten, vilket i sin tur sammanfattningsvis syftar till att

- hindra ytterligare försämringar av statusen hos bl.a. marina ekosystem och ekosystem i sjöar och vattendrag samt att sådana system skall skyddas och förbättras,
- främja en hållbar vattenanvändning,
- eftersträva ett ökat skydd för och en förbättring av vattenmiljön bl.a. genom att utsläpp och spill av vissa ämnen minskar eller upphör,
- säkerställa att föroreningen av grundvatten gradvis minskar och att ytterligare förorening förhindras samt
- bidra till att mildra effekterna av översvämning och torka.

Medlemsstaterna skall dela in de avrinningsområden som ligger inom deras gränser i olika avrinningsdistrikt. Flera avrinningsområden kan ingå i ett distrikt. Grundvatten och angränsande kustområden omfattas också. Behöriga myndigheter skall utses för tillämpningen av direktivet inom varje distrikt. För frågor som rör avrinningsområden som sträcker sig över flera medlemsstater eller når utanför Europeiska unionen finns särskilda regler.

För vissa ämnen, framför allt miljögifter, kommer gemensamma miljökvalitetsnormer att fastställas, medan normer eller mål för biologiska faktorer och för kemiska ämnen kan fastställas i varje medlemsstat. Vidare skall medlemsstaterna se till att ekonomiska styrmedel inom vattenpolitiken tjänar som incitament för att uppnå direktivets mål.

De nationella författningar som behövs för att följa direktivet skall träda i kraft senast den 22 december 2003. De behöriga myndigheterna skall till år 2009 och därefter vart sjätte år upprätta åtgärdsprogram och åtgärdsplaner för att uppnå direktivets mål för vattenkvaliteten.

Vattenkvalitet samt program och planer skall följas upp regelbundet och redovisas till kommissionen. Direktivet kommer att vara ett av de viktigaste redskapen för att uppnå de svenska miljökvalitetsmålen.

26.2.2 Bilavgaser och bränslefrågor

Avgaskrav för lätta bilar

Under året antogs en mindre ändring av avgasreglerna för lätta bilar som har till syfte att underlätta försäljningen av gasdrivna personbilar och lätta lastbilar och bussar.

OBD-systemet är ett datoriserat felindikeringsystem som varnar för brister hos bilarnas avgasreningssystem. Systemen är nu utvecklade för bensinbilar. Från och med år 2000 skall de finnas i modeller med nya typgodkännanden och från och med år 2001 skall alla nya bensindrivna personbilar ha sådana system. För bensindrivna lätta lastbilar och bussar införs kraven ett år senare.

Tekniken i lätta gasbilar är i stort sett densamma som för bensinbilar. Därför gäller nästan samma avgaskrav. De flesta biltillverkare hade dock ingen OBD-teknik för gasbilar som fungerar i serieproduktion. Kravet på OBD-system sågs därför av flera medlemsstater som ett hinder för sådana bilar. Eftersom de har vissa miljöfördelar jämfört med bensinbilar enades

Europaparlamentet och rådet om att senarelägga införandet av OBD-kraven med tre år för personbilar och med fem år för lätta lastbilar och bussar om de drivs med gas. Detta sker genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/1/EG av den 22 januari 2001 om ändring av rådets direktiv 70/220/EEG om åtgärder mot luftförorening genom utsläpp från motorfordon (EGT L 35, 6.02.2001 s. 34–35).

Under året lämnade kommissionen förslag till Europaparlamentet och rådet om särskilda kallstartskrav för bensindrivna lätta lastbilar. Kommissionen lämnade även förslag om avgaskrav och bullerkrav för motorcyklar, mindre bensindrivna arbetsmaskiner samt fritidsbåtar. För fritidsbåtar föreslog kommissionen att det även skall införas särskilda bullerkrav.

26.2.3 Omgivningsbuller

En gemensam ståndpunkt antogs av rådet den 18 december 2000 (14828/00) om ett förslag till direktiv om bedömning och hantering av omgivningsbuller. Direktivet skapar en gemensam ram för kartläggning av buller inom EU. Förslaget innebär att data kommer att samlas in om antalet bullerutsatta personer och om de åtgärder som planeras inom varje land. Inga gränsvärden föreskrivs, men en bättre statistik som kan ligga till grund för framtida regler erhålls.

26.3 Övriga miljöfrågor

26.3.1 EG:s miljöfond Life

EG:s miljöfond Life kom till genom rådets förordning EEG 1973/92. Förordningen reviderades genom rådsbeslut den 17 juli 2000 (1655/2000).

Life administreras av kommissionens generaldirektorat för miljö. I Sverige är Naturvårdsverket i samråd med NUTEK ansvarig myndighet. Syftet med Life är att bidra till utvecklingen och genomförandet av EG:s miljöpolitik. Life omfattar tre områden: naturvård, miljöskydd och åtgärder i tredjeländ (länder som gränsar till Medelhavet och Östersjön förutom de som skrivit under associationsavtal med EG).

Life-naturvård medfinansierar projekt som bidrar till genomförandet av direktivet om skydd av vilda fåglar och direktivet om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter, och i synnerhet av nätverket Natura 2000. Även inköp av skyddsvärd mark kan ingå.

Life-miljöskydd medfinansierar projekt som demonstrerar nya tekniker eller metoder i ett europeiskt perspektiv.

Den andra etappen av Life, som gällde 1996-1999, har avslutats. Förordningen för den tredje etappen av Life (2000-2004) skulle enligt planerna ha trätt i kraft vid årsskiftet 1999/2000 men antogs av Europaparlamentet och rådet den 17 juli 2000 efter försening på grund av förlikningsförfarande. Nyheter i Life III är att kommissionen vill uppnå

en närmare koppling till EG:s miljöpolitik, att budgeten ökar till 640 miljoner euro för perioden 2000-2004 samt att vissa ansökarländer kan delta: Estland, Lettland, Ungern, Slovenien och Rumänien.

Enligt förordningen skall riktlinjer utarbetas av kommissionen i samråd med Life-kommittén. Syftet med riktlinjerna är att vägleda sökande så att Life-projekten mer kraftfullt bidrar till genomförandet och utvecklingen av EG:s miljöpolitik. Projekt kan få ekonomiskt stöd inom följande fem huvudområden:

- miljöhänsyn vid markanvändning,
- vattenvård/skydd,
- förebyggande åtgärder för att minska näringslivets miljöbelastning,
- förebyggande åtgärder samt återanvändning och återvinning av avfall
- åtgärder för att minska miljöbelastningen från produkter (nytt område).

Den första ansökningsomgången för Life III avslutades 30 november 2000. Efter omfattande granskning av ansökningarna av Naturvårdsverket och NUTEK skickades de vidare till kommissionen för slutlig bedömning i konkurrens med övriga EU-länders ansökningar. Beslut fattas av kommissionen under juni eller juli 2001. Några medel för år 2000 fördelades inte av kommissionen på grund av förseningen i beslutsprocessen.

Sverige har varit framgångsrikt i Life. Varje år har 5-10 procent av fondens medel gått till svenska projekt och hittills har svenska projekt beviljats ca 300 miljoner kronor.

26.3.2 Globala miljöfrågor

Biologisk mångfald och genetiskt modifierade organismer (GMO)

FN:s globala konvention om biologisk mångfald är en viktig utgångspunkt i EG:s arbete med biologisk mångfald. Konventionens övergripande mål är att bevara och hållbart nyttja biologisk mångfald samt att rättvist fördela de nyttigheter som uppkommer vid användning av denna. Ett omfattande samråd sker inom unionen inför konventionens möten och aktiviteter. Sverige prioriterar detta arbete högt.

Under 2000 hölls konventionens femte partsmöte i Nairobi. Vid partsmötet undertecknades konventionens protokoll om biosäkerhet (Cartagena-protokollet). Partsmötet behandlar hela det mycket breda spektrum av frågor som biologisk mångfald innefattar. Huvudtema för mötet var färskvattensekosystem, men bland de viktigaste beslut som fattades var att tillsätta en mellanstatlig arbetsgrupp för att förhandla de komplexa frågorna om tillträde till genetiska resurser och rättvis fördelning av vinsterna från sådana resurser. EU var starkt pådrivande för att detta arbete skall leda till konkreta lösningar.

Inom ramen för konventionen om biologisk mångfald har ett biosäkerhetsprotokoll förhandlats. Biosäkerhetsprotokollet syftar till att undvika att gränsöverskridande transporter av GMO inte skadar bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald. EU har som part

till konventionen om biologisk mångfald varit pådrivande i förhandlingarna. EU har bl.a. understrukt vikten av att protokollet hjälper utvecklingsländerna att få till stånd egna interna regelverk och att information om gränsöverskridande transporter med GMO alltid skall ges till det importerande landet.

Biosäkerhetsprotokollet antogs av världens länder efter ett avslutande möte i Montreal i januari år 2000. Sverige har inom EU börjat analysera hur protokollet påverkar befintlig GMO-lagstiftning och vad som krävs av Sverige och EU för att införliva protokollet.

Frågan om bioteknik och GMO diskuterades även vid ministermöten inom en mängd andra internationella organ såsom Världshandelsorganisationen (World Trade Organization, WTO) och OECD under år 2000. Inom OECD har arbetet bl.a. fokuserat på spårbarhet av GMO.

EG har under året även deltagit i partsmötena för konventionen om skydd av europeiska vilda djur och växter och deras naturliga miljö (Bernkonventionen) vars möte hölls i Strasbourg.

FN:s millenniedeklaration

I maj 2000 höll FN:s generalförsamling sitt femtiofemte möte sedan 1945, och världens stats- och regeringschefer samlades vid FN-högkvarteret för att ange en riktning för arbetet i ett nytt årtusende. Mötets millenniedeklaration innehåller ett avsnitt om att skydda den gemensamma miljön. Bland de målsättningar som anges i miljödelen såg EU som särskilt angelägna Kyotoprotokollets ikraftträdande till skydd mot klimatförändringar, genomförande av konventioner, strategier för bärkraftig hantering av sötvatten samt fri tillgång till information om den mänskliga gensekvensen.

Världstoppmöte om hållbar utveckling

I FN:s generalförsamling bidrog EU:s pådrivande arbete till ett beslut om att tioårsuppföljningen av Riokonferensen skall utformas som ett världstoppmöte om hållbar utveckling i Johannesburg, Sydafrika, år 2002. Sverige ålades en ledande roll inom EU när det gäller att sammanställa underlag för en gemensam hållning, och ett antal svenska synpunkter om vikten av en framåtsyftande tioårsuppföljning med ett konkret innehåll finns väl reflekterade i EU-medlemsstaternas ståndpunkt.

Kommissionen för hållbar utveckling

FN:s kommission för hållbar utveckling (CSD) höll sitt åttonde möte under våren 2000, med fortsatt dialog och erfarenhetsutbyte kring uppföljningen av Agenda 21. Sverige spelade en aktiv roll tillsammans med övriga EU-medlemsstater. Övergripande tema för CSD:s arbete är fattigdomsfrågorna och strävan efter hållbara konsumtions- och produktionsmönster. Dessa teman antogs efter förslag från EG på svenskt

initiativ vid generalförsamlingens extra möte 1997, vid vilket CSD:s femåriga arbetsprogram utarbetades.

Enligt detta arbetsprogram behandlades vid CSD:s åttonde möte 2000 frågor om jordbruk, markanvändning, finansiering, handel och investeringar. En diskussion på ministernivå fördes också när det gäller tioårsuppföljningen av Riokonferensen år 2002.

Under hösten bedrevs ett intensivt samarbete inom EU för att förbereda CSD:s nionde möte under våren 2001 som kommer att behandla energi, transporter, atmosfären, information samt det internationella miljöarbetet. Inte minst frågan om hållbar energiförsörjning ägnades stor uppmärksamhet.

FN:s miljöprogram UNEP

Sverige stod den 29-31 maj värd för det första mötet med Global Ministerial Environment Forum, som skapats av FN:s miljöprogram UNEP för att ge politisk vägledning till det internationella miljöarbetet. Drygt 600 delegater, varav ett hundratal miljöministrar, deltog. Trots tveksamhet inledningsvis från främst USA kunde EU och andra ländergrupper driva igenom ett slutdokument, Malmödeklarationen, som av många bedömare uppfattas som osedvanligt kraftfullt. UNEP:s nästa ordinarie styrelsemöte hålls i februari 2001, då Sverige innehar ordförandeskapet i EU. Hösten ägnades därför åt ingående förberedelser för att ta fram och med övriga EU-länder diskutera ställningstaganden i det trettiotal frågor som mötet förväntas behandla.

Det franska ordförandeskapet tog initiativ till EU-diskussioner om en reformerad internationell miljöförvaltning. I december antog allmänna rådet slutsatser som anger att man önskar en förstärkning av UNEP och en harmonisering av arbetet med internationella miljökonventioner. Frågan kommer att tas upp av EU vid UNEP:s styrelsemöte i februari 2001.

Skogsfrågor

Euroaparlamentet och rådet har, efter förlikning, antagit en förordning om åtgärder för att främja bevarande och hållbar förvaltning av tropiska skogar och andra skogar i utvecklingsländerna (KOM (2000) 308). Syftet med förordningen är att med hjälp av finansiella resurser och expertis bidra till bevarande och hållbart nyttjande av tropiska skogar och andra skogar i u-länderna för att möta de ekonomiska, miljömässiga och sociala krav som ställs på skogarna. De bidrag som ges skall komplettera och förstärka andra instrument i utvecklingssamarbetet. Förordningen skall gälla åren 2000–2006 och omfattar totalt 249 miljoner euro.

Kommissionen arbetade med en utvärdering av skogsrelaterade åtgärder inom utvecklingssamarbete i sin helhet efter de riktlinjer som rådet antog 1999. Vidare bidrog EU till ett FN-beslut i februari att inrätta ett särskilt internationellt forum för skogsfrågor inom FN-systemet. Arbetet inom detta forum beräknas inledas under år 2001.

Den globala konventionen om förhindrande av ökenspridning, en av de tre Riokonventionerna, syftar till att motverka ökenspridning och lindra effekterna av torka, framför allt i Afrika. Konventionens definition av torra områden är vid och konventionen omfattar förutom de flesta afrikanska länder även torrområden i andra världsdelar inklusive Europa. En grundläggande idé är att bygga på lokalt kunnande och kapacitet. Konventionen berör påtagligt såväl det svenska bilaterala som EG:s utvecklingssamarbete med Afrika, Västindien, Asien samt Stillehavsländerna. Även inom EG:s miljösamarbete kring Medelhavet behandlas torrområdesfrågor med koppling till konventionen.

Ett omfattande samråd sker inom unionen inför konventionens möten. Under 2000 hölls ett partsmöte i Bonn. Vid mötet tillsattes en tillfällig grupp som inledde ett omfattande arbete om utvärderingen av genomförandet av konventionen, en politisk deklaration om åtaganden antogs, reformering av den tekniska och vetenskapliga kommittén initierades och behovet av ytterligare strukturer inom konventionen diskuterades. Sverige invaldes i konventionens byrå som företrädare för EU. Vidare antogs en ny bilaga för Öst- och Centraleuropa vilket innebär att förutom de sydeuropeiska EU-länderna även vissa kandidatländer omfattas av konventionen.

Kemikalier

Förhandlingarna om en legalt bindande global konvention om långlivade organiska föroreningar, s.k. POP:s (Persistent Organic Pollutants) avslutades i Johannesburg den 10 december 2000. Under hösten 2000 pågick ett intensivt förberedande arbete i EU-gruppen för att utarbeta gemensamma ståndpunkter, som fastställdes i rådsslutsatser. EU:s ståndpunkter accepterades efter hårt förhandlingsarbete i slutförhandlingarna. Sverige deltog aktivt i det inre förhandlingsarbetet.

Arbetet inom EU att ratificera Rotterdamkonventionen om PIC-proceduren (Prior Informed Consent) för vissa farliga kemikalier och pesticider i internationell handel har kraftigt försenats. Kommissionens avsikt att lämna ett förslag till revidering av rådets förordning 2455/99 om export och import av farliga kemikalier i slutet av 2000 uppfylldes inte trots kraftiga påtryckningar från många medlemstater.

Det tredje mötet med Intergovernmental Forum on Chemicals Safety (IFCS) ägde rum i Salvador, Brasilien, i oktober. IFCS utgör en övergripande mekanism för samarbete mellan regeringar, internationella organisationer och icke regeringsanknutna organisationer (industri och miljörelser). Vid mötet antogs ett gemensamt förslag från Sverige och USA om att en global arbetsgrupp till nästa möte 2003 skall utreda möjligheten att snabbt få fram kunskap om farliga egenskaper för alla kemikalier på marknaden. EU-länderna stödde ett tillägg för att gruppen även skulle överväga påtryckningsmekanismer för att nå detta mål.

Den internationella marina organisationen (IMO) har sedan 1980-talet drivit förhandlingar för ett förbud mot användning av båtbottenfärger som innehåller tennorganiska föreningar i sin kommitté för marint

miljöskydd (MEPC). Samordningen av EU-ländernas ståndpunkt vid IMO-förhandlingarna har tidigare varit bristfällig, men förbättrades under 2000 efter svenska påtryckningar. Skr. 2001/02:30

I samband med EU-inträdet fick Sverige behålla de nationella strängare reglerna för vissa ämnesgrupper under fyra år. En av dessa ämnesgrupper var organiska tennföreningar. Vid förhandlingarna om hur de svenska undantagen skulle anpassas till EG-lagstiftningen beslutades att gemenskapen skulle anpassa sin reglering till IMO-konventionen i samband med att den färdigförhandlas år 2001. Intill dess kan Sverige tillämpa sina tidigare regler som är mer långtgående än gemenskapsbestämmelserna.

26.3.3 Kärnsäkerhet och strålskydd

Det viktigaste arbetet under året var utvidgningsförhandlingarna. Inga nya förslag till direktiv behandlades i rådet.

Utvidgningsförhandlingarna

Kärnsäkerhet är ingen EG-rättslig fråga, men medlemsstaterna har valt att inkludera den i utvidgningsförhandlingarna. Den rådsarbetsgrupp som behandlar frågor kring kärnsäkerhet och kärnteknik arbetade under år 2000 fram ett förslag om en process för utvärdering av kärnsäkerheten i kandidatländerna (11163/00).

Direktiv som under 2000 införlivades i svensk lagstiftning

Under 2000 införlivades två direktiv i svensk lagstiftning, bl. a. genom ändring i strålskyddslagen och utgivandet av nya strålskyddsföreskrifter. Det första direktivet, (97/43/Euratom) om skydd för personers hälsa mot faror vid joniserande strålning i samband med medicinsk bestrålning och om upphävandet av direktiv 84/466/Euratom, avser medicinsk användning av joniserande strålning, dvs. röntgendiagnostik, nukleärmedicin och strålbehandling. Det andra direktivet, (96/29/Euratom) om fastställandet av grundläggande säkerhetsnormer för skydd av arbetstagarnas och allmänhetens hälsa mot de faror som uppstår till följd av joniserande strålning, behandlar grundläggande strålskydd i samband med yrkesverksamhet och skydd av allmänheten.

26.3.4 Räddningstjänst

Under våren förhandlades en ny gemensam resolution om förstärkning av Europeiska unionens förmåga på räddningstjänstens område. Resolutionen kan ses som en sammanfattning av tidigare överenskommelser och resolutioner inom räddningstjänstområdet. Beslut väntas fattas av ministerrådet under 2001.

Vid toppmötet i Santa Maria da Feira fastställdes räddningstjänst som ett av fyra prioriterade områden inom ramen för EU:s civila krishantering i den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken.

Den 29 september 2000 lade kommissionen ett förslag till rådsbeslut om att inrätta ett system för förbättrad samordning mellan medlemsstaternas insatser vid allvarliga olyckor, både inom och utanför unionens gränser (KOM (2000) 593 slutlig). Förslaget skall ses som en komplettering till befintliga åtgärdsprogram inom EU för perioden 2000–2004. Meningen med förslaget är att underlätta samordnade biståndsinsatser genom en förstärkt organisation för räddningstjänst inom gemenskapen. Under hösten 2000 började rådsarbetsgruppen för räddningstjänst att granska förslaget.

26.3.5 Marint miljösamarbete när det gäller bekämpning av utsläpp

Inom EU bedrivs sedan tidigare ett väl etablerat samarbete för bekämpning av utsläpp till sjöss. Arbetet har bedrivits i en rådgivande kommitté för utsläpp till sjöss (ACPH). Kommitténs syfte är att förbättra medlemsstaternas förmåga att bekämpa utsläpp av olja eller kemikalier till sjöss samt att skapa förutsättningar för ett förbättrat samarbete länderna emellan. Detta omfattar bl.a. specialinriktade utbildningsinsatser, projekt m.m. Dessa hel- eller delfinansieras från EU:s budget. Det finns en dygnet runt bemannad kontaktpunkt i Bryssel som, om en större olycka skulle inträffa, skall sprida information till övriga medlemsländer. Dessutom samordnas här expertteam med rådgivare som det olycksdrabbade landet kan begära assistans av.

I december 2000 beslutades om en sjuårig gemenskapsram för samarbete om oavsiktliga och avsiktliga föroreningar av havet. Syftet var att i en rättsakt integrera de informationssystem och åtgärdsprogram som redan var i drift. Ramen medför även att ansvarsområdet breddas till att täcka in även avsiktliga utsläpp till havs och utsläpp från offshoreanläggningar. Det nya ramverket trädde i kraft vid årsskiftet. Den rådgivande kommittén ombildades då också till förvaltningskommittén för föroreningar av havet (MCMP).

26.3.6 Förebyggande åtgärder mot allvarliga kemikalieolyckor

För att uppnå målet med rådets direktiv 96/82/EG av den 9 december 1996 om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga olyckshändelser där farliga ämnen ingår (det så kallade Seveso II-direktivet) har kommissionen bedömt att direktivets räckvidd kommer att behöva utökas. Anledningen härtill är inträffade industriolyckor på senare tid samt studier som kommissionen på begäran av rådet utfört om cancerframkallande och miljöfarliga ämnen.

Mot bakgrund av cyanidutsläppet i floden Tizla till följd av att en gruvavfallsdamm brast i Baia Mare i Rumänien år 1999 samt en liknande olycka i Aznacóllar i Spanien året dessförinnan har kommissionen låtit utreda händelserna och därefter i oktober 2000 i ett meddelande – (KOM

(2000) 664 slutlig) – beskrivit sådana åtgärder som kommissionen har för avsikt att vidta. Bland annat ser man att det finns behov av att ändra Seveso II-direktivet, så att det klart och tydligt även omfattar utvinning av mineraler från malm, och i synnerhet avfallsdammar eller andra dammar som används i sådan gruvdrift.

Vidare har olyckan i maj 2000 i en fyrverkerifabrik i Enschede i Nederländerna visat på de allvarliga risker som är förknippade med lagring och tillverkning av pyrotekniska ämnen. Därför övervägs en sänkning av tröskelvärdena för sådana ämnen i Seveso II-direktivet samt att definitionen av ämnena förtydligas och förenklas i direktivet.

Ett utkast till förslag om ändring av Seveso II-direktivet kommer att beredas under 2001 i Sevesokommittén.

27 EG:s regional- och strukturpolitik

27.1 Målområden

Inom unionen råder stora skillnader i ekonomisk utvecklingsnivå mellan olika regioner. Allt sedan EG-fördraget undertecknades 1957 är en utjämning av dessa skillnader ett viktigt mål för EG:s verksamhet.

Den gemensamma regional- och strukturpolitiken är det viktigaste instrumentet för att minska obalanserna och skillnaderna i ekonomisk utveckling mellan regionerna och på så sätt skapa en högre grad av social och ekonomisk sammanhållning inom unionen. Dessutom är minskade regionala skillnader en nödvändighet för att alla regioner till fullo skall kunna dra nytta av den inre marknaden och andra tillväxtinriktade åtgärder. EG:s regional- och strukturpolitik kanaliseras via fyra strukturfonder som är anslagsposter på den gemensamma budgeten: regionalfonden, socialfonden, jordbruksfonden och fonden för fiskets utveckling. Därutöver finns också sammanhållningsfonden som enbart riktar sig till de mest behövande medlemsstaterna.

Innevarande programperiod startade 2000 och pågår t.o.m. 2006. Under programperioden kommer Sverige att tilldelas totalt ca 2,2 miljarder euro (1999 års priser) från strukturfonderna, vilket motsvarar ca 19 miljarder kronor.

Under 2000 inleddes arbetet med att avsluta programperioden 1995-1999. De sista utbetalningarna för denna period till Sverige beräknas ske 2003.

27.1.1 De beslutande instanserna

Länsstyrelserna i Norrbottens och Jämtlands län är från januari 2000 förvaltningsmyndigheter för mål 1-programmen. Under året har regeringen utsett länsstyrelserna i Gävleborgs (mål 2 Norra), Örebro (mål

2 Västra) och Jönköpings (mål 2 Södra) län att vara förvaltningsmyndigheter för respektive mål 2-område. Länsstyrelsen i Jönköpings län är dessutom förvaltningsmyndighet för mål 2-programmet Öarna. De berörda länsstyrelserna skall även svara för utbetalningar inom programmen. Fiskeriverket är dock utbetalande myndighet för fiskefonden och Statens jordbruksverk är utbetalande myndighet för vissa delar av jordbruksfonden.

I januari 2000 inrättades Rådet för europeiska socialfonden i Sverige (Svenska ESF-rådet) som en myndighet inom Arbetsmarknadsverket (AMV) med uppgift att vara förvaltningsmyndighet för mål 3 och gemenskapsinitiativet Equal. Regeringen beslutade i december att myndigheten från och med januari 2001 inte längre skall ingå i AMV. Arbetsmarknadsstyrelsen (AMS) skall fortsatt vara utbetalande myndighet för de berörda programmen.

För gemenskapsinitiativen Interreg III A Kvarken–Mittskandia och Sverige–Norge har länsstyrelsen i Västerbotten respektive länsstyrelsen i Jämtlands län under året utsetts till förvaltningsmyndigheter och utbetalande myndigheter. Glesbygdsverket är förvaltningsmyndighet för gemenskapsinitiativet Leader+. Statens jordbruksverk är utbetalande myndighet för detta program.

För varje program skall finnas en s.k. övervakningskommitté. Kommittéernas uppgift är att följa programmets genomförande och godkänna arbetets inriktning.

27.1.2 Mål 1

Mål 1 skall främja utvecklingen och strukturanpassningen i de regioner som har låg BNP per invånare eller är glesbefolkade. De svenska mål 1-programmen omfattar det tidigare mål 6-området, samt kustområdena i Norrbottens, Västerbottens och Västernorrlands län. För programperioden 2000–2006 har mål 1-området tilldelats 748 miljoner euro, varav 363 miljoner euro för kustområdet. Området är indelat i två programområden, Norra Norrland som omfattar Norrbottens och Västerbottens län, samt Södra skoglänsregionen som omfattar Jämtland och Västernorrland med angränsande områden i andra län.

De förslag till utvecklingsplaner som överlämnades till kommissionen i november 1999 förhandlades och kompletterades under början av året och godkändes av kommissionen i slutet av maj.

Programmen omfattar insatser för att utveckla infrastrukturen, näringslivsutveckling, kompetensutveckling, utveckling av livsmiljön, landsbygdsutveckling samt ett samiskt program. I programmen ingår mål 3-åtgärder och strukturåtgärder inom fisket.

Regeringen inrättade under våren en övervakningskommitté till respektive program. I övervakningskommittéerna ingår representanter från centrala, regionala och lokala myndigheter, arbetsmarknadens parter samt vissa andra organisationer. Kommittéerna inledde sitt arbete i juni.

27.1.3 Mål 2

Skr. 2001/02:30

Mål 2 syftar till att stimulera näringslivsutvecklingen i utsatta industri- och landsbygdsområden. I mars 2000 fastställde kommissionen vilka områden som skall ingå i de svenska mål 2-programmen för perioden. Totalt för hela programperioden har 422 miljoner euro tilldelats de svenska mål 2-programmen.

Förslag till utvecklingsplaner för de fyra mål 2-områdena lämnades in till kommissionen i april. De förhandlades under året och godkändes av kommissionen i december. Mål 2 Norra omfattar delar av Västmanlands, Dalarnas och Gävleborgs län. Mål 2 Västra omfattar delar av Västra Götalands, Värmlands och Örebro län. Mål 2 Södra omfattar delar av Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar och Blekinge län. Delar av Mål 2 Västra och Södra får stöd under en övergångsperiod. Mål 2 Öarna omfattar Gotland samt bebodda öar utan fast landförbindelse längs kusten utanför mål 1 och i de fyra största insjöarna.

Programmen omfattar insatser för att utveckla infrastrukturen, näringslivsutveckling samt utveckling av livsmiljön.

Regeringen inrättade under hösten en övervakningskommitté för respektive program. Kommittéerna påbörjade sitt arbete i december.

27.1.4 Mål 3

Det svenska programförslaget för mål 3, som inlämnades i november 1999, förhandlades under våren och godkändes av kommissionen i september 2000. Sverige har för mål 3 tilldelats 748 miljoner euro för programperioden 2000-2006.

Den övergripande strategin för mål 3 i Sverige är att stärka individens ställning på arbetsmarknaden genom kompetensutveckling av såväl arbetslösa som sysselsatta.

Programmet är indelat i fyra insatsområden som är kopplade till den europeiska sysselsättningsstrategin. Insatsområdet "Kompetensutveckling för sysselsatta" syftar till att genom verksamhetsrelaterad kompetensutveckling få till stånd processer som bidrar till förnyelse och flexibilitet på arbetsmarknaden. I ett första steg görs en kompetens- och organisationsanalys. I ett andra steg genomförs kompetensutvecklingen. Insatsområdet "Ökad anställbarhet och företaganda" avser aktiva åtgärder med syfte att stärka de grupper som står utanför arbetsmarknaden genom hjälp till egen försörjning, utbildning, jobbrottation eller till att starta eget företag. Insatsområdet "Integration och mångfald" syftar bl.a. till att integrera personer med utländsk bakgrund och göra funktionshindrade personer delaktiga i arbetslivet. Insatsområdet "Lokal utveckling" är riktat till regionala och lokala aktörer och har som syfte att utnyttja möjligheterna till att sysselsättning skapas på lokal nivå, bl.a. i den sociala ekonomin.

Regeringen inrättade under våren en övervakningskommitté där arbetsmarknadens organisationer, ideella och andra berörda organisationer samt myndigheter är representerade. Kommittén startade sitt arbete i juni.

27.2 Gemenskapsinitiativ

Skr. 2001/02:30

Gemenskapsinitiativen initieras av kommissionen och är inriktade på sakområden som är gemensamma för unionen som helhet. Totalt 5 procent av strukturfondsmedlen har avsatts för gemenskapsinitiativen under programperioden 2000-2006. Gemenskapsinitiativen utgörs under denna period av Interreg III, Equal, Leader+ och Urban II.

Interreg III – gränsöverskridande samarbete

Interreg III är det finansiellt största gemenskapsinitiativet och syftar till att stärka samarbetet över nationsgränserna. Interreg III har likt föregående Interreg II tre olika inriktningar. Interreg IIIA som syftar till att stärka det gränsregionala samarbetet omfattas i stort av samma gränsområden som under tidigare Interreg IIA. Antalet program är emellertid färre eftersom de tre programområdena Ett gränslöst samarbete, Inre Skandinavien och Nordens gröna bälte samordnats till ett program för Sverige-Norge. De tidigare programmen för Nordkalotten och Barents har slagits ihop till ett samlat program benämnt Nord. De andra programmen inom ramen för Interreg IIIA är Öresund, Skärgården och Kvarken-MittSkandia.

Interreg IIIB avser samarbete inom större transnationella områden och är en vidareutveckling av Interreg IIC som syftar till samarbete inom regional utvecklingsplanering. Sverige deltar i tre Interreg IIIB-program. Programmet för norra periferin är nytt som Interreg-program och omfattar samarbete mellan norra Sverige, Norge, Finland, Färöarna, Grönland och Skottland. Island och Ryssland kommer att kunna medverka på projektnivå. De två andra Interreg IIIB-programmen är Östersjön och Nordsjön.

Interreg IIIC avser samarbete mellan regioner som inte gränsar till varandra. Kommissionen hade vid årets slut ännu inte godkänt några riktlinjer för Interreg IIIC.

Sverige har för Interreg III tilldelats totalt 163,7 miljoner euro från regionalfonden, eller ca 1,4 miljarder kronor, med följande fördelning mellan programmen:

EU-medel fördelade av Sverige, miljoner euro

Öresund	18,1
Skärgården	4,3
Sverige-Norge	32
Kvarken-MittSkandia	13,3
Nord	23,6
Östersjön	39,3
Nordsjön	15,9
Norra periferin	7,4
Interreg IIIC	9,8
<i>Summa</i>	<i>163,7</i>

Till dessa medel tillkommer lika mycket i svensk medfinansiering samt finansiering från övriga deltagande länder. Program har utarbetats för alla Interreg IIIA- och IIIB-områden, totalt åtta stycken, och dessa har överlämnats till kommissionen under året. Inget program har godkänts under året men Kvarken-MittSkandia och Skärgården förhandlades under hösten med kommissionen.

Equal syftar till att genom transnationellt samarbete främja nya metoder för att motverka all slags diskriminering och ojämlikhet med anknytning till arbetsmarknaden. Hänsyn skall i programmet även tas till de asylsökandes integration i samhället och yrkeslivet. Equal är en del av den europeiska sysselsättningsstrategin och skall även svara för arbetsmarknadsdelen av den övergripande europeiska strategin för att bekämpa diskriminering och utslagning. Sverige har för gemenskapsinitiativet tilldelats totalt 86,2 miljoner euro från socialfonden. Regeringen lämnade i september 2000 ett programförslag för Equal till kommissionen, vilket därefter förhandlades.

Leader+ - landsbygdsutveckling

Leader+ som är en fortsättning på Leader II syftar till landsbygdsutveckling. Sverige har för Leader+ tilldelats 40,5 miljoner euro för perioden 2000-2006 från jordbruksfonden. Regeringen lämnade i juni 2000 ett förslag till program för Leader+ till kommissionen. Förhandlingar mellan Sverige och kommissionen inleddes i oktober.

Urban II - stadsutveckling

Urban II avser stadsutveckling med insatser som syftar till ekonomisk och social förnyelse i städer. I Sverige är det endast delar av Göteborgs stad som deltar i Urban II-programmet. Sverige har för Urban II tilldelats totalt 5,3 miljoner euro från regionalfonden. Regeringen lämnade i november ett programförslag för Urban II till kommissionen.

27.3 Övriga strukturpolitiska frågor

Vid ett informellt ministermöte med ansvariga ministrar för fysisk och regional planering i Tammerfors 1999 fick en expertgrupp i uppdrag att öka kunskapen och förståelsen för urbana frågor. En rapport med förslag till prioriteringar presenterades under 2000, vilken senare godkändes på det informella ministermötet i Lille i november 2000. Beslutet i Lille innebar att dessa prioriteringar kommer att ligga till grund för ett flerårigt arbetsprogram.

Regeringen har under året lämnat ett uppdrag till Närings- och teknikutvecklingsverket och Boverket att upprätta ett gemensamt sekretariat för Sveriges medverkan i EU:s samarbete om regional utvecklingsplanering.

Sverige deltog i de kommissionskommittéer som arbetar med frågor om genomförandet av strukturfondsprogrammen. Arbetet i dessa kommittéer var omfattande till följd av att riktlinjer m.m. för den nya programperioden togs fram under året.

28 Utbildning

28.1 Sokrates II

År 2000 startade den andra etappen av Sokratesprogrammet, som syftar till att främja kvalitet och en europeisk dimension i utbildningssystemen. Kommissionen har genomfört en omfattande utvärdering av programmets första etapp, som genomfördes 1995-1999. Av denna har framgått att Sokrates hittills har varit framgångsrikt eftersom programmet påtagligt har bidragit till att stärka den europeiska dimensionen inom utbildningen. Utvärderingen har emellertid också visat på brister i genomförandet. Bland annat behöver de administrativa och ekonomiska rutinerna förbättras och förenklas, och resultaten av olika åtgärder inom programmet behöver tillvaratas bättre. Programmet bör också bättre kunna främja kvaliteten i de nationella utbildningssystemen.

Den andra etappen av Sokrates pågår t.o.m. 2006 och överensstämmer i stort med den första etappen. I det nya programmet läggs dock ökad vikt vid principen om det livslånga lärandet. Programmet omfattar mot denna bakgrund åtgärder inom alla utbildningsformer från förskolan till högre utbildning och vuxenutbildning. Programmet har en total budget om 1 850 miljoner euro för de sju åren. Av budgeten används drygt hälften för åtgärder inom delprogrammet Erasmus, som avser högre utbildning, och en dryg fjärdedel går till delprogrammet för skolan, Comenius.

Årligen deltar ungefär 150 svenska skolor och 9 000 elever i europeiskt samarbete inom ramen för Comenius. Antalet ansökningar inom Comenius har minskat något under 2000 jämfört med år 1999. Bland annat har antalet ansökningar om fortbildningsstipendier för lärare minskat kraftigt. Det är troligt att minskningen har samband med den naturliga osäkerhet som finns vid övergång till ett nytt program men utvecklingen bör ändå följas noggrant.

Inom Erasmus är det ungefär 3 000 svenska studenter per år som bedriver studier utomlands. Antalet utländska studenter som bedriver studier i Sverige inom ramen för programmet är 4 000. Svenska universitet och högskolor tar följaktligen emot fler studenter än de skickar iväg. Det visar att Sverige är attraktivt som studieland och att de svenska lärosätena förmår hävda sig väl i konkurrensen. Samtidigt har en viss avmattning skett under de senaste åren när det gäller intresset hos de svenska studenterna att delta i utbyte inom ramen för programmet. Detta är en utveckling som bör studeras noggrant.

28.2 Leonardo da Vinci II

Leonardoprogrammet gäller liksom Sokrates för åren 2000-2006. Programmet skall genom transnationellt samarbete utveckla kvalitet,

innovation och den europeiska dimensionen i yrkesutbildningen. Den första etappen av programmet, som genomfördes under åren 1995-1999, har trots att programmet i huvudsak har rönt framgång kritiserats för komplicerade administrativa rutiner och tungrodd byråkrati. Det framgår bl.a. av den slutrapport om programmets genomförande som kommissionen lämnade till rådet och Europaparlamentet i slutet av år 2000. I det nya programmet har man försökt komma till rätta med dessa problem bl.a. genom en långtgående decentralisering av besluten till nationell nivå. Kommissionen avser också att på ett bättre sätt försöka involvera bl.a. arbetsmarknadens parter samt små och medelstora företag. Det är en ambition som Sverige stöder. Budgeten för det nya programmet uppgår till 1 150 miljoner euro under sjuårsperioden. Ungefär tre fjärdedelar av budgeten används för pilotprojekt och mobilitetsåtgärder. I Sverige har antalet ansökningar ökat markant under år 2000 bl.a. till följd av omfattande informationsinsatser av Internationella programkontoret inom utbildningsområdet. Eftersom de disponibla medlen inte har ökat i samma takt har ett större antal ansökningar än tidigare fått avslag. Det är ännu för tidigt att bedöma utvecklingen av det nya programmet. En första bedömning kan sannolikt göras först under 2003 då medlemsstaterna skall lämna en första rapport om genomförandet.

28.3 Europeiska skoldatanätet

Verksamheten inom det europeiska skoldatanätet konsoliderades under året. Samverkan utökades både med kommissionen och med satsningar i de länder som ingår i skoldatanätets konsortium. Det sedan tidigare livliga, Internetbaserade samarbetet mellan skolor kompletterades med nya nätverk för samarbete mellan lärare, skolor, ministerier och myndigheter. Samtidigt fortsatte expansionen framför allt genom att ytterligare EU-finansierade projekt kunde startas. Webbplatsen vidgades och blev till en mångfacetterad portal med stort innehållsdjup och breda kontaktytor till projekt och skolor över hela Europa.

28.4 Övriga utbildningsfrågor

Utbildning har sedan 1994 varit ett huvudområde i EU:s arbete för tillväxt, konkurrenskraft och sysselsättning och är det också i de gemensamma riktlinjerna för sysselsättning. I slutsatserna från toppmötet i Lissabon den 23–24 mars fastställdes ytterligare mål och uppgifter för utbildningsministrarna. Till målen hörde

- tillgång för alla skolor till Internet och multimedia före utgången av 2001 och kunskap hos alla lärare om användningen av Internet före utgången av 2002,
- årlig ökning av investeringarna/capita i mänskliga resurser,
- halvering av antalet 18-24-åringar med endast grundskolekompetens och som inte befinner sig i utbildning före utgången av 2010,
- fastställande av medel för att främja rörligheten för studerande, lärare och forskare före utgången av 2000,

- avskaffande av alla hinder för lärarrörligheten och åtgärder för att rekrytera lärare av hög kvalitet före utgången av 2002.

Bland uppgifterna, som syftar till att främja beredskap för informationssamhället och det livslånga lärandet, var utveckling av lokala centrum för lärande, en europeisk ram för grundläggande kompetens, ett europeiskt bevis för grundläggande IT-kunskap och en europeisk modell för meritförteckningar. Utbildningsministerrådet fick även Europeiska rådets uppdrag att bidra till Luxemburg- och Cardiff-processerna genom att våren 2001, dvs. till Stockholmstoppmötet, lämna en bred rapport om angelägna framtidsfrågor och gemensamma prioriteringar.

Utbildningsministrarna enades vid rådsmötet den 8 juni om riktlinjer för genomförandet av dessa uppgifter. De enades också om att aktivt bidra till det årliga arbetet med det s.k. sysselsättningspaketet. Vikten av att utveckla en metod för detta underströks senare i slutsatserna från Europeiska rådet i Santa Maria da Feira.

Främjande av rörlighet är enligt fördraget en av gemenskapens främsta uppgifter på utbildnings- och ungdomsområdet och olika slag av utbytesverksamhet är därmed en viktig del av Sokrates och Leonardo da Vinci.

I januari presenterade kommissionen förslag till Europaparlamentets och rådets rekommendation om rörlighet inom gemenskapen för studerande, personer som genomgår yrkesinriktad utbildning, unga volontärer, lärare och utbildare; utgångspunkten är den debatt som fördes våren 1997 om kommissionens grönbok "Utbildning-forskning, hinder för rörlighet över gränserna". Beredningen inleddes i egentlig mening först i juli men vid rådsmötet den 9 november kunde en politisk överenskommelse uppnås om utformningen av rådets gemensamma ståndpunkt beträffande förslaget.

Det franska ordförandeskapet gjorde främjande av rörlighet för studenter, lärare och forskare till sin huvudfråga och föreslog även en särskild handlingsplan, som delvis ansluter sig till rekommendationen. Syftet är att förbättra mottagande av studenter, lärare och forskare, erkännande av studier/praktik samt finansiering av rörlighet och utbyten. Vid rådsmötet i november antogs en resolution om planen, som skall betraktas som en "verktygslåda" för åtgärder för medlemsstaterna och kommissionen att fritt välja ur. Resolutionen förelades Europeiska rådet vid toppmötet i Nice och utgör bilaga till slutsatserna från detta möte. Tillämpningen av resolutionen skall enligt slutsatserna följas upp vartannat år.

Att främja livslångt lärande är det övergripande, långsiktiga målet för den andra etappen av Sokrates och Leonardo och, som redan konstaterats ovan, också ett av huvudsyftena med de särskilda åtgärder på utbildningsområdet som förordades av Lissabontoppmötet. Kommissionen presenterade vid rådsmötet den 9 november en promemoria om livslångt lärande som underlag för en bred debatt i ett stort antal organ under våren 2001. Utgångspunkten var slutsatserna från toppmötena i Lissabon och Feira. Kommissionen för fram sex centrala huvudbudskap som en ram för en öppen debatt om hur man kan genomföra det livslånga lärandet i praktiken: nya grundläggande färdigheter för alla, ökade investeringar i

mänskliga resurser, innovation i undervisnings- och inlärningsmetoder, att värdesätta lärandet, nytt tänkande inom studie- och yrkesvägledning samt att föra lärandet närmare individen.

Som ett komplement till den globala handlingsplan för IT-området som antogs av Europeiska rådet i juni, e-Europa, presenterade kommissionen i maj ett meddelande med en särskild handlingsplan för utbildningsområdet, e-lärande. Planen baseras bl.a. på slutsatserna i den rapport som kommissionen presenterade tidigare under våren om tillämpningen av rådets resolution av den 6 maj 1996 om multimedia i skolan. Planen är avsedd att stödja uppnåendet av de mål för ökad IT-kunskap och IT-användning som uppställts i de gemensamma sysselsättningsriktlinjerna och slutsatserna från Lissabontoppmötet. Den sätter framför allt mål för infrastruktursatsningar, insatser för att öka kunskaperna i och om IT, pedagogisk utveckling samt samverkan mellan skolor.

Att bidra till att utveckla utbildningens kvalitet är gemenskapens främsta uppdrag på utbildningsområdet. Rådet antog 1998 en rekommendation om europeiskt samarbete om kvalitetssäkring i den högre utbildningen, genom vilken ett nätverk inrättades för samarbete mellan berörda myndigheter. I januari 2000 lade kommissionen fram ett förslag till rekommendation om motsvarande samarbetet när det gäller utvärdering av skolan, och rådet godkände vid rådsmötet i november sin gemensamma ståndpunkt beträffande förslaget.

I juli antogs Europaparlamentets och rådets beslut om inrättande av Europeiska språkåret 2001. Kampanjen, som genomförs i samverkan mellan EU och Europarådet, syftar till att öka allmänhetens medvetenhet om värdet av Europas språkliga och kulturella mångfald, om vikten av att kunna flera språk och om olika metoder för språkinläring.

I samtliga dessa frågor har samråd ägt rum med riksdagens EU-nämnd.

28.5 Internationellt samarbete

Samtliga kandidatländer medverkar i den andra etappen av Sokrates och Leonardo. Det årliga informella utbildningsministermötet med kandidatländerna ägde år 2000 rum i Bukarest, där kommissionen presenterade slutrapporten från arbetsgruppen om indikatorer och referensvärden för utvärdering av skolans kvalitet som inrättades efter ministermötet med kandidatländerna i Prag 1998. 26 länder, däribland Sverige, har deltagit i arbetet, som resulterade i urval av 16 indikatorer för jämförelser mellan länder. Kommissionen uppmanades i Bukarest att fortsätta arbetet samt vidareutveckla det till att omfatta livslångt lärande.

I juli startade den tredje etappen av det alleuropeiska programmet för högre utbildning, Tempus, som ingår i EU:s bistånd till de nya republikerna i f.d. Sovjetunionen, Mongoliet samt de icke-associerade länderna i Öst- och Centraleuropa. Programmet pågår till den 30 juni 2007.

De avtal som ingicks 1995 med USA och Kanada om samarbete inom högre utbildning löpte ut 2000, men förlängdes genom beslut i rådet i december till och med 2005.

29 Forskning

29.1 Femte ramprogrammet

Efter en besvärlig start för det femte ramprogrammet under 1999 – på grund av den sena tidpunkten för programbeslutet – utgjorde 2000 ett normalt arbetsår med omfattande aktivitet. Fram till april år 2000 beviljades ca 4 000 projekt finansiering från det femte ramprogrammet. Detta innebär att ungefär var femte sökande får projektbidrag från kommissionen. Projekten omfattar ca 20 000 deltagare från olika delar av Europa. Under 2000 kom därmed kommissionen att totalt administrera det finansiella stödet till omkring 20 000 löpande forskningsprojekt, knappt 200 nätverk för forskarutbildning och närmare 800 individuella Marie Curie-stipendier för forskarrörlighet.

Den s.k. Helsinkigruppen, bestående av företrädare för medlemsstaternas administrationer, fortsatte arbetet med att främja kvinnors deltagande i europeisk forskning, på nationell nivå och på gemenskapsnivå. Nationell statistik och en rapport har tagits fram om kvinnor och forskning i Sverige. När det gäller andelen kvinnor i de olika delprogrammets programkommittéer – som nomineras av medlemsstaterna – uppgick den under året till i genomsnitt 21 procent, i kommissionens rådgivande externa grupper till 27 procent, i de särskilda externa uppföljningskommittéerna till 27 procent och i panelerna för utvärdering av projektförslag till 23 procent. Vikten av Helsinkigruppens arbete har vid återkommande tillfällen betonats av ministerrådet (Forskning).

29.2 Mot ett europeiskt forskningsområde och ett nytt ramprogram

Diskussionen om ett nytt ramprogram för tiden 2002–2006, liksom den allmänna diskussionen om europeiskt forskningssamarbete över huvud taget, kom under året att starkt präglas av den nya kommissionens utspel redan i januari 2000 om "ett europeiskt forskningsområde".

Kommissionen utgick i detta från den europeiska forskningens ställning i relation till USA och Japan med en totalt sett lägre investeringsgrad i Europa för forskning, med en bristande synergi mellan de olika insatser som gjordes samt med en lägre effekt av gjorda insatser på den tekniska och ekonomiska utvecklingen.

Idén om "ett europeiskt forskningsområde" omfattade en kraftigt utökad, frivillig samverkan mellan medlemsstaternas forskningsprogram inbördes och mellan dessa och gemenskapens aktiviteter samt en inriktning av det kommande ramprogrammet på att stödja en sådan utveckling, starkt ökad rörlighet bland forskare och forskarstuderande,

utbyggnad av ett europeiskt höghastighetsnät för forskning samt tillskapande av ett europeiskt patentsystem. Skr. 2001/02:30

Kommissionens förslag mottogs övervägande positivt inom forskarvärlden. Efter en förberedande diskussion vid en informell ministerkonferens (forskning) i mars ställde sig toppmötet i Lissabon senare samma månad helt bakom förslagen, samtidigt som det betonade forskningens allt viktigare roll för en fortsatt ekonomisk och social utveckling. Mera i detalj diskuterades förslagen därefter vid forskningsministrarnas rådsmöten den 15 juni samt, sedan kommissionen i början av oktober också lagt fram ett meddelande med förslag till riktlinjer för utformningen av ett nytt ramprogram, den 16 november. I de rådsslutsatser som antogs vid det senare tillfället gjordes på svensk begäran – i anslutning till den föregående diskussionen i riksdagens EU-nämnd – en klar markering av den frivilliga karaktären av medlemsstaternas samverkan.

Under 2000 lades på detta sätt en viktig grund för en principiellt sett helt ny inriktning av det kommande sjätte ramprogrammet jämfört med de föregående fem. En medveten koppling gjordes mellan de nationella och de unionella insatserna, i linje med de principer om "öppen samverkan" som Lissabonsslutsatserna generellt förordade. Detta kom också att helt prägla det förslag om ett nytt ramprogram för tiden 2002–2006 som kommissionen lade fram i månadsskiftet februari-mars 2001 och som kom att utgöra den allt dominerande huvudfrågan för det svenska ordförandeskapet på forskningsområdet.

29.3 Internationellt forskningssamarbete

Under 2000 var samtliga kandidatländer utom Malta associerade till ramprogrammet och kunde delta fullt ut i dess aktiviteter. Under året påbörjades också förhandlingar med Malta om ett associationsavtal som senare kom att ingås under 2001.

Under året avslutades de pågående förhandlingarna med Ryssland om ett samarbetsavtal (som trädde i kraft i maj 2001), och rådet gav vidare ett uppdrag till kommissionen att inleda förhandlingar med Brasilien om ett motsvarande avtal.

29.4 Rymdsamarbete EU–ESA

Vid rådsmötet den 16 november antog forskningsministrarna, efter föregående förhandlingar mellan de båda organisationerna, slutsatser om inriktningen av och formerna för ett intensifierat samarbete på forskningsområdet mellan EU och den europeiska rymdorganisationen European Space Agency (ESA). Motsvarande beslut fattades samtidigt av ESA:s ministerråd. Detta har sedan resulterat i att en gemensam arbetsgrupp inrättats på tjänstemannanivå och att en gemensam rådgivande kommitté etablerats under 2001. Samarbetet fokuseras i första hand kring de båda projekten Galileo (se kapitel 19.1.1) och GMES, som avser global satellitövervakning av miljö och säkerhet.

30 Kultur och medier

Samarbetet skall bidra till den kulturella utvecklingen i medlemsstaterna. Arbetet med att främja kulturen skall ske med respekt för nationella och regionala intressen samtidigt som det gemensamma kulturarvet framhävs. EU:s insatser skall främja samarbete mellan medlemsstaterna och vid behov stödja verksamhet som syftar till att sprida kunskap om de europeiska folkens kultur och historia, att bevara och skydda kulturarv samt att främja icke-kommersiellt kulturarbete och konstnärligt skapande, även inom den audiovisuella sektorn.

Under 2000 hölls tre ministerråd om kulturfrågor och audiovisuella frågor: den 16 maj (behandlades i riksdagens EU-nämnd den 12 maj), den 26 september (i EU-nämnden den 22 september) samt den 23 november (i EU-nämnden den 17 november).

30.1 Kulturrampprogrammet Kultur 2000

Kulturrampprogrammet, Kultur 2000, löper under perioden 2000–2004 med en total budget på 167 miljoner euro. Programmet skall bl.a. främja de europeiska folkens kännedom om varandras kultur och historia, kulturens spridning över gränserna samt rörlighet för konstnärer, andra kulturaktörer och yrkesutövare och deras verk. Stor vikt skall läggas vid aktiviteter som riktar sig till ungdomar och socialt missgynnade personer samt vid beaktande av kulturell mångfald. Programmet ger stöd till särskilda nyskapande och/eller experimentella projekt, stöd till fleråriga strukturerade avtal om gränsöverskridande samarbete samt stöd till särskilda kulturevenemang med en europeisk eller internationell dimension (bidrag till kulturhuvudstäder, europeiska priser etc.).

För år 2000 inkom totalt 1000 projektansökningar av vilka 219 beviljades stöd. Totalt fördelades 32 miljoner euro (ca 280 miljoner kronor). Det svenska utfallet kan betecknas som gott. Antalet svenska ansökningar låg på en ganska normal nivå jämfört med genomsnittet för alla deltagande stater, men andelen som fick stöd ligger klart över genomsnittet. Sammanlagt utgick stöd till 35 projekt med svenskt deltagande och till 20 översättningsprojekt från svenska förlag. Eftersom programmet förutsätter samarbete mellan olika länder är det betydelsefullt att delta som medorganisatör. Svenska aktörer ingick i 44 av de 219 projekten, vilket är ett mycket positivt resultat.

30.2 Kulturhuvudstäder

Projektet Europas kulturhuvudstad inrättades av kommissionen 1985. Sedan dess har en europeisk stad utsetts varje år att inneha titeln. År 1998 var Stockholm Europas kulturhuvudstad. Med hänsyn till det stora antalet sökande och till symbolvärdet med övergången till det nya årtusendet var

nio städer utsedda till kulturhuvudstäder under år 2000: Avignon, Bergen, Bologna, Bryssel, Kraków, Helsingfors, Prag, Reykjavik och Santiago de Compostela.

En ny turordning för utnämning av kulturhuvudstäder är införd för åren 2005–2019. Städerna skall utses med hjälp av en jury sammansatt av sju ledande och oberoende personligheter som skall vara experter på kulturområdet. Rådet, Europaparlamentet och kommissionen utser vardera två ledamöter och Regionkommittén en ledamot. Rådets ledamöter föreslås av de två medlemsstater som under ett år innehar ordförandeskapet och rådet fattar sedan sitt beslut med enkel majoritet. Under år 2000 valde rådet portugisen António Mega Ferreira (jurist, journalist och delaktig i Expo 1998) och fransmannen Bernard Faivre d'Arcier (konstnärlig ledare för Avignonfestivalen) som representanter i den jury som skall utse en irländsk stad till kulturhuvudstad år 2005. Under år 2001 skall Sverige och Belgien nominera personer till juryn.

30.3 Media-programmet

Media-programmet ger stöd till den europeiska audiovisuella industrin i syfte att stärka dess konkurrenskraft och öka spridningen av europeiska verk. Programmets andra omgång, MEDIA II, avslutades den 31 december 2000 och ersätts av ett nytt femårsprogram, MEDIA Plus, från den 1 januari 2001. Sverige har med varierande, men stadigt förbättrat, utfall deltagit i programmet sedan 1993. En genomgång av utfallet under de fyra första åren (1996–1999) visar att Sverige har fått 2,53 procent av de fördelade stödmedlen. Under år 2000 uppnåddes den högsta stödsumman hittills till svenska aktörer med totalt 2 620 958 euro, en ökning med ca 30 procent jämfört med 1999. Svenska aktörer har fått 1 552 958 euro i stöd för distribution av biografilm, TV och video/multimedier, jämfört med 825 000 euro 1999. I utvecklingsstöd till enskilda projekt samt till produktionsbolag har 375 000 euro delats ut. Tre filmfestivaler (Malmö, Uppsala och Umeå) har fått totalt 40 000 euro. De tio svenska biografier som ingår i nätverket Europa Cinemas tilldelades totalt 253 000 euro.

Under år 2000 förhandlades det nya programmet MEDIA Plus fram i en långdragen process mellan kommissionen, rådet och Europaparlamentet. Förslaget remissbehandlades under våren 2000. Vid ministerrådet i november kunde medlemsstaterna enas om den av kommissionen föreslagna totalbudgeten på 400 miljoner euro, något som även accepterades av Europaparlamentet. Det nya programmet är uppdelat i två större delar: Utbildning och Utveckling, distribution, marknadsföring och ny teknik.

30.4 TV-direktivet

Det direktiv som brukar kallas "TV utan gränser" (rådets direktiv 89/552/EEG av den 3 oktober 1989 om samordning av vissa bestämmelser som fastställts i medlemsstaternas lagar och andra för-

fattningar om utförandet av sändningsverksamhet för television, ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 97/36/EG) innehåller minimiregler för TV-sändningar när det gäller europeiskt program-innehåll, reklam och sponsring, skydd av minderåriga och rätten till genmäle.

Senast den 31 december 2002 skall kommissionen presentera förslag till revidering av TV-direktivet. Arbetet med att ta fram ett sådant förslag avses påbörjas under 2001.

Kommissionens studie om hur TV-reklam och TV-köp påverkar minderåriga och som har beskrivits i föregående års rapportering till riksdagen, skulle ha redovisats under år 2000. Studien är dock försenad och någon redovisning har inte gjorts under år 2000.

30.5 Framtida audiovisuell politik

Kommissionen antog i december 1999 ett meddelande om EU:s framtida politik på det audiovisuella området. Meddelandet beskriver kommissionens intentioner på området och utvecklar de principer som tidigare fastslagits för den audiovisuella sektorn, såsom åtskillnaden i regleringshänseende mellan infrastruktur och medieinnehåll.

Rådet antog under 2000 slutsatser om meddelandet, särskilt aspekterna när det gäller den digitala televisionens inverkan och potential på informationssamhället, sysselsättningen och den ekonomiska tillväxten i Europa. Slutsatserna överensstämmer i huvudsak med svenska ståndpunkter. Rådet konstaterar bl.a. att övergången från analog till digital television är en avgörande faktor för att säkerställa tillgången till informationssamhället och för att bekämpa social och kulturell uteslutning. Vidare betonar rådet att det åligger medlemsstaterna att fastställa de nationella reglerna för innehållet och fatta beslut i nyckelfrågor såsom upprättandet av tidtabellen för avbrytande av de analoga markbundna sändningarna.

30.6 Public service-radio och TV

Under det franska ordförandeskapet hösten 2000 anordnades ett seminarium samt ett antal informella möten om public service-radio och TV i relation till fördragets regler om statsstöd. Bakgrunden är den oklarhet som fortfarande råder om hur kommissionen avser att hantera de klagomål om snedvridande av konkurrensen som ligger på dess bord. Vid det informella rådsmötet hösten 2000 upprättades en närmare dialog mellan medlemsstaterna och kommissionens direktorat för konkurrensfrågor. Mötena var viktiga både för att tydliggöra medlemsstaternas ståndpunkter och för en öppen och konstruktiv dialog om hur en balanserad hållning i synen på finansieringen av public service-radio och TV i relation till kommersiell radio och TV kan uppnås. Vid det formella rådsmötet i november 2000 aviserade Sverige en ambition att under sitt ordförandeskap skapa en grund för en fortsatt dialog mellan medlemsstaterna och kommissionen.

Vid det informella kulturrådsmötet i Lissabon den 30–31 mars 2000 hölls en omfattande debatt om den kulturella mångfalden i den nya internationella miljön.

Under det portugisiska ordförandeskapet beslutade rådet om en resolution om bevarandet av det europeiska filmarvet, och expertseminarier om bl.a. bibliotek, film och finansiering av scenkonst anordnades. Under det franska ordförandeskapet tog rådet beslut om resolutioner om arkitektonisk kvalitet i stads- och landsbygdsmiljö, tillämpning av nationella system för fastställande av bokpriser samt om nationellt stöd till film och audiovisuella medier. Samråd i dessa frågor hade ägt rum med riksdagens EU-nämnd.

31 Immaterialrätt

31.1 Upphovsrätt

31.1.1 Upphovsrätten i informationssamhället

Utvecklingen av den digitala tekniken har medfört att text, ljud och bild kan kopieras och spridas på ett helt annat sätt än tidigare. Nya produkter och tjänster har skapats som snabbt och enkelt kan kopieras och spridas mellan olika länder. Mot denna bakgrund lade kommissionen fram ett direktivförslag i december 1997 som syftar till att harmonisera upphovsrätten och närstående rättigheter till informationssamhällets förutsättningar, (KOM (97) 628 slutlig). Efter Europaparlamentets första behandling lade kommissionen fram ett ändrat förslag i maj 1999, (KOM (1999) 950 slutlig). Fortsatta förhandlingar inom rådet ledde därefter fram till rådets beslut om en gemensam ståndpunkt den 28 september 2000 (EGT C 344, 1.12.2000, s. 1). Information om förslaget gavs dessförinnan i riksdagens EU-nämnd, samt i lagutskottet och konstitutionsutskottet. Förslaget avser både upphovsrätt, t.ex. rättigheter för författare och kompositörer, och till upphovsrätten närstående rättigheter, t.ex. rättigheter för artister, filmproducenter, skivbolag och radio- och tv-bolag. Förslaget innehåller regler som är av särskild betydelse i informationssamhället, men det är inte begränsat till sådana frågor. Innehållet avser bl.a. bestämmelser om digitala kopior, om att göra skyddade verk tillgängliga för allmänheten på t.ex. Internet, om tekniska skyddsåtgärder (t.ex. kryptering och kopieringsspärar), samt om elektronisk information om rättigheter (s.k. digitala vattenstämplar). Efter rådets beslut om gemensam ståndpunkt vidtog Europaparlamentets andra behandling av förslaget, och ett nytt yttrande från Europaparlamentet väntas under början av år 2001. Om Europaparlamentet föreslår ändringar av den gemensamma ståndpunkten kan s.k.

förlikningsförfarande mellan rådet och Europaparlamentet bli aktuellt. Skr. 2001/02:30
Direktivet bör under alla förhållanden kunna antas under år 2001.

31.1.2 Ersättning vid vidareförsäljning av konstverk

En majoritet av medlemsstaterna har bestämmelser som ger den konstnär som skapat ett konstverk rätt till en viss del av försäljningspriset när verket säljs vidare (följerätt). I Sverige finns sådana regler sedan den 1 januari 1996. Några länder saknar helt regler och andra har regler som inte tillämpas. Bland de medlemsstater som har regler om följerätt skiljer sig reglernas innehåll åt bl.a. vad gäller ersättningens storlek. Avsaknaden av regler i vissa länder och skillnaderna i reglernas utformning mellan länderna medför störningar i den inre marknaden. Kommissionen lade därför under år 1996 fram ett förslag till direktiv om upphovsmannens rätt till ersättning vid vidareförsäljning av originalkonstverk (KOM (96) 97 slutlig). Efter Europaparlamentets första behandling lade kommissionen fram ett reviderat förslag i början av år 1998, (KOM (98) 78 slutlig). Förslaget innehåller bestämmelser om vilka konstverk som skall vara föremål för följerättsersättning, vilka överlåtelser som skall omfattas, hur stor ersättningen skall vara m.m. Sverige har bland annat fått gehör för synpunkter vad gäller ersättningens storlek för försäljningar på lägre nivåer och för att brukskonst skall omfattas av följerättsersättningen. Förhandlingarna om förslaget har präglats av ett starkt motstånd från några medlemsstater. Efter vissa kompromisslösningar bl.a. vad gäller genomförandetiden, minimibeloppet från vilket ersättning skall utgå samt en övergångsregel för tillämpning av följerätt på arvingar till konstnärer, lyckades rådet nå fram till en gemensam ståndpunkt som antogs den 19 juni 2000 (EGT C 300, 20.10.2000, s. 1). Information om förslaget gavs dessförinnan i riksdagens EU-nämnd. Europaparlamentets andra behandling av förslaget avslutades den 13 december 2000 med att Europaparlamentet antog ett flertal ändringsförslag av rådets gemensamma ståndpunkt. Eftersom ändringsförslagen starkt avviker från rådets ståndpunkt i delar som var avgörande för rådets kompromiss kommer troligtvis rådet inte att kunna acceptera Europaparlamentets ändringar. Sannolikt kommer därför förslaget att bli föremål för förlikningsförfarande. Om enighet kan nås i förlikningsförfarandet kan förslaget förväntas antas under 2001.

31.2 Patent

31.2.1 Förslag till förordning om gemenskapspatent

I Europa finns sedan tidigare det europeiska patentsystemet, grundat på Europeiska patentkonventionen (EPC). Till denna konvention är samtliga medlemsstater anslutna samt ytterligare fem stater: Cypern, Monaco, Liechtenstein, Schweiz och Turkiet.

EPC innebär att konventionsstaterna har skapat ett gemensamt ansökningsförfarande för patent (s.k. europeiska patent). Den som vill ha ett patent som gäller i en eller flera av de anslutna staterna kan få det genom att lämna in en ansökan till Europeiska patentverket (EPO) i München. Sökanden får inte ett enda patent som gäller i samtliga de stater sökanden har valt ut utan skyddet kan i stället närmast beskrivas som ett knippe nationella patent, grundade på en enda ansökan. Systemet har inneburit stora fördelar för patentsökande i Europa, men det har samtidigt vissa brister, främst bestående av höga kostnader och avsaknad av en gemensam domstol för avgörande av mål om intrång i och ogiltighet av europeiska patent. I augusti 2000 överlämnade kommissionen ett förslag till en förordning om gemenskapspatent (KOM (2000) 412 slutlig). Den föreslagna förordningen innebär att det tillskapas en ny skyddsform på immaterialrättsområdet kallad gemenskapspatent. Syftet är att möjliggöra för den som gjort en uppfinning att genom en enda ansökan få ett patent som gäller i hela gemenskapen. Gemenskapspatentet skall ha en enhetlig och fristående karaktär och således endast kunna meddelas, överlåtas, ogiltigförklaras eller upphöra för hela gemenskapen.

Denna typ av patent skall endast regleras av den föreslagna förordningen och gemenskrapsrättens allmänna principer. Förslaget innebär att EG ansluter sig till EPC. Det blir därmed EPO som kommer att meddela gemenskapspatent. Vidare föreslår kommissionen att en ny specialdomstol på EG-nivå skall pröva mål om ogiltighet av och intrång i gemenskapspatent. Under hösten 2000 behandlades förslaget i rådsarbetsgruppen för patent. Förslaget var vidare föremål för presentation respektive lägesrapport vid de två ministerrådsmötena under hösten. Inför dessa möten redovisades frågan för riksdagens EU-nämnd. Genom Nice-fördraget har tillkommit en rättslig grund som möjliggör senare beslut om inrättande av en sådan specialdomstol som kommissionens förslag förutsätter. Europaparlamentet förväntas yttra sig över förslaget till en förordning om gemenskapspatent under 2001. En tidtabell för arbetet med gemenskapspatentet har satts genom slutsatserna från Europeiska rådets möte i Lissabon i mars 2000. Där anges att ett gemenskapspatent skall finnas tillgängligt vid utgången av år 2001. Sverige är generellt sett positivt inställt till förordningsförslaget och anser att ett av de viktigaste inslagen i det föreslagna gemenskapspatentsystemet är den nya specialdomstolen. Förordningen var en av de prioriterade rättsakterna under det svenska ordförandeskapet.

31.2.2 Direktiv om patenterbarheten av uppfinningar som innefattar datorprogram

Uppfinningar som innefattar datorprogram är enligt den praxis som utvecklats av Europeiska patentverket och som gäller i Sverige patenterbara om de gängse kraven för patent är uppfyllda. Dessa krav innebär bland annat att uppfinningen skall ha teknisk karaktär, att den är ny och att den väsentligen skiljer sig från vad som tidigare varit känt. Det finns dock oklarheter och det pågår en omfattande debatt i många

medlemsstater om möjligheterna till patent när det gäller datorprogram. Frågan togs upp i grönboken om gemenskapspatentet och patentsystemet i Europa (KOM (97) 314 slutlig). I ett meddelande den 11 februari 1999 upplyste kommissionen om att man snarast möjligt skulle lägga fram ett förslag för att harmonisera medlemsstaternas lagstiftning på detta område. Med anledning av den pågående offentliga debatten i frågan genomförde kommissionen under hösten 2000 ett brett samrådsförfarande. Till grund för förfarandet låg ett dokument som skisserade en tänkbar inriktning av en harmonisering. Inriktningen var i linje med den praxis som utvecklats vid Europeiska patentverket. Justitiedepartementet gav berörda kretsar i Sverige tillfälle att komma med synpunkter på de frågor som togs upp i dokumentet. Av de instanser som yttrade sig var flertalet för ett harmoniseringsdirektiv. Flertalet stödde också den inriktning av en harmonisering som hade angetts i kommissionens dokument. På grundval av de synpunkter som kom in sammanställdes ett yttrande till kommissionen (Ju2000/5852/L3). Som ett led i samrådsförfarandet genomförde kommissionen i december 2000 vidare ett möte med medlemsstaterna. Något förslag hade då ännu inte lagts fram.

31.3 Bruksmodellskydd

Alla medlemsstater utom Luxemburg, Storbritannien och Sverige har lagstiftning om bruksmodellskydd. En bruksmodell är en registrerad rättighet som ger rättsinnehavaren ensamrätt till enklare uppfinningar. För att någon skall få ett sådant skydd måste uppfinningen bland annat vara ny och ha en viss så kallad uppfinningshöjd. De närmare förutsättningarna för att få bruksmodellskydd varierar mellan de stater som erbjuder sådant skydd. I december 1997 lade kommissionen fram ett förslag till direktiv om tillnärmning av de rättsliga ordningarna för bruksmodellskydd för uppfinningar (KOM (97) 691 slutlig). Syftet med direktivförslaget är att de nationella lagstiftningarna skall tillnärmas varandra så att en enklare uppfinning skall kunna få samma skydd inom hela gemenskapen. De stater som saknar regler om bruksmodellskydd skall införa sådana. Sedan Europaparlamentet hade yttrat sig över förslaget lade kommissionen i juni 1999 fram ett reviderat förslag (KOM (1999) 309 slutlig). Arbetet med direktivförslaget avbröts emellertid under våren 2000. Skälen för detta var att oenighet rådde kring centrala frågor i direktivet (bland annat hur kravet på uppfinningshöjd skall utformas och skyddstidens längd) samt att det framstod som angeläget att prioritera annat arbete på det immaterialrättsliga området.

31.4 Varumärken

I juli 1998 meddelade EG-domstolen dom i mål C-355/96, Silhouette International Schmied GmbH & Co. KG mot Hartlauer Handelsgesellschaft mbH. Målet gällde tolkningen av artikel 7.1 i rådets första direktiv 89/104/EEG av den 21 december 1988 om tillnärmningen av

medlemsstaternas varumärkeslagar. Domstolens dom innebär ett förtydligande av vad som gäller vid parallellimport av varor som under ett varumärke förts ut på marknaden i ett land utanför EES. Enligt domen skall en varumärkesinnehavare kunna hindra sådan import till ett EES-land.

Som en följd av EG-domstolens dom infördes under året en ny bestämmelse i varumärkeslagen. Bestämmelsen, som trädde i kraft den 1 juli 2000, överensstämmer med artikel 7.1 såsom denna tolkats av EG-domstolen.

Regeringen verkar för att få till stånd en ändring inom EU så att parallellimport blir tillåten även från länder utanför EES. Riksdagens EU-nämnd har vid samråd enhälligt ställt sig bakom regeringens hållning.

31.5 Mönsterskydd

31.5.1 Direktiv om mönsterskydd

Mönsterskydd är ett immaterialrättsligt skydd för varors utseende. Såväl rent funktionell formgivning som utsmyckningar kan skyddas. I början av 1990-talet inledde kommissionen ett arbete för att dels tillnära medlemsstaternas lagstiftning om mönsterskydd till varandra, dels skapa ett gemensamt registreringssystem. Den 13 oktober 1998 antogs Europaparlamentets och rådets direktiv 98/71/EG om mönsterskydd (EGT L 289, 28.10.1998, s. 28). Direktivets syfte är tillnärmning av medlemsstaternas lagar om mönsterskydd vad gäller de bestämmelser som har störst inverkan på den inre marknadens funktion. Direktivet skall ha genomförts senast den 28 oktober 2001. Mönsterutredningen (Ju 1999:07) har den 1 september 2000 i ett delbetänkande lämnat förslag till hur direktivet skall genomföras i svensk rätt (SOU:2000:79). Betänkandet har remissbehandlats.

31.5.2 Förslag till förordning om gemenskapsmönster

I juni 1999 lämnade kommissionen ett ändrat förslag till en förordning om gemenskapsmönster (KOM (1999) 310 slutlig). Den föreslagna förordningen innebär att ett gemensamt system för registrering av mönster inrättas. Genom en enda ansökan till en gemenskapsmyndighet skall ett mönsterskydd som gäller i samtliga medlemsstater vara möjligt att få. De nationella systemen för registrering av mönster skall finnas kvar även i framtiden, bl.a. för dem som önskar få mönsterskydd i endast en eller vissa medlemsstater. De materiella bestämmelserna i den föreslagna förordningen som rör registrerade gemenskapsmönster har samma innehåll som de materiella bestämmelserna i direktivet. I förslaget finns dessutom även bestämmelser om skydd för oregistrerade gemenskapsmönster vilka inte har någon motsvarighet i direktivet. Under år 2000 har förordningen behandlats i rådsarbetsgruppen för

immaterialrätt (mönster). Behandlingen resulterade i att rådet i november 2000 kunde enas i samtliga frågor utom språkregimen vid registreringsmyndigheten i Alicante. Skr. 2001/02:30

32 Informationsteknik och samhället

Europeiska rådets möte i Lissabon har som mål satt upp att Europa inom en tioårsperiod skall vara den mest konkurrenskraftiga och dynamiska kunskapsbaserade ekonomin i världen. Informationstekniken pekas ut som en viktig faktor för att uppnå detta mål. Inom EU drivs därför ett aktivt arbete för att främja IT-utvecklingen och öka dess användning hos medborgare, näringsliv och förvaltning.

32.1 e-Europa

I december 1999 lanserade kommissionen initiativet e-Europa. Syftet var att driva på Europas utveckling till ett informationssamhälle, så att medborgarna och företagen tar till vara de nya möjligheter som IT ger. Vid Europeiska rådets möte i Lissabon uppmanades kommissionen att göra en handlingsplan för e-Europa. Handlingsplanen e-Europa 2002 – ett informationssamhälle för alla beslutades sedan vid toppmötet i Feira.

Under hösten arbetade rådet med uppföljning av handlingsplanen. Bland annat enades rådet om en lista på indikatorer för e-Europa. Vid Europeiska rådets möte i Nice avrapporterade kommissionen och ordförandeskapet arbetet med att driva handlingsplanen framåt.

Ett mål inom e-Europa är att stimulera utvecklingen av innehåll. Rådet (telekommunikationer) fattade beslut om att inrätta ett program, (eContent), för att främja utvecklingen av ett europeiskt digitalt innehåll på nätet samt främja den språkliga mångfalden. Programmet skall genomföras under en fyraårsperiod (2001–2004), med en total budget på 100 miljoner euro. Programmet skall stimulera det kommersiella utnyttjandet av information från den offentliga sektorn, öka den språkliga och kulturella anpassningen av det digitala innehållet, samt stödja skapandet av bättre marknadsförutsättningar för den europeiska multimedieindustrin.

Ett annat förslag inom e-Europa är inrättandet av en särskild toppdomän för EU, .EU. Domänen är tänkt att ge enskilda och företag inom unionen möjlighet att registrera domännamn i ett alternativ till de befintliga toppdomänerna. I december lämnade kommissionen ett förslag till förordning om införandet av en ny toppdomän på Internet, .EU (KOM (2000) 827 slutlig).

32.2 Elektronisk handel

Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/31/EG om vissa rättsliga aspekter på informationssamhällets tjänster, särskilt elektronisk handel på

den inre marknaden (e-handelsdirektivet), antogs den 8 juni 2000. Inom Regeringskansliet tillsattes i mars en interdepartemental arbetsgrupp för att förbereda genomförandet av detta direktiv. Skr. 2001/02:30

32.3 Informationssäkerhet

Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/93/EG om ett gemenskapsramverk för elektroniska signaturer har genomförts i Sverige genom lagen (2000:832) om kvalificerade elektroniska signaturer, vilken trädde i kraft den 1 januari 2001. Lagen innehåller regler om krav på, tillsyn över och skadeståndsansvar för den som utfärdar certifikat för elektroniska signaturer till allmänheten, om certifikaten anges ha viss säkerhetsnivå. Sådana certifikat kallas i lagen för kvalificerade certifikat. En särställning ges vidare åt elektroniska signaturer med viss säkerhetsnivå, s.k. kvalificerade elektroniska signaturer. Lagens regler omfattar inte certifikat som utfärdas inom s.k. slutna system. Lagen reglerar inte heller frågor om ingående av eller giltighet av avtal.

Inom ramen för handlingsplanen e-Europa 2001 finns ett delmål "Säkra nätverk och smartkort" som syftar till att öka konsumenternas förtroende för informationstekniken, vilket skall leda till en ökad utveckling av e-handeln. e-Europa har lagt förslag på koncentrerade åtgärder inom följande tre huvudområden: Förbättrad tillgång till säkerhetslösningar för Internet, bättre samordning i kampen mot IT-relaterad brottslighet, och ökad säkerhet vid tillträde till elektroniska tjänster genom att användning av alla slag av smarta kort uppmuntras. Sverige har valt att prioritera arbetet med informationssäkerhet under sitt ordförandeskap i rådet.

32.4 Globaliseringen och informationssamhället

Internet är en viktig del av informationssamhällets globalisering. En resolution om Internets organisation och förvaltning antogs av rådet (telekommunikationer) vid dess möte den 3 oktober 2000 (11318/00). I resolutionen konstateras att framsteg har gjorts för att internationalisera Internets förvaltning men att olösta frågor kvarstår, t.ex. vad gäller förvaltningen av rotserversystemet som styr trafiken på Internet.

Medlemsstaterna uppmanas bl.a. att samråda med varandra för att utarbeta gemensamma ståndpunkter och därigenom säkerställa en verklig globalisering av förvaltningen av Internet. Kommissionen uppmanas att fortsätta koordinera medlemsstaternas aktiviteter på området.

Medlemsstaterna och kommissionen har träffats regelbundet under året i en informell grupp för att diskutera olika Internetrelaterade frågor.

The Global Business Dialogue (GBD) är resultatet av ett meddelande, "Globaliseringen och informationssamhället", som kommissionen presenterade i februari 1998. I juni samma år anordnades ett rundabordsamtal för att diskutera behovet av förstärkt internationell samordning och globala lösningar på olika frågor som är av betydelse för främjandet av elektronisk handel. Samtalet ledde till att det bildades en

styrgrupp bestående av representanter för näringslivet. Det fortsatta arbetet sker inom ramen för GBD. Skr. 2001/02:30

Inom ramen för GBD hölls i september 2000 en konferens i Miami. Vid denna konferens presenterades GBD:s rekommendationer om frågor som bland annat konsumenters tillit, alternativa tvistlösningssystem, integritet och märkesordningar. GBD arbetar nu vidare på frågor om IT-säkerhet, e-förvaltning, betalningar över Internet, skatter och handel m.m.

32.5 Rättsinformation

Under 1999 beslutade kommissionen om en grönbok, "Information från den offentliga sektorn: En värdefull resurs för Europa" (KOM (98) 585). Grönboken tar upp ett antal olika frågeställningar som rör innehållet i grundläggande rättskällor (rättsinformation). Av den grundläggande offentliga informationen har rättsinformationen en särställning. Inom EU arbetas det med att ta fram en integrerad tjänst för åtkomsten till juridiska dokument. Publikationsbyrån har arbetat fram en portal som ger användaren tillgång till tre befintliga system, Celex, EUR-Lex och Eudor. Portalen öppnades i november 2000 för gemenskapsinstitutionerna. Under 2001 beräknas portalen öppnas för allmänheten. Sverige arbetar för att innehållet i databaserna skall tillhandahållas utan avgift.

33 Statistik

33.1 Harmonisering av statistik

Statistik har blivit ett allt viktigare underlag för EU:s politik. Sedan tidigare har statistiken en central roll när det gäller beslut om gemenskapens budget och dess fördelning. I och med införandet av den gemensamma valutan är statistiska uppgifter om inflation och offentliga finanser viktiga kriterier på hur medlemsstaterna klarar sina åtaganden. Statistiska uppgifter krävs också för att upprätta en betalningsbalans för euroområdet. Andra politiska beslut som ställer krav på de statistiska underlagen är sysselsättnings- och miljömålen. Som en följd av Lissabonmötet och de ambitiösa mål som sattes för unionen har en ny metod att följa upp EU:s politik införts, den s.k. öppna samordningsmetoden. Den innebär att man med stöd av kvalitativa och kvantitativa indikatorer på en rad områden skall kunna följa i vilken utsträckning de politiska ambitionerna uppnås. Flera av de kvantitativa indikatorerna kan förväntas ställa nya krav på harmonisering av statistiken.

Under år 2000 har harmoniseringsarbetet framför allt präglats av arbetet med att genomföra redan beslutade ramförordningar. Det har i

många fall inneburit stora ansträngningar för medlemsstaterna, och många medlemsstater klagar i dag på bristande tid och resurser. Trots detta har stora framsteg gjorts. En rapport över hur förordningen om harmoniserade konsumentprisindex genomförts lämnades i december 2000 (KOM (2000) 742 slutlig). Här konstateras att förordningen nu omfattar många områden där det tidigare varit svårt att åstadkomma jämförbar statistik mellan medlemsstaterna. Det gäller t.ex. hur man skall mäta och definiera områden som hälsa, utbildning, sociala stödåtgärder samt försäkringar och finansiella tjänster.

En rapport har också överlämnats till rådet om hur medlemsländerna genomfört ett företagsregister för statistiska ändamål (KOM (2000) 3 slutlig). Kommissionen konstaterar att erfarenheterna hittills i stort sett varit positiva men att det fortfarande återstår en del arbete. Kommissionen framhåller att ett väl fungerande företagsregister kan användas som ett effektivt verktyg när det gäller att minska uppgiftslämnande från företagen. Vidare understryks att det är en stor utmaning för framtiden att utveckla företagsregistret för global statistik men att detta förutsätter att förordningen genomförs skyndsamt. På kort sikt finns dock ännu inga förslag till ändringar av reglerna för företagsstatistik, (EEG) nr 2186/93.

33.2 Beslut på statistikområdet fattade under 2000

Som en följd av Amsterdamfördraget tas beslut om regler på statistikområdet nu gemensamt av rådet och Europaparlamentet (artikel 285). Detta har fått till följd att beslutsprocessen tar längre tid och är mer oförutsägbar.

Under år 2000 har rådet och Europaparlamentet beslutat om en ändring av förordningen om det europeiska national- och regionalräkenskaps-systemet (ESA 95) när det gäller beräkning av skatter och sociala avgifter.

Beslutsprocessen på statistikområdet har dock främst varit inriktad på att genomföra de rambeslut som tagits tidigare år av rådet. Flertalet beslut har därför tagits av kommissionen med stöd av kommittéväsendet. Under 2000 har sådana detaljföreskrifter beslutats för harmoniserade konsumentindex, nationalräkenskaper, arbetskraftsundersökningar, statistik över löner och arbetskraftskostnader samt över företag.

33.3 Svenskt agerande på statistikområdet

Samarbetet på statistikområdet sker huvudsakligen mellan kommissionens statistikkontor (Eurostat) och statistikansvariga myndigheter i medlemsstaterna. Det är i Eurostats kommittéer och arbetsgrupper som huvuddelen av det statistiska utvecklingsarbetet sker. Arbetet styrs av prioriteringar inom löpande femårsprogram. Sverige har mycket aktivt arbetat för att få till stånd tydliga prioriteringar och för att förbättra kvaliteten i statistikproduktionen. Sverige har bl.a. lett en arbetsgrupp för att öka inslag av systematiskt kvalitetsarbete. Arbetet har varit ett led i

förberedelserna för en internationell konferens om kvalitet i officiell statistik i Stockholm under det svenska ordförandeskapet. Andra områden där Sverige varit aktivt under 2000 är förslag på förbättringar när det gäller den kortperiodiska ekonomiska statistiken.

Nya initiativ på statistikområdet tas dock allt oftare även inom andra delar av kommissionen och rådet. Det gäller t.ex. förslagen om förbättringar av EMU-statistiken där Ekonomiska och finansiella kommittén varit pådrivande. Detta har resulterat i att Europeiska centralbanken tillsammans med Eurostat tagit fram en handlingsplan för att förbättra denna statistik. Planen antogs på Ekofin-mötet i september 2000. Även om Sverige inte deltar i EMU har vi aktivt stött de åtgärder som föreslagits vilka har stor betydelse för kvaliteten i och användbarheten av den ekonomiska statistiken. Stora ansträngningar har också gjorts inom Sverige för att klara av de ökade kraven.

Förbättrad statistik och gemensam analys på asyl- och migrationsområdet har varit en annan prioriterad fråga för Sverige både nationellt och inom EU-samarbetet. Sådana förbättringar ses som en förutsättning och som ett stöd för den rättsliga harmoniseringen på området som under de närmaste fyra åren skall äga rum i enlighet med Amsterdamfördraget och Tammerfors slutsatserna. I april 1998 antog rådet en handlingsplan för att förbättra utbytet av statistik och information om asyl och migration. Detta utbyte avsåg innefatta såväl statistik som information om nationell lagstiftning och politik. En del av detta utbyte har ägt rum under år 2000 med målsättningen att etablera ett europeiskt observationsorgan för migration.

Sverige har under år 2000 arbetat aktivt med förberedelserna inför det svenska ordförandeskapet i EU i avsikt att prioritera dessa frågor. Arbetet intensifierades därför i de rådsarbetsgrupper som normalt utbyter information och statistik i syfte att visa för EU:s medlemsstater att det finns behov av förbättrad och mer jämförbar statistik, att stärka Eurostats roll som statistikinsamlare och central databas, att utveckla en gemensam analyskapacitet, att öka öppenheten och offentliggörandet av statistik, samt att utveckla en tydlig roll för EU gentemot omvärlden på statistikområdet.

Också på en rad andra områden har Sverige både i rådet och kommissionen arbetat för att få till stånd bättre statistiska underlag. Miljöområdet är ett sådant område där Sverige aktivt stött förslagen i en ny förordning över avfallsstatistik (KOM (1999) 31 slutlig). Det gäller även flera av de områden som berörs av de strategiska målen från Lissabon-mötet liksom andra områden där EU-samarbetet ökar, t.ex. när det gäller brottsförebyggande åtgärder.

34 EU:s budget

EU:s budget omfattar Europeiska unionens samtliga förväntade inkomster och utgifter. EU:s gemensamma budgetpolitik utgör ett instrument för dess politiska verksamhet.

34.1 Budgetens inkomster och Sveriges avgift till EU-budgeten

Skr. 2001/02:30

EU-budgeten finansieras huvudsakligen av de s.k. egna medlen, vilka utgörs av avgifter från medlemsstaterna. Övriga inkomster ger bidrag till finansieringen och utgörs av eventuellt överskott från föregående år, diverse gemenskapsskatter, räntor på böter, EES-ländernas bidrag och diverse övriga inkomster. Denna ordning regleras i fördragets artikel 269 som också anger att bestämmelser om egna medel skall fastställas i särskilt rådsbeslut.

Det nu gällande beslutet om egna medel fattades 1994, rådets beslut om systemet för gemenskapernas egna medel (94/728/EG, Euratom). I detta beslut fastställs vad som skall innefattas i egna medel. Den sammanlagda avgiften från medlemsstaterna till gemenskapsbudgeten består som en följd av detta av tullar, särskilda jordbrukstullar och sockeravgifter, mervärdesskattebaserad avgift samt en avgift beräknad på bruttonationalinkomsten. I egna medelsbeslutet ges också Storbritannien en budgetreduktion, vilken finansieras av övriga medlemsstater.

Inkomsterna från den gemensamma tulltaxan utgör egna medel för Europeiska gemenskapen och tillfaller därför gemenskapsbudgeten. Medlemsstaterna får dock behålla tio procent av uppburna medel för att täcka administrativa kostnader i samband med uppbörden.

Särskilda tullar på jordbruksprodukter och de särskilda avgifterna på sockerproduktionen vilka tas ut i enlighet med EG:s regelverk utgör i likhet med tullarna enligt den gemensamma tulltaxan gemenskapsbudgetens egna medel. Även för dessa avgifter gäller att medlemslandet får behålla tio procent av uppbörden för att täcka administrativa kostnader kopplade till uppbörden.

Den mervärdesskattebaserade komponenten i avgiften till EU:s budget beräknas som en procentuell andel av en prognos av medlemslandets mervärdesskattebas för det år budgeten avser. Den nationella skattebasen korrigeras härvid för (godkända) avvikelser från och variationer inom EU:s sjätte mervärdesskattedirektiv så att en enhetlig skattebas erhålles. Uttaget var för 2000 högst satt till 1,00 procent av momsbasen. Det faktiska uttaget påverkas av den brittiska budgetreduktionen och dess finansiering och fastställs i EU-budgeten för respektive år. Efter avslutat budgetår beräknas avgiften på momsbasen enligt utfall, och korrigerande betalningar görs vid behov.

Avgiften baserad på bruttonationalinkomsten (BNI-avgiften) beräknas på en prognos av medlemsstatens BNI till marknadspriser för budgeteringsåret. Uttaget beräknas som en procentuell andel av gemenskapens samlade BNI mot bakgrund av återstående finansieringsbehov sedan övriga medelsslag beräknats. BNI-avgiften korrigeras i efterhand med hänsyn till utfall på samma sätt som momsbasavgiften.

Vid Europeiska rådets möte i Berlin 1999 träffades en överenskommelse om gemenskapsbudgetens utveckling och finansiering under perioden 2000-2006. Överenskommelsen har därefter formaliserats i en budgetplan, s.k. finansiellt perspektiv och ett nytt rådsbeslut om gemenskapernas egna medel. Det finansiella perspektivet reglerar det totala utrymmet för de årliga budgetarna under perioden. Det nya beslutet

om systemet för gemenskapernas egna medel ((2000/597/EG, Euratom) fattades den 29 september 2000. För att beslutet skall bli giltigt krävs enligt fördraget nationellt godkännande. Denna process pågår för närvarande. För Sveriges vidkommande godkände riksdagen det nya rådsbeslutet den 8 mars 2001.

Beslutet innehåller fyra viktiga komponenter som påverkar den svenska avgiften. För det första ökar den andel medlemsstaterna får behålla av tulluppbörden från 10 procent till 25 procent, samtidigt som den mervärdesskattebaserade avgiften minskar, dels som en följd av sänkt uttagsprocent, dels som en följd av metoden för finansiering av Storbritanniens budgetreduktion. Dessa förändringar innebär att en större del av EU-budgetens finansiering tas ut via BNI-avgiften. För det andra modifieras taket för uttag av egna medel totalt från 1,27 procent av BNI enligt nationalräkenskapssystemet ENS 79 till motsvarande belopp uttryckt i procent av BNI enligt det nya nationalräkenskapssystemet ENS 95. Syftet med modifieringen av taket är att övergången till nytt nationalräkenskapssystem inte skall leda till ökade resurser för EU-budgeten. För det tredje införs en reducering av finansieringsansvaret för den brittiska budgetreduktionen till 25 procent av nuvarande andel för Nederländerna, Sverige, Tyskland och Österrike. För det fjärde justeras den brittiska budgetreduktionen med anledning av de ovan beskrivna ändringarna vad gäller tullavgifter och mervärdesskattebaserad avgift samt för effekter med anledning av kommande utvidgning av unionen. Det nya beslutet gäller fr.o.m. 2002 och träder i kraft 1 månad efter det att samtliga medlemsstater godkänt beslutet.

Avgiften för 2000 uppgick enligt utfall för statsbudgeten till 22 295 miljoner kronor.

34.2 Budgetens utgifter och budgetarbetet 2000

EU:s budget omfattade år 2000 ca 93 miljarder euro i s.k. åtagandebemyndiganden (ca 800 miljarder kronor) och ca 89 miljarder euro (ca 760 miljarder kronor) i betalningsanslag. Detta innebär en minskning i förhållande till 1999 års budget med 3,5 procent för åtaganden och en ökning med 4,4 procent för betalningar.

Ungefär hälften av utgifterna går till jordbruksstöd under utgiftskategori 1 och omkring en tredjedel till olika former av strukturstöd såsom regional- och arbetsmarknadsstöd under utgiftskategori 2. EU-budgeten omfattar dessutom, inom ramen för utgiftskategori 3, olika områden med flerårig eller ettårig tilldelning såsom forskning, miljöåtgärder, kulturstöd och investeringar i infrastruktur. Vidare finansieras utrikespolitiska åtgärder, främst i form av bistånd, inom ramen för utgiftskategori 4. Administrativa utgifter för EU:s olika institutioner finansieras genom utgiftskategori 5. Dessa tre utgiftskategorier tar ca 5 procent vardera av den totala budgeten i anspråk.

EU-budgetens inriktning och nivå bestäms av tre faktorer. För det första har det finansiella perspektivet en avgörande betydelse genom att det anger ramar för varje enskild utgiftskategori samt ramen för de totala utgifterna. För det andra bestäms inriktningen i stor utsträckning av nivån

på utgifterna inom ramen för EU:s ordinarie lagstiftningsprocess. För det tredje spelar EU:s egen årliga budgetprocess en viktig roll för att slutligt avgöra nivån på utgifterna.

Budgetmakten delas mellan rådet och Europaparlamentet där Europaparlamentet har sista ordet om de flesta utgifterna, dock inte jordbruksutgifterna (CAP). Den årliga budgetprocessen för EU inleds med att kommissionen lägger fram sitt preliminära budgetförslag för kommande år. Rådet upprättar, med detta som grund, budgetförslaget som sedan föreläggs Europaparlamentet. Europaparlamentet granskar budgetförslaget vid två behandlingar och därefter antas budgeten i dess slutliga form. När budgeten har fastställts genomförs den av kommissionen. Revisionsrätten kontrollerar budgetens genomförande och beslutar om den ekonomiska förvaltningen har varit sund.

Budgeten för 2000 är den första årsbudgeten under det nya finansiella perspektiv som fastställts för perioden 2000–2006 och som utgör en integrerad del av det nya interinstitutionella avtalet av den 6 maj 1999. Sverige har i budgetprocessen 2000 verkat för att nå en EU-budget som är så restriktiv som möjligt samtidigt som Edinburghöverenskommelsen gällande strukturfonderna respekteras, dvs. att tidigare gjorda åtaganden respekteras när de väl faller ut till betalning.

Sverige driver generellt en återhållsam budgetpolitik inom EU. Förbättrad budgetdisciplin vid användningen av EU:s medel är en prioriterad fråga för Sverige. Sverige önskar på sikt genomföra mer strukturellt inriktade besparingar och då framför allt genom förändringar av jordbruks- och strukturfondspolitiken.

34.3 Återflöde från EU-budgeten

Med återflöde brukar normalt avses de utgifter på EU:s budget som riktar sig mot en särskild medlemsstat. Det är inte möjligt att beskriva hela EU-budgeten i sådana termer. Redovisningen av EU-budgeten är inte heller upplagd på ett sådant sätt att återflödet för ett enskilt land är lätt avläsbart. Återflödet är intressant bl.a. som ett uttryck för hur man använder de resurser som medlemsstaterna genom sina betalningar till budgeten ställer till EU:s förfogande.

I enlighet med gällande beslut om gemenskapens egna medel lämnar kommissionen årligen till medlemsstaterna en redovisning av fördelningen av utgifterna per medlemsstat. Redovisningen för utfallet 2000 lämnades den 25 september 2001. I rapporten återges s.k. fördelbara utgifter, exklusive utgifter för administration.

Kommissionens årliga rapport över återflödet till medlemsstaterna visar att det totala återflödet till Sverige från 2000 års EU-budget uppgick till 1194,5 miljoner euro, vilket vid kursen 8,50 motsvarar 10 150 miljoner kronor. Detta är en ökning i förhållande till 1999 års budget om knappt 50 miljoner euro, motsvarande ca 450 miljoner kronor. Såväl jordbruksåterflödet som framför allt återflödet inom området Inre åtgärder ökade. Det senare området ökade med mer än 30 procent främst genom medel till forskning och utveckling samt utbyggnaden av det

transeuropeiska nätverket. Däremot minskade återflödet inom struktur-fondsområdet förhållandevis kraftigt, eller med nästan 20 procent. Orsaken är huvudsakligen att aktiviteterna för programperioden 1994–1999 i stort sett slutförts medan aktiviteterna under den nya program-perioden (2000–2006) ännu inte nått det stadium att utbetalningarna från EU kommit i gång.

Det bör noteras att administrativa utgifter (vilka huvudsakligen kommer Belgien och Luxemburg till godo) liksom betalningar till länder utanför EU och till Europeiska investeringsfonden inte ingår i återflödesberäkningarna. EU:s totala fördelbara utgifter (återflödet till medlemsstaterna) ökade med 3,4 procent mellan 1999 och 2000 medan EU:s totala utgifter ökade obetydligt snabbare eller med 3,8 procent. Eftersom det svenska återflödet ökade med 4,2 procent steg alltså vår andel av EU:s återflöde marginellt.

Det svenska återflödet år 2000 fördelade sig enligt följande uttryckt i miljoner euro: Jordbruk 798,1, strukturfonder 232,2 och inre åtgärder 164,2. Det betyder att jordbruket svarade för 66,8 procent av återflödet, strukturfonderna för 19,4 procent och inre åtgärder för 13,7 procent. Inom det senare området svarade delområdet forskning och utveckling för ca 105 miljoner euro, dvs. nästan 65 procent av återflödet inom området inre åtgärder. Delområdet för konsumentskydd, inre marknad och transeuropeiska nätverk svarade för ca 18 procent av återflödet inom inre åtgärder.

Det svenska nettobidraget uppgick, enligt den definition som används i rapporten, till –1177,4 miljoner euro, dvs. till –0,50 procent av BNI. Det kan jämföras med –1004,6 eller –0,47 procent av BNI under 1999.

På statsbudgeten bruttoredovisas det återflöde som administreras av svenska myndigheter, dvs. betalningarna från kommissionen redovisas mot inkomsttitel, medan de utbetalningar svenska myndigheter gör på kommissionens vägnar redovisas mot anslag på statsbudgetens utgifts-sida. Alla betalningar från kommissionen av detta slag till svenska myndigheter redovisas under inkomsttitel 6000. Man kan alltså där få en uppfattning om storleksordningen på den del av återflödet som administreras av svenska myndigheter ett visst år beskrivet i termer av kommissionens utbetalningar. Det är dock viktigt att påpeka att svenska myndigheter inte administrerar samtliga utgifter på EU-budgeten vilka riktar sig mot Sverige. Exempel på återflöde som inte fångas över statsbudgeten är forskningsstöd inom ramprogrammet för forskning. Utfallet för inkomsttitel 6000 Bidrag m.m. från EU för år 2000 uppgick till 9 miljarder kronor.

35 Åtgärder mot fusk och andra oegentligheter

Kommissionen har det övergripande ansvaret för att medlen i EU:s budget används korrekt och effektivt. Samtidigt har medlemsstaterna det primära ansvaret för att bekämpa bedrägerier och andra oegentligheter i medlemsstaterna som riktas mot unionens finansiella intressen. Medlemsstaternas myndigheter och kommissionen, främst genom det

särskilda bedrägeribekämpningsorganet OLAF, samarbetar för att upptäcka och åtgärda bedrägerier. Revisionsrätten har i sin tur till uppgift att granska både kommissionens och medlemsstaternas sätt att administrera och kontrollera EU:s medel.

År 2000 var det första hela år som den nya kommissionen haft ansvaret för verksamheten ett helt år, ett år som präglats av reformansträngningar från kommissionens sida för att förbättra hanteringen och effektiviteten i genomförandet av EU:s stöd samt förbättra den finansiella styrningen och kontrollen. Ansträngningarna manifesteras främst i kommissionens förslag till en helt ny budgetförordning, som syftar till att rensa upp i gammal komplex regelmassa och ge goda förutsättningar för ett kostnadseffektivt och säkert genomförande av EU:s verksamhet.

35.1 Åtgärder för att stärka kampen mot bedrägerier

Kommissionen antog den 4 juli en strategi för det framtida arbetet med att skydda gemenskapernas finansiella intressen. Strategin presenterades för Ekofin-rådet den 17 juli. I sina slutsatser välkomnar Ekofin-rådet strategin och understryker hur viktigt det är med arbetet att bekämpa bedrägerier för att säkra skattebetalarnas intressen. Bland annat framhöll rådet att åtgärder för att förhindra bedrägerier arbetas in i alla lagstiftningsförslag men också att förslagen är tydliga och enkla att tillämpa. Rådet instämde också i vikten av ett utvecklat samarbete mellan kommissionen och medlemsstaterna samt att den rådgivande arbetsgruppen COCOLAF utnyttjas till fullo. Vidare uppmanade rådet de medlemsstater som ännu inte ratificerat konventionen om skyddet av gemenskapernas finansiella intressen med tillhörande protokoll att snarast göra det. Vid Ekofin-rådet den 17 juli presenterade också direktören för OLAF, kommissionens särskilda bedrägeribekämpningsbyrå, sin första årsrapport.

I enlighet med Ekofin-rådets uppmaning har kommissionen, genom OLAF:s direktör, väsentligt vitaliserat COCOLAF, den rådgivande arbetsgruppen till kommissionen med representanter från varje medlemsstat. Under 2000 har COCOLAF främst diskuterat en utvecklad rapportering från medlemsstaterna om upptäckta fall av bedrägerier och andra oegentligheter, men också frågor kopplade till OLAF och utvecklingen av dess verksamhet.

35.2 Åtgärder för förbättrad styrning och kontroll av EU-medel

Den särskilda referensgruppen av personliga representanter för EU:s finansministrar har fortsatt att sammanträda under ledning av budgetkommissionär Michaele Schreyer. Gruppen följer upp och ger råd till kommissionen om hur den finansiella styrningen och kontrollen kan utvecklas. En lägesrapport lämnades till Ekofin-rådet i juli.

Den viktigaste händelsen under år 2000 var dock att kommissionen i oktober överlämnade sitt förslag till en helt ny budgetförordning. Den

nya förordningen är ett av de viktigaste inslagen i kommissionens reformer för att effektivisera genomförandet av de EU-finansierade programmen och är högt prioriterat av regeringen. I enlighet med kraven från den så kallade visemannakommittén präglas förslaget av decentralisering av ansvaret för genomförandet av gemenskapens verksamheter och ansvaret för den finansiella kontrollen av de berörda EU-medlen till berört direktorat inom kommissionen. Förslaget innebär även en betydande förenkling av regelverket. Budgetkommissionär Schreyer presenterade förslaget för Ekofin-rådet i november varpå rådets budgetkommitté inledde granskningen av förslaget i december. Allt talar för att ett slutligt beslut om förordningen kan antas först under år 2002.

Ett inslag i reformerna av den finansiella styrningen och kontrollen är bildandet av en oberoende funktion för intern revision i kommissionen, separerad från direktoratet för ekonomistyrning. Då kommissionen bedömde att denna del av reformerna borde införas med förtur, lyftes detta förslag ur förslaget till en helt ny förordning och presenterades i stället för rådet som ett tillägg till den nu gällande budgetförordningen. Rådet och Europaparlamentet, som har yttranderätt, enades om att behandla ärendet med förtur vilket för rådets del ledde till ett beslut om gemensam ståndpunkt i december 2000 som i allt väsentligt gav stöd till kommissionens förslag. Efter rådets beslut inträdde en period om tre månader för medling mellan rådet och Europaparlamentet med målet att jämka samman respektive institutions ståndpunkter varefter rådet antar den nya lagstiftningen.

35.3 Beviljande av ansvarsfrihet för kommissionens genomförande av budgeten för år 1997 och 1998

Enligt fördraget skall Europaparlamentet, på rekommendation av rådet, besluta om ansvarsfrihet för kommissionen för berört budgetår. Beslutet skall baseras på redovisningen mot budgeten samt revisionsrättens rapporter. Om Europaparlamentet inte skulle bevilja ansvarsfrihet får det inte någon direkt juridisk effekt för kommissionen, men det skulle naturligtvis innebära en svår politisk belastning för kommissionen och dess relationer till de övriga EU-institutionerna.

Året inleddes av att Europaparlamentet till slut beslutade att, i enlighet med rådets rekommendation från mars 1999, bevilja kommissionen ansvarsfrihet för genomförande av budgeten år 1997, ett beslut som skjutits upp i omgångar sedan våren 1999 då den förra kommissionen avgick.

Ekofin-rådet beslutade i mars 2000, på basis av revisionsrättens årsrapport, revisionsförklaring och specialrapporter, att rekommendera Europaparlamentet att bevilja kommissionen ansvarsfrihet för genomförandet av 1998 års budget. Europaparlamentet beslutade även i april detta år att skjuta upp beslutet om ansvarsfrihet, men ärendet avslutades sommaren 2000 i och med att Europaparlamentet beslutade i enlighet med rådets rekommendation att bevilja kommissionen ansvarsfrihet för år 1998.

Revisionsrätten presenterade i november 2000 sin årsrapport när det gäller kommissionens genomförande av EU:s budget för budgetåret 1999. I årsrapporten ingår även den så kallade revisionsförklaringen där revisionsrätten bedömt om den ekonomiska redovisningen är riktig och om de underliggande transaktionerna genomförts på ett lagligt och korrekt sätt.

Även i denna årsrapport återkommer revisionsrätten till behovet av att stärka den finansiella styrningen och kontrollen samtidigt som rätten noterar att den nya budgetförordningen bör innebära att många av de brister som rätten identifierat bör undanröjas. Vidare pekar rätten på gemenskapens otillfredsställande rutiner för upphandling och organisatoriska svagheter i internkontrollen. Revisionsrätten pekar även på fall av långvarig brist på medel för förvaltningen av vissa program. En annan aspekt av reformen, som har varit en av revisionsrättens viktigaste synpunkter, är den ökade betoningen av resultat och utfallsmätning inom ramen för en anslagstilldelning som är förenlig med förutbestämda, tydliga definierade och mätbara prioriteringar och mål.

Revisionsrätten lyfter även fram i sin årsrapport en del framsteg som uppnåtts inom vissa specifika områden som inte har något samband med kommissionens reformförslag. Detta gäller bland annat programmet för stöd till Sydafrika, reformer av åtgärderna för subventionerad användning av skummjolk och skummjolkspulver som djurfoder samt åtgärder som vidtagits i vissa frågor gällande egna medel.

Beredningen av årsrapporten och revisionsförklaringen inleds i rådet i januari år 2001 för att ligga till grund för Ekofin-rådets rekommendation till Europaparlamentet i mars 2001 om huruvida kommissionen borde beviljas ansvarsfrihet för 2000.

36 Utrikes- och säkerhetspolitik (GUSP)

Samarbetet inom EU:s andra pelare benämns den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken, GUSP. Syftet med GUSP är att uppnå en koordinerad utrikes- och säkerhetspolitik. Samarbetet är mellanstatligt till karaktären och samtliga beslut fattas i princip med enhällighet.

Utrikesministrarna möts månatligen i allmänna rådet för att främst diskutera utrikespolitiska frågor. På tjänstemannanivå förbereds frågorna inom Coreper, Kommittén för utrikes- och säkerhetspolitiska frågor (KUSP) samt därunder inom 26 olika GUSP-arbetsgrupper. Kommittén för utrikes- och säkerhetspolitik, som har sin grund i EU:s politiska kommitté, inrättades den 1 mars 2000 och möts två gånger per vecka. Kommittén kan sammankallas med kort varsel och hanterar den löpande verksamheten samt ärenden av brådskande natur.

En rad olika instrument finns tillgängliga för att verkställa GUSP. De främsta är gemensamma uttalanden, gemensamma ståndpunkter, gemensamma åtgärder och gemensamma strategier. En förteckning över hur dessa instrument har använts under det gångna året återfinns i bilaga 8.

Under året har medlemsstaterna gjort ungefär 200 gemensamma uttalanden i olika frågor. De flesta har gjorts som en följd av en specifik händelse, som t.ex. presidentvalen i Ryssland och Förbundsrepubliken Jugoslavien, men några har även gjorts i syfte att tydliggöra unionens inställning i vissa sakfrågor, t.ex. reaktioner på den politiska utvecklingen i Kroatien samt avskaffandet av dödsstraffet på Cypern och i Ukraina.

Gemensamma ståndpunkter på grundval av artikel 15 i Unionsfördraget anger unionens inställning till en särskild fråga av geografisk eller tematisk karaktär. Varje medlemsstat förbinder sig att se till att dess nationella politik överensstämmer med innehållet i ståndpunkten. Under året har gemensamma ståndpunkter antagits bl.a. om fortsatta sanktioner mot Burma samt angående importförbud av diamanter från Sierra Leone.

Gemensamma strategier beslutas på grundval av artikel 13 i fördraget. Gemensamma strategier utgör unionens mest långtgående instrument och tydliggör unionens övergripande inriktning och prioriteringar på det utrikes- och säkerhetspolitiska området. Under år 2000 har Europeiska rådet fattat beslut om den gemensamma strategin för Medelhavsområdet samt påbörjat genomförandet av denna. Även Ukraina-strategin har tagits i bruk under det gångna året. Genomförandet av strategin för Ryssland påbörjades 1999.

Gemensamma åtgärder på grundval av artikel 14 i fördraget beslutas i specifika situationer där operativa insatser från unionens sida anses nödvändiga. De finansiella medel som behövs för GUSP-ändamål tas från ett särskilt anslag i EU:s budget (47 miljoner euro under år 2000). Merparten av anslagen för år 2000 har gått till åtgärder relaterade till

situationen på västra Balkan samt fredsprocessen i Mellanöstern. Stöd har även lämnats till fortsatt finansiering av verksamheten för de särskilda representanterna för f.d. Jugoslavien, för fredsprocessen i Mellanöstern samt för området kring de afrikanska stora sjöarna.

EU har avtal och överenskommelser med i stort sett alla världens länder och ländergrupper i syfte att föra en regelbunden dialog om frågor av gemensamt intresse. En betydande del utgörs av frågor inom det utrikes- och säkerhetspolitiska området, den s.k. politiska dialogen. Dialogen äger rum på regerings- och statschefs nivå, utrikesministernivå och tjänstemannanivå. Som medlem i EU-trojkan (ordförandeskapet, inkommande ordförandeskap och rådets generalsekreterare/höge representant) samt kommissionen under hösten 2000 deltog den svenska utrikesministern i politiska dialogmöten med Kina och Japan.

Diskussioner om utvecklingen och stärkandet av den europeiska säkerhets- och försvarspolitikerna avslutades vid Europeiska rådets möte i Nice på grundval av besluten vid Europeiska rådets möte i Köln och i Helsingfors 1999. Under år 2000 har en expertkommitté för utvecklandet av förutsättningar för civil krishantering skapats på svenskt initiativ.

36.1 Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE)

EU är en viktig politisk aktör inom Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE). Detta främjas genom att koordineringen inom ramen för den europeiska gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken är mycket långt utvecklad inom OSSE. Vid möten med OSSE:s beslutande organ, ständiga rådet, som sammanträder varje torsdag i Wien, talar unionen genom sitt ordförandeskap nästan uteslutande "med en stämma". Dessa anföranden koordineras mellan de 15 medlemsstaterna på förhand och till dessa ansluter sig ofta även de länder som står på tur för EU-medlemskap, de s.k. associerade länderna. EU-samordningen i säkerhetsforum (OSSE:s forum för militär politiska frågor) utvecklades under året i samband med att ett dokument om små och lätta vapen (SALW) förhandlades fram. Medlemsstaterna agerade i enlighet med EU:s gemensamma åtgärd om lätta vapen, som väl återspeglas i det slutliga dokumentet.

Det dagliga EU-arbetet sker således i Wien, men en gång i månaden träffas även OSSE-cheferna från huvudstäderna i Bryssel för att diskutera aktuella OSSE-frågor.

Det svenska arbetet inom OSSE påverkades märkbart under det sista halvåret 2000 då vi som inkommande ordförande tillsammans med ordförandelandet Frankrike, kommissionen och rådssekretariatet ingick i den s.k. EU-trojkan. Trojkan har bl.a. ansvar för kontakter med andra viktiga aktörer i OSSE såsom Ryssland och USA.

Under hösten 2000 definierades tre prioriteringar för det svenska ordförandeskapsarbetet i OSSE: 1) Stärka EU som aktör i OSSE och främja samarbete mellan EU och OSSE inom konfliktförebyggande och krishantering, 2) stärka OSSE och 3) ge aktivt stöd åt det rumänska OSSE-ordförandeskapet.

I mars 2000 överlämnade regeringen till riksdagen en skrivelse med redogörelse för verksamheten inom OSSE under år 1999 (regeringens skrivelse 1999/2000:69). En skrivelse med motsvarande redogörelse för år 2000 och första halvåret 2001 överlämnades till riksdagen i september 2001 (regeringens skrivelse 2001/02:13).

36.2 Förenta nationerna – omfattande EU-samarbete

Generella aspekter

EU-medlemsstaterna har ett mycket omfattande och växande samarbete i FN-frågor. Unionen, som regel företrädd av ordförandelandet eller trojkan, har efter hand blivit en allt viktigare aktör i FN och dess ställningstaganden har kommit att få betydande genomslag i den breda medlemskretsen.

Genom konsultationer dels i rådsarbetsgrupperna i Bryssel, främst arbetsgruppen för FN-frågor (CONUN) dels mellan medlemsstaternas representationer i FN-städerna New York, Genève, Nairobi, Rom och Wien förbereds och samordnas under ordförandeskapets ledning gemensamma ställningstaganden, riktlinjer och anföranden i praktiskt taget alla ärenden på generalförsamlingens dagordning. Inför varje generalförsamling identifieras för EU särskilt prioriterade frågor, och gemensamma ståndpunkter utarbetas. Samordning sker också löpande under generalförsamlingen. Ett EU-anförande hålls av ordförandelandets utrikesminister i generalförsamlingens allmänna debatt, och gemensamma anföranden hålls av ordförandeskapet även under generalförsamlingens förhandlingar.

Vid FN-konferenser behandlas ett stort antal ämnen och flera rådsarbetsgrupper kan beröras av förberedelserna. Merparten av EU-samordningen inför FN-konferenser sker i New York och på de orter där konferenserna äger rum. New York utgör även huvudforum för EU-samordningen i ECOSOC och de funktionella kommissionerna. Viss EU-samordning förekommer i FN:s fackorgan, dock inte i de frivilligt finansierade fonderna och programmen som t. ex. UNDP och UNICEF.

Viktigare frågor under 2000

Generalförsamlingen år 2000 kom framför allt att präglas av processen kring millennietoppmötet samt dess slutdeklaration, diskussionen om reformer av FN:s fredsbevarande verksamhet samt uppgörelsen om nya bidragsskalor. I samtliga fall var EU en huvudaktör och spelade en avgörande roll för att utfallen, ur ett FN-perspektiv, blev positiva och framåtsyftande.

Ett viktigt initiativ togs under 2000 för att stärka EU:s samordning i frågor som hanteras av FN:s säkerhetsråd. I enlighet med Fördraget om Europeiska unionens artikel 19 skall samtliga medlemsstater löpande hållas fullt informerade om säkerhetsrådets arbete, medlemsstater som är medlemmar i säkerhetsrådet skall rådgöra med varandra, EU:s ställnings-

taganden skall i förekommande fall återspeglas och unionens intressen tillvaratas av de medlemsstater som ingår i säkerhetsrådet. Vid öppna möten i säkerhetsrådet håller EU:s ordförandeland tal på unionens vägnar. Ofta ansluter sig de associerade länderna till EU:s anföranden.

Under 2000 har EU fortsatt strävat efter att stärka FN:s roll och förmåga att hantera kriser och förebygga konflikter. EU har haft en mycket aktiv roll i ansträngningarna för att reformera och stärka FN:s fredsoperationer. Reformprocessen tog ny fart som en följd av den s.k. Brahimi-rapporten, som ger en rad konkreta förslag till reformer av FN:s verksamhet inom fred och säkerhet.

EU:s möjligheter att bidra till FN:s verksamhet förstärks genom arbetet med att utveckla unionens resurser inom militär och civil krishantering samt inom konfliktförebyggande. Europeiska rådet i Nice i december 2000 gav det inkommande, svenska ordförandeskapet i uppdrag att identifiera möjliga samarbetsområden och former för ett förstärkt samarbete med FN på dessa områden.

Genom sitt medlemskap i trojkan kom Sverige under hösten 2000 att spela en framträdande roll som EU-företrädare i olika FN-sammanhang. Sverige tog inom unionen initiativ som resulterat i ställningstaganden i många viktiga frågor: t.ex. samarbete med FN inom konfliktförebyggande och krishantering, FN:s finanser och reformer, verksamheten på det ekonomiska och sociala området samt miljöfrågor.

Under året tog Sverige också initiativ till en diskussion i EU-kretsen om uppföljningsprocesserna för FN-konferenser. De svenska idéerna när det gäller effektivisering av dessa processer rönade mycket positiv respons från övriga medlemsstater. En gemensam EU-ståndpunkt i frågan utarbetades under 2000 vilken sedan kom att antas av CONUN i början av 2001.

36.3 ESDP

Utvecklingen av EU:s säkerhets- och försvarspolitik (ESDP) har fortsatt under 2000. På grundval av de principer för ESDP-processen som lades fast vid Europeiska rådets möten i Köln och Helsingfors, har de portugisiska och franska EU-ordförandeskapen inlett arbetet med att utveckla konkreta arrangemang för ESDP.

Utgångspunkten för ESDP-processen är att EU skall bygga vidare på sin fredstanke genom att skaffa sig en förmåga att genomföra humanitära uppdrag, räddningsuppdrag, fredsbevarande uppdrag samt fredsskapande uppdrag. En central princip är att utformningen av EU:s förmåga att förebygga och hantera kriser skall ske i enlighet med FN-stadgan. Vidare gäller att medlemsstaternas bidrag till EU:s krishantering skall vara frivilliga och grundas på nationella beslut i varje enskilt fall.

I enlighet med de beslut som fattades vid Europeiska rådet i Helsingfors inrättades under år 2000 tre nya provisoriska organ för krishantering: Kommittén för utrikes- och säkerhetspolitik (KUSP), Militärkommittén (EUMC) och Militära staben (EUMS). Under året inrättades en kommitté för de civila aspekterna av EU:s krishantering.

När det gäller utvecklingen av EU:s militära krishanteringskapacitet har arbetet fortsatt på grundval av de målsättningar som fastlades av Europeiska rådet i Helsingfors. En katalog över de militära resurser som behövs för EU:s militära krishantering har utarbetats. Vidare har medlemsstaterna redovisat vilka militära resurser de kan bidra med i samband med framtida krishanteringsinsatser. Beslut har också fattats om principerna för den s.k. översynsmekanism som EU skall upprätta.

De militära kapacitetsmålen har under år 2000 kompletterats med kapacitetsmål för EU:s civila krishantering. Vid Europeiska rådets möte i Feira beslöts att medlemsstaterna genom frivilligt samarbete senast år 2003 skall kunna bidra med upp till 5 000 poliser för internationella uppdrag i form av olika operationer för konfliktförebyggande insatser och krishantering. Medlemsstaterna har vidare åtagit sig att kunna rekrytera och sätta in upp till 1 000 poliser inom 30 dagar. Därtill kommer att arbete har inletts med att utveckla mål för andra prioriterade områden inom EU:s civila krishantering.

Vid Europeiska rådets möte i Feira beslutades även att EU skulle förstärka sitt arbete med att förebygga väpnade konflikter.

Framsteg har också gjorts när det gäller att förbereda utvecklingen av permanenta och fungerande förbindelser mellan EU och Nato på området för krishantering. Vid Europeiska rådets möte i Nice antogs dokument om de framtida arrangemangen för samråd, samarbete och öppenhet med Nato samt formerna för EU:s tillgång till Natos resurser för planering och genomförande av krishanteringsoperationer. Vidare antogs dokument om arrangemang för samråd med och deltagande av europeiska Nato-medlemmar som inte är medlemmar i EU, och andra länder som är kandidater till medlemskap i EU. Medlemsstaterna har också enats om att Ryssland, Ukraina och andra europeiska stater som unionen för en dialog med, samt andra intresserade stater, t.ex. Kanada, kan inbjudas att delta i EU:s operationer.

Vid Europeiska rådets möte i Nice enades medlemsstaterna om att EU skall förklaras operativt på krishanteringsområdet så snart som möjligt under 2001, senast vid Europeiska rådets möte i Laeken. Sverige har arbetat för att samtliga tre delområden av ESDP, civil och militär krishantering samt konfliktförebyggande, skall utvecklas parallellt. Utvecklingen inom ramen för ESDP har fortlöpande redovisats av regeringen till riksdagen.

36.4 Säkerhetspolitik

EU:s säkerhetspolitiska arbete spänner över vida fält. Utöver samarbetet med internationella organisationer och utvecklingen av ESDP utgör säkerhetspolitiken ofta en viktig komponent i EU:s samarbete med tredjeland. Detta gäller inte minst i förhållande till länderna på Balkan.

Samarbetet mellan EU och Västeuropeiska unionen (VEU) fortsatte i Albanien där den internationella polisinsatsen Multinational Advisory Police Element (MAPE) anpassades till de rådande förhållandena samt polis- och rättsväsendets behov av stöd och utbildning. Under hösten inleddes förberedelserna i Bryssel för att överföra missionen till EU, i

samband med att VEU:s operativa verksamhet upphör. Sverige har bidragit med polismän till högkvarteret i Bryssel och till utbildningsverksamheten i Albanien. Det svenska ledningsansvaret för Western European Union Demining Assistance Mission (WEUDAM) i Kroatien har kvarstått under året. På kroatisk begäran och i syfte att fullfölja ambitionen att bringa kroatisk minröjning till internationell standard förlängdes missionen till maj 2001.

Även under år 2000 har den säkerhetspolitiska situationen på Balkan fortsatt stått i fokus. Säkerhetsläget i Kosovo har stabiliserats, men etniskt betingat våld har fortsatt varit en del av vardagen. Särskilt den serbiska minoritetens rörelsefrihet har varit starkt begränsad. I den del av den demilitariserade zon (Ground Safety Zone, GSZ) där Presevodalen är belägen har väpnade oroligheter uppstått. I GSZ, där varken serbisk militär eller KFOR kunde verka, tog den albanska minoriteten till vapen för att hävda sina rättigheter. Mitrovitca blev en delad stad präglad av starka spänningar och tidvis uppblående oroligheter. EU fördömde vid upprepade tillfällen våldsdåd i Kosovo och i Presevodalen. Det demokratiska maktövertagandet i Belgrad i oktober månad ledde till att hotbilden mot Kosovo förändrades. Inget väpnat hot anses längre finnas från FRJ. Vid slutet av året tillskrev Natos generalsekreterare EU för att uppmärksamma unionen på den förvärrade situationen i Presevodalen och be medlemsstaterna överväga en civil närvaro där.

Den positiva utvecklingen i Kroatien och vid årets slut i Serbien bidrog till att ytterligare stabilisera säkerhetsläget i Bosnien-Hercegovina. I stort sett alla medlemsstater, liksom icke-medlemsländer som Sverige, har fortsatt givit stora personella bidrag till Natos fredsfrämjande insatser på Balkan, SFOR och KFOR.

36.5 Mänskliga rättigheter

EU bygger på principerna om frihet, demokrati och respekt för de mänskliga rättigheterna och grundläggande friheterna samt på principen om rättsstaten. Den 7 december 2000 antog EU även en europeisk stadga om de grundläggande rättigheterna (se vidare avsnitt 6.2). EU verkar aktivt för att främja respekten för de mänskliga rättigheterna genom den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken. Under 2000 publicerades EU:s andra årsrapport om de mänskliga rättigheterna där EU redogör för sina viktigaste ståndpunkter och åtgärder under det senaste året. Innehållet i rapporten koncentrerar sig huvudsakligen på EU:s yttre verksamhet och dess roll på den internationella scenen men behandlar även mänskliga rättigheter inom unionen.

I enlighet med utfästelserna i EU:s förklaring vid 50-årsjubileet av den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna i Wien 1998 arrangerade EU under året två forum för diskussion om mänskliga rättigheter där företrädare från EU:s medlemsstater, frivilliga organisationer och den akademiska världen deltog. Det första av dessa hölls i Venedig den 25 till 28 maj och hade temat "Europeiska unionen och de mänskliga rättigheterna och de demokratiska principernas centrala roll i förhållande till tredjeland" och det andra hölls i Paris den 12–13

december och behandlade frågor som stöd till MR-försvarare, dödsstraffet, EU:s olika instrument för mänskliga rättigheter och barnets rättigheter.

Respekt för mänskliga rättigheter är ett viktigt mål i EU:s bilaterala förbindelser med tredjeland och inom ramen för Förenta nationerna och andra multilaterala forum, särskilt Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa och Europarådet. I bilaterala relationer med tredjeland kom frågor om mänskliga rättigheter till uttryck genom s.k. grundläggande klausuler i avtal, genom *démarches* (skriftligt eller muntligt påpekande till en annan stats regering ofta innehållande en uppmaning att vidta en viss åtgärd) och offentliga avsiktsförklaringar.

Frågan om mänskliga rättigheter behandlas även regelbundet inom ramen för olika politiska dialoger som hålls med t. ex. länder som Iran, Sudan eller grupper av länder som GCC, AVS-länderna och SADC. Ett exempel på hur mänskliga rättigheter lyfts fram i EU:s utvecklings-samarbete är kraven på respekt för mänskliga rättigheter i Cotonou-avtalet som undertecknades under året (se avsnitt 38.3). Utöver den allmänna politiska dialogen för EU en särskild dialog om mänskliga rättigheter med Kina. Under 2000 träffades EU-trojkan och den kinesiska regeringens företrädare två gånger, och därtill arrangerades två seminarier om dödsstraffet och om ratificering av FN:s konventioner för medborgerliga och politiska rättigheter samt ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter.

I enlighet med de under 1998 antagna riktlinjerna för arbete mot dödsstraffet tog EU under 2000 upp frågan i bilaterala kontakter med bl.a. Antigua och Barbuda, Elfenbenskusten, Filippinerna, Förenade Arabemiraten, Guatemala, Indien, Iran, Kina, Kirgizistan, den palestinska myndigheten, Tadzjikistan, Thailand, Trinidad och Tobago och Uzbekistan. Ett flertal uppvaktningar gjordes med anledning av dödsstraffets tillämpning i USA.

EU fäster stor vikt vid arbetet i Förenta nationerna och är en aktiv aktör inom FN:s olika organ för mänskliga rättigheter. Under 2000 års session av FN:s kommission för de mänskliga rättigheterna tog EU initiativ om situationen för de mänskliga rättigheterna i Colombia, Demokratiska republiken Kongo, Myanmar/Burma, Irak, Iran, Sudan, den ryska delrepubliken Tjetjenien, Östtimor och när det gäller israeliska bosättningar på ockuperat område. EU var även förslagsställare till resolutionerna om barnets rättigheter och dödsstraffet. EU höll ett flertal anföranden om olika tematiska frågor samt ett om situationen i olika länder som EU fann det angeläget att uppmärksamma. EU var även en viktig aktör under specialsessionen i MR-kommissionen med anledning av situationen i de av Israel ockuperade områdena. EU höll en fortsatt hög profil vid behandlingen av resolutionsförslag under FN:s general-församling kring frågor om de mänskliga rättigheterna. Inför sessionerna i FN:s kommission för de mänskliga rättigheterna och FN:s general-församling förde EU en särskild dialog om mänskliga rättigheter med vissa länder som USA, Kanada och kandidatländerna.

Under året fortsatte ett nära samarbete mellan EU:s medlemmar i frågor som rörde nedrustning. I FN:s generalförsamlings första utskott, där nedrustningsfrågor behandlas, antogs 44 resolutioner och beslut. I 12 av de 19 resolutioner eller beslut som hänvisades till omröstning röstade EU:s medlemsstater med gemensam hållning. Tre resolutioner i vilka medlemsstaterna intog skiljaktig hållning förtjänar särskild uppmärksamhet. Den första resolutionen handlade om en ny dagordning för kärnvapennedrustning och hade för tredje året i rad lagts fram av den s.k. Ny agendagruppern där bland andra Sverige och Irland ingår. När det gäller denna resolution, som detta år byggde på resultaten av vårens översynskonferens för ickespridningsavtalet för kärnvapen (NPT) (se 36.7), röstade samtliga medlemsstater utom Frankrike för. Den andra resolutionen rörde kärnvapennedrustning och presenterades av Japan. Även här röstade samtliga medlemsstater för, förutom Frankrike som avstod. Den tredje resolutionen avsåg ABM-avtalet (avtalet om begränsat missilförsvar mot missilangrepp) och hade lagts fram av Kina, Ryssland och Vitryssland med anledning av USA:s planer på ett nationellt missilförsvar. Även detta år röstade två medlemsstater – Irland och Frankrike – för resolutionen medan övriga medlemsstater avstod.

Nära EU-samaråd skedde även inom ramen för FN:s nedrustningskommission (UNDC) där EU lade fram ett flertal förslag om nedrustning av kärnvapen och behovet av förtroendeskapande åtgärder för konventionella vapen. På nedrustningskonferensen i Genève (CD) fortsatte tyvärr den blockering av arbetet som pågått under en längre tid. EU agerade dock för att försöka häva blockeringen och gav stöd till att inleda omedelbara förhandlingar om ett förbud mot produktion av klyvbart material för vapenbruk (FMCT).

Biologiska och kemiska vapen

Under 2000 fortsatte förhandlingarna om ett rättsligt bindande protokoll för att stärka efterlevnaden av 1972 års B-vapenkonvention. EU var aktivt engagerat och arbetade för ett protokoll i enlighet med de kriterier som lagts fast i den gemensamma ståndpunkten från 17 maj 1999. EU höll ett flertal anföranden där det bland annat påpekas att formatet för förhandlingarna behövde förändras för att effektivisera arbetet så att man därmed skulle hinna klart före B-vapenkonventionens femte översynskonferens i november–december 2001.

Vid den femte konferensen med parterna till konventionen mot kemiska vapen hölls ett gemensamt EU-anförande. I anförandet betonades bland annat vikten av att inkomma med deklARATIONER, behovet av att öka anslutningen till konventionen och då i synnerhet i regioner som Mellanöstern, samt frågan om förstöring av lagrade ryska kemiska vapen. Den sistnämnda frågan och Rysslands ansökan om uppskov från kravet att ha förstört en procent av sina kemiska vapen före 29 april 2000, var även föremål för en démarche av EU i Moskva.

Under 2000 inriktades EU:s arbete med den gemensamma åtgärden från 17 december 1999 om stöd till nedrustning och ickespridning i

Ryssland främst på att upprätta den expertgrupp inom kommissionen som skall koordinera insatserna. I slutet av året fattades även beslut om vilka konkreta insatser som skulle göras vid destruktionsanläggningen i Gorny, Ryssland.

Lätta vapen

EU:s inställning är att problem förknippade med spridning och användning av lätta vapen måste behandlas inom ramen för en långsiktig process som syftar till att minska tillgängligheten och användningen av lätta vapen i konfliktområden eller potentiella konfliktområden, genom att bland annat främja strikt exportkontroll och säker förstöring av överskottsvapen, begränsa efterfrågan på lätta vapen i konfliktområden, samt hjälpa drabbade länder att hantera alla aspekter av lätta vapenproblematiken, t.ex. genom avvärning, demobilisering och reintegration av före detta kombattanter.

För att åstadkomma detta har EU utarbetat fyra instrument: ett program mot illegal handel med lätta vapen (1997); en uppförandekod för export av konventionella vapen (1998); en gemensam åtgärd och en rådsresolution när det gäller lätta vapen (1998 resp. 1999). Med den gemensamma åtgärden som grund bidrog EU under år 2000 till genomförandet av särskilda lätta vapenprojekt i bl.a. Kambodja, Moçambique och Sydossetien, samt i Latinamerika genom FN:s regionala center i Lima, Peru.

Den gemensamma åtgärden lade också grunden för EU:s samfälliga agerande i förhandlingar i internationella organ. EU var under året starkt engagerat i förberedelserna för den FN-konferens om illegal handel med lätta vapen som ägde rum i juli 2001. Bland annat utarbetade EU ett eget förslag till handlingsprogram mot lätta vapen, i syfte att påverka det ändringsprogram som konferensen förväntades anta.

Under året bidrog EU aktivt till utarbetandet av det OSSE-dokument om lätta vapen som antogs av OSSE:s ministermöte den 24 november 2000. Det utgjorde ett värdefullt bidrag till FN-konferensen. EU spelade också en aktiv roll i förhandlingarna om tilläggsprotokollet om handeldvapen till FN:s konvention mot gränsöverskridande brottslighet.

36.7 Icke-spridning

Den 24 april–19 maj hölls i New York översynskonferensen för ickespridningsavtalet för kärnvapen (NPT). Konferensen äger rum vart femte år. Detta avtal med sina 187 avtalsparter (endast Indien, Pakistan, Israel och Kuba saknas) ses av de flesta stater som grundstenen för det multilaterala arbetet inom nedrustning och ickespridning. Inför konferensen år 2000 var läget ovanligt bistert efter flera bakslag som kulminerade med Indiens och Pakistans kärnvapentest 1998 och amerikanska senatens ovilja att godkänna provstoppsavtalet året därefter. Efter dramatiska förhandlingar lyckades avtalsparterna till NPT trots detta enas om ett slutdokument och en handlingsplan för kärnvapenedrustning. Detta anses allmänt som ett oväntat och glädjande framsteg

för NPT och ickespridningsregimen. Konferensen föregicks av intensiva förhandlingar inom EU som resulterade i de mest långtgående gemensamma ståndpunkter på kärnvapenområdet som medlemsstaterna hittills kunnat enas om. Dessa förhandlingar och de dokument som EU lade fram på grundval av sin gemensamma ståndpunkt anses ha bidragit till konferensens framgångsrika slutresultat – detta trots att EU som aktör vid konferensen i stor utsträckning fick ge vika för andra grupperingar såsom Ny agenda-gruppen (i vilken Sverige ingår) och kärnvapenstaterna (N-5). EU levererade icke desto mindre ett gemensamt anförande i plenum och ett par inlägg i specifika frågor vid konferensens fortsatta arbete.

EU samordnade i stor utsträckning sitt agerande i arbetet både vid FN:s atomenergiorgan (IAEA) och vid den förberedande kommissionen till provstoppsavtalets genomförandeorganisation (CTBTO PrepCom). Vid IAEA:s generalkonferens lade EU fram ett flertal resolutioner, bland annat om vikten av åtgärder mot olaglig hantering av kärnvapenmaterial. Ett par medlemsstater ratificerade under året tilläggsprotokollet till IAEA:s avtal om kärnämneskontroll, som ger IAEA utvidgade möjligheter att upptäcka hemliga kärnvapenprogram.

Medlemsstaternas samordning utvidgades även inom ramen för exportkontrollsamarbetet (se avsnitt 36.8 om dual-use). Vid det årliga mötet i plenum inom exportkontrollregimen för missilteknik (MTCR) ställde sig EU bland annat bakom försöken att inom MTCR arbeta på ett utkast till internationell uppförandekod som skulle kunna bidra till en bekämpning av spridningen av ballistiska missiler på ett sätt som inte ifrågasätter MTCR:s arbete.

Inom ramen för den gemensamma åtgärden för samarbete med Ryssland inom området ickespridning och nedrustning beslutades i december 1999 även om finansiering från EU:s budget av ett antal studier för hantering av ryskt vapenplutonium. Även här lyckades kommissionen, i samråd med rådet, sluta de avtal som krävdes för att genomföra dessa insatser.

36.8 Exportkontroll av krigsmateriel och andra strategiska produkter

Samarbetet mellan medlemsstaterna i frågor som rör export av krigsmateriel sker i arbetsgruppen (COARM). Grunden för samarbetet utgörs av EU:s uppförandekod för vapenexport som antogs 1998. Uppförandekoden bygger på gemensamma kriterier för vapenexport och en mekanism för informationsutbyte och samråd. Målsättningen är att uppnå en hög standard för medlemsstaternas politik när det gäller export av krigsmateriel. I koden föreskrivs ett årligt rapporteringsförfarande. Den andra årliga rapporten antogs och offentliggjordes av rådet i december 2000. Av rapporten framgår hur samarbetet i COARM har utvecklats. Rapporten innehåller bl.a. de riktlinjer som har antagits för att förbättra tillämpningen av koden, prioriteringar för framtida samordnade åtgärder och statistik över medlemsstaternas export av konventionella vapen. I juni 2000 antogs en gemensam förteckning över krigsmateriel

som alla EU:s medlemsstater skall kontrollera i enlighet med uppförandekoden. Under året har det informationsutbyte mellan medlemsstaterna som skall ske i enlighet med koden märkbart förstärkts. Samarbetet har vidare omfattat diskussioner om kontroll av mellanhänder i vapenhandeln och om att öka öppenheten, bl.a. genom att förbättra den offentliga årsrapportens statistikdel.

Arbetet med att revidera EG:s förordning för kontroll av export av varor med dubbla användningsområden (den s.k. dual-useförordningen, i kraft sedan januari 1995), som inleddes 1998, slutfördes under våren 2000. Den nya förordningen antogs den 22 juni och trädde i kraft den 28 september 2000. Huvudsyftet med denna revidering har varit att förbättra och effektivisera kontrollen av export av varor med dubbla användningsområden till länder utanför EU samtidigt som handeln mellan medlemsstaterna förenklas. En nyhet är att beslut om förändringar av förordningens bilagor över de varor som skall kontrolleras fortsättningsvis fattas inom ramen för den första pelaren. En annan nyhet är att kontroll av tekniköverföring på elektronisk väg har förts in i den nya förordningen. I övrigt inrättas även ett generellt gemenskapstillstånd för export av vissa produkter till ett antal länder utanför unionen. I samband med förordningen antogs även en gemensam åtgärd om kontroll av tekniskt bistånd. Den nya förordningen och den gemensamma åtgärden är ämnade att stärka och förenkla det nuvarande exportkontrollregelverket inom EU. Harmoniseringsarbetet kommer att fortsätta under 2001.

I övriga internationella organ på exportkontrollområdet intensifierades EU:s samarbete under år 2000. Inom två av de exportkontrollarrangemang som söker begränsa spridningen av sådana produkter som kan användas för att tillverka massförstörelsevapen och missiler höll EU en högre profil än förut. I oktober 2000 höll EU för första gången ett gemensamt anförande i plenum vid det årliga mötet inom exportkontrollregimen för missilteknologi (MTCR). Anförandet skedde efter intensiv koordinering i Bryssel och betonade behovet av nya multilaterala instrument för att komma till rätta med spridningen av ballistiska missiler. Vid det årliga mötet i plenum inom MTCR ställde sig EU bland annat bakom försöken att inom MTCR arbeta på ett utkast till internationell uppförandekod som skulle kunna bidra till en bekämpning av spridningen av ballistiska missiler på ett sätt som inte ifrågasätter MTCR:s arbete. Även vid höstens plenummöte inom Australiengruppen gjorde EU ett gemensamt inlägg. Australiengruppen är ett internationellt samarbetsforum som strävar efter en samordnad exportkontroll av varor som kan användas för framställning av biologiska och kemiska vapen.

36.9 Försvarsmaterielsamarbete

Försvarsmaterielsamarbetet inom unionen syftar till att pröva förutsättningarna för och föreslå åtgärder som kan leda till ökat samarbete mellan medlemsstaterna på detta område samt underlätta försvarsindustrins omstrukturering. Utgångspunkten för arbetet är den begränsning som följer av fördragets artikel 296, som ger varje

medlemsstat rätt att undanta tillverkning av och handel med försvarsmateriel från den inre marknadens regler när detta anses nödvändigt för att skydda medlemsstatens väsentliga säkerhetsintressen.

Kommissionen presenterade 1997 ett meddelande med rubriken "Att genomföra unionens strategi för försvarsindustrin". Detta meddelande innehöll ett utkast till gemensam ståndpunkt om utarbetandet av en europeisk försvarsmaterielpolitik och en handlingsplan för försvarsindustrin. Arbetet i dessa frågor har emellertid inte lett till några påtagliga resultat. Mellan de sex dominerande medlemsstaterna på försvarsindustriområdet, däribland Sverige, har ett ramavtal träffats som rör åtgärder för att underlätta omstrukturering och drift av den europeiska försvarsindustrin. Ramavtalet var en logisk fortsättning på den gemensamma avsiktsförklaring som de sex staterna undertecknade 1998. Till vissa delar berör ramavtalet frågor som aktualiserats genom kommissionens meddelande. Genom detta samarbete, som bedrivs utanför unionen, bör det på sikt skapas bättre förutsättningar för ett mer konstruktivt fortsatt arbete även inom ramen för EU.

36.10 Administrativt och protokollärt samarbete

Samarbetet inom andra pelaren omfattar även administrativa frågor. Det innebär att man gemensamt belyser frågor som rör medlemsstaternas utrikesförvaltningar ur ett organisatoriskt, resursmässigt och administrativt perspektiv. Inom ramen för andra pelaren diskuteras även protokoll, dvs. frågor som rör folkrättsliga och ceremoniella regler för umgänget mellan stater, i synnerhet tolkning och tillämpning av 1961 års Wienkonvention om diplomatiska förbindelser.

Med verkan från mitten av 2000 har de två tidigare arbetsgrupperna för administrativa frågor respektive protokollärt samarbete slagits samman till en grupp som ett resultat av beslut med anledning av Triumph-Pirisrapporten.

Arbetet inom det administrativa området har under år 2000, med avslut under år 2001, ägnats frågan om revidering av riktlinjer från år 1984 vad gäller samarbete mellan utlandsmyndigheterna i tredjeland. Vidare har diskuterats de bilaterala EU-ambassadernas roll inom EU sett i relation till sådana ambassaders roll i tredjeland. Därvid framkom en bred överensstämmelse i synen på EU-ambassadernas förändrade roll inom EU mot alltmer fokusering på EU-agendan. En fortsatt diskussion sker också om olika samlokaliseringsprojekt när det gäller utlandsmyndigheter i tredjeland, framför allt vad gäller Kazakstan mot bakgrund av ny huvudstad i Astana. Utbildningsansvariga vid medlemsstaternas utrikesministerier har inom ramen för samarbetet när det gäller administrativa frågor under flera år diskuterat ett samlat initiativ för utbildning av unga diplomater i gemensam utrikes- och säkerhetspolitik. Det första utbildningsprogrammet, kallat European Diplomatic Programme (EDP), inleddes i oktober 2000 och avslutades i Stockholm i maj 2001. 28 unga diplomater från medlemsstaterna, rådssekretariatet och kommissionen har deltagit. Förutom att bidra till att nätverk byggs mellan deltagarna syftar EDP till att fördjupa kunskaperna om den

gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken och höja medvetandet om den specifika europeiska diplomatiska dimensionen. Vidare har man på olika sätt sökt stödja kandidatländerna, bl.a. med diplomatutbildning.

Arbetet på det protokollära området innebar under år 2000 framför allt jämförelser av praxis på immunitets- och privilegieområdet syftande till harmonisering, där sådan är möjlig och lämplig, samt bevakning av utvecklingen i icke-medlemsstater som misstänks bryta mot Wienkonventionen.

Följande frågor diskuterades bl.a.:

- koordinering av åtgärder mot missbruk av immunitet och privilegier av beskickningsmedlemmar från tredjeland,
- kvotering av mervärdesskattefria inköp,
- praxis när det gäller röntgenkontroll eller elektromagnetisk skanning av kurirsäckar.

36.11 Bekämpning av terrorism

Frågan om bekämpning av terrorism behandlas inom EU både inom andra och tredje pelaren. Inom ramen för GUSP hanteras de internationella aspekterna. Under år 2000 har verksamheten bl.a. rört fortsättningen av det biståndsprogram som ministerrådet beslutade om 1997 till förmån för den palestinska myndigheten. Den 13 april 2000 beslöt ministerrådet i form av en gemensam åtgärd att förlänga programmet med tre år samtidigt som nya medel tillfördes (10 milj. euro). Avsikten är alltså att genom utbildning och tekniska insatser stödja den palestinska myndigheten i hanteringen av terrorism som utgår från territorium under dess kontroll med iakttagande av rättsstatens principer och reglerna om mänskliga rättigheter. Projekten syftar till förbättringar i fråga om organisation, operativ verksamhet, hanteringen efter ett terrordåd samt om iakttagande av respekten för mänskliga rättigheter. Sverige har bl.a. svarat för utbildningen i MR. Programmet skall ses som ett bidrag till fredsprocessen i Mellanöstern. Alltsedan denna råkade i stora svårigheter i samband med utbrottet av den s.k. andra intifadan i september 2000, har programmet kunnat bedrivas endast i den begränsade utsträckning som säkerhetsrådet medgivit. Projektverksamheten samordnas alltså av svensken Nils Eriksson från ett kontor i Ramallah.

På arbetsgruppsnivå har vidare förekommit diskussion och samordning inför behandling av ärenden inom FN såsom förslaget till en allmän konvention mot terrorism samt meningsutbyte om mandatet för och verksamheten inom Terrorism Prevention Branch i Wien. I samråd med tredje pelarens arbetsgrupp mot terrorism påbörjades en diskussion om praktiska råd om hanteringen av vissa allvarigare terrordåd. Dialogen om terrorism med Medelhavsparterna, inom ramen för Barcelonaprocessens politiska och säkerhetsmässiga partnerskap, har förts vidare liksom den regelbundna dialogen om terrorism med USA, Ryssland och med de associerade europeiska staterna. Förberedelser för att inleda en motsvarande dialog med Indien påbörjades.

Vid Europeiska rådets möte i Cardiff 1998 beslöt regerings- och statscheferna att de olika ministerråden skall utarbeta strategier för integration av miljö och hållbar utveckling inom sina politikområden (se även 26.1.1). Vid Europeiska rådets möte i Köln 1999 uppmanades bl.a. allmänna rådet att under år 2000 lägga fram en rapport om integration av miljöhänsyn. Någon sådan rapport lades dock inte fram under år 2000. Vid Europeiska rådets möte i Helsingfors beslöts att arbetet med strategierna skall fortsätta och slutföras till Europeiska rådets möte i Göteborg 2001.

Sverige arbetade aktivt under hösten 2000 för att allmänna rådet skulle kunna anta en rapport om integrering av miljöhänsyn i god tid före Göteborgstoppmötet som skulle vara operationell och omfatta relevanta aspekter av allmänna rådets arbete. Allmänna rådet inledde sitt arbete med sikte på att anta rådsslutsatser våren 2001.

36.13 Rättsliga och inrikes frågor

I linje med Europeiska rådets rapporter från Feira och Tammerfors utarbetade Sverige under år 2000 ett arbetsprogram för EU:s externa relationer på det rättsliga och inrikes området. Ett övergripande syfte var att säkerställa kontinuitet i EU:s externa agerande på det rättsliga och inrikes området, samt att säkerställa samarbete mellan innevarande och inkommande ordförandeskap. Ambitionen att åstadkomma ett flerårigt ordförandeskapsprogram kunde uppfyllas när de belgiska och spanska ordförandeskapen ställde sig bakom programmet. Programmet gäller för perioden 2001–2002.

37 Den gemensamma handelspolitiken

EG:s handelsrelationer med länder utanför EU, liksom EG:s agerande i världshandelsorganisationen WTO, hanteras inom ramen för den gemensamma handelspolitiken. Kommissionen för EG:s talan i dessa sammanhang. Detta fastläggs i fördragets art. 133.

Målsättningen för EG:s gemensamma handelspolitik mot tredjeland skall vara att förbättra tillträdet till tredjelandsmarknader för EU-medlemsstaternas export. Ökad konkurrens på EG:s inre marknad genom öppenhet för import från omvärlden bidrar till att stärka konkurrens-situationen och prissättningen inom EU.

37.1 Svenska prioriteringar

Som ett litet utrikeshandelsberoende land behöver Sverige ett öppet och väl fungerande internationellt handelssystem. Sverige verkar för att EG både i sina bilaterala och regionala handelsrelationer liksom i WTO skall

agera på ett sätt som bidrar till att förbättra förutsättningarna för handel både inom och utanför EG. Skr. 2001/02:30

Stabila och rättvisa internationella spelregler utgör grunden för ett sådant system.

37.2 Världshandelsorganisationen WTO

WTO bildades 1995 och efterträdde GATT som huvudorganisation för den multilaterala handelspolitiken. WTO administrerar därmed avtalen om varor (GATT), tjänster (GATS), handel och immaterialrätt (TRIPS), jordbruksavtalet (AoA) samt avtalet för att lösa handelstvister. WTO hade vid årsskiftet 140 medlemsländer, och 30 länder förhandlade om medlemskap. Ett fåtal av världens länder står fortfarande utanför organisationen. Främst gäller detta tidigare statshandelsländer som Kina och Ryssland och vissa av de övriga tidigare sovjetrepublikerna samt några ytterligare länder som t.ex. Saudiarabien.

37.2.1 WTO:s arbete under 2000

Arbetet under 2000 präglades av misslyckandet att vid WTO:s tredje ministerkonferens i Seattle i december 1999 lansera en ny multilateral förhandlingsrunda. Arbetet inleddes för att återskapa förtroendet för organisationen och det multilaterala handelssystemet. Särskilt viktigt har det varit att föra en dialog med u-länderna om dessa länders intressen inom ramen för WTO. Inom två sakområden, jordbruk och tjänster, har förberedande förhandlingar inletts. Dessutom har arbetet fortsatt med att analysera förutsättningarna för att integrera s.k. nya områden som t.ex. investeringar, konkurrenspolitik och miljörelaterade frågor i det multilaterala handelspolitiska regelverket.

Jordbrukshandel

Inom ramen för WTO:s inbyggda agenda påbörjades i mars den särskilda jordbruksförhandlingen i enlighet med det mandat som lagts fast i föreliggande WTO-avtal, vilket är ett resultat från Uruguayrundan. Det första förhandlingsåret ägnades huvudsakligen åt att ge tillfälle för WTO:s avtalsslutande parter att lägga fram förhandlingsförslag när det gäller marknadstillträde, exportkonkurrens och internstöd samt andra frågeställningar, som t.ex. livsmedelssäkerhet, miljöhänsyn och djurskydd som man önskade ta upp till förhandling. EU lämnade för sin del in ett sådant förhandlingsförslag till WTO i december.

Framsteg på detta område är i hög grad kopplat till ett eventuellt beslut om en ny frihandelsrunda i WTO.

Tjänstehandel

I enlighet med det allmänna tjänstehandelsavtalet (GATS) påbörjades i januari 2000 nya heltäckande tjänstehandelsförhandlingar. Även om

förhandlingarna formellt inleddes, har arbetet under året till största del handlat om övergripande och förberedande frågor såsom riktlinjerna för förhandlingarna, samt mer tekniska frågor vilka har behandlats i WTO:s tjänstehandelsråds undergrupper: kommittén för särskilda åtaganden (främst klassificeringsfrågor), arbetsgruppen om GATS-regler för subventioner, skyddsklausuler och offentlig upphandling, arbetsgruppen för inhemsk reglering samt kommittén för finansiella tjänster.

Tjänstehandelsfrågorna har fortsatt präglats av tämligen stor enighet såväl inom EG som WTO, även om i-länder och u-länder har haft viss skillnad i synsättet på hur förhandlingarna skall genomföras. Dessutom har det sedan förhandlingarna inleddes stått klart att WTO:s medlemsländer har skilda prioriteringar och ambitionsnivå inför de kommande marknadstillträdesförhandlingarna, där EG och vissa andra i-länder har tillhört de mer aktiva parterna. En glädjande utveckling är att u-länderna har visat tecken på större aktivitet i och intresse för tjänstehandelsfrågor, något som tidigare inte har varit fallet.

Trots den relativa samstämmigheten om tjänstehandel under år 2000 kvarstår intrycket att framsteg – dvs. inledandet av förhandlingar om marknadstillträde – på detta område i hög grad är kopplat till ett eventuellt beslut om en ny frihandelsrunda i WTO.

Förtroendeskapande åtgärder

Efter ministermötet i Seattle initierades i WTO under våren 2000 ett *förtroendeskapande åtgärdsprogram* för u-länderna. Programmet omfattade fyra områden:

- WTO:s besluts- och arbetsprocedurer,
- frågor om att genomföra Uruguayrundans resultat,
- tekniskt bistånd, samt
- marknadstillträde.

Dessa områden bedömdes på olika sätt som viktiga för att dels stärka u-ländernas deltagande i handelssystemet, dels ge möjlighet till diskussion om och översyn av de specifika handelspolitiska problem som flera u-länder står inför i dag, bl.a. vid genomförandet av Uruguayrundans resultat. EU var starkt engagerat i samtliga dessa processer och för att förstärka utvecklingsdimensionen inom ramen för det multilaterala handelssystemet.

Framför allt genomförandefrågorna och WTO:s beslutsprocedurer var föremål för omfattande diskussioner i WTO. Trots önskemål från vissa enskilda länder om en grundlig reform av beslutsprocedurerna, utmynnade diskussionerna i en samsyn om vikten att bibehålla det nuvarande beslutssystemet. Ett par marginella förändringar godkändes dock för att uppnå ökad öppenhet och förtydliga förhållningsregler när det gäller bl.a. ordföranderollen i WTO:s kommittéer och genomförandet av konsultationer i mindre kretsar av medlemsländer.

Specialsessionen för genomförandefrågor, som inrättades i maj, uppnådde begränsade resultat under året trots ett mycket omfattande bakgrundsarbete och återkommande konsultationer. I december 2000 lyckades WTO:s medlemmar att nå en överenskommelse om nio genomförandefrågor där åtgärd kan genomföras med omedelbar verkan.

Processen fortsätter emellertid och arbetet med att behandla anmälda problem med genomförandet skall slutföras i tid för ministermötet hösten 2001. Skr. 2001/02:30

Nolltullar för de minst utvecklade länderna

Under hösten presenterade kommissionären för handelsfrågor, Pascal Lamy, ett förslag som innebar att samtliga minst utvecklade länder (MUL) skulle få tull- och kvotfrihet vid export av sina produkter till EU. Förslaget kallades EBA (Everything-but-Arms) eftersom enda undantaget från tullfriheten var vapen och ammunition. Förslaget tillmättes stor handelspolitisk betydelse eftersom det gav en tydlig signal till andra industrialiserade länder och inför de kommande diskussionerna med utvecklingsländerna om en framtida WTO-runda. Beslutet skulle träda i kraft omedelbart men med en övergångsperiod fram till år 2004 för tre känsliga produkter: socker, ris och bananer. Flera medlemsstater hade jordbrukspolitiska problem med förslaget och ville att vissa känsliga produkter skulle uteslutas ur förslaget eller att övergångsperioden skulle vara väsentligt mycket längre. Sverige hade inga problem med innehållet. Efter en massiv kritik tog kommissionen tillbaka förslaget och lyckades inte heller presentera något alternativt förslag under år 2000.

Handeln med teko-varor

Under hösten 2000 togs ett nytt avstamp mot ökad frihandel på tekoområdet, då WTO-länderna fattade beslut om tredje steget i WTO:s särskilda tekoavtal, Agreement on Textiles and Clothing (ATC). EU, liksom övriga WTO-medlemmar, avgjorde då vilka ytterligare tekovaror som skulle kunna importeras helt utan kvantitativa restriktioner från den 1 januari 2002. Genom de tre första faserna i ATC kommer minst 51 procent av WTO-ländernas tekoimport, baserat på 1990 års statistik, att vara fri från sådana begränsningar. Det fjärde och sista steget i ATC, som således består av resterande 49 procent, skall tas den 1 januari 2005. EU:s beslut är emellertid inte okontroversiellt och har kritiserats av några medlemsstater i EU, däribland Sverige. Dessa länder anser att den hittillsvarande liberaliseringen inte varit tillräckligt långtgående och balanserad mellan olika intressegrupper, utan prioriterat industrin på konsumenternas bekostnad. Även tekoexporterande u-länder, framför allt de med stor konkurrensförmåga, har reagerat kraftigt mot EU:s policy på tekoområdet.

Samtidigt med beslutet om tredje steget antog EU:s ministerråd ett generellt mandat för bilaterala förhandlingar om ömsesidigt ökat marknadstillträde med de WTO-länder mot vilka unionen upprätthåller tekorestriktioner. Enligt detta skall EU vara berett att ta bort sina begränsningar mot de länder som sänker och binder sina tullsats på en acceptabel nivå och avskaffar s.k. icke-tariffära handelshinder. Förslaget om sådana förhandlingar bygger ursprungligen på ett svenskt initiativ, och detta är en prioriterad fråga under vårt ordförandeskap, i syfte att snabbt få i gång diskussioner mellan parterna. Förhoppningen är att

överläggningarna skall leda till ökad frihandel och därmed billigare tekovaror i EU. Ett avtal i denna anda har under 2000 förhandlats med Sri Lanka och genom ett särskilt mandat också med Ukraina, som ännu inte anslutit sig till WTO.

Bland andra betydelsefulla tekoförhandlingar som slutfördes under året och innebar ökad liberalisering av handeln med textilier och kläder, kan nämnas de med Folkrepubliken Kina, Indien, Vietnam och Kroatien.

Revideringen av rådets förordning 3030/93 om gemensamma regler för import av vissa textilprodukter från tredjeland har fortsatt under året och lett till ytterligare förenklingar av tekohandeln.

37.3 Unctad och råvarusamarbetet

37.3.1 Unctad

Unctad-arbetet under år 2000 präglades i stor utsträckning av FN:s tionde konferens om handel och utveckling i Bangkok, Thailand, i februari och dess uppföljning samt av förberedelserna inför FN:s tredje konferens för de minst utvecklade länderna (MUL III, maj 2001 i Bryssel) där Unctad hade rollen som konferenssekretariat.

Unctad X

Unctad X samlade cirka 2 000 deltagare från 159 länder, däribland 106 ministrar och 16 stats- och regeringschefer. Vid konferensen antogs två slutdokument: en handlingsplan och en politisk deklaration.

Närheten i tiden till WTO:s tredje ministerkonferens i Seattle (december 1999) medförde att intresset för konferensen ökade. Konferensen kom också att bli den första FN-konferensen på det nya århundradet och inledningen på en rad uppföljningskonferensen, som världstoppmötet för social utveckling, millennie-toppmötet om bl.a. utveckling, fattigdomsbekämpning och globalisering samt MUL III. Dessa sammanträffanden gjorde att Unctad X fick en annan betydelse än den man normalt hade kunnat vänta sig.

Liksom tidigare Unctad-konferenser återspeglade Unctad X den aktuella ekonomiska och politiska debatten och relationen nord-syd. Konferensen kom att präglas av globaliseringen och dess samband med handel, finansiella förhållanden och utveckling. Medan Unctad IX som inträffade efter Berlinmurens fall betonade vikten av privatisering, marknadsekonomi och en minskad roll för regeringarna och de internationella organisationerna, modifierade Unctad X de ståndpunkterna i ljuset av en växande insikt om fortsatt behov av en stark offentlig regleringsmakt och, till följd av Asien-krisen inte minst, av internationellt samarbete.

För svenskt vidkommande prioriterades framför allt en inriktning på att Unctad X i första hand skulle ge stöd åt en fortsatt avveckling av handelshinder inom ramen för WTO i syfte att underlätta u-ländernas

deltagande i världshandeln och bistå dem i deras förberedelser inför kommande handelsförhandlingar. Detta borde ske på ett sätt som både skapar förutsättningar för ökad handel och bistår u-länderna att utnyttja handel för en ekologiskt och socialt hållbar utveckling. Mer specifikt drev Sverige frågan om god samhällsstyrning, dvs. demokrati, inklusive effektivt ansvarsutkrävande av den offentliga makten, mänskliga rättigheter, effektivt rättssystem och ett fungerande rättssamhälle. I det sammanhanget lades från svensk sida särskild vikt vid korruptionsbekämpning. Övriga frågor som prioriterades från svensk sida var tull- och kvotfritt marknadstillträde för alla varor från de minst utvecklade länderna (MUL) samt kopplingen mellan handel och arbetsrätt.

Närmast efter Unctad X följde två möten med Unctads program- och budgetkommitté i mars och april i syfte att översätta handlingsplanen från Bangkok till konkreta styr- och managementinstrument för organisationen. I mars fattades även beslut kring förändringar av det mellanstatliga arbetet (relationen mellan expertmöten, kommissionsmöten och Unctads styrelse Trade and Development Board, TDB) vars viktigaste komponent var att expertmötenas expertkaraktär renodlades (bl.a. förhandlar man inte längre fram beslutstexter vid expertmötena utan sekretariatet sammanfattar endast mötet genom att reflektera alla olika synpunkter som kommit till uttryck). Med början av juni och fram till december hölls under år 2000 sammanlagt nio olika expertmöten, på teman så skilda som antidumpning, förvärv och fusioner, e-handel och turism och traditionell kunskap.

I början av juli möttes den mellanstatliga expertgruppen om internationella standarder på revisionsområdet (Intergovernmental Working Group of Experts on International Standards of Accounting and Reporting, ISAR). Det första mötet med den förberedande kommittén inför MUL III-konferensen ägde rum i juli i New York. I september hölls ett möte med program- och budgetkommittén, som gjorde en genomgång av organisationens tekniska bistånd. Under mötet fattades bl.a. beslut om att stärka den centrala samordningen av det tekniska biståndet och att tillsätta rådgivande grupper för de tre största tekniska biståndsprogrammen (DMFAS, ASYCUDA och ACIS) omfattande såväl givar- som mottagarländer. I slutet av september hölls FN:s fjärde översynskonferens om konkurrensfrågor. Konferensen, som hålls vart femte år, pågick under en vecka. Årsmötet (TDB) hölls sedvanligt under två veckor i oktober. Högnivådelen hade detta år temat regional integration. I övrigt var det framför allt diskussioner kring ömsesidigt beroende, utveckling i Afrika och MUL-frågor (behandling av den årliga MUL-rapporten samt förberedelser inför MUL III-konferensen) som dominerade årsmötet. Under det sista kvartalet inleddes informella konsultationer kring teman för nästa års (2001) expertmöten vilket dock inte hann färdigförhandlas under 2000. Under hela det sista halvåret pågick det interna EU-arbetet med att förbereda MUL-konferensen inom ramen för en av rådets arbetsgrupper i Bryssel.

Sverige fortsätter att aktivt delta i det internationella råvarusamarbetet. Den tidigare höga profilen ersattes under 1990-talet av en lägre aktivitetsnivå på grund av ändrade politiska och ekonomiska förutsättningar. Tron på regleringstänkande fick successivt ge vika för marknadsanpassade lösningar på råvarusektorns problem. Detta har under år 2000 bl.a. märkts på att den privata sektorn har getts en mer integrerad och aktiv roll i det internationella råvarusamarbetet. Särskilt tydligt är detta i de nya avtalen när det gäller kaffe och kakao, där den privata sektorn ges en klart specificerad och tydlig roll.

I den mån internationella råvaruavtal har en utformning och ett innehåll som gör dem till en del av den gemensamma handelspolitiken, så har EG exklusiv kompetens och kommissionen talar ensam för EG. Detta gäller olivolja, spannmål och socker. För andra råvaruavtal gäller delad kompetens. Avtal med delad kompetens mellan medlemsländerna och EG gäller råvaror såsom kaffe, kakao och tropiskt timmer. Medlemsstaterna och kommissionen eftersträvar genom ett löpande och aktivt samrådsförfarande i den s.k. PROBA-arbetsgruppen att enas om gemensamma ståndpunkter och att alltid uppträda gemensamt på hela råvarufältet.

37.4 GSP-tullförmåner till utvecklingsländerna

I EG har det traditionella målet varit att stimulera tillverkning och export genom att erbjuda tullsänkningar i gemenskapen. Det allmänna preferenssystemet (Generalized System of Preferences, GSP) är en del av den gemensamma handelspolitiken inom gemenskapen.

GSP-systemet omfattar tullförmåner för ett stort antal industrivaror och för ett begränsat antal jordbruksvaror. Genom ett särskilt förfarande, för att stimulera till förbättrat skydd för arbetstagares rättigheter och miljön, finns möjlighet till ytterligare tullsänkning. På arbetsrättens område skall tre av Internationella arbetsorganisationens ILO-konventioner vara antagna och tillämpas, dvs. föreningsfrihet och förhandlingsrätt (nr 87 och 98) samt i konventionen om minimiålder för anställning (nr 138). På miljöområdet kan landet beviljas tullsänkningar om man har antagit och faktiskt tillämpar bestämmelser som motsvarar de normer som fastställs av Internationella organisationen för tropiskt timmer (ITTO) för en hållbar förvaltning av skog.

Under 1999 inkom två ansökningar från Ryssland och Moldavien om att omfattas av det särskilda förfarandet till skydd för arbetstagares rättigheter. När det gällde Ryssland skulle kommissionen ha gett besked under hösten 2000 men önskade förlängd undersökningstid i ytterligare ett halvår. Moldaviens ansökan beviljades dock, och landet är nu det första och hitintills det enda som beviljas tullsänkningar genom den särskilda stimulansordningen till skydd för arbetstagares rättigheter.

Det finns i GSP-systemet också arrangemang för att underlätta för narkotikabekämpning. De länder som har rätt att ansluta sig till denna är elva stycken och tillhör Andinska-gruppen. Dessa länder erbjuds tullfrihet för sin export. Kommissionen skulle ha lagt fram en rapport år

2000 över utvecklingen i dessa länder men kunde inte presentera någon på grund av att vissa av länderna inte hade bidragit med underlag.

Inför den kommande översynen av GSP-förordningen diskuterades vid två tillfällen hur innehållet skulle förändras. Den nu gällande rådsförordningen gäller från 1998 och upphör att gälla den sista december 2001. De generella riktlinjerna för GSP-översyner som antogs 1994 och som gäller i tio år innehöll ett huvudkrav – att GSP-förordningen måste förenklas. Sverige framförde bl.a. vid kommissionens diskussionsmöten att GSP-förordningen bör vara ett icke-diskriminerande och ett icke-reciprokt system, att varutäckningen bör utökas, framförallt för de minst utvecklade länderna, att preferensmarginalerna bör ökas (dvs. större tullsänkningar), att endast länder skall kunna uteslutas och inte som nu sektorer, och att tullsänkningarna bör ökas för att stimulera skyddet för arbetstagares rättigheter, miljön och kampen mot narkotika.

37.5 Exportkrediter

Arbetet i EU:s rådsarbetsgrupp under år 2000 präglades som normalt i hög grad av förberedelser inför och uppföljning av pågående förhandlingar om statsstödda exportkrediter i OECD. Regler på detta område återfinns i den s.k. konsensus-överenskommelsen som genom rådsbeslut blivit en del av EG:s regelverk. Under år 2000 ägde slutförhandlingar rum när det gäller exportkrediter för jordbruksprodukter. Det slutgiltiga förslaget har accepterats av alla länder inom OECD utom Kanada. Ett annat större arbete var att se över miljöhänsynen vid exportkrediter. En annan fråga som varit aktuell är den om ett nytt fartygsavtal som även behandlats i andra berörda rådsarbetsgrupper. Under 2000 har arbetet med WTO-relaterade frågor haft stor prioritet. Rådsarbetsgruppen har bland annat förberett underlag när det gäller räntemarginaler vid exportkreditgarantivning.

38 Utvecklingssamarbete

År 2000 präglades av viktiga förberedelser för en kursändring och effektivisering av EG:s utvecklingssamarbete. En ny utvecklingspolitik fastställdes av rådet och kommissionen tillsammans och sanktionerades senare av Europaparlamentet. Fattigdomsbekämpning blev en överordnad målsättning. Det fastslogs att EG skall koncentrera sina insatser till färre samhällssektorer och samordna sig bättre med medlemsstaterna och med internationella organisationer. En lång rad förändringar beträffande institutionella arrangemang, partnerskap och integrering av miljöaspekter vidtogs också. Den stora utmaningen är nu att ge de berörda organisationerna den politiska uppbackning och administrativa styrka som behövs för att genomföra dessa och ännu fler förändringar som behövs för att göra EG till en effektiv och pålitlig samarbetspartner för utveckling.

I detta avsnitt beskrivs i huvudsak de tvärgående aspekterna av EG:s utvecklingssamarbete, inklusive Cotonou-avtalet. För mer detaljerad beskrivning av stödprogram se även respektive geografiska avsnitt. Skr. 2001/02:30

38.1 Ny utvecklingspolitik för bekämpning av fattigdom

Under våren 2000 tog kommissionen en rad nya initiativ för att komma till rätta med den kritik som under en längre tid riktats mot gemenskapens bistånd. Kritiken rörde framför allt utvecklingssamarbetets praktiska genomförande, men även avsaknaden av tydliga policyriktlinjer har haft uppenbart negativa effekter. En av de mer genomgripande förändringarna, som presenterades i maj 2000, var därför lanseringen av en ny politik för gemenskapens utvecklingssamarbete.

38.1.1 Fattigdomsbekämpning övergripande mål

I kommissionens förslag till utvecklingspolitik fastslogs att det övergripande målet för gemenskapens utvecklingssamarbete skall vara fattigdomsbekämpning. I den deklaration som i november samma år gjordes av rådet och kommissionen – där den nya politiken bekräftades – specificerades innebörden av fattigdomsbegreppet. I linje med svensk politik ses fattigdom som ett flerdimensionellt fenomen som inte bara karaktäriseras av en finansiellt sett låg inkomst- och resursnivå, utan även av faktorer som bristande hälsa och utbildning samt maktlöshet och avsaknad av politiskt deltagande. Om fattigdomsmålet skall kunna uppnås krävs därför t.ex. att utvecklingssamarbetet orienteras mot att främja hållbar ekonomisk, social och ekologisk utveckling, demokratisering, mänskliga rättigheter och god samhällsstyrning, ökad jämställdhet mellan kvinnor och män samt integrering av utvecklingsländerna i världsekonomin.

Sverige har sedan tidigare efterfrågat en ökad fattigdomsinriktning i EG-biståndet. I förhandlingarna om den nya policyn lyfte Sverige särskilt fram vikten av det flerdimensionella fattigdomsperspektivet. Vi lade särskilt fokus på den politiska dimensionen, dvs. betydelsen av att stödja demokratisering och folkligt deltagande för att minska fattigdomen. På bl.a. svenskt initiativ riktades också speciell uppmärksamhet mot de minst utvecklade och andra låginkomstländer samt på betydelsen av nationellt utarbetade fattigdomsstrategier. Sveriges prioriteringar återspeglas således tydligt i deklarationen, som därmed är anpassad också till den internationella konsensus som mer och mer råder gällande fattigdomsbekämpning.

Kommissionens och rådets uttalande från november 2000 skall nu omsättas i projekt och program. För att politiken skall få genomslag i det praktiska utvecklingssamarbetet är förhoppningen från svensk sida att kommissionen inom kort skall vidta åtgärder också för att stärka den professionella kapaciteten att arbeta med fattigdomsmålet i fokus.

38.1.2 Prioriterade arbetsområden

Skr. 2001/02:30

För att kunna bedriva en fattigdomsorienterad politik har kommissionen och rådet vidare identifierat sex centrala arbetsområden som EG:s bistånd skall riktas mot. Dessa är handelspolitik i relation till utveckling, regional integration och samarbete, makroekonomiska reformer och rättvis tillgång till social service, transporter, livsmedelssäkerhet och hållbar landsbygdsutveckling, samt institutionell kapacitetsuppbyggnad. Sektorerna är medel för att uppnå fattigdomsbekämpning, snarare än mål i sig. Valet av sektorer gjordes dels baserat på EG:s komparativa fördelar, vilket skall ses i ljuset av strävan att maximera utvecklingssamarbetets genomslag, dels med hänsyn till kommissionens personalresurser.

Utöver dessa sektorer beslutades också att ett antal s.k. horisontella aspekter skall genomsyra gemenskapens bistånd. Dessa är respekt för och främjande av mänskliga rättigheter, inklusive barnets rättigheter, jämställdhet mellan män och kvinnor samt en miljömässigt hållbar utveckling. Konfliktförebyggande och krishantering, hiv/aids samt IT/den digitala klyftan skall tas under systematiskt beaktande.

I förhandlingarna lade Sverige särskild vikt vid betydelsen av de horisontella aspekterna. Sverige hävdade framför allt att de horisontella aspekterna både är mål i sig och medel för att uppnå en hållbar och stark utveckling. Särskilt gott genomslag fick Sverige för kravet att inkludera barnets rättigheter i deklARATIONEN.

38.1.3 Utveckling av samarbetet med civila samhället

I deklARATIONEN understryks betydelsen av ett förstärkt partnerskap med det civila samhället i utvecklingssamarbetet. Sverige har aktivt verkat för denna förändring i synsätt: från en i stor utsträckning ensidig inriktning på enskilda organisationer som kanaler för att genomföra gemenskapens prioriteringar till en större förståelse för det civila samhällets organisationer som självständiga aktörer med betydelsefulla, kompletterande erfarenheter.

De senare årens policyutveckling innebär också att gemenskapens utvecklingssamarbete får en mer balanserad inriktning på det civila samhällets organisationer såväl inom unionen som i samarbetsländerna i syd. I såväl utvecklingsdeklARATIONEN som Cotonou-avtalet betonas behovet av samarbetslandets ägarskap över den egna utvecklingsprocessen, gemenskapens stödjande och kompletterande roll och vikten av ett brett deltagande från samhällets alla delar. Stöd till det civila samhället i samarbetsländerna blir därmed en viktig prioritering för att underlätta och stimulera ett sådant deltagande.

38.2 Ökad effektivitet genom reformer och nya metoder

Under 2000 satte kommissionen i gång en omfattande reform som svar dels på upprepade krav från olika aktörer, inklusive svenska regeringen, dels på en ohållbar intern situation på kommissionen. Nya metoder har utvecklats för att stärka programmering av utvecklingssamarbetet genom

38.2.1 Institutionell reform nödvändig

Gemenskapens utvecklingssamarbete har länge kännetecknats av låg effektivitet och kortsiktighet. Detta har bl.a. tagit sig uttryck i långa beredningstider, förseningar i genomförande, kort hållbarhet efter avslutat stöd samt svag samverkan med partnerlandets representanter och med andra biståndsgivare. Problemanalys med fattigheds-, jämställdhets- och miljöperspektiv har inte genomförts på ett systematiskt sätt. Utvärderingar görs, men resultaten återförs inte i tillräcklig utsträckning till verksamhetsplaneringen.

I samband med behandlingen av resultatet av en övergripande utvärdering av EG:s utvecklingssamarbete 1999 gav rådet kommissionen i uppdrag att utarbeta ett åtgärdsprogram för dessa problem. Kommissionen svarade våren 2000 genom ett specialprogram för reformering av det externa stödet. Det institutionella reformpaketet består av följande delar:

- Ökad inriktning mot resultat, vilket är en del av en övergripande reform under ledning av kommissionär Kinnock (förändring av bl.a. ansvarsfördelning, administrativt regelverk, karriärmöjligheter, aktivitetsbaserad budgetering). För att detta skall vara möjligt måste budget- respektive personalförordningen revideras.
- Stärkande av programmering enligt riktlinjer för landstrategier nedan samt under översyn av en intern kvalitetssäkringsgrupp.
- Sammanslagning av delar av projektcykeln under ett nytt kontor, EuropeAid Co-operation Office (etablerat 1 februari 2001).
- Organisatorisk förenkling genom integrering av de externa kontoren för tekniskt stöd till kommissionen.
- Överföring av beslutskompetens och resurser till delegationer i fält, s.k. dekoncentrering.
- Stärkt utvärderingsfunktion.
- Reform av kommittéväsendet (kommittologin) för fokus på strateginivå i stället för enskilda projekt och program.

Uppföljning kommer att ske genom en årlig handlingsplan och en årsrapport till rådet, som skall ställas samman av kommissionen.

Parallellt med den övergripande utvärderingen av EG:s utvecklingssamarbete genomfördes en separat utvärdering av EG:s humanitära bistånd som våren 2000 behandlades av utvecklingsrådet. Rådet rekommenderade kommissionen bl.a. att tydligare definiera mandatet för kontoret för humanitärt bistånd (ECHO), att aktivt verka för närmare samordning mellan humanitära insatser och långsiktigt utvecklingssamarbete samt att stärka samarbetet med internationella organisationer. Sverige stödde aktivt samtliga rekommendationer.

Vi har varit en av de ivrigaste förespråkarna för en reformering av EG:s utvecklingssamarbete och dess humanitära bistånd. Även om organisations- och effektiviseringsfrågor är kommissionens eget mandat har Sverige tillsammans med andra medlemsstater fortsatt effektiviseringsarbetet via rådsarbetsgrupper, genomförandekommittéer, expert-

grupper och informella möten. Vi har försökt ge konkret stöd åt de olika åtgärder som kommissionen har initierat t.ex. i budgetprocessen och de slutsatser och resolutioner som utarbetats (se bl.a. nedan om landstrategier och samordning).

Förbättrad programmering genom landstrategier

Sverige och flera andra medlemsstater har sedan en längre tid kritiserat kommissionens sätt att hantera beslut om nya projekt och avsaknad av strategier. Presentationerna har varit ofullständiga vad gäller analys av målgrupper och andra intressenter, samordning mellan olika givare, fattigdomskoppling, tidigare utvärderingar, samarbetslandets roll, integrering av nationell planering m.m.

Flera expertmöten har anordnats för att få skapa en samsyn på området. Sverige, som varit starkt pådrivande i landstrategifrågan, arbetade intensivt tillsammans med kommissionen för att ta fram nya riktlinjer. Bland annat bekostade Sida konsultinsatser för att stötta kommissionen i framtagandet av meddelandet till rådet som presenterades i juni 2000.

Vid utvecklingsrådet i november 2000 antogs slutsatser om ett standardramverk för landstrategier. Liksom uttalandet om EG:s utvecklingspolitik lyfter dessa fram vikten av att samordna och komplettera mellan olika utvecklingsinsatser, där partnerlandet som huvudprincip skall ha en ledande roll och att:

- landstrategierna skall ses som ett instrument för dialog med berörda parter,
- övrigt strategiarbete (främst PRSP, CDF och UNDAF) skall beaktas,
- detta arbetsinstrument genast skall användas för allt stöd från Europeiska utvecklingsfonden, Asien/Latinamerika- samt Medelhavsprogrammen,
- medlemsstaterna har en viktig roll i utarbetandet av strategier,
- humanitära aspekter skall beaktas samt att
- fattigdomsbekämpning är ett övergripande mål i EG:s utvecklingssamarbete (detta genom en direkt koppling till uttalandet om utvecklingspolitiken).

Kommissionen har nu satt i gång med att utarbeta nya eller reviderade strategier för i princip samtliga berörda länder. Dessa skall analyseras av kommissionens interna kvalitetssäkringsgrupp innan de presenteras för medlemsstaterna i genomförandekommittéerna under 2001–2002.

38.2.2 Samordning för förbättrad samstämmighet

Diskussionen om behovet av samordning dels internt inom EU, dels externt med andra aktörer tog ökad fart under 2000. EU, dvs. gemenskapen och medlemsstaterna tillsammans, är världens största givare av gåvobistånd. Till detta skall läggas de andra typer av relationer EU har med länder utanför unionen som exempelvis handel och politisk dialog samt den interna politik som kan ha effekter på dessa, t.ex. jordbruks- och migrationspolitik. På grund av sin storlek och sin potential

att påverka global utveckling är det viktigt att EU agerar samstämmt utåt i samordning med andra aktörer.

Diskussionen om samordning fick förnyad aktualitet under 2000 dels genom slutsatser i utvecklingsrådet i maj på basis av en rapport från kommissionen om samordning i fält, dels genom allmänna rådets diskussion vid informella mötet i Evian. Slutsatsen från båda mötena var att samordningen måste öka, såväl mellan instrumenten under både första och andra pelaren som med bilaterala insatser från medlemsstaterna och andra givare. Ett konkret resultat blev att det i slutet av 2000 påbörjades arbete med att ta fram nya riktlinjer för samordning i fält. En av huvudpunkterna i de riktlinjer som slutligen antogs vid allmänna rådets orienteringsdebatt i januari 2001 är att EU-samordning skall vara en del av den övergripande samordningen av utvecklingsinsatser, vilken skall ske med samarbetslandet i ledande roll. Specifik EU-samordning skall därför också endast genomföras i sådan utsträckning att det ger mervärde för samarbetslandet.

38.3 Cotonou-avtalet – Förnyat partnerskap mellan EU och AVS-länderna

Cotonou-avtalet är det nya partnerskapsavtalet mellan gemenskapen och dess medlemsstater, å ena sidan, och de 77 AVS-länderna i Afrika, Västindien och Stilla havet, å andra sidan. Avtalet ersätter den gamla Lomé-konventionen som styrte samarbetet mellan EU och AVS-länderna under de senaste 25 åren. Det nya avtalet innehåller flera olika dimensioner: politik, handel och utvecklingssamarbete. Cotonou-avtalet undertecknades den 23 juni 2000 i Cotonou, Benin. I väntan på att avtalet ratificerats, tillämpas det provisoriskt.

38.3.1 En stärkt politisk dimension och reformer av utvecklingssamarbetet

Cotonou-avtalet är ett långsiktigt avtal som löper på 20 år. Detta möjliggör ett unikt långsiktigt perspektiv i samarbetet. De övergripande målen är fattigdomsbekämpning, hållbar utveckling och AVS-ländernas gradvisa integration i världsekonomin. Viktiga principer för partnerskapet är lokalt ansvarstagande, brett deltagande, dialog och ömsesidiga skyldigheter. Partnerskapet skall i större utsträckning omfatta även andra aktörer än de statliga.

Cotonou-avtalet vilar på en gemensam värdegrund baserad på respekt för mänskliga rättigheter, demokratiska principer, rättsstaten och god samhällsstyrning (artikel 9). Dessa värden skall främjas av samarbetet. Avtalet innehåller en fördjupad politisk dialog mellan EU och AVS-länderna om alla frågor av relevans för att uppnå partnerskapets mål och alla frågor av gemensamt intresse (artikel 8). Genom dialogen skall parterna bl.a. bidra till fred och säkerhet samt främja en stabil och demokratisk utveckling. Dialogen skall genomföras på lämplig nivå, inklusive regional och nationell nivå. Avtalet ålägger även parterna att

föra en aktiv politik för fredsfrämjande åtgärder, konfliktförebyggande och konfliktlösning (artikel 11). Om inte den gemensamma värdegrunden respekteras, skall särskilda konsultationer inledas mellan parterna enligt artikel 96 (eller artikel 97 om det rör sig om allvarliga fall av korruption) i syfte att komma till rätta med problemen. Om inte en lösning kan nås, får lämpliga åtgärder vidtas, vilket kan innebära att utvecklings-samarbetet helt eller delvis avbryts. Under år 2000 inleddes konsultationer med Haiti och Fiji.

När det gäller utvecklingssamarbetet, skall biståndet fördelas på basis av både behov och uppnådda resultat. Avtalet omfattar en minskning av antalet instrument till ett samlat anslag för gåvobistånd. Landstrategier skall utgöra basen för planeringen och prioritering av insatser i respektive land. En särskild "investeringsfacilitet" för stöd till utveckling av den privata sektorn skall hanteras av EIB. Biståndet från den nionde europeiska utvecklingsfonden (EUF 9) kommer att uppgå till 13,5 miljarder euro för perioden 2000–2007. Dessa medel blir dock tillgängliga först när Cotonou-avtalet trätt i kraft.

Biståndet till AVS-länderna från tidigare EUF uppgick under år 2000 till 3,7 miljarder euro i beslutade åtaganden, vilket inkluderade ett bidrag till HIPC-initiativet på ca 1 miljard euro. Utbetalningarna uppgick till ca 1,5 miljarder euro under samma år.

Under år 2000 förhandlade EU:s medlemsstater även fram två interna avtal som komplement till Cotonou-avtalet. Det ena avtalet är en överenskommelse om finansieringen och förvaltningen av biståndet inom ramen för det finansiella protokoll som utgör en del av partnerskaps-avtalet. Detta avtal inrättar en nionde europeisk utvecklingsfond och fastställer respektive medlemsstats bidrag till fonden. Avtalet reglerar också frågor om ansvarsfördelning mellan kommissionen och medlemsstaterna i programmeringen och genomförandet av själva utvecklings-samarbetet. Det andra avtalet reglerar procedurer för genomförande av Cotonou-avtalet. De två interna avtalen skall godkännas av varje medlemsstat i enlighet med dess konstitutionella bestämmelser. Även dessa avtal tillämpas provisoriskt, med undantag för de finansiella åtagandena.

38.3.2 En ny handelsregim

En av de svåraste frågorna att lösa vid förhandlingarna om Cotonou-avtalet var den framtida handelsregimen. Den kompromiss som parterna kom överens om innebär att den nuvarande handelsregimen förlängs till år 2008. Under tiden kommer EU att förhandla om WTO-förenliga regionala frihandelsavtal med de AVS-regioner eller enskilda länder som så önskar, s.k. ekonomiska partnerskapsavtal. Syftet med dessa avtal är att främja regional liberalisering och ökad handel inom en region, som ett led i AVS-ländernas integration i världsekonomin. Avtalen innebär också att AVS-länderna successivt öppnar sina marknader för EU:s export. Avtalsförhandlingarna skall inledas i september 2002 med avsikt att avtalen skall träda i kraft senast 1 januari 2008.

Icke-statliga aktörer ges en unik möjlighet till inflytande genom Cotonou-avtalet. Enligt avtalet inkluderar detta begrepp dels den privata sektorn, dels näringslivet och arbetsmarknadens organisationer inklusive fackföreningar, och dels det civila samhället i alla dess former utifrån nationella särdrag.

Enligt avtalet skall de icke-statliga aktörerna, när så är lämpligt, underrättas om och inbegripas i samråd om riktlinjer och strategier för samarbete, prioriteringar samt om den politiska dialogen. För att möjliggöra detta skall de icke-statliga aktörerna engageras i genomförande och ges stöd för kapacitetsuppbyggnad så att deras kompetens kan stärkas.

De icke-statliga aktörerna skall också ges möjlighet att delta i den löpande uppföljning av utvecklingssamarbetet och andra områden som inkluderas i avtalet. Representanter för det civila samhället kan också knytas till den fördjupade politiska dialogen.

Ett omfattande arbete har inletts inom kommissionen för att genomföra avtalets intentioner i detta när det gäller. Detta innebär bl.a. ett närmare samarbete med organisationerna i samarbetsländerna i syfte att främja deras deltagande i processen. Ett meddelande från kommissionen om det civila samhällets roll enligt Cotonou-avtalet väntas under hösten 2001.

38.4 Humanitärt bistånd

Kommissionens humanitära kontor ECHO förfogade år 2000 över en budget på 490 miljoner euro, vilket gör gemenskapen till en av världens största givare av humanitärt bistånd. Under år 2000 aktualiserades en rad för Sverige viktiga frågor i och med att utvärderingen av kommissionens humanitära bistånd från 1999 behandlades i utvecklingsrådet. Rådet rekommenderade bl.a. ECHO att tydligare definiera sitt mandat, att aktivt verka för närmare samordning med EG:s långsiktiga utvecklings-samarbete och att stärka samarbetet med internationella organisationer.

Sverige har aktivt förespråkade ett närmare samarbete mellan ECHO och humanitära FN-organ, framförallt UNHCR, WFP och OCHA. En viktig del i ett mer strategiskt partnerskap mellan kommissionen och FN är former för finansiering, inklusive behovet av förutsägbarhet och flexibilitet samt upprättandet av en kontinuerlig dialog med FN om prioriteringar och strategiska frågor. Att främja ett närmare partnerskap mellan EG och FN fortsätter att vara en prioriterad fråga för Sverige, inte minst under ordförandeskapet.

Ökad effektivitet i kommissionens utvecklingssamarbete är en övergripande svensk prioritering. Som en del av detta ingår även en mer effektiv samordning av katastrofinsatser, rehabilitering och utvecklings-insatser. I utvecklingsrådets slutsatser om EG:s humanitära bistånd från maj 2000 uppmärksammas kommissionens avsikt att utarbeta en ny strategi för kopplingen mellan katastrofinsatser, rehabilitering och utveckling. Behandlingen av denna strategi prioriterades inför ordförandeskapet 2001. Sverige kommer även i kommittén för humanitärt bistånd att fortsatt verka för effektivare samordning mellan ECHO och

38.5 Horisontella frågor både mål och medel

Horisontella frågor som mänskliga rättigheter, miljöhänsyn, jämställdhet, konfliktförebyggande, osv. är i stor utsträckning en avspeglning av internationella konventioner eller slutdokument från FN:s världskonferenser. För flera av dem finns det också målsättningar uttryckta i de internationella utvecklingsmålen, vilka bekräftades genom FN:s millenniedeklaration. Detta gör att frågorna ingår i målformuleringar i ett ökat antal projekt och program som får EG-finansiering. Men de horisontella frågorna är också viktiga att utnyttja som medel för att uppnå andra mål, som minskad fattigdom, ökad demokrati, ökad tillväxt och integration i världsmarknaden. Det handlar alltså om att integrera de horisontella aspekterna varhelst det är relevant för ökad effektivitet i insatserna.

38.5.1 Mänskliga rättigheter och demokrati centrala teman

Mänskliga rättigheter och demokrati är centrala teman för EU:s förbindelser med omvärlden, inklusive för utvecklingssamarbetet. För ändamålet finns ett särskilt anslag European Initiative for Democracy and Human Rights, EIDHR. Det uppgick under året till 100 miljoner euro. Användningen styrs av kommissionens förordningar 975 och 976/1999. Genomförandekommittén för demokrati och mänskliga rättigheter inrättades i juli 1999 i enlighet med förordningarna.

Insatserna ligger under år 2000 under budgetlinjen B7-7 med en kombination av elva geografiska och tematiska undergrupper. Följande prioriteringar för anslaget år 2000 godkändes av genomförandekommittén 15 juni 2000:

- insatser mot tortyr, dödsstraff, rasism och främlingsfientlighet,
- utbildning i mänskliga rättigheter och insatser för åsiktsfrihet,
- ekonomiska och sociala rättigheter,
- skydd av speciellt utsatta grupper, särskilt barn.

Genomförandekommitténs möten under 2000 präglades av oklarheter i arbetsformer och mandat för den nyinrättade kommittén, stora eftersläpningar i handläggningen av tidigare års anslag, oklarheter och oro bland kommissionens personal under beredning, beslut och genomförande av omorganisationen. En planerad förslagsinbjudan till EU-baserade enskilda organisationer verkställdes försenat först i februari 2001. I april 2000 antog kommissionen ett meddelande om EU:s stöd till val och valobservationer som innehåller en mängd praktiska förslag för att samla och strukturera handläggningen av stöd relaterat till allmänna val. Oklarheter i gränsdragning mellan EG:s utvecklingssamarbete på valområdet och samma frågas ställning inom den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken orsakade omfattande diskussioner. I praktiken utvecklades dock kommissionens samordnande roll på ett praktiskt och

positivt sätt, vilket kunde märkas bland annat i den valobservatörsinsats i Zimbabwe i juni 2000 som leddes av ledamoten i Europaparlamentet Pierre Schori.

Formerna för samarbete med kontoret för FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter har varit föremål för diskussioner på flertalet av årets möten. Kommissionens budgetförordning har lagt hinder i vägen för en ändamålsenlig utformning av samarbetet.

Den svenska linjen i kommittén har varit att efterlysa policy- och prioriteringsdiskussioner. De beslut som förelagts kommittén har ofta presenterats med kort varsel och med begränsat underlag. I utfallet för svensk del kan noteras stöd till Life and Peace Institute i Uppsala för insatser på Afrikas horn. Ett samarbete med International IDEA inleddes med ett gemensamt seminarium i Stockholm i september 2000 med representanter för kommissionärerna Nielsons och Pattens kabinett, Europaparlamentets utrikesutskott samt UD.

Kommissionens beslut 16 maj 2000 att omorganisera sitt utvecklingsarbete påverkade också de riktade insatserna för demokrati och mänskliga rättigheter. Stora delar av den praktiska administrationen som skötts av European Human Rights Foundation (EHRF) skulle genom beslutet föras över till det nybildade generaldirektoratet för bistånd EuropeAids Co-operation office (Aidco). EHRF:s kontrakt förlängdes interimistiskt från 1 juni 2000 till 31 maj 2001. Drygt hälften av personalen vid enheten för mänskliga rättigheter i kommissionens multilaterala avdelning fördes över till Aidco genom beslut i juni 2000, med verkställighet först januari 2001. Genomslaget för demokrati och mänskliga rättigheter i EG:s övriga biståndsprogram minskade sannolikt i och med att denna policyenhet inom generaldirektoratet för bistånd upplöstes sent 1999 och dess personal organisatoriskt men inte fysiskt flyttades över till generaldirektoratet för utrikesrelationer. I väntan på samlokalisering lämnade flertalet av de biståndskunniga enheten för andra tjänster, vilket innebar en påtaglig försvagning av utvecklingskunnandet på området. I huvudsak är dock omorganisationen av utvecklingssamarbetet och förläggning av hela den s.k. projektcykeln till EuropeAid en positiv utveckling.

38.5.2 Integration av miljö och hållbar utveckling

En särskild process inom unionen pågår sedan toppmötet i Cardiff år 1998. Nio sektorsråd, inklusive utvecklingsrådet, skall ta fram strategier för integrering av miljöhänsyn för att främja hållbar utveckling (se även 26.1.1). Sverige har varit pådrivande och lämnat underlag till kommissionen under år 2000. Kommissionen presenterade under 2000 ett reviderat meddelande och en lägesrapport till rådet.

En central uppgift är att integrera miljöfrågorna när landstrategierna utformas. Ett viktigt instrument i detta arbete är att systematiskt göra strategiska miljöanalyser. För uppföljning och översyn bör relevanta indikatorer brukas. Viktigare insatser framöver är att nationella miljöprofiler och integrering av miljö genomförs i alla landprogram, miljökonsekvensbedömningar görs för alla relevanta biståndsprojekt, och

interna utvecklingsinsatser och utbildningar pågår inom kommissionen för att samla rätt kompetens för genomförande av strategin.

Kommissionens förslag till strategi var försenad och presenteras först 2001. Strategin bör innehålla mål, åtgärder, tidsplan samt indikatorer för uppföljning och utvärdering. Efter beslut i utvecklingsrådet överlämnas den till toppmötet i Göteborg.

Vidare antog Europaparlamentet och rådet efter förlikning en ny förordning om åtgärder för att främja en fullständig integrering av miljöaspekterna i utvecklingsländernas utvecklingsprocess. Den tidigare förordningen gällde till slutet av 1999. Detta instrument lämnar stöd till utvecklingsländerna att utarbeta och genomföra politiska åtgärder, strategier, verktyg och teknik för främjandet av en hållbar utveckling. Särskilt skall aktiviteter beaktas vilka bidrar till att utrota fattigdom. Vidare är stöd för genomförandet av internationella miljöavtal väsentligt. Förordningen skall gälla åren 2000–2006 och omfattar totalt 93 miljoner euro. På grund av den relativt sett begränsade budgeten och då den grundläggande principen bör vara att kostnaderna för att integrera miljöaspekter skall täckas inom respektive program för utvecklings-samarbete, så bör aktiviteter finansierade med hjälp av denna förordning framför allt ha en katalytisk kompletterande funktion.

38.5.3 Jämställdhet – en svensk prioritet

Under året diskuterades inom kommissionen och i en expertgrupp inom EU ett utkast till en ny handlingsplan för kommissionens arbete med jämställdhet i utvecklingssamarbetet. Bakgrunden var att jämställdhetsarbetet i praktiken inte prioriterats på det sätt som angivits i resolutioner och policydokument. Utkastet till en ny handlingsplan syftade därmed till att anlägga ett mer samlat grepp som bl.a. pekar på behovet av institutionella arrangemang och resurser i form av personal och anslag. Sverige tog aktiv del i detta arbete, som till stor del utfördes av svenska experter i kommissionens tjänst. Från svensk sida påpekades här nödvändigheten av att kommissionen inrättar permanenta tjänster för jämställdhet i utvecklingssamarbetet och att system byggs upp för stärkt ledningsansvar i dessa frågor.

Den största delen av arbetet inom EU som rör jämställdhet i utvecklingssamarbetet ägnades annars under år 2000 åt att förbereda och delta i den specialsession som arrangerades i New York våren 2000 som uppföljning fem år efter FN:s kvinnokonferens i Peking 1995. Se nedan under 38.6.1.

38.5.4 Nya tankar om konfliktförebyggande och utveckling

När rådet tillsammans med kommissionen i november 2000 gjorde deklARATIONEN om gemenskapens utvecklingspolitik, fastlades samtidigt att särskild hänsyn skall tas till konfliktförebyggande i programmering av bistånd. Beslutet är ett av resultaten av en längre debatt om unionens utrikes- och säkerhetspolitik, där traditionella säkerhetspolitiska idéer

successivt ersatts av en bredare syn på konflikt- och säkerhetsfrågor. Denna nya syn har även fått genomslag på biståndspolitikerna.

Utvecklingssamarbetet ses numera som ett av de viktigaste instrumenten för s.k. strukturellt konfliktförebyggande, där tonvikten ligger på långsiktighet och partnerskap. I generalsekreterarens och kommissionens rapport till Europeiska rådet från december 2000 om stärkande av unionens konfliktförebyggande kapacitet lämnas en rad rekommendationer som i högsta grad berör biståndsområdet.

Samtidigt med detta har också insikten om konflikters förödande inverkan på utvecklingssamarbetet ökat. Rådets och kommissionens policydeklaration från november 2000 visar således att konfliktförebyggande också blivit ett instrument för att uppnå biståndets övergripande mål – att reducera fattigdomen – och för att maximera biståndets effekt. I och med detta har konfliktförebyggande blivit en av de viktigaste s.k. pelaröverskridande frågorna på unionens agenda.

De senaste årens tydliga svenska prioritering av konfliktförebyggande, såväl i utrikes- som i biståndspolitikerna, har varit avgörande för utvecklingen inom unionen. Från svensk sida är förhoppningen att prioriteringen av konfliktförebyggande snarast skall få inflytande på kommissionens biståndshantering.

38.6 Samordning inom ramen för FN

EU:s medlemsstater och kommissionen samordnar sitt agerande i FN vad gäller flertalet frågor som rör utvecklingssamarbete, med undantag för arbetet i FN:s fonder och program, som t.ex. UNDP och Unicef, där enskilda EU-medlemsstater ger egna bidrag och deltar i styrelsearbetet utifrån en nationell ståndpunkt.

Samordningen är mycket omfattande inför t.ex. FN:s specialsessioner, i generalförsamlingen, i det ekonomiska och sociala rådet ECOSOC och i funktionella kommissioner. Samordningen under år 2000 innebar att EU-länderna tillsammans med kommissionen under ordförandeskapets aktiva ledning utarbetade förslag till gemensamma förhandlingsståndpunkter, anföranden och resolutionsutkast om t.ex. mänskliga rättigheter, hållbar utveckling och barn. År 2000 innebar också mycket aktivitet inom det multilaterala utvecklingssamarbetet med anledning av de världskonferenser respektive större möten som FN planerade för 2001 och 2002.

Samordningen sker till viss del i Bryssel, företrädesvis med deltagande från berörda huvudstäder, men merparten av samordningen äger dock rum i form av flera dagliga möten i New York mellan representanter för de olika EU-länderna. I dessa möten involveras både EU-ländernas representation vid FN-högkvarteret och huvudstäderna som skickar instruktioner, ofta efter gemensam beredning mellan flera departement.

Under 2000 genomfördes två FN-konferenser som uppföljning till de tidigare konferenserna i Peking och Köpenhamn. Därutöver pågick förberedelser inför de specialsessioner och världskonferenser som FN planerade för 2001 om de minst utvecklade länderna, om boende och

38.6.1 FN:s särskilda möte Kvinnor 2000: jämställdhet, utveckling och fred

Under 2000 ägnades inom EU mycket tid åt att förbereda och delta i den specialsession som arrangerades i New York våren 2000 för att följa upp FN:s kvinnokonferens i Peking 1995. Syftet med FN-konferensen var att se över vad som åstadkommit nationellt, regionalt som t.ex. i EU samt internationellt vad gäller uppföljning av Pekingkonferensen och att också peka på åtgärder för att stärka uppföljningsarbetet på alla nivåer.

Förhandlingarna, som EU och Sverige tog en mycket aktiv del i, utmynnade i en politisk deklARATION som bl.a. slår fast regeringars skyldighet att omsätta åtagandena från Peking i praktisk handling. Dessutom antogs ytterligare ett uppföljningsdokument med en utvärdering av vad som gjorts för att genomföra den handlingsplan som antogs i Peking. Dokumentet angav också de åtgärder som nu behövs för att möta nya utmaningar och som särskilt påverkar kvinnors arbete och ekonomiska villkor. På initiativ av EU och framför allt Sverige innehåller dokumenten från sessionen mycket om mäns roll i jämställdhetsarbetet, om regeringars ansvar, metoder för att mäta framsteg på jämställdhetsområdet och kvinnors "empowerment" samt texter om ungdomars och flickors rättigheter.

I anslutning till konferensen arrangerades två paneldiskussioner som Sverige initierat, en om hur män mer aktivt kan involveras i jämställdhetsarbetet och en med en studie ur ett jämställdhetsperspektiv av Daytonavtalet.

38.6.2 Uppföljning av det sociala toppmötet i Köpenhamn (Köpenhamn +5)

FN:s generalförsamlings tjugofjärde extra möte (UNGASS) om uppföljning av det sociala toppmötet i Köpenhamn (Köpenhamn +5) hölls i Genève den 26–30 juni 2000.

Parallellt med generalförsamlingens debatt slutfördes förhandlingarna om slutdokumentet, vilket består av tre delar: en politisk deklARATION, granskning och utvärdering, samt fortsatta initiativ. Samtidigt pågick även Global Forum, frivilligorganisationernas konferens. Generalförsamlingens debatt omfattade i stort sett alla de aspekter på den sociala utvecklingen som berörs i det sociala toppmötets deklARATION och handlingsprogram.

De frågor som var av särskild vikt för EU i deklARATIONEN var skrivningar om gott styrelseskick och ILO-deklARATIONEN om grundläggande principer och rättigheter på arbetsplatsen. Det får ses som ett framsteg att deklARATIONEN kom att innehålla formuleringar om full respekt för grundläggande principer och rättigheter på arbetsplatsen. EU var även tillfreds med det sätt på vilket gott styrelseskick kom att behandlas i sluttexten. Även om innehållet i den politiska deklARATIONEN

var magert, kan man peka på några för EU viktiga frågor som finns med i texten, t.ex. gott styrelseskick, arbetsrätt, mänskliga rättigheter och en samordnad uppföljning av alla större konferenser och toppmöten. Skr. 2001/02:30

38.6.3 FN:s tredje världskonferens om de minst utvecklade länderna (MUL)

Under 2000 pågick förberedelser för FN:s tredje konferens om de minst utvecklade länderna (MUL) som hölls i Bryssel i maj 2001. Exempelvis utarbetades ett omfattande direktiv som vägledning för EU-arbetet. De riktlinjer som antogs betonade bl.a. att det å ena sidan är avgörande för de minst utvecklade länderna att deras regeringar skapar förutsättningar för god utveckling genom respekt för de mänskliga rättigheterna, demokrati och jämställdhet. Å andra sidan skall omvärlden bistå dessa länder genom att öppna marknaderna för deras export, genom att främja investeringar i MUL och genom att kvantitativt och kvalitativt öka biståndet till dessa länder.

38.6.4 Internationella konferensen om utvecklingsfinansiering

Under 2000 fortsatte förberedelserna för den internationella konferensen om utvecklingsfinansiering ("the International Conference on Financing for Development") som kommer att äga rum i Monterrey, Mexiko, 18–22 mars 2002 under FN:s ledning på högsta politiska nivå inklusive toppmöte. Syftet är att diskutera hur olika finansieringskällor – inhemska och internationella, privata och offentliga – tillsammans kan verka för att uppnå och finansiera de internationella utvecklingsmålen. Processen är unik eftersom det är första gången som FN, Världsbanken, IMF och WTO gemensamt förbereder ett FN-initierat högnivåmöte och låter finansieringsfrågorna stå i centrum. EU och framför allt Sverige är mycket engagerat i de pågående förberedelserna. Prioriterade frågor i diskussionerna är från Sveriges och EU:s sida t.ex. vikten av god samhällsstyrning inklusive bekämpning av korruption, ökade offentliga privata partnerskap på investeringsområdet och biståndets katalytiska roll, effektivitetsfrågor i biståndet, ökat marknadstillträde för utvecklingsländer och ökat deltagande av privata sektorn i genomförandet av utvecklingsagendan. Vidare understryks behovet av ökad samstämmighet och samordning i utvecklingsansträngningarna mellan alla relevanta utvecklingsaktörer på nationell och internationell nivå, samt på normativ och operativ nivå framför allt på politikområden som handel, utveckling och finans.

38.6.5 Seminarium om hiv/aids

På svenskt initiativ anordnade EU och Southern African Development Community, SADC ett seminarium om barn och hiv/aids i Harare 23–25 oktober 2000. Syftet med seminariet var att diskutera vad hiv/aids har för inverkan på utbildningssystemet och barnets rätt till utbildning samt

rätten till och betydelsen av utbildning och information om sexuella rättigheter och hälsa som ett medel att förhindra spridning av hiv. Mötet resulterade i en rad rekommendationer för att stödja barn som påverkats av hiv/aids. Dessa rekommendationer utgör ett bidrag till såväl FN:s specialsession om hiv/aids i juni 2001 som FN:s specialsession om barn i september 2001.

38.6.6 FN:s arbete för hållbar utveckling

FN:s kommission för hållbar utveckling (Commission for Sustainable Development, CSD) sammanträffade våren 2000 för åttonde gången sedan 1992 års FN-konferens om miljö och utveckling i Rio de Janeiro (UNCED). Övergripande teman för CSD:s arbete är fattighedsfrågorna och strävan efter hållbara konsumtions- och produktionsmönster. På svenskt initiativ antogs dessa teman efter förslag från unionen vid generalförsamlingens extra möte år 1997, då man beslöt om CSD:s program för perioden fram t.o.m. år 2001. Mötet år 2000 behandlade frågor om jordbruk, markanvändning, finansiering, handel och investeringar. Då jordbruksfrågorna behandlades blev det uppenbart att de speciella svårigheter som vidlåder EU:s egen samordning av jordbrukspolitiken ledde till problem för unionen att i ett internationellt sammanhang diskutera och föreslå förändringar av politiken i länder utanför unionen.

Under hösten 2000 påbörjades förberedelserna för CSD:s nionde möte som skedde under svenskt ordförandeskap. Mötet behandlade frågor om energi, transporter, atmosfären, information samt om hur man kan förbättra det internationella miljöarbetet. Särskilt frågan om internationellt energisamarbete förbereddes grundligt under franskt ordförandeskap. Sverige deltog aktivt i detta arbete. Förberedelserna för tioårsuppföljningen av UNCED påbörjades under år 2000. Arbetet, som innebär en omfattande EU-samordning, är inriktat på att världstoppmötet om hållbar utveckling i Johannesburg år 2002 inte bara skall syfta till en utvärdering av hur Agenda 21 och de s.k. Rio-principerna faktiskt omsatts i praktisk politik. Världstoppmötet bör enligt EU:s mening också behandla nya utmaningar och hur man genom nationella insatser och förbättrad internationell samverkan i praktiken kan vidareutveckla förutsättningarna för en hållbar utveckling.

Det franska ordförandeskapet drev aktivt frågan om en förstärkt internationell miljöförvaltning. Detta ledde till att rådsslutsatser kunde antas av miljørådet i december där EU presenterar förslag för förbättrad samordning mellan internationella miljöavtal, förstärkt roll och finansiering av FN:s miljöprogram UNEP och mer systematisk integration av miljöhänsyn i biståndet. FN:s arbete för hållbar utveckling, inklusive CSD:s framtida roll och uppgifter behandlas också i slutsatserna.

Utöver de tematiska områden som täckts in ovan är EU aktivt på ett flertal områden som framför allt berör utvecklingssamarbete. Några av de som bör nämnas för 2000 är livsmedelssäkerhet, samfinansiering med enskilda organisationer, smittsamma sjukdomar, åtgärder mot landminor samt makrofinansiellt stöd och utlåning via Europeiska investeringsbanken.

38.7.1 Livsmedelssäkerhet och livsmedelsbistånd

Livsmedelssäkerhet och jordbruksutveckling identifierades i november 2000 som ett prioriterat område för EG:s utvecklingspolitik. Ett viktigt instrument inom detta politikområde är EG:s program för livsmedelsbistånd och livsmedelssäkerhet som syftar till att främja livsmedelssäkerheten i de fattigaste länderna. Dess övergripande mål är att stödja länderna med att utforma långsiktiga strategier för att trygga livsmedelsförsörjningen och stödja landsbygds- och jordbruksutvecklingen. Livsmedelssäkerheten integreras i det bredare perspektivet av fattigdomsbekämpning. En omfattande utvärdering av programmet gjordes år 2000 och ett meddelande från kommissionen om programmets framtida inriktning förväntas under hösten 2001.

Programmet har en budget på ca 450 miljoner euro årligen. Livsmedelsbistånd motsvarade ca 40 procent av programmets budget år 2000 och mer än hälften av resurserna användes för att stödja AVS-länderna. FN:s livsmedelsprogram (World Food Programme, WFP), FN:s organ för stöd åt palestinska flyktingar UNRWA och enskilda organisationer är viktiga samarbetspartner. Nordkorea, Etiopien, Moçambique och Montenegro har varit bland de viktigaste mottagarna under året. Under programmet finansieras EG:s åtagande till konventionen för livsmedelsbistånd. Konventionens syfte är att bidra till den globala livsmedelsförsörjningen. Kommissionen och medlemsstaterna tillsammans är efter USA den näst största givaren till konventionen.

Livsmedelsbistånd kan bli en aktuell fråga inom ramen för diskussionen om samstämmighet mellan olika politikområden och WTO-jordbruksförhandlingarna.

38.7.2 Samarbete med enskilda organisationer

De enskilda organisationerna, och i vidare bemärkelse det civila samhället, spelar en stor roll i det europeiska utvecklingssamarbetet. Samarbetet med enskilda organisationer kan dels ske genom att de kontrakteras för att genomföra EG-finansierade projekt, dels genom att EG kan erbjuda samfinansiering av insatser som initierats av organisationerna själva.

Den särskilda budgetposten för samfinansiering med europeiska enskilda organisationer uppgick år 2000 till ca 200 miljoner euro. För att kvalificera för samfinansiering skall organisationerna vara icke-statliga,

självständiga, ideella, och ha sitt säte i en medlemsstat, och huvuddelen av deras ekonomiska resurser skall härröra från Europa. Bidragsgrundande kan vara insatser som genomförs antingen i samarbete med organisationer i utvecklingsländerna i syfte att bekämpa fattigdom eller med europeiska organisationer för informationsinsatser.

Denna typ av stöd har ökat under den senaste 10-årsperioden, vilket lett till problem för kommissionen att hantera det stora antalet ansökningar. Samfinansieringsstödet har lidit av samma byråkratiska tröghet som andra delar av EG:s utvecklingssamarbete, bland annat i form av komplicerade procedurer och regelverk, liten eller ingen öppenhet i beslutsfattande samt stora förseningar vad gäller avtal och betalningar. Till detta kommer upprepade omorganisationer och förändrat regelverk. Detta har lett till att svenska organisationer i vissa fall valt att inte söka medel från kommissionen. En förbättring i rutiner och handläggningstider kunde dock märkas under senare delen av 2000, vilket bör underlätta arbetet för den nya verksamheten inom EuropeAid. Sverige fortsätter att verka för en större tonvikt på uppföljning och kontroll på utbetalade medel, snarare än som i dag en kraftig slagsida mot planerade insatser och ansökningarnas korrekta utformning.

En utvärdering gjordes under år 2000 av samfinansieringsstödet med de enskilda organisationerna. Utvärderarna rekommenderar att en genomgripande revidering görs, där bl.a. stödets syfte och mervärde förtydligas i förhållande till det många gånger omfattande stöd som också ges av medlemsländerna till samma organisationer. Sverige har tillsammans med andra medlemsstater uppmuntrat en sådan översyn, vilket väntas innebära en revidering av förordningen om samfinansiering med europeiska enskilda organisationer (EGT L 213, 30.7.1998). Ett sådant arbete väntas inledas av kommissionen under hösten 2001.

38.7.3 Smittsamma sjukdomar

Kommissionen presenterade i september ett meddelande till ministerrådet och Europaparlamentet om ökade insatser mot de stora smittsamma sjukdomarna (hiv/aids, malaria och tuberkulos) inom ramen för fattigdomsbekämpningen. Utgångspunkten för kommissionen är att satsningar på hälsovård kan bidra påtagligt till minskad fattigdom och till ökad ekonomisk tillväxt. Dålig hälsa/sjukdom har ett starkt samband med fattigdom. De tre nämnda sjukdomarna orsakar varje år över fem miljoner människors död, med störst påverkan i de fattiga länderna. Kommissionen förordade att gemenskapens insatser borde innehålla tre breda områden: maximering av tillgång till och användande av existerande tjänster och medel mot de stora smittsamma sjukdomarna, förbättrad tillgång till mediciner genom ett omfattande globalt agerande, samt ökade investeringar i forskning samt i utvecklingen av vacciner mot sjukdomarna. Dessa insatser skall ses som del av och komplement till de insatser som gemenskapen redan gör inom hälsoområdet och för bekämpandet av fattigdomen.

För att bredda underlaget inför den fortsatta behandlingen av förslaget bjöd kommissionen in till ett s.k. round table-möte i Bryssel i september

med deltagande från EU, u-länder, det civila samhället där och läkemedelsindustrin. Från svensk sida uttrycktes bl.a. uppskattning över att kommissionen betonade vikten av att hälsovårdssystemen i de fattiga länderna stärktes, men Sverige framhöll också behovet av att angripa hiv/aids som ett flersektoriellt problem med stora följder för utvecklingsarbetet.

Vid utvecklingsrådets möte den 10 november antogs rådsslutsatser till stöd för kommissionens förslag. Bland annat betonar rådet vikten av att betrakta de smittsamma sjukdomarna som ett flersektorsproblem. Rådet uttryckte som sin mening att utvecklingsländerna måste ta med kontroll av de smittsamma sjukdomarna i sina egna strategier för arbetet mot fattigdomen. Rådet ställde sig också bakom kommissionens förslag att utarbeta en handlingsplan för arbetet mot sjukdomarna. Denna planeras till våren 2001.

38.7.4 Åtgärder mot minor

Under år 2000 gavs stöd till minröjning, minornas offer och därtill hörande aktiviteter med ca 30 miljoner euro. Sedan 1998 uppgår det samlade bidraget till ca 87 miljoner euro. I detta belopp ingår inte de bidrag som enskilda medlemsstater i EU givit till mininsatser. EG:s bidrag i miljoner euro under år 2000 har givits för insatser i Angola (0,2), Bosnien-Hercegovina (2,4), Kambodja (1,7), Kosovo (2,9), Kroatien (0,31), Laos (0,77), Libanon (0,5), Mozambique (1,95) och Somalia (1,3). Kommissionen har bidragit med ca 18 miljoner euro till stöd för forskning och utveckling inom området.

Stödet till mininsatser skall inriktas så att stöd – såvida inte starka humanitära skäl för undantag finns – inte ges till stater som använder landminor eller som inte vidtar åtgärder mot handel, tillverkning eller lagring av minor. Detta återspeglades i det förslag till ny förordning om åtgärder mot antipersonella minor (truppminor) som kommissionen översände till rådet och Europaparlamentet i maj 2000. Förslaget syftar till att förstärka och effektivisera gemenskapens insatser på minområdet, att öka öppenheten i insatserna samt att förbättra samordningen och samarbetet med övriga internationella aktörer. Enligt förslaget skulle prioriterade åtgärder inom minområdet vara att arbeta för en enhetlig och konsekvent strategi för humanitär minröjning, att inrätta och upprätthålla nationell kapacitet i de drabbade länderna för att komma till rätta med minproblemen samt att hjälpa drabbade stater att uppfylla sina åtaganden enligt Ottawa-konventionen som totalförbjuder truppminor. Förordningen förväntades antas under det svenska ordförandeskapet.

38.7.5 Makrofinansiellt stöd samt Europeiska investeringsbankens utlåning till projekt i tredjeland

Skr. 2001/02:30

Makrofinansiellt stöd koncentrerat till länderna på Balkan

Makrofinansiellt stöd som kompletterar IMF-stödda anpassningsprogram har hittills utgått i första hand till reformländer i Central- och Östeuropa. Behoven bland dem har dock minskat i takt med att den makroekonomiska balansen återställts. Nu är stödet koncentrerat till länderna på Balkan. Under 2000 har beslut fattats om exceptionellt finansiellt stöd till Kosovo och Montenegro om 35 respektive 20 miljoner euro. Insatserna består i sin helhet av rena gåvomedel. Vidare har beslut fattats om makrofinansiellt stöd till Moldavien på 15 miljoner euro i form av ett lån. En insats i Tadzjikistan om 75 miljoner euro i lån och 35 miljoner euro i gåva har också beslutats.

Ökad långivning från Europeiska investeringsbanken till projekt utanför unionen

Europeiska investeringsbanken (EIB) deltar i stabilitetspakten för sydöstra Europa med finansiering av projekt i det s.k. snabbspåret. Förra året gick 154 miljoner euro till regionen från banken. Ett nytt partnerskapsavtal som slöts med AVS-länderna den 23 juni 2000 i Cotonou kommer att ersätta Lomé-konventionen, vilken reglerade EIB:s utlåning under 2000. Samarbetet med länderna runt Medelhavet regleras av en ny förordning som antogs i slutet av år 2000.

EU-nämnden har fått information om EIB-frågor som sedan diskuterats i Ekofin-rådet.

EIB finansierade projekt utanför EU för 4,4 miljarder euro under 2000. Det är en ökning med 30 procent jämfört med föregående år. Projekten finansierades med bankens egna medel och i viss mån med stöd från EU:s budget. Över hälften av lånen gick till projekt i Öst- och Centraleuropa. Bättre kommunikationer, vatten- och avloppsrening samt utveckling av industrin är prioriterade områden. Medelhavsregionen tog emot lån för 1,2 miljarder (se avsnitt 39.9). Dessutom finansierades projekt i AVS-länderna (se avsnitt 38.3, 39.11), Sydafrika, ALA-länderna (asiatiska och latinamerikanska länder, se avsnitt 39.13, 39.14) samt på Balkan (se avsnitt 39.8).

Det finns särskild långivning till de numera tretton kandidatländerna som sker helt utan stöd från EG. Den utgör ungefär hälften av långivningen till Öst- och Centraleuropa och har samma inriktning som denna. Under 2000 togs Turkiet upp i gruppen. Syftet med långivningen är att förbereda länderna för det kommande medlemskapet. Banken har slagit ihop låneavdelningarna för medlemsländer respektive kandidatländer för att kunna jämföra långivningen till de två ländergrupperna på sikt.

39 EU:s bilaterala och regionala förbindelser

EU:s förbindelser med tredjeland och regionala organisationer ökar och får allt fastare former. Allt fler överenskommelser undertecknas i syfte att ange ramarna för en politisk dialog och främja samarbetet gällande t.ex. handel, ekonomiska och finansiella frågor och utbyte på de kulturella, sociala och tekniska områdena.

39.1 De förhandlande kandidatländerna

Samtliga förhandlande kandidatländer genomförde under år 2000 avsevärda reformer inför medlemskapet. De uppfyller det politiska Köpenhamnskriteriet, vilket innebär att de har stabila politiska institutioner som garanterar demokrati, rättssäkerhet, respekt för de mänskliga rättigheterna och minoritetsskydd. Cypern och Malta uppfyller även de ekonomiska Köpenhamnskriterierna.

Under året fortsatte Sverige att ge stöd till de centraleuropeiska kandidatländernas EU-anpassning. Stödet har inriktats på Östersjöstaterna Estland, Lettland, Litauen och Polen, men har också gått till projekt i de andra kandidatländerna. Ländernas stabila politiska institutioner var en förutsättning för detta stöd, men fortsatta ansträngningar krävs då inget av kandidatländerna i dag uppfyller samtliga kriterier för medlemskap. Sverige verkar för att kandidatländerna, i takt med att medlemskapet drar närmare, skall finansiera en ökande andel av reformarbetet via EU.

39.2 Turkiet

Relationerna med Turkiet under 2000 präglades framför allt av arbetet med att följa upp Europeiska rådets slutsatser från Helsingfors, då Turkiet beviljades kandidatlandsstatus. Under år 2000 uppnåddes en politisk överenskommelse om den förordning som utgör den rättsliga grunden för anslutningspartnerskapet med Turkiet och om själva partnerskapet (se nedan). Ett associeringsråd ägde rum under det portugisiska ordförandeskapet, som fattade beslut om att upprätta åtta underkommittéer med uppgift att bevaka att partnerskapets prioriteringar följs. Möten i underkommittéerna påbörjades under året och genom dessa har kommissionen, i enlighet med Europeiska rådets slutsatser från Helsingfors, påbörjat förberedelserna för en genomgång av EU:s regelverk. Under året inleddes även den förstärkta politiska dialogen med Turkiet, som omnämns i Helsingforsslutsatserna, där frågor om de mänskliga rättigheterna betonas.

I samband med presentationen av de årliga översynsrapporterna för kandidatländerna i november presenterade kommissionen ett förslag till partnerskap för anslutning för Turkiet. Efter diskussioner inom EU om

utformningen av partnerskapet kunde allmänna rådet i december nå en politisk överenskommelse. Något formellt antagande av partnerskapet kunde ej ske under året, då Europaparlamentets yttrande ännu ej fanns.

I partnerskapet anges de åtgärder på kort och medellång sikt som Turkiet bör prioritera för att uppfylla EU:s medlemskapskriterier. Åtgärderna beträffande de politiska Köpenhamnskriterierna berör områden som yttrandefrihet, kamp mot tortyr, avskaffande av dödsstraff, TV/radio-sändningar på andra språk, kulturella rättigheter, nationella säkerhetsrådets roll och Cypernfrågan. Partnerskapet innehåller även åtgärder vad gäller ekonomiska kriterier, anpassning till övriga delar av EG:s regelverk och administrativ förmåga att tillämpa regelverket.

Sveriges grundinställning var att partnerskapet för Turkiet skulle följa samma principer som för övriga kandidatländer, och att specifika krav skulle ställas vad gäller de politiska kriterierna. Sverige verkade för tydliga skrivningar i partnerskapet vad gäller åtgärder för att främja mänskliga rättigheter och demokrati, inte minst minoriteters rättigheter.

I slutet av 1999 överlämnade Europaparlamentet sina ändringsförslag till de förslag om rådsförordningar som kommissionen presenterade i oktober 1998. De två förordningarna avser dels åtgärder för att förstärka EG:s och Turkiets tullunionssamarbete (15 miljoner euro), dels främjande av ekonomisk och social utveckling i Turkiet (135 miljoner euro). Under 2000 antog EU formellt de två finansiella förordningarna. I samband med allmänna rådet i december antogs även ett mandat för EIB när det gäller lån på 450 miljoner euro.

39.3 Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) och Europeiska frihandelssammanslutningen (Efta)

Medlemmar i Efta är Norge, Island, Schweiz och Liechtenstein. Norge, Island och Liechtenstein deltar även i EES-samarbetet och de benämns EES/Efta-staterna. För Sveriges förbindelser med Norge och Island, vilka tillsammans svarar för en betydande del av våra yttre ekonomiska förbindelser och som nordiska länder står oss nära, utgör EES-avtalet ett viktigt ramverk.

EES-avtalet innebär att väsentliga delar av regelverket för EU:s inre marknad även gäller i och gentemot Norge, Island och Liechtenstein. Dessutom innefattas i EES-samarbetet ett antal så kallade angränsande politikområden, t.ex. forskning, utbildning och statistik, samt även en utrikespolitisk dialog. Frågor som inte omfattas av EES-avtalet är jordbruk och fiske. På dessa områden finns särskilda bilaterala protokoll och överenskommelser med Efta-staterna.

Ny relevant EG-lagstiftning för den inre marknaden skall i princip alltid föras över till EES-avtalet. Detta sker genom beslut i gemensamma EES-kommittén, som möts månatligen. EES-kommittén är också ett viktigt forum för ömsesidigt informationsutbyte. Mycket av det löpande arbetet sker i övrigt i olika undergrupper.

Som EU-medlem är Sverige en avtalspart i EES-avtalet. Sedan inträdet i EU företräds dock Sverige – liksom övriga EU-medlemsstater – huvudsakligen av kommissionen i det löpande arbetet.

EES-rådet är det övergripande politiska organ som styr EES-samarbetet. EES-rådet möts på ministernivå två gånger per år i anslutning till allmänna rådets möten.

Vid årets möten kunde EES-rådet notera att EES-samarbetet fungerar väl, att fortsatta framsteg gjorts i fråga om införlivande av gemenskapslagstiftning i EES-avtalet och att takten i beslutsfattandet ökat påtagligt. Ämnen som diskuterades var bl.a. uppföljningen av Lissabontoppmötet, fartygssäkerhet samt EU:s regeringskonferens. Eftasidan underströk vidare betydelsen av att den hölls väl informerad om EU:s utvidgningsprocess mot bakgrund av EES/Efta-staternaas särskilda ställning och i syfte att underlätta kandidatländernas anslutning till EES-avtalet. Inom ramen för den så kallade utrikespolitiska dialogen diskuterades Ryssland (inkl. den nordliga dimensionen), Balkan (Serbien, Kosovo samt Montenegro) och slutligen unionens gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik.

Det stora flertalet av de beslut som tas i EES-samarbetet avser anpassning till EES-området när det gäller den vidareutveckling som sker inom EU av den inre marknaden. Av de frågor som behandlats under året kan bl.a. nämnas EES/Efta-staternas deltagande i olika gemenskapsprogram som rör utbildning, energi, miljö, räddningstjänst samt kultur. De för svenskt vidkommande viktigaste frågorna under året har rört relationerna med Norge. Härvid kan särskilt nämnas de hittills oavslutade förhandlingarna EG–Norge om protokoll 3 (beredda livsmedelsprodukter). Inom detta område finns svenska handelsintressen. På både EU och Efta-sidan har man vidare intresse av att följa upp protokoll 9 om fiskeprodukter.

Sektorsavtal med Schweiz

Schweiz valde 1992 att ställa sig utanför EES. I syfte att knyta Schweiz närmare gemenskapens inre marknad beslutades i slutet av 1994 att inleda bilaterala förhandlingar med Schweiz inom sju sektorer. Dessa förhandlingar resulterade i ett bilateralt avtal mellan unionen och Schweiz. Avtalet berör sektorerna fri rörlighet för personer, luftfart, gods- och persontransporter på väg och järnväg, handel med jordbruksprodukter, ömsesidigt erkännande av produktgodkännande, offentlig upphandling samt vetenskapligt och tekniskt samarbete. Innan avtalet vinner laga kraft måste både unionens medlemmar och Schweiz ratificera detsamma. Denna ratifikationsprocess pågår för närvarande. Regeringen beslutade den 7 december 2000 att överlämna en proposition i ämnet till riksdagen (prop. 2000/01:55).

Under året har vidare ett förhandlingsmandat antagits rörande bedrägeribekämpning (t.ex. smuggling av tobaksvaror). Andra frågor som har diskuterats är Schweiz deltagande i Europeiska miljöbyrån, deltagande i fleråriga statistikprogram samt den vägs katt som Schweiz infört för tunga lastbilar trots att sektorsavtalet ännu inte trätt i kraft.

Europeiska rådet i Helsingfors i december 1999 gav kommissionen i uppdrag att utarbeta en handlingsplan för den nordliga dimensionen (ND) och välkomnade det svenska ordförandeskapets avsikt att anordna ett uppföljningsmöte på hög nivå. Kommissionens utkast till handlingsplan behandlades i rådet under våren 2000 och den färdiga planen godkändes av Europeiska rådet i Feira i juni. Den innehåller bakgrundsbeskrivningar och förslag till åtgärder inom elva olika sektorer, bl.a. energi, telekom/IT, miljö, kärnsäkerhet, folkhälsa, forskning, rättsliga och inrikes frågor och Kaliningrads situation. Europeiska rådet i Feira antog också en slutsats, i vilken kommissionen inbjöds att ta en ledande roll i genomförandet av handlingsplanen och presentera lämpliga förslag till uppföljning, särskilt inom miljö och kärnsäkerhet, kampen mot internationell brottslighet och rörande Kaliningrads situation. Rådet välkomnade det blivande svenska ordförandeskapets avsikt att presentera en fullständig rapport om ND till Europeiska rådet i Göteborg.

Den nordliga dimensionen omfattar flera av det svenska ordförandeskapets övergripande prioriteter, t.ex. utvidgningen och samarbetet med Ryssland. ND har dessutom en stor miljökomponent. Fokus ligger på att underlätta de baltiska ländernas och Polens väg in i EU och vidareutveckla EU:s relationer med Ryssland. ND utgör en plattform för att utveckla samarbetet i norra Europa, både länderna emellan och genom EU-strukturerna. Därför angavs ND tidigt som en prioriterad fråga för det svenska ordförandeskapet.

Samråd hölls vid ett flertal tillfällen mellan UD och fackdepartementen för att diskutera ND-processen utifrån de olika sektorsperspektiven. Det bestämdes att uppföljningsmötet skulle ske på utrikesministernivå i anslutning till allmänna rådets möte den 9 april i Luxemburg. Ett viktigt skäl till denna planering var att få en så hög närvaro av EU-ministrar som möjligt. Det fanns under hösten ett stort intresse från utländska regeringsföreträdare att inför vårt ordförandeskap diskutera ND vid möten med sina svenska motsvarigheter och ND fanns med på dagordningen vid ett stort antal sådana överläggningar.

Under hösten fick svenskt samarbete med det franska ordförandeskapet till resultat att Coreper, på franskt initiativ, lade en beställning till ett antal särskilt berörda arbetsgrupper i EU:s råd, bl.a. för miljö, kärnsäkerhet och organiserad brottslighet. Arbetsgrupperna ombads att till det svenska ordförandeskapet i början av våren 2001 rapportera om ND-relaterade åtgärdsbehov och framsteg inom sina respektive sakområden. Grunden var därmed lagd för en viktig del av ND-arbetet: att identifiera prioriteter för konkreta åtgärder liksom gjorda framsteg sedan handlingsplanen antogs.

Handlingsplanen ger de regionala samarbetsorganisationerna en roll att i samarbete med unionen identifiera gemensamma prioriteter inom ND. Inom Östersjöstaternas råd och Barentsrådet inledde respektive tyska och ryska ordförandeskap en inventering av gemensamma projekt och prioriteringar inom respektive råds arbetsområden i syfte att bidra till konkretisering och genomförande av EU:s handlingsplan för ND. Syftet

var att överlämna sammanställningar av förslagen till kommissionen och det svenska ordförandeskapet inför utrikesministerkonferensen om ND. Skr. 2001/02:30

39.5 Östersjösamarbetet

EU har fortsatt att aktivt verka för integration och samarbete i Östersjöområdet. Detta har gjorts i samarbete mellan EU:s ministerråd, kommissionen, medlemsstaterna och andra institutioner.

Europeiska kommissionen har varit medlem av Östersjöstaternas råd (Council of the Baltic Sea States, CBSS) sedan organisationen bildades 1992. Övriga medlemmar är Östersjöns strandstater samt Norge och Island. Genom medlemskapet i CBSS arbetar kommissionen tillsammans med medlemsstaterna exempelvis för att avlägsna hinder för handel och investeringar, för att motverka organiserad brottslighet, för harmonisering av energipolitiken och för att främja IT-utvecklingen. Det stöd som tidigare lämnades genom EU-budgeten till CBSS akademiska samarbetsprogram EuroFaculty fasades ut under år 2000. Stöd lämnas fortsatt till upprättandet av ett IT-nätverk inom CBSS för informations- och erfarenhetsutbyte om barn som riskerar att utnyttjas sexuellt.

Under år 2000 har relationerna mellan CBSS och EU utvecklats. CBSS förberedde under året ett omfattande dokument med förslag till prioriteringar och projekt för genomförande av den nordliga dimensionen.

Särskilda medel ur EU-budgeten har också avsatts för Östersjöområdet. Phareprogrammet rymmer medel för gränsöverskridande samarbete (CBC) vilka kan kombineras med insatser genom gemenskapsinitiativet Interreg. Under året inleddes arbetet med att utarbeta ett gemensamt programdokument för det gränsöverskridande Pharesamarbetet mellan Estland, Lettland, Litauen och Polen för perioden 2001–2006. Avsikten är att programmet på sikt skall harmoniseras med Interreg. Sverige verkar för en harmonisering av det gränsnära samarbetet även inom ramen för Tacis.

39.6 Barentssamarbetet

I januari 1993 formaliserades Barentssamarbetet när utrikesministrarna från de nordiska länderna och Ryssland samt en representant för kommissionen undertecknade den så kallade Kirkenäsdeklarationen. Barentsrådet etablerades därmed som forum för mellanstatligt samarbete i regionen.

Barentsregionen omfattar de nordliga delarna av Norge, Sverige, Finland och nordvästra Ryssland – Murmansk, Karelen, Arkhangelsk och Nenets. Inom det mellanstatliga samarbetet i Barentsrådet har det ryska ordförandeskapet under året prioriterat ekonomiska frågor, särskilt tullsamarbetet vid gränstationerna och investeringsvillkor på rysk sida, samt arbetet med energi-, skogs- och ungdomsfrågor. Arbetet med den nordliga sjörutten har återupptagits. Barents regionråd, där landshövdingar och guvernörer möts, har bl.a. analyserat hittillsvarande

verksamhet på subnationell nivå och förslag till vissa ändrade arbetsformer. Skr. 2001/02:30

EU:s olika stödprogram för regionalt gränsöverskridande samarbete har ökat intresset för och möjligheterna att finansiera lokalt utformade samarbetsprojekt på subnationell nivå i Barentsregionen.

39.7 Ryssland samt övriga Östeuropa

39.7.1 Ryssland

Europeiska unionens förbindelser med Ryssland under 2000 präglades av ansträngningar att fördjupa dialogen och samarbetet, men också av hård kritik mot Rysslands våldsanvändning i Tjetjenien. EU fick också anledning att uttrycka oro över situationen för oberoende medier i Ryssland. Inte minst som en följd av Tjetjenien-konflikten blev 2000 något av ett mellanår i relationerna mellan EU och Ryssland. President Putins makttillträde i Ryssland detta år innebar samtidigt en aktivering av den ryska EU-politiken, vilket kan visa sig få stor praktisk betydelse på längre sikt.

Den gemensamma strategi för Ryssland som antogs av Europeiska rådet i Köln 1999 blev vägledande för EU:s politik. Strategin syftar bl.a. till att främja demokrati och rättsstat, förbättrade villkor för handel och investeringar, dialog och samarbete i säkerhetspolitiska frågor och samverkan för att möta gemensamma utmaningar såsom organiserad brottslighet och hot mot miljön. Framsteg gjordes på ett antal områden, bl.a. i form av en ytterligare förstärkt politisk dialog. EU utnyttjade denna för att, inte minst, framföra oro och kritik beträffande situationen i Tjetjenien. Vid toppmötet mellan EU och Ryssland i Paris i oktober beslutades att en förstärkt dialog skulle inledas på energiområdet. Toppmötet antog också en säkerhetspolitisk deklARATION, som bl.a. innebär att EU och Ryssland skall förstärka dialogen i frågor som rör krishantering och konfliktförebyggande och fördjupa samarbetet för att främja nedrustning och icke-spridning av massförstörelsevapen.

Sverige spelade en fortsatt aktiv roll för att driva på arbetet att utveckla EU:s förbindelser med Ryssland, inte minst som ett led i förberedelserna inför det svenska EU-ordförandeskapet. Sverige fick bl.a. gehör för att EU:s politik måste omfatta såväl strävan efter fördjupat samarbete som kritik mot Ryssland när sådan är befogad. EU har ett starkt intresse av att integrera Ryssland i det europeiska samarbetet och värdegemenskapen men måste samtidigt föra en klar och tydlig linje i frågor där utvecklingen i Ryssland, inte minst i Tjetjenien, ger anledning till stark oro.

39.7.2 Ukraina

Under året påbörjades arbetet med genomförandet av EU:s gemensamma strategi för Ukraina som antagits i december 1999 vid Europeiska rådets toppmöte i Helsingfors.

Strategin, som syftar till att inbjuda till partnerskap och samarbete mellan EU och Ukraina samt också erbjuda stöd i arbetet med att genomföra ekonomiska, sociala och politiska reformer, finner sina ramar i Partnerskaps- och samarbetsavtalet (PSA-avtalet) och i Tacis-programmet.

Liksom tidigare har EU under året inte kunnat gå Ukraina till mötes i fråga om önskemålet om ett kommande EU-medlemskap. Dock har EU hållit fast vid sitt engagemang och sitt mål att medelst ökat samarbete och en kontinuerlig dialog ge Ukraina signaler om vikten av att Ukraina knyts närmare Europa och integreras i det europeiska samarbetet. Ett toppmöte mellan EU och Ukraina hölls i Paris i september månad, och ett viktigt budskap har varit att Ukraina självt måste ta ansvar för sin egen framtid och öka sina ansträngningar för att uppfylla de åtaganden man gjort genom PSA.

Under året tillstyrkte styrelsen för Europeiska banken för återuppbyggnad och utveckling (EBRD) ett förslag till finansiering av färdigställandet av de två ukrainska kärnreaktorerna Khmelnytsky 2 och Rivne 4. Det föreslagna finansieringspaketet omfattar ett Euratomlån uppgående till 585 miljoner US-dollar. Finansieringen är villkorad mot bl.a. reformer inom den ukrainska energisektorn och åtgärder innebärande en tillnärmning av den ukrainska kärnkraften till västerländsk standard i fråga om miljö, säkerhet och effektivitet.

39.7.3 Moldova

Samarbetet mellan EU och Moldova bygger på PSA-avtalet. Interna politiska problem, ett regeringsskifte i Moldova på senhösten 1999 samt fortsatt ekonomisk nedgång medförde dock att reformtakten bromsades upp.

Under sommaren diskuterades EU:s relationer till Moldova, och detta resulterade i att man enades om en ny, mer aktiv Moldovapolitik. Mot slutet av året besökte en regionalchefstrojka från EU Moldova i syfte att ge en signal om EU:s ökade engagemang. Bland annat enades EU om att stödja ett moldoviskt medlemskap i stabilitetspakten samt att ägna mer uppmärksamhet åt Transnistrienkonfliktens lösning, främst genom stöd till OSSE.

39.7.4 Vitryssland

EU:s relationer till Vitryssland är fortsatt problematiska och har ännu inte kunnat normaliseras. De slutsatser från 1997 som begränsar ministerkontakter med Vitryssland har fortsatt att vara i kraft under år 2000. EU vill på detta sätt markera sin oro för den demokratiska situationen i landet.

I oktober år 2000 ägde parlamentsval rum i Vitryssland. EU förde tillsammans med Europarådet och OSSE fram fyra kriterier på en fri och rättvis valperiod inom vilka Vitryssland förväntades göra framsteg. Valperioden och valet uppfyllde inte de internationella kraven. EU stödde OSSE:s dialog med vitryska regeringen och oppositionen, som bl.a.

syftade till att leda fram till fria och rättvisa val samt tillgång till medier för oppositionen. Dialogen ledde inte till resultat inför parlamentsvalet. EU stöder till fullo OSSE:s verksamhet inför presidentvalet år 2001.

EU strävar inte efter att isolera Vitryssland. Det är Vitryssland som i praktiken isolerar sig självt. Ett mer omfattande utvecklingssamarbete från EU:s sida har inletts sedan 1999 och riktar sig främst till enskilda organisationer och oberoende medier. Dessa insatser kompletterar också det bilaterala samarbete som bedrivs från svensk sida. EU önskar även förbättra de officiella relationerna. En normalisering av relationerna förutsätter att vitryska myndigheter gör framsteg när det gäller respekt för grundläggande demokratiska och mänskliga rättigheter.

EU har under året, bl.a. i samband med parlamentsvalet, gjort ett antal uttalanden som yrkar på framsteg när det gäller demokrati och mänskliga rättigheter. Klarhet har också efterlysts i några fall där personer som stått i opposition till presidenten spärlöst försvunnit, dock hittills utan resultat.

39.7.5 Södra Kaukasus och Centralasien

Med länderna i södra Kaukasus (Armenien, Azerbajdzjan, Georgien) och Centralasien (Kazakstan, Kirgizistan, Tadzjikistan, Turkmenistan, Uzbekistan) har relationerna utvecklats. EU söker där främja stabilitet och säkerhet, utveckling av demokrati och marknadsekonomi samt förbättra respekten för de mänskliga rättigheterna. EU har ingått partnerskaps- och samarbetsavtal med samtliga länder förutom Tadzjikistan, där säkerhetsläget hittills lagt hinder i vägen. Samtliga avtal har trätt i kraft, så när som på det med Turkmenistan, där ratificeringsprocessen ännu inte är slutförd.

39.7.6 Utvecklingssamarbete och biståndsinsatser i regionen

Tacisprogrammet är EU:s främsta instrument för biståndsinsatser i regionen. Programmet omfattar alla länder inom Oberoende staters samväldande samt Mongoliet. En ny förordning för programmet antogs den 31 december 1999. Det övergripande syftet med programmet är att stödja övergången till en marknadsekonomi med speciell tonvikt på att stödja demokrati och utveckling av ett rättssamhälle. Insatser sker inom ett antal samarbetsområden: institutionell, rättslig och administrativ reform, privata sektorn, sociala frågor, miljö, infrastruktur och landsbygdsutveckling. Tacisprogrammet är också ett viktigt instrument inom ramen för den nordliga dimensionen och för genomförandet av de gemensamma strategierna för Ryssland och Ukraina.

Baserat på den nya förordningen har under år 2000 nya program som anger riktlinjerna för samarbetet under perioden 2000–2003 antagits för samtliga samarbetsländer, med undantag av Turkmenistan. Nya åtgärdsprogram har också antagits för flera länder, bl.a. Ryssland, Ukraina och Moldova. Ett nytt program antogs även för Vitryssland, vilket var det första program som antogs sedan Tacisprogrammet ställdes in för Vitryssland år 1997.

Tacisbudgeten för år 2000 uppgick till ca 470 miljoner euro. Rysslands andel uppgick till ca 90 miljoner euro. Ukraina fick knappt 50 miljoner euro. Knappt 60 miljoner euro avsattes för det särskilda kärnsäkerhetsprogrammet där huvuddelen av insatserna sker i nordvästra Ryssland och Ukraina.

Vid sidan av Tacisprogrammet görs biståndsinsatser i regionen genom programmet för livsmedelssäkerhet och det makroekonomiska stödet. Dessa insatser avser huvudsakligen länderna i södra Kaukasus och Centralasien.

39.8 Västra Balkan

Den viktigaste förändringen på västra Balkan under 2000 utgjordes av de demokratiska förändringarna i Förbundsrepubliken Jugoslavien (FRJ) och de positiva effekter detta medförde för ländernas regionala samarbete. FRJ:s inlemmande i stabilitetspakten för västra Balkan liksom EU-ländernas toppmöte med regionens länder i Zagreb i november var två centrala händelser under året. Vid Zagrebtoppmötet bekräftades att det främsta medlet för regionens länder att närma sig EU utgörs av den s.k. stabiliserings- och associeringsprocessen (SA-processen). I marginalen av Zagreb-mötet paraferade f.d. jugoslaviska republiken Makedonien det första SA-avtalet med EU. Kroatiens SA-förhandlingar inleddes i samband med mötet.

39.8.1 Bosnien-Hercegovina

En försiktigt positiv trend bort från de nationalistiska partiernas dominans kunde noteras under 2000. Denna utveckling bekräftades vid de allmänna val som hölls i november. EU fördjupade samarbetet med Bosnien-Hercegovina inom ramen för den s.k. stabiliserings- och associeringsprocessen med unionen. EU har specificerat vilka reformer som landet måste genomföra innan unionen närmare kommer att undersöka förutsättningarna för att förhandla fram ett stabiliserings- och associeringsavtal med Bosnien-Hercegovina. Kraven handlar huvudsakligen om nödvändiga åtgärder för att få landets administration att fungera, att skapa de grundläggande förutsättningarna för ekonomisk utveckling och att mänskliga rättigheter upprätthålls.

EU har under året även lanserat sitt nya biståndsprogram i regionen, (Community Assistance for Reconstruction, Development and Cooperation, CARDS), och beslutat om att införa fördelaktiga handelsliberaliseringar för export från Bosnien-Hercegovina till unionen. Dessutom har EU gett sitt stöd åt den höge representanten för Bosnien-Hercegovina, Wolfgang Petritsch, och hans ansträngningar att påskynda genomförandet av de civila delarna av fredsavtalet från Dayton 1995.

Kroatiens relationer med EU och världen i övrigt förbättrades avsevärt under 2000. President Tudjmans bortgång i december 1999 beredde vägen för omfattande demokratiska förändringar. Vid parlaments- och presidentvalen i januari–februari 2000 kom en sexpartiregering till makten och Stipe Mesic valdes till president. Dessa händelser möjliggjorde för EU att fördjupa sina diplomatiska kontakter och öka det ekonomiska biståndet till Kroatien. Kommissionen färdigställde under våren en studie om Kroatien som förberedelse för förhandlingar om ett stabiliserings- och associeringsavtal. I studien stipulerades ett antal områden som var i behov av reformer för att möjliggöra förhandlingar om ett avtal. I november stod Kroatien värd för ett toppmöte mellan EU:s medlemsstater och regionens länder. I samband med Zagrebtoppmötet inleddes formellt Kroatiens förhandlingar med EU.

Den 20 november beslutade allmänna rådet att häva EU:s vapenembargo mot Kroatien, som hade varit i kraft sedan 1996 (då FN-embargot hävdes). På svenskt initiativ antog allmänna rådet en deklARATION i samband med hävandet där medlemsstaterna förbinder sig att föra en restriktiv exportpolitik mot Kroatien, i enlighet med EU:s uppförandekod för vapenexport.

EU:s program för minröjning i Kroatien under ledning av Västeuropeiska unionen (VEU) fortsatte sitt arbete under året. Mandatet förlängdes med ett år i maj. Sverige har ledningsansvar för denna mission, kallad Western European Union Demining Assistance Mission (WEUDAM). Missionen erbjuder Kroatien råd, teknisk expertis och utbildning i minröjning.

39.8.3 Förbundsrepubliken Jugoslavien

Vid ingången av år 2000 var EU:s relationer med den officiella regimen i Förbundsrepubliken Jugoslavien ansträngda. Landets president Milosevic stod åtalad för krigsförbrytelser av FN:s krigsförbrytartribunal för f.d. Jugoslavien i Haag. Det var EU:s uttalade politik att isolera och försvaga den repressiva regimen i Belgrad utan att detta skulle drabba allmänheten. EU:s politik bestod av sanktioner mot regimen i form av oljeembargo, flygförbud, viseringsförbud mot regimen och den närliggande personer samt finansiella sanktioner. Men EU:s politik innehöll också stödåtgärder till den serbiska oppositionen och folket i form av oljeleveranser till oppositionsstyrda kommuner genom programmet "Energi för demokrati", stöd till oberoende medier och enskilda organisationer samt humanitärt bistånd. På direkt begäran av den serbiska oppositionen upphävde EU i februari tillfälligtvis flygförbudet, eftersom det ansågs drabba befolkningen. Samtidigt beslöts att tillämpningen av de finansiella sanktionerna skulle skärpas, i syfte att försvaga regimen.

EU:s relationer med Förbundsrepubliken Jugoslavien förbättrades drastiskt i samband med den "demokratiska revolutionen" den 5–6 oktober 2000. Den demokratiska oppositionen kom därmed slutligen till makten, vilket symboliserades av Vojislav Kostunicas tillträde som

president. Den nya demokratiska regeringen aviserade genast att den ämnade normalisera landets relationer till omvärlden, vilket några veckor senare resulterade i Jugoslaviens medlemskap i FN, OSSE och Stabilitetspakten för sydöstra Europa. Den 9 oktober, endast två dagar efter Kostunicas tillträde, beslöt EU:s allmänna råd att häva alla sanktioner mot Jugoslavien (utom de som var riktade direkt mot Milosevic och hans närstående), att Jugoslavien skulle ges tillträde till EU:s biståndsprogram CARDS, att EU:s medlemsstater skulle återupprätta de diplomatiska relationerna med Jugoslavien samt att landet skulle ges möjlighet att ingå ett stabiliserings- och associeringsavtal med EU, vars första steg var att upprätta en speciell arbetsgrupp mellan EU och Jugoslavien (EU-FRY Consultative Task Force). Vid toppmötet i Biarritz några dagar senare beslöt EU att ge Jugoslavien ett brådskande stöd om 200 miljoner euro inför vintern. I samband med toppmötet i Zagreb den 24–25 november mellan EU och länderna på västra Balkan manifesterades de återupprättade relationerna genom att president Kostunica tillsammans med de övriga ledarna från regionen mötte EU:s stats- och regeringschefer.

EU:s relation till delrepubliken Montenegro präglades av de ökade spänningarna i förhållande till regimen i Belgrad. EU uttryckte sitt stöd till den montenegrinska regeringens demokratiska och ekonomiska reformsträvanden. Detta gavs ett konkret uttryck i att EU under våren beslöt att ge Montenegro extra finansiellt stöd.

Sverige har aktivt drivit frågor om stöd till de demokratiska krafterna i Serbien samt till demokratiseringen i Montenegro. Sverige drev speciellt frågan om att sanktionerna mot Jugoslavien skulle vara riktade mot regimen och inte drabba befolkningen. Efter händelserna i oktober slöt Sverige helhjärtat upp bakom EU:s ansträngningar att understödja konsolideringen av demokratiska förändringar i Jugoslavien.

Kosovo ådrog sig fortsatt stor uppmärksamhet från EU:s sida under året. Säkerhetsläget och de etniska minoriteternas ställning, den växande organiserade brottsligheten i Kosovo behandlades ingående av EU. EU fördömde alla våldshandlingar och intolerans och uppmanade alla parter, och i synnerhet de kosovoalbanska ledarna, att respektera säkerhetsrådets resolution 1244 i syfte att skapa förutsättningar för ett multietniskt och demokratiskt Kosovo. EU efterlyste även förbättrade förhållanden för minoritetsåtervändande till provinsen. EU fördömde särskilt våldsutvecklingen mellan serber och albaner i norra Kosovo och i den delade staden Mitrovica vilken tidvis ledde till sammanstötningar med KFOR. EU varnade även för de återverkningar en fortsatt hög våldsnivå kunde få på EU:s omfattande bistånd till Kosovo.

EU bidrog till konsolideringen av FN:s mission i Kosovo (UNMIK), inklusive EU:s pelare IV med ansvar för återuppbyggnad. EU uppmanade UNMIK att stärka rättssektorn i Kosovo, och på svenskt initiativ bidrog flera medlemsstater till en förstärkning av den internationella civilpolisinsatsen. I början av året genomfördes en omfattande reform av den administrativa strukturen i Kosovo med upprättande av den nya interimadministrationen (JIAS), varmed tidigare parallella politiska strukturer i Kosovo formellt avskaffades. EU välkomnade sedermera det kosovoserbiska beslutet att provisoriskt delta i de nya strukturerna men

beklagade samtidigt beslutet att bojkotta registreringen inför lokalvalen. Trots en viss upptrappning av den politiska våldsnivån inledningsvis under valkampanjen kunde EU välkomna det lugna genomförandet av lokalvalen i Kosovo den 28 oktober som en avsevärd framgång i genomförandet av resolution 1244.

39.8.4 Före detta jugoslaviska republiken Makedonien

Situationen i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien (FYROM) var stabil under året, och regeringskoalitionen – bestående av såväl slav-makedonska som albanska partier – gjorde vissa framsteg i reformarbetet. Bland annat antogs en ny lag om högre utbildning, som möjliggjorde ett beslut att upprätta ett nytt universitet för utbildning på albanska, något som länge hade varit en stridsfråga. Den viktigaste händelsen i relationen till EU var att FYROM i april kunde inleda förhandlingar med EU om ett stabiliserings- och associeringsavtal. Förhandlingarna pågick fram till slutet av november och avtalet paraferades i samband med toppmötet i Zagreb. Avtalet innebär bland annat att FYROM kommer att ingå frihandel med EU inom loppet av tio år, anpassa delar av sin lagstiftning till EU:s regelverk, samt ingå samarbete med EU på en rad områden såsom rätts- och inrikesfrågor, transport- och miljöfrågor. Det sägs även i avtalet att FYROM anses vara potentiellt kandidatland.

39.8.5 Albanien

Läget i Albanien var under 2000 stabilt, vilket utgjorde en stark kontrast till föregående år av såväl inrikespolitisk oro som regionala kriser. Koalitionsregeringens främsta fokus låg på förberedelserna inför höstens lokalval samt ambitionen att uppgradera landets relationer med EU. EU beslutade under året om utökade handelspreferenser för Albanien. Sedan tidigare medgavs skattefritt tillträde till EU:s inre marknad för nästan 80 procent av Albanien export. EU beslöt vid Zagreb-toppmötet att bilda en styrgrupp för att förbereda Albanien för ett avtal.

Inom ramen för Albanien handels- och samarbetsavtal med EU hölls under våren ett politiskt dialogmöte i Tirana mellan EU-trojkan och den albanska regeringen.

Allmänna rådet antog i juni en handlingsplan för att bekämpa flyktingströmmar och migration från och via Albanien och närliggande områden.

39.8.6 Biståndsinsatser i regionen

EU är den i särklass största biståndsgivaren på västra Balkan. Huvuddelen av insatserna genomfördes tidigare inom två av gemenskapens regionala program, Obnova och Phare, men kommer i och med rådets beslut den 5 november 2000 att samlas inom ett nytt sammanhållet biståndsprogram för västra Balkan: Community Assistance for Reconstruction, Development, and Co-operation, CARDS. Inriktningen skall bland annat vara att stödja flyktingåtervändande, bidra

till återuppbyggnad och underlätta europeisk integration genom stabiliserings- och associeringsprocessen. CARDS-programmet har försetts med ett indikativt belopp på 4,65 miljarder euro för hela perioden 2000–2006. De huvudsakliga mottagarna har under år 2000 varit Kosovo (FRJ) och Bosnien-Hercegovina. Efter Milosevics fall och de demokratiska förändringarna i Belgrad har betydande stöd även givits till övriga delar av Förbundsrepubliken Jugoslavien. Insatserna i FRJ kommer, efter beslut av rådet, hädanefter att genomföras av Europeiska återuppbyggnadsbyrån med högkvarter i Thessaloniki och operativa kontor i Pristina, Belgrad och Podgorica.

En mindre del av EU:s insatser på västra Balkan sker även i form av humanitär hjälp genom Europeiska byrån för humanitärt bistånd (ECHO). Betydande insatser har här bland annat gjorts för att bistå de människor som lämnats fattiga och hemlösa efter 90-talets alla konflikter i regionen.

39.8.7 Regionalt samarbete

Det regionala samarbetet på västra Balkan präglades under året av tre stora händelser.

En generös regional givarkonferens

Stabilitetspaktens hittills största evenemang var den s.k. regionala givarkonferensen som ägde rum den 29 mars 2000. Vid konferensen manifesterades de betydande biståndsinsatser som görs i regionen i form av utfästelser om motsvarande 2,4 miljarder euro i form av låne- och gåvobistånd. Sverige bidrog vid konferensen bl.a. till projekt på migrationsområdet samt till institutionsbyggnad i olika former, t.ex. anti-korruptionsverksamhet och regionalt investeringsfrämjande.

Demokratisering i Jugoslavien

Förbundsrepubliken Jugoslaviens demokratisering resulterade i att det största landet i regionen kunde införlivas i det regionala samarbetet, och därmed även Stabilitetspakten. FRJ antogs formellt som fullvärdig deltagare i pakten vid ett extraordinärt s.k. regionalt bord i Bukarest den 26 oktober.

Toppmötet i Zagreb – en manifestation av EU:s samarbete med västra Balkan

Toppmötet den 24 november syftade framför allt till att manifesteras den vikt EU fäster vid stabiliserings- och associeringsprocessen, genom vilken länderna på västra Balkan erbjuds närmare relationer med EU. EU konstaterade även vid toppmötet i Feira i juni att SA-länderna är "potentiella kandidater" för medlemskap i EU. Vid toppmötet antogs ett system för handelspreferenser vilket ger länderna på västra Balkan fritt

39.9 Medelhavsländerna – Mashrek/Maghreb

Partnerskapet Europa–Medelhavet (den s.k. Barcelonaprocessen) upprättades vid ett möte i Barcelona 1995 med utrikesministrarna i de 15 EU-medlemsstaterna och i 12 länder i Medelhavsregionen: Marocko, Algeriet, Tunisien, Egypten, Israel, Jordanien, Syrien, Libanon, Turkiet, Cypern och Malta samt den palestinska myndigheten.

Den s.k. Barcelonadeklarationen är grunden för partnerskapet och består av tre kapitel. Det första syftar till att skapa ett gemensamt område för fred och stabilitet och omfattar bl.a. politisk dialog och säkerhetspolitik. Den politiska dialogen skall bl.a. främja utvecklingen av demokratiska institutioner och respekten för mänskliga rättigheter. Det andra kapitlet gäller ekonomiskt och finansiellt samarbete och stöd till partnerländerna och syftar bl.a. till att upprätta ett frihandelsområde i regionen till år 2010. Det tredje kapitlet omfattar kulturellt, socialt och "mänskligt" utbyte samt en dialog mellan kulturer. Barcelonaprocessen är inte avsedd att ersätta andra åtgärder för fred, stabilitet och utveckling i området. Den är t.ex. inte en del av fredsprocessen i Mellanöstern utan en parallell process som förhoppningsvis kan bidra till att göra fredsprocessen framgångsrik. Därtill är tanken att Barcelonaprocessen genom att skapa förtroende och samarbete även skall lösa och förhindra konflikter på andra områden inom regionen.

Under år 2000 hölls två utrikesministermöten inom Barcelona-processen. Det första mötet, som var inofficiellt, hölls i Lissabon den 25–26 maj. Resultatet från detta möte blev tämligen magert. Mötets syfte var främst att utgöra en tankesmedja och idéspruta för arbetet med freds- och stabilitetsstadgan för Medelhavet. Det portugisiska ordförandeskapet avstod dock från att göra varje form av skriftliga slutsatser eller rekommendationer från mötet. Anledningen uppges ha varit svårigheten att nå enighet bland samtliga Medelhavspartner om sådana texter. Från EU deltog endast fyra utrikesministrar (Portugal, Frankrike, Belgien och Spanien), medan ett tiotal ministrar från Medelhavsländerna hade infunnit sig. Även om Barcelonaprocessen är en parallell verksamhet till fredsprocessen i Mellanöstern, dominerades mötet tidvis av fredsprocessen, i synnerhet som mötet hölls dagen efter Israels tillbakadragande från södra Libanon.

Barcelonaprocessens fjärde officiella utrikesministermöte ("Barcelona IV") hölls i Marseille den 15–16 november. Ett huvudtema för mötet var en förnyelse av Barcelonaprocessen. På grund av att läget i Mellanöstern kraftigt hade försämrats i slutet av september, kunde mötet inte komma fram till några viktigare konkreta beslut. Det franska ordförandeskapets mötesslutsatser innehöll till stor del upprepningar av text från Barcelonadeklarationen och inte mycket ny substans. Många bedömare ansåg att det viktigaste var att mötet över huvud taget hade kunnat hållas, eftersom det hade förekommit uppgifter om att de åtta arabiska Medelhavspartnerna skulle bojkotta mötet. De flesta arabländerna beslöt emellertid

att delta, även om Syrien och Libanon helt uteblev. Om det franska ordförandeskapet hade varit tvunget att inställa mötet på grund av en allmän arabisk bojkott, hade detta kunnat vara förödande för Barcelonaprocessens framtid. Det franska ordförandeskapet hade haft stora förhoppningar om att en freds- och stabilitetsstadga för Medelhavet skulle kunna antas i Marseille. Arbetet med stadgan fick dock avbrytas strax före utrikesministermötet på arabisk begäran och med hänvisning till det försämrade läget i Mellanöstern. I ordförandeslutsatserna från Marseille noterades att arbetet med stadgan skulle återupptas när det fanns förutsättningar härför. Ministrarna enades om att det femte officiella utrikesministermötet ("Barcelona V") skulle hållas under det spanska EU-ordförandeskapet under första hälften av 2002 samt att ett möte med utrikesministrarna även skulle hållas under andra hälften av 2001 under det belgiska ordförandeskapet.

Vad gäller arbetet inom Barcelonadeklarationens samarbete angående politiska och säkerhetspolitiska frågor höll det franska ordförandeskapet under sina första tre månader en lång rad möten i Bryssel för att förhandla fram en text till en freds- och stabilitetsstadga för Medelhavet. På franskt håll hade man förhoppningen att kunna anordna ett toppmöte i anslutning till utrikesministermötet i Marseille i november för att "kröna" arbetet med stadgan. Som nämnts ovan fick dock stadgearbetet avbrytas till dess situationen i Mellanöstern hade förbättrats.

I oktober hölls i Bryssel särskilda ad hoc-möten om migrationsfrågor respektive samarbete för att bekämpa terrorism.

Inom ramen för det ekonomiska och finansiella partnerskapet hölls den tredje industriministerkonferensen i juni på Cypern, där man diskuterade det industriella samarbetet och hur man bl.a. skall kunna främja direktinvesteringar i området, innovationer och teknikspridning och en utvidgad inre marknad samt stödja små och medelstora företag.

Därutöver har en lång rad olika möten hållits, bl.a. en investeringskonferens i Lissabon i februari–mars och ett industritoppmöte i Tunis i maj. Ett möte med Barcelonaprocessens Energiforum hölls i Grenada i maj. På miljöområdet hölls det årliga expertmötet om Barcelonaprocessens handlingsplan (SMAP) i juni i Bryssel. Barcelonaprocessens Vattenforum möttes också i Bryssel i juni. I början av oktober hölls ett expertmöte i Bryssel om ekonomisk omställning och den ekonomisk-sociala situationen i de sydliga partnerländerna. Ett möte med de nationella sociala och ekonomiska råden och liknande institutioner hölls i Neapel i november. Det sjunde mötet med Barcelonaprocessens kommitté för teknologisk utveckling och innovation hölls i Tunis i april (det åttonde mötet kommer att hållas i Stockholm 2001 under det svenska ordförandeskapet).

Inom ramen för det kulturella, sociala och "mänskliga" samarbetet hölls bl.a. i februari i Marrakech ett seminarium om rättssystemen inom Barcelonaprocessens länder och ett möte om audiovisuellt samarbete i september i Rabat. Dessutom hölls möten med Civil Forum för icke-statliga organisationer och det övriga civila samhällets representanter i anslutning till de två utrikesministermötena i Lissabon i maj respektive i Marseille i november.

Frihandel och ekonomiskt stöd är två viktiga komponenter i EU:s politik för Medelhavsområdet. Hittills har avtal slutits med Israel, Marocko, Tunisien, Jordanien och PLO. Sverige ratificerade de tre förstnämnda under 1996 och avtalet med Jordanien 1999. Avtalet med PLO trädde i kraft 1997. Avtalet med Marocko trädde i kraft den 1 mars 2000 och avtalet med Israel den 1 juni 2000. Med Egypten hade avtalet färdigförhandlats under 1999, men vid utgången av år 2000 hade avtalet ännu inte undertecknats av Egypten.

I anslutning till Marseille-mötet den 14–15 november tillkännagav EU storleken på MEDA-biståndet, dvs. utvecklingssamarbetet med länderna i Medelhavsregionen, under perioden 2000–2006, vilket uppgår till 5,35 miljarder euro. Av detta belopp kommer Sverige under år 2000, genom sin medlemsavgift till EU, att bidra med ca 104 miljoner kronor. MEDA-biståndet för perioden 2000–2006 är högre än biståndet under perioden 1995–1999, vilket uppgick till 3,425 miljarder euro. Biståndet skall gå till ekonomisk omvandling, till stärkande av den socioekonomiska jämvikten och stöd för utveckling av det civila samhället samt till regionalt samarbete. Biståndet utgår efter nationella och regionala strategier vilka baseras på partnerländernas prioriteringar och i enlighet med målen och syftena i Barcelona-deklarationen och MEDA-förordningen. En kommitté där medlemsstaterna är representerade fattar beslut om strategidokument, vägledande nationella och regionala program samt finansieringsplaner för projekt. Förutom MEDA-biståndet har Europeiska investeringsbanken för perioden 2000–2007 anslagit 6,4 miljarder euro för biståndslån. Ytterligare en miljard euro har avsatts som reserv. Totalt beräknas biståndet från EU under de kommande sju åren uppgå till 12,75 miljarder euro.

Vid mötet i Feira i Portugal i juni antog Europeiska rådet EU:s gemensamma strategi för Medelhavsområdet. Bakgrunden var att Europeiska rådet i december 1998 i Wien beslöt att upprätta strategier beträffande Ryssland, Ukraina, västra Balkan samt Medelhavsregionen. I arbetet med Medelhavsstrategin drev Sverige särskilt frågor beträffande demokrati, jämställdhet, mänskliga rättigheter, frihandel inklusive jordbruk, miljö och vatten, samt dialogen mellan kulturer och civilisationer. På de flesta områden fick Sverige gehör för sina förslag. Strategin gör det möjligt för EU att förbättra sitt bidrag till och sitt deltagande i Medelhavssamarbetet. Bland annat blir strategin ett instrument för EU att bättre tillämpa och genomföra Barcelona-deklarationen.

39.10 Mellanöstern och Gulfstaterna

39.10.1 Mellanöstern

EU markerade under 2000 på olika sätt närvaro i regionen, och fortsatte att stödja fredsprocessen politiskt och ekonomiskt. Fredsprocessen karaktäriserades under året både av framgångar och bakslag. Till

framgångarna hörde att parterna i förhandlingarna kom närmare varandra än tidigare och inledde samtal om ämnen som tidigare inte funnits på dagordningen, som möjligheten till delad suveränitet över Jerusalem. Så långt som till en slutuppgörelse kom man dock inte. Till bakslagen hörde utbrottet av den så kallade "Al-Aqsa-intifadan" i slutet av september.

Våldsamheterna har sedan dess fortsatt i Israel och på de ockuperade områdena med hundratals dödade och tusentals skadade som följd. Våldet har nästan dagligen skördat offer och få tecken på förbättringar kunnat noteras. Misstron mellan parterna i konflikten har varit stor och ökande. EU har trots svårigheterna verkat för att fredsprocessen får en fortsättning och för att konflikten inte bryter mot folkrätten inklusive det internationella regelverket om de mänskliga rättigheterna och den humanitära rätten. I fall där så skett har EU reagerat. För första gången i ett sådant sammanhang blev EU i oktober 2000 inbjudet till toppmötet i Sharm el Sheik i Egypten, som var inkallat för att få våldet på de palestinska områdena att upphöra. I toppmötet deltog Israel och palestinierna samt USA, Egypten, Jordanien och FN. EU representerades på mötet av sin höge representant Javier Solana och han deltog också i utarbetandet av den s.k. Mitchellrapporten som (under 2001) blev ett av resultaten av mötet.

Unionen intog en konsekvent och fast hållning i frågor som rör den israeliska bosättningspolitiken, Jerusalems status samt fördömanden av terrorism. Inga förhandlingar mellan Israel och Syrien respektive Israel och Libanon ägde rum under året. Israel drog dock i maj 2000 tillbaka sina trupper från den s.k. säkerhetszonen, och en viss normalisering av läget i södra Libanon har därefter inträtt.

Europeiska rådet antog den 12 september 2000 i New York en deklARATION om fredsprocessen i Mellanöstern. New York-deklARATIONEN bygger på samma tema som den s.k. Berlin-deklARATIONEN från den 25 mars 1999 och gäller palestiniernas rätt till en suverän, demokratisk, livskraftig och fredlig palestinsk stat. I New York-deklARATIONEN slås fast att denna rätt kan utövas vid en tidpunkt som det palestinska folket självt väljer.

EU:s särskilde representant för fredsprocessen i Mellanöstern, Miguel Angel Moratinos, verkade under året bl.a. för en dialog mellan EU och länderna i regionen för att främja fredsprocessen. EG:s bistånd till Västbanken/Gaza uppgår till 54 procent av det totala internationella biståndet från omvärlden. Arbetet har fortgått vad gäller EG:s program för att bistå den palestinska myndigheten i dess strävan att motverka terroristhandlingar. Förutom tekniskt inriktade insatser syftar programmet till att främja den palestinska polisens kunskaper och respekt för mänskliga rättigheter. En svensk polisexpert står till EU:s förfogande med uppgift att utbilda och bistå den palestinska polisen i olika frågor.

39.10.2 Gulfstaterna

Det nionde utrikesministermötet inom ramen för samarbetet mellan EG och Gulfstaternas samarbetsråd (Gulf Cooperation Council, GCC) hölls i Bryssel den 22 maj 2000. De pågående förhandlingarna om ett

frihandelsavtal mellan EG och GCC stod i förgrunden för mötet. EU:s medlemsstater uppmärksammade vikten av att GCC-länderna skapar en intern tullunion för att ett frihandelsavtal mellan EG och GCC skall kunna realiseras. GCC-länderna återupprepade också sin målsättning att genomföra en gemensam tullunion till 2005.

39.10.3 Iran

Den politiska dialog som återupprättades mellan EU och Iran 1998 har fortsatt under 2000. Dialogen täcker frågor av gemensamt intresse för EU och Iran, såsom ekonomiskt och kulturellt samarbete samt mänskliga rättigheter. Under 2000 har EU uttryckt sin oro för den bristande respekten för mänskliga rättigheter och inskränkningar i yttrandefriheten i Iran genom kritiska uttalanden och genom att lägga fram och driva igenom en resolution om situationen för mänskliga rättigheter i Iran i FN:s kommission för mänskliga rättigheter. Årets politiska dialogmöte hölls i Iran den 21 juni. Som ett led inom den politiska dialogen hölls också ett första möte inom ramen för arbetsgruppen för handel och investeringar den 29 november 2000 i Teheran. Under mötet med det allmänna rådet den 20 november uttryckte rådet sitt intresse för att stärka relationerna med Iran och uppmanade därför kommissionen att utarbeta ett förslag till förhandlingsmandat för ett handels- och samarbetsavtal mellan EU och Iran. Rådet underströk samtidigt att beslut om att inleda förhandlingar om ett sådant avtal kommer att fattas först efter att en utvärdering av alla aspekter av relationerna EU/Iran genomförts.

39.11 Afrika

Ett toppmöte mellan EU och Afrika hölls i Kairo i april 2000 under det portugisiska EU-ordförandeskapet. Bland annat deltog statsminister Göran Persson. Mötet behandlade såväl politiska, sociala, ekonomiska som kulturella frågor. Det resulterade dels i en gemensam deklARATION, dels i ett handlingsprogram. I november 2000 enades EU och Afrika om att särskilt koncentrera sig på följande områden: Mänskliga rättigheter och demokrati, skuldfrågan, hiv/aids och andra smittsamma sjukdomar, konfliktförebyggande, miljö, livsmedelssäkerhet, regional integration samt återbördande av kulturföremål. EU:s politiska dialog med OAU (Afrikanska enhetsorganisationen) sker nu i den bredare toppmötesuppföljningen, som även inkluderar Marocko (ej medlem i OAU).

Dialogen mellan EU och Southern African Development Cooperation, (SADC) har fortsatt och utvecklats. I november år 2000 hölls den fjärde ministerkonferensen inom ramen för det så kallade Berlin-initiativet. Vid konferensen medverkade bl.a. utrikesminister Anna Lindh. Fokus vid konferensen, liksom när det gäller dialogen generellt, ligger framförallt på den politiska dialogen. Den avser kriserna i Demokratiska republiken Kongo, Angola och Zimbabwe. Övriga frågor som ges stor uppmärksamhet är bl.a. konfliktförebyggande, hiv/aids, lätta vapen,

fattigdomsbekämpning, demokrati och mänskliga rättigheter samt Cotonou-avtalets olika aspekter. På svenskt initiativ är barns rättigheter fortsatt ett prioriterat område, och ett EU-SADC - seminarium om barns rättigheter ägde rum under år 2000.

EU har under året ökat fokus på det regionala samarbetet med Economic Community of West African States (ECOWAS) genom bl.a. ett ministermöte i Abuja i oktober där kabinetssekreterare Hans Dahlgren deltog som svensk EU-trojkadelegat. Viktiga frågor för det framväxande samarbetet är regional fred och säkerhet, konfliktförebyggande och ekonomisk integration och utveckling.

I enlighet med EU:s gemensamma ståndpunkt om mänskliga rättigheter, demokratiska principer, rättsstatsprincipen och ett sunt styrelseskick i Afrika har EU under 2000 arbetat fram två översynsrapporter som redogör för de viktigaste insatserna inom dessa områden. Ett antal demokratiska val har genomförts med finansiellt stöd från EU. EU har i vissa fall också bidragit med valobservatörer.

EU:s gemensamma ståndpunkt om förebyggande och lösning av konflikter i Afrika från 1997 var i juni 2000 föremål för en årlig översyn. Översynen resulterade i ett antal rekommendationer, bl.a. att intensifiera EU:s ansträngningar att bidra till de åtgärder för fredsskapande samt förebyggande, hantering och lösning av konflikter som identifierats i handlingsplanen från toppmötet i Kairo. En annan viktig del är stärkandet av dialogen med de subregionala organisationerna.

Den 23 juni undertecknades det nya partnerskapsavtalet mellan EU och AVS-länderna vid en ceremoni som hölls i Cotonou, Benin. Avtalet har tre dimensioner: förutom utvecklingssamarbete och ekonomiskt och handelspolitiskt samarbete även en fördjupad politisk dimension. Genom en politisk dialog skall parterna bidra till fred, säkerhet och stabilitet och främja en stabil och demokratisk utveckling.

Under året uppdrogs till EU:s beskickningar i Afrika att komma in med rapport om situationen när det gäller dödsstraffet i respektive land. Därefter beslutades att uppvaktningar om dödsstraffets avskaffande skulle genomföras i en rad afrikanska länder.

39.11.1 Östafrika, Afrikas horn

EU har deltagit i OAU:s och FN:s medlingsansträngningar i konflikten mellan Etiopien och Eritrea genom en särskild representant. I anslutning till eldupphöröverenskommelsen i juni antogs en gemensam ståndpunkt om EU:s stöd till genomförandet av överenskommelsen. Sverige har bidragit med 13 officerare till FN:s observatörsstyrka, 2 miljoner kronor till en OAU-mission och 5 miljoner kronor till FN för demarkering av gränsen. Den gemensamma ståndpunkten om ett vapenembargo mot Etiopien och Eritrea förlängdes under september månad för ytterligare en sexmånadersperiod.

EU gjorde flera uttalanden med anledning av inbördeskriget i Sudan. En trojka-delegation besökte Sudan i december. I anslutning till besöket gjordes ett uttalande av vilket framgår att EU och Sudans regering beslutat att den kritiska dialogen skall fortsätta under ytterligare ett år.

Vidare överenskomms att dialogen hädanefter huvudsakligen skall inriktas på frågor rörande fredsprocessen i söder, de mänskliga rättigheterna och demokrati.

EU gjorde två uttalanden med anledning av fredsprocessen i Somalia. Bl.a. har EU uttalat stöd för Djibouti-processen och uppmanat alla parter att så snart som möjligt inleda en konstruktiv dialog för att återupprätta nationell enhet i fred och med iakttagande av den stabilitet som har uppnåtts.

39.11.2 Södra Afrika

Genom det avtal om handel, samarbete och utveckling som slöts mellan EG-staterna och Sydafrika och trädde i kraft fr.o.m. 1 januari 2000 inrättas ett särskilt samarbetsråd. Ett första möte med rådet genomfördes mellan parterna i mars 2000 i Sydafrika.

EU har vid ett flertal tillfällen, genom såväl démarcher som deklARATIONER, markerat sitt missnöje när det gäller den politiska utvecklingen i Zimbabwe.

Konflikten i Angola diskuteras kontinuerligt i EU-kretsen, och EU:s gemensamma ståndpunkt om Angola antogs i juni 2000.

EU har följt utvecklingen i Zambia mycket noga, särskilt förberedelserna för valet som skall äga rum senast i november 2001. Den politiska dialogen med Zambia har intensifierats och särskilt berört vikten av gott samhällsstyre, respekten för konstitutionen och en öppen valprocess samt den ekonomiska utvecklingen i Zambia.

39.11.3 Centralafrika

Sedan konflikten i Demokratiska republiken Kongo (DRK) bröt ut i augusti 1998 har EU, bl.a. genom sin särskilde representant, aktivt verkat för en fredlig lösning. EU har stött regionala initiativ som tagits för att lösa krisen. Efter eldupphöravtalet för DRK i juli 1999 i Lusaka har EU i ett flertal uttalanden och uppvaktningar uppmanat parterna att leva upp till sina åtaganden och uttryckt sitt fulla stöd för avtalets genomförande.

EU stöder den process som inletts av Rwandas regering för återhämtning efter folkmordet och främjande av nationell försoning, återuppbyggnad och utveckling, skydd och främjande av mänskliga rättigheter och demokrati.

I Burundi har EU fortsatt stödja, finansiellt och politiskt, den s.k. Arusha-processen, där Sverige bilateralt är en av de största givarna. Processen mynnade i augusti 2000 ut i ett avtal om fred och återgång till civilt styre. EU har upprepade gånger uttryckt oro över det ökande våldet i Burundi och över tvångsflyttningarna av civila. I samband med en givarkonferens för Burundi, i Paris i december 2000, uttryckte EU ånyo sin beredskap att stödja genomförandet av fredsavtalet och återuppbyggandet av landet.

I Sierra Leone tillfångatogs 500 FN-soldater av RUF-gerillan (Revolutionary United Front) i maj. Detta fördömdes av EU. I syfte att bekämpa en av de främsta konfliktorsakerna antog allmänna rådet i juli, i linje med FN:s resolution 1306/00, en gemensam ståndpunkt mot import av ocertifierade rådiamanter från Sierra Leone. Under hösten ökade spänningarna mellan Sierra Leone, Guinea och Liberia (Mano River-området) med bl.a. väpnade attacker mot flyktingläger i gränsområdet mellan länderna, framför allt i Guinea. Detta ledde till ett ökat EU-engagemang för den politiska och humanitära situationen i regionen.

Konsultationer mellan EU och Elfenbenskusten inleddes den 7 februari 2000 i enlighet med artikel 366 i Lomé-konventionen med anledning av statskuppen den 23 december 1999.

EU har utvecklat och stärkt sina relationer till det demokratiska Nigeria. En långsiktig EG-strategi för det återupptagna biståndet har utvecklats liksom en gemensam ståndpunkt om Nigeria.

När det gäller dialogen mellan regering och opposition i Togo har EU fortsatt att uppmana parterna att verka för genomförande av parlamentsval och återgång till demokrati.

39.12 Nordamerika

39.12.1 USA

Den transatlantiska dialogen

Det transatlantiska samarbetet bygger på den starka intressegemenskapen mellan EU:s medlemsstater och USA. Därtill utgör det transatlantiska handels- och investeringsflödet det största i världen. Sammanlagt handlar det om värden uppgående till en miljard USD som varje dag korsar Atlanten.

Dåvarande Europeiska gemenskapernas förbindelser med USA formaliserades 1990 genom antagandet av den transatlantiska deklARATIONEN. Därmed inleddes en regelbunden politisk dialog mellan EG och USA på olika nivåer, inklusive regelbundna toppmöten. Samarbetet fokuserades till områdena ekonomi, utbildning, vetenskap och kultur.

Den nya transatlantiska agendan (NTA), som sjösattes vid toppmötet i Madrid 1995, förde samarbetet vidare. Huvudsyftet med NTA var för det första att strukturera relationerna till att gälla fyra huvudområden som skulle täcka EU:s tre pelare. De fyra huvudområdena var: att främja fred, stabilitet, demokrati och utveckling; att möta globala utmaningar; att främja global och bilateral handel; samt att skapa ökat förtroende mellan folken på bägge sidor av Atlanten. För det andra förändrades inriktningen på EU–USA-relationerna från att huvudsakligen gälla konsultationer till att i ökad utsträckning gälla samarbete och gemensamt agerande. Man

skapade ett institutionellt ramverk för gemensamt agerande med toppmöten två gånger om året, men också konsultations- och samarbetsorgan på olika nivåer.

I samband med att den nya transatlantiska agendan antogs upprättades också en gemensam handlingsplan som förbinder EU och USA till ett stort antal åtgärder inom de övergripande samsamarbetsområdena. Som en förlängning av ansatserna i NTA överenskomms vid toppmötet i London 1998 att intensifiera samarbetet på handelsområdet, vilket resulterade i det transatlantiska ekonomiska partnerskapet (TEP). TEP omfattar både bilateral och multilateral handel. Bilateralt tar TEP upp olika typer av handelshinder och strävar efter att upprätta avtal om ömsesidigt erkännande på varu- respektive tjänsteområdet. Vidare sker samarbete när det gäller offentlig upphandling och immaterialrätt. På det multilaterala området fokuserar man på ytterligare handelsliberaliseringar inom WTO i syfte att stärka världshandelssystemet. I arbetet skall även näringslivs-, miljö- och konsumentintressen integreras.

Inom ramen för det transatlantiska samarbetet har även ett antal transatlantiska sektorsdialoger upprättats. Tanken är att dialogerna löpande skall få information om åtgärder som berör dem och att de skall involveras i det policyskapande arbetet genom att lämna rekommendationer till regeringarna i för dem angelägna frågor. I anslutning till varje toppmöte avsätts tid för sammanträffande med representanter för någon eller några av dessa dialoger. Den transatlantiska affärsmanndialogen (Transatlantic Business Dialogue, TABD) är den mest utvecklade.

Det transatlantiska samarbetet har successivt fördjupats och breddats och antalet samsamarbetsområden har blivit allt fler. I dag innefattar samarbetet i princip alla viktiga frågor mellan EU och USA. Från frågor relaterade till GUSP inom ramen för EU:s politiska dialog med tredjeland till de ekonomiska och handelspolitiska frågorna liksom också ett växande antal mellanstatliga frågor.

De frågor som behandlas inom NTA förbereds inom EU på olika sätt beroende på frågans natur. Rådsarbetsgruppen för transatlantiska frågor (COTRA) har att täcka EU:s tre pelarområden och skall ha överblick över samtliga arbetsområden. Sakbehandlingen av de flesta frågorna sker dock i realiteten i andra arbetsgrupper som sedan rapporterar till COTRA. I första hand skall COTRA hålla medlemsstaterna informerade om utvecklingen inom NTA. Till COTRA:s ansvarsområde hör dock hanteringen av de amerikanska sanktionslagstiftningarna liksom även förberedelserna inför toppmötet.

Toppmöte mellan EU och USA

Varje halvår hålls inom ramen för NTA ett toppmöte där EU företräds av ordförandelandets regeringschef samt av kommissionens ordförande. USA företräds av sin president. Vid toppmötet diskuteras aktuella frågor av gemensamt intresse, och genom en gemensam rapport stäms arbetet under det gångna halvåret av. I vissa viktigare frågor antas särskilda gemensamma uttalanden.

Vid toppmötet den 31 maj 2000 i Queluz samtalade man bland annat om läget i sydöstra Europa, Ukraina och Ryssland. I detta sammanhang

berörde man också den europeiska säkerhets- och försvarspolitiken (ESDP) och Nato. Man diskuterade även ABM-avtalet och USA:s planer på ett nationellt missilförsvar (NMD). Även handelsfrågorna, som arbetet för att få till stånd en ny WTO-runda, aktuella handelstvister och s.k. karusellagstiftning, behandlades.

Utöver den gemensamma rapporten antogs fem särskilda gemensamma uttalanden. Dessa rörde: situationen i sydöstra Europa och hur man kunde fortsätta samarbetet där för en stabil och demokratisk utveckling; ökat agerande i kampen mot hiv/aids, malaria och TBC i Afrika; bioteknologi – där man lanserade ett gemensamt forum för fortsatt diskussion på området; arbetet för att få till stånd en ny WTO-runda; samt vikten av dataskydd i de ökande informationsflödena över Atlanten.

Vid toppmötet den 18 december 2000 i Washington enades man om fyra särskilda gemensamma uttalanden. Dessa rörde: fortsatt samarbete i sydöstra Europa; vikten av tillgänglighet och ansvar för att möjliggöra ökad kontroll av vapenexport; fortsatt och stärkt samarbete i kampen mot smittsamma sjukdomar i Afrika; samt uppbyggandet av konsumentförtroende inom e-handel och vikten av alternativa konfliktlösningar (ADR) för att hantera konsumentklagomål. Man undertecknade också ett förnyat avtal om ett femårigt samarbete inom högre utbildning och yrkesutbildning.

Under toppmötet diskuterades åter situationen i sydöstra Europa, i Ryssland och i Ukraina. Man följde också upp ESDP och Nato, fredsprocessen i Mellanöstern samt resultaten från det konsultativa forumet om bioteknologi. På handelsområdet tog man åter upp WTO och frågan om en ny förhandlingsrunda samt aktuella handelstvister. Man diskuterade också FN:s finanser och USA:s skuld till organisationen.

39.12.2 Kanada

EU:s samarbete med Kanada

Kanada är ett land med långvariga och starka europeiska traditioner. Storbritannien och Frankrike har en särställning i Kanadas historia, men också övriga medlemsländer och kandidatländerna har starka band till Kanada, inte minst genom betydande invandring. Kanadas geografiska läge som granne till USA har stor betydelse för handelsflöden, men det kanadensiska intresset för samarbete med Europa förblir starkt.

1976 ingick EU och Kanada ett ramavtal för kommersiellt och ekonomiskt samarbete, vilket kan sägas utgöra starten för en mer formaliserad dialog mellan EU (dåvarande EG) och Kanada.

Med den gemensamma politiska deklARATIONEN och handlingsplanen från 1996 tillkom en politisk konsultationsmekanism för överläggningar med Kanadas regering i många av de frågor som hör hemma i EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik (GUSP). Den intensifierade mötesverksamhet som blivit följden av handlingsplanen har lett till att allt fler samsamarbetsområden identifierats och att ett antal gemensamma deklARATIONER har kunnat utfärdas vid de halvårsvisa toppmötena.

Handlingsplanen innehåller även ett åtagande om att gemensamt eftersträva utökade direktkontakter mellan invånarna i EU och Kanada, bland annat genom ökat studentutbyte.

Inom EU behandlas frågor om EU:s samarbete med Kanada liksom frågor om samarbetet EU-USA främst i rådsarbetsgruppen för transatlantiska frågor (COTRA).

Toppmöte mellan EU och Kanada

Vid toppmötet den 26 juni 2000 i Lissabon antogs två särskilda gemensamma uttalanden. Dessa behandlade samarbete för mänsklig säkerhet i form av fredsfrämjande och konfliktförebyggande samt vikten av en ny WTO-förhandlingsrunda. Vid mötet diskuterades även bland annat ESDP, icke-spridning och rustningskontroll, mänsklig säkerhet, situationen i Ryssland och på Balkan, Nordliga dimensionen, WTO samt jordbrukspolitik.

Diskussionerna vid det andra toppmötet, den 19 december 2000 i Ottawa, fokuserade på ESDP, fredsprocessen i Mellanöstern, situationen på västra Balkan, ABM-avtalet och USA:s planer på ett nationellt missilförsvarssystem, Ukraina och klimatfrågan. På handelsområdet diskuterades WTO samt vin- och spritavtal. Man antog också fyra gemensamma uttalanden: om ökad dialog i frågor som gäller ESDP; samarbete vad gäller stöd till utvecklingsländer och fattigdomsbekämpning; gemensamt arbete inom rätts- och inrikesfrågor som t.ex. migration, rasism och organiserad brottslighet; samt samarbete inom satellitnavigering (Galileo). Liksom vid toppmötet mellan EU och USA dagen innan undertecknades också ett förnyat avtal om femårigt samarbetsprogram inom högre utbildning och yrkesutbildning mellan EU och Kanada.

39.13 Latinamerika och Karibien

Politiska dialoger EU–Latinamerika och EU-Karibien

Det första toppmötet mellan stats- och regeringscheferna i EU:s medlemsstater och de 33 länderna i Latinamerika och Karibien ägde rum i Rio de Janeiro i juni 1999. Toppmötets övergripande syfte var att fördjupa och vidga de redan existerande relationerna mellan de två regionerna med tyngdpunkt på politik, ekonomi/handel och kultur/utbildning. I samband med toppmötet undertecknades en politisk deklaration till vilken är fogad en handlingsplan med prioriteringar för gemensamt agerande. Betydelsen av regional integration för handelsliberalisering, ekonomisk och social utveckling samt demokratisk stabilitet bekräftades. De politiska relationerna mellan EU och Latinamerika har sedermera stärkts genom de institutionaliserade dialogerna mellan unionen och olika subregionala grupper i Latinamerika. Den 21–24 februari 2000 ägde ministerdialogmöten rum i Vilamoura, Portugal, mellan EU och Riogruppen och San Josédialogen

(Centralamerika), vilka ytterligare bidrog till att fördjupa och konkretisera partnerskapet mellan regionerna. Nästa toppmöte mellan EU och Latinamerika och Karibien skall hållas 17–18 maj 2002 i Madrid under det spanska ordförandeskapet. Skr. 2001/02:30

Avtal EU–Mexiko

Ett avtal mellan EU och Mexiko om ekonomiskt partnerskap, politisk samordning och samarbete trädde i kraft den 1 oktober 2000. Avtalet, som undertecknades i december 1997, förväntas ha stor betydelse för de bilaterala politiska och ekonomiska förbindelserna mellan EU och Mexiko. Inom ramen för 1997 års avtal förde kommissionen och Mexiko förhandlingar om genomförandet av avtalet när det gäller liberalisering av handeln med tjänster, investeringar och skydd för immateriella rättigheter. Den 1 juli 2000 upprättades ett frihandelsområde när det gäller varor, offentlig upphandling och tvistlösning mellan EU och Mexiko. Det upprättade frihandelsområdet ger exportörer i Mexiko och Europa tillträde till en marknad på över 470 miljoner konsumenter. Efter beslut av det gemensamma rådet, som inrättats genom 1997 års avtal, kan också liberaliseringen av handeln med tjänster, investeringar och skydd för immateriella rättigheter genomföras. Det gemensamma rådet skall fatta dessa beslut i början av år 2001, och därmed kommer det övergripande avtalet från 1997 i sin helhet att träda i kraft med sina pelare när det gäller politik, handel och samarbete.

Tre förhandlingsrundor genomförda mellan EU- Mercosur och EU–Chile

Associations/frihandelsförhandlingarna mellan EU och Mercosur (tullunion mellan Argentina, Brasilien, Paraguay och Uruguay) samt mellan EU och Chile har inletts under året. Den första förhandlingsomgången ägde rum i april i Buenos Aires och i Santiago, den andra i Bryssel i juni. Den tredje förhandlingsrundan genomfördes i Brasilia respektive Santiago i november. Under detta första skede har frihandelsförhandlingarna begränsats till att röra frågor om handelshinder som inte är tullrelaterade. Förhandlingarna om tullar och tjänstehandel inleds i juli 2001. De tre första förhandlingsomgångarna har varit framgångsrika och löpt enligt tidtabell. Ett omfattande informationsutbyte mellan parterna har ägt rum och samtliga områden, förutom tullar och tjänster, har berörts.

Fredsprocessen i Colombia och val i Peru

En gemensam hållning i fredsprocessen i Colombia började växa fram under 2000 efter inledande meningsskiljaktigheter, framför allt om Plan Colombia. Det första internationella mötet i stödgruppen för fredsprocessen i Colombia ägde rum i Madrid i juli 2000 och föregicks av ett politiskt möte i London. Inför ett uppföljningsmöte med stödgruppen i Bogotá i oktober enades EU om ett stöd till fredsprocessen genom bidrag till rättsstaten, mänskliga rättigheter och internationell

humanitär rätt, hjälp till våldsoffer, biologisk mångfald och regionalt samarbete. Det gemensamma EU-stödet föregicks av ett omfattande koordineringsarbete av EU:s lokala företrädare i Bogotá. Den 28 maj 2000 hölls val i Peru till vilket EU sände en valobservatörsmission med deltagande av flertalet medlemsstater. Missionen leddes av EU:s lokala ordförande och samordnades med OAS valobservatörsmission. EU har vid ett flertal tillfällen diskuterat utgången av valet i Peru och åtgärder för att återupprätta demokratin. EU gav sitt fulla stöd till OAS arbete och dess representant i landet.

EU:s gemensamma ståndpunkt om Kuba

EU:s gemensamma ståndpunkt om Kuba antogs den 2 december 1996 och skall utvärderas varje halvår. Ståndpunkten utvärderades för åttonde gången av rådet den 4 december 2000. I sin utvärdering konstaterade rådet att EU:s mål i sina förbindelser med Kuba fortfarande var att främja en fredlig övergång till pluralistisk demokrati, respekt för mänskliga rättigheter och grundläggande friheter, en hållbar ekonomi och en hållbar återhämtning, liksom en höjning av det kubanska folkets levnadsstandard. Mot den bakgrunden ansåg rådet det väsentligt att EU gjorde ytterligare ansträngningar för att få till stånd en uppriktig och konstruktiv dialog med de kubanska myndigheterna, särskilt när det gäller politik, ekonomi och medborgerliga rättigheter. I sina slutsatser konstaterade rådet att Kubas regering inte i grunden hade ändrat sin politik och att den gemensamma ståndpunkten fortsatt skulle ligga till grund för förbindelserna mellan EU och Kuba. Rådet framhöll också att diskussionen för att aktualisera EU:s förbindelser med Kuba borde fortsätta. I mars 2000 bekräftade Kuba sin ansökan om medlemskap i Post-Lomé. Kuba drog sedermera tillbaka sin ansökan i slutet av april.

Centralamerika och Karibien

I anslutning till det dialogmöte i San Joségruppen som hölls i Vilamoura, Portugal, mellan EU och Centralamerika behandlas bland annat frågan om gränstvister i regionen mellan Honduras och Nicaragua samt mellan Guatemala och Belize. Vidare diskuterades fredsprocessen i Guatemala samt den demokratiska utvecklingen i Nicaragua. Då den fjärde Lomékonventionen löpte ut i mars 2000, undertecknades den 23 juni 2000 i Cotonou, Benin, det s.k. Cotonou-avtalet, vilket reglerar gemenskapernas utvecklings- och handelssamarbete med AVS-länderna i Afrika, Västindien och Stillaohavsområdet. Cotonou-avtalets bestämmelser, där den politiska dialogen spelar en nyckelroll, ligger till grund för de samrådiskonsultationer med Haiti som inleddes i augusti 2000 med anledning av oegentligheter i samband med parlamentsvalen i maj och juni och det hot mot en demokratisk utveckling som dessa utgör. EU har aviserat att ett icke-tillmötesgående från haitisk sida kan få konsekvenser för utvecklingsarbetet med landet.

39.14.1 Stöd till försoningsprocessen på Koreahalvön

EU antog den 9 oktober respektive den 20 november 2000 rådsslutsatser om Koreahalvön. EU gav här sitt stöd till president Kim Dae-jungs engagemangspolitik gentemot Nordkorea. I rådsslutsatserna ser EU möjligheter för ett bredare engagemang gentemot Nordkorea. Detta under förutsättning att Nordkorea tar omvärldens oro på allvar och vidtar åtgärder vad gäller bl.a. utvecklingen av de interkoreanska relationerna, ickespridning av kärnvapen, mänskliga rättigheter och behovet av ekonomiska reformer. Ett första stödjande steg togs då rådet i december 2000 beslöt att öka textilkvoterna på importen av textilprodukter till EU från Nordkorea med 60 procent för 2001.

I Bryssel hölls i juni 2000 ett politiskt dialogmöte mellan EU och Sydkorea på trojkanivå. Parterna diskuterade det kommande interkoreanska toppmötet den 13–15 juni 2000 i Pyongyang liksom det kommande ASEM 3 – toppmötet i Seoul under oktober månad.

I anslutning till ASEAN Regional Forum i Bangkok i juli 2000 hölls ett trojkamöte med Sydkorea på utrikesministernivå. Detta var det första mötet på utrikesministernivå där Sverige deltog som medlem i EU:s trojka. Dagordningen täckte bl.a. relationerna EU – Sydkorea, läget på Koreahalvön och dialogen EU – Nordkorea.

Vid ASEM 3 – toppmötet i Seoul i oktober var stödet till försoningsprocessen på Koreahalvön, som inletts i och med toppmötet mellan president Kim Dae-jung och ordförande Kim Jong-il i juni 2000, det dominerande samtalsämnet. Mötet antog "The Seoul Declaration" om fred och försoning på Koreahalvön. Tyskland och Storbritannien meddelade vid toppmötet att de tänkte etablera diplomatiska relationer med Nordkorea.

Det tredje politiska dialogmötet mellan EU – Nordkorea hölls i november 2000 i Pyongyang under franskt ordförandeskap. Dagordningen var bred och omfattade bl.a. relationerna EU – Nordkorea, humanitärt bistånd, frågor om mänskliga rättigheter, reformfrågor och de interkoreanska relationerna. Frågan om MR-dialog var på dagordningen för första gången.

EU har under 2000 bidragit med omkring 34 miljoner euro i bistånd till Nordkorea via Europeiska gemenskapens kontor för humanitärt bistånd (ECHO) och kommissionen (GD Utveckling). I beloppet ingår livsmedelsbistånd och stöd till jordbruket. EU har under 2000 kanaliserat sitt bistånd genom internationella organisationer som Internationella Röda korset, internationella enskilda organisationer och nationella institutioner. EU är efter USA den största biståndsgivaren till Nordkorea enligt tillgänglig statistik.

EU stöder även Korean Peninsula Energy Development Organization (KEDO) som syftar till att bidra till ickespridning av kärnvapen samt fred och stabilitet på Koreahalvön, liksom till ökad kärnsäkerhet. Två lättvattenreaktorer skall byggas som ersättning för att Nordkorea avstår

från att bygga tidigare planerade kärnkraftverk. Sedan 1996 bidrar EU till KEDO-projektet med 15 miljoner euro per år. Euratom anslöt sig till KEDO den 19 september 1997 och deltar på samma villkor som KEDO:s ursprungliga medlemmar: USA, Sydkorea och Japan. Under år 2000 pågick förhandlingar om ett nytt avtal för EU:s bidrag till KEDO åren 2001–2005.

39.14.2 En fortsatt aktiv Kinapolitik

EU:s dialog med Kina om mänskliga rättigheter genomfördes i februari i Lissabon och i september i Peking. Vid det senare tillfället deltog Sverige som trojkamedlem i dialogen under det franska ordförandeskapet. I dialogen påtalade EU bristerna i fråga om mänskliga rättigheter t.ex. när det gällde yttrande-, religions- och demonstrationsfriheten, behandlingen av regimkritiker och medlemmar av Falungong samt situationen i Tibet och Sinkiang. EU framförde krav på konkreta åtgärder som skulle innebära förbättringar och knyta Kina närmare till det internationella normsystemet. Två seminarier om mänskliga rättigheter genomfördes i EU:s regi, ett på våren och ett i slutet av året, där bl.a. frågan om dödsstraffet och rättsutvecklingen i landet diskuterades. Deltagare var akademiker, jurister och regeringsrepresentanter från Kina och enskilda organisationer, forskare och tjänstemän från EU-länderna. EU bedriver en fortlöpande utvärdering av dialogen om mänskliga rättigheter med Kina, i syfte att göra den mer effektiv och resultatinkriktad. Under året undertecknade Kina en överenskommelse om samarbete med FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter, vilket välkomnades av EU som ett konstruktivt steg.

I september gjorde kommissionen en utvärdering (KOM (2000) 552 slutlig) av hur målsättningen för Kinapolitiken uppnåtts. Målsättningen för Kinapolitiken, som formulerats i kommissionens dokument från 1998 och samma år antagits som slutsatser av rådet, är att ytterligare engagera Kina i det internationella samfundet och stödja en utveckling mot ett rättssamhälle där mänskliga rättigheter respekteras samt att stödja Kinas integrering i den globala ekonomin och handeln. I utvärderingen konstaterades bl.a. att framsteg hade gjorts i fråga om ekonomiskt samarbete och utvecklingssamarbete mellan EG och Kina. Den politiska dialogen, som omfattar en rad frågor om Kinas interna utveckling, internationell fred och säkerhet, vidareutvecklades till att beröra nya områden där Kina visat intresse för gränsöverskridande samarbete, t.ex. när det gäller att bekämpa illegal migration, handel med kvinnor och barn, narkotikahandel och organiserad brottslighet.

I maj undertecknades ett bilateralt avtal mellan EG och Kina om marknadstillträde som innebar att Kinas anslutning till världshandelsorganisationen WTO kom ett steg närmare. I oktober hölls ett toppmöte EU-Kina mellan president Chirac och president Jiang Zemin. I samband därmed hölls även ett s.k. blandkommissionsmöte EG – Kina, där handelsfrågor behandlades.

39.14.3 Fördjupat samarbete med Japan

Skr. 2001/02:30

Det nionde toppmötet mellan EU och Japan hölls i Tokyo i juli under det franska ordförandeskapet. Mötet omfattade en bred dagordning med både politiska och ekonomiska frågor. Ett viktigt beslut togs om närmare samarbete och en fördjupning av den politiska dialogen under den kommande tioårsperioden. Parterna kom överens om att omsätta det fördjupade samarbetet i gemensamma strategier och konkreta åtgärder. Detta skulle konkretiseras i en handlingsplan, som skall antas vid det tionde toppmötet 2001. Handlingsplanen omfattar fyra områden: fred och säkerhet, handel och ekonomi, globala utmaningar, samt sammanförande av folk och kulturer. Förhandlingar med Japan om det konkreta innehållet i handlingsplanen leds av ordförandeskapet och kommissionen, och ett första möte med Japan hölls i Bryssel i december.

Ytterligare frågor som behandlades vid toppmötet var bl.a. situationen på Balkan och Koreahalvön, samt den ekonomiska situationen i Japan och behovet av fortsatta strukturella reformer. Vid toppmötet gjordes även gemensamma uttalanden om Indonesien, Mellanöstern och WTO.

EU-trojkan och Japan möttes på utrikesministernivå vid två tillfällen: i Bryssel i januari samt i New York i september i samband med FN:s generalförsamling. Därutöver har en rad möten på olika nivåer ägt rum, bl.a. regelbundna möten på tjänstemannanivå som ett led i den fördjupade politiska dialogen.

Kommissionen lade under året fram ett förslag till en förordning med syfte att genomföra olika projekt för att förbättra handelsrelationerna med bl.a. Japan. Förordningen innebar även en förlängning av EG:s exportfrämjande aktiviteter gentemot Japan, vilka går under benämningen Exprom. De handelspolitiska aspekterna av förordningen diskuterades i 133-kommittén under hösten, men förslaget kommer även att behandlas i andra EU-instanser under 2001.

Fortsatta förhandlingar fördes med Japan om ett s.k. MRA-avtal om ömsesidigt erkännande av provning, certifiering m.m. mellan EG och Japan. Trots att ingen enighet nåddes med Japan under året gjordes stora framsteg och avtalet förväntas kunna antas under 2001.

39.14.4 Sydostasien inklusive ASEAN och ARF

I avsaknad av en positiv utveckling i Burma på de mänskliga rättigheternas område, liksom i fråga om regimens vilja att inleda en dialog med oppositionen om nationell försoning, skärptes EU:s gemensamma ståndpunkt i april på tre punkter: EU:s viseringsregler skärptes ytterligare; ett beslut fattades om att frysa tillgångar i Europa tillhörande regimen; vapenembargot skärptes till att också omfatta utrustning som kan användas i det interna förtrycket. EU:s gemensamma ståndpunkt omfattade tidigare bl.a. ett vapenembargo, stopp för allt bistånd utom det humanitära, samt förbud för personer med anknytning till militärregimen att besöka EU:s medlemsstater, eller transitera genom dessa.

Flera uttalanden gjordes också i syfte att mana regimen att inleda en dialog med oppositionen i syfte att återinföra demokratin och respekten

för de mänskliga rättigheterna i Burma. EU uttryckte också starkt stöd till FN:s generalsekreterares nye representant till Burma, den malaysiske diplomaten Tan Sri Razali Ismail i dennes försök att få till stånd en dialog mellan SPDC och NLD:s ledare Aung San Suu Kyi. Sådana samtal inleddes senhösten 2000.

Kidnappningen i Filippinerna av flera EU-medborgare av den muslimska terroristgruppen Abu Sayyaf föranledde intensiva ansträngningar från EU:s sida för att få till stånd en oblodig lösning av dramat. Bland annat besökte EU:s höge representant Javier Solana Manila i maj för att verka för en förhandlingslösning. Vid utrikesministrarnas möte på Azorerna den 7 maj fördömde EU skarpt kidnappningen och uttalade sitt stöd för den filippinska regeringens ansträngningar.

EU välkomnade president Estradas beslut om ett moratorium för avrättningar, och hoppades att detta var första steget mot avskaffandet av dödsstraffet.

I mars genomförde EU en démarche i Laos till förmån för de 8–10 personer som suttit fängslade utan rättegång efter en demonstration i oktober 1999. EU uttalade också oro för de två politiska fångar som suttit fängslade i tio år.

Utvecklingen i Indonesien gav anledning till ett antal uttalanden från EU:s sida till stöd för den demokratiska och ekonomiska reformprocess som inletts.

I mars beslöt EU:s utrikesministrar att söka stärkta relationer med Indonesien i syfte att stödja landets fortsatta demokratisering. Ett första möte på utrikesministernivå EU-Indonesien hölls i juni i Luxemburg. EU uttryckte vid ett antal tillfällen sitt stöd för Indonesiens territoriella integritet. Samtidigt manades regeringen att respektera de mänskliga rättigheterna och att söka fredliga lösningar på landets interna regionala konflikter, inte minst de i Aceh, Irian Jaya och på Moluckerna. I oktober besökte en EU-mission Moluckerna.

Konflikten om Östtimor föranledde också ett fortsatt betydande EU-stöd för Östtimors strävan efter självständighet, och för FN:s arbete i området. EU argumenterade för kraftfulla internationella insatser för Östtimor också efter självständigheten. Unionen agerade för att Indonesien skulle vidta effektiva åtgärder för att återställa säkerheten i lägren i Västtimor, och ge flyktingarna där möjlighet att fritt välja om de önskade återvända till Östtimor eller stanna i Indonesien. EU verkade för att personer misstänkta för brott mot mänskliga rättigheter i Östtimor under 1999 skulle åtalas härför. Unionen fördömde morderna på FN-personal i Västtimor, och krävde att de skyldiga skulle ställas inför rätta.

I Malaysia följde EU nära rättegångarna mot den förre finansministern Anwar Ibrahim. EU uttryckte oro över de rättsliga förfarandena i samband härmed. Unionen välkomnade samtidigt bl.a. inrättandet av en nationell MR-kommission i Malaysia.

EU:s och ASEAN:s utrikesministrar möttes i december i Vientiane för första gången på tre år. Mötet markerade en normalisering av den politiska dialogen mellan EU och ASEAN på denna nivå. Vid mötet deltog också Burmas utrikesminister, vilket gav tillfälle till en kritisk dialog om utvecklingen i detta land. EU-trojkan, inklusive utrikes-

minister Anna Lindh, deltog även i ASEAN:s årliga s.k. Post Ministerial Conference i Bangkok i juli. Dessförinnan hade ordförandeskapet åtföljt av EU:s höge representant Solana och kommissionären Patten deltagit i ett möte på utrikesministernivå inom ASEAN Regional Forum (ARF), som är det enda asiatiska forumet för säkerhetspolitisk dialog. EU deltog under året i den löpande dialog som fördes inom ARF.

39.14.5 Sydasien

EU:s relationer till Sydasien kom under 2000 att präglas framför allt av EU:s toppmöte med Indien, konflikten mellan Indien och Pakistan om Kashmir, konflikten i Afghanistan och den inrikespolitiska situationen i Sri Lanka.

Den 28 juni genomfördes det första toppmötet mellan EU och Indien i Lissabon. Vid mötet kom de politiska ledarna från EU och Indien överens om att fördjupa de bilaterala relationerna och öka samarbetet i internationella frågor. Arbetet med att fördjupa samarbetet fortsatte under hösten med kommissionen som drivande kraft.

EU fortsatte att följa den inrikespolitiska utvecklingen i Pakistan efter den militärkupp som genomfördes i oktober 1999. Kuppen föranledde då EU att begränsa relationerna med Pakistan. EU uppmanade militärregimen att presentera en handlingsplan för en återgång till demokrati. Detta framfördes bland annat vid ett besök av EU:s trojka i Pakistan i november. Besöket skedde på ad hoc-basis eftersom en normalisering av relationerna inte har ägt rum.

EU fortsatte att noga följa konflikten i Kashmir mellan Indien och Pakistan efter den allvarliga upptrappning av konflikten som skedde i Kargilområdet under sommaren 1999. I november inledde Indien en ensidig vapenvila i den indiska delen av Kashmir. Detta följdes av pakistansk återhållsamhet längs den demarkationslinje som går genom Kashmir. EU uppmanade dessa initiativ i deklARATIONER och i samtal.

Konflikten i Afghanistan och den allt värre humanitära situationen i landet föranledde ett betydande EU-engagemang. EU är den största givaren av humanitärt stöd till det afghanska folket. EU antog i början av året en ny gemensam ståndpunkt för Afghanistan som bland annat syftar till att främja en fredlig lösning på konflikten, främja mänskliga rättigheter samt bekämpa terrorism och droger. I december antog EU också FN:s säkerhetsrådsresolution 1267 innehållande sanktioner mot talibanrörelsen i en gemensam ståndpunkt.

EU följde konflikten på Sri Lanka och gjorde ett flertal uttalanden där man bl.a. uppmanade regeringen och den tamilska gerillan (Liberation Tigers of Tamil Eelam, LTTE) att upphöra med våldsdåd och inleda fredsförhandlingar. I syfte att stödja den demokratiska utvecklingen i Sri Lanka bidrog EU med valobservatörer vid parlamentsvalet i oktober 2000.

EG och Bangladesh undertecknade ett samarbetsavtal om partnerskap och utveckling i maj 2000. Avtalet bildar ramen för gemenskapens bilaterala relationer med Bangladesh. Viktiga samsarbetsområden är t.ex. mänskliga rättigheter, fattigdomsbekämpning, handel och miljö.

39.14.6 ASEM – forum för politisk, ekonomisk och kulturell samverkan och dialog

Skr. 2001/02:30

ASEM:s tredje toppmöte, ASEM 3 i Seoul den 19–20 oktober, ställde i blickpunkten den positiva utvecklingen mellan de båda koreanska staterna efter toppmötet mellan president Kim Dae-jung och Nordkoreas ledare Kim Jong-il i Pyongyang i juni. I en gemensam deklARATION (Seoul Declaration for Peace on the Korean Peninsula) underströk de församlade stats- och regeringscheferna sin önskan att bidra till att skapa förtroende, säkerhet och fred på halvön. Flera medlemsstater tog tillfället i akt att tillkännage planer på att upprätta diplomatiska förbindelser med Nordkorea. President Kim Dae-jung lyckönskades till Nobels fredspris och statsminister Göran Persson inbjöd honom att besöka Sverige i samband med prisutdelningen i Oslo.

Globaliseringen och dess konsekvenser, bl.a. för internationell brottslighet, och den digitala klyftan mellan i- och u-länder var andra huvudteman vid ASEM 3. Ett antal samarbetsinitiativ inom dessa och andra områden antogs av stats- och regeringscheferna. Till dem hörde ett svenskt förslag, stött av Thailand och Filippinerna, om att stärka samarbetet mot handel med kvinnor och barn. Sverige anordnade i november ett första expertmöte i Stockholm för att påbörja arbetet på en handlingsplan avsedd att antas vid ASEM:s utrikesministerministermöte i Peking i maj 2001, samt en faktaskrift om människohandel i Asien och Europa. Handlingsplanen avses bli utgångspunkt för ett långsiktigt samarbete inom ASEM rörande olika aspekter av människohandel. Därutöver var Sverige tillsammans med Sydkorea förslagsställare till en serie rundabordskonferenser på temat globalisering. Sverige kommer under våren 2002 att behandla informationsteknikens roll i globaliseringsprocessen med tyngdpunkt på området mänskliga rättigheter och demokrati.

I samarbete med Asia-Europe Foundation arrangerade Statens museer för världskultur konferensen "Reforming Museums for the 21st century" i Stockholm den 6–9 september, som bl.a. resulterade i ett nätverk mellan europeiska och asiatiska museer.

40 Polissamarbete, straffrättsligt samarbete och tullsamarbete

40.1 Horisontella frågor

40.1.1 Gränsöverskridande organiserad brottslighet

Bakgrund

En särskild handlingsplan mot den organiserade brottsligheten antogs av rådet för rättsliga och inrikes frågor i april 1997. Handlingsplanen innehåller politiska riktlinjer och särskilda rekommendationer med uppmaningar till rådet att vidta en rad konkreta åtgärder som spänner över ett vitt fält. Stor vikt läggs vid hur det rättsliga och polisiära samarbetet är organiserat. Ett flertal rekommendationer handlar om att skapa nätverk, centrala kontaktpunkter och andra kontaktytor för att befärja informationsutbyte och samarbete länderna emellan. Vidare betonas vikten av ett sektorsövergripande arbetssätt i kampen mot den organiserade brottsligheten.

Mot bakgrund av att Amsterdamfördraget snart skulle träda i kraft gav Europeiska rådet vid sitt möte i Wien i december 1998 rådet i uppgift att förstärka åtgärderna inom EU mot den organiserade brottsligheten med beaktande av de utökade möjligheter för detta som Amsterdamfördraget innehåller. Uppdraget återfinns i en handlingsplan (Wienhandlingsplanen) för genomförande av Amsterdamfördraget. I punkt 47 i Wienhandlingsplanen omnämns att 1997 års handlingsplan bl.a. bör utvärderas och följas upp.

Europeiska rådet i Tammerfors den 15–16 oktober 1999 noterade bl.a. att människor har rätt att förvänta sig att unionen tar itu med det hot mot deras frihet och lagliga rättigheter som den grova brottsligheten utgör. Rådet noterade vidare att det är starkt engagerat för att förstärka kampen mot grov och gränsöverskridande brottslighet.

Arbetet med att följa upp 1997 års handlingsplan, som påbörjades under våren 1999, resulterade i en ny sammanhållen strategi för det fortsatta arbetet med att förebygga och bekämpa den organiserade brottsligheten – Europeiska unionens strategi inför det nya årtusendet (millenniestrategin). Strategin antogs av rådet för rättsliga och inrikes frågor den 27 mars 2000 (EGT C 124, 3.5.2000, s. 1). Strategin innehåller politiska riktlinjer samt 39 detaljerade rekommendationer.

Rekommendationerna utgör en precisering och vidareutveckling av olika åtaganden som medlemsstaterna redan gjort genom antagandet av 1997 års handlingsplan, Amsterdamfördraget, handlingsplanen för genomförande av Amsterdamfördraget (Wienhandlingsplanen) och slutsatserna från Europeiska rådets extra möte i Tammerfors i oktober 1999. Den sektorsövergripande arbetsgruppen mot organiserad brottslighet skall regelbundet utarbeta rapporter om genomförandet av strategin.

Den sektorsövergripande arbetsgruppen mot organiserad brottslighet

En av 1997 års handlingsplans rekommendationer gick ut på att det under rådet skulle inrättas en sektorsövergripande arbetsgrupp mot den organiserade brottsligheten. En sådan inrättades i juli 1997. Gruppen består av representanter på hög nivå från medlemsstaternas berörda departement/ministerier, åklagar-, polis- och tullväsenden.

Under år 2000 har den sektorsövergripande arbetsgruppen mot organiserad brottslighet bl.a. åstadkommit följande. Förhandlingar om en ny sammanhållen strategi för det fortsatta arbetet med att förebygga och bekämpa den organiserade brottsligheten påbörjades i arbetsgruppen under våren 1999 och avslutades under våren 2000. Som nämnts ovan antogs strategin av rådet för rättsliga och inrikes frågor den 27 mars 2000. Under hösten 1999 presenterades ett utkast till handlingsplan i kampen mot den organiserade brottsligheten i Ryssland. Handlingsplanen är en uppföljning till den gemensamma EU-strategin för Ryssland som antogs av Europeiska rådet i Köln i juni 1999. Förhandlingarna om en handlingsplan för genomförande av Rysslandsstrategin fortsatte under 2000. Handlingsplanen antogs den 27 mars 2000 av rådet för rättsliga och inrikes frågor (EGT C 106, 13.4.2000, s. 5). Ett beslut om ett förbättrat informationsutbyte mellan medlemsstaternas finansunderrättelseenheter antogs av rådet den 17 oktober 2000 (EGT L 271, 24.10.2000, s. 4). Beslutet innebär bl.a. att medlemsstaterna skall se till att finansunderrättelseenheterna samarbetar för att samla, analysera och undersöka relevant information samt se till att de utbyter all tillgänglig information som kan vara relevant. Frågan om ömsesidigt erkännande av straffrättsliga avgöranden har också diskuterats i arbetsgruppen (se vidare avsnitt 40.2.5.).

Medlemsstaterna har inom ramen för arbetsgruppen diskuterat och koordinerat sitt agerande inför FN-förhandlingarna om en konvention om gränsöverskridande organiserad brottslighet och tre underprotokoll till konventionen – om människosmuggling, om handel med människor och om handel med vapen. Även förhandlingarna inom Europarådet om en konvention om IT-relaterad brottslighet har koordinerats inom ramen för den sektorsövergripande arbetsgruppen. Arbetsgruppen har liksom tidigare år även fungerat som ett forum för utbyte av erfarenheter av konkret polissamarbete och strategisk information om organiserad brottslighet. Arbetet har lagts ner på att ytterligare förbättra den årliga rapporten om organiserad brottslighet.

Åtgärder har också vidtagits när det gäller förebyggande av organiserad brottslighet (se avsnitt 40.1.2.).

Arbetet med de ömsesidiga utvärderingarna om hur medlemsstaterna på nationell nivå genomför internationella åtaganden i kampen mot den organiserade brottsligheten fortsatte under år 2000. Den första utvärderingsomgången är klar. Den rör nationell lagstiftning och rutiner i fråga om internationell rättslig hjälp i brottmål och inriktas särskilt på brådskande ansökningar som gäller beslag och spärrande av egendom. Fem medlemsstater har utvärderats årligen under 1998, 1999 och 2000. Två delrapporter om hittills genomförda utvärderingar har redovisats till rådet. Under 2000 påbörjades också den andra utvärderingsomgången som rör brottsbekämpande organ och deras roll i kampen mot olaglig narkotikahandel.

40.1.2 Brottsförebyggande frågor

Sverige har, sedan Amsterdamfördraget trädde i kraft våren 1999, arbetat aktivt för att skapa möjligheter att förebygga brott också på EU-nivån, på den rättsliga grund som Amsterdamfördraget skapade (art. 34.2.c Fördraget om Europeiska unionen). Inför Europeiska rådets möte i Tammerfors i oktober 1999 presenterade Sverige tillsammans med Förenade kungariket och Danmark ett förslag för att bl.a. skapa en struktur för att hantera brottsförebyggande frågor i EU. Två av slutsatserna från mötet speglar direkt detta förslag bl.a. tas inrättandet av ett nätverk och ett finansieringsprogram för brottsförebyggande frågor upp.

Under år 2000 har arbetet för att vidta brottsförebyggande åtgärder i EU blivit mer målinriktat, i samarbete med de portugisiska och franska ordförandeskapen och med kommissionen.

Det portugisiska ordförandeskapet anordnade en högnivåkonferens om brottsprevention.

Sverige deltog på tjänstemannanivå i det förberedande arbetet och på konferensen med en delegation ledd av justitieministern och statssekreteraren. Flera för Sverige viktiga frågor togs upp i slutsatserna, som därmed gavs hög politisk synlighet.

Sverige och Frankrike föreslog ett europeiskt brottsförebyggande nätverk

Under sensommaren aviserade Sverige sin avsikt att, tillsammans med det dåvarande franska ordförandeskapet, föreslå inrättandet av ett europeiskt brottsförebyggande nätverk. Sverige anordnade ett informellt seminarium i Stockholm under hösten, i vilket samtliga medlemsstater deltog, för att diskutera olika aspekter på ett sådant nätverk. Initiativet att inrätta ett nätverk presenterades på ministerrådsmötet den 30 november och mottogs mycket positivt (EGT C 362, 16.12.2000, s. 15). Förslaget, som presenterades för EU-nämnden den 24 november, började förhandlas på arbetsgruppsnivå i december i syfte att beslut av ministerrådet skulle kunna fattas under det svenska ordförandeskapet.

Nätverkets syfte är att tillvarata möjligheterna att förebygga brott på EU-nivå och utveckla samarbetet mellan medlemsstaterna. Det skall

också kunna bidra med kunskap om brott och brottsförebyggande åtgärder till ministerrådet och kommissionen. Nätverket skall bestå av tre kontaktpunkter från varje medlemsstat som skall kunna representera både beslutsfattare på nationell nivå, forskare och praktiker, och en kontaktpunkt från kommissionen.

Kommissionen föreslog ett finansieringsprogram för brottsförebyggande frågor

Kommissionen presenterade i november ett meddelande (KOM (2000) 786 slutlig) om brottsförebyggande frågor. Bland annat offentliggjorde kommissionen här sin avsikt att skapa ett s.k. Forum (till skillnad från det brottsförebyggande nätverket är detta mer än en fast organisation, en årlig multidisciplinär konferens med olika tematiska arbetsgrupper) om att förebygga organiserad brottslighet och ett förslag att inrätta ett finansieringsprogram för brottsförebyggande frågor, Hippokrates. Förslaget att inrätta ett finansieringsprogram började förhandlas på arbetsgruppsnivå i december med sikte på ett beslut under det svenska ordförandeskapet.

En europeisk brottsförebyggande policy

Under vintern 2000 påbörjade Sverige arbetet för att föreslå en brottsförebyggande policy för EU. Policyn skall bl.a. slå fast vissa grundläggande principer och tjäna som bas för en årlig diskussion om brottsligheten och brottsförebyggande åtgärder i EU. Målsättningen för arbetet med policyn var att nå en politisk överenskommelse på ministerrådet i mars 2001.

En EU-konferens under ordförandeskapet – mot en kunskapsbaserad strategi

Under 2000 förberedde Sverige en ordförandeskapskonferens om brottsförebyggande frågor, att hållas i Sundsvall i februari 2001. Kommissionen beslutade under 2000 om finansiellt stöd till konferensen.

Särskilda initiativ för att förebygga organiserad brottslighet

Arbetet för att bekämpa organiserad och gränsöverskridande brottslighet har alltmer kommit att inkorporera ett brottsförebyggande perspektiv, med utgångspunkt i den resolution om förebyggande av organiserad brottslighet (EGT C 408, 29.12.1998, s. 1) som antogs av rådet i december 1998. Sverige deltog under år 2000 aktivt i förberedelsearbetet för den rapport från Europol och kommissionen som skulle redovisas före utgången av år 2000, men som blev försenad.

Europeiska brottsförebyggande tävlingen

Sverige deltog för tredje året, som en av sex medlemsstater, i den europeiska brottsförebyggande tävlingen ("European Crime Prevention Awards") med två svenska lokala brottsförebyggande projekt. Ceremonin hölls i december 2000 i Bryssel. Tävlingen är ett sätt att utbyta erfarenheter av lokala brottsförebyggande projekt mellan länderna.

40.1.3 Brottsofferfrågor

Frågan om bättre stöd till brottsoffer har i olika sammanhang diskuterats under året. Vid ministerrådets möte för rättsliga och inrikes frågor i slutet av mars 2000 hölls en offentlig debatt om brottsofferfrågor, varvid medlemsstaterna uttalade sitt stöd för att frågan om ökat skydd för brottsoffer behandlas på unionsnivå.

Det portugisiska ordförandeskapet tog i början av april 2000 initiativ till ett rambeslut om brottsoffrens ställning i den straffrättsliga processen. En intensiv behandling av förslaget har därefter ägt rum i rådsarbetsgruppen för straffrättsligt samarbete.

Förslaget till rambeslut behandlar i huvudsak:

- brottsoffrets rätt till respektfullt bemötande samt rätten att tillhandahålla och få information,
- brottsoffrets rätt att delta i det rättsliga förfarandet, rätten till juridisk rådgivning och rättsligt stöd,
- skyddsåtgärder för att undvika ytterligare viktimisering (exempelvis situationer där det på grund av t.ex. brottets art är särskilt befogat att skydda brottsoffrets integritet),
- olika åtgärder i syfte att underlätta deltagandet i det straffrättsliga förfarandet för brottsoffer som är bosatta i annan medlemsstat,
- förutsättningar för ideella brottsofferorganisationer att på olika sätt vara brottsoffren behjälpliga i den rättsliga processen.

Förslaget till rambeslut togs upp i rådet i september (ministerrådet för rättsliga och inrikes frågor), varvid en rad utestående frågor kunde lösas. Politisk enighet uppnåddes dock inte. Europaparlamentet yttrade sig över förslaget den 12 december 2000.

En näralliggande fråga som också diskuterats under året är frågan om statlig brottsskadeersättning till dem som utsatts för brott. Ersättning till brottsoffer behandlas inte i någon egentlig mening i Portugals förslag till rambeslut. Detta föranledde Sverige att i samverkan med kommissionen anordna ett EU-expertmöte om statlig brottsskadeersättning den 23–24 oktober 2000. Slutsatserna från mötet som ägde rum i Umeå visade att det fanns ett starkt intresse från medlemsstaterna att förbättra ersättningsmöjligheterna för dem som utsatts för brott inom unionen. Som särskilt angeläget framstod det att övervinna de svårigheter som kan uppstå för en unionsmedborgare som blir utsatt för brott i annan medlemsstat. Kommissionen har åtagit sig att arbeta vidare med slutsatserna från mötet.

40.2.1 Utlämning

I samband med att Sverige år 1997 ratificerade 1995 års konvention om ett förenklat förfarande för utlämning mellan Europeiska unionens medlemsstater infördes ett antal nya bestämmelser i lagen (1957:668) om utlämning för brott (SFS 1997:209, prop. 1996/97:88, bet. 1995/96: JuU15, rskr. 1996/97:198, SÖ 1998:43). Dessa bestämmelser om ett förenklat utlämningsförfarande har tidigare trätt i kraft i förhållande till Tyskland och Spanien (SFS 1999:746) men trädde under år 2000 även i kraft i förhållande till Österrike och Nederländerna (SFS 2000:701).

Som ett led i strävandena att underlätta utlämning inom Europeiska unionen undertecknade samtliga medlemsstater år 1996 en utlämningskonvention (EGT C 313, 23.10.1996, s. 11). Den nya konventionen tar bl.a. upp frågan om utlämning av egna medborgare och frågor om preskriberade brott, politiska brott och straffnivån på de brott som skall kunna föranleda utlämning. Frågan om konventionens införlivande med svensk rätt bereddes inom Justitiedepartementet under år 2000, och i mars 2001 överlämnades propositionen "Sveriges tillträde till 1996 års EU-konvention om utlämning" till riksdagen (prop. 2000/01:83).

Fram till utgången av år 2000 hade nio medlemsstater ratificerat 1995 års konvention om ett förenklat förfarande för utlämning mellan Europeiska unionens medlemsstater, och sju medlemsstater hade ratificerat 1996 års EU-konvention om utlämning.

40.2.2 Eurojust

Enligt slutsatserna från Europeiska rådets möte i Tammerfors år 1999 skall en enhet för straffrättsligt samarbete (Eurojust) upprättas för att stärka kampen mot grov organiserad brottslighet, t.ex. människohandel och narkotikabrottslighet. Enheten skall bemannas av åklagare, förundersökningsdomare eller polismän med motsvarande behörighet, som har avdelats från varje medlemsstat. Dessa skall verka för att de nationella rättsliga myndigheternas insatser samordnas och på olika sätt görs mer effektiva.

Under det portugisiska ordförandeskapet lade Sverige tillsammans med Portugal, Frankrike och Belgien förslag till beslut om Eurojusts organisation och verksamhet. Med utgångspunkt i det förslaget bedrevs under hösten det fortsatta arbetet med Eurojust i en särskild arbetsgrupp. Enligt Tammerforsslutsatserna skall rådet fatta beslut om Eurojusts upprättande före utgången av år 2001. En provisorisk Eurojustenhet kommer dock att inleda sitt arbete redan i början av år 2001.

Som en följd av Europeiska rådets uppgörelse i Nice i december 2000 kom Eurojusts roll i det europeiska rättsliga samarbetet att understrykas och förstärkas genom tillägg till fördraget. I tillägget anges Eurojust som ett av medlen för att uppnå det övergripande målet om en hög

säkerhetsnivå för unionens medborgare inom ett område med frihet, säkerhet och rättvisa. Vidare uppmanas rådet att på olika, angivna sätt uppmuntra till straffrättsligt samarbete genom Eurojust. Skr. 2001/02:30

40.2.3 Europeiska rättsliga nätverket

Nätverket tillkom efter ett beslut av Europeiska rådet om en gemensam åtgärd den 29 juni 1998 att inrätta ett europeiskt rättsligt nätverk. Nätverket består av företrädare för nationella myndigheter som arbetar med internationellt straffrättsligt samarbete. Varje medlemsstat har utsett ett antal kontaktpunkter. Sverige har sex kontaktpunkter. Kontaktpunkterna skall vara aktiva mellanhänder för att underlätta det rättsliga samarbetet mellan medlemsstaterna när det gäller bekämpandet av, framför allt, grov brottslighet. De skall tillhandahålla information till rättsliga myndigheter i det egna landet och till kontaktpunkter och rättsliga myndigheter i andra medlemsstater i rättsliga och praktiska frågor och främja samordningen av det rättsliga samarbetet.

Nätverket skall enligt den gemensamma åtgärden mötas regelbundet för att kontaktpunkterna skall kunna byta erfarenheter och diskutera praktiska och rättsliga problem. Relevanta erfarenheter som görs inom nätverket skall vidarebefordras till behöriga arbetsgrupper inom Europeiska unionen.

Under år 2000 möttes nätverket vid tre ordinarie möten, två gånger under det portugisiska ordförandeskapet samt en gång under det franska ordförandeskapet. Därutöver hölls ett extra möte i Portugal där den s.k. Europeiska rättsliga atlasen diskuterades. Den europeiska rättsliga atlasen är ett teknologiskt informationssystem som gör det möjligt att identifiera myndigheter i andra stater som är behöriga att motta ansökningar om rättslig hjälp.

40.2.4 Rättslig hjälp

Konventionen om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål

Arbetsgruppen för straffrättsligt samarbete har under 2000 slutfört sitt arbete med konventionen om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål mellan EU:s medlemsstater. Ministrarna för rättsliga och inrikes frågor antog konventionen den 29 maj 2000 (EGT C 197, 12.7.2000, s. 1).

Konventionen är indelad i fem avdelningar. I avdelning I finns allmänna bestämmelser. I denna avdelning finns bestämmelser om att medlemsstaterna åtar sig att samarbeta även i fråga om gärningar som beivras genom ett administrativt förfarande och om utökade möjligheter till direkta kontakter mellan medlemsstaternas rättsliga myndigheter. I avdelning II finns bestämmelser om särskilda former av ömsesidig rättslig hjälp. Här kan nämnas bestämmelser om användande av video-

teknik vid genomförande av vittnesförhör, utförande av kontrollerade leveranser och inrättande av gemensamma utredningsgrupper. På svenskt initiativ finns även en bestämmelse om telefonförhör med vittnen och experter som befinner sig i en annan stat än domstolen. Avdelning III innehåller bestämmelser om hemlig teleavlyssning. I avdelning IV finns bestämmelser om skydd av personuppgifter. Avdelning V innehåller slutbestämmelser.

Mot bakgrund av Amsterdamfördraget har vissa bestämmelser, som är en utveckling av Schengenregelverket, diskuterats i den gemensamma kommittén med Island och Norge. I förhållande till dessa stater kommer bestämmelserna om förfarandet, delgivning av handlingar, direkt-kontakter mellan rättsliga myndigheter, frivilligt informationsutbyte, kontrollerade leveranser och skydd av personuppgifter att bli tillämpliga.

Under hösten 2000 har även en förklarande rapport till konventionen utarbetats. Texten godkändes av ministrarna för rättsliga och inrikes frågor den 30 november 2000 (EGT C 379, 29.12.2000, s. 1).

I samband med att konventionen antogs åtog sig medlemsstaterna att senast den sista december påbörja arbetet med att tillträda konventionen. Sverige har till stora delar genomfört konventionen genom den nya lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp (prop. 1999/2000:61, bet. 1999/2000:JuU19, rskr. 1999/2000:216) som trädde i kraft den 1 oktober 2000. Arbetet med att genomföra resterande delar (bl.a. bestämmelserna om hemlig teleavlyssning) kommer att fortsätta under hösten 2001.

Konventionen om förbättrad ömsesidig rättslig hjälp

Frankrike tog initiativ till en konvention i juni 2000 om förbättrad ömsesidig rättslig hjälp i brottmål. Bakgrunden var bl.a. slutsatserna från Tammerfors om unionens mål att bekämpa ekonomisk brottslighet och penningtvätt.

Förslaget innehåller bl.a. följande. Kravet på dubbel straffbarhet vid ansökningar om husrannsakan och beslag avskaffas. Medlemsstaterna åtar sig att lämna ut olika typer av bankinformation och att inte avslå en ansökan med stöd av banksekretess. Inte heller skall en ansökan kunna avslås på grund av att den avser ett fiskaliskt brott. Kompletterande ansökningar om rättslig hjälp skall kunna ske på ett förenklat sätt.

Arbetsgruppen för straffrättsligt samarbete har behandlat förslaget under hösten 2000.

40.2.5 Ömsesidigt erkännande av domar och beslut

Av slutsatserna från Tammerfors 1999 (punkterna 33–37) framgår att Europeiska rådet anser att erkännande av rättsliga avgöranden skall bli en hörnsten i det rättsliga samarbetet på såväl det civilrättsliga som det straffrättsliga området inom unionen. Denna princip skall avse såväl domar som andra beslut fattade av rättsliga myndigheter. Enligt slutsatserna skulle rådet och kommissionen före december 2000 anta ett åtgärdsprogram för att genomföra principen om ömsesidigt erkännande.

Under det portugisiska och franska ordförandeskapet och med stöd av ett meddelande från kommissionen den 26 juli 2000 (KOM (2000) 495 slutlig) har ett åtgärdsprogram utarbetats som antogs av rådet för rättsliga och inrikes frågor vid dess möte den 30 november och 1 december 2000.

Programmet innehåller en rad olika åtgärder som skall vidtas på det straffrättsliga området för att genomföra principen om ömsesidigt erkännande. En indelning görs i åtgärder som tar sikte på beslut före dom och åtgärder med anledning av eller efter dom. Åtgärderna avser beslut och domar som riktar sig mot såväl egendom som personer.

I åtgärdsprogrammet gavs högsta prioritet till att ta fram ett instrument om när det gäller erkännande och verkställighet av beslut om frysning av tillgångar och bevismaterial.

Mot bakgrund av dessa slutsatser och rådsbeslut tog Sverige tillsammans med Frankrike och Belgien i december 2000 ett initiativ till ett utkast till rambeslut om verkställighet av beslut om frysning av tillgångar eller bevismaterial.

Enligt förslaget skall beslut om tvångsmedel som fattas i den medlemsstat där förundersökningen pågår erkännas (utan att något nytt beslut fattas) och verkställas av den medlemsstat där egendomen finns. Syftet med detta är att snabbt kunna hindra att egendom som t.ex. kan användas till bevisning eller bli föremål för förverkande förstörs eller helt enkelt försvinner (dvs. egendomen "fryses"). Egendomen skall normalt förbli fryst i den verkställande staten till dess att det har beslutats om att egendomen kan överlämnas till den beslutande staten eller till dess att egendomen har förverkats och detta beslut verkställs.

40.3 Materiell straffrätt

40.3.1 Penningtvätt och förverkande

EU:s ministerråd för rättsliga och inrikes frågor antog den 3 december 1998 en gemensam åtgärd om penningtvätt, identifiering, spårande, spärrande, beslag och förverkande av hjälpmedel och vinning av brott (EGT L 333, 9.12.1998, s. 1). Den gemensamma åtgärden kompletterar den inom Europarådet 1990 upprättade konventionen i samma ämne (förverkandekonventionen) och syftar till att förbättra medlemsstaternas samarbete när det gäller penningtvätt, beslag och förverkande. Medlemsstaterna åtar sig att se till att deras lagstiftning om förverkande och penningtvätt är så generell som möjligt och kan tillämpas på alla typer av brott. Det föreskrivs att medlemsstaterna skall ta bort eller begränsa sina reservationer till förverkandekonventionens bestämmelser i dessa delar.

Den 17 juni 1999 beslutade regeringen genom tilläggsdirektiv (dir. 1999:48) att Förverkandeutredningen (Ju 1997:02) skulle ges i uppdrag att undersöka vilka åtgärder som behöver vidtas för att Sverige skall anses uppfylla den gemensamma åtgärdens bestämmelser om förverkande. Utredningen skulle även lämna de förslag till författningsändringar som den ansåg nödvändiga. Förverkandeutredningen överlämnade sitt

betänkande Effektivare förverkandelagstiftning (SOU 1999:147) i januari 2000. Betänkandet har remissbehandlats. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i Justitiedepartementet (dnr Ju2000/330). Proposition avses lämnas under år 2002.

Efter ikraftträdandet av Amsterdamfördraget presenterade Frankrike i juli 2000 ett förslag till rambeslut som i tillämpliga delar skall ersätta och skärpa den gemensamma åtgärden (EGT C 243, 24.8.2000, s. 9). Vid ministerrådet för rättsliga och inrikes frågor den 17 oktober 2000 nåddes en principöverenskommelse om innehållet i rambeslutet. Europaparlamentet har yttrat sig över förslaget. Regeringen överlämnar i januari 2001 en proposition (prop. 2000/01:58) till riksdagen angående godkännande av utkastet till rambeslut.

40.3.2 Bedrägeri och förfalskning

Sedan en tid tillbaka har arbete pågått med att förstärka det straffrättsliga skyddet mot bedrägerier och förfalskningar i samband med införandet av euron. Arbetet resulterade 1999 i en resolution som antogs av rådet för rättsliga och inrikes frågor den 28 maj 1999 (EGT C 171, 18.6.1999, s. 1) och som innehåller huvudlinjerna i en framtida bindande rättsakt för medlemsstaterna i EU. I november 1999 offentliggjorde Tyskland ett förslag till rambeslut (EGT C 322, 10.11.1999, s. 6) som under våren 2000 behandlades i rådsarbetsgruppen för materiell straffrätt. Rambeslutet antogs vid EU:s ministerråd för rättsliga och inrikes frågor den 29 maj 2000. Med anledning av rambeslutet har under år 2000 en proposition (prop. 2000/01:40) med förslag till ändringar av bl.a. 14 kap. brottsbalken lämnats. Förslagen innebär bl.a. att pengar som ännu inte är gällande omfattas av penningförfalskningsbrottet samt att ett nytt brott, olovlig befattning med falska pengar, införs.

Kommissionen lade under hösten 1998 fram ett förslag till gemensam åtgärd om bedrägerier och förfalskningar som rör andra betalningsmedel än kontanter. Åtgärden innefattade bl.a. ett åtagande att straffbelägga förfalskning av t.ex. checkar och betalkort. Till följd av Amsterdamfördraget, som innebär att de gemensamma åtgärderna inte längre står till buds som rättsliga instrument, omarbetade kommissionen sitt ursprungliga förslag till ett rambeslut om bekämpning av bedrägeri och förfalskning som rör andra betalningsmedel än kontanter (EGT C 376, 28.12.1999, s. 20). Ministerrådet för rättsliga och inrikes frågor träffade den 29 maj 2000 en politisk överenskommelse om innehållet i rambeslutet.

40.3.3 Miljöbrott

Inom ramen för samarbetet inom den tredje pelaren presenterade Danmark år 1999 ett förslag till rambeslut om straffrättsligt skydd för miljön. Förslaget, som syftar till att komplettera den inom Europarådet år 1998 upprättade konventionen om straffrättsligt skydd för miljön, innefattar bl.a. åtagande att införa nationella bestämmelser om straffrättsligt ansvar för allvarliga miljöbrott. Bland annat skall olika former av

olagliga föreningar beläggas med straffrättsliga påföljder i samtliga medlemsstater. Skr. 2001/02:30

Förslaget har varit föremål för intensiva förhandlingar i rådsarbetsgruppen för materiell straffrätt i syfte att så snart som möjligt nå en överenskommelse. I slutet av året fanns också en principiell enighet i arbetsgruppen om innehållet i rambeslutet.

Sverige, som kraftigt stöder det danska initiativet, kommer att prioritera förslaget under den svenska ordförandeskapsperioden.

40.3.4 Människohandel, sexuell exploatering av barn och barnpornografi

Den 24 februari 1997 antog rådet en gemensam åtgärd om åtgärder mot människohandel och sexuellt utnyttjande av barn (EGT L 63, 4.3.1997), i vilken medlemsstaterna enades om att se över sin relevanta straffrättsliga lagstiftning för att se till att vissa beteenden är straffbelagda och för att stimulera till rättsligt samarbete.

Sedan den gemensamma åtgärden antogs har åtgärder och initiativ för att bekämpa sexuell exploatering av barn och barnpornografi ökat avsevärt i antal och fått utökat innehåll inom Europeiska unionen. Som exempel kan nämnas att rådet den 29 maj 2000 antog ett beslut om bekämpning av barnpornografi på Internet (EGT L 138, 9.6.2000, s. 1).

Ytterligare åtgärder mot människohandel har också diskuterats och vidtagits såväl inom Europeiska unionen som i andra sammanhang. I december 2000 öppnades t.ex. FN:s konvention mot gränsöverskridande organiserad brottslighet och dess tilläggsprotokoll om förebyggande, bekämpande och bestraffande av människohandel, särskilt kvinnor och barn, för undertecknande. Till dem som då undertecknade konventionen och protokollet hör samtliga EU:s medlemsstater och, för gemenskapens räkning, kommissionen.

Kommissionen angav i sitt meddelande om en resultattavla för framsteg i skapandet av ett område med frihet och rättvisa i Europeiska unionen (KOM (2000) 167 slutlig) sin avsikt att före utgången av år 2000 lägga fram förslag i syfte att anta åtgärder som i synnerhet fastställer gemensamma bestämmelser om de inslag i straffrätten som har anknytning till människohandel och sexuell exploatering av barn, med särskild hänvisning till barnpornografi på Internet.

Kommissionen föreslog den 21 december 2000 i ett meddelande till rådet och Europaparlamentet, (KOM (2000) 854 slutlig), dels ett rambeslut om åtgärder för att bekämpa människohandel, dels ett rambeslut om åtgärder för att bekämpa sexuell exploatering av barn och barnpornografi. Kommissionens förslag beträffande människohandel omfattar människohandel för dels arbetskraftsexploatering, dels sexuell exploatering. Förslaget behandlar bland annat definitioner av straffbar människohandel, kriminalisering av anstiftan, medhjälp, främjande och försök, gemensamma lägsta maximistraff och vad som skall anses utgöra försvårande omständigheter, ansvar och påföljder för juridiska personer, jurisdiktion och brottsoffer.

Kommissionens förslag beträffande sexuell exploatering av barn och barnpornografi behandlar definitioner av straffbar sexuell exploatering av barn och barnpornografi, kriminalisering av anstiftan, medhjälp, främjande och försök samt minsta gemensamma maximistraff och vad som skall anses utgöra försvårande omständigheter. Dessutom tas upp frågor om bl.a. ansvar och påföljder för juridiska personer, jurisdiktion, brottsoffer och rättsligt samarbete.

40.3.5 Människosmuggling

Frankrike presenterade i juli 2000 två rättsakter, ett direktiv och ett rambeslut, i syfte att förstärka kampen mot illegal invandring och människosmuggling. Avsikten med förslagen är att vidareutveckla Schengenregelverket och fastställa effektiva straffrättsliga påföljder mot människosmuggling.

Förslaget har under hösten år 2000 behandlats inom rådsarbetsgruppen för materiell straffrätt. Enighet finns om att förstärkta insatser behövs för att bekämpa människosmuggling. Under senare tid finns flera exempel på att människoliv satts i fara eller t.o.m. gått till spillo i verksamhet av detta slag. Ett sådant exempel är den tragiska händelsen i Dover i Storbritannien sommaren 2000.

Samtidigt har det – framför allt mot bakgrund av skilda rättsliga traditioner – varit svårt att nå en överenskommelse om straffnivåer och om möjligheten att göra undantag för humanitärt betingade situationer.

Arbetet med förslagen fortsätter under det svenska ordförandeskapet.

40.4 Polissamarbete

40.4.1 Europol

Den europeiska polisbyrån, Europol, inledde sin verksamhet den 1 juli 1999. Verksamheten styrs i första hand av Europolkonventionen, som trädde i kraft den 1 oktober 1998, och ett antal förordningar och beslut som har beslutats med stöd av konventionen. Europols viktigaste uppgift är att underlätta utbytet av information och kriminalunderrättelser mellan EU:s medlemsstater och mellan dessa och Europol. Detta sker genom att Europol inhämtar, sammanställer, analyserar och vidarebefordrar materialet. Europol kan också samarbeta på detta sätt med andra länder och utomstående organ. Detta sker genom att avtal – efter rådets godkännande – ingås mellan Europol och sådana länder eller organ. Förberedelser för sådana avtal pågick under hela året, med kandidatländerna, partnerländerna i Schengensamarbetet (Norge och Island), Schweiz och Interpol.

I varje medlemsstat finns en nationell enhet som är förbindelselänk mellan Europol och respektive medlemsstats behöriga myndigheter. Den svenska enheten finns hos Rikskriminalpolisen i Stockholm. Vid Europol, som har sina lokaler i Haag i Nederländerna, finns datoriserade

register för informations- och analysändamål. Där arbetar analytiker och andra tjänstemän som är anställda av Europol samt en eller flera sambandsmän från medlemsstaterna. Antalet personer som är verksamma vid Europol uppgick vid slutet av år 2000 till omkring 200. All erforderlig datautrustning är ännu inte installerad, men beräknas vara på plats i början av år 2002. Trots detta pågår ett intensivt samarbete mellan Europol och medlemsstaterna och detta samarbete intensifieras alltmera. Analysverksamheten ökar fortlöpande och Europol har medverkat i flera framgångsrika projekt för bekämpning av organiserad brottslighet i medlemsstaterna.

Ursprungligen omfattade Europols mandat olaglig narkotikahandel, olaglig handel med nukleära och radioaktiva ämnen, illegala nätverk för invandring, människohandel, handel med stulna fordon samt penningtvätt som hade sitt ursprung i dessa brott. Under år 1999 utökades mandatet till att omfatta terrorism samt falskmynteri och förfalskning av andra betalningsmedel.

Under det gångna året har Europols mandat utvidgats ytterligare i och med att en ändring av konventionen har beslutats som innebär att Europols behörighet omfattar all penningtvätt oberoende av vilken typ av brott som penningtvätten har sitt ursprung i. Denna konventionsändring träder i kraft först när samtliga medlemsstater har godkänt (ratificerat) den. Ett förslag till godkännande för Sveriges del kommer att lämnas till riksdagen under nästa år. Under året har rådet också antagit två rekommendationer: den ena om Europols möjligheter att anmoda medlemsstaterna att påbörja eller samordna särskilda utredningar, och den andra om Europols stöd till s.k. gemensamma utredningsgrupper, vilka inrättas av medlemsstaterna. Bägge rekommendationerna har sin grund i uttalanden som gjordes av EU:s stats- och regeringschefer vid Europeiska rådets möte i Tammerfors i oktober 1999.

40.4.2 Annat polissamarbete

Utöver det polissamarbete som bedrivs inom ramen för Europol kan polissamarbetet inom EU:s rådsstruktur sägas vara fördelat mellan arbetsgruppen för polissamarbete och arbetsgruppen mot olaglig narkotikahandel.

Arbetsgruppen för polissamarbete

I denna arbetsgrupp behandlas vitt skilda frågor som faller under ämnet polissamarbete inom EU med undantag för narkotikabekämpning. Under året har arbetsgruppen behandlat ett stort antal olika ärenden. Bland annat kan nämnas ett förslag om utvidgning av artikel 40 i Schengenkonventionen, en resolution om utbyte av resultat av DNA-analyser, slutsatser om behovet av registrering av färgkoderna för fordonslack, rekommendationer för urval, utrustning och utbildning av poliser inom ramen för civil krishantering, gemensamma åtgärder i kampen mot miljöbrotten samt utarbetande av standardiserade registerrutiner för frågor som rör saknade eller oidentifierade personer m.m. Det kan vidare särskilt

framhållas att arbetsgruppen förhandlade fram förslaget till rådets beslut den 22 december 2000 om inrättande av Europeiska polisakademin. Skr. 2001/02:30

Arbetsgruppen mot olaglig narkotikahandel

Arbetsgruppen behandlar narkotikafrågor ur ett brottsbekämpande perspektiv. Övriga EU-relevanta narkotikafrågor behandlas i den horisontella narkotikagruppen, HNG. Under året behandlades bland annat ett franskt förslag som rör styrkor och svagheter i narkotikabrottsbekämpningen inom respektive nationellt system. Inför det svenska ordförandeskapet presenterade Sverige två formella förslag till rättsakter om bekämpning av syntetisk narkotika.

40.5 Tullsamarbete

Gemensamt arbetsprogram för tullsamarbete i tredje pelaren mellan Sverige, Frankrike samt Portugal (den s.k. trojkan)

De tre medlemsstaterna kom under 1999 överens om ett gemensamt arbetsprogram för sina tre ordförandeskap, dvs. för år 2000 och första halvåret 2001. Syftet var att effektivisera arbetet genom förstärkt kontinuitet. Bland de prioriterade frågorna i programmet kan nämnas främjande av ikraftträdandet av tullsamarbetskonventionen ("Neapel II-konventionen") liksom den tekniska genomföringen av konventionen om ett tullinformationssystem (TIS-konventionen).

När trojka-programmet presenterades i början av år 2000 i arbetsgruppen för tullsamarbete mottogs det med entusiasm av övriga medlemsstater och ansågs mana kommande ordförandeskap att samverka på motsvarande sätt. Arbetsgruppens arbete under 2000 har följt programmet vilket resulterade i goda framsteg.

Gemensamma kontrollaktioner

Ett antal gemensamma kontrollaktioner mot bl.a. den illegala narkotikatrafiken genomfördes efter beslut av arbetsgruppen för tullsamarbete. Även kandidatländer och andra tredjeländer har deltagit i denna verksamhet. En ansevärd mängd av skilda slags droger har därigenom kunnat beslagtas och goda erfarenheter av praktisk samverkan mellan berörda myndigheter vunnits.

Tullsamarbetskonventionen (Neapel II)

Tullsamarbetskonventionen avser ömsesidigt bistånd och samarbete mellan tullförvaltningarna inom EU. Den innehåller regler om bl.a. vissa gränsöverskridande samarbetsformer, vilka kan omfatta myndighetsutövning av utländska tjänstemän på svenskt territorium. I proposition 1999/2000:122 Internationellt tullsamarbete föreslog regeringen att riksdagen skulle godkänna Sveriges tillträde till konventionen.

I propositionen lämnades vidare förslag till en ny lag om internationellt tullsamarbete, vilken skall ge den rättsliga grunden för tullmyndigheterna att fullgöra det samarbete med andra staters tullmyndigheter som Sverige har åtagit sig i olika internationella överenskommelser. Lagen innehåller också en rad bestämmelser i syfte att genomföra tullsamarbetskonventionen. Efter riksdagens godkännande av såväl tillträde till konventionen som den föreslagna lagstiftningen, deponerades de formella ratifikationsinstrumenten hos rådets generalsekretariat i slutet av året. Lagstiftningen trädde i kraft den 1 januari 2001.

Under året inledde arbetsgruppen för tullsamarbete utarbetandet av en handbok om den praktiska tillämpningen av tullsamarbetskonventionen. Handboken innehåller förklaringar av konventionens regelverk samt nationella uppgifter för respektive medlemsstat. Syftet är att underlätta arbetet för de tulltjänstemän som skall använda konventionen i sitt operativa arbete. Handboken skall ses som en praktisk vägledning utan bindande juridisk verkan.

Studie av tulltjänstemäns befogenheter

På initiativ av Frankrike och Italien genomfördes under 2000 en studie av tulltjänstemännens befogenheter i de olika medlemsstaterna. Arbetsgruppen för tullsamarbete har analyserat studien. En översiktlig sammanställning av vilka befogenheter som delas av samtliga stater, olika tendenser inom området och särskilda förhållanden skall hållas tillgänglig för tullmyndigheterna via Internet.

41 Civilrättsligt samarbete

Arbetet på det civilrättsliga området är omfattande. Det mesta och kanske viktigaste civilrättsliga samarbetet sker inte som en del av samarbetet i rättsliga och inrikes frågor utan görs i stället inom det ekonomiska och sociala samarbetsområdet. Detta samarbete syftar till att harmonisera medlemsstaternas lagar så att den inre marknaden kan upprättas. Olika civilrättsliga regler i medlemsstaterna kan i vissa fall utgöra hinder för den fria rörligheten för t.ex. varor och tjänster, och det kan därför finnas skäl att försöka komma fram till mera likartade regler. Samtidigt kan subsidiaritetsprincipen göra sig mer gällande här än annars, bl.a. eftersom det rör sig om regler som griper in i enskildas förhållanden.

Efter Amsterdamfördragets ikraftträdande finns ytterligare möjligheter till samarbete i civilrättsliga frågor. Detta arbete är än så länge i första hand inriktat på den internationella privat- och processrätten, dvs. frågor om lagval, domstolars internationella behörighet och erkännande och verkställighet av utländska domar samt frågor om bevisupptagning. Det arbetet redovisas i det följande.

Riksdagen har i enlighet med givna riktlinjer informerats om det civilrättsliga samarbetet. Vid frågor av större vikt har faktapromemorior överlämnats till riksdagen, och inför ministerråden har samråd skett med riksdagens EU-nämnd. Dessutom har berört fackutskott fortlöpande informerats om alla viktiga utspel och initiativ m.m. inom detta område.

41.1 Civilrättskommittén

Genom Amsterdamfördragets ikraftträdande inrättades en särskild kommitté för det civilrättsliga samarbetet. Kommittén utgörs av en grupp som behandlar allmänna frågor och olika arbetsgrupper i särskilda sammansättningar som behandlar särskilda frågor. Gruppen för allmänna frågor har behandlat en rad pelarövergripande frågor och andra övergripande frågor, t.ex. EU-koordinering av förhandlingarna inom ramen för Haagkonferensen om en global konvention om jurisdiktion och verkställighet av domar på privaträttens område. I övrigt har Civilrättskommittén sammanträtt i särskilda sammansättningar (Bryssel I, Bryssel II, Bevisupptagning och Insolvens), se avsnitt 41.2, 41.5 och 41.9. Arbetet i civilrättskommittén kommer under en lång tid framöver att påverkas och styras av det åtgärdsprogram som antagits, se avsnitt 41.3.

41.2 Jurisdiktion och erkännande och verkställighet av domar (Bryssel I och II samt Luganokonventionen)

Medlemsstaterna påbörjade under 1998 tillsammans med Norge och Schweiz ett arbete med att revidera 1968 års konvention om

domstolsbehörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område och den i stort sett likalydande Luganokonventionen. I april 1999 uppnåddes i arbetsgruppen enighet om ett antal ändringar i konventionerna. En viktig sådan är att verkställighetsförfarandet blir enklare och snabbare. Sedan Amsterdamfördraget trätt i kraft och frågor som gäller det civilrättsliga samarbetet därmed fördes över till första pelaren beslöt rådet för rättsliga och inrikes frågor, samtidigt som den bekräftade arbetsgruppens överenskommelse, att "frysa" den överenskomna texten i avvaktan på att kommissionen skulle lägga fram ett förslag till en gemenskapsrättsakt i ämnet. Det fortsatta arbetet med att revidera Luganokonventionen kommer att tas upp på nytt. Kommissionen presenterade i juli 1999 ett förslag till förordning om jurisdiktion och erkännande och verkställighet av domar i civila och kommersiella mål (KOM (1999) 348), som innehållsmässigt i stort överensstämmer med 1968 års Brysselkonvention med de ändringar som överenskommit i revideringsarbetet. Förslaget har behandlats i Civilrättskommittén (Bryssel I). Den 22 december 2000 antogs rådets förordning (EG) nr 44/2001 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (Bryssel I-förordningen EGT L 12, 16.1.2001, s. 1). Den 1 mars 2002 träder Bryssel I-förordningen i kraft (EGT L 160, 30.6.2000, s. 19).

Konventionen om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål (den s.k. Bryssel II-konventionen) slöts mellan EU:s medlemsstater och antogs av rådet i maj 1998. Konventionens struktur är i väsentliga hänseenden densamma som Brysselkonventionen från 1968. Med anledning av Amsterdamfördraget omarbetades Bryssel II-konventionen till en förordning, rådets förordning (EG) nr 1347/2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar för makars gemensamma barn (Bryssel II-förordningen). Förordningen antogs den 29 maj 2000 med ikraftträdande den 1 mars 2001.

41.3 Åtgärdsprogrammet om ömsesidigt erkännande

Den 1 december 2000 antog rådet ett åtgärdsprogram för genomförande av principen om ömsesidigt erkännande av domar på privaträttens område (EGT C 12, 15.1.2001, s. 1).

I åtgärdsprogrammet redovisas olika åtgärder som bör vidtas, såsom tillämpning av förenklade förfaranden för erkännande och verkställighet, åtgärder för att förstärka verkan i den anmodade staten av de beslut som har fattats i ursprungsstaten (preliminär verkställighet och säkerhetsåtgärder). Slutmålet är ett generellt avskaffande av kontroll av utländska domar. Arbetet skall ske i tre etapper, utan att det fastställs några exakta datum men med några viktigare riktlinjer. Dessutom föreslås vissa kompletterande åtgärder. Programmet rör både familjerätt och förmögenhetsrätt. Som särskilt viktiga områden kan nämnas umgänge med barn och familjens förmögenhetsrätt samt obestrida fordringar, småmål och underhållsbidrag.

Kommissionen har i september 2000 lagt fram ett förslag till beslut om inrättande av ett europeiskt rättsligt nätverk på privaträttens område.

Nätverket skall enligt förslaget vara sammansatt av bland annat särskilt utsedda kontaktpunkter, centralmyndigheter samt andra myndigheter med ansvar för rättsligt samarbete på privaträttens område.

Nätverkets uppgifter skall vara att mellan medlemsstaternas myndigheter underlätta det rättsliga samarbetet på privaträttens område och att stegvis utforma och inrätta samt hålla uppdaterat ett lättillgängligt informationssystem för allmänheten. Befintliga samarbetsmekanismer skall inte påverkas utan nätverket skall ses som ett kompletterande instrument, som vid behov kan stödja befintliga mekanismer.

Kontaktpunkterna skall stå till förfogande för nätverkets medlemmar genom att bland annat tillhandahålla information som behövs för att samarbetet i nätverket skall fungera. Kontaktpunkterna skall också bidra till att sammanställa och uppdatera informationen till allmänheten.

Förhoppningsvis kan beslutet antas under det svenska ordförandeskapet.

41.5 Bevisupptagningsförordning

I september 2000 presenterade Tyskland ett förslag till förordning om samarbete mellan medlemsstaternas domstolar i fråga om bevisupptagning i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur.

Förslaget till förordning innehåller förslag till bestämmelser om hur samarbetet mellan domstolarna skall förbättras inom EU. Utkastet till förordning är i stora delar utformat med 1970 års Haagkonvention om bevisupptagning och rådets förordning om delgivning som förebild.

Förslaget bygger på grundtanken att domstolar inom unionen skall kunna kommunicera direkt med varandra utan att behöva blanda in andra organ. En framställning om bevisupptagning eller någon annan rättslig handling skall således enligt huvudregeln översändas direkt mellan berörda domstolar. Till förordningsutkastet är fogat ett antal formulär som skall användas av domstolarna. De handlingar som översänds till en annan medlemsstat skall vara översatta till det eller de språk som mottagarlandet förklarar sig godta. En framställning om bevisupptagning skall enligt huvudregeln verkställas inom sextio dagar. Användandet av modern kommunikationsteknik uppmuntras såväl vid kommunikationen mellan domstolarna som på verkställighetsstadiet.

Förhoppningsvis kan förordningen antas under det svenska ordförandeskapet.

41.6 Bryssel II a

Frankrike tog i juli 2000 initiativ till en förordning om ömsesidig verkställighet av domar i mål om umgängesrätt när det gäller barn. Syftet är att säkerställa att umgänge kan utövas och att barnet efter

umgängesperiodens slut återlämnas till vårdnadshavaren. Enligt initiativet skall det s.k. exekvaturförfarandet tas bort. En umgängesdom skall alltså kunna verkställas direkt i andra medlemsstater utan något särskilt förfarande i verkställighetsstaten.

Det franska initiativet diskuteras i en rådsarbetsgrupp. På ministerrådet för rättsliga och inrikes frågor i slutet av år 2000 ansågs att tillämpningsområdet för initiativet skulle vidgas till att omfatta även barn till ogifta föräldrar (det ursprungliga franska initiativet var begränsat till att gälla endast umgängesavgöranden som meddelats i samband med en äktenskapsskillnad). Det ansågs vidare att arbetet med det franska initiativet skulle gå vidare och att det parallellt med detta arbete skulle påbörjas ett arbete om barn till ogifta föräldrar.

Arbetet med det franska initiativet liksom det arbete som avser barn till ogifta föräldrar kommer att fortsätta under det svenska ordförandeskapet.

41.7 Tillämplig lag för förpliktelser utanför avtalsförhållanden (Rom II)

1980 års Romkonvention om tillämplig lag för avtalsförpliktelser (Rom I) var ursprungligen tänkt att omfatta även förpliktelser utanför avtalsförhållanden (framför allt skadeståndstvister). Dessa frågor kom dock att lämnas utanför Rom I. Efter Amsterdamfördragets ikraftträdande är det inte längre aktuellt med att i en konvention mellan EU:s medlemsstater reglera frågan om tillämplig lag för förpliktelser utanför avtalsförhållanden i de fall när ett val skall göras mellan olika länders lagar. I stället torde regleringen få formen av en förordning (Rom II). Mot slutet av år 2001 väntas kommissionen lägga fram ett förslag till förordning.

41.8 Delgivningsförordning

Den 29 maj 2000 antogs rådets förordning (EG) nr 1348/2000 (EGT L 160, 30.6.2000, s. 37) om delgivning i medlemsstaterna av handlingar i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur.

Förordningen bygger på 1965 års Haagkonvention om delgivning. Den innehåller ett antal av Haagkonventionens regler men innehåller också ett antal nyheter. Bland annat införs ett system med mer direkta kontakter mellan de personer eller myndigheter som ansvarar för delgivning i medlemsstaterna. En nyhet är att moderna tekniska hjälpmedel, t.ex. e-post och fax, skall kunna användas i större utsträckning än tidigare. Ett formulär som skall användas finns intaget i förordningen. Den innehåller också regler om översättning av handlingar som syftar till att skydda de enskilda parternas rättigheter.

Förordningens bestämmelser skall tillämpas i stället för 1965 års Haagkonvention och ersätter också det system för delgivning som införts genom 1968 års Brysselkonvention om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område.

Den 31 maj 2001 träder förordningen i kraft.

Den 29 maj 2000 antogs rådets förordning (EG) 1346/2000 om insolvensförfaranden (EGT L 160, 30.6.2000, s. 1). Förordningen träder i kraft den 31 maj 2002.

Insolvensförordningen reglerar gränsöverskridande insolvensförfaranden. I förordningen behandlas frågan om domstolars behörighet att inleda ett insolvensförfarande, lagval samt erkännande och verkställighet av beslut.

Utgångspunkten är att ett insolvensförfarande skall inledas där gäldenärens huvudsakliga intressen finns. Ett sådant förfarande omfattar gäldenärens egendom oavsett var inom EU den finns. Nationellt begränsade förfaranden kan också förekomma. Om flera förfaranden pågår samtidigt skall dessa samordnas. Huvudregeln är att lagen i den stat där förfarandet pågår skall tillämpas, men om särskilda frågor finns kompletterande lagvalsregler. Ett inlett förfarande erkänns automatiskt i ett annat land och förvaltaren eller rekonstruktören har behörighet att agera inom hela EU. Insolvensförordningen gäller dock inte i förhållande till Danmark.

42 Institutionernas funktion och verksamhet

Samarbetet i EU bedrivs inom olika institutioner och fackorgan. Institutionernas funktion, men också huvuddragen i deras verksamhet under år 2000, redovisas som bakgrund till skrivelsens redogörelse för verksamheten inom samarbetets olika politikområden. De politiska riktlinjerna för unionens utveckling fastställs av Europeiska rådet. Detta består av medlemsstaternas stats- och regeringschefer samt kommissionens ordförande, biträdda av medlemsstaternas utrikesministrar samt en medlem av kommissionen.

42.1 Rådet

Funktion

Rådet, EU:s beslutande och lagstiftande organ, är det forum där medlemsstaterna för fram, diskuterar och sammanjämkar sina synpunkter. Rådet fattar beslut om lagstiftning på grundval av kommissionens förslag. Sådana beslut tas efter Amsterdamfördragets ikraftträdande i ytterligare ökad utsträckning genom medbeslutande tillsammans med Europaparlamentet. Rådet består av en regeringsledamot från varje land. Utrikesministrarna möts i allmänna rådet i regel en gång i månaden, liksom ekonomi- och finansministrarna i Ekofinrådet. Därutöver hålls ett stort antal fackministermöten. Arbetets karaktär är ett resultat av en mångårig utveckling.

Efter hand har en ökad användning av majoritetsröstning införts. Denna beslutsform tillämpas nu för mer än tre fjärdedelar av alla beslut. Röstreglerna i rådet vid beslut med kvalificerad majoritet bygger på att varje stat har ett visst röstetal som varierar mellan två och tio. Sverige har i dag fyra av de totalt åttiosju rösterna.

De ständiga representanternas kommitté (Coreper) förbereder rådets arbete med hjälp av ett stort antal rådsarbetsgrupper, där medlemsstaterna företräds av tjänstemän. Vid sidan av Coreper finns andra förberedande organ med särskilda ansvarsområden: Politiska kommittén (den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken), Samordningskommittén (rättsligt och inrikes samarbete), Ekonomiska och finansiella kommittén (ekonomisk och monetär politik), Särskilda jordbrukskommittén (den gemensamma jordbrukspolitik) och den s.k. Artikel 133-kommittén (den gemensamma handelspolitiken).

Inför rådsmötena samråder regeringen med riksdagens EU-nämnd i frågor som kommer att behandlas på rådets möten.

Som ett led i genomförandet av de riktlinjer för reformer och rekommendationer för verksamhetens genomförande för ett effektivt fungerande råd för en utvidgad union som antogs av Europeiska rådet i Helsingfors, beslutade rådet den 5 juni 2000 om ändringar i rådets arbetsordning. Den nya arbetsordningen trädde i kraft den 6 juni 2000. I mars 2000 fattade allmänna rådet även beslut om att minska antalet rådskonstellationer från 22 till 16. (Förslaget i rekommendation nr 9 ifrån Helsingfors var dock en minskning till 15 rådskonstellationer.) Enligt ett uttalande till artikel 2 i rådets arbetsordning återges för närvarande förteckningen över konstellationer i EGT C 174, 23.6.2000, s. 2.

Bakgrunden till dessa reformer är den rapport om rådets arbetssätt i ljuset av den kommande utvidgningen av unionen som i mars 1999 lades fram av en arbetsgrupp, tillsatt av rådets generalsekreterare. Uppdraget att utarbeta rapporten hade givits av Europeiska rådet i Wien, i december året dessförinnan. Europeiska rådet i Köln välkomnade rapporten och uppmanade allmänna rådet att inför toppmötet i Helsingfors lägga fram specifika förslag till förbättringar av rådets arbetssätt inför utvidgningen av unionen.

42.2 Europeiska kommissionen

Funktion

Europeiska kommissionen skall övervaka tillämpningen av fördragets bestämmelser och de beslut som fattas på grundval av fördragen. Den är också den institution som har rätt att ta initiativ till lagstiftning. Kommissionen meddelar själv i stor omfattning lagstiftning och andra beslut. Till övervägande del sker detta på delegation från rådet, främst inom ramen för systemet med kommissionens genomförandekommittéer, den s.k. kommittologin. En förteckning över svenska ledamöter i dessa kommittéer finns upprättad (Annex I).

Kommissionen består av 20 ledamöter (se bilaga 17) som nomineras av medlemsstaternas regeringar. Kommissionen och dess ordförande måste godkännas av Europaparlamentet. Kommissionsledamöterna skall i sitt arbete agera i unionens allmänna intresse under full oavhängighet. De utses för en period av fem år. Den nya kommissionen tillträdde formellt den 1 januari 2000. Men den nuvarande kommissionen tillträdde redan i september 1999 på grund av att den gamla kommissionen under ordförande Jacques Santer avgick. Den nuvarande kommissionen leds av Romano Prodi. Svensk ledamot är Margot Wallström vars ansvarsområde är miljöfrågor och kärnsäkerhet.

Regeringskonferensen som utmynnade i Nicefördraget kommer att innebära flera ändringar vad gäller kommissionen, bl.a. storlek och sammansättning (för detaljerad genomgång av Nice-fördraget se kap. 6).

I meddelandet om de strategiska målsättningarna för åren 2000–2005 – dvs. kommissionens mandatperiod – har kommissionen pekat ut fyra centrala frågor som kommer att förändra EU som politiskt projekt under betydligt längre tid än denna kommissions mandat:

- Nya styrelseformer för EU (European Governance)
- Ett stabilt Europa med större internationellt inflytande för EU
- Ny ekonomisk och social dagordning
- Förbättrad livskvalitet.

I arbetsprogrammet för år 2000 behandlades de första steg som skall tas för att de strategiska målen för de nästa fem åren skall kunna bli verklighet. Bland de viktigare politiska prioriteringarna för år 2000 kan nämnas:

- Utvidgningen, där Europeiska rådet hade beslutat att inleda förhandlingar med ytterligare sex medlemsstater samt en förmedlemskapsstrategi för Turkiet (se vidare under avsnitt 39.2).
- Ekonomiska och sociala dagordningen, där målet var att utveckla en långsiktig strategi för att bygga upp en konkurrenskraftig, innovativ och kunskapsbaserad ekonomi som inte skapar utslagning.
- Interna reformer, som omfattade administrativa reformer av kommissionen där målet var att skapa en offentlig förvaltning i världsklass. Detta skulle göras genom att anta en vitbok med en vidhängande handlingsplan (se nedan avsnitt 42.11).
- Regeringskonferensen, där kommissionen ingick och antog ett formellt yttrande den 26 januari där man påpekade kravet på en bred genomgång av förändringar som behövdes för att utvidgningen skulle bli en framgång (se vidare IGC-avsnittet kap. 6).

Kommissionens utgifter 2000 uppgick till 3 069 miljoner euro. Institutionen hade 21 700 anställda.

Kommissionens interna reformer

I kölvattnet på den institutionella kris som uppstod under slutet av 1998 och varade fram till mars 1999, när Santer-kommissionen till slut självmant avgick, beslutade Europeiska rådet i Berlin och Köln att ge den tillträdande kommissionsordföranden Romano Prodi i uppdrag att reformera och modernisera kommissionen. Kommissionens vice ordförande Neil Kinnock blev ansvarig för reformerna.

Kinnock presenterade den 18 januari 2000 ett förslag till strategidokument i form av en vitbok, innehållande omfattande reformer av kommissionen. Medlemsstaterna gavs möjlighet att lämna synpunkter på förslaget. Sverige lämnade skriftliga synpunkter på förslaget. Vitboken antogs av kommissionen den 1 mars. Vitboken var uppdelad i två delar: en beskrivande text och en handlingsplan omfattande 98 olika konkreta åtgärder. I handlingsplanen ingick även krav på övervakning och uppföljning av genomförandet. Reformerna skulle vara genomförda i slutet av år 2002. Sverige framförde sitt fulla stöd för reformerna men påpekade att de skulle finansieras inom givna budgetramar. En fakta-PM har överlämnats till riksdagen.

Målet med reformerna är att skapa en ny administrativ kultur som skall vara serviceorienterad. För att uppnå detta mål skall reformerna baseras på principerna effektivitet, ansvarsskyldighet (*accountability*), ansvarstagande samt öppenhet och insyn. Dessa principer skall genomsyra hela kommissionens administration och organisation. Förutom ett första avsnitt om en serviceinriktad organisation innehåller vitboken tre huvudavsnitt: att stärka kommissionens förmåga att prioritera och allokera resurser att reformera personalpolitiken och att ändra finanskontrollen.

Det första huvudavsnittet – *prioritering och allokering av resurser* – tar sin utgångspunkt i konstaterandet att kommissionen tidigare inte tillräckligt definierat sina prioriteringar eller anpassat dem efter tillgängliga resurser. Sålunda krävs det ett bättre sätt att allokera resurserna. Vitboken föreslår därför tre initiativ: en ny budgetstyrning, en bättre balans mellan interna och externa resurser samt effektivare arbetsmetoder. I det andra huvudavsnittet i vitboken – *personalpolitiken* – dras slutsatsen att det finns behov av strukturella förändringar. Därför föreslås vad som kan sammanfattas i tre ansatser: satsningar på kompetensutveckling/kompetensförsörjning, klarare rättigheter och skyldigheter samt förändrat löne- och karriärsystem. I det tredje huvudavsnittet föreslås att den nuvarande centrala *finanskontrollen*, där en särskild generaldirektör granskar och förhandsbestämmer om en utbetalning skall godkännas eller inte, skall avvecklas. I stället skall ansvaret decentraliseras till generaldirektoraten, där det ankommer på ansvarig kommissionsledamot och generaldirektör att se till att man inom det egna ansvarsområdet bygger upp egna system som fångar upp och rättar till eventuella fel och brister i den interna kontrollen. Detta skall kompletteras av en ny funktion i budgetdirektoratet, *Central Financial Service*, som skall utarbeta normer och standarder, men också följa upp och lämna råd till direktoraten i ekonomistyrningsfrågor. På så sätt skall en nödvändig enhetlighet i den finansiella styrningen och kontrollen säkras. (Modellen liknar i hög grad den som tillämpas i den svenska statsförvaltningen.) En ny oberoende funktion för internrevision föreslås inrättas med uppgift att självständigt granska kvaliteten på den interna kontrollen och den ekonomiska redovisningen. Internrevisionen skall också kunna granska effektivitetsfrågor samt lämna råd. Internrevisionen föreslås rapportera till kommissionens vice ordförande som är ansvarig för de interna reformerna.

42.3 Europaparlamentet

Funktion

Europaparlamentet utövar tillsammans med rådet inflytande över EU:s budget och lagstiftningsförfarande. Genom sin roll i utnämningen av kommissionen, samt möjligheten att väcka en misstroendeförklaring mot kommissionen, utövar Europaparlamentet en slags demokratisk kontroll över EU:s verksamhet. Via budgetkontrollutskottet granskar

Europaparlamentet EU:s räkenskaper och beviljar ansvarsfrihet för kommissionen. Skr. 2001/02:30

Europaparlamentets 626 ledamöter utses genom direkta och allmänna val. 22 av dessa ledamöter är från Sverige (se bilaga 16). Europaparlamentet utser även en ombudsman vars uppgift är att efter klagomål från allmänheten eller på eget initiativ granska påstådda missförhållanden i EU-institutionernas verksamhet. EU-ombudsmannen avger en årlig rapport till Europaparlamentet.

Inom Regeringskansliet ägnades Europaparlamentet extra uppmärksamhet år 2000 inför det kommande svenska ordförandeskapet. En av ordförandeskapets uppgifter är att i egenskap av rådets ordförande företräda rådet i kontakterna med Europaparlamentet.

Verksamhet

Europaparlamentets resolutioner, beslut m.m. är en stående punkt på allmänna rådets dagordning, och som sådan även på dagordningen för regeringens samråd med EU-nämnden inför allmänna rådets möten. Under denna punkt informeras nämnden om Europaparlamentets senaste ställningstaganden. År 2000 var EU-stadgan om de grundläggande rättigheterna (se avsnitt 6.2) och regeringskonferensen två stora frågor i Europaparlamentet. Europaparlamentet var inte part i regeringskonferensen, men bidrog med skriftliga underlag. Två observatörer med yttranderätt deltog i alla chefsförhandlarmöten, och regelbundna samråd med Europaparlamentets talman ägde rum i samband med allmänna rådets möten (se vidare avsnitt 6).

Europaparlamentet var också mycket engagerat i öppenhetsfrågan (se avsnitt 42.12.) Arbetet med en stadga för Europaparlamentets ledamöter där deras löner, skatt och andra villkor regleras fortsatte, men kunde inte avslutas under 2000 utan fick lämnas vidare till det svenska ordförandeskapet. De fyra huvudfrågor som diskussionen kretsat kring både inom rådet och mellan rådet och Europaparlamentet är arvode, pension, skatt samt kostnadsersättningar. Regeringen har samrått med EU-nämnden i frågan sammanlagt sju gånger.

Övervakningssystemet Echelon och tillämpningen av humangenetisk forskning har debatterats flitigt i Europaparlamentet. För att granska dessa ämnen mer ingående har två tillfälliga utskott tillsatts. Echelon-utskottet skall undersöka förekomsten av ett globalt avlyssningssystem och se över dagens rättsliga skydd för EU-medborgarna mot integritetskränkningar, samt om det finns behov av gemensam EG-lagstiftning på området.

Ett nytt ramavtal om förbindelserna mellan Europaparlamentet och kommissionen förhandlades fram och godkändes. Med förra kommissionens förtida avgång 1999 i färskt minne var ett syfte med avtalet att stärka kommissionens ansvar och legitimitet, bl.a. genom att förbättra den demokratiska kontrollen och ge Europaparlamentet större insyn i kommissionens arbete. Under år 2000 beslutade Europaparlamentet vidare att de månatliga plenarsessionerna i Strasbourg skall kortas med en dag. Fr.o.m. 1 januari 2001 är inte längre fredagar sessionsdagar.

Den europeiska ombudsmannen tog under år 2000 emot 1 732 nya klagomål och inledde undersökningar i 224 ärenden. Den största gruppen klagomål rörde brist på information och öppenhet samt förseningar i ärendehandläggning. Ombudsmannen följde även upp sitt tidigare initiativ och påpekade på nytt att EU:s samtliga institutioner och organ bör anta regler för gott administrativt uppförande. Europaparlamentets budget för 2000 avsåg 4 126 anställda. Utgifterna budgeterades till knappt 965 miljoner euro. Europaparlamentets medverkan i konkreta lagstiftningsärenden framgår i förekommande fall under det avsnitt i skrivelsen där sakfrågan behandlas.

42.4 EG-domstolen

Domstolens funktion och organisation

Domstolen har till uppgift att säkerställa att lag och rätt följs vid tolkningen och tillämpningen av EG-rätten (artikel 220 i EG-fördraget). Härav följer att det faller på domstolen att se till att EU:s institutioner handlar inom sina respektive kompetensområden och i enlighet med EG-rätten. Det är också domstolen som ytterst vakar över att medlemsstaterna och EU:s institutioner korrekt följer och tillämpar EG-rätten.

Till domstolen är en förstainstansrätt knuten med behörighet att i första instans pröva vissa särskilda grupper av ärenden (artikel 225 i EG-fördraget). Förstainstansrättens domar kan överklagas till EG-domstolen.

Såväl EG-domstolen som förstainstansrätten består av 15 domare, en från varje medlemsstat. I EG-domstolen finns också åtta generaladvokater (fram till den 6 oktober 2000 var det nio generaladvokater) som biträder EG-domstolen genom att lämna förslag till avgöranden.

Målen vid domstolen

De vanligaste målen vid EG-domstolen är mål om förhandsavgörande enligt artikel 234 i EG-fördraget. På begäran av nationella domstolar i medlemsstaterna lämnar domstolen bindande uttalanden om tolkningen av fördragen och om tolkningen eller giltigheten av rättsakter som har beslutats av EU:s institutioner.

En annan måltyp vid EG-domstolen är mål om fördragsbrott enligt artikel 226 i EG-fördraget. Kommissionen eller en medlemsstat kan väcka talan mot en medlemsstat som har underlåtit att uppfylla sina förpliktelser enligt fördragen. Vidare kan talan väckas enligt artikel 230 i EG-fördraget om ogiltighet av rättsakter som har beslutats av institutionerna samt enligt artikel 232 i EG-fördraget om att en institution har varit passiv och underlåtit att vidta en åtgärd som den är skyldig att vidta.

Medlemsstaterna kan själva vara parter i mål vid domstolen och har dessutom, i likhet med vissa av EU:s institutioner, möjlighet att yttra sig i mål om förhandsavgöranden. I andra mål finns det en möjlighet att intervensera, dvs. föra talan till stöd för en av de ordinarie parterna i

målet. För medlemsstaterna är det viktigt att kunna utnyttja dessa möjligheter. Det gäller inte bara i de mål där den nationella lagstiftningen är berörd utan även i andra mål som kan påverka den nationella lagstiftningen.

Domstolens verksamhet under år 2000

Domstolens verksamhet under år 2000 kan beskrivas enligt följande. Nationella domstolar begärde förhandsavgörande i 224 fall. Av dessa kom 3 från svenska domstolar. Den svenska regeringen yttrade sig i 14 mål om förhandsavgörande. En institution eller en medlemsstat väckte talan mot en annan medlemsstat eller institution i 197 fall. Förstainstansrättens domar överklagades i 79 fall till EG-domstolen. Den svenska regeringen ansökte om intervention i 3 mål vid EG-domstolen och i 1 mål vid förstainstansrätten. Talan väcktes mot Sverige i 2 fall.

I bilaga 3 redogörs dels för mål om förhandsavgörande under år 2000 där den svenska regeringen har agerat eller en begäran om förhandsavgörande har inkommit från en svensk domstol, dels för mål under år 2000 där Sverige är part eller intervenient.

I bilagorna 4 och 5 redogörs för viktiga domar som EG-domstolen respektive förstainstansrätten har meddelat under år 2000.

42.5 Europeiska revisionsrätten

Funktion

Revisionsrätten är EU:s externa revisionsorgan som svarar för granskning av hur medlen på EU:s budget används och redovisas samt redovisningen för de institutioner och organ som gemenskapen bildat. Rätten prövar också om inkomsterna och utgifterna är förenliga med regelverken och om den ekonomiska förvaltningen skett på ett sunt sätt. I detta ligger normalt att granska måluppfyllelsen och huruvida system för administration och kontroll är ändamålsenliga. Revisionsrättens granskningar sker dels vid respektive EU-institution, dels på plats i de länder där gemenskapsmedlen administreras eller används. På nationell nivå sker granskningen med bistånd av landets externa revisionsorgan, i Sverige Riksrevisionsverket.

Verksamhet

Revisionsrättens rapporter utgör underlaget för rådets ställningstagande till om det skall rekommendera Europaparlamentet att bevilja kommissionen ansvarsfrihet för dess genomförande av budgeten. I mars 2000 beslutade rådet att rekommendera att ansvarsfrihet beviljades för budgetåret 1998.

Under 2000 har revisionsrätten antagit nitton specialrapporter samt ett stort antal särskilda revisionsrapporter när det gäller EU:s

decentraliserade myndigheter m.m. I november presenterades årsrapporten, som innehåller dels en sammanfattning av rättens iakttagelser om genomförandet av budgeten 1999, dels revisionsförklaringen för samma år. Revisionsrätten har också under året lämnat ett par yttranden på förslag till nya rådsförordningar.

Revisionsrättens utgiftsbudget för 2000 var 70,3 miljoner euro och antalet anställda var ca 550.

42.6 Ekonomiska och sociala kommittén

Funktion

Ekonomiska och sociala kommittén (ESK) består av företrädare för olika ekonomiska och sociala intressegrupper, ”det organiserade civila samhället”. Företrädarna är indelade i tre grupper: en för arbetsgivare, en för arbetstagare och en för övriga intressen. ESK:s uppgift är att delta i beslutsprocessen genom att lämna yttranden över kommissionens och rådets förslag. Kommittén skall på detta sätt tillförsäkra att samhällets viktigaste intressegrupper bereds tillfälle att ge sin syn på förslagen. Kommitténs yttrande är dock endast rådgivande. Allt viktigare blir de s.k. initiativyttrandena där ESK försöker påverka debatten direkt. ESK:s medlemmar nomineras av varje medlemsstat, som ger rådet en namnlista på kandidater. Rådet inhämtar därefter ett yttrande från kommissionen. ESK har 222 medlemmar, varav 12 är från Sverige. Dessa representanter är Svenskt Näringsliv, Företagarnas Riksorganisation (FR), Lantbrukarnas Riksförbund (LRF), Svensk Handel, Landsorganisationen (LO), Tjänstemännens centralorganisation (TCO), Sveriges Akademikers Centralorganisation (SACO), Sveriges konsumentråd, Kooperativa institutet och Handikappförbundens samarbetsorgan. De svenska ledamöternas namn framgår av bilaga 18.

Verksamhet

Ekonomiska och sociala kommittén har sex utskott. Mandatperioden för ledamöterna löper fyra år och gäller för närvarande från den 21 september 1998 till den 20 september 2002. Ordförande i sociala utskottet är Jan Olsson från Kooperativa Förbundet. Under året har ESK haft nio plenarmöten samt en mängd möten i de sex utskotten och kommitténs arbetsgrupper. ESK har behandlat en rad viktiga frågor bl.a. inom arbetsmarknads- och socialområdet. Till de områden som kommittén prioriterat under det gångna året hör sysselsättningen. Under året har även diskussionerna inför regeringskonferensen varit omfattande och har bl.a. gällt det organiserade civila samhällets roll i EU-arbetet.

ESK ger ut och distribuerar ett antal publikationer, bland annat kommitténs viktigaste yttrande i broschyrform, en månatlig publikation om verksamheten (CES Info), en månatlig bulletin som beskriver alla yttranden som antagits av plenarsessionen samt en årsrapport.

42.7 Regionkommittén

Funktion

I Regionkommittén finns representanter för lokala och regionala myndigheter i de femton medlemsstaterna. Ledamöterna är 222 till antalet. I Nice-fördraget fastställs att Regionkommittén kan ha högst 350 ledamöter efter det att utvidgningen är genomförd. Vidare skärptes kravet på att ledamöterna skall inneha ett politiskt mandat på lokal eller regional nivå. Kommittén håller cirka fem plenarsessioner varje år. De svenska ledamöterna i Regionkommittén föreslås till regeringen av Svenska Kommunförbundet och Landstingsförbundet och är 12 till antalet med lika många ersättare. Regeringen föreslår sedan EU:s ministerråd att utnämna ledamöterna. Den nuvarande delegationen är nominerad för återstoden av mandatperioden, dvs. t.o.m. den 25 januari år 2002. En förteckning över delegationens sammansättning återfinns i bilaga 19 Svenska ledamöter i Regionkommittén.

Verksamhet

Regionkommitténs verksamhet dominerades under året av EU:s regeringskonferens, utvidgningen och nya styrelseformer i ett framtida EU. Regionkommittén har haft fem plenarsessioner. Under året fortsatte närmandet mellan Regionkommittén och Europaparlamentet. I september genomförde de bägge församlingarna för första gången plenarmöten samtidigt i parlamentsbyggnaden i Bryssel. Den svenska delegationen medverkade såsom rapportörer i fyra yttranden som antogs av plenarsessionen. Yttrandena har gällt åtgärder för att bekämpa diskriminering, offentlig upphandling, europeiskt digitalt innehåll i de globala näten och den språkliga mångfalden i informationssamhället samt kommissionens förslag till nytt folkhälsoprogram.

Regionkommittén bildade under året flera blandade kommittéer för kandidatländerna, framför allt med Polen. Konferenser om den lokala och regionala nivån och utvidgningen anordnades också i Lettland, Litauen och Malta.

42.8 Europeiska centralbanken

I samband med att den tredje etappen i den ekonomiska och monetära unionen inleddes den 1 januari 1999 övertog Europeiska centralbanken

(ECB) uppgiften att utforma penningpolitiken i de elva medlemsstater som då införde euron som gemensam valuta. ECB-rådet införde beteckningen Eurosystemet för ECB och de nationella centralbanker som deltar i valutaunionen. Eurosystemets viktigaste mål är att bevara prisstabiliteten i euroområdet. Prisstabiliteten har definierats som att konsumentprisökningen på årsbasis skall vara lägre än 2 procent.

Under 2000 låg prisökningen lite över 2 procent. Anledningen till detta är enligt ECB att oljepriserna steg snabbt medan euron deprecierade mot de större valutorna. För att dämpa prisökningstakten fattade ECB-rådet vid sex tillfällen under 2000 beslut om att höja sina styrräntor.

Under 2000 godkändes Grekland som tolfte medlemsland i valutaunionen. ECB lämnade inför godkännandet en konvergensrapport och påkallade vissa tekniska förberedelser inför Greklands inträde.

I samband med att eurosedlar och euromynt införs den 1 januari 2002 i de tolv deltagande medlemsstaterna enades ECB-rådet om allmänna principer för utbytet av sedlar och mynt. Principerna handlar bl.a. om förhandsdistribuering av eurosedlar. Förhandsdistribuering godkänns för kreditinstitut och andra grupper som detaljhandlare och värde-transportföretag från den 1 september 2001. En annan del av förberedelserna för eurosedlar och euromynt är att ECB och Eurosystemets tolv nationella centralbanker förbereder och genomför en informationskampanj om euron.

Under 2000 framträdde ECB:s ordförande Wim Duisenberg varje kvartal inför Europaparlamentets utskott för ekonomiska och monetära frågor. För att främja öppenhet började bankens ekonomiska prognoser, som ligger till grund för räntebesluten, att publiceras.

42.9 Europeiska investeringsbanken

Europeiska investeringsbanken (EIB) är EU:s ”husbank” med uppgift att erbjuda finansiering till projekt som syftar till att främja europeisk integration. Den bildar tillsammans med EIF (se avsnitt 42.10) Europeiska investeringsbanksgruppen. EIB:s huvudsakliga uppgift är att finansiera projekt inom unionen, men banken gör även insatser utanför unionen (se avsnitt 38.7.5). EIB:s samlade långivning under 2000 uppgick till 36 miljarder euro, varav 85 procent gick till projekt inom unionen. Under 2000 finansierade banken 15 projekt i Sverige och utlåningen dit var i storleksordningen 600 miljoner euro. De största låntagarna var Öresundskonsortiet, Birka Energi och SAS.

EIB:s styrelse bestämmer vilka riktlinjer som skall gälla för bankens långivning och fattar beslut om finansiering av enskilda projekt. Styrelsen består av representanter för samtliga medlemsstater och för kommissionen. Styrelseordförande 2000 var bankens chef, belgaren Philippe Maystadt. Finansrådet Sven-Olof Johansson var Sveriges styrelsemedlem. Guvernörsrådet är bankens högsta beslutande organ och Sverige representeras där av finansministern. Rådet träffas i juni varje år.

En av åtta tjänster som vicepresident roterar mellan Sverige, Finland och Österrike. För närvarande innehas tjänsten av Österrike.

Under 2000 konsoliderades Europeiska investeringsfonden (EIF) som EU:s särskilda organ för riskkapital och garantier till små och medelstora företag. Gemenskapens insatser samlades på ett ställe och bankgruppen fick ett bredare sortiment av finansiella produkter att välja ur. Den förstärkta fonden kan erbjuda stöd som svarar mot företagets nya behov. EIF ägs av EIB, kommissionen och finansiella institutioner i medlemsstaterna och dess totala kapital uppgår till 2 miljarder euro. Under 2000 gjorde fonden riskkapitalsatsningar för 300 miljoner euro och gav garantier för 3 miljarder euro. Garantierna gick främst till projekt inom ramen för de transeuropeiska nätverken, TEN (se avsnitt 19.5). Den andra delen av verksamheten består av investeringar i riskkapitalfonder.

42.11 Personalpolitik i EU:s institutioner

När den nya kommissionen, ledd av ordförande Romano Prodi, tillsattes hösten 1999 angavs reformeringen av EU:s administration som ett prioriterat område. Moderniseringen tog ett ordentligt avstamp i mars 2000 då kommissionen presenterade sin vitbok om administrativa reformer (se avsnitt 42.2). Strävan att modernisera administrationen och personalpolitiken har regeringens fulla stöd. Regeringen är övertygad om att EU behöver en modern och väl fungerande förvaltning för att klara de stora förändringar som unionen står inför, inte minst vad gäller anslutningen av nya medlemsstater. Tillsammans med andra medlemsstater har Sverige både på ministernivå och i arbetsgrupper under rådet lämnat synpunkter på den viljeinriktning som kommissionen visar i vitboken. Mycket energi har ägnats åt att påverka den slutliga utformningen av de förslag till ändringar i regelverken som kommissionen enligt tidtabellen skall överlämna till rådet för beslut i slutet av år 2001. Regeringen eftersträvar bl.a. ökad delegering, ökad rörlighet mellan medlemsstaternas förvaltningar och EU:s institutioner, ökad jämställdhet, en modernisering av lönesystemet och ett regelverk som främjar öppenhet och insyn.

Under 2000 var det dags att omförhandla den överenskommelse från 1991 som gäller metoden för årlig revision av EU-tjänstemännens löner och pensioner, de anställdas egenavgifter till pensionssystemet och en tillfällig avgift, eftersom denna överenskommelse skulle löpa ut år 2001. Mot bakgrund av det stora och mycket genomgripande reformarbete som påbörjats under året lade kommissionen under sommaren fram ett förslag till förlängning av överenskommelsen med två år. Förslaget stöddes aktivt av Sverige, som tog upp frågan vid en rad bilaterala möten på ministernivå. Syftet var att ge utrymme för kommissionen att satsa all energi på att driva moderniseringsarbetet framåt. Förlängningen godkändes till slut av rådet som dock krävde snabba åtgärder på pensionsområdet, eftersom kommissionen under en längre tid underlåtit att föreslå nödvändiga höjningar av de EU-anställdas egenavgifter till pensionssystemet.

Med anledning av att Sverige skulle ta över ordförandeskapet i rådet första halvåret 2001 ägnades under året också mycket tid, både på ministernivå och på tjänstemannanivå, åt förberedande kontakter med de andra medlemsstaterna och med EU:s institutioner.

42.12 Öppenhet och insyn

För EU-samarbetets utveckling och medborgarnas förtroende för unionen är frågorna om öppenhet och insyn av stor betydelse. Sverige fortsatte under år 2000, framför allt i det löpande rådsarbetet och i förhandlingarna om en ny rättsakt om handlingsoffentlighet i Europaparlamentet, rådet och kommissionen samt i mål vid EG-domstolen och förstainstansrätten, att verka för större öppenhet och insyn i EU:s institutioner.

EG-fördraget

Genom Amsterdamfördraget infördes en grundläggande bestämmelse om handlingsoffentlighet i EG-fördraget. Enligt denna skall allmänheten ha rätt till tillgång till Europaparlamentets, rådets och kommissionens handlingar. Allmänna principer och nödvändiga begränsningar av rätten skall på förslag av kommissionen beslutas av rådet och Europaparlamentet i en rättsakt som skall gälla alla tre institutionerna. Enligt EG-fördraget skall rättsakten antas senast den 1 maj 2001.

Kommissionen lämnade sitt förslag i januari 2000. Europaparlamentet röstade om sina ändringar till förslaget i november 2000, men sköt upp sitt formella yttrande. Syftet med det var att möjliggöra ett antagande av rättsakten redan våren 2001, vilket i praktiken var möjligt bara om Europaparlamentet och rådet kunde enas om en text inom ramen för Europaparlamentets första behandling. Arbetet i rådet pågick huvudsakligen på arbetsgruppsnivå. Sverige eftersträvade att rättsakten skulle medge så stor öppenhet som möjligt samtidigt som den inte skulle påverka vår nationella lagstiftning om handlingsoffentlighet. En ytterligare målsättning var att rättsakten skulle vara antagen senast den 1 maj 2001 eller att förhandlingsarbetet i varje fall skulle vara slutfört under det svenska ordförandeskapet. Frågan om rättsaktens påverkan på nationell rätt hade lösts på ett för Sverige godtagbart sätt i kommissionens förslag, men många medlemsstater ansåg att rättsakten skulle vara bindande för medlemsstaterna på ett för Sverige oacceptabelt sätt. Vid årets utgång hade medlemsstaterna långt ifrån kunnat enas i denna viktiga fråga, och rådet hade inte heller i övrigt redovisat något slutligt gemensamt ställningstagande till kommissionens förslag.

Europaparlamentet, rådet och kommissionen

Rådet och kommissionen har sedan flera år tillbaka regler om handlingsoffentlighet som grundas på en gemensam uppförandekodex och för rådets del ytterst på ett beslut från 1993. Motsvarande

bestämmelser antogs 1997 av Europaparlamentet. Även flera av de särskilda EU-organen har antagit regler om handlingsoffentlighet.

Rådet antog i augusti 2000 ett beslut som innebar att vissa kategorier av handlingar om unionens gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik undantogs från tillämpningsområdet för 1993 års beslut. Detta betydde att en begäran om att få ut en sådan handling alltid skulle komma att avslås utan prövning i sak. Sverige röstade emot rådets beslut. Såväl Nederländerna som Europaparlamentet väckte talan mot rådet vid EG-domstolen och yrkade att beslutet skulle förklaras ogiltigt. Sverige intervenerade på Nederländernas sida.

Mål vid EG-domstolen och förstainstansrätten

EG-domstolen avgjorde under år 2000 de förenade målen C-174/98 och C-189/98P, van der Wal och Nederländerna mot kommissionen. Kommissionen hade vägrat att lämna ut handlingar med svar på frågor om konkurrensrätt som lämnats till nationella domstolar, med hänvisning till att det var den nationella domstolens sak att förfoga över dessa svar. EG-domstolen konstaterade att kommissionen kan besluta om utlämnande även av sådana handlingar efter att ha försäkrat sig om att ett utlämnande inte strider mot nationell rätt.

42.13 Gemenskapslagstiftningens redaktionella kvalitet

I förklaring 39 i bilagan till Amsterdamfördragets slutakt uppmanade regeringskonferensen Europaparlamentet, rådet och kommissionen att i samförstånd lägga fast riktlinjer för att förbättra gemenskapslagstiftningens redaktionella kvalitet och följa dessa riktlinjer när de granskar förslag eller utkast till gemenskapslagstiftning. De uppmanades också att vidta de interna organisatoriska åtgärder som de anser nödvändiga för att säkerställa att riktlinjerna tillämpas på ett riktigt sätt.

På uppmaning av rådets juridiska avdelning inrättade Coreper II den 7 januari 1998 en ad hoc-arbetsgrupp för redaktionell kvalitet med uppgift att lämna hjälp och råd vid utarbetandet av riktlinjerna och kommentarerna och att utföra förberedande arbete inför rådets antagande av riktlinjerna. I arbetsgruppen deltog företrädare för medlemsstaterna, däribland Sverige. Efter avslutande förhandlingar slöts den 22 december 1998 ett interinstitutionellt avtal om gemensamma riktlinjer för gemenskapslagstiftningens redaktionella kvalitet.

Riktlinjerna, som inte är rättsligen bindande, består av 22 kortfattade punkter. Punkterna syftar till att ge vägledning för att gemenskapens rättsakter skall utformas på ett klart, enkelt och exakt sätt. Riktlinjerna åtföljs av en handledning med närmare anvisningar om hur lagstiftningen bör utformas och som färdigställdes under året. Sverige har underrättat sig om hur arbetet med handledningen har fortskridit liksom de andra åtgärder som institutionerna uppmanats att vidta. Behovet av klara och begripliga texter är ett av de ämnen som behandlas på EG-rättskonferensen i Älvsjö under Sveriges ordförandeskap och som förberetts under hösten 2000.

Kommissionen har som uppgift att övervaka att medlemsstaterna tillämpar och genomför EG-rätten på ett riktigt sätt (artikel 211 i EG-fördraget). Till kommissionen inkommer klagomål från enskilda fysiska eller juridiska personer eller från andra medlemsstater om påstådda överträdelse av EG-rätten. Kommissionen kan också på eget initiativ ta upp sådana frågor.

Om kommissionen anser att en medlemsstat inte har uppfyllt sina skyldigheter enligt EG-fördraget, kan kommissionen inleda ett s.k. överträdelseförfarande enligt artikel 226 i EG-fördraget. Överträdelseärendena kan delas in i två grupper. Den ena gruppen avser utebliven anmälan till kommissionen om fullständigt genomförande av EG-direktiv, medan den andra gruppen gäller felaktig tillämpning av EG-rätten.

Det formella överträdelseförfarandet är indelat i tre faser. I den första fasen beslutar kommissionen om en formell underrättelse till medlemsstaten, i vilken den berörda medlemsstaten lämnas tillfälle att inom en viss angiven tid komma in med synpunkter på den påstådda överträdelsen. Om kommissionen inte är nöjd med svaret på den formella underrättelsen och fortfarande anser att det är fråga om en överträdelse, kan kommissionen i ett andra steg avge ett motiverat yttrande. I det motiverade yttrandet föreläggs den berörda medlemsstaten att vidta rättelse inom en viss angiven tid, normalt två månader. Om medlemsstaten inte rättar sig inom denna tid kan kommissionen i den tredje fasen besluta att föra ärendet vidare till EG-domstolen.

Sverige har under år 2000 tagit emot 21 formella underrättelser, varav 6 underrättelser avser underlåtelse att anmäla fullständigt genomförande av sammanlagt 54 direktiv. Under samma tid har kommissionen överlämnat 12 motiverade yttranden till Sverige. Kommissionen har vidare under år 2000 fört tre ärenden mot Sverige vidare till EG-domstolen, varav ett har skrivits av under året (mål nr C-42/00 angående marktjänster på gemenskapsflygplatser).

I bilaga 6 redogörs för pågående överträdelseärenden mot Sverige.

43 Svenska språket och rekrytering av svenskar

43.1 Svenska språket i EU

Svenska är ett av EU:s elva officiella språk. Svenska språkets ställning som ett av de officiella språken är av stor principiell betydelse för Sverige. En viktig utgångspunkt är att enskilda har god möjlighet till kommunikation med EU:s institutioner på det egna språket, och folkvalda representanter i Europaparlamentet och ministerrådet måste ha möjlighet att använda svenska. Demokratiskt valda representanter får inte utestängas på grund av sina språkkunskaper.

Eftersom språkfrågan är en del i regeringens strävanden efter större öppenhet och demokratisk förankring av EU-arbetet är svenska språkets ställning inom EU mycket betydelsefull. Regeringens ambition är att förbättra situationen för svenskan ytterligare. Hösten 2000 beslutade regeringen att tillkalla en parlamentarisk kommitté med uppdrag att ta fram ett handlingsprogram för svenska språket som bl.a. skall främja svenska språkets ställning. Kommittén skall i detta sammanhang se över svenskans ställning i EU. Uppdraget skall redovisas senast 30 november 2001 (dir. 2000:66).

Under år 2000 präglades regeringens arbete på språkområdet till stor del av förberedelser inför det svenska ordförandeskapet. Förutom en inventering av den kommande vårens översättnings- och tolkbehov utarbetades också en temporär, mer ordförandeskapsanpassad språkpolicy.

Vidare avgjordes år 2000 den segdragna frågan om anställningsvillkor för frilanstolkar engagerade av kommissionen. Svårigheterna att komma överens berodde i grunden på oenighet om var frilanstolkarna skulle beskattas. Tidigare betalade kommissionens frilanstolkar skatt i sina respektive hemländer till skillnad från Europaparlamentets frilanstolkar som beskattades i EU. Genom en ändring i tjänsteföreskrifterna gäller numera samma anställningsvillkor för frilanstolkar i båda institutionerna, dvs. skatt betalas i EU. Denna fråga påverkar indirekt tillgången på tolkar i rådet.

43.1.1 Tolkning och översättning till och från svenska

Översättningar till och från svenska, både kvantitativt och kvalitativt, har stadigt förbättrats sedan Sveriges inträde i Europeiska unionen 1995, och svenska språket missgynnas därför knappast längre på översättningsområdet. Däremot förekommer fortfarande tolkning i mindre utsträckning till svenska än till något annat av EU:s officiella språk. Vid formella ministerrådsmöten tolkas det i allmänhet till och från alla elva språken. Likaså vid Europaparlamentets plenarsessioner och utskottssammanträden. I rådsarbetsgrupperna däremot, där tjänstemän deltar, varierar tillgången på tolkning. I grupper där tolkning sker finns alltid tolkning till engelska och franska, och år 2000 fanns det i nästan alla grupper till tyska, liksom italienska, spanska, nederländska och portugisiska. Ca 75 procent av grupperna hade grekisk tolkning. Däremot förekom tolkning till danska i 39 procent av grupperna, finska 28 procent och så svenska i 24 procent av rådsarbetsgrupperna¹.

Kommissionens tolk- och konferenstjänst (SCIC) fortsatte under 2000 sin halvårsvisa översyn av den handlingsplan som utarbetats för att förbättra tolkservicen till och från svenska inför ordförandeskapet. Inom Regeringskansliet och representationen i Bryssel genomfördes en inventering av tolkbehovet. En förteckning över rådsarbetsgrupper där

¹ Avser förhållandena för passiv tolkning oktober 2000, innan den nya tilldelningen inför ordförandeskapet börjat synas. Passiv tolkning innebär att man kan tala sitt språk och att det översätts från språket.

krav på svensk tolkning skulle prioriteras överlämnades till Skr. 2001/02:30 rådssekretariatet.

43.1.2 Svensk språkpolicy

Den svenska språkpolycyn lades fast 1996 (Riktlinjer för att främja svenska språkets ställning i EU-arbetet, cirkulär 6, UD PM 1999:6 rev.). Grundprincipen för svensk språkpolicy är att Sverige inte godtar någon särställning, varken positiv eller negativ, för ett enskilt språk. Sverige accepterar etablerad praxis med ett begränsat antal arbetspråk i vissa organ. Däremot skall svenska språket inte behandlas sämre än andra jämförbara språk t.ex. danska, finska, grekiska och portugisiska. Sverige verkar därför för att den ordning med tolkning till ett flertal språk, men inte svenska, som förekommer i en del arbetsgrupper skall upphöra.

43.2 Svenskar i EU:s institutioner

Sedan början av 1999 handläggs frågor om svenskar i EU:s institutioner vid EU-enheten på Utrikesdepartementet. EU-enheten koordinerar arbetet inom Regeringskansliet när det gäller högre chefstjänster genom prioritering av områden samt kandidatfrågor, insatser för god basrekrytering, bevakning av mellannivåerna, tidsbegränsade tjänster, nationella experter, praktiktjänstgöring, kontakt- och informationsverksamhet, bevakning av EU-institutionernas personalpolitik, uppföljning och information.

43.2.1 Svenskar anställda i EU-institutionerna 2000

Sammanlagda antalet svenskar som tjänstgör på fasta och tidsbegränsade tjänster samt som nationella experter var vid årsskiftet omkring 1000, varav cirka en fjärdedel tolkar och översättare. Det totala antalet svenskar hade ökat med fyra procent. Av det totala antalet anställda på fasta och tidsbegränsade kontrakt är drygt 60 procent kvinnor. Andelen kvinnor bland chefer och handläggare är dock betydligt lägre – drygt 35 procent. Exakt statistik om antalet är mycket svårt att hålla uppdaterad i längden, då det inte finns en sammanhållande institution som sköter detta på EU-sidan, utan alla uppgifter måste samlas in från varje institution. Brysselrepresentationen söker dock även fortsatt att förfoga över så uppdaterad information som möjligt för att underlätta nätverksbyggande med och mellan svenskarna.

En oroande tendens bland svenskar anställda i institutionerna, som även kunde märkas bland de två andra nya medlemsstaterna, var att flera ansökte om tjänstledighet under året. Skälen som uppges är att återvända till partner i Sverige, önskemål att ta ut längre föräldraledighet än de fyra månader som medges av kommissionen, fått bättre arbete i Sverige, partner ej funnit arbete i Bryssel, för långa arbetsdagar, svårighet att anpassa sig till levnadsförhållandena i Bryssel ("livskvalitet", annorlunda boende, franskspråkig miljö), sjukdom. Några tjänstledigheter avsåg

tjänstgöring inom den svenska ordförandeskapsorganisationen. Å andra sidan har ett antal svenskar återkommit efter tjänstledighet. Skr. 2001/02:30

Situationen på chefsnivå präglades av en rad förändringar. På högsta chefsnivån i kommissionen försämrades situationen dramatiskt i och med att båda de svenska högsta cheferna slutade sin tjänstgöring. Två direktörer begärde tjänstledigt och en begärde pensionering, samtliga tre kvinnor. En svensk man externrekryterades som chef för det decentraliserade EU-organet Europeiska läkemedelsmyndigheten (EMA) i London. Inom kommissionen påbörjade fyra nya svenska enhetschefer anställning, varav två kvinnor och två män, medan en kvinnlig enhetschef slutade. En rad byten av ansvarsområde skedde på enhetschefsnivå. I domstolen byttes den svenske domaren ut och därmed även kabinettschefen. Inom Europeiska investeringsbanken externrekryterades en svensk manlig direktör. I revisionsrätten internbefordrades en svenska till enhetschefsnivå och blev därmed den första kvinnliga enhetschefen inom denna institution.

Under år 2000 anordnades inte många uttagningsprov för externa sökande, varför det inte gavs stora möjligheter att fylla på med nya svenskar. Ett antal anställdes från så kallade reservlistor över personer som klarat uttagningsprov men inte ännu påbörjat anställning. Efter påtryckningar från bl.a. svensk sida kom giltighetstiden för samtliga sådana reservlistor att förlängas.

Arbetet fortsatte med att framställa en webbsida på regeringens webbplats med information till svenskar om hur man söker arbete inom EU:s institutioner, för att möta den våg av uttagningsprov som aviserats för 2001. Delgivningsrutinerna för information om lediga tjänster förbättrades, bland annat genom införandet av en elektronisk e-postlista, där intresserade av EU-tjänst kan bli uppsatta och veckovis få personlig information om anställningsmöjligheter inom EU:s institutioner.

43.2.2 Kontakt- och informationsverksamhet

I syfte att etablera och upprätthålla kontakt med svenska EU-tjänstemän har representationen i Bryssel i samarbete med Regeringskansliet under det gångna året fortsatt att arrangera möten och seminarier för EU-svenskar. Särskilda insatser gjordes i december för att samla samtliga svenskar med anställning inom EU:s institutioner till informationsträffar inför det svenska ordförandeskapet. Två sådana avsparksträffar genomfördes – en i Bryssel och en i Luxemburg. Aktuell information som rör Sverige och EU har löpande sänts till samtliga EU-svenskar.

44 Förberedelser för Sveriges ordförandeskap i EU

År 2000 präglades till stor del av det omfattande förberedelsearbetet inför ordförandeskapet. Ansvar för att samordna Regeringskansliets arbete låg på Statsrådsberedningen. Varje departement ansvarade i sin tur för

verksamheten inom sina respektive områden. I förberedelserna för ordförandeskapet deltog även Brysselrepresentationen, berörda myndigheter och ambassader. Under hela perioden förde företrädare för regeringen en dialog med riksdagen samt de politiska partierna och representanter för näringsliv, fackföreningar, frivilligorganisationer m.fl. Regeringen avser att i en skrivelse till riksdagen redovisa erfarenheterna från ordförandeskapet i EU.

44.1 Förberedelser inför Sveriges ordförandeskap i EU:s ministerråd våren 2001

Ordförandeskapet i sin helhet företrädades utåt av statsministern och utrikesministern. I övrigt svarade varje minister och varje departement för sina frågor.

Utrikesdepartementet svarade genom UD-PIK för den RK-gemensamma informations- och kultursatsningen före och under ordförandeskapet.

Statsrådsberedningen svarade med biträde av Regeringskansliets förvaltningsavdelning och Finansdepartementet för fördelningen av de resurser som tilldelats Regeringskansliet för genomförande av ordförandeskapet.

Beredning/samråd

Den politiska beredningen av ordförandeskapsrelaterade frågor skedde under förberedelseprocessen på sedvanligt sätt genom statssekreterarnas EU-beredning och allmän beredning.

Inför ordförandeskapet upprättades ett antal interdepartementala samordningsgrupper.

Under Statsrådsberedningens ledning instiftades en interdepartemental grupp för samråd om framför allt arbetsprogrammet. När det gällde övriga frågor, företrädesvis mötesverksamheten i Sverige, ledde chefen för 2001-sekretariatet en kontaktgrupp för 2001-frågor med deltagande av samtliga departement, Statsrådsberedningen, Förvaltningsavdelningen och Brysselrepresentationen.

En särskild grupp för informationsfrågor som rör den RK-gemensamma kultur/press/info-satsningen, SIOS, arbetade under ledning av chefen för UD/PIK.

Ordförandeprogrammet/policyförklaringen

Det blivande ordförandeskapet gör i förväg upp ett arbetsprogram för den aktuella perioden, för svensk del första halvåret 2001. Detta består av ett ordförandeprogram, dvs. en policyförklaring, rådsdagordningar för alla rådsmöten samt ett möteskalendarium.

Ordförandens programförklaring presenteras i regel några veckor före ordförandeperioden, strax efter det föregående ordförandeskapets

avslutande toppmöte. I denna redogör det inkommande ordförandeskapet för prioriteringar.

Arbetet med det svenska ordförandeprogrammet inleddes under våren 1998 genom en inventering av politikområden och frågeställningar som kunde tänkas bli aktuella och bedömdes vara angelägna att prioritera under det svenska ordförandeskapet. Detta underlag uppdaterades vid ett flertal tillfällen efter bidrag från samtliga departement. Det kompletterades med en sammanställning från departementen av s.k. knäckfrågor – förutsebara svårlösta frågor – samt särskilt prioriterade frågor med angivande av frågans läge, ordförandeskapets målsättning samt handlingsplan för hur målsättningen skulle uppnås. Detta material kompletterades med motsvarande underlag från Brysselrepresentationen.

Ett första förslag till ordförandeprogram utarbetades under 1999. Den 11 februari 2000 presenterades det första offentliga programutkastet i samband med ett presseminarium som statsminister Göran Persson ledde i riksdagen. Detta följdes av ytterligare två versioner, en i juli och en i oktober/november. Det slutliga ordförandeprogrammet presenterades av statsministern i riksdagen den 14 december 2000 samt i Europaparlamentet den 17 januari 2001. Programmet presenterades för medlemsstaterna vid utrikesminister Anna Lindhs videokonferenser före jul samt i början av januari.

Ett nyckelord under hela processen med att ta fram ordförandeprogrammet var öppenhet. Av det skälet publicerades utkasten till ordförandeprogram på Internet redan från första början, i februari 2000. Därigenom kunde såväl allmänhet som medierna följa programmets utveckling över tiden.

Statsrådsberedningen svarade för utarbetande av arbetsprogrammet för ordförandeskapet med biträde av UD/EU och i nära samarbete med övriga departement samt Brysselrepresentationen. Samråd skedde även med såväl riksdagen och de politiska partierna som med organisationer inom Sverige och med angränsande ordförandeländer, kommissionen och rådssekretariatet.

Dagordningar

Dagordningar för samtliga rådsmöten utformas i samarbete med rådets generalsekretariat och i kontakt med kommissionens generalsekretariat, Europaparlamentets generalsekretariat samt föregående och efterföljande ordförandeskap. Många frågor ärvs från tidigare ordförandeskap och är därmed på förhand givna. Brysselrepresentationen hade en kontinuerlig dialog med kommissionen och rådssekretariatet om det svenska ordförandeskapets arbetsprogram inklusive dagordningar för de olika rådsformationerna. Därtill ägde omfattande kontakter rum på alla nivåer på respektive departements sakområde. Preliminära dagordningar lämnades in till kommissionen och rådssekretariatet i slutet av oktober. Efter interna avstämningar i rådssekretariatet och inom kommissionen diskuteras sedan agendorna med Brysselrepresentationen i början av december för att kunna fastställa de slutgiltiga versionerna. Rådsagendorna offentliggjordes den 18 december.

Kalendariet över möten i Sverige fastställdes den 6 april av regeringen. Ett 80-tal möten lades ut på totalt 44 kommuner. UD svarade genom 2001-sekretariatet för organisation och planering av mötesverksamheten i Sverige under ordförandeskapet och därtill relaterade frågor. Nära samverkan skedde för varje möte med ansvarigt departement.

En första version av det officiella möteskalendariet över möten i Bryssel och Luxemburg (rådsmöten, möten i Coreper samt i de viktigaste kommittéerna) under det svenska ordförandeskapet inlämnades till rådssekretariatet i månadsskiftet maj/juni. Den slutliga versionen, kompletterad med möten på rådsarbetsgruppsnivå, överlämnades i december.

44.2 Förberedelsearbetet under år 2000

Utöver de områden som nämnts ovan i detta kapitel omfattade förberedelserna en mängd andra frågor. Nedan nämns några.

Information till riksdagen

Vice statsminister Lena Hjelm-Wallén informerade riksdagen om ordförandeskapet den 15 april 1999. Statsministern informerade EU-nämnden den 11 februari 2000. Den 10 maj framträdde statsministern i riksdagen vid en allmän EU-debatt. Vid detta tillfälle gav statsministern bl.a. information om ordförandeskapsförberedelserna, vad avser såväl läge som innehåll. Ordförandeskapsprogrammet presenterades i riksdagen den 14 december.

Statsministern genomförde i januari – februari 2000 en konsultationsrunda med partiledarna om ordförandeskapet. Partiledaröverläggningar ägde rum i slutet av juni samt i november.

En fortlöpande dialog om förberedelsearbetet skedde genom EU-nämnden, bl.a. inom ramen för en särskilt inrättad arbetsgrupp. En dialog pågick också mellan Statsrådsberedningen och riksdagen om hur samarbetet skulle utformas under själva ordförandeskapet.

Kontaktverksamhet

Inför ordförandeskapet uppmanades departementen att på alla nivåer upprätta goda kontakter med kommissionen, rådssekretariatet, Europaparlamentet och andra medlemsstater. De flesta statsråd hade ett intensivt besöksutbyte med sina kollegor i medlemsstaterna liksom med institutionerna i Bryssel. Särskilt intensiva var kontakterna med Frankrike, det närmast föregående ordförandeskapet, och med Belgien, som vi skulle överlämna till. Utrikesministerns traditionella rundresa i medlemsstaterna inför ordförandeskapet ersattes av videokonferenser.

Även på tjänstemannanivå bedrevs en omfattande kontaktverksamhet för att förbereda ordförandeskapet.

Ett seminarium för arbetsgruppsordförande, chefer i Regeringskansliet och myndighetschefer arrangerades i Stockholm den 4 september 2000. Seminariet inleddes av statsministern som talade om regeringens ambitioner och inriktning på ordförandeskapet.

Brysselrepresentationen ordnade i samarbete med rådssekretariatet ett upptaktsmöte för alla arbetsgruppsordförande i Bryssel den 12–13 november. UD och representationen ordnade med deltagande av utrikesministern ett upptaktsmöte för alla svenskar anställda i EU-institutionerna i Bryssel den 4 december.

Språkpolicy och tolkregimer

Arbetet för att främja svenska språket i EU-arbetet rörde i praktiken främst tolkning och i mindre utsträckning översättning.

Tolkregimerna när det gäller mötena i Sverige var under året föremål för en omfattande analys.

Utnämning av arbetsgruppsordförande

Totalt utsågs svenska ordförande till ca 300 rådsarbetsgrupper. Ca 38 procent av grupperna hade en kvinna som ordförande. Departementen nominerade ordförande inom sina respektive områden. Beredning skedde via 2001-sekretariatet med Brysselrepresentationen och Statsrådsberedningen.

Handböcker

Inför ordförandeskapet togs tre handböcker riktade till blivande ordförande fram. UD/EUKORR gav ut en handbok om den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken innan trojkaperioden inleddes. UD-EU svarade för handböcker till ministrar och gruppordförande. Dessa distribuerades under december.

Utbildning

Redan flera år före ordförandeskapet inleddes en omfattande utbildningssatsning för de tjänstemän som skulle vara ordförande i de olika arbetsgrupperna eller inneha andra funktioner i ordförandeorganisationen. Utbildningen omfattade bl.a. EU-kunskap, språk och förhandlingsteknik. Viss utbildning av de blivande rådsordförandena genomfördes också under året.

Vidare arrangerades ett seminarium om medbeslutandeförfarandet och förlikningsprocessen samt ett möte mellan tjänstemän från Regeringskansliet och Europaparlamentets utskottskanslier.

Bilaga 1: Viktigare förordningar, direktiv och beslut antagna under 2000

Enligt rådets redovisning av antagna rättsakter under 2000 röstade Sverige nej två gånger, se avsnitt 23.2.3 Socker och 23.2.5 Frukt och grönt. Det förekom inte att Sverige avstod från att rösta.

EGT/beteckning	datum	förordning/direktiv/beslut	dep
EGT L 87, 8.4.2000, s. 34	13-12-99	Direktiv om tillgång till konsument-information om bränsleekonomi och koloxidutsläpp vid marknadsföring av nya personbilar (1999/94/EG)	Ju
EGT L 237, 21.9.2000, s. 1	17-07-00	Förordning om ett reviderat gemenskapsprogram för tilldelning av miljömärke (nr 1980/2000/EG)	Ju
EGT L 160, 30.6.2000, s. 1	29-05-00	Rådets förordning (EG) nr 1346/2000 av den 29 maj 2000 om insolvensförfaranden	Ju
EGT L 160, 30.6.2000, s. 19	29-05-00	Rådets förordning (EG) nr 1347/2000 av den 29 maj 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar för makars gemensamma barn	Ju
EGT L 160, 30.6.2000, s. 37	29-05-00	Rådets förordning (EG) nr 1348/2000 av den 29 maj 2000 om delgivning i medlemsstaterna av handlingar i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur	Ju
EGT L 12, 16.01.2001, s. 1	22-12-00	Rådets förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område	Ju
EGT C 358, 13.12.2000, s. 1	30-11-00	Rådets akt om utarbetande på grundval av artikel 43.1 i konventionen om upprättandet av en europeisk polisbyrå (Europolkonventionen) av ett protokoll om ändring av artikel 2 och av bilagan till konventionen	Ju
EGT L 324, 21.12.2000, s. 2	14-12-00	Rådets beslut om inrättande av en provisorisk enhet för rättsligt samarbete	Ju
EGT L - , 12.01.2001	18-12-00	Förslag till förordning (45/2001) om dataskydd inom EG:s institutioner	Ju
EGT L 8, s. 1 12.01.2001		Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 45/2001 om skydd för enskilda då gemenskapsinstitutionerna och gemenskapsorganen behandlar personuppgifter och om den fria rörligheten för sådana uppgifter	Ju
EGT L 122, 24.5.2000, s. 29	22-05-00	Rådets förordning nr 1081/2000 om förbud mot försäljning, leverans och export till Burma/Myanmar av utrustning som kan användas i det inre förtrycket eller för terrorhandlingar och om frysande av tillgångar som innehas av vissa	UD

		personer med anknytning till viktiga offentliga tjänster i Burma/Myanmar	
EGT L 159, 30.06.2000, s. 1	22-06-00	Förordning (EG) nr 00/401/GUSP om upprättande av en gemenskapsordning för kontroll av export av produkter och teknik med dubbla användningsområden	UD
EGT L 311, 12.12.2000, s. 1-8	27-11-00	Rådets förordning (nr 2698/2000/EG) om finansiella och tekniska stödåtgärder (Meda) för reformering av ekonomiska och sociala strukturer inom ramen för partnerskapet mellan Europa och Medelhavsområdet	UD
EGT L 252, 06.10.2000, s. 12-18	28-09-00	Rådets beslut (nr 596/2000/EG) om inrättande av en europeisk flyktingfond	UD
EGT L 316, 15.12.2000, s. 1-10	11-12-00	Rådets förordning (nr 2725/2000/EG) om inrättandet av Eurodac för jämförelse av fingeravtryck för en effektiv tillämpning av Dublinkonventionen	UD
EGT L 288, 15.11.2000 s. 6-10	07-11-00	Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2494/2000 av den 7 november 2000 om åtgärder för att främja bevarande och hållbar förvaltning av tropiska skogar och andra skogar i utvecklingsländerna.	UD
EGT L 332, 28.12.2000, s. 1-6	20-12-00	Europaparlamentets och rådets beslut nr 2850/2000/EG av den 20 december 2000 om upprättande av en gemenskapsram för samarbete om oavsiktliga och avsiktliga föroreningar av havet	Fö
EGT L 172 12.07.2000, s. 26-27	29-06-00	Rådets beslut om att inrätta en kommitté för socialt skydd	S
–	07-06-00	Handlingsplan för narkotikastrategin 2000-2004	S
EGT L 72, 21.3.2000, s. 15-20	13-03-00	Rådets beslut om riktlinjer för medlemsstaternas sysselsättningspolitik för år 2000	Fi
EGT L 126, 26.5.2000, s. 1	20-03-00	Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/12/EG om rätten att starta och driva verksamhet i kreditinstitut	Fi
EGT L 130, 31.5.2000, s. 1	22-05-00	Rådets förordning (EG, Euratom) nr 1150/2000 om genomförande av beslut 94/728/EG, Euratom om systemet för gemenskapernas egna medel	Fi
EGT L 253, 7.10.2000, s. 42-46	29-09-00	Rådets beslut 2000/597/EG, Euratom om systemet för Europeiska gemenskapens egna medel	Fi
EGT L 275, 27.10.2000, s. 37	18-09-00	Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/28/EG om ändring av direktiv 2000/12/EG om rätten att starta och driva verksamhet i kreditinstitut	Fi
EGT L 275, 27.10.2000, s. 39	18-09-00	Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/46/EG om rätten att starta och driva affärsverksamhet i institut för elektroniska pengar samt om tillsyn av sådan verksamhet	Fi

EGT L 290, 17.11.2000, s. 27	07-11-00	Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/64/EG om ändring av rådets direktiv 85/611/EEG, 92/49/EEG, 92/96/EEG och 93/22/EEG i fråga om utbyte av information med tredjeland	Fi
EGT L 311, 12.12.2000, s. 17-80	16-11-00	Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2700/2000 om ändring av rådets förordning (EEG) nr 2913/92 om inrättandet av en tullkodex för gemenskapen	Fi
EGT L 210, 21.08.2000, s. 1-40	19-06-00	Rådets rekommendation om allmänna riktlinjer för medlemsstaternas och gemenskapens ekonomiska politik	Fi
EGT L 232, 14.9.2000, s. 1	17-07-00	Europaparlamentets och rådets beslut om inrättande av Europeiska Språkåret 2001	U
EGT C 371, 23.12.2000, s. 4	14-12-00	Resolution antagen av rådet och företrädarna för medlemsstaternas regeringar, församlade i rådet, om en handlingsplan för rörlighet	U
EGT L 28, 3.2.2000, s. 1	24-01-00	Europaparlamentets och rådets beslut att inrätta den andra etappen av gemenskapens åtgärdsprogram för utbildning Sokrates	U
EGT L 63, 10.03.2000, s. 1	14-02-00	Europaparlamentets och rådets beslut nr 508/2000/EG av den 14 februari 2000 om upprättande av Kultur 2000-programmet	Ku
EGT L 336 30.12.2000, s. 82 17.01.01	20-12-00	Rådets beslut 821/2000/EG av den 20 december om genomförande av ett program för att stimulera utveckling, distribution och marknadsföring av europeiska audiovisuella verk (Media Plus – utveckling, distribution och marknadsföring) (2001-2005) rättelse	Ku
EGT L 117/1 18.5.2000	13-04-00	Beslut om att inrätta gemenskapens åtgärdsprogram "Ungdom"	Ku
EGT L 26 27.01.2001, s. 1	19-01-01	Europaparlamentets och rådets beslut av den 19 januari 2001 om genomförande av ett utbildningsprogram för branschfolk inom den europeiska audiovisuella programindustrin (Media-yrkesutbildning) (2001-2005)	Ku
EGT L 279, 1.11.2000, s. 33	18-09-00	Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/55/EG om energieffektivitetskrav för förkopplingsdon till lysrör	N
EGT C 311 E, 31.10.2000, s. 320-327	12-05-00	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om främjande av el från förnybara energikällor på den inre marknaden för el	N
EGT L 333, 29.12.2000, s. 84	20-12-00	Rådets beslut om ett flerårigt program för företag och företagare, särskilt för små och medelstora företag (2001-2005)	N
EGT L 193, 29/07/2000, s. 75	26-02-00	Kommissionens direktiv 2000/52/EG av den 26 juli 2000 om ändring av direktiv 80/723/EEG om insyn i de finansiella förbindelserna mellan medlemsstater och offentliga företag	N

EGT L 332, 28.12.2000, s. 81-89	27-11-00	Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/59/EG av den 27 november 2000 om mottagningsanordningar i hamn för fartygsgenererat avfall och lastrester	N
EGT L 130, 31.5.2000, s. 30	30-05-00	Kommissionens förordning (EG) nr 1159/2000 om de informations- och offentlighetsåtgärder som medlemsstaterna skall vidta när det gäller stöd från strukturfonderna	N
EGT L 193, 29.7.2000, s. 39	28-07-00	Kommissionens förordning (EG) nr 1685/2000 om närmare bestämmelser för genomförandet av rådets förordning (EG) nr 1260/1999 när det gäller stödberättigande utgifter i samband med insatser som medfinansieras av strukturfonderna	N
EGT L 336, 30.12.2000, s. 4-8	18-12-00	Europaparlamentets och rådet förordning (EG) nr 2887/2000 av den 18 december 2000 om tillträde till accessnät	N
EGT L 178, 17.2.2000, s. 1	06-08-00	Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/31/EG om vissa rättsliga aspekter på informationssamhällets tjänster, särskilt elektronisk handel	N
EGT L 180, 19.07.2000, s. 22-26	29-06-00	Rådets direktiv 2000/43/EG av den 29 juni 2000 om genomförandet av principen om likabehandling för personer oavsett deras ras eller etniska ursprung	N
EGT L 303, 02.12.2000, s. 16-22	27-11-00	Rådets direktiv 2000/78/EG av den 27 november 2000 om inrättandet av en allmän ram för likabehandling i arbetslivet	N
EGT L 303, 02.12.2000, s. 23-28	27-11-00	2000/750/EG: Rådets beslut av den 27 november 2000 om inrättande av gemenskapens handlingsprogram mot diskriminering (2001-2006)	N
EGT C 120E, 24.04.2000 s.67-78	06-12-00	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om inrättande av ett gemensamt övervaknings-, kontroll- och informationssystem för sjöfarten	N
EGT C 120E 24.04.2000 s.83-88	06-12-00	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättandet av en europeisk sjösäkerhetsbyrå	N
EGT L 195, 1.8.2000, s. 41	22-06-00	Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/34/EG om ändring av rådets direktiv 93/104/EG om arbetstidens förläggning i vissa avseenden för att täcka sektorer och verksamheter som inte omfattas av det direktivet	N
EGT L 302, 1.12.2000, s. 57	27-11-00	Rådets direktiv 2000/79/EG om genomförande av det europeiska avtal om arbetstidens förläggning för flygpersonal inom civilflyget som har ingåtts mellan Association of European Airlines (AEA), Europeiska transportarbetarfederationen (ETF) European Cockpit Association (ECA), Europeans Regions Airline Association (ERA) och International Air	N

		Carrier Association (IACA)	
EGT C 135, 07.05.2000, s.265-269	28-03-00	Europaparlamentets resolution om meddelandet från kommissionen till rådet, Europaparlamentet, Ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommitté – Luftfarten och miljön – Insatser för att skapa en hållbar utveckling	N
EGT L 241, 26.09.2000, s.18-20	21-09-00	Rådets förordning (EG) nr 2012/2000 av den 21 september 2000 om ändring av bilaga 4 till 1994 års anslutningsakt, protokoll 9 och förordning (EG) nr 3298/94 vad gäller systemet med miljöpoäng för transport med tung lastbil genom Österrike	N
EGT C 291, 13.10.2000, s. 1	13-10-00	Tillkännagivande från kommissionen med riktlinjer om vertikala begränsningar	N
EGT L 304, 5.12.2000, s. 7	29-11-00	Kommissionens förordning (EG) nr 2659/2000 om tillämpning av artikel 81.3 i fördraget på grupper av avtal om forskning och utveckling	N
EGT L 106, 3.5.2000, s. 21	20-03-00	Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/9/EG om linbaneanläggningar för persontransport	M
EGT L 162, 3.7.2000, s. 1	08-05-00	Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/14/EG om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om buller i miljön från utrustning som är avsedd att användas utomhus	M
EGT L 173, 12.7.2000, s. 1	22-05-00	Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/25/EG om åtgärder mot utsläpp av gas- och partikelformiga föroreningar från motorer avsedda för jordbruks- eller skogsbrukstraktorer och om ändring av rådets direktiv 74/150/EEG	M
EGT L 244, 29.9.2000, s. 1	29-06-00	Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2037/2000 om ämnen som bryter ned ozonskiktet	M
EGT L 192, 28.7.2000, s. 1	17-07-00	Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1655/2000 om det finansiella instrumentet för miljön (Life)	M
EGT L 269, 21.10.2000, s. 34	18-09-00	Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/53/EG om uttjänta fordon	M
EGT L 327, 22.12.2000, s. 1	23-10-00	Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område	M
EGT L 313, 13.12.2000, s. 12	16-11-00	Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/69/EG om gränsvärden för bensen och koloxid i luften	M
EGT L 332, 28.12.2000, s. 91	04-12-00	Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/76/EG om förbränning av avfall	M
EGT L 204, 11.08.2000, s 1	00-08-11	Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1760/2000 av den 17 juli 2000	Jo

		om upprättande av ett system för identifiering och registrering av nötkreatur samt märkning av nötkött och nötköttsprodukter och om upphävande av rådets förordning (EG) nr 820/97.	
EGT L 2, 05.01.2001, s 1	00-01-05	Rådets förordning (EG) nr 5/2001 av den 19 december 2000 om ändring av förordning (EEG) nr 1907/90 om vissa handelsnormer för ägg	Jo
EGT L 197, 03.08.2000, s 19	00-08-03	EP:s och rådets direktiv 2000/36/EG av den 23 juni 2000 om kakao- och chokladvaror avsedda som livsmedel	Jo
EGT L 328, 23.12.2000, s 2	00-12-23	Rådets förordning (EG) nr 2826/2000 av den 19 december 2000 om informationskampanjer och säljfrämjande åtgärder för jordbruksprodukter på den inre marknaden	Jo
EGT L 298, 25.11.2000, s 5	00-11-25	Rådets förordning (EG) nr 2580/2000 av den 20 november 2000 om ändring av förordning (EG) 3448/1993 om systemet för handeln med vissa varor som framställs genom bearbetning av jordbruksprodukter	Jo
EGT L 6, 11.01.2000, s 13	00-02-26	Förordning (EG) nr 49/2000 av den 10 januari 2000 om ändring av rådets förordning (EG) nr 1139/1998 om obligatoriska uppgifter vid märkning av vissa livsmedel som framställts från genetiskt modifierade organismer utöver de uppgifter som föreskrivs i direktiv 79/112/EEG	Jo
EGT L 6, 11.01.2000, s 15	00-02-19	Förordning (EG) nr 50/2000 av den 10 januari 2000 om märkning av livsmedel och livsmedelsingredienser som innehåller genetiskt modifierade tillsatser och aromer eller sådana som framställts av genetiskt modifierade organismer	Jo
EGT L 156, 00-06-29, sid 1	00-06-19	Rådets förordning (EG) nr 1363/2000 av den 19 juni 2000 om fastställande av vissa sockerpriser och av standardkvaliteten för betor för regeringsåret 2000/2001	Jo
EGT L 156, 00-06-29, sid 3	00-06-19	Rådets förordning (EG) nr 1364/2000 av den 19 juni 2000 om fastställande för regeringsåret 2000/2001 av härledda interventionspriser för vitsocker, interventionspriset för råsocker, minimipriset för A- och B-betor samt kompensationsbelopp för lagringskostnader	Jo
EGT L 193, 00-07-29, sid 1	00-07-17	Rådets förordning (EG) nr 1666/2000 av den 17 juli 2000 om ändring av förordning (EEG) nr 1766/92 om den gemensamma organisationen av marknaden för spannmål	Jo
EGT L 193, 00-	00-07-	Rådets förordning (EG) nr 1667/2000 av	Jo

07-29, sid 1	17	den 17 juli 2000 om ändring av förordning (EG) nr 3072/95 om den gemensamma organisationen av marknaden för ris	
EGT L 193, 00-07-29, sid 13	00-07-27	Rådets förordning (EG) nr 1673/2000 av den 27 juli 2000 om den gemensamma organisationen av marknaderna för lin och hampa som odlas för fiberproduktion	Jo
EGT L 311, 00-12-12, sid 9	00-12-04	Rådets förordning (EG) nr 2699/2000 av den 4 december 2000 om ändring av förordning (EG) nr 2200/96 om den gemensamma organisationen av marknaden för frukt och grönsaker, förordning (EG) nr 2201/96 om den gemensamma organisationen av marknaden för bearbetade produkter av frukt och grönsaker och förordning (EG) nr 2202/96 om att inrätta ett system med stöd till producenter av vissa citrusfrukter	Jo
EGT L 48, 00-02-19, sid 1	99-12-17	Kommissionens förordning 331/2000 av den 17 december 1999 om ändring av bilaga V till rådets förordning (EEG) nr 2092/91 om ekologisk produktion av jordbruksprodukter och uppgifter därom på jordbruksprodukter och livsmedel om gemenskapslogotyp för ekologiska produkter.	Jo
EGT L 67, 00-03-15, sid 12	00-03-14	Kommissionens förordning (EG) nr 548/2000 av den 14 mars 2000 om ändring av förordning (EEG) nr 94/92 om genomförande av den ordning för import från tredje land som föreskrivs rådets förordning (EEG) nr 2092/91	Jo
EGT L 185, 00-07-25, sid 62	00-07-24	Kommissionens förordning (EG) nr 1616/2000 av den 24 juli 2000 om ändring av förordning (EEG) nr 94/92 om genomförande av den ordning för import från tredje land som föreskrivs i förordning (EEG) nr 2092/91	Jo
EGT L 279, 00-11-01, sid 19	00-11-01	Kommissionens förordning (EG) nr 2426/2000 av den 31 oktober 2000 om ändring av förordning (EEG) nr 94/92 om genomförande av den ordning för import från tredje land som föreskrivs i förordning (EEG) nr 2092/91	Jo
EGT L 17, 00-01-21	99-12-07	Rådets förordning (EG) nr 104/2000 av den 17 december 1999 om den gemensamma organisationen av marknaden för fiskeri- och vattenbruksprodukter	Jo
EGT L 80, 00-03-31, sid 7	00-03-27	Rådets förordning (EG) nr 657/2000 av den 27 mars 2000 om förstärkt dialog med fiskerisektorn och de grupper som berörs av den gemensamma fiskeripolitiken	Jo

EGT L 176, 00-07-15, sid 42	00-06-29	Rådets beslut (2000/439/EG) av den 29 juni 2000 om ekonomiskt bidrag från gemenskapen till medlemsstaternas utgifter för insamling av uppgifter samt till finansiering av studier och pilotprojekt till stöd för den gemensamma fiskeripolitiken	Jo
EGT L 208, 00-08-18, sid 1	00-08-16	Rådets förordning (EG) nr 1783/2000 av den 16 augusti 2000 om ändring av förordning (EG) nr 772/1999 om införande av slutgiltiga antidumpnings- och utjämningstullar på import av odlad atlantlax med ursprung i Norge	Jo
EGT L 298, 00-11-25, sid 1	00-11-17	Rådets förordning (EG) nr 2578/2000 av den 17 november 2000 om ändring av förordning (EG) nr 2406/96 om fastställande av gemensamma marknadsnormer för saluföring av vissa fiskeriprodukter	Jo
EGT L 321, 00-12-19, sid 1	00-11-14	Rådets förordning (EG) nr 2764/2000 av den 14 november 2000 om fastställande av orienteringspriserna för fiskeåret 2001 för de fiskeriprodukter som finns upptagna i bilagorna I och II och gemenskapens produktionspris för de fiskeriprodukter som förtecknas i bilaga III till förordning (EG) nr 104/2000	Jo
EGT L 334, 00-12-30, sid 1	00-12-15	Rådets förordning (EG) nr 2848/2000 av den 15 december 2000 om fastställande för 2001 av fiskemöjligheter och därmed förbundna villkor för vissa fiskbestånd och grupper av fiskebestånd i gemenskapens vatten och för gemenskapens fartyg, i andra vatten där fångstbegränsningar krävs	Jo
EGT L 333, 00-12-29, sid 81	00-12-14	Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/77/EG av den 14 december 2000 om ändring av rådets direktiv 95/53/EG om fastställande av principerna för organisationen av officiell kontroll på djurfoderområdet	Jo
EGT L 105, 00-05-03, sid 36	00-04-10	Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/16/EG av den 10 april 2000 om ändring av rådets direktiv 79/373/EEG om saluföring av foderblandningar och rådets direktiv 96/25/EG om avyttring av foderråvaror	Jo
EGT L 135, 00-06-08, sid 27	00-06-05	Kommissionens beslut av den 5 juni 2000 om ändring av beslut 98/272/EG om epidemiologisk övervakning av transmissibel spongiform encefalopati (2000/374/EG)	Jo
EGT L 158, 00-06-30, sid 76	00-06-29	Kommissionens beslut av den 29 juni 2000 om användning av material som utgör en risk när det gäller transmissibel spongiform encefalopati och om ändring	Jo

		av beslut 94/474/EG (2000/418/EG)	
EGT L 306, 00-12-07, sid 32	00-12-04	Rådets beslut av den 4 december 2000 om vissa skyddsåtgärder vad gäller transmissibel spongiform encefalopati och utfodring med animaliskt protein (2000/766/EG)	Jo

Skr. 2001/02:30

Bilaga 2: Förslag till viktigare förordningar, direktiv och beslut samt viktigare rekommendationer, yttranden och meddelanden under 2000

Beteckning	datum	Förslag till förordningar/direktiv/beslut	dep
KOM (2000) 30 slutlig	26-01-00	Förslag till förordning om allmänhetens tillgång till Europaparlamentets, rådets och kommissionens handlingar	Ju
KOM (2000) 80 slutlig	25-02-00	Förslag till direktiv om ändring av direktiven 78/660/EEG och 83/349/EEG som rör värderingsreglerna för årsbokslut och sammanställd redovisning i vissa typer av bolag	Ju
KOM (2000) 139 slutlig	29-03-00	Förslag till direktiv om allmän produktsäkerhet	Ju
EGT C 12, 15.1.2001, s. 1		Meddelande: Utkast till åtgärdsprogram för genomförande av principen om ömsesidigt erkännande av domar på privaträttens område	Ju
KOM (2000) 167 slutlig	24-03-00	Meddelande: Resultattavla för framstegen i skapandet av ett område med frihet, säkerhet och rättvisa i Europeiska unionen	Ju
KOM (2000) 340	06-07-00	Förslag till förordning om ändring av förordningen (EG) nr 2027/97 om lufttrafikföretags skadeståndsansvar vid olyckor	Ju
KOM (2000) 412	01-08-00	Förslag till förordning om gemenskapspatent	Ju
KOM (2000) 592 slutlig	22-09-00	Förslag till rådets beslut om inrättandet av ett europeiskt rättsligt nätverk inom privaträtten	Ju
KOM (2000) 782 slutlig	30-11-00	Meddelande: Halvårsuppdatering av resultattavlan för framstegen i skapandet av ett område med frihet, säkerhet och rättvisa i Europeiska unionen (andra halvåret 2000)	Ju
KOM (2000) 802	06-12-00	Förslag till förordning om upprättandet av en fond för ersättning av skada orsakad av förorening genom olja i europeiska vatten och om därmed förbundna åtgärder	Ju
EGT C 314, 3.11.2000, s. 1	26-09-00	Förslag till rådets förordning om samarbetet mellan medlemsstaternas domstolar i fråga om bevisupptagning i mål och ärenden av civil och kommersiell natur	Ju
EGT C 106, 13.4.2000, s. 1	27-03-00	Rådets beslut om bemyndigande för Europols direktör att inleda förhandlingar om avtal med tredjeland och organ utan anknytning till EU	Ju
EGT C 289, 12.10.2000, s. 8	28-09-00	Rådets rekommendation om Europols möjligheter att anmoda medlemsstaterna att påbörja utredningar	Ju
EGT C 357,	30-11-00	Rådets rekommendation till	Ju

13.12.200, s. 7		medlemsstaterna om Europols stöd till gemensamma utredningsgrupper som inrättas av medlemsstaterna	
EGT C 358, 13.12.2000, s. 1	30-11-00	Rådets akt om utarbetande på grundval av artikel 43.1 i konventionen om upprättandet av en europeisk polisbyrå (Europolkonventionen) av ett protokoll om ändring av artikel 2 och av bilagan till konventionen	Ju
EGT L 324, 21.12.2000, s. 2	14-12-00	Rådets beslut om inrättande av en provisorisk enhet för rättsligt samarbete	Ju
KOM (2000) 578 slutlig	20-09-00	Förslag till rådets direktiv om miniminormer för medlemsstaternas förfaranden för att bevilja eller återkalla flyktingstatus	UD
KOM (1999) 638	11-11-00	Förslag till rådets direktiv om familjeåterförening	UD
KOM (2000) 638 slutlig	10-10-00	Ändrat förslag till rådets direktiv om rätt till familjeåterförening	UD
KOM (2000) 27	17-02-00	Förslag till förordning om fastställande av förteckningen över de tredje länder vars medborgare måste ha visering när de passerar det yttre gränserna och av förteckningen över de tredje länder vars medborgare är undantagna från detta krav	UD
KOM (2000) 303 slutlig	21-05-00	Förslag till rådets direktiv om miniminormer för att ge tillfälligt skydd vid massiv tillströmning av fördrivna personer och om åtgärder för att främja en balans mellan medlemsstaternas insatser för att ta emot dessa personer och bära följderna av detta	UD
KOM (2000) 622 slutlig	16-10-00	Meddelande om den framtida utvecklingen av den sociala tryggheten på lång sikt: Trygga och stabila pensioner	S
KOM (2000) 736 slutlig	04-12-00	Förslag till rådets rekommendation om barns och ungas alkoholkonsumtion	S
KOM (2000) 816 slutlig	13-12-00	Förslag till direktiv om att fastställa höga kvalitetsstandarder för insamling, kontroll, bearbetning, förvaring och distribution av humanblod och blodkomponenter och om ändring av rådets direktiv 89/381/EEG	S
KOM (2000) 622	16-10-00	Meddelande om den framtida utvecklingen av den sociala tryggheten på lång sikt: Trygga och stabila pensioner	S
KOM (2000) 379 slutlig	28-06-00	Meddelande om en ny socialpolitisk dagordning	N, S
KOM (2000) 398 slutlig	28-06-00	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om livförsäkring (omarbetad version)	Fi
KOM (2000) 348 slutlig	07-06-00	Meddelande om en strategi för förbättring av mervärdsskattesystemets funktion inom ramen för den inre marknaden	Fi
KOM (2000) 349 slutlig	07-06-00	Förslag om ändring av förordning (EEG) nr 218/92 om administrativt samarbete inom området för indirekt beskattning	Fi

		(mervärdesskatt) och förslag till rådets direktiv om ändring av direktiv 77/388/EEG vad gäller mervärdesskatteordningen för vissa tjänster som tillhandahålls på elektronisk väg	
KOM (2000) 511 slutlig	20-09-00	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om försäkringsförmedling	Fi
KOM (2000) 507 slutlig	11-10-00	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om tjänstepensionsinstituts verksamhet	Fi
KOM (2000) 617 slutlig	25-10-00	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av rådets direktiv 79/267/EEG med avseende på solvensmarginalkraven för livförsäkringsbolag	Fi
KOM (2000) 634 slutlig	25-10-00	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av rådets direktiv 73/239/EEG med avseende på solvensmarginalkraven för skadeförsäkringsbolag	Fi
KOM (2000) 650 slutlig	17-11-00	Förslag om ändring till direktiv 77/388/EEG i syfte att förenkla, modernisera och harmonisera kraven på fakturering när det gäller mervärdesbeskattning	Fi
KOM (2000) 313	06-06-00	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om minimikrav på utbildning för sjöfolk	U
KOM (2000) 655 slutlig	18-10-00	Förslag till rådets beslut om undertecknande och ingående av avtal om ett förlängt samarbetsprogram inom högre och yrkesinriktad utbildning mellan Europeiska gemenskapen och Kanadas regering	U
KOM (2000) 656 slutlig	18-10-00	Förslag till rådets beslut om undertecknande och ingående av avtal om ett förlängt samarbetsprogram inom högre och yrkesinriktad utbildning mellan Europeiska gemenskapen och Amerikas förenta stater	U
KOM (2000) 845 slutlig	22-12-00	Förslag till rådets förordning om ändring av förordning (EEG) nr 3911/92 om export av kulturföremål	Ku
KOM (2000) 844 slutlig	22-12-00	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av rådets direktiv 93/7/EEG om återlämnande av kulturföremål som olagligen förts bort från en medlemsstats territorium	Ku
KOM (2000) 7 slutlig	00-07-26	Kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om medlemsstaternas åtgärder i fråga om krav på allmänna tjänster och slutande av avtal om allmänna tjänster när det gäller persontransporter på järnväg, väg och inre vattenvägar	N
KOM (2000) 87 slutlig	30-08-00	Grönbok om handel med utsläppsrätter för växthusgaser inom Europeiska unionen	N

KOM (2000) 247 slutlig	26-04-00	Handlingsplanen för ökad energi-effektivitet i Europeiska gemenskapen	N
KOM (2000) 279	10-05-00	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om främjande av el från förnybara energikällor på den inre marknaden för el	N
KOM (2000) 709 slutlig	29-11-00	Mot en europeisk strategi för trygg energiförsörjning	N
KOM (2000) 582 slutlig	27-09-00	Förslag till rådets förordning om tillämpning av artiklarna i 81 och 82 i fördraget	N
KOM (2000) 518	06-09-00	Kommissionens meddelande till rådet, Europaparlamentet, EKSG:s rådgivande kommitté, Ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén -EKSG-fördragets utgång: Finansiell verksamhet efter 2002	N
KOM (2000) 519	06-09-00	Utkast till beslut av företrädarna för regeringarna i Europeiska kol- och stålgemenskapens medlemsstater, församlade i rådet om de ekonomiska följderna av att Fördraget om upprättandet av Europeiska kol- och stålgemenskapen	N
KOM (2000) 520	06-09-00	Förslag till rådets beslut om fastställande av fleråriga ekonomiska riktlinjer för förvaltningen av tillgångarna i "EKSG under avveckling"	N
KOM (2000) 521	06-09-00	Förslag till rådets beslut om fastställande av de fleråriga tekniska riktlinjerna för förvaltningen av Kol- och stålforskningsfonden	N
KOM (2000) 759 slutlig	22-11-00	Ändrat förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ett öppet system av harmoniserade regler för begränsningar för tunga lastfordon som deltar i internationella transporter på bestämda vägar	N
KOM (2000) 751	22-11-00	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av rådets förordning (EEG) nr 881/92 om tillträde till marknaden för godstransporter på väg inom gemenskapen till eller från en medlemsstats territorium eller genom en eller flera medlemsstaters territorier när det gäller ett enhetligt förartillstånd	N
KOM (2000) 853	14-04-00	Meddelande från kommissionen till medlemsstaterna om fastställande av riktlinjer för gemenskapsinitiativet Equal när det gäller samarbete mellan länderna för att främja nya metoder för att bekämpa diskriminering och alla slags skillnader i samband med arbetsmarknaden	N
KOM (2000) 946	14-04-00	Kommissionens meddelande till medlemsstaterna om fastställande av riktlinjer för gemenskapsinitiativet för landsbygdens utveckling (Leader +)	N

KOM (2000) 1100	28-04-00	Meddelande från kommissionen till medlemsstaterna av den 28 april 2000 om fastställande av riktlinjer för ett gemenskapsinitiativ för ekonomisk och social förnyelse av städer och förorter som befinner sig på tillbakagång för att främja hållbar stadsutveckling – Urban II	N
KOM (2000) 1101	28-04-00	Meddelande från kommissionen till medlemsstaterna om fastställande av riktlinjer för ett gemenskapsinitiativ för transeuropeiskt samarbete som syftar till att stimulera harmonisk och balanserad utveckling i Europa (Interreg III)	N
KOM (2000) 393	12-07-00	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om gemensamt regelverk för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster	N
KOM (2000) 384	12-07-00	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om tillträde till och samtrafik mellan elektroniska kommunikationsnät och tillhörande utrustning	N
KOM (2000) 386	12-07-00	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om auktorisation för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster	N
KOM (2000) 392	12-07-00	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om samhällsomfattande tjänster och användares rättigheter när det gäller elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster	N
KOM (2000) 385	12-07-00	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om behandling av personuppgifter och skydd för privatlivet inom sektorn för elektronisk kommunikation	N
KOM (2000) 407	12-07-00	Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om ett regelverk för radiospektrumpolitiken i Europeiska gemenskapen	N
KOM (2000) 319	30-05-00	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 97/67/EG för att ytterligare öka konkurrensen inom postsektorn i gemenskapen	N
KOM (2000) 121 slutlig	24-03-00	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändringar av rådets förordning (EEG) nr 3922/91 om harmonisering av tekniska krav och administrativa förfaranden inom området civil luftfart	N
KOM (2000) 340 slutlig	07-06-00	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändringar av förordning (EG) nr 2027/97/EG om lufttrafikföretags skadeståndsansvar vid olyckor	N
KOM (2000) 595 slutlig	04-12-00	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om fastställandet av gemensamma bestämmelser på luftfartsområdet och inrättandet av en europeisk byrå för luftfartsäkerhet	N

KOM (2000) 265 slutlig	04-05-00	Kommissionens meddelande om främjande av en hållbar utveckling inom EU:s utvinningsindustri (utom energiproduktion)	N
KOM (2000) 8 slutlig	12-12-00	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av .EU som toppdomän på Internet	N
KOM (2000) 137	23-03-00	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av rådets direktiv 96/53/EG om största tillåtna dimensioner i nationell och internationell trafik och högsta tillåtna vikter i internationell trafik för vissa vägfordon som framförs inom gemenskapen	N
KOM (2000) 814 slutlig	07-12-00	Sjätte rapporten om genomförandet av EG:s lagstiftning på telekommunikationsområdet	N
KOM (2000) 821 slutlig	11-12-00	Meddelande från kommissionen till rådet – Gemenskapens mål den 33:e konferensen för den Internationella civila luftfartsorganisationen (ICAO) och ICEA-rådets beslut om miljöskydd fattade före detta möte	N
KOM (2000) 862	27-04-00	Kommissionen förordning (EG) nr 862/2000 av den 27 april 2000 om fastställande av det högsta exportbidraget för korn inom ramen för den anbudsinfordran som avses i förordning (EG) nr 10701/1999	N
KOM (2000) 47	07-02-00	Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om upprättande av en lista över prioriterade ämnen på vattenpolitikens område	M
KOM (2000) 260	20-06-00	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring för tjugonde gången av rådets direktiv 76/769/EEG beträffande begränsning av användning och utsläppande på marknaden av vissa farliga ämnen och preparat (klorparaffiner med kort kolkedja)	M
KOM (2000) 347	13-06-00	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om avfall som utgörs av eller innehåller elektriska eller elektroniska produkter	M
KOM (2000) 347	13-06-00	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om begränsning av användningen av vissa farliga ämnen i elektriska och elektroniska produkter	M
KOM (2000) 402	29-06-00	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om allmänhetens tillgång till miljöinformation	M
KOM (2000) 468	27-06-00	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om bedömning och hantering av omgivningsbuller	M
KOM (2000) 487	06-09-00	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av rådets direktiv	M

		70/220/EEG om åtgärder mot luftförorening genom avgaser från motorfordon	
KOM (2000) 546	08-09-00	Förslag till rådets beslut om ändring av kommissionens beslut av den 3 maj 2000 om ersättning av kommissionens beslut 94/3/EG om en förteckning över avfall i enlighet med artikel 1 a i rådets direktiv 75/442/EEG om avfall, och rådets beslut 94/904/EG om upprättande av en förteckning över farligt avfall i enlighet med artikel 1.4 i rådets direktiv 91/689/EEG om farligt avfall	M
KOM (2000) 639	12-10-00	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 94/25/EG om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar i fråga om fritidsbåtar	M
KOM (2000) 314 slutlig	28-11-00	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 97/24/EG om vissa komponenter och karakteristiska egenskaper hos två- eller trehjuliga motorfordon	M
KOM (2000) 785	29-11-00	Ändrat förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring för nittonde gången av direktiv 76/769/EEG om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om begränsning av användning och utsläppande på marknaden av vissa farliga ämnen och preparat (beredningar), i fråga om azofärger (framlagt av kommissionen enligt artikel 250.2 i EG-fördraget)	M
KOM (2000) 840	18-12-00	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 97/68/EG om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om åtgärder mot utsläpp av gas- och partikelformiga föroreningar från förbränningsmotorer som skall monteras i mobila maskiner som inte är avsedda att användas för transporter på väg	M
KOM (2000) slutlig	08-09-00	Rapport från kommissionen till rådet och Europaparlamentet om genomförandet av meddelandet "Uppbyggnad av ett omfattande partnerskap med Kina", tidigare benämnt "Mot ett globalt partnerskap med Kina".	UD
KOM (2000) 212	13-04-00	Meddelande från kommissionen till rådet och Europaparlamentet om Europeiska gemenskapens utvecklingspolitik	UD
SEC(2000) 1049	15-06-00	Kommissionens arbetspapper; Gemenskapssamarbete: Ramverk för landstrategipapper	UD
Rådsdokument 13458/00, 16-05-00,	10-11-00	Europeiska gemenskapens utvecklingspolitik: Uttalande av rådet och kommissionen	UD

pressrelease 1929/00			
Rådsdokument 12263/1/00, pressrelease 1929/00	10-11-00	Standardramverk för landstrategier – rådets slutsatser	UD
KOM (2000) 257 slutlig	03-05-00	Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Ekonomiska och sociala kommittén och Region- kommittén – översyn av strategin för den inre marknaden 2000	UD
KOM (2000) 888 slutlig	29-12-00	Meddelande från kommissionen till rådet och Europaparlamentet, En strategi för tjänster på den inre marknaden	UD
KOM (2000) 284 slutlig	08-03-00	Meddelande för ett Europa fritt från hinder för personer med funktionshinder	S
KOM (2000) 285 slutlig	22-06-00	Meddelande om en hälsovårdsstrategi för den Europeiska gemenskapen samt förslag till beslut om antagande av ett gemenskapsåtgärder på folkhälsoområdet (2002-2006)	S
KOM (2000) 622 slutlig	28-06-00	Meddelande om en ny socialpolitisk dagordning	N, S
KOM (2000) 846 slutlig	21-12-00	De offentliga finansernas bidrag till tillväxt och sysselsättning: Krav på ökad kvalitet och hållbarhet; meddelande från kommissionen till rådet och Europaparlamentet	Fi
KOM (2000) 57 slutlig	02-02-00	Meddelande från kommissionen om informationsstrategin inför den sista fasen i genomförandet av EMU	Fi
KOM (2000) 228 slutlig	14-02-00	Rådets rekommendation om genom- förandet av medlemsstaternas sysselsättningspolitik	Fi
KOM (2000) 302 slutlig	19-01-00	Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/84/EG av den 19 januari 2001 om bestämmelser beträffande sommartid	N
KOM (2000) 142 slutlig	21-03-00	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring i rådets direktiv 95/21/EG om tillämpning av internationella normer för säkerhet på fartyg, förhindrande av förorening samt boende- och arbetsförhållanden ombord på fartyg som anlöper gemenskapens hamnar och framförs i medlemsstaternas territorialvatten (hamnstatskontroll)	N
KOM (2000) 142 slutlig	21-03-00	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring i rådets direktiv 94/57/EG om gemensamma regler och standarder för organisationer som utför inspektioner och utövar tillsyn av fartyg och för sjöfartsadministrationernas verksamhet i förbindelse därmed	N
KOM (2000) 142 slutlig	21-03-00	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om påskyndat införande av bestämmelser om dubbelskrov eller	N

		likvärdig konstruktion för oljetankfartyg med enkelskrov	
KOM (2000) 179 slutlig	22-05-00	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om fastställande av krav och harmoniserade förfaranden för säker lastning och lossning av bulkfartyg	N
KOM (2000) 489 slutlig	15-09-00	Förslag till förordning om sjösäkerhetskommittén och om ändring av förordningarna om sjösäkerhet och förhindrande av förorening från fartyg respektive förslag till ett direktiv om ändring av direktiven om säkerhet på fartyg och förhindrande av förorening från fartyg	N
KOM (2000) 802 slutlig	06-12-00	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om inrättande av ett gemensamt övervaknings-, kontroll- och informationssystem för sjöfarten	N
KOM (2000) 802 slutlig	06-12-00	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättandet av en europeisk sjösäkerhetsbyrå	N
KOM (2000) 330 slutlig	14-06-00	eEurope 2002 – Ett informationsamhälle för alla. Handlingsplan utarbetad av rådet och Europeiska kommissionen för Europeiska rådets möte i Feira.	N
KOM (2000) 750 slutlig	22-11-00	Kommissionens meddelande till Europaparlamentet och rådet om Galileo	N
9832/00	28-06-00	Rådets resolution om ökad vägtrafiksäkerhet.	N

KOM (2000) 382 slutlig	23-06-00	Förslag till rådets direktiv om det europeiska avtal om arbetstidens förläggning för flygpersonal inom civilflyget som har ingåtts mellan Association of European Airlines (AEA), Europeiska transportarbetarfederationen (ETF) European Cockpit Association (ECA), Europeans Regions Airline Association (ERA) och International Air Carrier Association (IACA)	N
KOM (2000) 364	21-06-00	KOM:s meddelande till Europaparlamentet och rådet i riktning mot säkrare och mer konkurrenskraftiga vägtransporter av hög kvalitet i gemenskapen	N
KOM (2000) 125 slutlig	17-03-00	Meddelande från kommissionen om prioriteringar när det gäller vägtrafiksäkerheten inom EU lägesrapport och klassificering av åtgärder.	N
KOM 532/00	07-09-00	Förslag till rådets beslut om att ändra beslut 95/408/EG om villkor för fastställande, för en övergångsperiod, av provisoriska listor för fastställande av tredjeland från vilka medlemsstaterna har rätt att importera vissa animaliska produkter, fiskeprodukter och levande tvåskaliga blötdjur	Jo
KOM 801/00	00-12-04	Förslag till rådets beslut om slutande av ett avtal i form av skriftväxling om provisorisk tillämpning av det fjärde protokollet om villkor för det fiske som föreskrivs i avtalet om fiske mellan europeiska ekonomiska gemenskapen å ena sidan och Danmarks regering och Grönlands lokala regering å andra sidan	Jo
KOM 301/00	00-05-17	Ändrat förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättandet av ett system för identifiering och registrering av nötdjur och om märkning av nötkött och nötköttsprodukter samt om upphävande av förordning (EG) nr 820/97	Jo
KOM (2000) 1 slutlig	02-02-00	Meddelande från kommissionen om försiktighetsprincipen	M

Bilaga 3: Mål av svenskt intresse vid EG-domstolen och EG:s förstainstansrätt under 2000

I det följande redovisas först de mål vid EG-domstolen och EG:s förstainstansrätt, i vilka Sverige är eller har varit part eller har intervenerat under år 2000 (avsnitt 1). Vidare redovisas de mål om förhandsavgörande i vilka den svenska regeringen har yttrat sig eller där förhandsavgörande har begärts av en svensk domstol (avsnitt 2). Redovisningen upptar i respektive avsnitt först de mål som har avgjorts slutligt under år 2000. Därefter redovisas de mål som vid utgången av år 2000 fortfarande var pågående. Målen redovisas i målnummerordning, och vad gäller avsnitt 1, var för sig för EG-domstolen respektive förstainstansrätten.

Mål i vilka talan väckts vid EG-domstolen eller förstainstansrätten

Slutligt avgjorda mål vid EG-domstolen under 2000

C-115/99 (Å 60/99); Konungariket Sverige mot Europeiska unionens råd

Sverige väckte talan i EG-domstolen om ogiltigförklaring av rådets förordning (EG) nr 48/1999 om fördelning av fiskemöjligheter för 1999 i den del förordningen avser fördelning av torsk i gemenskapens fiskevatten i Östersjön och av kolja i Nordsjön. Grunden var att rådet vid fördelningen har åsidosatt den svenska anslutningsakten genom att Sverige inte tilldelats de i anslutningsakten föreskrivna andelarna av fiskemöjligheterna.

Målet vilandeförklarades i avvaktan på att mål C-206/97 skulle avgöras. Efter det att mål C-206/97 hade avgjorts återkallade Sverige sitt yrkande om ogiltigförklaring av förordningen i den del den avser torsk i Östersjön. Efter att överenskommelser därefter hade ingåtts med kommissionen och Förenade kungariket, som innebar att syftet med Sveriges talan hade uppnåtts såvitt avser fördelningen av kolja i Nordsjön, återkallade Sverige sin talan även i återstående del.

EG-domstolen har skrivit av målet.

C-42/00 (Å 28/00); Europeiska gemenskapernas kommission mot Konungariket Sverige

Kommissionen väckte talan mot Sverige om fördragsbrott genom att inte i tid ha genomfört rådets direktiv 96/67/EG om tillträde till marknaden för marktjänster på flygplatserna inom gemenskapen. Direktivet skulle ha varit genomfört den 25 oktober 1997.

Sedan Sverige medgett kommissionens yrkanden och anfört att erforderlig lagstiftning – lagen om marktjänster på flygplatser – för att

genomföra direktivet antagits och skulle träda i kraft den 1 maj 2000, Skr. 2001/02:30 återkallade kommissionen sin talan.

EG-domstolen har skrivit av målet.

Pågående mål vid EG-domstolen

C-468/98 (Å 14/99); Europeiska gemenskapernas kommission mot Konungariket Sverige

Kommissionen har väckt talan i EG-domstolen mot Sverige och gjort gällande att Sverige brutit mot gemenskapsrätten genom att år 1995 avtala med USA om ändringar i 1944 års luftfartsavtal mellan Sverige och USA. Enligt kommissionen har gemenskapen exklusiv behörighet på luftfartsområdet. Kommissionen har vidare gjort gällande att en "nationalitetsklausul" i avtalet, som innebär att parterna kan vägra sådana flygbolag marknadsstillträde som inte huvudsakligen ägs av svenska eller amerikanska medborgare, strider mot reglerna om fri etableringsrätt enligt artikel 52 i EG-fördraget (nu artikel 43 EG).

Kommissionen har samtidigt väckt talan mot sju andra medlemsstater, närmare bestämt Förenade kungariket, Danmark, Finland, Belgien, Luxemburg, Österrike och Tyskland. Kommissionens talan mot de sex senare är i princip identisk med talan mot Sverige. Målet mot Förenade kungariket rör emellertid endast frågan om den sk nationalitetsklausulens förenlighet med gemenskapsrätten, eftersom Förenade kungariket inte ingått något open skies-avtal med USA.

Sverige har i sitt svaromål yrkat att kommissionens talan skall ogillas. Sverige har bestritt att gemenskapen har exklusiv behörighet och att Sverige har brutit mot reglerna om fri etableringsrätt.

Nederländerna har intervenerat på Sveriges sida liksom i övriga mål till stöd för respektive svarande.

T-264/97 i förstainstansrätten (Å 34/98); Sven Englund mot Europeiska unionens råd

C-125/99 P i EG-domstolen; Konungariket Sverige mot Europeiska unionens råd

Målet i förstainstansrätten gällde ogiltigförklaring av rådets beslut att inte medge Sven Englund, som ingått registrerat partnerskap enligt svensk lag, samma familjeförmåner som enligt tjänsteföreskrifterna för tjänstemän vid gemenskapens institutioner utgår till en gift person.

Sverige intervenerade i förstainstansrätten till stöd för Sven Englund och yrkade att rådets beslut skulle ogiltigförklaras.

I dom den 28 januari 1999 ogillade förstainstansrätten Sven Englunds talan.

Sverige och Sven Englund har överklagat domen till EG-domstolen.

Sverige har gjort gällande att förstainstansrätten har tillämpat tjänsteföreskrifterna på ett felaktigt sätt genom att vid tolkningen av uttrycken gift och make inte ta hänsyn till de individuella tjänstemännens familjerättsliga status och civilstånd enligt de nationella rättsordningarna och därmed inte likställa tjänstemän som ingått registrerat partnerskap med gifta tjänstemän.

Rådet har bestritt Sveriges ändringsyrkande.

Nederländerna och Danmark har intervenerat på Sveriges sida i EG-domstolen.

T-14/98 i förstainstansrätten (Ä 83/98); Heidi Hautala mot Europeiska unionens råd

C-353/99 P i EG-domstolen; Europeiska unionens råd mot Heidi Hautala

Målet i förstainstansrätten gällde ogiltigförklaring av ett beslut av rådet att vägra Heidi Hautala, som är ledamot av Europaparlamentet, tillgång till en rapport från arbetsgruppen för frågor om export av konventionella vapen. Rådet vägrade Heidi Hautala tillgång till rapporten med hänvisning till att ett utlämnande kunde skada de internationella förbindelserna. Heidi Hautala väckte talan mot beslutet.

Sverige intervenerade, tillsammans med Finland, till stöd för Heidi Hautala. Frankrike intervenerade på rådets sida.

Förstainstansrätten meddelade dom den 19 juli 1999. Enligt domen hade rådet inte rätt att vägra lämna ut handlingen i sin helhet utan det hade ålegat rådet att pröva om delar av handlingen kunde lämnas ut. Genom domen ogiltigförklarades rådets beslut.

Rådet har överklagat domen till EG-domstolen och gjort gällande att förstainstansrättens dom bygger på oriktig rättstillämpning.

Eftersom Sverige intervenerade på Heidi Hautalas sida i förstainstansrätten, har Sverige ställning som part i EG-domstolen. Sverige har i sitt svaromål yrkat att rådets överklagande skall ogillas.

Spanien har i EG-domstolen intervenerat på rådets sida och Danmark samt Förenade kungariket på Heidi Hautalas sida.

C-478/99 (Ä 207/99); Europeiska gemenskapernas kommission mot Konungariket Sverige

Kommissionen har väckt talan vid EG-domstolen mot Sverige och gjort gällande att Sverige inte har uppfyllt sina skyldigheter enligt direktiv 93/13/EG om oskäliga villkor i konsumentavtal genom att inte i nationell lagstiftning ha genomfört en bilaga till direktivet, innehållande en vägledande lista över avtalsvillkor som kan anses oskäliga.

Sverige har i svaromål yrkat att kommissionens talan skall ogillas. Sverige har gjort gällande att det inte finns någon gemenskapsrättslig skyldighet att i nationell författningstext ta in direktivets bilaga. Listan är inte bindande för nationella domstolar och myndigheter och syftar inte heller till att skapa skyldigheter eller rättigheter för enskilda. Sverige har

fullt ut genomfört direktivet i svensk lag. Genom det sätt på vilket Sverige har genomfört direktivet uppnås det med direktivet åsyftade resultatet. Sverige har också uppfyllt de gemenskapsrättsliga kraven på rättssäkerhet och klarhet.

Finland och Danmark har intervenerat i målet på Sveriges sida.

C-314/99 (Å 8/00); Konungariket Nederländerna mot Europeiska gemenskapernas kommission

Nederländerna har väckt talan vid EG-domstolen om ogiltigförklaring till viss del av kommissionens direktiv 1999/51/EG om anpassning till tekniska framsteg för femte gången av bilaga I till rådets direktiv 76/769/EEG. Genom direktivet 1999/51/EG har bilagan till direktivet 76/769/EEG i den del talan gäller ändrats på så sätt att Österrike och Sverige, som tillämpar mer långtgående restriktioner om kadmium, får fortsätta att tillämpa dessa bestämmelser till och med den 31 december 2002.

Sverige har intervenerat i målet till stöd för kommissionen.

C-185/00 (Å 198/00); Europeiska gemenskapernas kommission mot Republiken Finland

Kommissionen har väckt talan vid EG-domstolen mot Finland och gjort gällande att Finland, genom att tillåta att lågbeskattad olja (rödmärkt) används som bränsle i motorfordon och att sådan olja säljs utan erforderlig skattekontroll, inte uppfyllt sina skyldigheter enligt artiklarna 8.2 och 8.3 i rådets direktiv 92/81/EEG om harmonisering av strukturerna för punktskatter på mineraloljor och artikel 5.1 i rådets direktiv 92/82/EEG om tillnärmning av punktskattesatser för mineraloljor.

Sverige har ansökt om intervention till stöd för kommissionens yrkanden.

C-239/00 P (Å 168/00); Europeiska unionens råd mot Aldo Kuijer

Rådet har överklagat förstainstansrättens dom den 6 april 2000 i mål T-188/98. Genom domen ogiltigförklarades rådets beslut av den 28 september 1998 att vägra Aldo Kuijer tillgång till vissa handlingar. Förstainstansrätten anförde som skäl att rådets beslut inte uppfyllde kravet på motivering i artikel 190 i EG-fördraget i dess lydelse före Amsterdamfördraget och att rådet hade tillämpat rådets beslut 93/731/EG om allmänhetens tillgång till handlingar felaktigt genom att inte lämna ut de avsnitt av de begärda handlingarna som inte omfattas av undantagen enligt beslutet.

Sverige har intervenerat till stöd för Aldo Kuijer liksom Förenade kungariket. Spanien har intervenerat till stöd för rådet.

Kommissionen har väckt talan mot Sverige och gjort gällande att Sverige inte uppfyllt sina skyldigheter enligt rådets direktiv 76/160/EEG om kvaliteten på badvatten i fråga om gränsvärden för kvaliteten på badvatten och provtagningsfrekvens.

Sverige har medgivit kommissionens yrkanden.

C-369/00 (Å 209/00); Konungariket Nederländerna mot Europeiska unionens råd

Nederländerna har väckt talan mot rådet vid EG-domstolen och yrkat att domstolen skall ogiltigförklara rådets beslut 2000/527/EG om ändring av beslut 93/731/EG om allmänhetens tillgång till rådets handlingar och beslut 2000/23/EG om förbättrad information om rådets lagstiftningsverksamhet och det offentliga registret över rådets handlingar. Genom beslutet undantogs handlingar, som rör utveckling av EU:s resurser för militär och icke-militär krishantering inom ramen för en förstärkt europeisk säkerhets- och försvarspolitik, från allmänhetens rätt att ta del av rådets handlingar samt från rådets offentliga register. Nederländerna har gjort gällande att den enda rättsliga grunden som kan åberopas för beslut om allmänhetens tillgång till handlingar, efter Amsterdamfördragets ikraftträdande, är artikel 255 EG varigenom beslutsproceduren enligt artikel 251 EG blir tillämplig. Eftersom rådet som rättslig grund åberopat artikel 207 EG och beslutat enligt den däri angivna beslutsproceduren hävdar Nederländerna att beslutet fattats utan erforderlig behörighet samt i strid med grundläggande processuella krav. Nederländerna har vidare gjort gällande att beslutet strider mot artikel 255 EG och den gemenskapsrättsliga principen om att allmänheten skall ha största möjliga tillgång till rådets och andra EU-institutioners handlingar.

Sverige har ansökt om intervention till stöd för Nederländernas yrkanden.

C-410/00 (Å 194/00); Europeiska gemenskapernas kommission mot Konungariket Sverige

Kommissionen har väckt talan mot Sverige och gjort gällande att Sverige, genom att inte ha antagit de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att genomföra rådets direktiv 96/48/EG om driftskompatibiliteten hos det transeuropeiska järnvägssystemet för höghastighetståg, inte uppfyllt sina skyldigheter enligt direktivet.

Sverige har medgivit kommissionens yrkanden.

T-13/99 (Å 47/99); NV Pfizer Animal Health SA mot Europeiska unionens råd

NV Pfizer Animal Health SA (Pfizer) har väckt talan i förstainstansrätten mot rådet med yrkande om ogiltigförklaring av rådets förordning (EG) nr 2821/98 om ändring, vad avser återkallande av tillstånd för vissa antibiotika, av direktiv 70/524/EEG om fodertillsatser i dess helhet eller i vart fall såvitt avser förbudet mot virginiamycin. Pfizer yrkade även att förstainstansrätten skulle förordna om uppskov med verkställigheten av förordningen.

Förstainstansrättens ordförande ogillade i beslut den 30 juni 1999 de interimistiska yrkandena. Pfizer överklagade beslutet till EG-domstolen (mål C-329/99 P). Sverige yttrade sig till EG-domstolen och hävdade att det överklagade beslutet inte var behäftat med något rättsligt fel. EG-domstolen lämnade i beslut den 18 november 1999 överklagandet utan bifall.

Rådet har i första hand yrkat att förstainstansrätten skall avvisa Pfizers talan och i andra hand att förstainstansrätten skall ogilla densamma.

Sverige har tillsammans med kommissionen, Danmark, Finland och Förenade kungariket intervenerat i målet på rådets sida. Fyra företag (FEDESA, FEFANA, ANPROGAPOR och AVOSAC) har intervenerat på Pfizers sida.

T-70/99 (Å 61/99); Alpharma Inc. mot Europeiska unionens råd

Alpharma Inc. har väckt talan i förstainstansrätten mot rådet med yrkande om ogiltigförklaring av rådets förordning (EG) nr 2821/98 om ändring, vad avser återkallande av tillstånd för vissa antibiotika, av direktiv 70/524/EEG om fodertillsatser i dess helhet eller i vart fall såvitt avser förbudet mot zinkbacitracin. Alpharma yrkade även att förstainstansrätten skulle förordna om uppskov med verkställigheten av förordningen.

Förstainstansrättens ordförande ogillade i beslut den 30 juni 1999 de interimistiska yrkandena.

Rådet har i första hand yrkat att förstainstansrätten skall avvisa Alpharmas talan och i andra hand att förstainstansrätten skall ogilla densamma.

Sverige har tillsammans med kommissionen, Finland och Förenade kungariket intervenerat på rådets sida.

Avgjorda mål under 2000

C-51/96 och C-191/97 (Å 51/96 och Å 106/97); Christelle Deliège mot ASBL Ligue francophone de judo et disciplines associées m.fl.; Begäran från Tribunal de première instance de Namur, Belgien

Målen gällde tolkningen av reglerna om fri rörlighet för tjänster och konkurrensreglerna enligt artiklarna 59-66 och 85-86 i EG-fördraget (nu artiklarna 49-55 och 81-82 EG). Frågan var om ett system med uttagningar till vissa internationella idrottstävlingar som innebar att endast ett visst antal idrottare från varje land fick delta stred mot gemenskapsbestämmelserna.

Sverige hävdade att idrottsutövning i regel inte är en ekonomisk aktivitet och att uttagningsförfarandet därför inte omfattas av gemenskapens rättsregler.

Förutom Sverige yttrade sig parterna i det nationella målet, kommissionen, Belgien, Danmark, Tyskland, Grekland, Frankrike, Nederländerna, Österrike, Finland, Italien, Spanien och Norge i båda eller något av målen.

Dom meddelades den 11 april 2000. Enligt domen utgör reglerna om fri rörlighet för tjänster inte hinder för en bestämmelse som kräver att en professionell eller halvprofessionell idrottare (eller en idrottare som vill bli professionell eller halvprofessionell) innehar ett tillstånd eller har tagits ut av sitt nationella förbund för att kunna delta i en internationell idrottstävling på hög nivå (som inte är en landskamp). Detta under förutsättning att bestämmelsen ifråga är nödvändig för att kunna organisera sådana tävlingar. Den nationella domstolens frågor när det gäller tolkningen av konkurrensreglerna togs inte upp till sakprövning eftersom beslutet om begäran om förhandsavgörande inte innehöll tillräckliga uppgifter i den delen.

C-292/97 (Å 153/97); Anhängiggjort av Kjell Karlsson m.fl.; Begäran från Regeringsrätten, Sverige

Målet gällde frågan om den fördelning av mjölkkvoter på enskilda producenter som gjordes i Sverige i samband med att mjölkkvotssystemet infördes här, särskilt fördelningen av mjölkkvoter på dem som startat ny produktion eller ökat sin produktionskapacitet, är förenlig med rådets förordning (EEG) nr 3950/92 om införande av en tilläggsavgift inom sektorn för mjölk och mjölkprodukter och med den EG-rättsliga likabehandlingsprincipen.

Sverige hävdade att de EG-rättsliga bestämmelserna inte hindrar en sådan reglering som den svenska.

Förutom Sverige yttrade sig kommissionen och två av parterna i det nationella målet.

Dom meddelades den 13 april 2000. Enligt domen utgör förordningen och den EG-rättsliga likabehandlingsprincipen inte hinder mot en sådan reglering som den svenska. Skr. 2001/02:30

C-424/97 (Å 4/98); Salomone Haim mot Kassenzahnärztliche Vereinigung Nordrhein; Begäran från Landgericht Düsseldorf, Tyskland

Målet gällde principerna för en medlemsstats skadeståndsansvar vid överträdelse av gemenskapsrätten. Frågan var bl.a. om ett offentlig-rättsligt organ i en medlemsstat kan bli skadeståndsskyldigt jämte medlemsstaten på grund av beslut som dess tjänstemän fattar. Vidare gällde frågan betydelsen av vilket utrymme för skönsmässig bedömning eller handlingsfrihet som den nationella rätten ger en tjänsteman vid fastställandet av om det finns en tillräckligt klar överträdelse av gemenskapsrätten.

Sverige hävdade att det inte finns något hinder för en medlemsstat att på nationell nivå bestämma att ett självständigt offentligt organ är skadeståndsansvarigt jämte medlemsstaten, så länge som en sådan ordning inte innebär att den enskildes rättigheter enligt de gemenskaps-rättsliga principerna försvagas. Vidare hävdade Sverige att det för bedömning av frågan om det finns en tillräckligt klar överträdelse av gemenskapsrätten saknar betydelse vilket handlingsutrymme den nationella rätten ger den enskilde tjänstemannen vid sitt beslutsfattande.

Förutom Sverige yttrade sig parterna i det nationella målet, kommissionen, Tyskland, Grekland, Spanien, Italien, Danmark, Frankrike och Förenade kungariket.

Dom meddelades den 4 juli 2000. Domstolen konstaterade att gemenskapsrätten inte utgör hinder för att det ansvar som ett offentlig-rättsligt organ har för att ersätta skada som vållas enskilda genom åtgärder som nämnda organ har vidtagit i strid med gemenskapsrätten kan göras gällande utöver medlemsstatens eget skadeståndsansvar. Vidare fann domstolen att det för att fastställa om det finns en tillräckligt klar överträdelse av gemenskapsrätten skall tas hänsyn till det utrymme för skönsmässig bedömning som den berörda medlemsstaten förfogar över. Detta utrymme fastställs på grundval av gemenskapsrätten och inte på grundval av nationell rätt.

C-222/98 (Å 108/98); Hendrik van der Woude mot Stichting Beatrixoord; Begäran från Kantongerecht te Groningen, Nederländerna

Målet gällde tolkningen av konkurrensreglerna enligt artiklarna 85 och 86 i EG-fördraget (nu artikel 81 och 82 EG). Frågan var om bestämmelserna i ett kollektivavtal om sjukförsäkring, enligt vilka den del av avgifterna som arbetsgivaren är skyldig att betala endast betalas ut för försäkringar som tecknas med den eller de försäkringsgivare som har valts ut inom ramen för genomförandet av detta kollektivavtal, är förenliga med konkurrensreglerna. Genomförandet av sjukförsäkrings-systemet hade i enlighet med kollektivavtalet anförtrotts ett organ som i sin tur hade anlitat en kommersiell försäkringsgivare för att bedriva försäkringsverksamheten.

Sverige hävdade att ett sådant kollektivavtal inte omfattas av och i vart fall inte strider mot konkurrensreglerna.

Förutom Sverige yttrade sig Nederländerna, Förenade kungariket, kommissionen och parterna i det nationella målet.

Dom meddelades den 21 september 2000. Domstolen konstaterade att ett sådant kollektivavtal är förenligt med artiklarna 85 och 86 i EG-fördraget.

C-236/98 (Å 119/98); Jämställdhetsombudsmannen (JämO) mot Örebro läns landsting; Begäran från Arbetsdomstolen, Sverige

Målet gällde tolkningen av artikel 119 i EG-fördraget (nu artikel 141 EG) och rådets direktiv 75/117/EEG om tillnärmning av medlemsstaternas lagar om tillämpningen av principen om lika lön för kvinnor och män. Frågan var om ersättning för obekväm arbetstid och värde av arbetstidsförkortning skall beaktas vid lönejämförelse mellan en manlig och kvinnlig arbetstagare som utför likvärdigt arbete i den mening som avses i artikel 119 i EG-fördraget.

Parterna i det nationella målet, Finland och kommissionen yttrade sig skriftligen. Den svenska regeringen yttrade sig inte.

Dom meddelades den 30 mars 2000. Enligt domstolen skall ersättning för obekväm arbetstid inte ingå i beräkningen av underlaget för lönejämförelsen. Om det finns en löneskillnad mellan de två jämförelsegrupperna och om tillgänglig statistik visar att det finns en betydligt större andel kvinnor än män i den missgynnade gruppen, är arbetsgivaren skyldig att visa att denna skillnad är berättigad på grund av sakliga skäl som helt saknar samband med diskriminering på grund av kön. Enligt domstolen skall inte heller arbetstidsförkortning, i betydelsen skillnaden i arbetstidsmått för dagtid och kontinuerligt treskift, eller värdet av denna arbetstidsförkortning, beaktas vid beräkningen av underlaget för lönejämförelsen. En sådan arbetstidsförkortning kan emellertid utgöra ett sakligt skäl som helt saknar samband med diskriminering på grund av kön och som kan berättiga till en skillnad i lön. Det ankommer på arbetsgivaren att visa att så verkligen är fallet.

C-310/98 (Å 146/98); Hauptzollamt Neubrandenburg mot Met-Trans; Begäran från Bundesfinanzgerichtshof, Tyskland

Målet gällde tolkningen av kommissionens förordning (EEG) nr 2454/93 om tillämpningsföreskrifter för rådets förordning (EEG) nr 2913/92 om inrättandet av en tullkodex för gemenskapen. Frågan var vilka krav som skall ställas på bevisningen i fråga om den ort där en överträdelse faktiskt har skett av gemenskapens tullregler i samband med import av varor från tredjeland.

Sverige hävdade att det inte finns någon grund för att inskränka de tillåtna bevismedlen till vissa officiella dokument när en sådan inskränkning inte framgår av bestämmelserna.

Förutom Sverige yttrade sig en av parterna i det nationella målet, Nederländerna och kommissionen i målet.

Dom meddelades den 23 mars 2000. Enligt domstolen kan bevisning förebringas även på annat sätt än genom skriftliga handlingar. Skr. 2001/02:30

*C-344/98 (Å 167/98); (1) Masterfoods Limited mot HB Ice Cream Limited
(2) HB Ice Cream Limited mot Masterfoods Limited under firmanamnet
Mars Ireland; Begäran från Supreme Court, Irland*

Målet gällde frågan hur den nationella domstolen skall förfara i ett konkurrensfall när det pågår parallella förfaranden i flera instanser, det vill säga både i nationell domstol och i EG:s institutioner. Frågan var vidare om det strider mot konkurrensreglerna i EG-fördraget (artiklarna 85.1 och 86 i EG-fördraget (nu artikel 81 och 82 EG)) att tillämpa avtal som innebär att en tillverkare av glass tillhandahåller frysdiskar till detaljhandlare utan direkt kostnad på villkor att återförsäljaren i denna frysdisk endast får förvara sådan glass som levereras av tillverkaren.

Sverige hävdade att en medlemsstats lojalitetsplikt i förhållande till kommissionen inte medför att den nationella domstolen är skyldig att vilandeförklara det mål som är anhängigt där i avvaktan på slutligt överprövning att ett kommissionsbeslut som är relevant för målet. Den svenska regeringen hävdade vidare att tillämpningen av sådana frysdiskavtal som var aktuella i målet strider mot artikel 85.1, om frysdiskarna tillhandahålls försäljningsställen som saknar andra frysdiskar, om det är svårt för konkurrenter att vinna inträde på den nationella marknaden eller att öka sina marknadsandelar där och det aktuella avtalsnätet i väsentlig mån bidrar till en avskärmning av marknaden. Sverige gjorde vidare gällande att det strider mot artikel 86 att en tillverkare/leverantör av glass som innehar en dominerande ställning på en väsentlig del av marknaden förmår detaljhandlare, som inte har några andra frysdiskar, att sluta sådana avtal. Förutsättningen i båda fallen är att beteendet kan påverka handeln mellan medlemsstater.

Förutom Sverige yttrade sig parterna i det nationella målet, Frankrike, Italien, Förenade kungariket och kommissionen.

Dom meddelades den 14 december 2000. Enligt domen kan en nationell domstol, när den träffar avgörande om ett avtal eller förfarande vars förenlighet med artiklarna 85.1 och 86 i EG-fördraget redan varit föremål för ett beslut av kommissionen, inte träffa ett avgörande som står i strid med kommissionens beslut även om det senare strider mot ett avgörande av en nationell domstol i första instans. Om den person som kommissionens beslut riktar sig till har väckt talan om ogiltigförklaring av beslutet inom den tidsfrist som föreskrivs i artikel 173 femte stycket i EG-fördraget (nu artikel 230 EG), ankommer det på den nationella domstolen att bedöma om den skall förklara målet vilande till dess nämnda talan om ogiltigförklaring avgjorts eller för att begära förhandsavgörande beträffande giltigheten av kommissionens beslut. Mot bakgrund av svaret på den första frågan saknade domstolen anledning att besvara de andra frågor som ställts av den nationella domstolen.

C-372/98 (Å 172/98); The Queen mot Ministry of Agriculture, Fisheries and Food, ex parte J.H. Cooke & Sons; Begäran från Queen's Bench, Förenade kungariket

Skr. 2001/02:30

Målet gällde tolkningen av artikel 2 första stycket i kommissionens förordning (EG) nr 762/94 om tillämpningsföreskrifter för rådets förordning (EEG) nr 1765/92 när det gäller programmet för arealuttag. Frågan var om mark som var gräsbevuxen föregående år, om gräset har slagits och använts som ensilage, utgör "ett område som under föregående år har odlats i syfte att ge en skörd" som ger rätt till kompensationsbetalning enligt förordningen 1765/92.

Sverige hävdade att bestämmelserna skall tolkas så att de innefattar mark som var gräsbevuxen föregående år, under förutsättning att gräset har skördats.

Förutom Sverige yttrade sig sökanden i det nationella målet, Danmark, Finland, Förenade kungariket och kommissionen.

Dom meddelades den 12 oktober 2000. Enligt domstolen skall artikel 2 första stycket i förordningen 762/94 tolkas på så sätt att uttrycket "ett område som under föregående år har odlats i syfte att ge en skörd" omfattar mark som besätts med gräs som sedan slagits och använts som ensilage.

C-406/98 (Å 198/98); Hauptzollamt Neubrandenburg mot Sagpol S.C.; Begäran från Bundesfinanzhof, Tyskland

Målet gäller samma fråga som i mål C-310/98 (Å 146/98). Sverige gjorde gällande samma uppfattning som i det målet.

Dom i målet meddelades den 23 mars 2000 gemensamt med domen i mål C-310/98.

C-407/98 (Å 195/98); Abrahamsson och Andersson mot Fogelqvist; Begäran från Överklagandenämnden för högskolan, Sverige

Målet gällde tolkningen av artikel 2.1 och 2.4 i rådets direktiv 76/207/EEG om genomförandet av principen om likabehandling av kvinnor och män i fråga om tillgång till anställning, yrkesutbildning, befordran samt arbetsvillkor. Frågan var om direktivet hindrar sådana regler om positiv särbehandling vid tjänstetillsättningar som finns i förordningen (1995:936) om vissa anställningar som professor och forskarassistent vilka inrättas i jämställdhetssyfte samt i 4 kap 15 § och i 15a § högskoleförordningen (1993:100).

Sverige hävdade att direktivet inte hindrar sådana regler.

Förutom Sverige yttrade sig en av parterna i det nationella målet och kommissionen.

Dom meddelades den 6 juli 2000. Enligt domstolen hindrar artikel 2.1 och 2.4 i ovan nämnt direktiv samt artikel 141.4 EG tillämpning av de aktuella svenska bestämmelserna i förordningen (1995:936) om positiv särbehandling. Artikel 2.1 och 2.4 i direktivet samt artikel 141.4 EG utgör även hinder för tillämpning av en sådan nationell lagstiftning om den är begränsad till att gälla tillsättning av antingen ett på förhand

bestämt, begränsat antal tjänster eller tjänster som inrättas som ett led i en enskild högskolas särskilt beslutade program enligt vilket positiv särbehandling får tillämpas. Artikel 2.1 och 2.4 i direktivet utgör däremot inte hinder för tillämpning av en på nationell förvaltningspraxis grundad regel att en sökande som tillhör underrepresenterat kön får ges företräde framför en medsökande av motsatt kön, förutsatt att de sökande i merithänseende kan anses jämbördiga eller i det närmaste jämbördiga, om det görs en objektiv bedömning av ansökningarna med beaktande av samtliga sökandes personliga förhållanden. Enligt domstolen görs det avslutningsvis ingen åtskillnad mellan högre och lägre tjänster vid bedömningen huruvida nationella regler om positiv särbehandling vid tjänstetillsättning inom högskoleväsendet är förenliga med gemenskapsrätten.

C-473/98 (Å 28/98); Kemikalieinspektionen mot Toolex Alpha AB; Begäran från Kammarrätten i Stockholm, Sverige

Målet gällde frågan om reglerna om fri rörlighet för varor enligt artikel 30 och 36 i EG-fördraget (nu artikel 28 och 30 EG) hindrar ett förbud mot yrkesmässig användning av trikloretylen.

Sverige hävdade att ett sådant förbud är befogat enligt artikel 36 i EG-fördraget, om dispens från förbudet medges när det inte finns något användbart alternativ tillgängligt för att lösa ett företags behov och användningen av trikloretylen inte medför en oacceptabel exponering.

Förutom Sverige yttrande sig kommissionen och parterna i det nationella målet.

Dom meddelades den 11 juli 2000. Enligt domen är nationella bestämmelser i vilka föreskrivs dels ett principiellt förbud mot yrkesmässig användning av trikloretylen, dels ett system med villkorade och individuella dispenser motiverade med hänsyn till skyddet av människors hälsa enligt artikel 36 i EG-fördraget.

Pågående mål

C-49/98, C-50/98, C-52/98 – C-54/98 och C-68/98 – C-71/98 (Å 59/98); Finalarte Sociedade de Construção Civil Ld m.fl. mot Urlaubs- und Lohnausgleichskasse der Bauwirtschaft och Urlaubs- und Lohnausgleichskasse der Bauwirtschaft mot Amilcar Oliveira Rocha m.fl.; Begäran från Arbeitsgericht Wiesbaden, Tyskland

Målet gäller bland annat frågan om den fria rörligheten för tjänster hindrar tyska bestämmelser om dels att utländska företag måste betala avgifter till de tyska semesterkassorna, vilka de inte kan återkräva, fastän de betalar semesterlön till arbetstagarna i hemlandet, dels en omfattande informationsskyldighet, som drabbar utländska företag i större utsträckning än tyska företag.

Sverige har hävdat att nationella regler om semesterkassor som särbehandlar utländska företag, såsom de tyska gör, inte är motiverade på ett sådant sätt att de skall få lov att inskränka på den fria rörligheten för

tjänster i de fall där likvärdigt skydd för arbetstagarna finns i det utländska företagens etableringsland. Skr. 2001/02:30

Förutom Sverige har parterna vid den nationella domstolen, Belgien, Frankrike, Nederländerna, Tyskland, Österrike och kommissionen yttrat sig.

Generaladvokatens förslag till avgörande meddelades den 13 juli 2000. Enligt detta hindrar den fria rörligheten för tjänster inte tillämpning av det tyska systemet med semesterkassor när etableringslandet inte kan garantera ett identiskt eller bättre skydd för arbetstagarna, förutsatt dock att det tyska systemet på ett tillförlitligt sätt säkerställer sådana betalningar vilka arbetsgivaren skall betala i etableringslandet. Den fria rörligheten för tjänster hindrar inte heller bestämmelserna om en längre gående informationsskyldighet för utländska företag, förutsatt att informationen är nödvändig för att kontrollera att arbetsrätten i Tyskland respekteras och för att säkerställa att semesterkassorna fungerar.

C-368/98 (Å 169/98); Abdou Vanbraekel e.a. mot Alliance nationale des mutualités chrétiennes (ANMC); Begäran från Cour du travail de Mons, Belgien

Målet handlar om tolkningen av bl a artikel 22 i rådets förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen. Frågan gäller hur ersättningen till enskilda skall beräknas, när de beger sig till annan medlemsstat för sjukvård utan att dessförinnan ha beviljats tillstånd från sin försäkringskassa men där tillstånd kommer att ges av en domstol retroaktivt. Målet innehåller därmed även samma fråga som i C-157/99 (Å 120/99).

Belgien, Förenade kungariket, Finland, Frankrike, Irland, Nederländerna, Spanien, Tyskland och Österrike samt kommissionen har yttrat sig skriftligen.

Sverige yttrade sig inte skriftligen men inställde sig däremot till muntlig förhandling den 22 februari 2000 och hävdade att artikel 22 i förordning 1408/71 inte är tillämplig när försäkrade utan förhandstillstånd begär ersättning i efterhand för sina vårdkostnader och att samma sak gäller när den försäkrade får tillstånd i efterhand till vård utomlands. Både frågan om det skall finnas en rätt till ersättning i efterhand och frågan om hur ersättningen i så fall skall beräknas är frågor som skall avgöras enligt nationell rätt. I frågan om förhandstillstånd såsom villkor för ersättning hänvisade den svenska regeringen i princip till vad den anförde i mål C-157/99 (Å 120/99).

Generaladvokatens förslag till avgörande meddelades den 18 maj 2000. Enligt detta är artikel 22, i motsats till vad bl a Sverige hävdade, tillämplig och ersättningen skall baseras på tarifferna i det land där vården lämnats och beräknas enligt de koefficienter som gäller i det land där patienten är försäkrad. Artikel 36 i förordning 1408/71 avser endast ersättning mellan institutioner och inte mellan enskilda och institutioner.

Målet gäller frågan om reglerna om fri rörlighet för varor och tjänster enligt artiklarna 30 och 59 i EG-fördraget (nu artikel 28 och 49 EG) hindrar ett förbud mot alkoholreklam, såsom det förbud som fanns i 2 § alkoholreklamlagen, och om ett sådant förbud kan anses befogat och proportionellt för att skydda människors hälsa och liv.

Sverige har hävdats att reglerna om fri rörlighet för varor och tjänster inte hindrar ett sådant förbud och att förbudet är befogat och proportionellt med hänsyn till intresset att skydda människors hälsa och liv.

Förutom Sverige har parterna i det nationella målet, Frankrike, Finland, Norge och kommissionen yttrat sig.

Muntlig förhandling hölls den 19 oktober 2000.

Generaladvokatens förslag till avgörande meddelades den 14 december 2000. Enligt detta utgör ett nationellt förbud mot kommersiell reklam för alkoholdrycker som vänder sig direkt till allmänheten en åtgärd med motsvarande verkan som en kvantitativ restriktion för import av sådana drycker i den mening som avses i artikel 30 i EG-fördraget och en inskränkning i friheten att tillhandahålla gränsöverskridande reklam-tjänster i den mening som avses i artikel 59. Ett sådant förbud kan vara motiverat med hänsyn till målet att skydda människors hälsa och liv mot risker som en alltför stor alkoholkonsumtion medför, men endast i den mån detta mål inte kan uppnås lika effektivt genom mindre inskränkande åtgärder. Ett förbud som omfattar kommersiella annonser i sådana tidskrifter som i betydande utsträckning innehåller lagenligt material om alkoholdrycker är onödigt och verkningslöst i det fallet och det kan därför inte motiveras på sådana grunder.

C-85/99 (Å 79/99); Vincent och Esther Offermans; Begäran från Oberster Gerichtshof, Österrike

Målet gäller samma fråga som i C-255/99 (Å 154/99) och därutöver frågan om kravet på österrikiskt medborgarskap för barn utgör en otillåten diskriminering enligt artikel 12 eller 43 i EG-fördraget, eller båda artiklarna. Frågorna har uppkommit i ett mål där två i Österrike bosatta tyska barn kräver bidragsförskott enligt österrikisk lagstiftning.

Sverige har yttrat sig vid muntlig förhandling i målet den 22 juni 2000 och hävdats dels samma sak som i C-255/99, dels att nationella regler som villkorar rätten till bidragsförskott av att barnet är medborgare i det landet och som utesluter barn till föräldrar från andra medlemsstater som är egenföretagare i det landet strider mot artikel 43 och därmed även mot artikel 12 i EG-fördraget.

Förutom Sverige har Österrike, svaranden och kommissionen yttrat sig.

Generaladvokatens förslag till avgörande meddelades den 28 september 2000. Enligt detta är det österrikiska bidragsförskottet en familjeförmån i den mening som avses artikel 4.1 h) i förordning 1408/71 och därigenom är artikel 3 om likabehandling i nämnda förordning tillämplig.

I andra hand har generaladvokaten anfört att nationalitetskravet strider mot artikel 43 och därmed även mot artikel 12 i EG-fördraget. Skr. 2001/02:30

C-95/99 – C-98/99 (Ä 76/99); Mervet Khalil m fl mot Bundesanstalt für Arbeit m. fl; Begäran från Bundessozialgericht, Tyskland och C-180/99 (Ä 114/99:3); Meriem Addou mot Land Nordrhein-Westfalen; Begäran från Bundessozialgericht, Tyskland. Målen är sammanlagda

Målen gäller tolkningen av rådets förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen. Frågan är om och under vilka förutsättningar reglerna i förordningen är tillämpliga på statslösa och flyktingar.

Sverige har hävdat att förordningen även skall gälla statslösa och flyktingar.

Förutom Sverige har Förenade kungariket, kommissionen och sökanden yttrat sig.

Muntlig förhandling hölls den 10 oktober 2000.

Generaladvokatens förslag till avgörande meddelades den 30 november 2000. Förslaget till avgörande ligger helt i linje med Sveriges inställning.

C-150/99 (Ä 93/99); Staten mot Stockholm Lindöpark AB et v.v; Begäran från Svea hovrätt, Sverige

Målet gäller bl. a. tolkningen av artikel 13 i sjätte mervärdesskattedirektivet 77/388/EEG. Frågan är om direktivet hindrar nationella regler som innebär ett generellt undantag från skatteplikt för tillhandahållande av anläggning för sportutövning. Frågan är vidare om det kan utgöra en rättighet för en enskild att vara skattskyldig enligt direktivet och därmed även omfattas av reglerna om avdragsrätt. Slutligen är frågan om det svenska genomförandet av direktivet när det gäller undantagen från skattskyldighet (3 kap. 2 § mervärdesskattelagen "1994:200" är sådant att det kan grunda skadeståndsskyldighet.

Den svenska regeringen yttrade sig inte skriftligen. Justitiekanslern, som företräder staten i det nationella målet, har däremot yttrat sig till EG-domstolen. Förutom parterna i det nationella målet har kommissionen och Förenade kungariket yttrat sig.

Generaladvokatens förslag till avgörande meddelades den 26 september 2000. Enligt detta utgör sjätte mervärdesskattedirektivet hinder mot en bestämmelse som innebär ett generellt undantag från mervärdesskatteplikt för samtliga transaktioner som innebär att lokaler eller andra anläggningar tillhandahålls för sport- eller idrottsutövning. Bestämmelserna i artikel 17.1 och 17.2 i direktivet jämförda med bestämmelserna i artiklarna 2, 6.1 och 13 B i samma direktiv är så klara, precisa och ovillkorliga att en enskild kan åberopa dem gentemot en medlemsstat vid en nationell domstol. Vidare utgör genomförandet av ett sådant generellt undantag från mervärdesskatteplikt som det i mervärdesskattelagen en sådan klar överträdelse av gemenskapsrätten som kan grunda skadeståndsskyldighet för en medlemsstat.

C-157/99 (Å 120/99); B.S.M. Smits-Geraets mot Stichting Ziekenfonds VGZ samt H.T.M. Peerbooms mot Stichting CZ groep zorgverzekeringen; Begäran från Arrondissementsrechtbank, Nederländerna Skr. 2001/02:30

Målet gäller i huvudsak frågan om reglerna om fri rörlighet för tjänster hindrar nationella regler om skyldighet att inhämta förhandstillstånd för planerad sjukvård i en annan medlemsstat, när vården helt eller delvis skall bekostas inom ramen för det sociala trygghetssystemet i den medlemsstat där den berörde personen är bosatt.

Sverige har i första hand hävdat att sjukvård, som tillhandahålls såsom en vårdförmån inte är en tjänst och att den därför inte omfattas av fördraget. I andra hand har Sverige hävdat att ett krav på förhandstillstånd i och för sig innebär ett hinder för friheten att tillhandahålla tjänster, men att ett tillståndskrav är motiverat och berättigat. Detta för att säkerställa en läkar- och sjukhusvård som är väl avvägd och tillgänglig för alla och för att inte allvarligt rubba den ekonomiska balansen i det sociala trygghetssystemet.

Förutom Sverige har kommissionen, den nederländska försäkringskassan, Belgien, Danmark, Finland, Frankrike, Irland, Nederländerna, Portugal, Förenade kungariket och Tyskland yttrat sig. Dessutom har EES-staterna Norge och Island inkommit med yttranden.

Förutom Sverige inställde sig de två nederländska försäkringskassorna, Danmark, Finland, Frankrike, Irland, Island, Nederländerna, Förenade kungariket, Sverige, Tyskland, Österrike och kommissionen till den muntliga förhandlingen den 4 april 2000.

Generaladvokatens förslag till avgörande meddelades den 18 maj 2000. Förslaget ligger helt i linje med bl. a. Sveriges uppfattning.

C-226/99 (Å 135/99); SIPLES Srl i likvidation mot Ministero delle Finanze m.fl; Begäran från Tribunale di Genova, Italien

Målet gäller tolkningen av artikel 244 i förordningen (EEG) nr 2913/92 om inrättandet av en tullkodex för gemenskapen. Frågan är om bara tullmyndigheten eller även en nationell domstol, till vilken ett tullbeslut har överklagats, har rätt att besluta att verkställigheten av beslutet skall uppskjutas.

Sverige gjorde gällande att förordningen inte hindrar att medlemsstaterna föreskriver att nationell domstol har rätt att meddela ett sådant beslut.

Generaladvokatens förslag till avgörande meddelades den 26 september 2000. Enligt detta utgör förordningen inte hinder mot att nationell domstol beslutar om inhibition.

C-240/99 (Å 143/99); Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ); Begäran från Regeringsrätten, Sverige

Målet gäller tolkningen av artikel 13 B a i sjätte mervärdes-skattedirektivet 77/388/EEG. Frågan i målet gäller om Skandias tilltänkta åtagande att mot marknadsmässig ersättning bedriva ett helägt

dotterbolags livförsäkringsverksamhet skall anses utgöra en "försäkringstransaktion" som är undantagen från mervärdesskatt enligt artikeln.

Sverige har hävdad att ett försäkringsbolags åtagande att bedriva ett helägt dotterbolags försäkringsverksamhet inte till någon del utgör en "försäkringstransaktion". Den eller de tjänster som Skandia tillhandahåller dotterbolaget skall därför vara mervärdesskattepliktiga.

Förutom Sverige har parterna i det nationella målet och kommissionen yttrat sig.

Generaladvokatens förslag till avgörande meddelades den 26 september 2000. Enligt detta utgör inte ett försäkringsbolags åtagande att bedriva ett helägt dotterbolags verksamhet en försäkringstransaktion i den mening som avses i artikel 13 B a i sjätte mervärdesskattedirektivet.

C-255/99 (Å 154/99); Anna Humer; Begäran från Oberster Gerichtshof, Österrike

Målet gäller tolkning av vissa bestämmelser i dels rådets förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen, dels rådets förordning (EEG) nr 1612/68 om arbetskraftens fria rörlighet inom gemenskapen, mot bakgrund främst av reglerna om fri rörlighet för arbetstagare i artikel 48 i EG-fördraget (nu artikel 39 EG) och unionsmedborgarskapet. Frågan gäller tolkningen av begreppet "familjeförmån" i artikel 4.1 h) i förordning 1408/71 och begreppet "social förmån" i artikel 7.2 i förordning 1612/68. Frågorna har uppkommit i ett mål där ett i Frankrike bosatt österrikiskt barn kräver bidragsförskott enligt österrikisk lagstiftning. Den österrikiska lagstiftningen kräver bl.a. att barn skall vara bosatt i Österrike för att bidragsförskott skall beviljas.

Sverige har hävdad dels att bidragsförskottet varken är en familjeförmån eller en social förmån i den mening som avses i de aktuella förordningarna, dels att varken artikel 48 i EG-fördraget eller reglerna om unionsmedborgarskapet hindrar nationella regler som villkorar rätten till bidragsförskott av att barnet är bosatt i det landet.

Förutom Sverige har Tyskland, Österrike, kommissionen och klaganden yttrat sig.

Muntlig förhandling hölls den 5 december 2000.

C-297/99 (Å 159/99); Vehicle Inspectorate mot Skills Motor Coaches Ltd m.fl.; Begäran från Nottingham Magistrates' Court, Förenade kungariket

Målet gäller tolkningen av förordningen (EEG) nr 3821/85 om färdskrivare vid vägtransporter. Frågan är om restid för att överta ett fordon med färdskrivare på annan plats än vid driftstället, respektive tid under vilken föraren kört nationell linjetrafik innan föraren kört ett fordon med färdskrivare, skall registreras på färdskrivarens diagramblad som "annan arbetstid" enligt artikel 15.2 och 15.3 i förordningen.

Sverige har hävdad att sådan tid skall registreras på färdskrivarens diagramblad som "annan arbetstid". Detta för att säkerställa regelverkets

syfte, nämligen att kunna kontrollera att reglerna om kör- och viloperioder efterlevs. Skr. 2001/02:30

Förutom Sverige har svarandena i det nationella målet, Förenade kungariket och kommissionen yttrat sig.

Generaladvokatens förslag till avgörande meddelades den 21 september 2000. Enligt detta skall sådan tid registreras på färdskrivarens diagramblad som ”annan arbetstid”.

C-309/99 (Ä 172/99); J.C.J. Wouters m.fl. mot Algemene Raad van de Nederlandse orde van Advocaten; Begäran från Raad van State, Nederländerna

Målet gäller bl.a. frågan om reglerna om fri etableringsrätt och fri rörlighet för tjänster hindrar nationella regler om att advokatverksamhet inte får bedrivas i sådant organiserat samarbete med annan än advokat, där deltagarna inom ramen för samarbetet för gemensam räkning och under gemensam risk delar beslutsmakten eller det slutgiltiga ansvaret sinsemellan.

Sverige har hävdats att reglerna om fri etableringsrätt och fri rörlighet för tjänster inte hindrar sådana nationella regler. Om en inskränkning i dessa friheter skulle finnas, måste den i vart fall anses berättigad.

Förutom Sverige har Danmark, Tyskland, Frankrike, Nederländerna, Österrike, Portugal, Liechtenstein, kommissionen och tre parter i det nationella målet yttrat sig.

Muntlig förhandling hölls den 12 december 2000.

C-385/99 (Ä 197/99); V.G. Müller-Fauré mot Onderlinge Waarborgmaatschappij OZ Zorgverzekeringen U.A. och E.E.M. van Riet mot Onderlinge Waarborgmaatschappij Z.A.O. Zorgverzekeringen; Begäran från Centrale Raad van Beroep, Nederländerna

Målet gäller i huvudsak samma frågor som i mål C-157/99 (Ä 120/99) och indirekt även i mål C-368/98 (Ä 169/98).

Sverige har yttrat sig skriftligt och hävdats samma sak som i mål C-157/99.

C-407/99 (Ä 210/99); Vetharanigam Pathminidevi mot Landeskreditbank Baden-Württemberg-Förderbank; Begäran från Bundessozialgericht, Tyskland

Frågeställningarna är delvis desamma som i de förenade målen C-95/99-98/99 (Ä 76/99) och C-180/99 (Ä 114/99).

Sverige har yttrat sig skriftligen och hänvisat till vad den redan anfört i nyssnämnda mål.

C-414/99 – C-416/99 (Å 209/99); Zino Davidoff SA mot A&G Imports Ltd, Levi Strauss & Co o.a. mot Tesco Stores Ltd o.a. respektive Levi Strauss & Co o.a. mot Costco Ltd; Begäran från High Court of Justice, Förenade kungariket

Enligt artikel 7 i varumärkesdirektivet (89/104/EEG) ger ett varumärke inte innehavaren rätt att förbjuda användningen av varumärket för varor som av innehavaren eller med dennes samtycke har förts ut på marknaden under varumärket inom EES, dvs. det är då möjligt med parallellimport. Målet gäller frågan om detta samtycke måste vara uttryckligt eller om det också kan vara underförstått.

Sverige har hävdats att ett samtycke enligt direktivet inte behöver vara uttryckligt utan även kan vara underförstått och att frågan om samtycke finns får bedömas av nationell domstol enligt allmänna avtalsrättsliga principer.

Förutom Sverige har Tyskland, Frankrike, Finland, Förenade kungariket, kommissionen, ETFAs övervakningsmyndighet och fem av parterna i de nationella målen yttrat sig.

C-425/99 (Å 4/00); Akhtar Seyed Abbasy mot Landeskreditbank Baden-Württemberg-Förderbank; Begäran från Bundessozialgericht, Tyskland

Frågeställningarna är delvis desamma som den nationella domstolen vill ha besvarade i de förenade målen C-95/99-98/99 (Å 76/99) och C-180/99 (Å 114/99).

Sverige har yttrat sig skriftligen och hänvisat till vad den redan anfört i nämnda mål.

C-441/99 (Å 206/99); Riksskatteverket mot Soghra Gharehveran; Begäran från Högsta domstolen, Sverige

Målet gäller tolkningen av rådets direktiv 80/987/EEG om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om skydd för arbetstagarna vid arbetsgivarens insolvens och av anslutningsakten. Frågan är om det undantag som gäller för Sverige beträffande en anställd som ensam eller tillsammans med nära anförvanter äger en väsentlig del av företaget och hade ett betydande inflytande över verksamheten är tillämpligt på en anställd som själv inte ägde någon andel i företaget men vars nära anförvant ägde en väsentlig del däri. Högsta domstolen har härvid frågat om den svenska praxis som fanns vid Sveriges anslutning till unionen kan påverka tolkningen av undantaget. Målet gäller dessutom om en arbetstagare, då en medlemsstat vid införlivandet av direktiv 80/978 angett sig själv som den institution som är ansvarig för den garanti som avses i direktivet, kan åberopa denna garanti trots att denne undantas härifrån enligt en nationell bestämmelse, om denna bestämmelse inte kan grundas på Sveriges förbehåll gentemot direktivet.

C-453/99 (Å 2/00); Courage Ltd mot Bernard Crehan och Bernard Crehan (genom genkärsmål) mot Courage Ltd, Inntrepreneur Estates (CPC) plc

Målet gäller i huvudsak frågan om en part i ett avtal, som är ogiltigt enligt artikel 81.2 EG, kan göra ogiltigheten gällande gentemot den andra parten vid nationell domstol samt om han kan ha rätt till skadestånd från den andra parten.

Sverige har hävdats att en part i ett avtal som är ogiltigt enligt artikel 81 EG kan göra ogiltigheten gällande vid nationell domstol. Sverige har vidare hävdats att artikel 81 EG inte hindrar nationella bestämmelser om att en part i ett avtal som är ogiltigt enligt artikel 81 EG har rätt till skadestånd från den andra parten i avtalet och inte heller hindrar nationella bestämmelser om förutsättningar för sådant skadestånd.

Förutom Sverige har Frankrike, Italien, Förenade kungariket och kommissionen yttrat sig.

C-462/99 (Å 15/00); Connect Austria Gesellschaft für Telekommunikation GmbH mot Telekom-Control-Kommission; Begäran från Verwaltungsgerichtshof, Österrike

Målet gäller dels tolkningen av artikel 5a(3) i rådets direktiv 90/387/EEG om upprättandet av den inre marknaden för teletjänster genom att tillhandahålla öppna nät, dels tolkningen av artiklarna 82 och 86 i EG-fördraget, artikel 2 i kommissionens direktiv 96/2/EG samt artiklarna 9 och 11 i Europaparlamentets och rådets direktiv 97/13/EG om gemensamma ramar för allmän auktorisation och individuella tillstånd på teletjänstområdet.

Sverige har yttrat sig endast beträffande den nationella domstolens första fråga, huruvida artikel 5a(3) i rådets direktiv 90/387/EEG skall tolkas på så sätt att bestämmelsen har direkt effekt så att den gäller i stället för en motstridig nationell behörighetsregel. Sverige har hävdats att bestämmelsen inte har direkt effekt.

Förutom Sverige har Österrike, kommissionen och parterna vid den nationella domstolen yttrat sig.

C-513/99 (Å 37/00); Stagecoach Finland Oy Ab mot Helsingfors stad och HKL-Bussiliikenne; Begäran från Högsta förvaltningsdomstolen, Finland

Målet gäller tre frågor, som uppkommit i en tvist om Helsingfors stads upphandling av busstjänster i Helsingfors stad. Fråga har uppkommit om försörjningsdirektivet (rådets direktiv 93/38/EEG om samordning av upphandlingsförfarandet för enheter som har verksamhet inom vatten-, energi-, transport- och telekommunikationssektorerna) är tillämpligt på den aktuella upphandlingen, om försörjningsdirektivet och tjänstedirektivet (rådets direktiv 92/50/EEG om samordning av förfarandena vid offentlig upphandling av tjänster) medger att den upphandlande enheten vid anbudsutvärderingen premierar anbud som uppvisar lägst utsläpp när det gäller kväveoxid och orsakar minst buller, och om gemenskapens regler om offentlig upphandling hindrar att den upphandlande enheten premierar låga utsläpps- och bullernivåer, när det

på förhand står klart att den upphandlande enhetens egen buss-tjänstverksamhet är en bland endast ett fåtal aktörer som kan uppfylla dem.

Sverige har begränsat sitt yttrande till den andra och tredje frågan och har hävdats att det är förenligt med de båda upphandlingsdirektiven att beakta kväveoxidutsläppsnivåer och bullernivåer på det sätt som har skett i den aktuella upphandlingen. Det bör dock ankomma på den nationella domstolen att pröva om förfarandet strider mot proportionalitetsprincipen eller i övrigt är oberättigat.

Förutom Sverige har Grekland, Nederländerna, Österrike, Finland, kommissionen och parterna vid den nationella domstolen yttrat sig.

C-99/00 (Å 76/00); Kenny Roland Lyckeskog mot Åklagarkammaren i Uddevalla; Begäran från Hovrätten för Västra Sverige, Sverige

Målet handlar för det första om en hovrätt är en sådan nationell domstol mot vars avgöranden det inte finns något rättsmedel, som enligt artikel 234 tredje stycket EG skall begära förhandsavgörande, och vilket utrymme det i sådant fall finns att avstå från att begära förhandsavgörande. Målet gäller dessutom tolkningen av artiklarna 45.1 och 46-49 i rådets förordning (EEG) nr 918/83 om upprättandet av ett gemenskapssystem för tullbefrielse. Dels är det fråga om hur förutsättningen att importen skall vara av icke-kommersiell natur skall uppfattas för att varor vilka ingår i det personliga bagaget hos resenärer från tredjeland skall vara befriade från tull. Dels är det fråga om förordningen ger utrymme för en nationell praxis som innebär att import av en vara är av kommersiell natur, när importen överstiger en viss kvantitet.

Sverige har hävdats att en domstol, vars slutliga avgörande kan överklagas till högre instans, inte är en sådan domstol som avses i artikel 234 tredje stycket EG, även om prövningen i den högre instansen kräver prövningstillstånd. Sverige har vidare anfört att förordningen skall tolkas så att tullbefrielse skall beviljas för varor som ingår i det personliga bagaget hos resenärer från tredjeland när varornas värde understiger det belopp som anges i förordningen, under förutsättning att det inte vid en helhetsbedömning visar sig att importen är av kommersiell natur. Sverige har slutligen anfört att det inte finns utrymme att tillämpa en nationell praxis som innebär en strikt presumtion för att import av en vara är av kommersiell natur när importen överstiger en viss bestämd kvantitet.

Förutom Sverige har Danmark, Finland, Förenade kungariket och kommissionen yttrat sig.

C-131/00 (Å 84/00); Ingemar Nilsson mot Länsstyrelsen i Norrbottens län; Begäran från Länsrätten i Norrbottens län, Sverige

Målet gäller tolkningen av artikel 5 i rådets förordning (EEG) nr 3508/92 om ett integrerat system för administration och kontroll av vissa stödsystem inom gemenskapen. Frågan är om rätten till bidrag är utesluten om anteckningar inte har förts i djurhållarens register (stalljournal).

C-141/00 (Å 96/00); Ambulanter Pflegedienst Kügler GmbH mot Finanzamt für Körperschaften I i Berlin; Begäran från Bundesfinanzhof, Tyskland

Skr. 2001/02:30

Målet gäller bl. a. tolkningen av artikel 13 A.1 c i sjätte mervärdes-skattedirektivet 77/388/EEG. Frågan är om undantaget från skatteplikt för sjukvårdande behandling som ges av medicinska eller paramedicinska yrkesutövare såsom dessa definieras av medlemsstaterna endast gäller om den sjukvårdande behandlingen utförs av en fysisk person eller om den juridiska form som den behandlande företagaren har valt för sin verksamhet härvid saknar betydelse.

Sverige har hävdatt att undantaget från skatteplikt gäller oavsett i vilken rättslig form yrkesutövaren bedriver sin verksamhet.

C-234/00 (Å 118/00); The Queen och Minister of Agriculture, Fisheries and Food Ex parte: F. Machin & Sons Ltd; Begäran från High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Crown Office), Förenade kungariket

Målet gäller tolkningen av en bestämmelse om förlängning av vissa maximala transporttider i rådets direktiv 91/628/EEG om skydd av djur vid transport. Transporttiderna kan enligt direktivet "i djurens intresse förlängas med två timmar, med beaktande framförallt av närheten till bestämmelseorten". Frågan är om bestämmelsen om förlängning enbart får åberopas om en oväntad försening har uppstått under transporten eller om en transportör får åberopa bestämmelsen redan när han planerar transporten av djuren.

Sverige har hävdatt att bestämmelsen om förlängning enbart får åberopas om en oväntad försening har uppstått under transporten.

C-271/00 (Å 159/00); Gemeente Steenberghe mot L. Baten; Begäran från Hof van Beroep, Belgien

Målet gäller tolkningen av begreppet "privaträttens område" i konventionen av den 27 september 1968 om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område (Brysselkonventionen). Konventionen är endast tillämplig på "privaträttens område". Frågan är om en dom med anledning av en talan mot en bidragsskyldig om underhåll, som väckts av en kommun som har övertagit barnets rätt till underhåll, skall anses höra till privaträttens område.

Sverige har hävdatt att en sådan dom skall anses höra till "privaträttens område". Detta för att säkerställa att privaträttsliga fordringar som övergår till det allmänna inte påverkar fordringens status. Även efter övergången bör fordran anses utgöra en privaträttslig fordran. En bedömning som innebär att sådana fordringar inte är att betrakta som privaträttsliga innebär att möjligheterna för det allmänna att utomlands driva in sådana fordringar blir små.

Målet rör frågan om artiklarna 43, 46, 48, 56, och/eller 58 EG utgör hinder mot att tillämpa nationella regler som – i likhet med den svenska lagstiftningen på området – innebär att kapitaltillskott genom överlåtelse av aktier till underpris beskattas oförmånligare, om tillskottet sker till en juridisk person som är hemmahörande i en annan medlemsstat och i vilken överlåtaren direkt eller indirekt äger andel eller till ett inhemskt aktiebolag i vilket en sådan juridisk person äger andel, än vad som skulle ha gällt om något sådant utländskt ägarinflytande inte funnits.

Bilaga 4: Viktiga domar meddelade av EG-domstolen under 2000

Skr. 2001/02:30

Bolagsrätt

Mål C-94/99 ARGE Gewässerschutz och Bundesministerium für Land- und Forstwirtschaft, dom 7 december 2000. Förhandsavgörande – Offentlig upphandling av tjänster – Direktiv 92/50/EEG – Förfarande vid offentlig upphandling – Likabehandling av anbudsgivare – Diskriminering på grund av nationalitet – Frihet att tillhandahålla tjänster.

Fri rörlighet för kapital

Mål C-54/99 Association Église de scientologie de Paris, Scientology International Reserves Trust och Premier ministre, dom 14 mars 2000. Förhandsavgörande – Fri rörlighet för kapital – Utländska direktinvesteringar – Förhandstillstånd – Allmän ordning och allmän säkerhet.

Mål C-35/98 Staatssecretaris van Financiën och B. G. M. Verkooijen, dom 6 juni 2000. Förhandsavgörande – Fri rörlighet för kapital – Direkt skatt på aktieutdelning – Undantag – Begränsning till aktieutdelning från bolag med säte inom det nationella territoriet.

Mål C-478/98 Europeiska gemenskapernas kommission mot Konungariket Belgien, dom 26 september 2000. Fördragsbrott – Obligationslån som emitterats i utlandet – Förvärvsförbud för personer bosatta i Belgien.

Fri rörlighet för personer

Mål C-190/98 Volker Graf och Filzmoser Maschinenbau GmbH, dom 27 januari 2000. Förhandsavgörande – Fri rörlighet för arbetstagare – Avgångsvederlag – Rätt saknas om arbetstagaren säger upp sitt anställningsavtal för att utöva avlönad verksamhet i en annan medlemsstat.

Mål C-202/97 Fitzwilliam Executive Search Ltd, under det kommersiella namnet Fitzwilliam Technical Services (FTS) och Bestuur van het Landelijk instituut sociale verzekeringen, dom 10 februari 2000. Förhandsavgörande – Social trygghet för migrerande arbetstagare – Bestämmande av tillämplig lagstiftning – Tillfällig arbetskraft som utstationerats till en annan medlemsstat.

Mål C-34/98 Europeiska gemenskapernas kommission mot Republiken Frankrike, dom 15 februari 2000. Fördragsbrott – Social trygghet – Finansiering – Tillämplig lagstiftning.

Mål C-169/98 Europeiska gemenskapernas kommission mot Republiken Frankrike, dom 15 februari 2000. Fördragsbrott – Social trygghet – Finansiering – Tillämplig lagstiftning. Skr. 2001/02:30

Mål C-176/96 Jyri Lehtonen, Castors Canada Dry Namur-Braine ASBL och Fédération royale belge des sociétés de basket-ball ASBL (FRBSB), i närvaro av: Ligue belge – Belgische Liga ASBL, dom 13 april 2000. Förhandsavgörande – Fri rörlighet för arbetstagare – Konkurrensregler tillämpliga på företag – Professionella basketspelare – Idrottsregler som rör övergång av spelare från andra medlemsstater.

Mål C-87/99 Patrick Zurstrassen och Administration des contributions directes, dom 16 maj 2000. Förhandsavgörande – Artikel 48 i EG-fördraget (nu artikel 39 EG i ändrad lydelse) – Likabehandling – Inkomstskatt – Makars åtskilda bosättning – Sambeskattning av gifta par.

Mål C-281/98 Roman Angonese och Cassa di Risparmio di Bolzano SpA, dom 6 juni 2000. Förhandsavgörande – Fri rörlighet för personer – Tillgång till anställning – Intyg när det gäller tvåspråkighet utfärdat av en provinsmyndighet – Artikel 48 i EG-fördraget (nu artikel 39 EG i ändrad lydelse) – Förordning (EEG) nr 1612/68.

Mål C-423/98 Alfredo Albore, dom 13 juli 2000. Förhandsavgörande – Etableringsfrihet – Fria kapitalrörelser – Artikel 52 i EG-fördraget (nu artikel 43 EG i ändrad lydelse) och artikel 73b i EG-fördraget (nu artikel 56 EG) – Tillståndsförfarande för förvärv av fast egendom – Områden av militärt intresse – Diskriminering på grund av nationalitet.

Mål C-238/98 Hugo Fernando Hoczman och Ministre de l'Emploi et de la Solidarité, dom 14 september 2000. Förhandsavgörande – Artikel 52 i EG-fördraget (nu artikel 43 EG i ändrad lydelse) – Rådets direktiv 93/16/EEG – Medborgare inom gemenskapen som är innehavare av ett argentinskt examensbevis som av en medlemsstats myndigheter erkänts vara likvärdigt i den staten med examensbevis för läkare i medicin och kirurgi – Skyldigheter för en annan medlemsstat som har att ta ställning till en ansökan om tillstånd att utöva läkaryrket på dess territorium.

Mål C-16/99 Ministre de la Santé och Jeff Erpelding, dom 14 september 2000. Förhandsavgörande – Rådets direktiv 93/16/EEG – Tolkning av artiklarna 10 och 19 – Rätten för en läkare att i värdmedlemsstaten använda en yrkestitel som specialistläkare, när han i en annan medlemsstat har fått en titel som, vad avser denna stat, inte finns med i förteckningen i artikel 7 i direktivet.

Mål C-262/97 Rijksdienst voor Pensioenen och Robert Engelbrecht, dom 26 september 2000. Förhandsavgörande – Social trygghet – Fri rörlighet för arbetstagare – Ålderspension – Tillägg för make eller maka att försörja – Artiklarna 12 och 46a i förordning (EEG) nr 1408/71 – Sammanläggning av pensioner som har beviljats enligt olika medlemsstaters lagstiftning.

Mål C-371/97 Cinzia Gozza m.fl. och Università degli Studi di Padova m.fl, dom 3 oktober 2000. Förhandsavgörande – Etableringsrätt – Frihet att tillhandahålla tjänster – Läkare – Medicinska specialiteter – Utbildningsperioder – Ersättning – Direkt effekt.

Mål C-168/98 Storhertigdömet Luxemburg mot Europaparlamentet och Europeiska unionens råd, dom 7 november 2000. Talan om ogiltigförklaring – Etableringsfrihet – Ömsesidigt erkännande av examensbevis – Harmonisering – Motiveringsskyldighet – Direktiv 98/5/EG – Stadigvarande utövande av advokatycket i en annan medlemsstat än den i vilken auktorisationen erhöles.

Mål C-381/98 Ingmar GB Ltd och Eaton Leonard Technologies Inc., dom 9 november 2000. Förhandsavgörande – Direktiv 86/653/EEG – Självständig handelsagent som utövar sin verksamhet i en medlemsstat – Huvudman som är etablerad i ett tredjeland – Klausul som underställer agenturavtalet lagen i det land där huvudmannen är etablerad.

Mål C-195/98 Österreichischer Gewerkschaftsbund, Gewerkschaft öffentlicher Dienst och Republik Österreich, dom 30 november 2000. Artikel 177 i EG-fördraget (nu artikel 234 EG) – Begreppet domstol i en medlemsstat – Fri rörlighet för personer – Likabehandling – Tillgodoräknande av tjänstetid – Yrkesverksam tid som delvis tillbringats utomlands.

Fri rörlighet för varor

Mål C-388/95 Konungariket Belgien mot Konungariket Spanien, dom 16 maj 2000. Fördragsbrott – Artikel 34 i EG-fördraget (nu artikel 29 EG i ändrad lydelse) – Förordning (EEG) nr 823/87 – Kvalitetsviner som producerats inom ett bestämt område – Ursprungsbeteckningar – Skyldighet att buteljera inom produktionsområdet – Berättigande – Konsekvenser av en tidigare dom som meddelats efter begäran om förhandsavgörande – Artikel 5 i EG-fördraget (nu artikel 10 EG).

Mål C-473/98 Kemikalieinspektionen och Toolex Alpha AB, dom 11 juli 2000. Förhandsavgörande – Fri rörlighet för varor – Nationellt principiellt förbud mot användning av trikloretylen – Artikel 36 i EG-fördraget (nu artikel 30 EG i ändrad lydelse).

Mål C-23/99 Europeiska gemenskapernas kommission mot Republiken Frankrike, dom 26 september 2000. Fördragsbrott – Fri rörlighet för varor – Förfarande för kvarhållande i tullen – Transitvaror – Industriell äganderätt – Lösa beståndsdelar för reparation av bilar.

Mål C-448/98 brottmålet mot Jean-Pierre Guimont, dom 5 december 2000. Förhandsavgörande – Åtgärder med motsvarande verkan som kvantitativa importrestriktioner – Situation som enbart avser interna förhållanden – Tillverkning och saluföring av kantlös emmentalerost.

Förenade målen C-51/96 och C-191/97 Christelle Delière och Ligue francophone de judo et disciplines associées ASBL, Ligue belge de judo ASBL, Union européenne de judo (C-51/96), Christelle Delière och Ligue francophone de judo et disciplines associées ASBL, Ligue belge de judo ASBL, François Pacquée (C-191/97), dom 11 april 2000. Förhandsavgörande – Frihet att tillhandahålla tjänster – Konkurrensregler tillämpliga på företag – Judoutövare – Idrottsregler i vilka det föreskrivs nationella kvoter och uttagningar av de nationella förbunden för deltagande i internationella turneringar.

Handelspolitik

Mål C-383/98 The Polo/Lauren Company LP och PT. Dwidua Langgeng Pratama International Freight Forwarders, dom 6 april 2000. Förhandsavgörande – Gemensam handelspolitik – Förordning (EG) nr 3295/94 – Förbud mot övergång till fri omsättning, export, återexport och hänförande till ett suspensivt arrangemang av varumärkesförfalskade och pirattillverkade varor – Tillämplighet på varor under extern transitering – Giltighet.

Institutionell rätt

Mål C-387/97 Europeiska gemenskapernas kommission mot Republiken Grekland, dom 4 juli 2000. Fördragsbrott – Domstolens dom med fastställelse av fördragsbrott – Underlåtenhet att följa domen – Artikel 171 i EG-fördraget (nu artikel 228 EG) – Penningstraffsanktioner – Vite – Avfall – Direktiv 75/442/EEG och 78/319/EEG.

Jordbruk

Mål C-312/98 Schutzverband gegen Unwesen in der Wirtschaft eV och Warsteiner Brauerei Haus Cramer GmbH & Co. KG, dom 7 november 2000. Förhandsavgörande – Skydd för geografiska beteckningar och ursprungsbeteckningar – Förordning (EEG) nr 2081/92 – Tillämpningsområde – Nationell lagstiftning som förbjuder vilseledande användning av så kallade enkla härkomstbeteckningar.

Mål C-477/98 Eurostock Meat Marketing Ltd och Department of Agriculture for Northern Ireland, dom 5 december 2000. Förhandsavgörande – Jordbruk – Hälsovårdspolitik – Nationella nödåtgärder mot bovin spongiform encefalopati – Specificerat riskmaterial.

Mål C-99/99 Republiken Italien mot Europeiska gemenskapernas kommission, dom 14 december 2000. Talan om ogiltigförklaring – Förordning (EG) nr 2815/98 – Saluföringsnormer för olivolja.

Konkurrens

Skr. 2001/02:30

Förenade målen C-147/97 och C-148/97 Deutsche Post AG och Gesellschaft für Zahlungssysteme mbH (GZS) (C-147/97), Citicorp Kartenservice GmbH (C-148/97), dom 10 februari 2000. Förhandsavgörande – Offentligt företag – Postväsendet – Immateriell remail.

Mål C-258/98 brottmålet mot Giovanni Carra m.fl., dom 8 juni 2000. Förhandsavgörande – Dominerande ställning – Offentliga företag – Arbetsförmedling – Lagstadgat monopol.

Förenade målen C-180/98-C-184/98 Pavel Pavlov m.fl. och Stichting Pensioenfonds Medische Specialisten, dom 12 september 2000. Förhandsavgörande – Obligatorisk anslutning till en tjänstepensionsfond – Förenlighet med konkurrensreglerna – Huruvida en tjänstepensionsfond skall kvalificeras som ett företag.

Mål C-248/98 P NV Koninklijke KNP BT, dom 16 november 2000. Överklagande – Konkurrens – Artikel 85.1 i EG-fördraget (nu artikel 81.1 EG) – Böter – Motivering – Full prövningsrätt.

Miljö och konsumentskydd

Mål C-6/99 Association Greenpeace France m.fl. och Ministère de l'Agriculture et de la Pêche m.fl., i närvaro av: Novartis Seeds SA, Monsanto Europe SA, dom 21 mars 2000. Förhandsavgörande – Direktiv 90/220/EEG – Bioteknik – Genetiskt modifierade organismer – Beslut 97/98/EG – Majsutsäde.

Mål C-236/99 Europeiska gemenskapernas kommission mot Konungariket Belgien, dom 6 juli 2000. Fördragsbrott – Underlåtenhet att införliva direktiv 91/271/EEG.

Mål C-287/98 Luxemburgska staten och Berthe Linster, Aloyse Linster, Yvonne Linster, dom 19 september 2000. Förhandsavgörande – Miljö – Direktiv 85/337/EEG – Bedömning av inverkan av vissa offentliga och privata projekt – Särskild nationell lagstiftning – Direktivets effekt.

Mål C-371/98 The Queen och Secretary of State for the Environment, Transport and the Regions, ex parte: First Corporate Shipping Ltd, i närvaro av: World Wide Fund for Nature UK (WWF) och Avon Wildlife Trust, dom 7 november 2000. Förhandsavgörande – Direktiv 92/43/EEG – Bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter – Avgränsning av områden som kan utses till särskilda bevarandeområden – Medlemsstaternas utrymme för skönmässig bedömning – Ekonomiska och sociala hänsyn – Floden Severns mynning.

Mål C-374/98 Europeiska gemenskapernas kommission mot Republiken Frankrike, dom 7 december 2000. Fördragsbrott – Direktiv 79/409/EEG och 92/43/EEG – Bevarande av vilda fåglar – Särskilda skyddsområden. Skr. 2001/02:30

Mål C-38/99 Europeiska gemenskapernas kommission mot Republiken Frankrike, dom 7 december 2000. Fördragsbrott – Direktiv 79/409/EEG – Bevarande av vilda fåglar – Jakttider.

Skatterätt

Mål C-437/97 Evangelischer Krankenhausverein Wien och Abgabenberufungskommission Wien och mellan Wein & Co. HandelsgesmbH, tidigare Ikeria Warenhandelsgesellschaft mbH och Oberösterreichische Landesregierung, dom 9 mars 2000. Förhandsavgörande – Indirekta skatter – Kommunal dryckesskatt – Sjätte mervärdesskattedirektivet – Direktiv 92/12/EEG.

Mål C-276/97 Europeiska gemenskapernas kommission mot Republiken Frankrike, dom 12 september 2000. Fördragsbrott – Artikel 4.5 i sjätte mervärdesskattedirektivet – Tillhandahållande av vägar mot betalning av vägtull – Befrielse från mervärdesskatteplikt – Förordningarna (EEG, Euratom) nr 1552/89 och 1553/89 – Gemenskapernas egna medel som härrör från mervärdesskatt.

Förenade målen C-177/99 och C-181/99 Ampafrance SA och Directeur des services fiscaux de Maine-et-Loire (C-177/99) och mellan Sanofi Synthelabo, tidigare Sanofi Winthrop SA och Directeur des services fiscaux du Val-de-Marne (C-181/99), dom 19 september 2000. Förhandsavgörande – Mervärdesskatt – Avdrag för skatt – Undantag från avdragsrätt – Utgifter för representation – Proportionalitet.

Socialpolitik

Mål C-285/98 Tanja Kreil och Förbundsrepubliken Tyskland, dom 11 januari 2000. Förhandsavgörande – Likabehandling av kvinnor och män – Begränsning av kvinnors tillträde till militär anställning i Bundeswehr.

Mål C-207/98 Silke-Karin Mahlburg och Land Mecklenburg-Vorpommern, dom 3 februari 2000. Förhandsavgörande – Likabehandling av kvinnor och män – Tillgång till anställning – Vägran att anställa en gravid kvinna.

Mål C-50/96 Deutsche Telekom AG, tidigare Deutsche Bundespost Telekom och Lilli Schröder, dom 10 februari 2000. Förhandsavgörande – Lika lön för kvinnliga och manliga arbetstagare – Artikel 119 i EG-fördraget (artiklarna 117-120 i EG-fördraget har ersatts av artiklarna 136 EG-143 EG) – Protokoll om artikel 119 i EG-fördraget – Företags- eller yrkesbaserade system för social trygghet – Deltidsanställda arbetstagare som utesluts från möjligheten att ansluta sig

till ett företags- eller yrkesbaserat system som ger rätt till tilläggs pension – Retroaktiv anslutning – Pensionsrätt – Förhållandet mellan nationell rätt och gemenskapsrätt.

Förenade målen C-234/96 och C-235/96 Deutsche Telekom AG och Agnes Vick (C-234/96), Ute Conze (C-235/96), dom 10 februari 2000. Förhandsavgörande – Lika lön för kvinnliga och manliga arbetstagare – Artikel 119 i EG-fördraget (artiklarna 117-120 i EG-fördraget har ersatts av artiklarna 136 EG-143 EG) – Protokoll om artikel 119 i EG-fördraget – Företags- eller yrkesbaserade system för social trygghet – Deltidsanställda arbetstagare som utesluts från möjligheten att ansluta sig till ett företags- eller yrkesbaserat system som ger rätt till tilläggs pension – Retroaktiv anslutning – Pensionsrätt – Förhållandet mellan nationell rätt och gemenskapsrätt.

Förenade målen C-270/97 och C-271/97 Deutsche Post AG och Elisabeth Sievers (C-270/97), Brunhilde Schrage (C-271/97), dom 10 februari 2000. Förhandsavgörande – Lika lön för kvinnliga och manliga arbetstagare – Artikel 119 i EG-fördraget (artiklarna 117-120 i EG-fördraget har ersatts av artiklarna 136 EG-143 EG) – Protokoll om artikel 119 i EG-fördraget – Företags- eller yrkesbaserade system för social trygghet – Deltidsanställda arbetstagare som utesluts från möjligheten att ansluta sig till ett företags- eller yrkesbaserat system som ger rätt till tilläggs pension – Retroaktiv anslutning – Pensionsrätt – Förhållandet mellan nationell rätt och gemenskapsrätt – Gemenskapskonform tolkning av den nationella rätten.

Mål C-158/97 Georg Badeck m.fl., i närvaro av: Hessische Ministerpräsident och Landesanwalt beim Staatsgerichtshof des Landes Hessen, dom 28 mars 2000. Förhandsavgörande – Likabehandling av kvinnor och män – Offentliganställda – Åtgärder som främjar befordran av kvinnor.

Mål C-236/98 Jämställdhetsombudsmannen och Örebro läns landsting, dom 30 mars 2000. Förhandsavgörande – Socialpolitik – Manliga och kvinnliga arbetstagare – Lika lön för ett likvärdigt arbete – Artikel 119 i EG-fördraget (artiklarna 117-120 i EG-fördraget har ersatts av artiklarna 136-143 EG) – Direktiv 75/117/EEG – Lönejämförelse mellan en barnmorska och en klinikingenjör – Beaktande av ersättning för och arbetstidsförkortning på grund av obekvämt arbetstid.

Mål C-78/98 Shirley Preston m.fl. och Wolverhampton Healthcare NHS Trust m.fl., och mellan Dorothy Fletcher m.fl. och Midland Bank plc, dom 16 maj 2000. Förhandsavgörande – Socialpolitik – Manliga och kvinnliga arbetstagare – Lika lön – Anslutning till ett yrkesbaserat pensionssystem – Deltidsanställda arbetstagare – Omfattas inte – Nationella processuella regler – Effektivitetsprincip – Likvärdighetsprincip.

Mål C-196/98 Regina Virginia Hepple och Adjudication Officer, och mellan Adjudication Officer och Anna Stec, och mellan Patrick Vincent Lunn och Adjudication Officer, och mellan Adjudication Officer och Oliver Kimber, samt mellan Adjudication Officer och Sybil Spencer, dom 23 maj 2000. Förhandsavgörande – Direktiv 79/7/EEG – Likabehandling av kvinnor och män i fråga om social trygghet – Förmåner inom ett försäkringssystem för olycksfall i arbetet och arbetsskador – Införande av ett samband med pensionsålder.

Mål C-104/98 Johann Buchner m.fl. och Sozialversicherungsanstalt der Bauern, dom 23 maj 2000. Förhandsavgörande – Direktiv 79/7/EEG – Likabehandling av kvinnor och män i fråga om social trygghet – Förtida ålderspension på grund av arbetsoförmåga – Fastställande av olika åldersvillkor för rätt till pension beroende på kön.

Mål C-407/98 Katarina Abrahamsson, Leif Anderson och Elisabet Fogelqvist, dom 6 juli 2000. Förhandsavgörande – Begreppet nationell domstol – Likabehandling av kvinnor och män – Positiv särbehandling av kvinnor – Förenlighet med gemenskapsrätten.

Mål C-343/98 Renato Collino, Luisella Chiappero och Telecom Italia SpA, dom 14 september 2000. Förhandsavgörande – Direktiv 77/187/EEG – Skydd för arbetstagares rättigheter vid överlåtelse av företag – Överlåtelse av en enhet, som drevs av ett offentligt organ inom den statliga förvaltningen, till ett privaträttsligt bolag med offentligt kapital – Begreppet arbetstagare – Förvärvarens beaktande av den sammanlagda anställningstiden.

Mål C-175/99 Didier Mayeur och Association Promotion de l'information messine (APIM), dom 26 september 2000. Förhandsavgörande – Skydd för arbetstagares rättigheter vid överlåtelse av företag – Överlåtelse till en kommun av en verksamhet som tidigare bedrevs av en privaträttslig juridisk person i kommunens intresse.

Mål C-303/98 Sindicato de Médicos de Asistencia Pública (Simap) och Conselleria de Sanidad y Consumo de la Generalidad Valenciana, dom 3 oktober 2000. Förhandsavgörande – Socialpolitik – Skydd för arbetstagares säkerhet och hälsa – Direktiv 89/391/EEG och 93/104/EG – Tillämpningsområde – Läkare inom primärvårdsgrupper – Genomsnittlig arbetstid – Beredskapstid omfattas – Nattarbetande och skiftarbetare.

Statligt stöd

Mål C-156/98 Förbundsrepubliken Tyskland mot Europeiska gemenskapernas kommission, dom 19 september 2000. Talan om ogiltigförklaring – Stöd till företag i de nya tyska delstaterna – Skatteregel som främjar investeringar.

Mål C-480/98 Konungariket Spanien mot Europeiska gemenskapernas kommission, dom 12 oktober 2000. Talan om ogiltigförklaring – Statligt stöd – Stöd till Magefesagruppens företag. Skr. 2001/02:30

Förenade målen C-15/98 och C-105/99 Republiken Italien sökande i mål C-15/98 och Sardegna Lines – Servizi Marittimi della Sardegna SpA sökande i mål C-105/99 mot Europeiska gemenskapernas kommission, dom 19 oktober 2000. Talan om ogiltigförklaring – Statligt stöd – Stöd från regionen Sardinien till sjöfartsnäringen på Sardinien – Skadlig inverkan på konkurrensen och inverkan på handeln mellan medlemsstater – Motivering.

Tillnärmning av lagstiftning

Mål C-208/98 Berliner Kindl Brauerei AG och Andreas Siefert, dom 23 mars 2000. Förhandsavgörande – Tillnärmning av lagstiftning – Konsumentkredit – Direktiv 87/102/EEG – Tillämpningsområde – Borgensförbindelse – Omfattas inte.

Mål C-465/98 Verein gegen Unwesen in Handel und Gewerbe Köln eV och Adolf Darbo AG, dom 4 april 2000. Förhandsavgörande – Märkning och presentation av livsmedel – Direktiv 79/112/EEG – Jordgubbssylt – Risk för vilseledande.

Mål C-366/98 brottmålet mot Yannick Geffroy och Casino France SNC, svarande i skadeståndstalan, dom 12 september 2000. Förhandsavgörande – Fri rörlighet för varor – Nationell lagstiftning om saluföring av en produkt – Beteckning och märkning – Nationell lagstiftning enligt vilken medlemsstatens officiella språk skall användas – Direktiv 79/112/EEG.

Mål C-376/98 Förbundsrepubliken Tyskland mot Europaparlamentet, och Europeiska unionens råd, dom 5 oktober 2000. Talan om ogiltigförklaring – Direktiv 98/43/EG – Reklam för och sponsring till förmån för tobaksvaror – Rättslig grund – Artikel 100a i EG-fördraget (nu artikel 95 EG i ändrad lydelse).

Mål C-74/99 The Queen och Secretary of State for Health m.fl., ex parte: Imperial Tobacco Ltd m.fl., dom 5 oktober 2000. Förhandsavgörande – Direktiv 98/43/EG – Reklam för och sponsring till förmån för tobaksvaror – Giltighet.

Mål C-314/98 Snellers Auto's BV och Algemeen Directeur van de Dienst Wegverkeer, dom 12 oktober 2000. Förhandsavgörande – Första ibrucktagande av fordon – Fastställelse av tidpunkten – Tekniska standarder och föreskrifter – Artikel 30 i EG-fördraget (nu artikel 28 EG i ändrad lydelse).

Mål C-205/98 Europeiska gemenskapernas kommission mot Republiken Österrike, dom 26 september 2000. Fördragsbrott – Direktiv 93/89/EEG – Vägtullar – Brennermotorvägen – Diskrimineringsförbud – Skyldighet att fastställa vägtullsats i relation till kostnaderna för det berörda infrastrukturnätverket.

Yttre förbindelser

Mål C-340/97 Ömer Nazli, Caglar Nazli, Melike Nazli och Stadt Nürnberg, dom 10 februari 2000. Förhandsavgörande – Associeringsavtalet EEG-Turkiet – Fri rörlighet för arbetstagare – Artiklarna 6.1 och 14.1 i associeringsrådets beslut nr 1/80 – Tillhörighet till den reguljära arbetsmarknaden i en medlemsstat – Turkisk arbetstagare som har varit häktad och senare ådömts ett villkorligt fängelsestraff – Utvisning på grund av generalpreventiva syften.

Förenade målen C-102/98 och C-211/98 Ibrahim Kocak och Landesversicherungsanstalt Oberfranken und Mittelfranken (C-102/98), Ramazan Örs och Bundesknappschaft (C-211/98), dom 14 mars 2000. Förhandsavgörande – Associeringsavtal EEG-Turkiet – Beslut av associeringsrådet – Social trygghet – Principen om förbud mot diskriminering på grund av nationalitet – Direkt effekt – Räckvidd – En medlemsstats lagstiftning om fastställelse av födelsedatum i syfte att tilldela ett försäkringsnummer och att bevilja ålderspension.

Bilaga 5: Viktiga domar meddelade av EG:s förstainstansrätt under 2000

Handelspolitik

Mål T-7/99 Medici Grimm KG mot Europeiska unionens råd, dom 29 juni 2000. Dumpning – Förordning som avslutar en interimsoversyn – Retroaktivitet – Återbetalning av erlagd tull – Talan om ogiltigförklaring – Upptagande till sakprövning.

Sökanden, det tyska bolaget Medici Grimm KG, slöt 1993 avtal med Lucci Creation Ltd (ett bolag etablerat i Hongkong med fabriker i Kina) om produktion av läderhandväskor.

Kommissionen inledde under 1996 ett antidumpningsförfarande om import av handväskor med ursprung i Kina, vilket i början av 1997 ledde till ett beslut om en preliminär antidumpningstull på denna typ av import. Sökanden och Lucci Creation Ltd kände till att undersökningen hade inletts men deltog inte i undersökningsförfarandet. Under sommaren 1997 införde rådet en slutgiltig antidumpningstull. Eftersom Lucci Creation Ltd inte hade deltagit i förfarandet fick bolaget ingen individuell behandling. Sökanden var därmed tvungen att erlægga den föreskrivna antidumpningstullen.

Kommissionen anmodade härefter – mot bakgrund av att endast ett fåtal bolag i tid inkommit med uppgifter som kunde motivera en individuell behandling – de exporterande producenterna att inkomma med uppgifter som berättigade till en förtida intrimsöversyn av den ålagda antidumpningstullen. Lucci Creation Ltd inkom med de begärda uppgifterna. Sökanden ansökte därefter i juni 1998 om återbetalning av den antidumpningstull som bolaget erlagt sedan rådet antog den slutgiltiga antidumpningstullen. Med anledning härav antog rådet under slutet av 1998 en ny förordning i vilken konstaterades att ingen dumpning hade uppdragats mellan sökanden och Lucci Creation Ltd och den individuella dumpningsmarginalen därför fastställdes till 0 procent. Rådet avslog emellertid sökandens ansökan om återbetalning såvitt avsåg tiden före den sexmånadersperiod som föregått begäran om återbetalning, vilket var den retroaktiva period för återbetalning som angavs i grundförordningen.

Förstainstansrätten ogiltigförklarade förordningen i den del förordningen inte gav utrymme för en retroaktiv effekt av den nya individuella antidumpningsmarginalen. Enligt förstainstansrätten hade det inte uppkommit några nya omständigheter som motiverade en översyn av tullsatsen, utan syftet med den nya undersökningen var att ge de bolag som inte deltog i den ursprungliga undersökningen möjlighet att få individuell behandling. Kommissionens anmodan att inkomma med uppgifter fick därmed ses som ett nyöppnande av den ursprungliga undersökningen. Eftersom någon dumpning aldrig hade förekommit i det aktuella fallet borde resultatet av undersökningen beaktas även retroaktivt.

Förenade målen T-25/95, T-26/95, T-30/95 – T-32/95, T-34/95 – T-39/95, T-42/95 – T-46/95, T-48/95, T-50/95 – T-65/95, T-68/95 – T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 och T-104/95 Cimenteries CBR SA, m.fl. mot Europeiska gemenskapernas kommission, dom 15 mars 2000. Konkurrens – Artikel 85.1 i EG-fördraget (nu artikel 81.1 EG) – Cementmarknaden – Rätten till försvar – Insyn i akten – En enda och fortlöpande överträdelse – Allmän överenskommelse och dess genomförande – Fastställelse av överträdelse – Bevisning om delaktighet i ett allmänt avtal och dess genomförande – Sambandet mellan det allmänna avtalet och genomförandet vad gäller syften och parter – Böter – Fastställelse av beloppet.

I beslut i november 1994 fastslog kommissionen förekomsten av en rad avtal och samordnade förfaranden inom cementbranschen som syftade till att dela upp marknaderna för grå och vit cement i Europa. Kommissionen betraktade dessa avtal och samordnade förfaranden som en enda överträdelse av gemenskapens konkurrenslagstiftning och ansåg att denna överträdelse hade tagit sin början vid ett möte 1983 mellan höga företrädare för europeiska cementindustrin. Sammanlagt ålades 42 företag och företagssammanslutningar böter om totalt cirka 250 000 000 euro.

Ett stort antal företag yrkade vid förstainstansrätten att besluten skulle ogiltigförklaras eller ändras. Flera av frågorna i målet rörde rätten till försvar under det administrativa förfarandet. Förstainstansrätten ogiltigförklarade vissa beslut med hänsyn till denna princip. Förstainstansrätten fann bl. a. att starttidpunkten för överträdelsen måste bestämmas för varje enskild aktör för sig och att det åligger kommissionen att tillkännage sin avsikt att ålägga böter innan detta sker. I två fall kunde klagandena visa att de på grund av bristande aktinsyn under det administrativa förfarandet inte hade fått tillgång till bevisning som de skulle ha kunnat åberopat till sitt försvar. I huvudfrågan fann förstainstansrätten, liksom kommissionen gjort, att det rörde sig om ett enda konkurrensbegränsande avtal mellan företagen. Förstainstansrätten fastslog emellertid att det ålåg kommissionen att visa både att och hur länge varje enskilt företag deltagit i överträdelsen. Efter den individuella bedömningen fann förstainstansrätten att kommissionen inte hade visat att vissa företag deltagit i överträdelsen samt att vissa endast deltagit under en kortare tid än vad kommissionen funnit. Böterna bortföll således helt i vissa fall och eftersom bötesbeloppen bestämts med hänsyn till allvaret och varaktigheten av överträdelsen nedsattes vidare böterna i flera fall. Bland den grupp som helt befriades från böter återfanns samtliga företagsammanslutningar. Böterna reducerades till sammanlagt cirka 110 000 000 euro.

Detta är det största konkurrensmål som har prövats av förstainstansrätten och det inkluderade företag och företagssammanslutningar i 16 europeiska stater.

Förenade målen T-125/97 och T-127/97 The Coca-Cola Company och Coca-Cola Enterprises Inc. mot Europeiska gemenskapernas

kommission, dom 22 mars 2000. Konkurrens – Förordning (EGG) nr 4064/89 – Beslut om att förklara en företagskoncentration förenlig med den gemensamma marknaden – Talan om ogiltigförklaring – Motivering – Upptagande till sakprövning.

I januari 1997 fattade kommissionen beslut i ett ärende om företagskoncentrationer. I beslutet fann kommissionen att avtalet i fråga var förenligt med gemenskapsrätten men konstaterade samtidigt i beslutsskälerna bl.a. att ett visst bolag hade en dominerande ställning på den relevanta produktmarknaden.

Sökandena gjorde gällande att beslutet skulle ogiltigförklaras eftersom kommissionen uttalat sig i frågan om dominerande ställning trots att kommissionen hade givit tillstånd till den aktuella företagskoncentrationen. Kommissionen invände att talan borde avvisas eftersom sökanden klagat endast på beslutsskälerna.

Förstainstansrätten konstaterade att den omständigheten, att beslutet i och för sig var gynnande för sökandena, inte hindrade förstainstansrätten från att undersöka om beslutet ändå kunde ha bindande rättverkningar som påverkade sökandenas intressen. Förstainstansrätten fann emellertid att kommissionens uttalande i frågan om dominerande ställning inte hade några sådana bindande rättsverkningar. Förstainstansrätten avvisade därför talan.

Mål T-513/93 Consiglio Nazionale degli Spedizionieri Doganali (CNSD) mot Europeiska gemenskapernas kommission, dom 30 mars 2000. Konkurrens – Tullombud – Begreppet företag och företagsammanslutning – Beslut av företagssammanslutning – Fastställelse av tariffer – Statliga regler – Tillämpning av artikel 85.1 i EG-fördraget (nu artikel 81.1 EG).

Enligt italiensk nationell lagstiftning skall det offentliga organet Consiglio Nazionale degli Spedizionieri Doganali (CNSD) fastställa tariffer för den service oberoende tullombud tillhandahåller. 1988 antog CNSD en tariff som reglerade den lägsta och högsta ersättning som skall erläggas för tullavgifter och finansiella, kommersiella och fiskala tjänster.

Kommissionen fann i beslut 1993 att tullombuden var att anse som ”företag” som utövad ekonomisk verksamhet och att CNSD var att anse som ”en företagssammanslutning” i den mening som avses i artikel 85.1 i EG-fördraget (nu artikel 81.1 EG). Kommissionen ansåg vidare att tariffen var konkurrensbegränsande och kunde påverka handeln inom gemenskapen. Kommissionen uppmanade därför CNSD att omedelbart upphöra med överträdelsen.

CNSD yrkade vid förstainstansrätten att kommissionens beslut skulle ogiltigförklaras.

Kommissionen väckte vidare talan mot Italien om fördragsbrott vilket ledde till att EG-domstolen 1998 fastställde att den aktuella italienska lagstiftningen stred mot gemenskapens konkurrensregler. Förevarande mål var vilande i avvaktan på denna prövning. Efter att målet återupptagits vidhöll CNSD sin talan.

Förstainstansrätten konstaterade inledningsvis med hänvisning till tidigare praxis på området att de oberoende tullombuden och CNSD skall anses omfattas av begreppen ”företag” respektive ”företagssamman-

slutning” enligt artikel 85.1 i EG-fördraget . Vidare fastslog förstainstansrätten att överträdelsen av gemenskapens konkurrensregler inte bara var resultatet av den italienska lagstiftningen på området utan även hade sin orsak i CNSD:s agerande. Förstainstansrätten konstaterade att den italienska lagstiftningen visserligen föreskrev att CNSD skulle anta en tariff, men den innehöll inga föreskrifter om nivån på tariffen eller hur och om den skulle tas ut för varje enskild transaktion. CNSD hade i tariffen höjt minimiavgiften med flera hundra procent och dessutom ålagt tullombuden att begära ersättning för varje enskild tjänst separat. Detta begränsade konkurrensen kraftigt. Förstainstansrätten ansåg även att det faktum att CNSD hade beviljat avgiftslättnader för vissa tjänster vittnade om att CNSD hade ett stort utrymme för skönmässiga bedömningar vid tillämpningen av den nationella lagstiftningen. Eftersom tariffen även kunde anses påverka handeln mellan medlemsstaterna ogillade förstainstansrätten CNSD:s talan.

Mål T-62/98 Volkswagen AG mot Europeiska gemenskapernas kommission, dom 6 juli 2000. Distribution av motorfordon – Avskärmning – Artikel 85 i EG-fördraget (nu artikel 81 EG) – Förordning (EEG) nr 123/85 – Avslöjande till pressen – Tystnadsplikt – God förvaltnings sed – Böter – Överträdelsens svårighetsgrad.

I beslut i januari 1998 fastslog kommissionen att Volkswagen AG allvarligt hade åsidosatt gemenskapens konkurrenslagstiftning då bolaget med sina dotterbolag och italienska återförsäljare hade ingått avtal som förbjöd eller begränsade försäljningen av Volkswagens och Audis fordon till konsumenter och återförsäljare i andra medlemsstater. Kommissionen ålade Volkswagen rekordhöga böter för överträdelsen.

Förstainstansrätten ogillade Volkswagen AG:s talan om ogiltigförklaring av beslutet. Förstainstansrätten ansåg att kommissionens uppfattning om de faktiska omständigheterna stämde. Förstainstansrätten delade också kommissionens mening att överträdelsen var av en särskild allvarlig natur med hänsyn till Volkswagenkoncernens storlek och det faktum att överträdelsen begåtts trots den omfattande rättspraxis som utvecklats på området. Förstainstansrätten nedsatte dock bötesbeloppet någon eftersom det inte kunde konstateras att överträdelsen hade pågått under mer än tre år. Förstainstansrätten fann slutligen att kommissionen inte till fullo hade respekterat principen om handläggningens konfidentiella natur eftersom kommissionen hade offentliggjort sin avsikt att ålägga Volkswagen AG bötesbeloppet innan det formella beslutet fattades.

Mål T-41/96 Bayer AG mot Europeiska gemenskapernas kommission, dom 26 oktober 2000. Konkurrens – Parallellimport – Artikel 85.1 i EG-fördraget (nu artikel 81.1 EG) – Begreppet avtal mellan företag – Bevis för att det finns ett avtal – Marknaden för läkemedelsprodukter.

Bayer AG är moderbolag i en läkemedelskoncern med dotterbolag i samtliga medlemsstater i EU. Bayerkoncernen producerar och säljer en serie läkemedel under namnet Adalat avsedda för behandling av hjärt- och kärlsjukdomar. Priserna på läkemedel fastställs i flertalet medlemsländer direkt eller indirekt av nationella hälso- och sjukvårds-

myndigheter. Under åren 1989-1993 var de fastställda priserna i genomsnitt 40 procent lägre i Spanien och Frankrike än i Förenade kungariket. Detta fick till följd att spanska och franska grossister i stor omfattning började exportera Adalat till Förenade kungariket.

Eftersom denna parallellimport innebar stora förluster för Bayer AG:s brittiska dotterbolag ändrade man sin leveranspolicy och tillgodosåg beställningar från spanska och franska grossister till nivåer som endast motsvarade de nationella behoven i Spanien och Frankrike. Efter klagomål från de berörda grossisterna fastslog kommissionen i beslut i januari 1996 att Bayer AG:s leveranspolicy stred mot konkurrensreglerna i artikel 85.1 i EG-fördraget (nu artikel 81.1 EG) och ålade Bayer AG böter. Enligt beslutet innebar Bayer AG:s ändrade leveranspolicy att exportförbud för Adalat hade införts i avtalen med grossisterna i Frankrike och Spanien.

Förstainstansrätten ogiltigförklarade kommissionens beslut eftersom kommissionen inte hade styrkt att avtal om exportförbud hade ingåtts. För att ett konkurrensbegränsande avtal skall anses finnas i den mening som avses i artikel 85.1 i EG-fördraget måste det bevisas att det finns en gemensam vilja hos parterna. Enligt förstainstansrätten hade kommissionen inte bevisat att fanns någon sådan gemensam vilja hos parterna beträffande exportförbudet. Kommissionen hade varken styrkt att Bayer AG hade ålagt grossisterna något exportförbud eller försökt att få dem att godta policyn att minska parallellimporten. Kommissionen hade inte heller bevisat att grossisterna genom sitt handlande hade anpassat sig till den nya leveranspolicyn. Deras handlande visade enligt förstainstansrätten i stället på motsatsen. Endast det förhållandet att grossisterna ändå hade fortsatt affärsförbindelsen med Bayer AG kunde mot den bakgrunden inte medföra att avtal om exportförbud skulle anses ha ingåtts.

Miljö och konsumentskydd

Förenade målen T-172/98 och T-175/98 – T-177/98, Salamander AG, m.fl. mot Europaparlamentet och Europeiska unionens råd, dom 27 juni 2000. Talan om ogiltigförklaring – Direktiv 98/43/EG – Förbud mot reklam för och sponsring till förmån för tobaksvaror – Upptagande till sakprövning.

I direktiv 98/43/EG föreskrivs att all form av reklam för tobaksprodukter är förbjuden inom gemenskapen. Medlemsstaterna tillåts dock att medge undantag för reklam för andra varor som före den 30 juli 1998 har marknadsförts under samma namn som tobaksvaran, under förutsättning att namnet används under ett helt annat utseende än det som används för tobaksvaran.

Sökandena – ett antal bolag som säljer varor under samma namn som tobaksvaror eller på annat sätt innehar rätt till sådana varumärken – väckte talan om att direktivet skulle förklaras ogiltigt Europaparlamentet och rådet invände att talan borde avvisas på grund av rättegångshinder i form av bristande talerätt.

Förstainstansrätten inledde med att konstatera att det i EG-fördraget inte föreskrivs någon rätt för enskilda att väcka en direkt talan vid

gemensksdomstolen om ogiltigförklaring av direktiv. Förstainstansrätten konstaterade vidare att det i detta fall verkligen var fråga om ett direktiv och inte ett förtäckt beslut. Det var således fråga om en normativ rättsakt, som på ett allmänt och abstrakt sätt riktar sig till samtliga ekonomiska aktörer i medlemsstaterna. För att direktivet skall kunna tillämpas i medlemsstaterna krävs dessutom att det införlivas med varje intern rättsordning genom nationella genomförandebestämmelser. Direktivet binder i princip endast medlemsstaterna men utgör ett indirekt sätt att lagstifta med allmän räckvidd. Enligt praxis kan dock under vissa omständigheter en normativ rättsakt som är tillämplig på samtliga berörda ekonomiska aktörer anses beröra vissa av dessa aktörer direkt och personligen på ett sådant sätt de har rätt att föra talan om rättsaktens giltighet. För att man skall anses direkt berörd av en gemenskapsåtgärd krävs dock att åtgärden har direkt inverkan på den enskildes rättsliga ställning. Förstainstansrätten konstaterade emellertid att ett direktiv inte kan medföra skyldigheter för enskild. Detta kan först bli aktuellt när medlemsstaterna vidtar genomförandeåtgärder i linje med direktivet. I det aktuella direktivet ges dessutom utrymme för skönsrättsliga bedömningar vad gäller reklam för andra varor med samma namn som tobaksprodukter. Under sådana förhållanden kunde sökandena enligt förstainstansrätten inte anses vara direkt berörda av direktivet. Förstainstansrätten avvisade därför talan. Förstainstansrätten erinrade härvid om att domstolen inte är behörig att sätta sig i gemenskapslagstiftarens ställe och ändra systemet om rättsmedel och förfarande varför sökandenas invändning om att rättssäkerheten skulle vara i fara om de inte tilläts att föra talan lämnades utan när det gäller.

Statligt stöd

Mål T-72/98 Astilleros Zamacona SA mot Europeiska gemenskapernas kommission, dom 16 mars 2000. Statligt stöd – Varvsindustri – Artikel 4.3 i rådets direktiv 90/684/EEG – Fastställelse av maximigränsen för produktionsstöd.

Enligt direktiv 90/684/EEG kan statligt produktionsstöd ges för ny- eller ombyggnation av fartyg upp till en viss maximigräns uttryckt i procent av kontraktsvärdet. Som maximigräns för ett kontrakt gäller den gräns som gällde dagen för undertecknandet av det slutgiltiga kontraktet. Detta gäller dock inte för fartyg som levereras senare än tre år efter undertecknandet (artikel 4.3 första stycket). Tidsfristen på tre år kan förlängas av kommissionen bl. a. om förseningar i arbetet uppstår på grund av oväntade och betydande, berättigade avbrott som inverkar på ett skeppsvarv arbetsprogram (artikel 4.3 andra stycket).

Sökanden, ett spanskt skeppsvarv, hade 1991 undertecknat slutgiltiga kontrakt när det gäller fem bogserbåtar. Maximigränsen för produktionsstödet var då 9 procent. 1992 sänktes emellertid maximigränsen till 4,5 procent. Båtarna blev inte färdiga inom treårsgränsen varför Spanien ansökte om förlängning av tiden. Kommissionen avslög begäran och beslutade följaktligen att Spanien skulle minska stödnivån till maximalt 4,5 procent.

Sökanden yrkade vid förstainstansrätten att kommissionens beslut skulle ogiltigförklaras. Sökanden åberopade fyra omständigheter till grund för att det uppstått förseningar i arbetet: antagandet av en ny hamnlag, devalvering, arbeten i hamnen i Bilbao och uppköp av ett annat varv. Sökanden menade också att en sådan stor sänkning som det skulle bli fråga om här var oproportionerlig.

Talan ogillades. Förstainstansrätten konstaterade inledningsvis att möjligheten till förlängning av tidsfristen skall tillämpas restriktivt eftersom det är fråga om en undantagsbestämmelse och att lagstiftarens syfte i detta fall dessutom varit att den endast skall tillämpas i mycket speciella situationer. Förstainstansrätten fann vidare att någon utredningsskyldighet inte åligger kommissionen och att det är sökande som har bevisbördan för att de omständigheter som utgör grund för att undantag är för handen. Vidare fann förstainstansrätten att de villkor som framgår av artikel 4.3 andra stycket är kumulativa och således måste vara uppfyllda för varje omständighet för sig. Förstainstansrätten ansåg inte att sökanden hade visat att någon av de åberopade omständigheterna utgjorde grund för förlängning. Vad gällde devalveringen uttalade förstainstansrätten att en sådan händelse inte kan betecknas som en händelse som kan medföra ett oväntat avbrott i den mening som avses i artikel 4.3 andra stycket. Slutligen konstaterade förstainstansrätten att reglerna i sig inte kan anses oproportionerliga och att inget hade framkommit som föranledde en annan bedömning i det specifika fallet.

Mål T-46/97 SIC – Sociedade Independente de Comunicação, SA mot Europeiska gemenskapernas kommission, dom 10 maj 2000. Finansiering av offentliga TV-kanaler – Klagomål – Statligt stöd – Underlåtenhet att inleda ett förfarande enligt artikel 93.2 i EG-fördraget (nu artikel 88.2 EG) – Talan om ogiltigförklaring.

I beslut i november 1996 fastslog kommissionen – utan att ha inlett ett förfarande enligt artikel 93.2 i EG-fördraget (nu artikel 88.2 EG) – att ett antal åtgärder som den portugisiska staten vidtagit till förmån för ett offentligt ägt aktiebolag på det audiovisuella området inte utgjorde statligt stöd i den mening som föreskrivs i artikel 92.1 i EG-fördraget (nu artikel 87.1 EG i ändrad lydelse).

Förstainstansrätten ogiltigförklarade kommissionens beslut. Förstainstansrätten ansåg att det vara acceptabelt att fatta beslut utan att ha inlett ett förfarande enligt artikel 93.2 i EG-fördraget endast om kommissionen vid en inledande granskning enligt artikel 93.3 i EG-fördraget är övertygad om att det aktuella stödet är förenligt med gemenskapsrätten. Då omständigheterna i målet tydde på att det var förenat med allvarliga svårigheter att avgöra om stödet var förenligt med gemenskapsrätten borde ett förfarande enligt artikel 93.2 – vilket ger berörda utomstående möjlighet att inkomma med synpunkter – ha inletts. Kommissionen hade dessutom dröjt 33 månader efter det att sökanden ingav sitt klagomål med att fatta beslut, en omständighet som vittnade om att man knappast befann sig i en inledande granskning enligt artikel 93.3 i EG-fördraget när beslutet togs.

Förenade målen T-298/97, T-312/97, T-313/97, T-315/97, T-600/97 – T-607/97, T-1/98, T-3/98 – T-6/98 och T-23/98, Alzetta Mauro, m.fl. mot Europeiska gemenskapernas kommission, dom 15 juni 2000. Godstransporter på väg – Statligt stöd – Talan om ogiltigförklaring – Inverkan på handeln mellan medlemsstaterna och snedvridning av konkurrensen – Villkor för undantag från förbudet i artikel 92.1 i EG-fördraget (nu artikel 87.1 EG i ändrad lydelse) – Nytt stöd eller befintligt stöd – Principen om skydd för berättigade förväntningar – Proportionalitetsprincipen – Motivering.

1981 och 1985 stiftades i den italienska regionen Friuli-Venezia Giulia vissa lagar om finansiellt stöd till företag etablerande i regionen och som utför godstransporter på väg för annans räkning. Dessa stödåtgärder anmäldes inte till kommissionen enligt artikel 93.3 i EG-fördraget (nu artikel 88.3 EG).

I beslut i juli 1997 fastslog kommissionen att det statliga stöd för internationella transporter och stöd för lokala, regionala och nationella transporter efter den 1 juli 1990 som utgått enligt stödordningen var oförenligt med den gemensamma marknaden och skulle återbetalas. Kommissionen menade härvid att stödåtgärderna var att betrakta som nya från och med den tidpunkt respektive marknad hade öppnats för konkurrens, oavsett om stödordningen varit i kraft dessförinnan eller inte. Stödåtgärderna när det gäller internationella transporter borde därför ha anmälts innan de infördes eftersom denna marknad varit öppen för konkurrens sedan 1969 och stödet när det gäller lokala, regionala och nationella transporter omfattades av anmälningsplikt från och med den 1 juli 1990 då denna marknad liberaliserades.

Sökandena, företag etablerade i regionen Friuli-Venezia Giulia vilka fått statligt stöd och till övervägande del småföretag som enbart utför lokala eller regionala transporter med ett enda fordon, yrkade att beslutet skulle ogiltigförklaras. Sökandena gjorde gällande bl. a. att det inte skett någon inverkan på handeln mellan medlemsstaterna och snedvridning av konkurrensen samt att det var fråga om befintliga stödåtgärder som således inte omfattades av anmälningsplikt.

Förstainstansrätten ogiltigförklarade delvis kommissionens beslut. Förstainstansrätten inledde med att konstatera att varken vad gäller nytt eller befintligt stöd behöver det styrkas att handeln mellan medlemsstaterna faktiskt har påverkats och att konkurrensen snedvridits utan det är tillräckligt att kommissionen kontrollerar att så kan ske. Förstainstansrätten fann efter en ingående prövning av de faktiska omständigheterna, med hänvisning till tidigare praxis, att kommissionens bedömning av frågan om samhandelspåverkan och konkurrens-snedvridning fick anses välgrundad. Förstainstansrätten fastslog emellertid att begreppet ”befintligt stöd” inte endast innefattar stöd som införts innan EG-fördraget trädde i kraft eller innan den berörda staten anslöt sig till gemenskapen, utan även omfattar stöd som införts då den aktuella marknaden inte var öppen för konkurrens. Liberalisering av marknaden kan inte heller anses utgöra en sådan väsentligt ändring av stödordningen som omfattas av anmälningsskyldigheten i artikel 93.3 i EG-fördraget, eftersom liberaliseringsåtgärderna inte kan tillskrivas behöriga myndigheter i den berörda medlemsstaten. Stödet för lokala,

regionala och nationella transporter var därför inte att anse som nytt eftersom denna sektor, till skillnad från sektorn för internationell godstransport på väg som öppnades för konkurrens från och med 1969, liberaliserades först från och med den 1 juli 1990. I denna del kunde således ett beslut att förklara stödåtgärderna oförenliga med den gemensamma marknaden endast få framtida effekt.

Mål T-184/97 BP Chemicals Ltd mot Europeiska gemenskapernas kommission, dom 27 september 2000. Statligt stöd – Talan om ogiltigförklaring – Berättigat intresse av att få saken prövad – Delvis avvisning – Artikel 92.3 i EG-fördraget (nu artikel 87.3 EG) – Direktiv 92/81/EEG – Begreppet pilotprojekt för teknisk utveckling av mer miljövänliga produkter.

I direktiv 92/81/EEG om harmonisering av strukturerna för punktskatter på mineraloljor ges utrymme för medlemsstaterna att bland annat besluta om befrielse av punktskatter på mineraloljor som under skattekontroll används ifråga om pilotprojekt för teknisk utveckling av miljövänliga produkter (artikel 8.2 d). I direktivets artikel 8.4 finns dessutom en generell undantagsmöjlighet som dock kräver tillstånd genom enhälligt beslut i rådet.

I beslut i april 1997 godkände kommissionen ett franskt stödprogram för biobränsle. BP Chemicals Ltd, en av Europas ledande tillverkare av syntetisk etanol, väckte vid förstainstansrätten talan om ogiltigförklaring av beslutet.

Talan avvisades delvis eftersom sökanden endast ansågs direkt och personligen berörd av beslutet i den mening som avses i artikel 173 i EG fördraget (nu artikel 230 EG) i den del det avsåg stöd till bioetanol. Förstainstansrätten ansåg därmed att marknaden för biologiska tillsatssämnen som höjer oktanhalten i bensin (estrar) och marknaden för biologiska tillsatssämnen som höjer oktanhalten i eldningsolja och dieselolja (bioetanol och syntetiskt etanol) var åtskiljbara. I övriga delar ogiltigförklarades beslutet. Förstainstansrätten anmärkte inledningsvis att kommissionens utrymme för skönsmässiga bedömningar vad gäller stödåtgärder enligt artikel 92.3 i EG-fördraget (nu artikel 87.3 EG) måste särskiljas från den bedömning som skall göras på grundval av bestämmelserna i det aktuella direktivet. Den förra förutsätter att kommissionen gör en bedömning av ekonomiskt och socialt komplicerade situationer som gemenskapsdomstolarna endast kan göra en begränsad rättslig prövning av. Bedömningen av tillämpningen av bestämmelserna i direktivet skall däremot göras inom ramen för en rimlig tolkning av de vaga och obestämda rättsliga begrepp som finns i direktivet, en bedömning som gemenskapsdomstolarna i sista hand är behöriga att göra. Efter att ha konstaterat att artikel 8.2 utgör en undantagsbestämmelse som därmed skall tolkas och tillämpas restriktivt fastslog förstainstansrätten att artikel 8.2 d hade åsidosatts eftersom det framgick att det omstridda stödprojektet inte i huvudsak syftade till att visa att produktion av biobränslen var tekniskt och teknologiskt genomförbart, utan till att utvärdera de ekonomiska resultaten och industrikapaciteten vid existerande produktionsanläggningar av biobränslen. Det kunde därmed inte anses vara fråga om ett ”pilotprojekt för

teknisk utveckling av mer miljövänliga produkter”. Förstinstansrätten påpekade att det inte finns något hinder mot att medge skattebefrielse för program som syftar till att främja biobränselns genomslag på marknaden men att detta i så fall skall ske efter beslut av rådet enligt artikel 8.4. Förstinstansrätten underströk slutligen att även om kommissionen hade ansett att de planerade åtgärderna i sig inte var oförenliga med den gemensamma marknaden i den mening som följer av artikel 92 i EG-fördraget så hade kommissionen inte haft rätt att åsidosätta artikel 8.2 i direktivet.

Mål T-613/97 Union française de l'express (Ufex) m.fl. mot Europeiska gemenskapernas kommission, dom 14 december 2000. Statligt stöd – Rätten till försvar – Tillgång till handlingar i målet – Motiverings-skyldighet – Postområdet – Korssubventioner mellan den privata och den offentliga sektorn – Begreppet statligt stöd – Normala marknadsvillkor.

I beslut i oktober 1997 fastslog kommissionen att det logistik- och försäljningsstöd som La Poste (det franska postverket) hade tillhandahållit sitt privaträttsliga dotterbolag SFMI-Chronopost inte utgjorde statligt stöd i den mening som avses i artikel 92 i EG-fördraget (nu artikel 87 EG i ändrad lydelse).

Förstinstansrätten ogiltigförklarade det aktuella beslutet. Enligt förstinstansrätten hade kommissionen grundat sitt beslut på en felaktig tolkning av begreppet statligt stöd i artikel 92 i EG-fördraget eftersom kommissionen endast hade undersökt om de priser som fastställts internt för de tjänster som utväxlats mellan moderbolaget och dotterbolaget gav full kostnadstäckning. Kommissionen borde ha undersökt om ett pris som ger full kostnadstäckning verkligen motsvarar en sådan ersättning som ett dotterbolag som agerar under normala marknadsvillkor skulle ha betalat till sitt moderbolag. Eftersom La Poste är ett offentligt företag med monopolställning hade La Poste, enligt förstinstansrätten, eventuellt kunnat tillhandahålla sitt dotterbolag tjänsterna till en kostnad som är lägre än den som ett företag som agerat under normala marknadsvillkor hade haft. I målet aktualiserades även frågan om rätten till försvar, särskilt rätten till tillgång till handlingar. Förstinstansrätten konstaterade att rätten till försvar utgör en grundläggande gemenskapsrättslig princip som skall säkerställas även i avsaknad av särskild reglering. Av praxis angående förfarandet enligt artikel 93.2 i EG-fördraget (nu artikel 88.2 EG) framgår emellertid att de berörda parterna huvudsakligen tillskrivs rollen av informationskälla, vilket innebär att de bara har rätt att delta i det administrativa förfarandet på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet. De kan därför inte göra gällande samma rätt till försvar som de personer kan åberopa mot vilka ett förfarande har inletts. Förstinstansrätten ansåg mot denna bakgrund att sökandenas rätt till försvar inte hade åsidosatts men påpekade också att de berördas begränsade rättigheter i fall som dessa inte påverkar skyldigheten att enligt artikel 190 i EG-fördraget (nu artikel 253 EG) tillräckligt motivera slutliga beslut.

Mål T-82/99 Michaël Cwik mot Europeiska gemenskapernas kommission, dom 14 juli 2000. Personalmål – Tillstånd för offentliggörande – Artikel 17 andra stycket i tjänsteföreskrifterna – Gemenskapens intressen – Uppenbart oriktig bedömning.

I oktober 1997 höll en tjänsteman vid kommissionen, med kommissionens tillstånd, ett föredrag om EMU. Kommissionen tillät dock inte tjänstemannen att publicera sin föredragstext eftersom den åsikt som tjänstemannen förde fram i föredraget inte överensstämde med kommissionens åsikt i frågan.

Förstainstansrätten ogiltigförklarade kommissionens beslut. Enligt tjänsteföreskrifterna får tillstånd att publicera material som rör gemenskapens arbete vägras endast om publiceringen skulle kunna skada gemenskapens intressen. Förstainstansrätten konstaterade att yttrandefriheten är en grundläggande rättighet som skyddas av gemenskapsrätten och som inte kan inskränkas enbart av den anledningen att en enskild tjänsteman är av en annan uppfattning i en sakfråga än kommissionen. Någon risk att sammanblanda tjänstemannens uppfattning med kommissionen fanns, enligt förstainstansrätten, inte heller eftersom kommissionen redan tidigare officiellt hade klargjort sin uppfattning i frågan. Kommissionens oro att publiceringen skulle kunna skada gemenskapens intressen framstod mot denna bakgrund, och särskilt med beaktande av att kommissionen hade givit sitt tillstånd för tjänstemannen att delta i en konferens som berörde det aktuella ämnet, därför som ogrundad.

I det följande redovisas de ärenden som vid utgången av december månad 2000 är föremål för formellt överträdelseförfarande mot Sverige. Redovisningen uppstår under separata rubriker de ärenden som är föremål för talan vid EG-domstolen, motiverat yttrande respektive formell underrättelse. Redovisningen sker departementsvis.

MÅL I EG-DOMSTOLEN

Justitiedepartementet

Oskäliga villkor i konsumentavtal, mål C-478/99

Kommissionen har genom stämningensansökan, som regeringen fick del av den 23 december 1999, väckt talan mot Sverige vid EG-domstolen. Kommissionen har anfört att Sverige inte genomfört direktiv 93/13/EG om oskäliga avtalsvillkor genom att inte återge direktivets bilaga i svensk författningstext. Sverige har i sitt svaromål, som gavs in den 25 februari 2000, bestritt kommissionens talan och anfört att eftersom bilagan är av icke-bindande karaktär kan det inte finnas en gemenskapsrättslig skyldighet att genomföra den i bindande författningstext.

Näringsdepartementet

Open skies, mål C-468/98

Genom stämningensansökan, som regeringen fick del av i januari 1999, har kommissionen väckt talan mot Sverige angående det svenska avtalet med USA om lufttrafik. Kommissionen har väckt talan vid EG-domstolen mot åtta medlemsstater om liknande avtal och har dessutom inlett överträdelseförfaranden mot ytterligare två.

Enligt kommissionen har medlemsstaterna ingen behörighet att ingå avtal på luftfartsområdet utan gemenskapen har exklusiv kompetens. Kommissionen har vidare gjort gällande att en "nationalitetsklausul" i avtalet, som innebär att parterna kan vägra sådana flygbolag marknadstillträde som inte huvudsakligen ägs av svenska eller amerikanska medborgare, strider mot reglerna om fri etableringsrätt (artikel 43 i EG-fördraget).

Regeringen har i svaromål, som gavs in i april 1999, bestritt att gemenskapen har exklusiv kompetens och att nationalitetsklausulen strider mot reglerna om fri etableringsrätt

I stämningsansökan, som inkom till EG-domstolen den 9 november 2000, har kommissionen anfört att Sverige genom att inte anmäla till kommissionen vilka bestämmelser som antagits för att följa direktiv 96/48/EG om höghastighetståg har brutit mot direktivet och EG-fördraget.

Sverige har i ett tidigare skede informerat kommissionen om vilka författningsändringar som planeras för ett fullständigt genomförande av direktivet. I svaromål, som ingavs i december 2000, har regeringen medgivit kommissionens yrkanden.

Miljödepartementet

Kvaliteten på badvatten, mål C-368/00

Kommissionen har den 6 oktober 2000 ansökt om stämning mot Sverige vid EG-domstolen. Kommissionen har anfört att Sverige har brutit mot artiklarna 4.1 och 6.1 i direktiv 76/160/EEG dels genom att inte vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att kvaliteten på badvatten överensstämmer med direktivets gränsvärden, dels genom att inte genomföra provtagningar av vattenkvaliteten i den utsträckning som direktivet föreskriver.

Den svenska regeringen har givit in svaromål i december 2000, vari kommissionens yrkanden medges.

ÖVERLÄMNAD E MOTIVERADE YTTRAN DEN

Socialdepartementet

Direktiv 97/18 om att skjuta upp datum för förbud mot att i djurförsök utprova beståndsdelar som ingår i kosmetikaprodukt er

Kommissionen har i ett motiverat yttrande från september 1998 gjort gällande att Sverige har underlåtit att anmäla genomförande av direktiv 97/18/EG om att skjuta upp det datum efter vilket det skall vara förbjudet att släppa ut kosmetiska produkter på marknaden i vilka ingår beståndsdelar som utprovats i djurförsök.

Regeringen har besvarat det motiverade yttrandet i november 1998 med kompletterande svar till kommissionen i april 1999. Regeringen har i sitt svar hävdats att den svenska lagstiftningen i praktiken uppfyller kraven enligt direktivet och framhållit att osäkerhet råder om när förbudet kommer att träda i kraft.

Moms på torkat foder

Kommissionen har i motiverat yttrande från augusti 1999 anförat att Sverige bryter mot sjätte momsdirektivet genom att inte inräkna bidrag som utgår för torkat foder i mervärdesskatteunderlaget.

Regeringen har i svar i oktober 1999 hävdade att stöd till torkat foder inte skall anses utgöra ett sådant bidrag som skall ingå i beskattningsunderlaget.

Näringsdepartementet*Dimensioner på vägfordon*

Kommissionen har i ett motiverat yttrande från januari 2000 anförat att svensk lagstiftning inte helt överensstämmer med direktiv 96/53/EG om största tillåtna dimensioner i nationell och internationell trafik och högsta tillåtna vikter i internationell trafik för vissa vägfordon.

Sverige har överlämnat ett svar på yttrandet i mars 2000 och ett kompletterande svar i maj 2000. Av det sistnämnda svaret framgår att nya föreskrifter antagits för fullständigt genomförande av direktivet. Föreskrifterna har fogats till svaret.

Säkerhet och hälsa på arbetsplatsen

Kommissionen har i ett motiverat yttrande från januari 2000 gjort gällande att Sverige inte på ett helt tillfredsställande sätt genomfört direktiv 89/654/EEG om minimikrav för säkerhet och hälsa på arbetsplatsen.

Regeringen har i svar i mars 2000 svarat att kommissionens synpunkter skall tillgodoses genom nya föreskrifter. I kompletterande svar i oktober 2000 tillställde regeringen kommissionen remissutgåvan av förslag till nya föreskrifter.

Arbetstagarnas säkerhet och hälsa

Kommissionen har i februari 2000 överlämnat ett motiverat yttrande angående direktiv 89/391/EG om arbetstagarnas säkerhet och hälsa. Kommissionen har anförat att Sverige inte på ett korrekt sätt har genomfört flera av artiklarna i direktivet.

I svaret, som överlämnades i mars 2000, har den svenska regeringen förklarat att kommissionens synpunkter skall tillgodoses.

I ett motiverat yttrande från augusti 2000 har kommissionen gjort gällande att Sverige inte på ett fullständigt sätt har genomfört direktiv 98/76/EG om rätten att yrkesmässigt bedriva person- och godstrafik på väg.

Regeringen har i sitt svar i september 2000 förklarat att direktivet huvudsakligen är genomfört och att återstående delar skall genomföras genom Vägverkets föreskrifter.

Säkerhet och hälsa för gravida arbetstagare

Kommissionen har i augusti 1999 överlämnat ett motiverat yttrande och anført att Sverige inte genomfört direktiv 92/85/EEG i fråga om obligatorisk rätt till två veckors ledighet för kvinnor i samband med förlossningen.

Den svenska regeringen har i svar i oktober 1999 förklarat att kommissionens synpunkter skall tillgodoses. Med ett kompletterande svar i juli 2000 har Sverige överlämnat en kopia av lagändringen till kommissionen.

Miljödepartementet

Natura 2000/Habitat

Kommissionen har i augusti 1999 överlämnat ett motiverat yttrande gällande den nationella lista som enligt direktiv 92/43/EEG om bevarande av växter och djur skall översändas till kommissionen. Enligt kommissionen har Sverige inte överlämnat den fullständiga listan över områden tillsammans med begärd information om dessa områden och därigenom brutit mot artikel 4.1 i direktivet. Den lista som Sverige överlämnat är, enligt kommissionen, inte fullständig.

Regeringen har besvarat det motiverade yttrandet i september 1999 och förklarat att kommissionens synpunkter skall tillgodoses.

Fågeldirektivet

Kommissionen har i november 1999 överlämnat ett motiverat yttrande och anført att Sverige inte fullgjort sina skyldigheter enligt rådets direktiv 79/409/EEG om bevarande av vilda fåglar – bl.a. om krav på särskilda skyddsområden.

Regeringen har besvarat det motiverade yttrandet i december 1999 och förklarat att kommissionens synpunkter skall tillgodoses.

Kommissionen har den 5 juli 2000 beslutat om stämning, men någon sådan har ännu inte erhållits.

I ett motiverat yttrande från augusti 2000 har kommissionen gjort gällande att Sverige inte uppfyllt de skyldigheter som följer av ett antal artiklar i direktiv 92/43/EEG (habitatdirektivet).

Kommissionen har gjort gällande att de svenska reglerna brister bl.a. genom att inte erbjuda det omedelbara skydd för bevarandeområden som skall inträda till följd av att kommissionen antar en lista över områdena. Reglerna är inte heller tillräckligt omfattande när det gäller bedömningen av planer och projekt som kan ha en betydande inverkan på bevarandeområden enligt direktivet.

Regeringen har besvarat det motiverade yttrandet i september 2000 och anfört kommissionens synpunkter delvis redan har tillgodosetts, delvis kommer att tillgodoses.

ÖVERLÄMNAD E FORMELLA UNDERRÄTTELSE

Justitiedepartementet

Patentombud

Kommissionen har i juni 1998 överlämnat en formell underrättelse i vilken kommissionen har gjort gällande att patentlagens bestämmelser om krav på patentombud som inte har hemvist i Sverige strider mot EG-fördragets bestämmelser om etableringsfrihet och fri rörlighet för tjänster.

Sverige har besvarat den formella underrättelsen i september 1998 och förklarat att kommissionens synpunkter skall tillgodoses genom ändringar i patentlagen.

Registrering av inteckning i fast egendom

Kommissionen har i maj 2000 överlämnat en formell underrättelse angående svenska bestämmelser om inteckning i fast egendom eller tomträtt. Kommissionen har anfört att kravet att en inteckning endast kan registreras hos den behöriga myndigheten om den anges i svensk valuta strider mot artikel 56 i EG-fördraget.

Sverige har i svar i juni 2000 angivit att regeringen är beredd att ta initiativ till att ändra regelverket så att det stämmer överens med kommissionens tolkning av EG-fördraget.

Utrikesdepartementet

Svårigheter att få uppehållstillstånd som en icke förvärvsarbetande person

I en formell underrättelse från april 2000 har kommissionen gjort gällande att Sverige har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt

direktiv 90/364/EEG om rätt till bosättning genom att ställa upp vissa villkor för beviljande av uppehållstillstånd. Skr. 2001/02:30

Regeringen har besvarat den formella underrättelsen i maj 2000 med kompletterande svar till kommissionen i december 2000. Av svaret framgår att berörda myndigheter uppmärksammas på frågan och att den svenska regeringen därmed anser sig ha vidtagit erforderliga åtgärder.

Socialdepartementet

Lagen om allmän försäkring

Kommissionen har i juli 2000 överlämnat en formell underrättelse om lagen om allmän försäkring. Kommissionen har gjort gällande att tillämpningen av lagen, när det gäller vissa fall av efterlevandepension, strider mot artikel 46a i rådets förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjer flyttar inom gemenskapen.

Den formella underrättelsen har besvarats i september 2000, varvid regeringen har förklarat att det står klart att de svenska reglerna inte skall tillämpas i den mån de strider mot reglerna i förordning (EEG) nr 1408/71 och att någon lagändring för närvarande inte är nödvändig.

Prissättning av parallellimporterade läkemedel

I en formell underrättelse från juni 2000 har kommissionen gjort gällande att Sverige i sin prissättning av läkemedel diskriminerar parallellimportörer genom att ersätta deras produkter till en lägre nivå än direktimporterade produkter, eller i vart fall genom att systematiskt på icke objektiva eller kontrollerbara kriterier ersätta parallellimporterade läkemedel 10 till 30 procent under priset på direktimporterade produkter.

Underrättelsen har besvarats i augusti 2000. Regeringen har anfört att de svenska reglerna inte är diskriminerande i sig samt att utgången av ärenden som är föremål för domstolsprövning bör avvaktas innan eventuella ändringar i lagstiftningen vidtas.

Finansdepartementet

Systembolagets upphandlingsförfarande

Kommissionen har i februari 2000 överlämnat en formell underrättelse angående tillämpningen av direktiv 93/36/EEG, 93/37/EEG, 92/50/EEG, samtliga ändrade genom direktiv 97/52/EEG, om offentlig upphandling. Kommissionen har anfört att Systembolaget omfattas av direktiven om offentlig upphandling och har uppmanat den svenska regeringen att vidta åtgärder om Systembolagets upphandling av varor, bygg- och anläggningsarbeten samt tjänster.

Den formella underrättelsen har besvarats av regeringen i april 2000. Därefter har ärendet diskuterats vid ett paketmöte med kommissionen i juni 2000. Kommissionen har vid det nämnda tillfället meddelat sin avsikt att närmare studera det ytterligare material som överlämnats av Sverige, särskilt frågan om Systembolagets verksamhet är av kommersiell natur.

Punktskatter på öl och vin

Kommissionen har i februari 2000 överlämnat en formell underrättelse om tillämpningen av artikel 90 andra stycket EG-fördraget. Enligt kommissionen befäster det svenska skattesystemet vissa fördelar för öl – den inhemska varan – medan det diskriminerar vin, varan från andra medlemsstater.

Den svenska regeringen har i svar i maj 2000 anfört att en man under hösten 2000 skulle överväga en skattesänkning på vin. Kommissionen har i brev den 24 oktober 2000 begärt upplysning om den senaste utvecklingen i ärendet. Ett kompletterande svar har avgivits i november 2000, i vilket den svenska regeringen har meddelat sin avsikt att återkomma till frågan i den ekonomiska vårpropositionen. Regeringen har vidare åtagit sig att hålla kommissionen löpande underrättad om det fortsatta arbetet med översynen av alkoholskattelagen.

Förenklning av formaliteter för varor som transporteras med järnväg

Kommissionen har i april 2000 överlämnat en formell underrättelse om tillämpningen av en bestämmelse i tillämpningsföreskrifterna för gemenskapens tullkodex. Enligt kommissionen underlåter Sverige, efter att ha kontrollerat varor som transporteras med järnväg från Norge till gemenskapen, att på fraktsedeln markera att varorna har övergått till fri omsättning.

I svar på den formella underrättelsen i juni 2000 och kompletterande svar i december 2000 har regeringen upplyst kommissionen om på vilket sätt Tullverket har vidtagit åtgärder för att se till att bestämmelsen tillämpas korrekt.

Tullmyndighetens gränskontroller

I en formell underrättelse från juni 2000 har kommissionen gjort gällande att tullmyndigheten vid den svensk-finska gränsen utför systematiska, eller i vart fall oproportionerliga, gränskontroller, vilket står i strid med artiklarna 28-30 i EG-fördraget.

Regeringen har i svar på den formella underrättelsen i augusti 2000 anfört att de svenska reglerna om gränskontroller är förenliga med gemenskapsrätten och att de tillämpas på ett korrekt sätt.

Återbetalningssystem för studiemedel

Kommissionen har i en formell underrättelse från mars 2000 gjort gällande att det svenska återbetalningssystemet för studiemedel strider mot gemenskapsrätten, genom att återbetalningsbeloppet beräknas på olika sätt beroende på om låntagaren är bosatt i Sverige eller utomlands.

Regeringen har besvarat underrättelsen i maj 2000 och förklarat att regelverket skall ses över.

Jordbruksdepartementet*BSE (galna kosjukan)*

Kommissionen har i en formell underrättelse, som överlämnades den 7 juli 1997, gjort gällande att Sverige inte har vidtagit de åtgärder som föreskrivs till skydd mot BSE.

Regeringen har i augusti 1997 överlämnat sitt svar på underrättelsen, av vilket framgår att Sverige anser sig ha vidtagit de åtgärder som krävs.

Hygienkrav vid produktion av levande tvåskaliga mollusker

I en formell underrättelse från maj 1999 har kommissionen gjort gällande att Sverige inte på ett tillfredsställande sätt genomfört direktiv 91/492/EEG om hygienkrav vid produktion och utsläppande på marknaden av levande tvåskaliga mollusker.

I svar i juni 1999 har regeringen anfört att genomförandereglerna setts över efter en inspektion av kommissionen och att nödvändiga ändringar därför redan vidtagits på såväl myndighets- som på regeringsnivå. Direktivet får därmed anses fullständigt genomfört i svensk rätt.

Förhandsanmälan av livsmedelsprodukter

Kommissionen har i en formell underrättelse från juli 1999 gjort gällande att det svenska kravet på att förhandsanmäla vissa livsmedelsprodukter till tillsynsmyndigheten strider mot direktiv 89/662/EEG om veterinära kontroller och mot artikel 28 i EG-fördraget.

Sverige har i september 1999 besvarat underrättelsen och anfört att den svenska regeln om förhandsanmälan är nödvändig för att stickprovskontroller enligt direktiv 89/662/EEG skall kunna ske.

Överfiske 1995 och 1996

I en formell underrättelse från maj 1999 har kommissionen gjort gällande att Sverige försummat sina förpliktelser beträffande förvaltningen och kontrollen av vissa fiskekvoter.

Underrättelsen har besvarats i maj 1999, varvid den svenska regeringen har medgivit att kontrollen varit bristfällig under 1995 och 1996. I svaret framhölls dock och beskrevs de olika sätt på vilka förvaltningen och kontrollen numera har förbättrats. Regeringens uppfattning är att svenska bestämmelser numera uppfyller gemenskapsrättens krav.

Näringsdepartementet

Stegar

Kommissionen har i juni 1997 överlämnat en formell underrättelse angående svenska regler om krav på typgodkännande för stegar som skall användas yrkesmässigt i Sverige.

Regeringen har i svar i september 1997, med komplettering i november 1999, redovisat de åtgärder som vidtagits för att tillgodose kommissionens synpunkter.

Kommissionen har i november 2000 meddelat att de nya föreskrifterna godtas.

Passagerarfartyg

I en formell underrättelse från juli 2000 har kommissionen gjort gällande att Sjöfartsverkets föreskrifter om passagerarfartyg i inrikes trafik inte överensstämmer med direktiv 98/18/EG om säkerhetsbestämmelser och säkerhetsnormer för passagerarfartyg.

Underrättelsen har besvarats i september 2000, varvid regeringen har anfört att åtgärder har vidtagits för att tillgodose kommissionens synpunkter.

Satellitjänster

Kommissionen har i en formell underrättelse från september 2000 anfört att Sverige inte har genomfört beslut 710/97/EG om ett samordnat tillvägagångssätt inom området för satellitjänster för personkommunikation inom gemenskapen.

Den formella underrättelsen har besvarats i november 2000, varvid regeringen har förklarat att Sverige vidtagit de åtgärder som behövs för att möjliggöra genomförande av EG-beslutet.

Koldioxidutsläpp

I november 2000 har kommissionen överlämnat en formell underrättelse i vilken kommissionen har anfört att Sverige inte har genomfört direktiv 93/76/EG om begränsning av koldioxidutsläpp genom en förbättring av energieffektiviteten.

Underrättelsen skall besvaras i januari 2001.

Avgasgodkännande (tillverkaransvar) och miljöklasser

Kommissionen har i en formell underrättelse från juli 1996 anmärkt att kravet på svenskt avgasgodkännande strider mot EG:s direktiv om typgodkännande av motorfordon. Kommissionen har i samma underrättelse tagit upp det svenska systemet med lägre skatt för bilar som tillhör miljöklass 1 och gjort gällande att detta strider mot avgasdirektiven, eftersom systemet ställer högre krav på utsläppsvärden än som anges i direktiven.

Regeringen har besvarat underrättelsen i september 1996. Regeringen har i huvudsak bestritt kommissionens påståenden och har i övrigt tillgodosett kommissionens synpunkter.

Med anledning av EG-domstolens dom den 29 maj 1997 upphävdes den 1 januari 1998 kravet på intyg om svenskt avgasgodkännande.

Förbud mot användning av klorerade organiska lösningsmedel (trikloretylen och metylenklorid)

I en formell underrättelse från oktober 1996 har kommissionen hävdat att det svenska förbudet mot användning av trikloretylen och metylenklorid (med möjlighet till dispens) strider mot reglerna om varors fria rörlighet. Enligt kommissionen finns det andra, mindre ingripande alternativ än totalförbud och hälsoskäl motiverar inte ett generellt förbud.

Regeringen har besvarat underrättelsen i december 1996. Regeringen har i huvudsak bestritt kommissionens påståenden men även förklarat att kommissionens synpunkter delvis skall tillgodoses.

Därefter har Kammarrätten i Stockholm begärt förhandsavgörande angående frågan om förbudet mot användning av trikloretylen och metylenklorid är förenligt med gemenskapsrättens regler om fri rörlighet för varor (mål C-473/98). Den svenska regeringen har anfört att förbudet kan motiveras med stöd av artikel 30 EG-fördraget (f.d. artikel 36). Domstolens dom av den 11 juli 2000 ger stöd åt regeringens tolkning.

Praktiskt strålskydd för externa arbetstagare som löper risk att utsättas för joniserande strålning i sin verksamhet inom kontrollerade områden

Kommissionen har i en formell underrättelse från oktober 1999 anfört att Sverige inte har anmält hur artiklarna 3,5 och del II i bilaga 1 till direktiv 90/461/Euratom genomförts i Sverige.

Regeringen har besvarat underrättelsen i december 1999 och förklarat att kommissionens synpunkter till viss del godtas och kommer att tillgodoses, men att svensk rätt i övriga delar redan uppfyller direktivets krav.

Kommissionen har i en formell underrättelse från juni 2000 gjort gällande att Sverige genom att anta vissa bestämmelser om gränsöverskridande transporter av avfall har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt direktiv 75/442 om avfall, enligt förordning 259/93 om övervakning och kontroll av avfallstransporter samt enligt artiklarna 29-30 i EG-fördraget.

Efter beviljat anstånd har underrättelsen besvarats i oktober 2000. I svaret har regeringen anfört att de aktuella bestämmelserna i den svenska lagstiftningen redan har upphävts eller skall upphävas.

Joniserande strålning i samband med medicinsk bestrålning

Kommissionen har i en formell underrättelse från juli 2000 gjort gällande att Sverige inte i tid har genomfört direktiv 97/43/Euratom om skydd för personers hälsa mot faror vid joniserande strålning i samband med medicinsk bestrålning.

Den formella underrättelsen har besvarats i september 2000, varvid regeringen har anfört att direktivet i huvudsak redan är genomfört i svensk rätt och att återstoden kommer att genomföras.

Tillämpningen av direktiv 96/59/EG om bortskaffande av PCB/PCT

I en formell underrättelse från april 2000 har kommissionen gjort gällande att Sverige har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt direktiv 96/59 om bortskaffande av PCB/PCT genom att inte ha utarbetat eller ingivit planer, utkast och förteckningar som överensstämmer med kraven i nämnda bestämmelser.

Regeringen har besvarat underrättelsen i maj 2000 och förklarat att Sveriges regelverk garanterar att PCB-avfall samlas in och tas om hand.

Flera departements ansvarsområden

Underlåtelse att anmäla genomförande av direktiv

Kommissionen har under år 2000 överlämnat sex formella underrättelser om utebliven anmälan om genomförande av sammanlagt 54 direktiv.

Regeringen har besvarat samtliga underrättelser, varvid 46 av direktiven har kunnat anmälas som fullständigt genomförda.

Kommissionen har skrivit av tretton av ärendena.

Bilaga 7: Viktigare internationella avtal och överenskommelser ingångna under 2000

USA

Förnyat avtal om samarbetsprogrammet inom högre utbildning och yrkesutbildning mellan Europeiska gemenskapen och Amerikas förenta stater. Undertecknat den 18 december 2000 i Washington. Avtalet som gäller i 5 år (2001-2005) träder i kraft den 1 mars 2001.

KANADA

Förnyat avtal om samarbetsprogrammet inom högre utbildning och yrkesutbildning mellan Europeiska gemenskapen och Kanadas regering. Undertecknat den 19 december 2000 i Ottawa. Avtalet som gäller i fem år (2001-2005) träder i kraft den 1 mars 2001.

MEXIKO

Avtal om ekonomiskt partnerskap, politisk samordning och samarbete mellan Europeiska Gemenskapen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Mexicos Förenta Stater, å andra sidan. Avtalet undertecknades den 8 december 1997 och trädde i kraft den 1 oktober 2000.

Bilaga 8: Den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken (GUSP): gemensamma ståndpunkter, åtgärder och strategier samt uttalanden

Gemensamma ståndpunkter antagna under 2000

EGT-nummer	datum	ståndpunkt	dep
<i>Afghanistan</i>			
EGT L 021, 26.01.00, s.1	24.01.00	Rådets gemensamma ståndpunkt av den 24 januari 2000 på grundval av art. 15 om Afghanistan (00/55/GUSP)	UD
<i>Afrika</i>			
EGT L 073, 22.03.00, s. 1	20.03.00	Rådets beslut av den 20 mars 2000 på grundval av art. 15 om att förlänga gemensam ståndpunkt 99/206/GUSP om Etiopien och Eritrea (00/230/GUSP)	UD
EGT L 161, 01.07.00, s. 1	29.06.00	Rådets gemensamma ståndpunkt av den 29 juni 2000 på grundval av art. 15 om EU:s stöd till OAU:s fredsprocess mellan Etiopien och Eritrea (00/420/GUSP)	UD
EGT L 146, 21.06.00, s. 1	19.06.00	Rådets gemensamma ståndpunkt av den 19 juni 2000 på grundval av art. 15 om Angola (00/391/GUSP)	UD
EGT L 183, 22.07.00, s. 2	20.07.00	Rådets gemensamma ståndpunkt av den 20 juli 2000 på grundval av art. 15 om förbud mot import av rådiamanter från Sierra Leone (00/455/GUSP)	UD
EGT L 236, 20.09.00, s. 1	18.09.00	Rådets gemensamma ståndpunkt av den 18 september 2000 på grundval av art. 15 om Rwanda (00/558/GUSP)	UD
EGT L 246, 30.09.00, s. 69	29.09.00	Rådets gemensamma ståndpunkt av den 29 september 2000 på grundval av art. 15 om förlängning och ändring av gemensam ståndpunkt 99/206/GUSP om Etiopien och Eritrea vad gäller vapenembargot mot Etiopien och Eritrea (00/584/00)	UD
<i>Burma</i>			
EGT L 122, 24.05.00, s.1	26.04.00	Rådets gemensamma ståndpunkt av den 26 april 2000 på grundval av art. 15 om förlängning och ändring av gemensam ståndpunkt 96/635/GUSP om Burma/Myanmar (00/346/GUSP)	UD
EGT L 257, 11.10.00, s. 1-5	09.10.00	Rådets gemensamma ståndpunkt av den 9 oktober 2000 på grundval av art. 15 om förlängning av gemensam ståndpunkt 96/635/GUSP (00/601/GUSP)	UD
<i>Icke-spridning</i>			

EGT L 097, 19.04.00, s. 1	13.04.00	Rådets gemensamma ståndpunkt av den 13 april 2000 på grundval av art. 15 om 2000 års utvärderingskonferens mellan parterna i Fördraget om förhindrande av spridning av kärnvapen (00/297/GUSP)	UD
<i>Sydösteuropa</i>			
EGT L 144, 17.06.00, s. 35	16.06.00	Rådets gemensamma ståndpunkt av den 16 juni 2000 på grundval av art. 15 om upphävande av gemensam ståndpunkt 98/633/GUSP om processen för stabilitet och goda grannförbindelser i Sydösteuropa (00/387/GUSP)	UD
<i>Västra Balkan</i>			
EGT L 021, 26.1.00, s. 4	24.01.00	Rådets gemensamma ståndpunkt av den 24 januari 2000 om att ändra och komplettera den gemensamma ståndpunkten 99/318/GUSP om ytterligare restriktiva åtgärder mot FRJ (00/56/00)	UD
EGT L 026 02.02.00, s. 1	01.02.00	Rådets beslut av den 1 februari 2000 om genomförande av gemensam ståndpunkt 99/691/GUSP om stöd till de demokratiska krafterna i FRJ (00/82/GUSP)	UD
EGT L 056, 01.03.00, s. 1	28.02.00	Rådets gemensamma ståndpunkt av den 28 februari 2000 på grundval av art. 15 om att för en begränsad tid tillfälligt upphäva artikel 4 i gemensam ståndpunkt 99/318/GUSP om restriktiva åtgärder mot FRJ och om att upphäva gemensam ståndpunkt 98/426/GUSP (00/176/GUSP)	UD
EGT L 056, 01.03.00, s. 1	28.02.00	Rådets beslut av den 28 februari 2000 om att ändra rådets beslut 99/319/GUSP om genomförande av gemensam ståndpunkt 99/318/GUSP om ytterligare restriktiva åtgärder mot FRJ (00/177/GUSP)	UD
EGT L 122, 24.05.00, s. 7-26	22.05.00	Rådets beslut av den 22 maj 2000 om att ändra beslut 99/319/GUSP om genomförande av gemensam ståndpunkt 99/318/GUSP om ytterligare restriktiva åtgärder mot FRJ (00/348/GUSP)	UD
EGT L 134, 07.06.00, s. 1-20	05.06.00	Rådets beslut av den 5 juni 2000 om att ändra beslut 99/319/GUSP om genomförande av gemensam ståndpunkt 99/318/GUSP om ytterligare restriktiva åtgärder mot FRJ (00/370/GUSP)	UD

EGT L 183, 22.07.00, s. 1	20.07.00	Rådets gemensamma ståndpunkt av den 20 juli 2000 på grundval av art. 15 om upphävande för en begränsad tid av tillämpningen av artikel 4 i gemensam ståndpunkt 99/318/GUSP om ytterligare restriktiva åtgärder mot FRJ och om upphävande av gemensam ståndpunkt 00/176/GUSP (00/454/GUSP)	UD
EGT L 183, 22.07.00, s. 4	20.07.00	Rådets beslut av den 20 juli 2000 om genomförandet av gemensam ståndpunkt 99/691/GUSP om stöd till de demokratiska krafterna i FRJ (00/457/GUSP), på grundval av art. 23§2	UD
EGT L 200, 08.08.00, s. 1-20	03.08.00	Rådets beslut av den 3 augusti 2000 om att ändra beslut 99/319/GUSP om genomförande av gemensam ståndpunkt 99/318/GUSP om ytterligare restriktiva åtgärder mot FRJ (00/495/GUSP)	UD
EGT L 261, 14.10.00, s. 1	09.10.00	Rådets gemensamma ståndpunkt av den 9 oktober 2000 på grundval av art. 15 om stöd till en demokratisk jugoslavisk förbundsrepublik och omedelbart hävande av vissa restriktiva åtgärder (00/599/GUSP)	UD
EGT L 287, 14.11.00, s. 1	10.11.00	Rådets beslut av den 10 november 2000 om genomförande av gemensam ståndpunkt 00/696/GUSP om bibehållandet av särskilda restriktiva åtgärder mot Slobodan Milosovic och med honom associerade personer (00/697/GUSP)	UD
EGT L 292, 21.11.00, s. 1	20.11.00	Rådets gemensamma ståndpunkt av den 20 november 2000 om ändring av gemensam ståndpunkt 96/184/GUSP om vapenexport till FRJ (00/722/GUSP)	UD

Gemensamma åtgärder antagna under 2000

EGT-nummer	datum	åtgärd	dep
<i>Stora sjöarna</i>			
EGT L 122, 24.05.00, s. 6	22.05.00	Rådets gemensamma åtgärd av den 22 maj 2000 på grundval av art. 14 om förlängning av gemensam åtgärd 96/250/GUSP om utnämning av ett särskilt sändebud för området kring de afrikanska stora sjöarna (00/347/GUSP)	UD

EGT L 318, 16.12.00, s. 1	14.12.00	Rådets gemensamma åtgärd av den 14 december 2000 på grundval av art. 14 om utnämning av Europeiska unionens särskilda representant för området kring de afrikanska stora sjöarna och om upphävande av gemensam åtgärd 96/250/GUSP (00/792/GUSP)	UD
<i>Västra Balkan</i>			
EGT L 055, 29.2.00, s. 78	28.02.00	Rådets beslut om installation of FN:s mission i Kosovo (MINUK) på grundval av art. 14 (00/175/GUSP)	UD
EGT L 145, 20.06.00, s. 1	16.06.00	Rådets beslut om kompletterande finansiering för polisstyrka i Albanien på grundval av art. 14 (00/388/GUSP)	UD
EGT L 145, 16.06.00, s. 1	20.06.00	Rådets gemensamma åtgärd av den 16 juni 2000 på grundval av art. 14 om komplettering av gemensam åtgärd 99/189/GUSP om Europeiska unionens bidrag till återupprättandet av en funktionsduglig polisstyrka i Albanien (00/388/GUSP)	UD
EGT L 290, 17.1.00, s. 54	16.11.00	Rådets gemensamma åtgärd av den 16 november 2000 på grundval av art. 14 om organisering av ett möte mellan stats- och regeringschefer i Zagreb (toppmötet i Zagreb) (00/717/GUSP)	UD
EGT L 324, 21.12.00, s. 1	14.12.00	Rådets gemensamma åtgärd av den 14 december 2000 på grundval av art. 14 om komplettering av gemensam åtgärd 1999/189/GUSP om Europeiska unionens bidrag till återupprättandet av en funktionsduglig polisstyrka i Albanien (00/798/GUSP)	UD
EGT L 326, 22.12.00, s. 1	14.12.00	Rådets beslut av den 14 december 2000 på grundval av 23§2, gemensam åtgärd 99/34/GUSP om genomförandet av gemensam åtgärd 99/34/GUSP betr spridning av lätta vapen i Sydossetien (00/803/GUSP)	UD
EGT L 328, 23.12.00, s. 53	22.12.00	Rådets gemensamma åtgärd av den 22 december 2000 på grundval av art. 14 om Europeiska unionens övervakningsmission (00/811/GUSP)	UD
<i>Mellanöstern</i>			
EGT L 097, 19.04.00, s. 4	13.04.00	Rådets gemensamma åtgärd av den 13 april 2000 på grundval av art. 14 om Europeiska unionens biståndsprogram för att stödja den palestinska myndigheten i dess insatser om terrorhandlingar som utgår från territorier under dess kontroll (00/298/GUSP)	UD

EGT L 318, 16.12.00, s. 5	14.12.200	Rådets gemensamma åtgärd av den 14 december 2000 på grundval av art. 14 om utnämning av Europeiska unionens särskilde representant för fredsprocessen i Mellanöstern och om upphävande av den gemensamma åtgärden 96/676/GUSP (00/794/GUSP)	UD
<i>Sydösteuropa</i>			
EGT L 318, 16.12.00, s. 3-4	14.12.00	Rådets gemensamma åtgärd av den 14 december 2000 på grundval av art. 14 om utnämning av Europeiska unionens särskilda representant för uppdraget som samordnare för stabilitetspakten för sydöstra Europa och upphävande av gemensam åtgärd 1999/523/GUSP (00/793/GUSP)	UD
<i>Anti-personella minor</i>			
EGT L 73, 22.03.00, s. 2	20.03.00	Rådets beslut av den 20 mars 2001 på grundval av gemensam åtgärd 96/588/GUSP, om stöd till minröjning i Kroatien (00/231/GUSP)	UD
<i>Ryssland</i>			
EGT L 183, 22.07.00, s. 3	20.07.00	Rådets gemensamma åtgärd av den 20 juli 2000 på grundval av art. 14 om Europeiska unionens bidrag till stärkandet av de georgiska myndigheternas möjligheter att stödja och skydda OSSE:s observatörsgrupp vid gränsen mellan Republiken Georgien och Republiken Tjetjenien i Ryska federationen (00/456/GUSP)	UD
<i>Icke-spridning</i>			
EGT L 159, 30.6.00, s. 216	22.06.00	Rådets gemensamma åtgärd av den 22 juni 2000 på grundval av art. 14 om kontroll av tekniskt bistånd som står i samband med viss slags militär slutanvändning (00/461/GUSP)	UD

Gemensamma strategier antagna under 2000

EGT-nummer	datum	strategi	dep
<i>Medelhavet</i>			
EGT L 183, 22.07.00, s. 5	19.06.00	Europeiska Rådets gemensamma strategi av den 19 juni 2000 för Medelhavsregionen (00/458/GUSP)	UD

GUSP-uttalanden under år 2000

Uttalande	Land/fråga	Ämne	Datum
001 Ordf/EU	Kroatien	Parlamentsval	5-01-00
002 Ordf/EU	Ukraina	Dödsstraffet	11-01-00
003 Ordf/EU	Indonesien	Stöd för demokratisk vald regering	17-01-00

004 Ordf/EU	Angola	Behov av lösning på konflikten	17-01-00
005 Ordf/EU	DR Kongo	Fred och nationell försoning	25-01-00
006 Ordf/EU	Sudan	Normalisering av förbindelserna med grannländerna	31-01-00
007 Ordf/EU	Turkmenistan	Avskaffande av dödsstraffet	24-01-00
008 Ordf/EU	Uzbekistan	Avskaffande av dödsstraffet	28-01-00
009 Ordf	Kroatien	Den politiska utvecklingen	24-01-00
010 Ordf/EU	Guinea-Bissau	Återinförande av konditionell och demokratisk ordning	27-01-00
011 Ordf/EU	Cypern	Avskaffande av dödsstraffet	28-01-00
012 Ordf/EU	Burundi	Återupptagande av Arushaprocessen	04-02-00
013 Ordf/EU	Östtimor	Mänskliga rättigheter	04-02-00
014 Ordf/EU	Illinois/USA	Moratorium för avrättningar	08-02-00
015 Ordf/EU	Libanon	Ökning av fientligheter	09-02-00
016 Ordf/EU	Senegal	Presidentval	14-02-00
017 Ordf/EU	Kroatien	Presidentval	10-02-00
018 Ordf/EU	Iran	Terroristdåd i Teheran	15-02-00
019 Ordf/EU	Nicaragua/ Honduras	Överenskommelse mellan parterna	16-02-00
020 Ordf/EU	Djibouti	Överenskommelse FRUD och regeringen	21-02-00
021 Ordf/EU	Iran	Presidentvalen	23-02-00
022 Ordf/EU	FRJ/Kosovo	Senaste tidens händelser i Mitrovica	23-02-00
023 Ordf/EU	Zimbabwe	Konstitutionellt referendum	25-02-00
024 Ordf/EU	Rwanda	Ärkebiskopen Katalikos position	29-02-00
025 Ordf/EU	Sudan	Humanitärt bistånd	08-03-00
026 Ordf/EU	Ukraina	Avskaffande av dödsstraffet	29-02-00
027 Ordf/EU	Icke spridning på kärnvapenområdet	30-års jubileum av NPT-avtalet	05-03-00
028 Ordf/EU	Serbien	Kränkande av pressfriheten	03-03-00
029 Ordf/EU	Zimbabwe	Olagligt övertagande av landegendomar	13-03-00
030 Ordf/EU	Haiti	Uppskjutande av val	15-03-00
031 Ordf/EU	Koreahalvön	Förslag av Kim Dae-Jung om fred och tillnärmning	17-03-00
032 Ordf/EU	Kroatien	Överlämnande av Naletilic till Internationella Domstolen i Haag	21-03-00
033 Ordf/EU	Burundi	Mord på parlamentsmedlem Gisabwamana	24-03-00
034 Ordf/EU	Turkmenistan	Arrestering av Nurmamedov och dennes son	27-03-00
035 Ordf/EU	Senegal	Presidentval	29-03-00
036 Ordf/EU	Ryssland	Putin vald till president	27-03-00
037 Ordf/EU	Guinea	Alpha Condés situation	06-04-00
038 Ordf/EU	Turkiet	Birdal åter fångslad	30-03-00
039 Ordf/EU	Vitryssland	Våld mot marsch på självständig-	31-03-00

		hetsdagen	
040 Ordf/EU	Filippinerna	Moratorium för avrättningar	03-04-00
042 Ordf/EU	Ukraina	Beslut om referendum	04-04-00
043 Ordf/EU	Kambodja	K Rouge tribunal	10-04-00
044 Ordf/EU	Peru	Valprocessen	07-04-00
045 Ordf/EU	DR Kongo	Fortsatta spänningar i konflikten	12-04-00
046 Ordf/EU	Sudan	Bombningar av civila mål	05-05-00
047 Ordf/EU	Pakistan	Utslag i rättegången mot Sharif	11-04-00
048 Ordf/EU	Koreahalvön	Tillkännagivande av möte mellan Nord- och Sydkorea	13-04-00
049 Ordf/EU	Gambia	Konfrontationer mellan studenter och säkerhetsstyrkor	14-04-00
050 Ordf/EU	Etiopien/Eritrea	Förlängning av gemensam åtgärd	17-04-00
051 Ordf/EU	Togo	Framsteg i nationella dialogen	20-04-00
052 Ordf	Icke spridning på kärnvapenområdet	NPT-avtalet – gemensam åtgärd	18-04-00
053 Ordf/EU	Georgien	Omval av Shevardnadze till president	20-04-00
054 Ordf/EU	Guatemala	Mänskliga rättigheter	26-04-00
055 Ordf/EU	FRJ/Kosovo	UNMIK – resedokument	03-05-00
056 Ordf/EU	Ekvatorial-Guinea	Lokala val	04-05-00
057 Ordf/EU	Sierra Leone	Överträdelse av Lomé-fredsavtalet	05-05-00
059 Ordf/EU	Libanon	Utvärdering av situationen Libanon/Norra Israel	06-05-00
060 Ordf/EU	Etiopien/Eritrea	Fredssamtal i Alger	10-05-00
061 Ordf/EU	FRJ/Serbien	Repression av demokratin	10-05-00
062 Ordf/EU	Indonesien	Memorandum om förståelse mellan regeringen och Free Aceh Movement	15-05-00
063 Ordf/EU	Sri Lanka	Upptrappning av konflikten	15-05-00
064 Ordf/EU	Etiopia/Eritrea	Förnyad konflikt mellan länderna	17-05-00
065 Ordf/EU	Guinea-Bissau	Ökning av spänningar i landet	19-05-00
066 Ordf/EU	FRJ/Serbien	Regeringens beslag av Studio B	18-05-00
068 Ordf/EU	Burma/Myanmar	Brist på respekt för demokrati	24-05-00
069 Ordf/EU	Paraguay	Återställd demokratisk ordning	22-05-00
070 Ordf	FRJ/Serbien	Oro över utvecklingen	22-05-00
071 Ordf	Bosnien/Herzegovina	Inför ministermöte-PIC	22-05-00
072 Ordf/EU	Colombia	Mänskliga rättigheter	23-05-00
073 Ordf	Mellanöstern	Fredsprocessen	22-05-00
074 Ordf/EU	Vitryssland	Dom mot Chigir	25-05-00
075 Ordf/EU	Libanon	Tillbakadragande av israelitiska trupper	25-05-00
076 Ordf/EU	Sierra Leone	Överträdelse av FN-embargo	07-06-00
077 Ordf/EU	Burma/Myanmar	Antagande av gemensam	30-05-00

		ståndpunkt	
078 Ordf/EU	Nepal	Mänskliga rättigheter	30-05-00
079 Ordf/EU	Solomonöarna	Försök till statskupp	06-06-00
080 Ordf/EU	Indonesien	Papuankongressen	08-06-00
081 Ordf/EU	DR Kongo	Strider mellan Rwanda- och Uganda-styrkor	09-06-00
082 Ordf/EU	Peru	Valfusk	09-06-00
083 Ordf/EU	Sri Lanka	Terroristattack i Colombo	09-06-00
084 Ordf/EU	Etiopien/Eritrea	Fredssamtal i Alger	14-06-00
086 Ordf/EU	Estland	Språklag och statligt integrationsprogram	19-06-00
089 Ordf/EU	Vitryssland	Dom för Statkevich o Schchukin	28-06-00
090 Ordf/EU	Saudiarabien/ Yemen	Gränsavtal	29-06-00
091 Ordf/EU	Sudan	Inbördeskriget	30-06-00
093 Ordf/EU	Zimbabwe	Val	05-07-00
094 Ordf/EU	Iran	Dom mot iranska judar	04-07-00
096 Ordf/EU	Mexico	Presidentval	05-07-00
097 Ordf/EU	Togo	Upprättande av oberoende valkommission	12-07-00
098 Ordf/EU	Uganda	Referendum	07-07-00
099 Ordf/EU	Elfenbens-kusten	Politiska läget	10-07-00
100 Ordf/EU	Angola	Antagande av gemensam ståndpunkt	11-07-00
101 Ordf/EU	Etiopien/Eritrea	Antagande av gemensam ståndpunkt	11-07-00
102 Ordf/EU	Haiti	Valprocessen	12-07-00
103 Ordf/EU	Gambia	Konfrontationer mellan partierna	18-07-00
104 Ordf/EU	Afghanistan	Återupptagande av strider	14-07-00
105 Ordf/EU	Colombia	Fredssamtal ELN-Regeringen	20-07-00
106 Ordf/EU	Peru	OAS-åtgärder ang valprocessen och utnämningen av Latorre	24-07-00
107 Ordf/EU	SaudiArabien/ Kuwait	Överenskommelse om sjöfartsgräns	20-07-00
108 Ordf/EU	Fiji	Instabil politisk situation	25-07-00
109 Ordf/EU	FRJ/Serbien	Rättegång mot Filipovic (serbisk journalist)	26-07-00
110 Ordf/EU	Elfenbens-kusten	Konstitutionsreferendum	28-07-00
111 Ordf/EU	FRJ	Val i FRJ samt Serbien	28-07-00
112 Ordf/EU	Malaysia	Utslag rättegång II mot Anwar Ibrahim	10-08-00
113 Ordf/EU	Peru	Våld vid presidentinstallationen	01-08-00
114 Ordf/EU	Sudan	Bombning av civila mål	18-08-00
115 Ordf/EU	Kosovo	UNMIK:s övertagande av fabrik	21-08-00
116 Ordf/EU	DR Kongo	Installation av konstitutionell och lagstiftande församling	21-08-00
117 Ordf/EU	Somalia	Arta konferens om fred	25-08-00

118 Ordf/EU	FRJ/Kosovo	Attack mot OSCE- beskickningen	23-08-00
119 Ordf/EU	Burundi	Arusha-toppmötet	29-08-00
120 Ordf/EU	Mexiko	Valen i Chiapas	25-08-00
121 Ordf/EU	Etiopien/Eritrea	Situationen för civila	01-09-00
122 Ordf/EU	Brasilien	Möte Sydamerikas statschefer	01-09-00
123 Ordf/EU	Burma/Myanmar	Tvångsåtervändande av Aung San Suu Kyi	03-09-00
124 Ordf/EU	Västtimor	Angrepp på UNCHR-tjänstemän	07-09-00
125 Ordf/EU	FRJ/Serbien	M. Filipovics hälsotillstånd	08-09-00
126 Ordf/EU	Litauen	Regler för förverkligande av språklagen	08-09-00
127 Ordf/EU	Somalia	Val av Abdulkassim Salat Hassan till president	08-09-00
128 Ordf	OPEC	Beslut öka oljeproduktionen	12-09-00
129 Ordf	Mellanöstern	Fredsprocessen	12-09-00
130 Ordf/EU		Förverkligande av Lusaka-avtalet	22-09-00
131 Ordf/EU	Burundi	Nairobi-förhandlingarna	19-09-00
132 Ordf	FRJ/Serbien	Meddelande till det Serbiska folket ang stundande presidentval	19-09-00
133 Ordf/EU	Zimbabwe	Polisrazzia mot rörelse för demokratisk förändring	19-09-00
134 Ordf/EU	Peru	Beslut av presidenten att organisera nyval	20-09-00
135 Ordf/EU	Västtimor/Moluckerna och Aceh	Våldsupptrappning	20-09-00
136 Ordf/EU	Koreahalvön	Sammankoppling av tåglinjer	19-09-00
137 Ordf/EU	Elfenbenskusten	Medlingsmöte	22-09-00
138 Ordf/EU	FRJ	Demokratiska vittnen till FRJ	22-09-00
139 Ordf/EU	Pakistan	Bombattentat	22-09-00
140 Ordf/EU	Iran	Reducerad dom för medlemmar av det judiska samfundet	25-09-00
141 Ordf/E	Zimbabwe	Polisrannsakan mot rörelsen för demokratisk förändring	27-09-00
142 Ordf/EU	Burma	Situationen för Aung San Suu Kyi	28-09-00
143 Ordf/EU	Burma	Stöd för utnämningen av Razali Ismail	06-10-00
144 Ordf/EU	FRJ	Valresultat	29-09-00
145 Ordf/EU	Mellanöstern	Våldsangrepp vid moskén i Jerusalem	02-10-00

146 Ordf/EU	Mellanöstern	Fortsatt våld i Jerusalem	02-10-00
147 Ordf/EU	Mellanöstern	Fortsatt våld i Jerusalem	03-10-00
148 Ordf/EU	Sri Lanka	Våldsangrepp på valmöte	04-10-00
149 Ordf/EU	Elfenbens-kusten	Presidentval	10-10-00
150 Ordf/EU	Burma	Uppskjutet trojka-besök	06-10-00
151 Ordf/EU	Kirgizstan	Presidentval	10-10-00
152 Ordf	FRJ	Mr.Kostunica vald till president	11-10-00
153 Ordf	Mellanöstern	Ytterst allvarlig situation i fredsprocessen -Solanas resa till området	09-10-00
154 Ordf/EU	Etiopien/ Eritrea	Gemensam åtgärd – Vapenembargot	13-10-00
155 Ordf/EU	Mellanöstern	Israels repressalier i Gaza	13-10-00
156 Ordf	Mellanöstern	Uttalande av Ramallah o Gaza	13-10-00
157 Ordf/EU	Yemen	Attentat mot Storbrit. ambassad i Sana ´a	16-10-00
158 Ordf/EU	Burundi	Attack av beväpnade grupper	20-10-00
159 Ordf/EU	Vitryssland	Lagstiftande val	18-10-00
160 Ordf/EU	Indonesien	Världsbanksmöte	18-10-00
161 Ordf/EU	FRJ	Gemensam ståndpunkt – Försäljning av olja	20-10-00
162 Ordf/EU	Elfenbens-kusten	Inför Presidentval	25-10-00
163 Ordf/EU	Colombia	Möte-stödgrupp för fredsprocessen	25-10-00
164 Ordf/EU	Elfenbens-kusten	Konfrontationer mellan civila	26-10-00
165 Ordf/EU	Burma/Myanmar	Antagande av gemensam ståndpunkt	27-10-00
166 Ordf/EU	Elfenbens-kusten	Laurent Gbagbo vald till president	28-10-00
167 Ordf/EU	Elfenbens-kusten	Våld i Abidjan/Yopougon-massakern	30-10-00
168 Ordf/EU	Sri Lanka	Parlamentsval	31-10-00
169 Ordf/EU	Cypern	Återupptagande av samtal i Génève	31-10-00
170 Ordf/EU	FRJ/Kosovo	Lokalval	03-11-00
171 Ordf/EU	Tanzania	Val	06-11-00
172 Ordf/EU	FRJ	Frigivning av Flora Brovina	06-11-00
173 Ordf/EU	FRJ	Jugoslavien upptagen i FN	03-11-00

174 Ordf/EU	Kyrgyzstan	Presidentval	06-11-00
175 Ordf/EU	Sri Lanka	Möte Solheim/ Prabhakaran	09-11-00
176 Ordf/EU	Mozambique	Våld vid demonstrationer	21-11-00
178 Ordf	Mellanöstern	Fullföljandet av åtaganden från Sharm el Sheikh-överenskommelsen	20-11-00
179 Ordf/EU	Indonesien	Upptrappning av spänning och våld	28-11-00
180 Ordf/EU	FRJ/Kosovo	Angrepp mot jugoslavisk representant i Pristina	27-11-00
182 Ordf	Haiti	President- och senatval	01-12-00
183 Ordf	Guinea-Bissau	Upprätthållandet av konstitutionen	29-11-00
184 Ordf/EU	FRJ	Åtgärder mot Milosevic o personer relaterade till honom	01-12-00
185 Ordf/EU	Albanien	Interna situationen	01-12-00
186 Ordf/EU	Elfenbens-kusten	Restriktioner mot valfrihet	07-12-00
187 Ordf/EU	Kashmir	Eldupphör under Ramadhan	08-12-00
188 Ordf	Mellanöstern	Senaste utvecklingen	08-12-00
189 Ordf/EU	Etiopien/Eritrea	Undertecknande av fredsavtal	12-12-00
190 Ordf/EU	EU-ASEAN	Inför trojkabesök i Rangoon	15-12-00
191 Ordf/EU	Sri Lanka	Uttalande vid Världsbanksforum	18-12-00
192 Ordf/EU	Mexico	Konflikten i Chiapas	20-12-00
193 Ordf/EU	Elfenbens-kusten	Parlamentsvalen	19-12-00
194 Ordf/EU	FRJ/Serbien	Lagstiftande val	24-12-00
195 Ordf/EU	FRJ	Frigivning av politiska fångar/Kosovo	03-01-01
196 Ordf/EU	Guinea	Humanitära situationen	22-12-00
197 Ordf/EU	Laos	FN/undertecknande av avtal	22-12-00
198 Ordf/EU	Kashmir	Förlängning av eldupphör	28-12-00
199 Ordf	Sudan	Gemensamt uttalande Sudan/EU	08-12-00

Ordf/EU Uttalanden av ordförandeskapet å EU:s vägnar

Ordf Uttalanden av Ordförandeskapet

Bilaga 9: Viktigare rättsakter m.m. i samarbetet i rättsliga och inrikes frågor

EGT-nummer	datum	ståndpunkt/åtgärd samt ärendemening	dep
C 106, 13.4.2000, s. 5	27-03-00	Europeiska unionens handlingsplan för gemensamma åtgärder för Ryska Federationen i kampen mot organiserad brottslighet	Ju
L 81, 1.4.2000, s 1	27-03-00	Rådets beslut av den 27 mars 2000 om ett förbättrat informationsutbyte i kampen mot helförfalskningar av resehandlingar	Ju, UD
C 124, 3.5.2000, s. 1	27-03-00	Förebyggande och bekämpning av den organiserade brottsligheten: Europeiska unionens strategi inför det nya årtusendet	Ju
L 138, 9.6.2000, s. 1	29-05-00	Rådets beslut av den 29 maj 2000	Ju
L 140, 14.6.2000, s. 1	29-05-00	Rådets rambeslut av den 29 maj 2000 om förstärkning av skyddet mot förfalskning i samband med införandet av euron genom straffrättsliga och andra påföljder	Ju
C 197, 12.7.2000, s. 1	29-05-00	Rådets akt av den 29 maj 2000 om att i enlighet med artikel 34 i Fördraget om Europeiska unionen upprätta konventionen om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål mellan Europeiska unionens medlemsstater	Ju
L 271, 24.10.2000, s. 1	17-10-00	Rådets beslut av den 17 oktober 2000 om inrättande av ett sekretariat för de gemensamma tillsynsorgan för data-skydd som bildades genom konventionen om upprättandet av en europeisk polisbyrå (Europolkonventionen), konventionen om användning av informationsteknologi för tulländamål och konventionen om tillämpning av Schengenavtalet om det gradvisa avaffandet av kontroller vid de gemensamma gränserna (Schengenkonventionen)	Ju
L 271, 24.10.2000, s. 4	17-10-00	Rådets beslut av den 17 oktober 2000 om en samarbetsordning för medlemsstaternas finansunderrättelseenheter när det gäller utbyte av information	Ju
C 357, 13.12.2000, s. 7	30-11-00	Rådets rekommendation av den 30 november 2000 till medlemsstaterna om Europols stöd till de gemensamma utredningsgrupper som inrättas av medlemsstaterna	Ju
C 379, 29.12.2000, s. 7	30-11-00	Förklarande rapport om konventionen av den 29 maj 2000 om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål mellan Europeiska unionens medlemsstater	Ju

C 12, 15.1.2000, s. 1	30-11-00	Åtgärdsprogram för genomförande av principen om ömsesidigt erkännande av domar på privaträttens område	Ju
C 12, 15.1.2000, s. 10	30-11-00	Åtgärdsprogram för genomförande av principen om ömsesidigt erkännande av domar i brottmål	Ju
L 309, 9.12.2000, s. 24	01-12-00	Rådets beslut av den 1 december 2000 om tillämpningen av Schengenregelverket i Danmark, Finland och Sverige samt i Island och Norge	Ju
L 324, 21.12.2000, s. 2	14-12-00	Rådets beslut av den 14 december 2000 om inrättandet av en provisorisk enhet för rättsligt samarbete	Ju
L 336, 30.12.2000, s.1	22-12-00	Rådets beslut av den 22 december 2000 om inrättande av Europeiska polisakademin	Ju

Skr. 2001/02:30

Bilaga 10: EU-budgeten 2000

Skr. 2001/02:30

Med EU-budgeten avses skrivelsen gemenskapernas allmänna budget. Den finansierar idag huvudsakligen åtgärder inom det ekonomiska och sociala samarbetsområdet samt merkostnaderna för EU:s institutioner att administrera arbetet inom de andra pelarna. Utöver gemenskapsbudgeten finns tre andra finansiella instrument inom ramen för fristående institutioner. Dessa institutioner är Europeiska investeringsbanken (EIB), Lomékonventionerna och Europeiska kol- och stålgemenskapen (EKSG). EU-budgetens omslutning för 2000 är fastställd till ca 89 miljarder euro i betalningsbemyndiganden, vilket motsvarar ca 760 miljarder kronor.

Inkomster (miljarder euro)

Jordbrukstullar och sockeravgifter	2,0
Tullavgift	11,1
Momsavgift	32,6
BNI-avgift (inkl reserver)	43,0
Övrigt	0,7
<i>Summa</i>	89,4

Utgifter (miljarder euro)

Gemensamma jordbrukspolitiken	41,0
Strukturella åtgärder	31,8
Inre politik	5,7
Externa åtgärder	3,6
Administration	4,7
Reserver	0,9
Förmedlemsskapsstöd	1,7
<i>Summa</i>	89,4

Bilaga 11: Statistik över Sveriges handel med EU:s medlemsstater 2000

Skr. 2001/02:30

Statistik över Sveriges handel med EU:s medlemsländer	VARUEXPOR T				VARUIMPORT			
	Milj SEK		Andel i %	Förändring i %	Milj SEK		Andel i %	Förändring i %
	1999	2000	2000	00/99	1999	2000	2000	00/99
Europa	521880,8	568889,2	71,4	9	470800,6	541148,6	81,1	15
EU-länder	409311,2	445604,3	55,9	9	390342,2	438287,7	65,7	12
Belgien	30346,3	33715,3	4,2	11	21803,6	24456,9	3,7	12
Danmark	42153,8	45980,2	5,8	9	41877,9	50342,3	7,5	20
Finland	39373,1	44604,1	5,6	13	31982,6	37081,9	5,6	16
Frankrike	37530,0	41740,1	5,2	11	35863,5	39727,4	6,0	11
Grekland	5215,7	5667,6	0,7	9	952,6	1222,0	0,2	28
Irland	4711,5	5234,6	0,7	11	8974,2	11938,7	1,8	33
Italien	26036,5	30813,9	3,9	18	19969,2	21527,3	3,2	8
Luxemburg	263,5	267,7	0,0	2	776,2	789,7	0,1	2
Nederländerna	42642,3	39535,8	5,0	-7	46781,5	50658,3	7,6	8
Portugal	4597,1	4540,9	0,6	-1	3896,7	3782,9	0,6	-3
Spanien	24397,0	23308,6	2,9	-4	9942,9	9368,7	1,4	-6
Storbritannien	66981,7	74666,2	9,4	11	59315,2	63894,9	9,6	8
Tyskland	77468,5	87510,9	11,0	13	102254,2	116933,2	17,5	14
Österrike	7594,1	8018,4	1,0	6	5951,9	6563,4	1,0	10
Övriga Europa	112569,6	123284,9	15,5	10	80458,4	102860,9	15,4	28
TOTALT	700944,7	796673,3	100,0	14	566637,4	667222,9	100,0	18

Källa: SCB

Bilaga 12: Statistik över EU:s handel med tredjeland 2000

Skr. 2001/02:30

Viktigare handelspartners	VARUEXPORT		VARUIMPORT	
	Miljarder ECU	Förändring i %	Miljarder ECU	Förändring i %
TOTALT	935	23	1026	32
USA	231	26	197	23
Japan	45	26	86	21
Efta ¹	98	12	107	26
CEEC ²	121	22	101	28
OSS ³	28	32	55	71
Afrika	65	15	84	47
Latinamerika	62	20	54	31
DAE ⁴	81	31	108	28
Kina	25	31	70	41
Övr Asien ⁵	87	22	97	45
Oceanien	19	12	12	20
AVS ⁶	26	21	29	31
Medelhavsregionen	109	24	88	40
ASEAN ⁷	40	29	69	27
OPEC ⁸	55	22	87	76
NAFTA ⁹	265	26	223	25

Källa: EUROSTAT

1. Schweiz, Norge, Island, Liechtenstein
2. Polen, Tjeckien, Slovakien, Ungern, Bulgarien, Rumänien, Albanien, Lettland, Litauen, Estland, Slovenien, Kroatien, Bosnien-Herzegovina, Jugoslavien
3. Oberoende Staters Samväldet
4. Singapore, Taiwan, Hongkong, Republiken Korea, Thailand, Malaysia
5. Libanon, Syrien, Irak, Iran, Israel, Gaza och Västbanken, Jordanien, Saudiarabien, Kuwait, Bahrain, Qatar, Förenade Arabemiraten, Oman, Yemen, Afghanistan, Pakistan, Indien, Bangladesh, Maldiverna, Sri Lanka, Nepal, Bhutan, Burma, Laos, Vietnam, Kambodja, Indonesien, Brunei, Filippinerna, Mongoliet, Demokratiska folkrepubliken Korea, Macao
6. Afrika, Västindien och Stillahavsområdet
7. Thailand, Indonesien, Malaysia, Brunei, Singapore, Filippinerna, Vietnam
8. Organisationen för oljeexporterande länder
9. Nordamerikanska frihandelsområdet – USA, Kanada, Mexico

Bilaga 13: Slutsatser från Europeiska rådets möte i Lissabon

Inledning

Europeiska rådet höll ett extra möte den 23-24 mars 2000 i Lissabon för att enas om ett nytt strategiskt mål för unionen som syftar till att som en del av en kunskapsbaserad ekonomi stärka sysselsättningen, den ekonomiska reformen och den sociala sammanhållningen. I inledningen av överläggningarna hade Europeiska rådet och Europaparlamentets ordförande Nicole Fontaine ett åsiktsutbyte om de viktigaste diskussionspunkterna.

I. Sysselsättning, ekonomisk reform och social sammanhållning

Ett strategiskt mål för nästa decennium

Den nya utmaningen

1. Europeiska unionen står inför en genomgripande förändring till följd av globaliseringen och utmaningarna från en ny kunskapsstyrd ekonomi. Dessa förändringar påverkar människors livssituation i alla lägen och kräver en radikal omvandling av den europeiska ekonomin. Unionen måste utforma dessa förändringar på ett sätt som stämmer överens med unionens värden och samhällssyn och även med hänsyn till den kommande utvidgningen.

2. De allt snabbare förändringarna gör det angeläget för unionen att agera nu för att fullt ut dra fördel av de möjligheter som uppstår. Därför behöver unionen fastställa ett klart strategiskt mål och enas om ett djärvt program för att bygga upp kunskapsinfrastrukturer, stärka innovation och ekonomisk reform samt modernisera de sociala välfärds- och utbildningssystemen.

Unionens starka och svaga sidor

3. Unionen upplever de mest positiva makroekonomiska utsikterna sedan en generation tillbaka. Till följd av en stabilitetsorienterad monetär politik som stöds av en sund finanspolitik med måttliga löneökningar, låg inflation och låga räntesatser, har den offentliga sektorns underskott minskat påtagligt och EU:s betalningsbalans är sund. Euron har införts med framgång och ger den europeiska ekonomin de förväntade fördelarna. Den inre marknaden är i stort sett fullbordad och leder till

påtagliga fördelar för såväl konsumenter som företag. Den kommande utvidgningen kommer att skapa förutsättningar för tillväxt och sysselsättning. Unionen förfogar allmänt sett över välutbildad arbetskraft och har sociala trygghetssystem som utöver det inneboende värdet kan ge den stabila ram som krävs för att hantera de strukturförändringar som krävs för att utveckla ett kunskapsbaserat samhälle. Tillväxt och skapandet av sysselsättning har återupptagits.

4. Dessa starka sidor får inte avleda vår uppmärksamhet från ett antal svaga sidor. Över 15 miljoner européer saknar fortfarande arbete. Sysselsättningsgraden är för låg och karakteriseras av att kvinnor och äldre arbetstagare är underrepresenterade på arbetsmarknaden. Strukturell långtidsarbetslöshet och markanta regionala obalanser i arbetslösheten förblir endemiska i delar av unionen. Tjänstesektorn är underutvecklad, särskilt när det gäller telekommunikation och Internet. Kunskapsklyftorna ökar, särskilt inom sektorn för informationsteknik, där allt fler lediga platser inte blir tillsatta. Med den förbättrade ekonomiska situation som nu råder är det rätt tillfälle att genomföra både ekonomiska och sociala reformer som en del av en positiv strategi som kombinerar konkurrenskraft och social sammanhållning.

Det framtida arbetet

5. Unionen har idag fastställt ett **nytt strategiskt mål** för nästa decennium, nämligen *att bli världens mest konkurrenskraftiga och dynamiska kunskapsbaserade ekonomi, med möjlighet till hållbar ekonomisk tillväxt med fler och bättre arbetstillfällen och en högre grad av social sammanhållning*. För att uppnå detta mål krävs det en **övergripande strategi** med följande syften:

- Att förbereda övergången till en ekonomi och ett samhälle som baserar sig på kunskaper genom en politik som gynnar informationssamhället och forskning och utveckling, genom att driva på den strukturella reformen för konkurrenskraft och innovation samt genom att fullborda den inre marknaden.
- Att modernisera och stärka den europeiska sociala modellen, genom att investera i människor och bekämpa social utslagning.
- Att vidmakthålla de sunda ekonomiska utsikterna och den gynnsamma tillväxtprognosen genom att genomföra lämpliga makroekonomiska åtgärder.

6. Denna strategi är utformad så att unionen kan återskapa förutsättningar för full sysselsättning och för en stärkt social sammanhållning i Europeiska unionen. Europeiska rådet behöver ställa upp ett mål om full sysselsättning i Europa i ett framväxande nytt samhälle som är bättre anpassade till mäns och kvinnors personliga val. Om nedan beskrivna åtgärder genomförs mot en sund makroekonomisk bakgrund bör en genomsnittlig ekonomisk tillväxt på ungefär 3 procent vara en realistisk prognos för de närmaste åren.

7. Genomförandet av denna strategi kommer att ske genom en förbättring av befintliga processer, införande av en **ny öppen samordningsmetod** på alla nivåer i anslutning till en starkare väglednings- och samordningsroll för Europeiska rådet, så att det går att säkerställa en mer

konsekvent strategisk ledning och effektiv övervakning av de framsteg som görs. Europeiska rådet skall hålla ett möte varje vår för att fastställa relevanta mandat och se till att de följs upp. Skr. 2001/02:30

Att förbereda övergången till en konkurrenskraftig, dynamisk och kunskapsbaserad ekonomi

Ett informationssamhälle för alla

8. Övergången till en digital, kunskapsbaserad ekonomi, som har vuxit fram tack vare nya varor och tjänster kommer att bli en betydelsefull faktor för tillväxt, konkurrenskraft och sysselsättning. Den kommer dessutom att kunna förbättra medborgarnas livskvalitet och miljön. För att på bästa sätt utnyttja detta tillfälle uppmanas rådet och kommissionen att utarbeta en allomfattande handlingsplan för e-Europa som skall läggas fram för Europeiska rådet i juni i år, med hjälp av en öppen samordningsmetod grundad på riktmärken av nationella initiativ i kombination med kommissionens nya initiativ e-Europa och dess meddelande "Strategier för arbetstillfällen i informationssamhället".

9. Företag och medborgare måste ha tillgång till en billig kommunikationsinfrastruktur i världsklass och ett stort utbud av tjänster. Varje medborgare måste få de kunskaper som behövs för att bo och arbeta i detta nya informationssamhälle. Det måste finnas olika sätt att få tillgång till information för att förhindra att någon utestängs. Kampen mot analfabetism måste förstärkas. Det måste riktas särskild uppmärksamhet mot personer med funktionshinder. Informationsteknik kan användas för att förnya den urbana och regionala utvecklingen och främja miljövänlig teknik. Innehållsindustrin skapar ett mervärde genom att utnyttja och inrätta nätverk för europeisk kulturell mångfald. Verkliga insatser måste göras av offentliga myndigheter på alla nivåer så att ny teknik utnyttjas för att göra informationen så tillgänglig som möjligt.

10. Förverkligandet av Europas hela e-potential är avhängigt av att det skapas villkor så att den elektroniska handeln och Internet kan växa och att unionen kan komma i kapp konkurrenterna genom att många fler företag och hushåll ges en snabb anslutning till Internet. Bestämmelser för elektronisk handel måste vara förutsägbara och inge förtroende hos företag och konsumenter. Åtgärder måste vidtas för att säkerställa att Europa behåller sin ledning inom de centrala teknikområdena, t.ex. mobiltelefoni. De tekniska förändringarnas snabbhet kan kräva nya och mer flexibla regleringsmetoder i framtiden.

11. Europeiska rådet uppmanar

- rådet och, i förekommande fall, Europaparlamentet att snarast möjligt under 2000 anta ännu inte antagen lagstiftning om den rättsliga ramen för elektronisk handel, upphovsrätt och närstående rättigheter, elektroniska pengar, distansförsäljning av finansiella tjänster, domstols behörighet och verkställighet av domar samt kontrollsystemet för export av varor med dubbla användningsområden; kommissionen och rådet bör överväga metoder att främja

- konsumenternas förtroende för elektronisk handel, särskilt genom alternativa system för tvistlösning,
- rådet och Europaparlamentet att snarast möjligt under 2001 slutföra förhandlingarna om de lagstiftningsförslag som kommissionen aviserade efter 1999 års översyn av regelverket för telekommunikationer; medlemsstaterna och, i förekommande fall, gemenskapen att säkerställa att frekvenskraven för framtida system för mobiltelefoni uppfylls i tid och på ett effektivt sätt; fullständigt integrerade och liberaliserade telemarknader bör vara fullbordade före utgången av 2001,
 - medlemsstaterna att tillsammans med kommissionen sträva mot att införa mer konkurrens i lokala accessnät före utgången av 2000 och bolagisera lokala nät som en hjälp att betydligt minska kostnaderna för Internetanvändning,
 - medlemsstaterna att se till att alla skolor i unionen har tillgång till Internet och andra multimediala hjälpmedel före utgången av 2001, och att alla lärare som behövs kan använda Internet och multimediala hjälpmedel senast i slutet av 2002,
 - medlemsstaterna att säkerställa allmän elektronisk tillgång till de viktigaste allmänt tillgängliga tjänsterna senast 2003,
 - gemenskapen och medlemsstaterna att med stöd av EIB införa billiga och snabba sammankopplade nät för tillträde till Internet i alla europeiska länder och främja utvecklingen av den senaste informationstekniken och andra telekommunikationsnät samt innehållet i näten. Särskilda mål bör fastställas i handlingsplanen för e-Europa.

Att upprätta ett europeiskt område för forskning och innovation

12. Med tanke på den betydande roll som forskning och utveckling spelar för att skapa ekonomisk tillväxt, sysselsättning och social sammanhållning måste unionen sträva mot målen i kommissionens meddelande "Mot ett europeiskt område för forskningsverksamhet". Forskning på nationell nivå och unionsnivå måste integreras och samordnas bättre för att göra dem så effektiva och innovativa som möjligt och säkerställa att Europa erbjuder attraktiva framtidsutsikter för de största begåvningarna. De möjligheter som medges i fördraget och alla andra lämpliga metoder, bland annat frivilliga åtaganden, måste utnyttjas fullt ut för att nå målet på ett flexibelt, decentraliserat och icke byråkratiskt sätt. Samtidigt måste innovation och idéer premieras på fullgott sätt inom den nya kunskapsbaserade ekonomin, särskilt genom patentskydd.

13. Europeiska rådet uppmanar rådet och kommissionen att tillsammans med medlemsstaterna, när så är lämpligt, vidta nödvändiga åtgärder som ett led i upprättandet av ett europeiskt forskningsområde för att

- utarbeta lämpliga mekanismer för nationella och gemensamma forskningsprogram för inrättande av nätverk på frivillig basis runt fritt valda målsättningar för att dra mer nytta av de samlade resurser som ägnas åt forskning och utveckling i medlemsstaterna och

- säkerställa regelbunden rapportering till rådet om framstegen; att senast 2001 göra en kartläggning av forsknings- och utvecklingskompetens i alla medlemsstater för att främja att kompetensen sprids,
- förbättra miljön för privata forskningsinvesteringar, partnerskap i forskning och utveckling och startande av högteknologiföretag genom att använda skattepolitik, riskkapital och stöd från EIB,
 - uppmuntra utarbetandet av en öppen metod för samordning för att kartlägga nationell forsknings- och utvecklingspolitik och före utgången av juni 2000 fastställa indikatorer för att bedöma framstegen på olika områden, särskilt när det gäller utvecklingen av mänskliga resurser; före utgången av 2001 införa europeisk resultattavla för innovation,
 - underlätta att man, med stöd av EIB, före utgången av 2001 skapar ett mycket snabbt transeuropeiskt nätverk för att sprida vetenskapliga rön och länka samman forskningsinstitutioner och universitet samt forskningsbibliotek, vetenskapliga centrum och så småningom skolor,
 - vidta åtgärder för att senast 2002 undanröja hinder för forskares rörlighet i Europa och att dra till sig och behålla de stora forskartalangerna i Europa,
 - säkerställa att ett gemenskapspatent, inklusive bruksmönster, finns tillgängligt före utgången av 2001 så att det blir lika lätt och billigt att få gemenskapstäckande patentskydd i unionen och med lika stor räckvidd som det skydd som de viktigaste konkurrenterna ger.

Att inrätta en gynnsam miljö för att starta och utveckla innovativa företag, särskilt små och medelstora företag

14. Företagens konkurrenskraft och dynamik är direkt avhängiga av bestämmelser som uppmuntrar till investeringar, innovation och entreprenörskap. Ytterligare insatser krävs för att sänka kostnaderna för affärsverksamhet och få bort onödigt byråkrati, som båda är särskilt betungande för små och medelstora företag. De europeiska institutionerna, de nationella regeringarna samt de regionala och lokala myndigheterna måste fortsätta att särskilt uppmärksamma vilka effekter förslaget till bestämmelser får samt vilka kostnader anpassningen till bestämmelserna kan medföra, och bör fortsätta sin dialog med företag och medborgare med detta mål i sikte. Särskilda åtgärder behövs också för att uppmuntra de viktigaste formerna av samspel i innovationsnäten, dvs. samspel mellan företag och finansiella marknader, forskning och utveckling och utbildningsanstalter, rådgivningsenheter och teknikmarknader.

15. Europeiska rådet anser att en öppen samordningsmetod bör användas inom detta område och uppmanar därför

- rådet och kommissionen att senast i juni 2000 påbörja en resultattavla om frågor som tidsåtgång och kostnader för att starta ett företag, investerat riskkapital, antalet utexaminerade ekonomer och forskare samt utbildningstillfällen; det första resultatet av detta projekt bör läggas fram senast i december 2000,

- kommissionen att snarast lägga fram ett meddelande om ett företagsvänligt, innovativt och öppet Europa och det fleråriga programmet för företag och entreprenörskap för 2001-2005, som kommer att få en betydande roll som katalysator för detta projekt,
- rådet och kommissionen att utforma en Europeisk stadga för småföretag som skall godkännas i juni 2000 och som bör förpliktiga medlemsstaterna att koncentrera de ovannämnda instrumenten på småföretagen som utgör den viktigaste faktorn när det gäller att skapa arbetstillfällen i Europa samt att särskilt tillmötesgå deras behov,
- rådet och kommissionen att före utgången av 2000 rapportera om den pågående översynen av finansieringsorganen EIB och EIF för att omdirigera medel till stöd för att starta företag, högteknologiföretag och mikroföretag, liksom andra riskkapitalinitiativ som EIB föreslår.

Ekonomiska reformer för en fullbordad och fullt fungerande inre marknad

16. Det krävs snabba insatser för att fullborda den inre marknaden inom vissa sektorer och förbättra lågpresterande verksamhet i andra i syfte att trygga företagens och konsumenternas intressen. Om man fullt ut skall kunna dra nytta av liberaliseringen av marknaderna är det också väsentligt med en effektiv ram för pågående översyn och förbättring, grundad på strategin för den inre marknaden, godkänd av Europeiska rådet i Helsingfors. För att säkerställa att företagen kan utvecklas positivt och fungera effektivt på lika villkor på den inre marknaden är det dessutom väsentligt med rättvisa och enhetligt tillämpade bestämmelser om konkurrens och statligt stöd.

17. Europeiska rådet uppmanar därför kommissionen, rådet och medlemsstaterna att inom ramen för sina respektive befogenheter

- före utgången av 2000 utarbeta en strategi för att undanröja hinder för tjänster,
- påskynda liberaliseringen på områden som gas, elektricitet, posttjänster och transporter; likaledes anmodar rådet kommissionen att så snart som möjligt lägga fram sina förslag om användningen och förvaltningen av luftrummet; syftet är att åstadkomma en fullt ut fungerande inre marknad på dessa områden; Europeiska rådet kommer att utvärdera framstegen nästa vår på grundval av kommissionens rapport och lämpliga förslag,
- i god tid slutföra arbetet med de kommande förslagen om att uppdatera reglerna för offentlig upphandling, särskilt för att göra dem tillgängliga för små och medelstora företag, så att de nya bestämmelserna kan träda i kraft senast 2002,
- vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att gemenskapens och regeringarnas upphandling kan äga rum on-line senast 2003,
- senast 2001 utarbeta en strategi för ytterligare samordnade åtgärder för att förenkla bestämmelser, inklusive resultatet av offentlig förvaltning på såväl nationell nivå som gemenskapsnivå; i detta bör det ingå att fastställa områden på vilka det krävs ytterligare

åtgärder av medlemsstaterna för att rationalisera överföringen av gemenskapslagstiftning till nationell lagstiftning,

- uppmuntra insatser för att främja konkurrens och minska den allmänna nivån på det statliga stödet, genom att flytta över inriktningen från att stödja enskilda företag eller sektorer till att ta itu med övergripande mål av gemenskapsintresse, t.ex. sysselsättning, regional utveckling, miljö och utbildning eller forskning.

18. Genomgripande strukturella förbättringar är nödvändiga för att ambitiösa mål för tillväxt, sysselsättning och social integration skall kunna uppfyllas. Rådet har redan fastställt nyckelområden som skall förstärkas genom Cardiffprocessen. Europeiska rådet uppmanar därför rådet att påskynda arbetet med strukturellerade resultatindikatorer och att rapportera före utgången av 2000.

19. Europeiska rådet finner det angeläget att man inom ramen för den inre marknaden och en kunskapsbaserad ekonomi fullt ut beaktar fördragets bestämmelser om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse och om företag som anlitas för att utföra dessa tjänster. Det uppmanar kommissionen att uppdatera sitt meddelande från 1996, som bygger på fördraget.

Effektiva och integrerade finansiella marknader

20. Effektiva och översiktliga finansmarknader främjar tillväxt och sysselsättning genom en bättre kapitalfördelning och lägre kostnader. De har därför en viktig roll när det gäller att understödja nya idéer, främja företagskultur och underlätta tillgång till och användning av ny teknik. Det är mycket viktigt att utnyttja eurons potential att driva på integrationen av EU:s finansiella marknader. Marknaderna för riskkapital spelar dessutom en framträdande roll för små och medelstora företag med stark tillväxt, och för skapandet av nya och varaktiga arbetstillfällen.

21. För att påskynda fullbordandet av den inre marknaden för finansiella tjänster bör åtgärder vidtas för

- att fastställa en snäv tidsplan så att handlingsplanen för finansiella tjänster kan genomföras senast 2005, med beaktande av de prioriterade områdena, t.ex. genom ett "enda emittentpass" underlätta bredast möjliga tillgång till investeringskapital i hela EU, även för små och medelstora företag, underlätta för alla investerare att med framgång delta på en integrerad marknad genom att undanröja hinder för investeringar i pensionsfonder, främja ytterligare integrering och bättre fungerande marknader för statsobligationer genom bättre samråd och öppenhet om tidsplaner, metoder och instrument för värdepappersemissioner och bättre fungerande marknader för gränsöverskridande försäljning och återköp ("repa"), bättre möjligheter att jämföra företagens årsredovisningar samt intensivare samarbete mellan de organ som reglerar EU:s finansmarknader,
- att säkerställa ett fullt genomförande av handlingsplanen för riskkapital senast 2003,
- att göra snabba framsteg i fråga om äldre förslag om uppköps-erbjudanden och omstrukturering och likvidering av kreditinstitut

och försäkringsbolag så att den europeiska finansiella marknadens funktion och stabilitet förbättras,

- att, i överensstämmelse med slutsatserna från Europeiska rådet i Helsingfors, slutföra förhandlingarna om skattepaketet.

Att samordna den makroekonomiska politiken: budgetkonsolidering samt kvalitet och hållbarhet i de offentliga finanserna

22. Den makroekonomiska politiken bör, förutom att bevara den makroekonomiska stabiliteten och stimulera tillväxt och sysselsättning, främja övergången till en kunskapsbaserad ekonomi, vilket innebär att strukturpolitiken ges en förstärkt roll. Den makroekonomiska dialogen inom ramen för Kölnprocessen måste skapa ett förtroendefullt förhållande mellan alla berörda aktörer för att på rätt sätt förstå varandras ståndpunkter och begränsningar. De möjligheter som tillväxten ger måste utnyttjas till att man mer aktivt strävar efter budgetkonsolidering samt efter att förbättra de offentliga finanserna.

23. Europeiska rådet uppmanar rådet och kommissionen att, med utnyttjande av de befintliga förfarandena, senast under våren 2001 lägga fram en rapport i vilken de offentliga finansernas bidrag till tillväxt och sysselsättning bedöms och där det på grundval av jämförbara uppgifter och indikatorer ges en bedömning av huruvida konkreta åtgärder har vidtagits för att

- lätta skattetrycket på arbetskraft och särskilt för dem med relativt låg utbildning och låga löner, förbättra skatte- och välfärds-systemens sysselsättnings- och utbildningsstimulerande effekter,
- ändra inriktningen på de offentliga utgifterna genom att öka kapitaltillväxtens relativa betydelse, både fysiskt och mänskligt kapital, och stödja forskning och utveckling, innovation samt informationsteknik,
- säkerställa de offentliga finansernas långsiktiga hållbarhet, genom att studera frågans olika dimensioner, bl.a. effekterna av den åldrande befolkningen, mot bakgrund av en rapport från högnivågruppen för social trygghet.

Att modernisera den sociala modellen för Europa genom att investera i människor och bygga en aktiv välfärdsstat

24. Människorna är Europas största tillgång, och bör stå i fokus för unionens politik. Det kommer att vara av yttersta vikt att satsa på människorna och att bygga upp en aktiv och dynamisk välfärdsstat, både för Europas plats i kunskapsökonomi och för att se till att framväxandet av denna nya ekonomi inte ytterligare förvärrar de rådande sociala problemen arbetslöshet, social utslagning och fattigdom.

Utbildning för att leva och arbeta i kunskapssamhället

25. De europeiska utbildningssystemen måste anpassas både till kunskapssamhällets krav och behovet av att öka sysselsättningsnivån och förbättra sysselsättningens kvalitet. Systemen måste stå till tjänst med skraddarsydd utbildningsmöjligheter för målgrupper under livets olika

skeden: ungdomar, vuxna arbetslösa och personer inne på arbetsmarknaden vars kunskaper riskerar att bli inaktuella på grund av den snabba utvecklingen. Detta nya synsätt bör ha tre huvudkomponenter: utveckling av lokala utbildningscentrum, främjande av nya grundläggande färdigheter, särskilt i fråga om informationsteknik, samt klarare och tydligare utbildningsbevis.

26. Europeiska rådet uppmanar därför medlemsstaterna, i överensstämmelse med sina konstitutionella bestämmelser, rådet och kommissionen att inom respektive kompetensområde vidta de åtgärder som krävs, för att uppfylla följande mål:

- Investeringar per capita i mänskliga resurser bör väsentligt ökas år för år.
- Antalet personer mellan 18 och 24 år som enbart har lägre sekundärutbildning och som inte är under vidareutbildning bör halveras senast 2010.
- Skolor och utbildningscentrum som alla bör ha Internet-uppkoppling, bör utvecklas till lokala utbildningscentrum för många ändamål som är öppna för alla, och de skall utnyttja de bästa metoderna för att arbeta med en lång rad olika målgrupper; partnerskap för lärande bör upprättas mellan skolor, utbildningscentrum, företag och forskningsanläggningar för ömsesidig nytta.
- Inom en europeisk ram bör de nya grundläggande färdigheter som skall ges genom livslångt lärande definieras: IT-kunskaper, främmande språk, teknisk kultur, entreprenörskap och sociala färdigheter. Ett europeiskt examensbevis för grundläggande IT-kunskaper, med decentraliserade certifieringsförfaranden, bör inrättas för att främja kunskaper i digital teknik i hela unionen.
- Före utgången av 2000 bör instrument utformas för att främja rörlighet för studenter, lärare och utbildnings- och forskningspersonal, både genom att man på bästa sätt utnyttjar de befintliga gemenskapsprogrammen (Sokrates, Leonardo, Ungdom) genom att undanröja hinder och genom en större genomblickbarhet vid erkännande av examensbevis och studie- och utbildningsperioder. Åtgärder bör före utgången av 2002 vidtas för att undanröja hinder för lärares rörlighet och för att locka till sig goda lärarkrafter.
- En gemensam europeisk modell för meritförteckningar, vilken kan användas på frivillig basis, bör utvecklas för att underlätta rörligheten och som kan tjäna som ett stöd i bedömningen av inhämtad kunskap, både av utbildningsanstalter och arbetsgivare.

27. Europeiska rådet anmodar rådet (utbildning) att allmänt dryfta konkreta framtida mål för utbildningssystemen med fokusering på gemensamma intressen och prioriteringar och respekt för den nationella mångfalden i syfte att bidra till Luxemburgprocessen och Cardiffprocessen och kunna lägga fram en mer omfattande rapport inför Europeiska rådet under våren 2001.

28. Genom Luxemburgprocessen som grundar sig på att riktlinjer för sysselsättningen skall utformas på gemenskapsnivå och att dessa skall överföras till nationella handlingsplaner för sysselsättning har Europa fått möjlighet att minska arbetslösheten i stor omfattning. Översynen efter halva tiden bör stimulera denna process ytterligare genom att riktlinjerna förfinas och ges mer konkreta mål, genom att fastare band knyts med andra politikområden och genom att effektivare förfaranden fastställs för att göra de olika aktörerna delaktiga. Arbetsmarknadens parter bör i större utsträckning bli delaktiga i utformningen, genomförandet och uppföljningen av de aktuella riktlinjerna.

29. För att uppnå detta uppmanas rådet och kommissionen att inrikta sig på följande fyra nyckelområden:

- Anställbarheten skall förbättras och kunskapsklyftorna minskas, särskilt genom att arbetsförmedlingarna får en Europatäckande databas över lediga platser och utbildningsmöjligheter och genom att särskilda program främjas för att ge arbetslösa möjlighet att fylla kunskapsluckor.
- Livslångt lärande skall i högre grad prioriteras som ett grundläggande inslag i den europeiska sociala modellen, bland annat genom att avtal mellan arbetsmarknadens parter om innovation och livslångt lärande uppmuntras, genom att komplementariteten mellan ett livslångt lärande och anpassningsförmåga utnyttjas genom en smidig arbetstidsförläggning och arbetsrotation och genom att ett europeiskt pris för särskilt progressiva företag inrättas. Mätning av framstegen mot dessa mål bör genomföras.
- Sysselsättningen inom tjänstesektorn skall ökas, inbegripet sektorn för personliga tjänster, som fortfarande lider stor brist på arbetskraft. Initiativ från den privata, offentliga eller tredje sektorn kan inbegripas med passande lösningar för de minst gynnade kategorierna.
- Alla aspekter av lika möjligheter skall främjas, även när det gäller att minska snedrekrytering i arbetslivet, och det skall bli lättare att förena yrkes- och familjeliv, särskilt genom att ett nytt referensvärde fastställs för bättre tillgång till barnomsorg.

30. Europeiska rådet anser att det övergripande målet för dessa åtgärder bör vara att på grundval av tillgänglig statistik höja sysselsättningsgraden från dagens genomsnittliga 61 procent till i möjligaste mån nära 70 procent 2010 och att öka antalet kvinnor på arbetsmarknaden från ca 51 procent idag till mer än 60 procent 2010. Med hänsyn till sina olika utgångslägen bör medlemsstaterna överväga att sätta upp nationella mål för att öka sysselsättningen. Genom att antalet arbetstagare ökar kommer också hållbarheten hos systemen för socialt skydd att förstärkas.

31. Den europeiska sociala modellen med sitt utvecklade system för socialt skydd måste ligga till grund för övergången till en kunskapsbaserad ekonomi. Dessa system måste dock — som ett inslag i en aktiv välfärdsstat — anpassas för att säkerställa att arbete skall löna sig, att systemen är hållbara på lång sikt med hänsyn till problemet med en åldrande befolkning, att säkerställa social delaktighet, jämlikhet mellan könen och se till att det finns en hälso- och sjukvård av hög kvalitet. Europeiska rådet, som är medvetet om att samarbete är ett effektivare sätt att angripa dessa problem, uppmanar rådet att

- stärka samarbetet mellan medlemsstaterna genom utbyte av information om erfarenheter och bra lösningar på grundval av förbättrade informationsnät som är de grundläggande instrumenten på detta område,
- ge högnivågruppen för socialt skydd i uppdrag att med beaktande av det arbete som utförts av Kommittén för ekonomisk politik stödja detta samarbete och som en första prioritet, på grundval av ett meddelande från kommissionen, förbereda en studie av den framtida utvecklingen av det sociala skyddet ur ett långtidsperspektiv och därvid ägna särskild uppmärksamhet åt pensionssystemens hållbarhet med olika tidsramar fram till 2020 och längre, om så behövs. En lägesrapport bör läggas fram senast i december 2000.

Att främja social delaktighet

32. Antalet personer i unionen som lever under fattigdomsgränsen och är socialt utslagna är oacceptabelt. Åtgärder måste vidtas för att på ett avgörande sätt försöka utrota fattigdom genom att man fastställer lämpliga mål för detta som rådet skall enas om senast i slutet av året. Högnivågruppen för socialt skydd kommer att delta i detta arbete. Det nya kunskapsbaserade samhället erbjuder ofantliga möjligheter att minska den sociala utslagningen, både genom att skapa de ekonomiska förutsättningarna för högre välstånd genom högre tillväxt och sysselsättning och genom att erbjuda nya sätt att delta i samhällslivet. Samtidigt innebär det en risk för en allt större klyfta mellan dem som har tillgång till de nya kunskaperna och dem som inte har det. För att undvika denna risk och till fullo utnyttja dessa nya möjligheter måste ansträngningar göras för att förbättra färdigheter, främja en större tillgång till kunskaper och möjligheter samt bekämpa arbetslösheten; det bästa skyddet mot social utslagning är nämligen ett arbete. Policyn för att motverka social utslagning bör grunda sig på en öppen samordningsmetod där nationella handlingsplaner kombineras med ett initiativ från kommissionen för samarbete på området som skall läggas fram senast i juni 2000.

33. Europeiska rådet uppmanar särskilt rådet och kommissionen att

- främja en bättre förståelse av social utslagning genom en fortlöpande dialog och utbyte av information och bra lösningar på grundval av gemensamt överenskomna indikatorer; högnivå-

gruppen för socialt skydd kommer att delta i arbetet med att ta fram dessa indikatorer,

- integrera främjandet av delaktighet i medlemsstaternas sysselsättnings-, utbildnings-, hälso- och bostadspolitik samtidigt som detta skall kompletteras på gemenskapsnivå genom åtgärder inom ramen för strukturfonderna och inom de aktuella budgetramarna,
- utarbeta prioriterade åtgärder som riktar sig till särskilda målgrupper (t.ex. minoritetsgrupper, barn, äldre personer och personer med funktionshinder), varvid medlemsstaterna skall välja de åtgärder som är lämpliga för deras särskilda förhållanden och därefter lämna rapport om åtgärdernas genomförande.

34. Med utgångspunkt i ett meddelande från kommissionen kommer rådet att fortsätta sina diskussioner om socialpolitikens framtida inriktning i syfte att kunna nå enighet om en europeisk social agenda vid Europeiska rådets möte i Nice i december, inbegripet de initiativ som de olika inblandade parterna lägger fram; vid diskussionerna kommer dessa slutsatser att beaktas.

Att förverkliga beslut: en mer samordnad och systematisk strategi

Förbättring av pågående processer

35. Det krävs inte någon ny process. De allmänna riktlinjerna för den ekonomiska politiken samt Luxemburg-, Cardiff- och Kölnprocesserna erbjuder de instrument som behövs, under förutsättning att de förenklas och samordnas i högre grad, särskilt genom att andra rådssammansättningar bidrar när Ekofin-rådet utformar de allmänna riktlinjerna för den ekonomiska politiken. Dessutom bör de allmänna riktlinjerna för den ekonomiska politiken i högre grad inriktas på strukturpolitikens återverkningar på medellång och lång sikt och på reformer som syftar till att främja den ekonomiska tillväxtpotentialen, sysselsättningen och den sociala sammanhållningen samt övergången till en kunskapsbaserad ekonomi. Cardiff- och Luxemburgprocesserna kommer att göra det möjligt att mer detaljerat behandla respektive ämne.

36. Europeiska rådet kommer att stödja dessa förbättringar genom att inta en framträdande lednings- och samordningsroll när det gäller att säkerställa övergripande konsekvens och den effektiva övervakningen av framstegen mot det nya strategiska målet. Europeiska rådet kommer därför varje vår att hålla ett möte som skall ägnas åt ekonomiska och sociala frågor. Arbetets organisation innebär därför såväl förberedelse för som uppföljning av det mötet. Europeiska rådet uppmanar kommissionen att utarbeta en årlig sammanfattande rapport om de framsteg som gjorts på grundval av de strukturella indikatorer som man skall enas om i fråga om sysselsättning, innovation, ekonomisk reform och social sammanhållning.

37. Det strategiska målet kommer lättare att kunna genomföras om en ny öppen samordningsmetod tillämpas för att sprida bra lösningar och nå större fokusering på EU:s viktigare mål. Denna metod, som är utformad för att hjälpa medlemsstaterna att efterhand utforma egna strategier, innebär bland annat att

- det skall fastställas riktlinjer för unionen i kombination med bestämda tidsplaner med uppgift om hur de mål som de anger skall uppnås på kort, medellång och lång sikt,
- det skall, när så är lämpligt, och i jämförelse med de världsledande på området, fastställas kvantitativa och kvalitativa indikatorer och referensvärden vilka skall anpassas till behoven i olika medlemsstater och sektorer för att bra lösningar skall kunna jämföras,
- dessa europeiska riktlinjer skall överföras till nationell och regional politik genom att man sätter upp specifika mål och beslutar om åtgärder, och i samband därmed skall nationella och regionala olikheter beaktas,
- det skall förekomma regelbunden övervakning, utvärdering och inbördes utvärdering upplagd som en process där man lär av varandra.

38. En fullständigt decentraliserad strategi i linje med subsidiaritetsprincipen kommer att tillämpas, där unionen, medlemsstaterna, de regionala och lokala nivåerna samt arbetsmarknadens parter och det civila samhället kommer att delta aktivt genom olika former av partnerskap. En metod för riktmärken av bra lösningar för hantering av förändringar kommer att utarbetas av Europeiska kommissionen tillsammans med ett nätverk av olika leverantörer och användare, bl.a. arbetsmarknadens parter, företag och icke-statliga organisationer.

39. Europeiska rådet vädjar särskilt till företagens kollektiva känsla av socialt ansvar i fråga om bra lösningar för livslångt lärande, arbetsorganisation, jämställdhet, social delaktighet och hållbar utveckling.

40. I juni kommer unionens institutioner och organ att träffa arbetsmarknadens parter i ett forum på hög nivå för att utvärdera Luxemburg-, Cardiff- och Kölnprocesserna samt de olika aktörernas bidrag till att förbättra innehållet i den europeiska sysselsättningspakten.

Frigörande av erforderliga medel

41. Möjligheten att uppnå det nya strategiska målet kommer framför allt att vara avhängig av såväl den privata sektorn som offentlig-privata partnerskap. Det kommer att bero på vilka resurser som finns att tillgå på marknaderna liksom på medlemsstaternas ansträngningar. Unionens roll är att fungera som katalysator i denna process genom att, dels fastställa en effektiv ram för frigörande av alla tillgängliga resurser i samband med övergången till den kunskapsbaserade ekonomin, dels själv bidra till denna ansträngning i enlighet med gemenskapens nuvarande politik och med beaktande av Agenda 2000. Europeiska rådet välkomnar dessutom det bidrag som EIB är berett att göra i fråga om humankapitalbildning, små och medelstora företag och entreprenörskap, forskning och

utveckling, nät inom IT- och telesektorerna samt innovation. Med hjälp av "Innovation 2000-initiativet" bör EIB gå vidare med sina planer att ställa ytterligare en miljard euro till förfogande för små och medelstora företags riskkapitaltransaktioner och sitt särskilda utlåningsprogram på 12-15 miljarder euro under de närmaste tre åren avsett för de prioriterade områdena.

II. Den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken

42. Europeiska rådet välkomnar ordförandeskapets preliminära rapport om "Förstärkning av den gemensamma europeiska säkerhets- och försvarspolitikerna" som avspeglar ordförandeskapets arbete tillsammans med generalsekreteraren/den höge representanten i rådet (allmänna frågor) enligt uppdraget från Helsingforsmötet.

43. Europeiska rådet välkomnar särskilt att de interimistiska organ som föreskrevs i Helsingfors nu har inrättats och börjar fungera effektivt och att rådet har fastställt en process för att ta fram det övergripande målet och fastställa nationella bidrag, så att det mål kan uppfyllas som sattes upp i Helsingfors för den militära kapaciteten.

44. Europeiska rådet ser fram emot ordförandeskapets fortsatta arbete tillsammans med generalsekreteraren/den höge representanten i rådet och ordförandeskapets övergripande rapport till Europeiska rådets möte i Feira enligt kraven från mötet i Helsingfors, bland annat förslag om att involvera tredje länder i EU:s militära krishantering samt ytterligare utveckling av EU:s förbindelser med Nato enligt slutsatserna från Europeiska rådet i Helsingfors.

45. Europeiska rådet uppskattar också vad som hittills har uppnåtts i fråga om icke-militär krishantering. Det uppmanar rådet att inrätta en kommitté för civil krishantering före eller vid mötet i Feira.

III. Västra Balkan

46. Europeiska rådet bekräftar åter att fred, välstånd och stabilitet i sydöstra Europa är en strategisk prioritering för Europeiska unionen. Europeiska rådet noterar de framsteg som åstadkommit under förra året men också de allvarliga utmaningar som det internationella samfundet fortfarande står inför i västra Balkan. Europeiska rådet välkomnar den rapport om västra Balkan som generalsekreteraren/den höge representanten, tillsammans med kommissionen, överlämnade.

47. Europeiska rådet bekräftar att dess övergripande mål fortfarande är att länderna i regionen i så hög grad som möjligt skall integreras i den politiska och ekonomiska huvudfåran i Europa. Europeiska rådet bekräftar att stabilitets- och associeringsprocessen är det viktigaste inslaget i dess Balkanpolitik. Stabilitets- och associeringsavtalen kommer att inbegripa ekonomiskt och finansiellt stöd och samarbete, politisk dialog, tillnärmning till EU:s lagstiftning, samarbetet på andra politikområden och frihandel. Sådana avtal skall föregås av asymmetrisk handelsliberalisering. Europeiska rådet uppmanar länderna i regionen att

tillsammans, och med unionen arbeta för att göra stabilitets- och associeringsprocessen till en framgång.

48. Europeiska rådet riktar uppmärksamheten mot slutsatserna från Europeiska rådet i Tammerfors och erinrar om den kommande konferens som Italien anordnar i samarbete med Europeiska unionen och som skall äga rum i Ancona den 19-20 maj (den s.k. Adriatiska konferensen). Den kommer att förstärka samarbetet med länderna runt Adriatiska havet i kampen mot organiserad brottslighet, smuggling och olaglig invandring och främja samarbetet över gränserna.

49. Europeiska rådet anmodar kommissionen att lägga fram förslag om att säkerställa påskyndade förfaranden samt ett snabbt och effektivt stöd.

50. Europeiska rådet betonar att ett demokratiskt, samarbetsvilligt Serbien inom Förbundsrepubliken Jugoslavien, som lever i fred med sina grannar, kommer att vara välkommet att ansluta sig till den europeiska familjen. Utifrån detta perspektiv kommer unionen att fortsätta att verka för demokratiska förändringar i Serbien. Selektiva sanktioner riktade mot regimen kommer att fortsätta att vara ett nödvändigt inslag i EU:s politik så länge president Milosevic är kvar vid makten. Europeiska rådet vädjar till det serbiska folket att ta sin framtid i sina egna händer och att kräva tillbaka sin plats inom familjen av demokratiska nationer. Europeiska unionen för sin del kommer inte enbart att fortsätta att stödja den demokratiska oppositionen utan kommer också att utveckla en omfattande dialog med det civila samhället. Serbiska icke-statliga organisationer bör uppmuntras att inleda kontakten med andra icke-statliga organisationer på en regional basis inom ramen för stabilitetspakten.

51. Europeiska rådet uppmanar enträget kommissionen och alla berörda parter däribland Donaukommissionen, att omedelbart påbörja de åtgärder som behövs för att senast till sommaren undanröja hinder för sjöfart på Donau.

52. Europeiska rådet stödjer Montenegros ansträngningar att åstadkomma demokratiska reformer och ekonomiskt välstånd. Europeiska rådet understryker det trängande behovet av ett omfattande stöd till Montenegro för att säkerställa den demokratiska regeringens överlevnad och för att undvika ytterligare en allvarlig kris i området. Förutom EIB:s studie när det gäller möjligheten att utvidga sin verksamhet till att omfatta Montenegro, i enlighet med rådets begäran, ber Europeiska rådet de behöriga institutionerna att utan dröjsmål fatta de nödvändiga besluten om finansieringen, inom ramen för de anslag som finns tillgängliga för 2000, av projekt, program och andra stödformer som skulle bidra till att lindra Montenegros omedelbara finansiella behov, om nödvändigt genom att använda EU:s budgetreserv och även makroekonomiskt stöd. Med anledning av detta välkomnar Europeiska rådet den formella invigningen idag av Europeiska byrån för återuppbyggnad i Thessaloniki.

53. Europeiska rådet bekräftar åter sitt åtagande i fråga om FN:s säkerhetsrådsresolution 1244 som referensram för det internationella samfundets ansträngningar i Kosovo. Det berömmar det arbete som UNMIK och KFOR utför för att uppnå målen i resolutionen samt OSSE:s mål. Att uppnå serbiskt deltagande i interimförvaltningen och

kommunalvalen hösten 2000 kommer att utgöra viktiga steg mot en stabilisering av situationen i Kosovo. Varaktig stabilitet i regionen kan endast säkerställas genom att man med full respekt för territoriell integritet och befintliga gränser beaktar de legitima intressen som Förbundsrepubliken Jugoslaviens grannländer har.

54. Unionens särskilda ansvar i regionen innebär att den måste spela den centrala rollen när det gäller att uppbringa internationellt stöd för Kosovo. Den är fast besluten att säkerställa att den internationella insatsen i Kosovo blir framgångsrik. I detta syfte erkänner den behovet av att uppbringa stöd på ett mycket mer samordnat och konsekvent sätt och säkerställa att de ansträngningar som unionen och dess medlemsstater gör får ett lämpligt erkännande. EU har redan tagit på sig huvudrollen när det gäller att bidra till återuppbyggnaden i Kosovo genom att skicka 30 000 KFOR-soldater, 800 civila poliser och 505 miljoner euro i finansiellt stöd och har också lett den ekonomiska återuppbyggnaden av stommen i UNMIK.

55. Det internationella samfundet behöver en mer konsekvent och åtgärdsinriktad strategi när det gäller att ge ekonomiskt och politiskt stöd till Kosovo och regionen. Europeiska rådet bekräftar åter det väsentliga bidrag som stabilitetspakten, under dess särskilde samordnare och det särskilda EU-sändebudet, inneburit. För att stärka EU:s centrala roll uppmanar Europeiska rådet generalsekreteraren/den höge representanten att, under ordförandeskapets och rådets ledning och i fullt samförstånd med kommissionen, säkerställa att EU:s politik i västra Balkan är konsekvent, att förstärka effekten av dess bidrag och att stärka dess samordning med stabilitetspakten och andra insatser inom ramen för det internationella samfundet. De bör för detta ändamål vid nästa möte i rådet (allmänna frågor) lägga fram handlingsorienterade förslag. Den stundande regionala finansieringskonferensen är av central betydelse för det internationella samfundets förenade insatser i sydöstra Europa.

IV. Ryssland

56. Inför presidentvalet i Ryssland bekräftar Europeiska rådet på nytt betydelsen av att man utvecklar

- ett verkligt effektivt och fungerande strategiskt partnerskap i enlighet med partnerskaps- och samarbetsavtalet, EU:s gemensamma strategi och de olika handlingsplanerna från ordförandeskapet, så att de kan arbeta tillsammans på de många områden där det finns gemensamma intressen för att ge Europa fred, stabilitet och välstånd på grundval av gemensamma värderingar och delade målsättningar,
- behovet av att Ryssland för detta uppfyller sina utfästelser i fråga om Tjetjenien att
 - upphöra med det urskiljningslösa användandet av militärt våld,
 - tillåta oberoende undersökningar av kränkningar av de mänskliga rättigheterna,
 - tillåta behöriga internationella organisationer och observatörer att obehindrat utföra sina uppdrag,

- utan dröjsmål fortsätta att söka finna en politisk lösning.

Skr. 2001/02:30

57. Europeiska rådet ser samarbetsrådet med Ryssland den 11 april och det planerade toppmötet EU-Ryssland som viktiga möjligheter att nå dessa mål. I samma syfte ger Europeiska rådet trojkan i uppdrag att resa till Moskva så snart som möjligt efter valet av den nye ryske presidenten, för att för honom och hans regering bekräfta EU:s stöd för och engagemang vad beträffar förbindelser som är så viktiga för bägge sidor.

V. Regeringskonferensen

58. Europeiska rådet noterar framstegen i regeringskonferensens arbete och också ordförandeskapets avsikt att på eget ansvar lägga fram en omfattande rapport för Europeiska rådet i Feira.

VI. Regionerna i de yttersta randområdena

59. Europeiska rådet noterar den rapport som kommissionen nyligen lagt fram om åtgärder som syftar till att genomföra artikel 299.2 om de yttersta randområdena och uppmanar den att lägga fram sina inledande förslag för rådet.

Bilaga 14: Slutsatser från Europeiska rådets möte i Santa Maria da Feira

1. Europeiska rådet höll sitt möte i Santa Maria da Feira den 19- 20 juni 2000. Som inledning till överläggningarna diskuterade Europeiska rådet och Europaparlamentets ordförande Nicole Fontaine huvudfrågorna för diskussionerna.

I Förberedelse inför framtiden

2. Mot bakgrund av den nyväckta offentliga debatten om och intresset för Europeiska unionens framtid har Europeiska rådet vidtagit en rad viktiga åtgärder för att möta de utmaningar som unionen står inför under den närmaste framtiden.

A. Regeringskonferensen om reformeringen av institutionerna

3. Europeiska rådet noterar och välkomnar ordförandeskapets rapport om regeringskonferensen. Av ordförandeskapets rapport framgår de betydande framsteg som har uppnåtts vid konferensen när det gäller ändringar i fördraget som kommer att säkerställa att unionen även efter utvidgningen kommer att ha väl fungerande, effektiva och lagenliga institutioner efter utvidgningen. Europeiska rådet anser i synnerhet att de bestämmelser om närmare samarbete som infördes i Amsterdamfördraget bör ingå i konferensens framtida arbete samtidigt som behovet av enhetlighet och solidaritet i en utvidgad union respekteras. Konferensen kan arbeta vidare på en solid grund så att en övergripande överenskommelse kan nås i december i enlighet med den tidsplan som Europeiska rådet fastställde i Köln och Helsingfors.

B. Stadga om de grundläggande rättigheterna

4. Europeiska rådet uttryckte sin varma medkänsla med Roman Herzog och uttryckte sin uppskattning av hans ovärderliga personliga bidrag till konventets arbete. Ignacio Mendez de Vigo, vice ordförande för konventet för utarbetande av ett utkast till Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheter, redogjorde inför Europeiska rådet för det arbete som nu finns.

5. Konventet uppmanas att fortsätta sitt arbete i enlighet med den tidsplan som fastställdes i mandatet från Europeiska rådet i Köln så att ett utkast till dokument skall kunna läggas fram före Europeiska rådets möte i oktober 2000.

C. Den gemensamma europeiska säkerhets- och försvarspolitiken

6. Europeiska rådet bekräftar sitt åtagande att skapa en gemensam europeisk säkerhets- och försvarspolitik som kan förstärka unionens

externa verksamhet genom att bygga upp en militär kris-
hanteringskapacitet liksom en civil sådan, i full överensstämmelse med
principerna i Förenta nationernas stadga.

7. Europeiska rådet välkomnar ordförandeskapets rapport
"Förstärkning av den europeiska säkerhets- och försvarspolitiken" och
därtill hörande dokument (*se bilaga I*), vilken godkänts av rådet.
Tillfredsställande framsteg har gjorts för att fullgöra mandatet från
Helsingfors när det gäller såväl de militära som de civila aspekterna av
krishantering. I detta sammanhang noterar Europeiska rådet den
successiva uppbyggnaden av den interimistiska kommittén för utrikes-
och säkerhetspolitik och de interimistiska militära organ som fastställdes
i Helsingfors.

8. Att förbättra den europeiska militära kapaciteten är av central
betydelse för den gemensamma europeiska säkerhets- och försvars-
politikens trovärdighet och effektivitet. Europeiska rådet är fast beslutet
att år 2003 uppnå de huvudmål som man enades om i Helsingfors. I detta
sammanhang ser Europeiska rådet fram emot konferensen om kapacitets-
åtaganden senare i år, då medlemsstaterna kommer att göra inledande
nationella åtaganden, och inrättandet av en översynsmekanism för att
mäta de framsteg som görs för att uppnå dessa mål. Den nödvändiga
öppenheten och dialogen mellan unionen och Nato kommer att
säkerställas och expertis från Nato kommer att konsulteras i fråga om vad
som krävs för dessa kapacitetsmål.

9. Principer och metoder för arrangemang har fastställts så att det blir
möjligt för europeiska Nato-medlemmar som inte är medlemmar i EU
och andra länder som är kandidater till anslutning till EU att bidra till
EU:s militära krishantering. Principer för samråd med Nato om militära
frågor och villkor för att utveckla förbindelserna mellan EU och Nato har
också fastställts inom fyra områden vilka omfattar säkerhetsfrågor,
kapacitetsmål, villkor för EU:s tillgång till Natos resurser samt
fastställande av fasta samrådsarrangemang.

10. Alla tredje länder som är partnerländer uppmanas att bidra till att
förbättra den europeiska kapaciteten. Europeiska rådet välkomnar
erbjudandena från Turkiet, Norge, Polen och Tjeckiska republiken, som
kommer att utöka omfattningen av den kapacitet som står till förfogande
för EU-ledda operationer.

11. Europeiska rådet välkomnar inrättandet av och det första mötet i
kommittén för civila aspekter av krishantering samt fastställandet av
prioriterade målområden när det gäller civila aspekter av krishantering
och av särskilda mål för en civil poliskapacitet. I detta fall har
medlemsstaterna genom frivilligt samarbete åtagit sig att senast 2003
kunna bidra med upp till 5 000 poliser för internationella uppdrag i form
av olika operationer för konfliktförebyggande insatser och krishantering.
Medlemsstaterna har också åtagit sig att kunna rekrytera och sätta in upp
till 1 000 poliser inom 30 dagar. Europeiska rådet välkomnar också
kommissionens vilja att bidra till civil krishantering inom sina
verksamhetsområden.

12. Europeiska rådet betonar unionens beslutsamhet att, i sin
inställning till konfliktförebyggande och krishantering, i allt fullgöra sina
skyldigheter enligt Petersberguppgifterna i enlighet med vad som

bestämdes i Helsingfors. Det uppmanar det tillträdande ordförandeskapet att tillsammans med generalsekreteraren/höge representanten arbeta vidare inom rådet (allmänna frågor) i enlighet med de mandat som anges i ordförandeskapets rapport och att lägga fram en övergripande rapport från ordförandeskapet till Europeiska rådet i Nice. De permanenta politiska och militära strukturerna bör inrättas så snart som möjligt efter mötet i Nice.

D. Utvidgningen

13. Europeiska rådet bekräftar unionens prioritering av utvidgningsprocessen och noterar med tillfredsställelse de väsentliga framstegen i förhandlingarna efter Europeiska rådet i Helsingfors (*se bilaga II*). Det välkomnar i synnerhet att anslutningsförhandlingar har inletts med Malta, Rumänien, Slovakien, Lettland, Litauen och Bulgarien och de första konkreta resultat som redan har uppnåtts. Europeiska rådet anser att det bör vara genomförbart att så tidigt som möjligt under år 2001 kunna inleda förhandlingar på alla områden av regelverket med de kandidatländer som har nått längst.

14. Europeiska rådet välkomnar vidare att förhandlingar med Cypern, Ungern, Polen, Estland, Tjeckiska republiken och Slovenien inletts inom alla områden av regelverket, utom "Institutionerna". Det noterar att avsevärda framgångar har uppnåtts på flera områden som redan är under förhandling.

15. Europeiska rådet upprepar unionens åtagande att bibehålla dynamiken i anslutningsprocessen. Alla kandidatländer kommer även i fortsättningen att bedömas på grundval av egna meriter. I enlighet med principen om differentiering kommer kandidatländerna att kunna komma ifatt de länder som inledde sina förhandlingar tidigare.

16. Europeiska rådet framhåller att framstegen i förhandlingarna, förutom att man finner lösningar på förhandlingsfrågorna, är avhängiga av att kandidatländerna införlivar regelverket i sin nationella lagstiftning och i synnerhet av att de effektivt kan genomföra och upprätthålla detta regelverk. Framsteg har redan gjorts och detta kräver att kandidatländerna gör stora ansträngningar för att fortsätta sina nationella reformer, i synnerhet att stärka sina administrativa och rättsliga strukturer. Unionen kommer att noggrant övervaka de resultat som kandidatländerna uppnår. Kommissionen uppmanas därför att rapportera sina rön till rådet. Vid mötet i Nice kommer Europeiska rådet att granska framstegen när det gäller utvidgningen och överväga hur anslutningsprocessen skall drivas vidare.

17. I fråga om Turkiet noterar Europeiska rådet detta kandidatlands initiativ för att uppfylla kriterierna för anslutning. I enlighet med slutsatserna från Helsingfors ser Europeiska rådet fram emot konkreta framsteg, i synnerhet i fråga om de mänskliga rättigheterna, rättsstatsprincipen och domstolsväsendet. Kommissionen bör också rapportera till rådet om framstegen i arbetet med att förbereda den analytiska granskningen av regelverket med Turkiet. Kommissionen uppmanas också att med utgångspunkt i det ovannämnda så snart som möjligt lägga

fram förslag till en gemensam ekonomisk ram för bistånd till Turkiet och för partnerskapet för anslutning. Skr. 2001/02:30

18. Europeiska rådet betonar vikten av att säkerställa fortsatt stöd för utvidgningen och behovet av att lämna adekvat information till allmänheten i såväl medlemsländerna som kandidatländerna.

II Sysselsättning, ekonomiska reformer och social sammanhållning – uppföljning av europeiska rådet i Lissabon

19. Lissabonstrategin, som nu håller på att genomföras, ligger till grund för alla gemenskapsåtgärder för sysselsättning, innovation, ekonomisk reform och social sammanhållning. Betydande resultat redovisas redan på alla områden som omfattas av strategin.

20. Ett forum på hög nivå med arbetsmarknadens parter, unionens institutioner, Europeiska centralbanken och Europeiska investeringsbanken sammanträdde i Bryssel den 15 juni. Detta forum bekräftade att det råder stor enighet om Lissabonstrategin, fastställde vilka bidrag som de olika aktörerna var och en inom sitt område kan ge och påvisade betydelsen av en bred politisk debatt, socialt samråd och social dialog. Europeiska rådet välkomnar i synnerhet det gemensamma uttalandet från arbetsmarknadens parter som innehåller konstruktiva ståndpunkter om tillfällig anställning, distansarbete, livslångt lärande och bestämmelser om gemensam uppföljning av industriell förändring.

21. Drivkraften för att genomföra strategin måste bibehållas genom att de kommande prioriterade åtgärder som skisseras nedan fastställs.

A. Förberedelser inför övergången till en konkurrenskraftig, dynamisk och kunskapsbaserad ekonomi

Handlingsplan för eEuropa

22. Europeiska rådet godkänner den övergripande handlingsplanen för eEuropa 2002 och anmodar institutionerna, medlemsstaterna och alla övriga aktörer att se till att den genomförs fullt ut och i god tid före 2002 och utarbeta långsiktiga planer för en kunskapsbaserad ekonomi som främjar integreringen med hjälp av informationstekniken och minskar den digitala klyftan. Som en kortsiktig prioritering bör nödvändiga åtgärder vidtas för att minska kostnaden för tillträde till Internet genom att öppna accessnät. Kommissionen skall lägga fram en rapport för Europeiska rådet i Nice och därefter regelbundet rapportera om de framsteg som görs för att uppnå målen i handlingsplanen. Europeiska rådet erinrar om den strategiska betydelsen av Galileo-projektet och av ett beslut om denna fråga senast i slutet av 2000.

23. Europeiska rådet välkomnar resolutionen från rådet (forskning) och åtagandet att snabbt utveckla ett europeiskt område för forskning, bland annat genom att utarbeta kriterier för bänkmärkning i fråga om forskningspolitik, fastställa etapper och tidsfrister för att senast 2001 kartlägga vetenskaplig och teknisk kompetens i Europa, inrätta nationella och europeiska forskningsprogram i nätverk samt ta initiativ för att i så snabb takt som möjligt koppla samman nationella elektroniska nät för forskning. I slutsatserna från det senaste toppmötet mellan USA och EU uppmanas kommissionen att aktivt fortsätta dialogen med myndigheterna i USA för att upprätta bredband, en fast och rättvist inrättad transatlantisk bredbandslink mellan forsknings- och utbildningsinstitutioner i Europa och USA.

Den europeiska stadgan för småföretagen och den nya ramen för företagspolitiken

24. Europeiska rådet välkomnar den europeiska stadgan för småföretagen (se bilaga III) som nyligen har antagits och i vilken småföretagens och småföretagarnas betydelse för tillväxt, konkurrenskraft och sysselsättning i unionen betonas. Europeiska rådet kräver att den skall genomföras fullt ut inom den övergripande ram för företagspolitik som håller på att utarbetas. Denna övergripande ram för företagspolitik fortsätter på grundval av kommissionens förslag till arbetsprogram för företagspolitiken 2000- 2005, dess förslag till bänkmärkning i fråga om företagspolitik samt förslaget till flerårigt program för företag och entreprenörskap 2001- 2005. De första resultaten av detta arbete måste finnas senast i slutet av 2000.

Fullbordandet av den inre marknaden

25. Europeiska rådet ställer sig bakom den allmänna inriktningen i kommissionens meddelande om översynen av strategin för den inre marknaden som en användbar grund för planeringsarbetet. Det behövs en enhetlig ram för att utveckla den inre marknaden genom att framtida revideringar av kommissionens strategi anpassas till Cardiffprocessen för ekonomisk reform så att framstegen uttömmande kan bedömas vid Europeiska rådets vårmöten.

26. Det har redan vidtagits betydande åtgärder för att fullborda den inre marknaden. Således

- har direktivet om elektronisk handel antagits och en överenskommelse har uppnåtts om harmoniseringen av vissa aspekter av upphovsrätt och angränsande rättigheter,
- har man inom ramen för handlingsplanen för finansiella tjänster uppnått en politisk överenskommelse om gemensamma ståndpunkter om uppköpserbjudanden samt rekonstruktion och likvidation av kreditinstitut och försäkringsföretag; dessutom har direktivet om elektroniska pengar nyligen antagits,

- har kommissionen lagt fram förslag till nya bestämmelser om offentlig upphandling och om nästa etapp i liberaliseringen av posttjänster; den kommer inom kort att lägga fram ytterligare förslag till reformer inom telekommunikationssektorn samt till ett gemenskapspatent och bruksmönster.

27. Arbetet med andra aspekter måste nu fortsätta. Kommissionen uppmanas därför att

- senast i mars 2001 lägga fram en rapport om utvecklingen av energimarknaderna i enlighet med Lissabonstrategin,
- fortsätta högnivågruppens arbete när det gäller ett gemensamt europeiskt luftrum för att presentera en slutrapport i början av 2001, så att lämpliga förslag kan läggas fram.

28. Europeiska rådet betonar att frågor om och betydelsen av offentliga tjänster av allmänt intresse måste beaktas i en dynamisk inre marknad. I detta sammanhang upprepar det sin begäran att kommissionen skall uppdatera sitt meddelande från 1996 om offentliga tjänster av allmänt intresse. Det förväntar sig att det uppdaterade meddelandet kommer att läggas fram senast vid dess nästa möte i Biarritz.

29. Rådet och Europaparlamentet uppmanas att påskynda arbetet med direktivet om penningtvätt och direktivet om företag för kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper (fondföretag). Kommissionen anmodas att lägga fram förslag om en gemensam licens för emittenter (prospektdirektivet), en ny redovisningsstrategi för att lättare kunna jämföra börsföretagens årsredovisningar och åtgärder för att stärka konsumenternas förtroende för finansiella tjänster, inklusive distansförsäljning och elektronisk handel.

30. Europeiska rådet välkomnar det snabba genomförandet av Innovation 2000-initiativet från Europeiska investeringsbanken och dess bidrag till utvecklingen av en kunskapsbaserad ekonomi och social sammanhållning. Det uppmanar banken att fortsätta sina insatser i samarbete med nationella och regionala myndigheter, det finansiella samfundet och kommissionen.

31. Europeiska rådet betonar den uppgift som offentliga förvaltningar, administrativa åtgärder och bättre lagstiftning har och när det gäller att stärka unionens och medlemsstaternas konkurrenskraft och därigenom bidra till ekonomisk tillväxt och arbetstillfällen. Europeiska rådet uppmanar medlemsstaterna att se över den offentliga förvaltningens kvalitet och resultat i syfte att fastställa ett europeiskt system för bänkmärkning och bra metoder.

B. Att modernisera den europeiska sociala modellen genom att investera i människor och bygga en aktiv välfärdsstat

Utbildning för att leva och arbeta i kunskapssamhället

32. Europeiska rådet välkomnar kommissionens meddelande om e-lärande och godkänner rådets riktlinjer för framtida utmaningar och mål för utbildningssystemen i utbildningssamhället. På grundval av dessa

utarbetas den bredare rapporten om utbildning som skall läggas fram för Europeiska rådet våren 2001 samt en metod för att förbättra utbildningspolitikens bidrag till Luxemburgprocessen.

33. Livslångt lärande är en väsentlig strategi för utveckling av medborgarskap, social sammanhållning och sysselsättning. Medlemsstaterna, rådet och kommissionen uppmanas att inom sina behörighetsområden fastställa enhetliga strategier och praktiska åtgärder för att främja livslångt lärande för alla, främja medverkan av arbetsmarknadens parter, fullt ut utnyttja den offentliga och privata finansieringspotentialen och göra högre utbildning lättare tillgänglig för fler människor som ett led i strategin för livslångt lärande.

Utveckling av en aktiv sysselsättningspolitik

34. Sysselsättningsprognoserna i unionen har förbättrats väsentligt. Insatser för att ytterligare förbättra den europeiska sysselsättningsstrategin genom översynen efter halva tiden av Luxemburgprocessen bör ligga till grund för översynen av riktlinjerna för sysselsättningen för 2001. I detta sammanhang uppmanas arbetsmarknadens parter att spela en mer framträdande roll när det gäller att fastställa, genomföra och utvärdera de riktlinjer för sysselsättningen som de har ansvar för och särskilt inrikta sig på moderniseringen av arbetets organisation och på livslångt lärande samt på att öka sysselsättningsgraden, särskilt för kvinnor.

Modernisering av socialt skydd och främjande av social integration

35. En rad prioriteringar har redan fastställts på detta område:

- När det gäller den framtida utvecklingen av socialt skydd bör särskild uppmärksamhet ägnas åt pensionssystemens hållbarhet genom att två riktlinjer fastställs som syftar till att förbättra prognoserna om den framtida utvecklingen och att få ingående kunskap om de nyare, aktuella eller förväntade nationella reformstrategierna för pensionssystemen.
- För att främja den sociala integrationen bör en ram som omfattar lämpliga mål fastställas för att utvärdera konsekvenserna av medlemsstaternas socialpolitik och indikatorer fastställas om gemensamma referenser i kampen mot social utslagning och för utrotning av fattigdomen.

36. Utvecklingen och den systematiska övervakningen av arbetet med dessa frågor på gemenskapsnivå kommer att förbättras genom den kommitté för socialt skydd som nyligen har inrättats, genom regelbunden diskussion om dessa frågor och genom att samarbetet mellan medlemsstaterna stimuleras med hjälp av en öppen samordningsmetod i kombination med nationella handlingsplaner med ett gemenskapsprogram för att bekämpa social utslagning. När det gäller den senare punkten anmodas rådet att snabbt anta detta förslag till program som kommissionen nyligen har lagt fram. Medverkan från arbetsmarknadens parter i det pågående arbetet bör också utvecklas. I slutsatserna från

toppmötet i Lissabon värdade Europeiska rådet särskilt till företagen att ta sitt sociala ansvar. Europeiska rådet noterar med tillfredsställelse den pågående uppföljningen av detta och välkomnar att processen har inletts för att upprätta ett nätverk för en europeisk dialog för att främja att företagen tar sitt sociala ansvar. Europeiska rådet noterar med tillfredsställelse den politiska överenskommelse som nyligen har uppnåtts i rådet om ett direktiv om upprättande av en rättslig ram för att bekämpa diskriminering på grund av ras eller etniskt ursprung.

Den europeiska sociala agendan

37. Det utkast till europeisk social agenda som kommissionen har föreslagit kommer att ge en flerårig ram för sociala åtgärder. Rådet uppmanas att behandla denna agenda som ett brådskande ärende så att den kan godkännas av Europeiska rådet i Nice.

C. Förbättrade arbetsmetoder

38. Genomförande, kontroll av framstegen och uppföljning av Lissabonstrategin kommer att ske inom den befintliga institutionella ramen och kommer att befästas genom att

- samordningen mellan de olika rådskonstellationerna förbättras och ett nära samarbete säkerställs mellan rådets ordförandeskap och kommissionen, under övergripande ledning av Europeiska rådet och i enlighet med de rekommendationer som godkändes vid Europeiska rådets möte i Helsingfors,
- metoderna för den öppna samordningsmetoden, eventuellt inom ramen för rådets arbete, utvecklas och förbättras som ett av möjliga instrument på olika politikområden, t.ex. informationssamhället, forskning, innovation, företagspolitik, ekonomiska reformer, utbildning, sysselsättning och social integration,
- kommissionen senast i slutet av september lägger fram en rapport om den föreslagna strategin för indikatorer och bänkmärken, både på särskilda politikområden och för användning i den sammanfattande rapporten till Europeiska rådets vårmöte, för att säkerställa den nödvändiga enhetliga och standardiserade presentationen.

D. Europeiska rådets vårmöte

39. Europeiska rådet ser fram emot att i början av 2001 i Stockholm hålla det första ordinarie vårmötet om ekonomisk och social strategi och politik som skall bygga på den årliga sammanfattande rapport som kommissionen skall lägga fram och beakta bidragen från de olika rådskonstellationerna. Arbetsmarknadens parter bör också få tillfälle att behandla dessa frågor före Europeiska rådets möte.

A. De allmänna riktlinjerna för den ekonomiska politiken

40. Europeiska rådet välkomnar de allmänna riktlinjerna för gemenskapens och medlemsstaternas ekonomiska politik för år 2000. Som Europeiska rådet upprepade vid mötet i Lissabon syftar riktlinjerna till att bibehålla en tillväxt- och stabilitetsorienterad makroekonomisk politik, att öka unionens tillväxtpotential, att förbättra de offentliga finansernas kvalitet och hållbarhet samt att gå vidare med långtgående och omfattande reformer av produkt-, kapital- och arbetsmarknaderna. De bygger på Lissabonstrategin och bidrar därigenom till att över tiden möta de utmaningar som ligger i att återupprätta full sysselsättning, främja övergången till en kunskapsbaserad ekonomi, förbereda inför konsekvenserna av en allt äldre befolkning och förbättra den sociala sammanhållningen. De förbättrar också samverkan mellan Köln-, Cardiff- och Luxemburgprocesserna.

41. Europeiska rådet uppmanar Ekofin-rådet att genomföra sina slutsatser om praktiska steg framåt för att förstärka den samordnande uppgiften hos de allmänna riktlinjerna för den ekonomiska politiken i nära samarbete med andra relevanta rådskonstellationer och genom att kopplingen mellan strukturpolitik och makroekonomisk politik beaktas. Den makroekonomiska dialogen bör också förbättras.

B. Skattepaketet

42. Europeiska rådet godkänner Ekofin-rådets rapport om skattepaketet (*se bilaga IV*), uttalandena till rådets protokoll och överenskommelsen om principerna och riktlinjerna. Det godkänner tidsplanen i vilken det fastställs en stegvis utveckling mot informationsutbyte som grund för beskattning av utländska medborgares inkomster från sparande. Europeiska rådet anmodar Ekofin-rådet att med beslutsamhet fortsätta arbetet med alla delar av skattepaketet så att en fullständig överenskommelse om antagandet av direktiven och genomförandet av hela skattepaketet kan uppnås så snart som möjligt och senast i slutet av 2002.

C. Greklands inträde i euroområdet

43. Europeiska rådet gratulerar Grekland till den konvergens som har uppnåtts under de senaste åren och som bygger på en sund ekonomisk och finansiell politik och välkomnar beslutet att Grekland skall ansluta sig till euroområdet den 1 januari 2001, vilket är ytterligare ett positivt steg mot unionens monetära integration.

A. Folkhälsa och livsmedelssäkerhet

44. Europeiska rådet bekräftar på nytt behovet av att säkerställa en hög skyddsnivå när det gäller folkhälsan vid utformningen och genomförandet av unionens politik inom alla områden.

45. Europeiska rådet noterar ordförandeskapets rapport om det arbete som inletts i fråga om kommissionens vitbok om livsmedelssäkerhet. Politiken för livsmedelssäkerhet bör tillämpas på hela djurfoder- och livsmedelskedjan och stödjäs av en oberoende europeisk livsmedelsmyndighet som kompletterar den förebyggande övervakning som de nationella myndigheterna utför. Rådet kommer att snarast behandla de förslag från kommissionen som syftar till att genomföra vitbokens tankar så att det senast år 2002 finns en livsmedelslagstiftning som motsvarar de strängaste krav man kan tänka sig när det gäller folkhälsan. Det första av dessa förslag som behandlar inrättandet av en europeisk livsmedelsmyndighet, väntas senast i september 2000. Under tiden uppmanar Europeiska rådet kommissionen att lägga fram förslag om harmonisering av gränsvärden för föroreningar. Europeiska rådet noterar även ordförandeskapets rapport om de framsteg som uppnåtts när det gäller kommissionens meddelande om försiktighetsprincipen inför diskussionen av rapporten vid Europeiska rådet i Nice.

B. Miljö och hållbar utveckling

46. Europeiska rådet välkomnar den överenskommelse som nåddes i Montreal och undertecknandet i Nairobi av protokollet om biosäkerhet. Europeiska rådet betonar vikten av gemenskapens initiativ för främjande av en hållbar utveckling på lokal nivå och tillämpning av Agenda 21, som antogs vid FN:s toppmöte om miljön i Rio 1992, genom vilket en ram inrättas för samarbete mellan kommissionen och europeiska nätverk av städer.

47. Europeiska rådet betonar vikten av att återuppta diskussionen om stadsmiljön och ber kommissionen att överväga denna fråga i de förslag som skall införas i det sjätte handlingsprogrammet för miljön som skall läggas fram vid utgången av 2000.

48. I enlighet med slutsatserna från Helsingfors kommer Europeiska rådet vid sitt möte i juni 2001 att göra en omfattande översyn av hur miljöskydds krav och hållbar utveckling skall integreras i prioriterad sektorspolitik. Vid samma möte avser Europeiska rådet att anta en strategi för hållbar utveckling på grundval av ett förslag från kommissionen.

49. Europeiska rådet välkomnar kommissionens avsikt att lägga fram en rapport om sin föreslagna övergripande strategi om sjösäkerhet vid Europeiska rådet i Biarritz för att nå ett beslut senast vid årets slut.

D. Idrott

50. Europeiska rådet uppmanar kommissionen och rådet att beakta idrottens specifika karaktär i Europa och dess sociala funktion när man förvaltar gemenskapens olika politikområden.

E. Frihet, säkerhet och rättvisa

51. Europeiska rådet bekräftar sitt åtagande att skapa det område med frihet, säkerhet och rättvisa som fastställdes vid mötet i Tammerfors. Följaktligen beslutar Europeiska rådet att

- stödja EU:s handlingsplan mot narkotika som ett avgörande instrument för att omsätta den europeiska strategin mot narkotika (2000- 2004) i konkret handling, som innebär att narkotika-problemet behandlas effektivt, integrerat och sektorsövergripande: medlemsstaterna uppmanas att i samarbete med Europeiskt centrum för kontroll av narkotika och narkotikamissbruk öka sina ansträngningar för att lämna tillförlitlig och jämförbar information om viktiga epidemiologiska indikatorer så att man bättre kan bedöma narkotikafrågornas betydelse,
- godkänna rapporten om Europeiska unionens externa prioriteringar på området för rättsliga och inrikes frågor, som bör integreras i unionens övergripande externa strategi och på så sätt bidra till inrättandet av området med frihet, säkerhet och rättvisa; Europeiska rådet begär att den rapport som skall läggas fram för Europeiska rådet i december 2001 enligt slutsatserna från Tammerfors skall innehålla ett kapitel som ägnas genomförandet av denna externa dimension.
- uttrycka sin avsky för de tragiska terrordåden i Europa , framföra sin djupa medkänsla för offrens familjer och ännu en gång å det bestämdaste upprepa sitt engagemang att fortsätta kampen mot terrorism på nationell och europeisk nivå. Europeiska rådet uttrycker därför sin beslutsamhet att till fullo utnyttja de möjligheter som ges genom fördragen för att i en anda av solidaritet förstärka och intensifiera samarbetet mellan medlemsstaterna på detta område.

52. Europeiska rådet uttrycker sin bestörtning över det tragiska faktum att 58 utländska medborgare påträffats döda vid ankomsten till Förenade kungariket. Europeiska rådet fördömer de brottsliga gärningar som begås av personer som profiterar på sådan människohandel och förpliktigar Europeiska unionen att intensifiera samarbetet för att bekämpa sådan gränsöverskridande brottslighet som har kostat så många människoliv i hela Europa. Europeiska rådet uppmanar det tillträdande franska

ordförandeskapet och kommissionen att skyndsamt föra arbetet vidare på detta område med utgångspunkt i slutsatserna från Tammerfors, i första hand i särskilt nära samarbete mellan medlemsstaterna och Europol, för att avslöja och bryta upp kriminella nätverk som bedriver denna människohandel och genom att besluta om hårda påföljder mot dem som medverkar i denna grova och skändliga brottslighet. Skr. 2001/02:30

F. Regionerna i de yttersta randområdena

53. Europeiska rådet noterade kommissionens arbetsprogram för att förverkliga åtgärder avsedda för tillämpning av artikel 299.2 i fördraget som handlar om regionerna i de yttersta randområdena. Europeiska rådet uppmanar kommissionen att ta ställning till de upplysningar som medlemsstaterna lämnat eller kommer att lämna innan den vidtar de åtgärder som ligger inom dess behörighet och att snarast lägga fram lämpliga förslag för rådet om vilka beslut som så snart som möjligt skall fattas. Europeiska rådet skall vid sitt möte i Nice i december 2000 granska vilka framsteg som gjorts.

G. Stadga för Europaparlamentets ledamöter

54. Europeiska rådet välkomnar de resultat som nyligen uppnått i fråga om upprättandet av en stadga för Europaparlamentets ledamöter i vilken deras uppgifter fastställs och som vidgar insynen i deras mandatutövning. Europeiska rådet uppmanar det tillträdande ordförandeskapet att fortsätta detta arbete med utgångspunkt i de framsteg som hittills gjorts.

V Yttre förbindelser

A. Ryssland

55. Ett starkt och sunt partnerskap måste bibehållas mellan unionen och Ryssland och måste bygga på gemensamma värderingar och, i synnerhet, respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. Europeiska rådet välkomnar det positiva resultatet av toppmötet mellan USA och Ryssland den 29 maj 2000 och ger president Putin och den nya ryska regeringen sitt stöd i deras arbete för att modernisera och reformera sitt land. Demokratiska institutioner, rättsstatsprincipen, en marknadsinriktad ekonomi med ett effektivt regelverk och effektiva skattestrukturer samt anslutning till WTO är det bästa sättet att bygga upp och bevara det förtroende hos investerarna som är nödvändigt för att Rysslands ekonomi skall kunna utvecklas framgångsrikt. I detta sammanhang välkomnas de förslag som framlagts av medlemsstaterna och kommissionen. Oberoende medier måste ges tillfälle att spela en viktig roll i ett öppet och demokratiskt samhälle.

56. Unionen står redo att hjälpa Ryssland att fullfölja dessa strävanden, mål och åtaganden och att utveckla samarbetet med Ryssland på grundval av den gemensamma strategin och partnerskaps- och samarbetsavtalet. Europeiska rådet uppmanar därför rådet och kommissionen att se över läget i juli och att fatta de beslut som krävs om Tacis och andra instrument. Europeiska rådet välkomnar det samarbete i internationella frågor som man uppnått med Ryssland, särskilt om västra Balkan.

57. Europeiska rådet erinrar om att unionens åtagande att bygga upp ett starkt partnerskap med Ryssland innebär en öppen dialog som bygger på förtroende. I detta hänseende uppmanar Europeiska rådet Ryssland att leva upp till sina åtaganden och förpliktelser när det gäller den pågående konflikten i Tjetjenien. Dessa innefattar att man undviker överdrivet våld och ser till att konflikten inte sprider sig, att man fortsätter en politisk process med val av tjetjenska företrädare, effektiva oberoende undersökningar om kränkningar av de mänskliga rättigheterna, samarbete med Europarådet, stöd till OSSE:s stödgrupp när den genomför sitt fullständiga mandat och garanterar säkra leveranser av humanitärt bistånd. Endast en politisk lösning kan åstadkomma ett slut på krisen.

B. Gemensam strategi när det gäller Medelhavsregionen

58. Europeiska rådet har beslutat om Europeiska unionens gemensamma strategi för Medelhavsområdet (*se bilaga V*). Den gemensamma strategin kommer att vägleda unionens politik och verksamhet när det gäller att utveckla det Europa- Medelhavs-partnerskap som upprättades genom Barcelonaförklaringen och det därpå följande regelverket, både i dess bilaterala och regionala delar, samt den konsolidering av fred, stabilitet och säkerhet i Mellanöstern som kommer att bli följden av ett övergripande fredsavtal. Den gemensamma strategin är således ett uttryck för unionens beslutsamhet att aktivt sträva efter en konsekvent politik gentemot denna region. Unionen kommer att fortsätta att stödja parternas ansträngningar att ingå och genomföra fredsavtal i Mellanöstern.

C. Fredsprocessen i Mellanöstern

59. Europeiska rådet anser att det finns en reell möjlighet att uppnå en rättvis, bestående och övergripande fred i Mellanöstern, grundad på de principer som fastställts inom ramen för Madridavtalet, Osloavtalet och senare avtal och i enlighet med relevanta FN-resolutioner.

60. Europeiska rådet vädjar till premiärminister Barak och president Arafat att intensifiera sina ansträngningar för att inom den överenskomna tidsplanen ingå ett övergripande avtal som behandlar alla frågor om permanent status och sålunda få ett slut på konflikten och jämna vägen för försoning.

61. I denna strävan är det personliga engagemanget hos Israels och den palestinska myndighetens ledare och deras fortsatta ömsesidiga förtroende av yttersta vikt. Europeiska rådet betonar därför behovet av att ingångna avtal fullständigt genomförs, som till exempel den tredje

ytterligare omstruktureringen och erinrar om rådets uttalande av den 22 maj. Skr. 2001/02:30

62. Europeiska rådet upprepar också sitt uttalande av den 25 mars 1999 i Berlin. Det är särskilt viktigt i den diskussion som nu pågår om permanent status att man fullt ut ser till att den palestinska staten, oavsett hur den kommer att utformas, blir livsduglig.

63. I Helsingfors välkomnade Europeiska rådet den bortgångne president Hafez al-Assads och premiärminister Ehud Baraks modiga beslut att återuppta förhandlingarna mellan Israel och Syrien. Europeiska rådet vädjar till den nya syriska ledningen och den israeliska regeringen att fortsätta välja freden som strategi.

64. Europeiska rådet välkomnar Israels tillbakadragande från Libanon nyligen i enlighet med resolution 425 och det faktum att Israel har uppfyllt de villkor som ställdes av FN:s generalsekreterare i hans rapport av den 22 maj 2000. Det vädjar till alla inblandade parter att samarbeta med FN och FN:s fredsbevarande styrka i Libanon och att avstå från handlingar och uttalanden som skulle kunna äventyra deras strävanden.

65. Europeiska rådet uppmanar rådet att på grundval av förslag från generalsekreteraren/höge representanten med bistånd av det särskilda sändebudet och kommissionen, undersöka hur Europeiska unionen kan hjälpa och bistå Libanon i dess insatser för att få till stånd försoning och återuppbyggnad.

D. Västra Balkan

66. Europeiska rådet välkomnar den rapport om västra Balkan som generalsekreteraren/höge representanten utarbetat på ordförandeskapets och rådets uppdrag i fullt samförstånd med kommissionen och stöder dem helt och fullt i deras ansträngningar att säkerställa att unionens politik på västra Balkan blir verkningsfull, konsekvent och synlig. Europeiska rådet uppmanar dem att aktivt fullfölja initiativen samt genomföra de prioriteringar som fastställts i deras rapport.

67. Europeiska rådet bekräftar att dess målsättning alltså är att så fullständigt som möjligt integrera länderna i regionen i Europas politiska och ekonomiska huvudfåra med hjälp av stabiliserings- och associeringsprocessen, den politiska dialogen, liberaliseringen av handeln och samarbetet i rättsliga och inrikes frågor. Alla berörda länder är tänkbare kandidater till EU-medlemskap. Unionen kommer att stödja stabiliserings- och associeringsprocessen genom tekniskt och ekonomiskt bistånd. Kommissionen har redan lagt fram förslag om att rationalisera och påskynda förfarandena för snabbare utbetalning av bistånd och om att snarast utöka de asymmetriska handelsförmånerna inom industri och jordbruk till staterna på Balkan.

68. Europeiska rådet uppmanar staterna i regionen att förstärka sitt regionala samarbete genom regionala handelsöverenskommelser. EU är redo att intensivfiera sitt samarbete med dessa länder, bland annat genom ekonomiskt och finansiellt bistånd, politisk dialog, frihandel, tillnärmning till EU:s lagstiftning och samarbete på andra politikområden.

69. Europeiska rådet uppmanar generalsekreteraren/höge representanten att på ordförandeskapets och rådets uppdrag och i fullt samförstånd med kommissionen fortsätta verksamheten på grundval av mandatet från Lissabon, särskilt det intensifierade samarbetet i regionen när det gäller rättsliga och inrikes frågor liksom på övriga områden.

70. Europeiska rådet uppprepar sitt stöd för demokratiska och ekonomiska reformer i Kroatien och ser fram emot att förhandlingarna om ett stabiliserings- och associeringsavtal snarast påbörjas. Det välkomnar de framsteg som f.d. jugoslaviska republiken Makedonien har gjort vid förhandlingarna om ett stabiliserings- och associeringsavtal och understryker den vikt det fäster vid gränsernas okränkbarhet, särskilt vid f.d. jugoslaviska republiken Makedoniens territoriella integritet. Europeiska rådet vädjar till den albanska regeringen att fortsätta arbetet med att gripa sig an de frågor som togs upp i kommissionens genomförbarhetsstudie, och noterar den "vägkarta" för Bosnien och Hercegovina som anger var ytterligare framsteg behövs för att man skall kunna dra full nytta av stabilisering och associering.

71. Ett demokratiskt och samarbetsvilligt Jugoslavien som lever i fred med sina grannar kommer att välkomnas som medlem i den europeiska familjen av demokratiska nationer. Europeiska rådet stöder initiativen från det civila samhället samt de demokratiska krafterna i Serbien i deras kamp för att uppnå detta mål och uppmanar dem till fortsatt sammanhållning och förstärkt samarbete. Unionen ser fram emot den dag när Jugoslavien fullständigt kan delta i stabiliserings- och associeringsprocessen.

72. Inför den massiva ekonomiska och politiska press som Belgrad utövar kommer EU att fortsätta att stödja Montenegros strävanden mot demokratiska och ekonomiska reformer och välkomnar varmt den montenegrinska regeringens politik för etnisk tolerans och regionalt samarbete.

73. Ett år efter antagandet av säkerhetsrådets resolution 1244 uppprepar Europeiska rådet sitt stöd för dess fullständiga genomförande och för fria och rättvisa kommunalval i Kosovo senare i år som är noggrant förberedda och övervakade på lämpligt sätt av behöriga internationella myndigheter. Våld från extremister kommer inte att tolereras. De lokala ledarna uppmanas enträget att ta sitt fulla ansvar genom att aktivt medverka till att skapa ett tolerant samhälle till vilket flyktingar och fördrivna personer kan återvända och där hela Kosovos befolkning kan leva i trygghet.

74. Europeiska rådet betonade behovet av att ytterligare förstärka det regionala samarbetet och bekräftade samtidigt på nytt unionens beslutsamhet att fortsätta spela en ledande roll i stabilitetspakten. Det välkomnade att en "stabilitetsdagordning" antogs i Thessaloniki som en ram för framtida åtgärder. Europeiska byrån för återuppbyggnad, som är en myndighet som skall genomföra de framtida Card-programmen, bör få använda sin fulla potential för att nå de mål som fastställdes i Köln.

75. Europeiska rådet välkomnade Frankrikes förslag om ett toppmöte mellan Europeiska unionen och de länder i västra Balkan som, trots att de befinner sig på olika nivåer, har kommit längst i sin demokratiska utveckling. Ett sådant toppmöte skulle innebära att länderna i regionen är

förvissade om Europas solidaritet och möjliggöra en diskussion om hur man kan påskynda den demokratiska och ekonomiska reformprocessen. Europeiska rådet uppmanar rådet att med biträde av general-sekreteraren/höge representanten börja förbereda ett sådant toppmöte. Skr. 2001/02:30

E. Den nordliga dimensionen

76. Europeiska rådet gav sitt stöd till handlingsplanen för den nordliga dimensionen i Europeiska unionens externa och gränsöverskridande politik (2000- 2003) som ett viktigt steg mot att genomföra de riktlinjer som antogs i Köln. Europeiska rådet uppmanade kommissionen att inta en ledande roll när det gäller genomförandet av handlingsplanen och att lägga fram uppföljningsförslag om bland annat frågor som rör miljö och kärnsäkerhet, kampen mot den organiserade brottsligheten samt frågan om Kaliningrad. Europeiska rådet välkomnade det kommande svenska ordförandeskapets avsikt att tillsammans med kommissionen utarbeta en fullständig rapport om den nordliga dimensionens politik som förberedelse inför Europeiska rådet i Göteborg i juni 2001.

F. Afrika

77. Europeiska rådet erinrar om att president Mandela var närvarande vid mötet i Cardiff och välkomnar varmt närvaron av Sydafrikas president Thabo Mbeki som ett tecken på de varma och allt tätare förbindelserna mellan EU och Sydafrika.

78. Efter överläggningar med Sydafrikas president bekräftar Europeiska rådet sina åtaganden från det första toppmötet mellan Afrika och Europa i Kairo den 3- 4 april att utveckla en global dialog som bygger på ett strategiskt biregionalt partnerskap mellan Afrika och Europa och som omfattar de många dimensionerna i deras förbindelser. Båda sidorna erinrar om att uppföljningen till toppmötet mellan Afrika och Europa kommer att omfatta dessa dimensioner, bland annat frågor i samband med skuldlättnad, och att de lämpliga mekanismerna för genomförande av de beslut som fattats i Kairo snart kommer att införas. Europeiska rådet välkomnade Portugals erbjudande att vara värd för nästa toppmöte mellan Europa och Afrika i Lissabon 2003 under det grekiska ordförandeskapet.

79. Europeiska rådet, som erkänner att de utmaningar som den afrikanska kontinenten står inför kräver extraordinära och varaktiga insatser från länderna i Afrika med stöd av ett starkt internationellt engagemang och samarbete, bekräftade på nytt sin beredvillighet att fortsätta att stödja åtgärder som syftar till snabb ekonomisk tillväxt och hållbar utveckling. Detta kommer att vara möjligt endast i en miljö som präglas av fred, demokrati, respekt för mänskliga rättigheter och rättsstatsprincipen.

80. Europeiska rådet antog det uttalande om Etiopien och Eritrea som återfinns i bilaga VI.

Bilaga 15: Slutsatser från Europeiska rådets möte i Nice

1. Europeiska rådet sammanträdde i Nice den 7, 8 och 9 december. Arbetet inleddes med ett åsiktsutbyte med Europaparlamentets talman, Nicole Fontaine, om de viktigaste diskussionspunkterna.

I. Stadgan om de grundläggande rättigheterna

2. Europeiska rådet välkomnar rådets, Europaparlamentets och kommissionens gemensamma proklamation av Stadgan om de grundläggande rättigheterna, som i en och samma text tar upp medborgerliga, politiska, ekonomiska, sociala och samhällsliga rättigheter vilka hittills har framställts i olika internationella, europeiska eller nationella källor. Europeiska rådet önskar att stadgan skall få största möjliga spridning bland unionens medborgare. I enlighet med slutsatserna från Köln kommer frågan om stadgans tillämpningsområde att behandlas i ett senare skede.

Institutionernas sätt att fungera

3. Europeiska rådet erinrar om vikten av att genomföra de rekommendationer för verksamheten som antogs av Europeiska rådet i Helsingfors om rådets sätt att fungera och noterar rapporten om det nya medbeslutandeförfarandet. Det erinrar om sitt åtagande att stödja den administrativa reformen av kommissionen. Det noterar med tillfredsställelse de åtgärder som rådet och kommissionen vidtagit och som syftar till att förbättra effektiviteten i unionens externa åtgärder.

II. Utvidgningen

4. Europeiska rådet bekräftar åter den historiska vidden av Europeiska unionens utvidgningsprocess och den politiska prioriteringen av ett lyckosamt slutförande av den. Det välkomnar intensifieringen av förhandlingarna med kandidatländerna, som har lett till mycket viktiga framsteg, särskilt under de senaste månaderna.

5. Europeiska rådet anser att det nu är dags att ge nya impulser åt denna process. Det instämmer i slutsatserna från rådet (allmänna frågor) av den 4 december 2000 om den strategi som kommissionen föreslagit. Det noterar med tillfredsställelse att principen om differentiering, som bygger på varje enskilt kandidatlands egna meriter, liksom på möjligheten till upphämtning, har bekräftats i rådets slutsatser. Färdplanen för de 18 kommande månaderna kommer att underlätta de fortsatta förhandlingarna med tanke på att de länder som är bäst förberedda har möjlighet att gå fram snabbare.

6. Europeiska rådet anser att denna strategi, tillsammans med avslutandet av regeringskonferensen om institutionella reformer, kommer

att göra det möjligt för unionen att, i enlighet med det mål som Europeiska rådet i Helsingfors satte upp, från slutet av år 2002 kunna ta emot de nya medlemsstater som är klara för detta så att de skall kunna delta i nästa val till Europaparlamentet. Europeiska rådet kommer i juni 2001 i Göteborg att utvärdera de framsteg som gjorts i tillämpningen av denna nya strategi, för att kunna lämna nödvändiga riktlinjer så att processen kan slutföras.

7. Europeiska rådet uppskattar de ansträngningar som kandidatländerna gjort för att skapa sådana villkor att regelverket kan antas, genomföras och tillämpas effektivt. Kandidatländerna uppmanas att fortsätta och att påskynda de reformer som är nödvändiga för att förbereda sig för anslutning, särskilt när det gäller förstärkning av sin administrativa kapacitet, för att kunna ansluta sig till unionen så snabbt som möjligt. Europeiska rådet uppmanar kommissionen att föreslå ett program för gränsområdena i syfte att stärka deras ekonomiska konkurrenskraft.

8. Europeiska rådet noterar rådets rapport om kandidatländernas växelkursstrategier, vilken fastställer en strategi som är förenlig med anslutning till unionen, därpå deltagande i växelkursmekanismen och slutligen antagande av euron. Det välkomnar upprättandet av en ekonomisk och finansiell dialog med kandidatländerna.

9. Europeiska rådet välkomnar de framsteg som gjorts när det gäller att genomföra föranslutningsstrategin för Turkiet och gläds särskilt åt överenskommelsen om ramförordningen och partnerskapet för anslutning vid rådsmötet den 4 december 2000. Det betonar hur viktigt detta dokument är för ett närmande mellan unionen och Turkiet, ett närmande som Europeiska rådets slutsatser från Helsingfors öppnade vägen för. Turkiet uppmanas att snabbt lägga fram sitt nationella program för antagande av regelverket och att grunda det på partnerskapet för anslutning.

10. Det möte som den europeiska konferensen hade på stats- eller regeringschefsnivå den 7 december 2000 möjliggjorde en fördjupad diskussion om institutionella reformer och Europeiska unionens verksamhet på längre sikt. Europeiska rådet anser att den europeiska konferensen utgör en värdefull ram för en dialog mellan unionens medlemsstater och de länder som är behöriga att ansluta sig. Det har föreslagit att länderna som ingår i stabiliserings- och associeringsprocessen, liksom Eftaländerna, skall inbjudas i egenskap av blivande medlemmar.

III. Gemensam europeisk säkerhets- och försvarspolitik

11. Europeiska rådet har godkänt ordförandeskapets rapport och dess bilagor om den europeiska säkerhets- och försvarspolitik.

12. Europeiska rådet uppmanar det kommande ordförandeskapet, tillsammans med generalsekreteraren/den höge representanten, att se till att arbetet framskrider i rådet (allmänna frågor), i enlighet med mandatet i ordförandeskapets rapport. Målet är att Europeiska unionen snabbt skall bli operativt på detta område. Ett beslut i detta avseende kommer att fattas av Europeiska rådet så snart som möjligt under 2001 och senast vid

Europeiska rådet i Laeken. Det svenska ordförandeskapet uppmanas att lägga fram en rapport om samtliga dessa ärenden vid Europeiska rådet i Göteborg. Skr. 2001/02:30

IV. Ett nytt uppsving för det ekonomiska och sociala Europa

A. Det sociala Europa

Europeisk social agenda

13. Europeiska rådet godkänner den europeiska sociala agendan (se bilaga) som, i enlighet med slutsatserna från Europeiska rådet i Lissabon och på grundval av kommissionens meddelande, fastställer de prioriterade konkreta åtgärderna för de fem kommande åren kring sex strategiska riktlinjer på alla områden inom socialpolitiken. Denna agenda utgör ett viktigt steg för att stärka och modernisera den europeiska sociala modellen som kännetecknas av de ouplösliga banden mellan ekonomisk utveckling och sociala framsteg.

14. På grundval av kommissionens och rådets rapporter och en regelbundet uppdaterad resultattavla kommer Europeiska rådet varje år vid sitt vårmöte att granska genomförandet av denna agenda vilket kommer att ske för första gången i Stockholm i mars 2001. Europeiska rådet uppmanar bland andra arbetsmarknadens parter att till fullo delta i genomförandet och uppföljningen av agendan, särskilt vid ett årligt möte före Europeiska rådets vårmöte.

Europeisk sysselsättningsstrategi

15. Den ekonomiska tillväxttakten i Europeiska unionen är nu den mest gynnsamma på 10 år; den kommer troligen att uppgå till 3,5 procent i år. Arbetslösheten har minskat för tredje året i följd sedan 1997 och vid halvårsskiftet 2000 uppgick arbetslösheten till 8,7 procent, och den beräknas för 2001 understiga 8 procent. Under samma period ökade sysselsättningsgraden från 60,7 procent till 62,1 procent.

16. Europeiska rådet noterar kommissionens förslag om riktlinjer för sysselsättningen 2001 som bekräftar den åtgärd på medellång sikt som Europeiska rådet i Luxemburg tog initiativ till. Dessa riktlinjer medför förbättringar i synnerhet för att öka de kvantifierade målen genom att hänsyn tas till de kvalitativa aspekter som är utmärkande för varje land. Riktlinjerna skall göra det möjligt att ta hänsyn till arbetets kvalitet, stärka utvecklingen av företagarganda och ta hänsyn till utbildningens och det livslånga lärandets övergripande mål.

17. Europeiska rådet samtycker till överenskommelsen i rådet om dessa riktlinjer, om de enskilda rekommendationerna riktade till medlemsstaterna och om den gemensamma rapporten. Det välkomnar det konstruktiva deltagandet av Europaparlamentet och arbetsmarknadens

parter och den integrerade metod som inbegriper de ekonomiska och utbildningsrelaterade aspekterna som har varit ledande vid arbetet med detta ärende. Skr. 2001/02:30

Europeisk strategi mot social utslagning och alla former av diskriminering

18. Europeiska rådet godkänner de mål i kampen mot fattigdom och social utslagning som antagits av rådet. Det uppmanar medlemsstaterna att utarbeta sina prioriteringar inom ramen för dessa mål, att före juni 2001 lägga fram en nationell handlingsplan som omfattar en period på två år och att fastställa indikatorer och uppföljningsföreskrifter så att framstegen kan bedömas.

19. Europeiska rådet understryker betydelsen av de texter som nyligen antagits för att bekämpa alla former av diskriminering i enlighet med artikel 13 i fördraget.

Modernisering av det sociala skyddet

20. Europeiska rådet noterar delrapporterna från högnivågruppen för socialt skydd och om den framtida utvecklingen av det sociala skyddet när det gäller pensioner samt från Kommittén för ekonomisk politik om de ekonomiska följderna av en åldrande befolkning.

21. Europeiska rådet godkänner rådets tillvägagångssätt att på ett övergripande sätt bedöma hållbarheten och kvaliteten i pensionssystemen. Europeiska rådet uppmanar medlemsstaterna att i samarbete med kommissionen utbyta sina erfarenheter genom att lägga fram sina nationella strategier på detta område. Resultatet av denna första övergripande undersökning av pensionernas hållbarhet på lång sikt bör vara tillgängligt för Europeiska rådet i Stockholm.

Arbetstagares medverkan

22. Europeiska rådet välkomnar överenskommelsen om den sociala aspekten av Europabolag. Denna överenskommelse, som tar hänsyn till de olikartade situationerna i medlemsstaterna när det gäller förhållandet mellan arbetsmarknadens parter, ger medlemsstaterna möjlighet att överföra eller inte överföra till sin nationella lagstiftning de referensbestämmelser om deltagande som är tillämpliga på Europabolag som har bildats genom sammanslagning. För att ett Europabolag skall kunna registreras i en medlemsstat som inte har överfört dessa referensbestämmelser, krävs det att en överenskommelse ingås om villkoren för arbetstagarnas medverkan och deltagande, eller att inget av de deltagande bolagen omfattades av bestämmelser om deltagande före registreringen av Europabolaget. Europeiska rådet uppmanar på denna grundval rådet att före årets slut färdigställa de texter som gör det möjligt att utarbeta stadgan för Europabolag.

23. Europeiska rådet noterar de viktiga framsteg som skett i förhandlingarna om utkastet till direktiv om information till och samråd

med arbetstagarna och uppmanar rådet att fortsätta behandlingen av detta direktiv. Skr. 2001/02:30

B. Ett Europa i innovationens och kunskapens tecken

Rörlighet för studerande och lärare

24. Europeiska rådet godkänner den av rådet antagna resolutionen om en handlingsplan för rörlighet (se bilaga). Det uppmanar medlemsstaterna att stärka sin interna samordning för att genomföra de 42 konkreta åtgärderna, av administrativ, föreskrivande, finansiell eller social art, avsedda att definiera, öka och demokratisera rörligheten i Europa samt främja lämpliga finansieringsformer. Det kommer att ske en utvärdering av gjorda framsteg vartannat år.

Planen eEurope

25. Europeiska rådet noterar kommissionens och rådets delrapporter om genomförandet av handlingsplanen eEurope i vilka det redogörs för de framsteg som gjorts. Vid sitt möte i Stockholm kommer det att börja behandla en första rapport om hur denna plan bidrar till utvecklingen av ett kunskapsbaserat samhälle och de prioriteringar som skall fastställas för det fortsatta genomförandet. I detta sammanhang kommer man även att behandla det bidrag denna plan innebär för moderniseringen av den offentliga förvaltningen i medlemsstaterna, mot bakgrund av det möte mellan ministrarna för offentlig förvaltning som ägt rum i Strasbourg.

Forskning och innovation

26. Europeiska rådet noterar de framsteg som gjorts i byggandet av ett europeiskt område för forskning och innovation. Det önskar att de åtgärder som vidtagits för att öka insynen i forskningsresultaten och göra vetenskapliga karriärer attraktivare skall fortsätta. Det noterar rådets slutsatser om de finansiella gemenskapsinstrument som är avsedda för små och medelstora företag och de första resultaten av EIB:s initiativ "Innovation 2000".

27. Europeiska rådet uppmanar kommissionen att lägga fram en första rapport för Europeiska rådet i Stockholm om framstegen i förverkligandet av det europeiska området för forskningsverksamhet och innovation.

28. Europeiska rådet noterar kommissionens rapport om Galileo-projektet. Finansieringen för valideringsfasen kommer att grunda sig på krediter från gemenskapen och från Europeiska rymdorganisationen. Partnerskapet mellan det privata och det allmänna kommer att behövas för projektet och dess fortsatta förvaltning. Europeiska rådet bekräftar slutsatserna från Köln om den roll den privata finansieringen bör spela. Europeiska rådet anmodar rådet att vid sitt möte den 20 december 2000

fastställa villkoren för Galileo-projektet, bl.a. i en strävan att garantera en god finansiell förvaltning samt jämvikt för medlemsstaternas deltagande. Skr. 2001/02:30

C. Samordning av den ekonomiska politiken

Strukturella indikatorer

29. Europeiska rådet välkomnar den förteckning över strukturella indikatorer (som är kompatibla för de olika medlemsstaterna) som utarbetats på grundval av kommissionens och rådets arbete. Dessa indikatorer, som även är ett uttryck för de framsteg som gjorts, kommer att ligga till grund för utarbetandet av den sammanfattande rapporten. Ett begränsat antal indikatorer kommer att fastställas av rådet före Europeiska rådet i Stockholm.

Regleringen av finansmarknaderna

30. Europeiska rådet delar i huvudsak de första slutsatserna i den interimistiska rapporten från den kommitté som leds av Alexandre Lamfalussy om regleringen av de europeiska värdepappersmarknaderna och den tredje rapporten från kommissionen om handlingsplanen för finansiella tjänster. Det uppmanar rådet och kommissionen att avlägga rapport om detta ämne i Stockholm i mars 2001 på grundval av den slutgiltiga rapporten från kommittén.

Euro

31. Europeiska rådet välkomnar de förbättringar som gjorts beträffande Eurogruppens sätt att fungera och i fråga om dess synlighet. Det välkomnar även avsikten att utvidga antalet frågor, särskilt strukturfrågor, som tas upp i det forumet i överensstämmelse med slutsatserna från Europeiska rådet i Luxemburg. Förbättringarna är avsedda att förbättra samordningen av den ekonomiska politiken och kommer att bidra till förstärkt tillväxtpotential i euroområdet.

32. Europeiska rådet noterar de framsteg som gjorts för att förbereda införandet av euromynt och eurosedlar. Kommissionens resultattavla som regelbundet redovisas inom Eurogruppen gör det möjligt att följa hur långt de olika länderna har framskridit. Europeiska rådet önskar att förberedelsearbetet påskyndas och föreslår följande gemensamma datum för informationen i detta ämne i euroområdet under 2001: veckan kring den 9 maj i samband med Europadagarna, presentation av euromynt och eurosedlar i september, tillgång till mynt för privatpersoner i mitten av december i de medlemsstater som har valt detta, införande av euromynt och eurosedlar den 31 december vid midnatt. Ett effektivt system för att skydda euron mot förfalskning måste antas så tidigt som möjligt under 2001.

33. Europeiska rådet hälsar med tillfredsställelse överenskommelsen om "skattepaketet" och i synnerhet huvudinnehållet i direktivet om beskattning av sparande i enlighet med den tidsplan och de villkor som fastställdes av Europeiska rådet i Feira. Europeiska rådet anmodar kommissionen och ordförandeskapet att med det snaraste inleda samtal med Förenta staterna och andra tredje länder för att främja antagandet av åtgärder om beskattning av inkomster från sparande. De berörda medlemsstaterna har förpliktat sig att göra det som är nödvändigt för att samma åtgärder som tillämpas i Europeiska unionen skall antas i samtliga beroende eller associerade territorier som avses i slutsatserna från Feira. Arbetet med uppförandekoden (företagsbeskattning) måste fortsätta parallellt med detta så att denna och direktivet om beskattning av sparande kan antas samtidigt. Ordförandeskapet och kommissionen skall rapportera om samtliga delar av skattepaketet till Europeiska rådet vid mötet i Göteborg.

D. Förberedelse inför Europeiska rådets vårmöte

34. Europeiska rådet kommer att hålla sitt första ordinarie vårmöte i Stockholm den 23- 24 mars 2001 och särskilt ägna sig åt att behandla sociala och ekonomiska frågor på grundval av den sammanfattande rapport som kommissionen utarbetat och de relevanta rapporterna från rådet, även mot bakgrund av de demografiska utmaningar unionen måste ta itu med. Mötet kommer att ge tillfälle att sammanfatta genomförandet av den övergripande strategi som beslutades i Lissabon. Detta första möte har en särskild betydelse för den fortsatta processen, och Europeiska rådet anmodar samtliga deltagande parter att aktivt fortsätta med förberedelsen med beaktande av det inledande arbete som det nuvarande ordförandeskapet utfört.

V. Medborgarnas Europa

A. Konsumenternas hälsa och säkerhet

35. Europeiska rådet bekräftar nödvändigheten av att så snart som möjligt och fullt ut förverkliga de principer som infördes genom Amsterdamfördraget, där det föreskrivs en hög hälsoskyddsnivå för människor vid utformning och genomförande av all gemenskapspolitik och alla gemenskapsåtgärder. I samband med detta noterar Europeiska rådet rådets resolution om försiktighetsprincipen (se bilaga).

36. Europeiska rådet noterar att kommissionen överlämnat ett förslag till förordning om både fastställande av allmänna principer och grundläggande krav i livsmedelslagstiftningen och inrättande av en europeisk livsmedelsmyndighet. Politiken för livsmedelssäkerhet skall tillämpas på hela djurfoder- och livsmedelskedjan. Den nya europeiska

livsmedelsmyndigheten skall fungera på högsta nivå när det gäller vetenskaplig kompetens, oberoende och insyn och på så sätt bidra till att kriser förebyggs. Europeiska rådet uppmanar rådet och Europaparlamentet att påskynda arbetet så att den framtida europeiska livsmedelsmyndigheten kan fungera redan i början av 2002.

B. BSE

37. Europeiska rådet noterar de åtgärder i kampen mot BSE som rådet har beslutat om: användning av testprogram, stopp för användning av djurmjöl i foder för produktionsdjur och borttagande av specificerat riskmaterial, varvid förteckningen över detta material vid behov kan utökas. Alla dessa åtgärder skall genomföras skyndsamt och noggrant för att ge konsumenterna en hållbar garanti för säkert nötkött. Ökade ansträngningar i fråga om humanmedicin och veterinärmedicinsk forskning är nödvändiga för att säkerställa förebyggande, diagnosticering och behandling av denna sjukdom.

38. Europeiska rådet noterar kommissionens avsikt att föreslå åtgärder för att förbättra situationen på marknaden för nötkött, analysera situationen för uppfödarna och fördjupa sin analys av tillgång och efterfrågan på oljeväxter och proteinrika växter, varvid budgetplanen strikt skall respekteras.

C. Sjösäkerhet

39. Europeiska rådet uppmanar Europaparlamentet och rådet att snarast möjligt anta bestämmelserna om hamnstatskontroll av fartyg och om klassningssällskap, bland annat genom att man inför ett system med förstärkta kontroller av de fartyg som medför de flesta riskerna samt bestämmelser om påskyndat avskaffande av oljetankfartyg med enkelskrov och därvid så långt detta är möjligt söka nå fram till en överenskommelse med Internationella sjöfartsorganisationen (IMO).

40. Europeiska rådet noterar kommissionens nya förslag om att stärka sjösäkerheten. Förslagen syftar till att förbättra det europeiska systemet för rapportering och information om sjötrafiken, inrätta ett europeiskt organ för sjösäkerhet och råda bot på bristerna i den befintliga internationella ordningen för ansvar och skadestånd.

41. Samtliga dessa förslag utgör ett väsentligt bidrag till den strategi för unionen i fråga om sjösäkerhet som Europeiska rådet hade begärt. Europeiska rådet uppmanar medlemsstaterna att i förtid genomföra de åtgärder som de femton medlemsstaterna enats om, eftersom det inte finns behov av en internationell ram.

Klimatförändring

42. Europeiska rådet beklagar att det inte gick att nå en överenskommelse vid Haagkonferensen. Det betonar nödvändigheten av att samtliga parter som omfattas av bilaga B till protokollet omedelbart vidtar åtgärder som möjliggör för dem att fullgöra sina åtaganden och bekräftar unionens åtagande att beslutsamt verka för ratificering av Kyotoprotokollet så att det kan träda i kraft senast 2002. Under förhandlingarna gjordes framsteg på samtliga punkter som diskuterades, särskilt när det gäller utvecklingsländerna, och dessa framsteg måste utnyttjas i de fortsatta förhandlingarna med samtliga parter inklusive utvecklingsländerna. Europeiska rådet stöder förslaget om att informella diskussioner skall föras i Oslo före årsslutet. Den sjätte partskonferensen skall omedelbart återuppta sitt arbete. Europeiska rådet riktar en vädjan till alla parter att göra sitt yttersta för att så snart som möjligt nå fram till en överenskommelse.

Miljö och hållbar utveckling

43. Europeiska rådet har med intresse tagit del av rådets rapporter om integrering av miljöhänsyn i den ekonomiska politiken. Det noterar rekommendationen om att i första hand använda incitament särskilt när det gäller beskattning. Rapporterna är ett viktigt bidrag till utformningen av den europeiska strategi för hållbar utveckling som skall behandlas av Europeiska rådet i Göteborg.

44. Europeiska rådet noterar med intresse det arbete som utförts när det gäller internationell miljöförvaltning och tänkbara lösningar för att råda bot på miljöförvaltningens nuvarande svagheter på såväl kort som lång sikt, inbegripet det eventuella inrättandet av en världsmiljöorganisation. Europeiska rådet uppmanar rådet att fortsätta sitt arbete på detta område och att förelägga Europeiska rådet i Göteborg i juni 2001 detaljerade förslag även med sikte på Rio +10.

E. Tjänster i allmänhetens intresse

45. Europeiska rådet noterar kommissionens meddelande om tjänster i allmänhetens intresse och godkänner det uttalande som rådet har antagit (se bilaga). Det uppmanar rådet och kommissionen att fortsätta sitt arbete i enlighet med dessa riktlinjer och bestämmelserna i artikel 16 i fördraget. Europeiska unionen noterar kommissionens avsikt att i nära samarbete med medlemsstaterna överväga metoder som säkerställer större förutsägbarhet och ökad rättssäkerhet vid tillämpningen av konkurrensrätten i samband med tjänster i allmänhetens intresse. Rådet och kommissionen skall avlägga rapport för Europeiska rådet om genomförandet av dessa riktlinjer vid dess möte i december 2001.

F. Unionens försörjningstrygghet i fråga om vissa produkter

Skr. 2001/02:30

46. Europeiska rådet anmodar kommissionen att i samarbete med rådets generalsekretariat utföra en ingående undersökning av livsmedels-säkerheten i unionen och peka på möjligheter att inleda ett samarbete på detta område.

G. Ett område med frihet, säkerhet och rättvisa

Kamp mot penningtvätt

47. Europeiska unionen skall delta fullt ut i den internationella kampen mot penningtvätt. En överenskommelse har träffats om särskilt viktiga texter såsom direktivet och rambeslutet om penningtvätt. Europeiska rådet uppmanar kommissionen och rådet snarast genomföra de riktlinjer som finansministrarna, inrikesministrarna och justitieministrarna fastställde den 17 oktober 2000, i synnerhet det som syftar till att man redan i juni 2001 skall kunna vidta motåtgärder mot sådana territorier som av Finansiella aktionsgruppen betecknas som icke samarbetsvilliga.

Rättsligt och polisiärt samarbete

48. Rådet uppmanas att skyndsamt vidta de åtgärder som förordas i programmen för ömsesidigt erkännande av domar i syfte att underlätta överföring av domar inom unionen.

49. Europeiska rådet erinrar om nödvändigheten att främja det operativa samarbetet mellan medlemsstaternas behöriga organ i fråga om övervakning av unionens yttre gränser och särskilt dess sjögränser, bl.a. i syfte att utöva bättre kontroll av den olagliga invandringen. Det noterade med intresse brevet om detta från den spanska och den italienska premiärministern. Det uppmanar rådet att vidta åtgärder i detta avseende och, vid behov, knyta kandidatländerna till detta samarbete.

Asyl och invandring

50. Europeiska rådet noterar framsteg på alla områden inom ramen för den politik som fastställdes i Tammerfors: partnerskap med ursprungs-länderna, integration av medborgare i tredjeland och kontroll av migrationsströmmarna. Europeiska rådet begär att kvarstående problem beträffande de texter som behandlar kampen mot människohandel och olaglig invandring snarast skall lösas i enlighet med den uttryckliga uppmaning som gavs i Feira. Europeiska rådet noterar också att kommissionen överlämnat två meddelanden om invandringspolitiken och ett gemensamt asylförfarande och uppmanar rådet att skyndsamt inleda diskussionen om dessa frågor.

Kultur och audiovisuella frågor

51. Europeiska rådet välkomnar den överenskommelse som träffades i rådet om Media Plus-programmet för stöd till den audiovisuella industrin liksom antagandet av en resolution om de nationella stödsystemen när det gäller denna sektor.

Idrott

52. Europeiska rådet noterar uttalandet som rådet har antagit om idrottens speciella karaktär (se bilaga). För övrigt hälsar Europeiska rådet med tillfredsställelse rådets slutsatser om den internationella antidopningsbyrån och beslutar att intensivifiera det europeiska samarbetet inom detta område. Det noterar också FN:s millenniumdeklaration inför det nya årtusendet att främja fred och ömsesidig förståelse genom idrott och den olympiska freden.

I. Regionerna i gemenskapens yttersta randområden

53. Europeiska rådet noterar kommissionens uppdaterade arbetsprogram vars syfte är att fullt ut genomföra fördragets bestämmelser om regionerna i gemenskapens yttersta randområden och också de förslag som lagts fram till förmån för dessa regioner. Europeiska rådet uppmanar rådet att skyndsamt granska dessa förslag. Europeiska rådet kommer vid mötet i Göteborg i juni 2001 att med beaktande av alla dess aspekter göra en bedömning av hur långt arbetet framskridit.

54. Europeiska rådet noterar kommissionens rapport om Poseima och de aviserade åtgärderna som syftar till att göra det möjligt att utveckla ekonomin i ögrupperna Azorerna och Madeira. Med hänsyn till mjölksektorns ekonomiska och sociala betydelse för dessa regioner i unionens yttersta randområden har kommissionen föreslagit att konsumtion av mjölk- och mjölkprodukter från Azorerna på vissa villkor undantas från den nationella beräkningen av tilläggsavgiften under fyra år från och med 1999/2000.

J. Öregioner

55. Med utgångspunkt i förklaring nr 30 till Amsterdamfördraget bekräftar Europeiska rådet att det krävs särskilda åtgärder som gynnar öregionerna enligt artikel 158 i EG-fördraget på grund av deras strukturella nackdelar som hämmar den sociala och ekonomiska utvecklingen inom befintliga budgetramar.

A. Cypern

56. Europeiska rådet välkomnade och gav sitt starka stöd till de insatser som Förenta nationernas generalsekreterare gjort för att med respekt för säkerhetsrådets resolutioner nå en övergripande överenskommelse om Cypernproblemet och för att nå ett positivt resultat i den process som inleddes i december 1999. Det väddar till alla berörda parter att bidra till dessa insatser.

B. Medelhavsområdet

57. Den fjärde Europa- Medelhavs-konferensen i Marseille har bekräftat relevansen hos den process som inleddes i Barcelona för fem år sedan och har beslutat om viktiga riktlinjer för att ingjuta nytt liv i partnerskapet.

58. Europeiska rådet bekräftar unionens åtagande att fördjupa detta partnerskap på alla områden. Meda-programmet, som har reformerats på grundval av erfarenheterna från de första åren, kommer att tilldelas 5,35 miljarder euro för perioden 2000-2006, vilket återspeglar den vikt som unionen fäster vid partnerskapet. Europeiska rådet stöder Europeiska investeringsbankens extra stöd på en miljard euro till länderna i området.

59. Europeiska rådet noterar läget i förhandlingarna om det framtida fiskeavtalet med Konungariket Marocko och hoppas att en lösning kan nås före årets slut. Om detta inte visar sig vara möjligt, uppmanar Europeiska rådet kommissionen att med iakttagande av budgetplanen föreslå ett särskilt handlingsprogram för omstrukturering av den fiskeflotta från gemenskapen som har bedrivit fiske inom ramen för det gamla avtalet och förlänga det nuvarande systemet för stöd till denna flotta för att den inte skall bedriva någon verksamhet.

C. Västra Balkan

60. Toppmötet i Zagreb den 24 november vid vilket de länder i regionen som nyligen återgått till demokratiskt styre medverkade för första gången välkomnade de historiska förändringar som inträffat på västra Balkan, först i Kroatien och sedan i Förbundsrepubliken Jugoslavien. Europeiska unionen lägger allra största vikt vid situationens utveckling i sydöstra Europa och kommer att fortsätta att aktivt stödja det västbalkanska ländernas strävan efter demokrati, fungerande rättstat, försoning och samarbete, grundade på respekten för de befintliga gränser och andra internationella skyldigheter som utgör en helhet och bidrar till vart och ett av dessa länders närmande till Europeiska unionen. Europeiska rådet understryker vikten av stabilitetspaktens bidrag och erinrar om det intresse som väcks av andra initiativ att främja samarbetet med länderna i denna region. Det bekräftar att stabiliserings- och associeringsprocessen

är av central betydelse för unionens politik till förmån för de fem berörda länderna, som vart och ett är föremål för en individuellt utformad åtgärd. Goda utsikter till anslutning, oupplösligt kopplade till framsteg som skall göra på området regionalt samarbete, erbjuds dessa länder inom stabiliserings- och associeringsprocessen i enlighet med slutsatserna från Köln och Feira. Anslaget till det Cards-program som riktar sig till dessa länder uppgår till 4,65 miljarder euro för perioden 2000- 2006. Europeiska rådet fortsätter att stödja Europeiska kommissionens och Donaukommissionens ansträngningar att undanröja hinder för sjöfart på Donau. Detta är en mycket viktig faktor för att stimulera ekonomin i regionen och utveckla det regionala samarbetet.

D. Bistånd

61. Europeiska rådet välkomnar antagandet av rådets och kommissionens uttalande om gemenskapens biståndspolitik. Rådet välkomnar dessutom antagandet av en resolution om överförbara sjukdomar och fattigdom. I resolutionen fastställs en övergripande strategi i kampen mot folksjukdomar som hiv/aids, tuberkulos och malaria i utvecklingsländerna; i vilken även den viktiga frågan om tillgång till behandling ingår.

1) Mandatfördelning*

Partigrupp i Europaparlamentet	Svenskt parti	Antal mandat	Fördelning av svenska mandat
ESP (Europeiska socialdemokratiska partiets grupp)	(s)	180	6
EPP/ED Europeiska folkpartiets och Europademokraternas grupp)	(m) + (kd)	233	5 + 2
ELDR (Europeiska liberala, demokratiska och reformistiska partiets grupp)	(fp) + (c)	51	3 + 1
De gröna/EFA (Gruppen de gröna/Europeiska fria alliansen)	(mp)	48	2
GUE/NGL (Gruppen europeiska enade vänstern/Nordisk grön vänster)	(v)	42	3
UNE (Gruppen union för nationernas Europa)	-	30	-
TOL (Tekniska gruppen för oberoende ledamöter)	-	18	-
DME (Gruppen för demokratiernas och mångfaldens Europa)	-	16	-
GL (Grupplösa)	-	8	-
<i>Totalt</i>	-	626	22

* (valet 1999)

2) Svenska ledamöter

Av Europaparlamentets 626 ledamöter är 22 från Sverige. De svenska ledamöterna hade följande uppdrag 2000:

ESP – Europeiska socialdemokratiska partiets grupp (socialdemokraterna)

Jan Andersson (s): Vice ordförande ESP-gruppen. Ledamot av utskottet för sysselsättning och socialfrågor. Suppleant i utskottet för för medborgarliga fri- och rättigheter samt rättsliga och inrikes frågor. Ordförande i delegationen för förbindelserna med Japan².

² Fr.o.m. den 2 oktober 2000

Göran Färm (s): Ledamot av budgetutskottet. Suppleant i utskottet för ekonomi och valutafrågor. Ledamot av delegationen till det blandade parlamentariska utskottet EU-Lettland.

Ewa Hedkvist Petersen (s): Ledamot av utskottet för regionalpolitik, transport och turism. Suppleant i utskottet konstitutionella frågor samt i det tillfälliga utskottet angående övervakningssystemet Echelon. Ledamot av delegationen till den parlamentariska samarbetskommittén EU-Ryssland.

Anneli Hulthén (s): Ledamot av utskottet för miljö, folkhälsa och konsumentfrågor. Suppleant i utskottet för rättsliga frågor och inre marknaden.

*Hans Karlsson (s)*³: Ledamot av utskottet för industrifrågor, utrikeshandel, forskning och energi. Suppleant i utskottet för kultur, ungdomsfrågor, utbildning, medier och idrott samt i det tillfälliga utskottet för humangenetik och annan ny teknik inom den moderna medicinen. Ledamot av delegationen till den gemensamma parlamentarikerkommittén EU-Estland.

Maj-Britt Theorin (s): Ledamot av utskottsordförandekonferensen. Ordförande i utskottet för kvinnors rättigheter och jämställdhetsfrågor. Suppleant i utskottet för utrikesfrågor, mänskliga rättigheter, gemensam säkerhet och försvarspolitik. Ledamot av delegationen för förbindelserna med Sydafrika.

EPP – ED – Europeiska folkpartiet och Europademokraterna (moderaterna och kristdemokraterna):

Per-Arne Arvidsson (m): Ledamot av utskottet för miljö, folkhälsa och konsumentfrågor. Suppleant i utskottet för kultur, ungdomsfrågor, utbildning, media och idrott. Ledamot av delegationen till det blandade parlamentariska utskottet EU-Tjeckien. Suppleant i delegationen till det blandade parlamentariska utskottet Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

*Lisbeth Grönfeldt Bergman (m)*⁴: Ledamot av utskottet för ekonomi och valutafrågor, Suppleant i utskottet för industrifrågor, utrikeshandel, forskning och energi. Ledamot av delegationen till den gemensamma parlamentarikerkommittén EU-Litauen.

Gunilla Carlsson (m): Styrelseledamot EPP-ED-gruppen. Ledamot av utskottet för utrikesfrågor, mänskliga rättigheter, gemensam säkerhet och

³ Fr.o.m. den 1 augusti 2000. Ersatte ledamoten Pierre Schori (s)

⁴ Fr.o.m. den 16 april 2000. Ersatte ledamoten Staffan Burenstam Linder (m).

försvarspolitik. Suppleant i utskottet för sysselsättning och socialfrågor⁵. Skr. 2001/02:30
Ledamot av delegationen till det blandade parlamentariska utskottet EU-Lettland. Suppleant i delegationen till det blandade parlamentariska utskottet EU-Polen.

Charlotte Cederschiöld (m): Ledamot av utskottet för medborgerliga fri- och rättigheter samt rättsliga och inrikes frågor. Ledamot av det tillfälliga utskottet angående övervakningssystemet Echelon. Suppleant i utskottet för rättsliga frågor och inre markanden. Ledamot av delegationen för förbindelserna med USA.

Lennart Sacrédeus (kd): Ledamot av utskottet för konstitutionella frågor. Suppleant i utskottet för utrikesfrågor, mänskliga rättigheter, gemensam säkerhet och försvarspolitik. Förste vice ordförande i delegationer till de parlamentariska samarbetskommittéerna och delegationen för förbindelser med Ukraina, Vitryssland och Moldova.

Per Stenmarck (m): Styrelseledamot EPP-ED-gruppen. Ledamot av budgetutskottet. Suppleant i utskottet för regionalpolitik, transport och turism. Ledamot av delegationsordförandekonferensen. Ordförande i delegationen till det blandade parlamentariska utskottet EU-Estland.

Anders Wijkman (kd): Ledamot av utskottet för industrifrågor, utrikeshandel, forskning och energi. Suppleant i utskottet för utveckling och samarbete samt i det tillfälliga utskottet för humangenetik och annan ny teknik inom den moderna medicinen. Ledamot av den gemensamma församlingen för konventionen mellan stater i Afrika, Västindien och Stilla havet och Europeiska unionen (AVS-EU).

ELDR – Europeiska liberala, demokratiska och reformistiska partiets grupp

Cecilia Malmström (fp): Styrelseledamot ELDR-gruppen. Ledamot av utskottet för konstitutionella frågor. Suppleant i utskottet för utrikesfrågor, mänskliga rättigheter, gemensam säkerhet och försvarspolitik. Första vice ordförande i delegationen till det blandade parlamentariska utskottet EU-Ungern. Suppleant i delegationen till det blandade parlamentariska utskottet EU-Lettland.

Karl Erik Olsson (c): Styrelseledamot ELDR-gruppen. Ledamot av utskottet för miljö, folkhälsa och konsumentfrågor. Suppleant i utskottet för jordbruk och landsbygdens utveckling samt i fiskeriutskottet. Ordförande i delegationen till det blandade parlamentariska utskottet EU-Tjeckien. Ledamot av delegationsordförandekonferensen. Suppleant i delegationen till det blandade parlamentariska utskottet EU-Estland

Marit Paulsen (fp): Ledamot av utskottet för miljö, folkhälsa och konsumentfrågor. Suppleant i utskottet för industrifrågor, utrikeshandel,

⁵ fr.o.m. oktober 2000

forskning och energi. Ledamot av delegationen till den parlamentariska samarbetskommittén EU-Ryssland. Suppleant i delegationen till det blandade parlamentariska utskottet EU-Polen. Skr. 2001/02:30

Olle Schmidt (fp): Ledamot av utskottet för ekonomi och valutafrågor. Suppleant i budgetutskottet och i utskottet för kvinnors rättigheter och jämställdhetsfrågor. Ledamot av delegationen till det blandade parlamentariska utskottet EU-Slovakien. Suppleant i delegationen till det blandade parlamentariska utskottet EU-Tjeckien.

GUE/NGL – Europeiska enade vänstern/Nordisk grön vänster

Marianne Eriksson (v): Styrelseledamot GUE/NGL-gruppen. Första vice ordförande i utskottet för kvinnors rättigheter och jämställdhetsfrågor. Ledamot av budgetkontrollutskottet. Suppleant i utskottet för utveckling och samarbete. Ledamot av delegationen för förbindelserna med Maghreb länderna och Maghrebunionen.

Herman Schmid (v): Ledamot av utskottet för sysselsättning och socialfrågor. Suppleant i utskottet för ekonomi och valutafrågor. Ledamot av delegationen för förbindelserna med USA.

Jonas Sjöstedt (v): Ledamot av utskottet för miljö, folkhälsa och konsumentfrågor. Suppleant i utskottet för konstitutionella frågor. Ledamot av den gemensamma församlingen för konventionen mellan stater i Afrika, Västindien och Stilla havet och Europeiska unionen (AVS-EU). Suppleant i delegationen till det blandade parlamentariska utskottet Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

V – De gröna/Europeiska fria alliansen

Per Gahrton (mp): Ledamot av utskottet för utrikesfrågor, mänskliga rättigheter, gemensam säkerhet och försvarspolitik. Suppleant i utskottet för industrifrågor, utrikeshandel, forskning och energi. Ordförande i delegationen för förbindelserna med Kina. Ledamot av delegationsordförandekonferensen.

Inger Schörling (mp): Ledamot av utskottet för miljö, folkhälsa och konsumentfrågor. Suppleant i utskottet för utveckling och samarbete samt i det tillfälliga utskottet för humangenetik och annan ny teknik inom den moderna medicinen. Ledamot av den gemensamma församlingen för konventionen mellan stater i Afrika, Västindien, Stilla havet och EU (AVS-EU).

Mandaterperiod: 1 januari 2000 – 1 januari 2005

Romano Prodi (I)
Ordförande

Neil Kinnock (UK)
Vice ordförande
Intern reformer

Loyola de Palacio (E)
Vice ordförande
Förbindelser med Europaparlamentet
Transport och energi

Mario Monti (I)
Konkurrens

Franz Fischler (A)
Jordbruk, landsbygdsutveckling och fiske

Erkki Liikanen (FIN)
Företagspolitik och informationssamhället

Frits Bolkestein (NL)
Inre marknaden

Philippe Busquin (B)
Forskning

Pedro Solbes Mira (E)
Ekonomiska och monetära frågor

Poul Nielson (DK)
Utveckling och humanitärt bistånd

Günter Verheugen (D)
Utvidgning

Chris Patten (UK)
Yttre förbindelser

Pascal Lamy (F)
Handel

David Byrne (IRL)
Hälsa och konsumentskydd

Michael Barnier (F)

Regionalpolitik
Personligt ansvarig för regeringskonferensen

Skr. 2001/02:30

Vivianne Reding (LUX)
Utbildning och kultur

Michaele Schreyer (D)
Budget

Margot Wallström (S)
Miljö

Antonio Vitorino (P)
Rättsliga och inrikes frågor

Anna Diamantopoulou (GR)
Sysseisättning och socialpolitik, där även jämställdhetsfrågor ingår

Bilaga 18: Svenska ledamöter i Ekonomiska och sociala kommittén

Ernst Erik Ehnmark, SACO

Leif Hägg, LO

Göran Lagerholm, Svenskt Näringsliv

Sture Erik Lindmark, Svensk Handel

Anders Lundström, Företagarnas Riksorganisation

Staffan Nilsson, LRF

Lars Nyberg, LO

Jan Olsson, KOOPI

Inger Persson, Sveriges konsumentråd

Margareta Regnell, Svenskt Näringsliv

Christina Wahrolin, Handikappförbundets Samarbetsorganisation

Uno Westerlund, TCO

Bilaga 19: Svenska ledamöter i Regionkommittén

Skr. 2001/02:30

Regeringen beslutade den 9 september år 1999 i enlighet med EG-fördraget artikel 263 att nominera nedanstående personer att vara ledamöter respektive ersättare i Europeiska unionens regionkommitté t.o.m. den 25 januari år 2002. Den 12 december år 1999 beslutade regeringen om att nominera en ny ersättare.

Ordinarie ledamöter

Roger Kaliff (s), Kalmar kommun

Ann Beskow (s), Orsa kommun

Catarina Tarras-Wahlberg (s), Stockholms kommun

Anneli Stark (s), Västra Götalands läns landsting

Uno Aldegren (s), Skåne läns landsting

Rune Hjälms (v), Göteborgs kommun

Anders Gustâv (m), Solna kommun

Anders Knape (m), Karlstads kommun

Henrik Hammar (m), Skåne läns landsting

Kent Johansson (c), Västra Götalands läns landsting

Lars Nordström (fp), Västra Götalands läns landsting

Aldo Iskra (kd), Malmö kommun

Ersättare

Bernth Johnson (s), Blekinge läns landsting

Christina Tallberg (s), Stockholms läns landsting

Ingibjörg Sigurdsdóttir (s), Gotlands kommun

Endrick Schubert (s), Västra Götalands läns landsting

Jens Nilsson (s), Östersunds kommun

Mona-Lisa Norrman (v), Krokoms kommun

Agneta Granberg (m), Göteborgs kommun

Catarina Segersten-Larsson (m), Värmlands läns landsting

Bengt-Anders Johansson (m), Gislaveds kommun

Lena Celion (m), Gotlands kommun

Hans Klintbom (c), Gotlands kommun

Lisbeth Rydefjärd (kd), Jönköpings läns landsting

Bilaga 20: Samarbete inom EU – skillnaden mellan EG och EU

För att åskådliggöra samarbetet inom EU brukar man beskriva detta som ett samarbete inom tre pelare.

Det traditionella gemenskapssamarbetet återfinns i den första pelaren och grundar sig på EG-fördraget. I denna pelare finns även samarbetet inom de övriga gemenskaperna, dvs. det samarbete som grundas på Kol- och stålfördraget samt Euratomfördraget. Sålunda hör samarbetet i bl.a. tull- och handelspolitiska frågor, den inre marknaden, den ekonomiska och monetära unionen (EMU), miljöpolitiken, socialpolitiken, visering, asyl och invandring samt civilrättsligt samarbete hemma i den första pelaren. På grundval av fördragen och gemenskapslagstiftningen har en särskild rättsordning, EG-rätten eller gemenskapsrätten, utvecklats. Samarbetet brukar betecknas som överstatligt bl.a. genom att medlemsstaterna har överlämnat viss beslutanderätt till EG. De beslut som gemenskapsinstitutionerna fattar kan sålunda direkt skapa rättigheter och skyldigheter för enskilda i medlemsstaterna.

Samarbetet i den andra pelaren rör den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken (GUSP). Samarbetet i den tredje pelaren rör polis-samarbete och straffrättsligt samarbete. Samarbetet i dessa pelare grundas på Unionsfördraget. I den andra och tredje pelaren har medlemsstaterna inte överlämnat någon beslutanderätt till EU på det sätt som har skett i den första pelaren. Medlemsstaterna är bundna av de gemensamma besluten på samma sätt som normalt följer av ett internationellt samarbete enligt folkrättens regler. Det är alltså frågan om ett mellanstatligt samarbete i dessa pelare.

Bilaga 21: Förkortningslista

ACP	African, Carribbean and Pacific Countries, se AVS
AMI	Multilaterala investeringsavtal
APEC	Ekonomiska samarbetet i Asien och Stillahavsområdet
ARF	ASEAN Regional Forum
ASEAN	Association of South East Asian Nations
ASEAN PMC	ASEAN Post-Ministrial Conference
ASEM	Asia Europe Meeting
AVS	Afrika, Västindien och Stillahavsområdet
BEST	Business Environment Simplification Task Force
BNI	Bruttonationalinkomst
BNP	Bruttonationalprodukt
BSE	Bovine Spongiform Encefalopati (galna ko-sjukan)
CAP	Common Agricultural Policy
CBC	Cross Border Cooperation, gränsöverskridande regionalt samarbete i Östersjöregionen
CBSS	Council of Baltic Sea States, Östersjöstaternas råd
CCAMLR	Kommissionen för bevarande av marina levande tillgångar i Antarktis
CE-märkt	Europeisk standardmärkning
CECA	se EKSG
CEEP	Arbetsgivarorganisation på Europainivå
Celex	Databas över gemenskapsrätten (Communitatis Europeae Lex)
CEN	Europeiska standardiseringsorganisationen
CERN	Europeiska atomforskningscentret
CIREFI	Centrum för information, reflexion och utbyte i frågor som rör gränspassage och invandring
Coreper	Ständiga representanternas kommitté
CSD	FN:s kommission för hållbar utveckling
De gröna	De gröna i Europaparlamentet
EA	Europeiska ideella föreningar
EASA	Europeisk byrå för luftfartssäkerhet
ECAC	European Civil Aviation Conference
ECB	Europeiska centralbanken
ECBS	Europeiska centralbankssystemet
ECCA	European Conformity Assessment Agreements
ECE	Ekonomiska kommittén för Europa
ECHO	Europeiska byrån för humanitärt bistånd
ECMM	European Commission Monitor Mission
EDF	Europeiskt handikappforum
EES	Europeiska ekonomiska samarbetsområdet
EFK	Ekonomiska och finansiella kommittén
EFS	Europeiska fackliga samorganisationen
Efta	Europeiska frihandelssammanslutningen
EG	Europeiska gemenskapen
EHCR	European Convention for Human Rights (Europarådets konvention för mänskliga rättigheter)

EHLASS	EU:s skaderegistreringssystem för hem- och fritidsolycker	Skr. 2001/02:30
EHRF	European Human Rights Foundation	
EIB	Europeiska investeringsbanken	
EIC	Euroinfocenter	
EIDHR	European Initiative for Democracy and Human Rights	
EIF	Europeiska investeringsfonden	
Ekofin	Ekonomiska och finansiella kommittén	
EKSG	Europeiska kol- och stålgemenskapen, se även CECA	
ELDR	Europeiska liberala, demokratiska och reformistiska partiet	
EMI	Europeiska monetära institutet	
EMU	Ekonomiska och monetära unionen	
ENE	Europols narkotikaenhet	
EP	Europaparlamentet	
EPP	European Peoples Party, Europeiska folkpartiet	
ERM	Exchange Rate Mechanism, växelkursmekanism	
ESA	Europeiska rymdstyrelsen	
ESDF	EU:s säkerhets- och försvarspolitik	
ESK	Ekonomiska och sociala kommittén	
ESP	Europeiska socialdemokratiska partiet	
EU	Europeiska unionen	
EUF	Europeiska utvecklingsfonden	
Euro-NCAP	Krockprov av nya bilar	
Europol	Europeiska polisbyrån	
EUROSTAT	Europeiska statistikbyrån	
FAO	FN:s jordbruks- och livsmedelsmyndighet	
FCCC	FN:s klimatkonvention	
FoU	Forskning och utveckling	
FN	Förenta nationerna	
FRJ	Föbundsrepubliken Jugoslavien	
GATS	Generella tjänstehandelsavtalet	
GATT	General Agreement on Tariffs and Trade	
GCC	Gulf Cooperation Council	
GD	Generaldirektorat	
GMO	Genetiskt modifierade organismer	
GPA-reglerna	Government Procurement Agreement	
GSP	Generalized System of Preferences	
GTJ	Gateway to Japan	
GUE/NGL	Europeiska enade vänster/Nordisk grön vänster	
GUSP	Gemensam utrikes- och säkerhetspolitik	
HOGS	High Officials Group for Standardization Policy	
HUT	Hållbar utveckling	
IAEA	Internationella atomenergiorganet	
IBSFC	Fiskerikommissionen för Östersjön	
ICAO	International Civil Aviation Organisation, Internationella civila luftfartsorganisationen	
ICRC	Internationella röda korskommittén	
IKT	Informations- och kommunikationsteknologi	
IMF	International Monetary Fund	

IMO	International Maritime Organisation	Skr. 2001/02:30
ITA	Informationsteknikavtalet	
IGC	Inter Governmental Conference, regeringskonferens	
IMAC	Internal Market Advisory Committee	
ITC	International Trade Centre	
KEDO	Korean Peninsula Energy Development Organisation	
KEP	Kommittén för ekonomisk politik	
KL	Kandidatländer	
KOM	Kommissionen	
KUSP	Kommittén för utrikes- och säkerhetspolitik	
LIFE	EU:s miljöfond	
MAPE	Multinationel Advisory Police Element	
MAI	Multilateralt investeringsavtal	
ME	Europeiska ömsesidiga bolag	
MEDA	Messures D`Appuissement, stödåtgärder för reform av ekonomiska och sociala strukturer	
MS	Medlemsstater	
MR	Männskliga rättigheter	
MRA	Mutual Recognition Agreements	
MUL	Minst utvecklade länderna	
Nato	North Atlantic Treaty Organisation	
NPAA	Nationel Plan for the Adoption of the Aquis	
NUTEK	Närings- och teknikutvecklingsverket	
ND	Nordliga dimensionen	
NGO	Non-Governmental Organisation, icke-statliga organisationer	
OAU	Organization for African Unity, Afrikanska enhetsorganisationen	
OECD	Organisation for Economic Cooperation and Development	
ONP-kommittén	Rådgivande organ till kommissionen i telekommunikationsfrågor	
OSSE	Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa	
OTC	Kapitaltäckningskrav för kreditrisken i råvaruderivat och möjlighet att undanta kontrakt som handlats utanför börsen	
Phare	Poland and Hungary Aid for Restructuring of the Economies, stöd till central- och östeuropeiska länder	
PSA	Partnerskap och samarbetsavtal	
RIF	Rättsliga och inrikes frågor	
SAARC	South Asian Association for Regional Cooperation	
SADC	Southern African Development Community	
SEM	Sound and Efficient Management	
SCE	Europeiska kooperativa föreningar	
SIS	Schengensamarbetets informationssystem	
SLIM	Simpler Legislation for the Internal Market	
SWEDAC	Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll	
TARGET	Betalningssystem	
TEN	Transeuropeiska nät	
TRIPs	Avtalet om handelsrelaterade aspekter av	

	immaterialrättigheter
UMTS	Universal Mobile Telecommunications System
Unctad	FN:s konferens om handel och utveckling
UNDC	FN:s nedrustningskommission
UNDCP	FN:s narkotikaprogram
UNDP	FN:s miljöprogram
UN/ECE	FN:s ekonomiska kommissionen för Europa
UNEPA	FN:s befolkningsfond
UNICE	Arbetsgivarorganisation på Europeanivå
UNICEF	FN:s barnfond
UNGASS	FN:s generalförsamlings 19.e extra möte
UNTAES	United Nations Transitional Administration for Eastern Slavonia, Baranja and Western Sirmium
VEU	Västeuropeiska unionen
VIPO	Världsorganisationen för den intellektuella äganderätten
WADA	World Anti-Doping Organisation, antidopningsorgan
WHO	World Health Organisation
WTO	World Trade Organisation
WWF	World Wildlife Fund

Utdrag från protokoll vid regeringssammanträde den 4 oktober 2001.

Närvarande: statsminister Persson, ordförande, och statsråden Hjelm-Wallén, Thalén, Winberg, Ulvskog, Sahlin, von Sydow, Klingvall, Pagrotsky, Messing, Engqvist, Rosengren, Larsson, Wärnersson, Lejon, Lövdén, Ringholm

Föredragande: statsrådet Lindh

Regeringen beslutar skrivelse 2001/2002:30 Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2000.